

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ADANA
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT kongresi

16-18 NISAN 2026

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

TEMA

“SANATTA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK”

www.adanacsk.com

(KONGRE BAKANLIĞIMIZ ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KOORDİNESİNDE ÇUKUROVA BİLİM VE SANAT MERKEZİ YÜRÜTÜCÜLÜĞÜNDE VE ÇUKUROVA
ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ İŞ BİRLİĞİ İLE GERÇEKLEŞTİRİLECEKTİR)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT kongresi

ADANA – TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Kongre Onur Kurulu

- Doç. Dr. Mustafa OTRAR
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürü

- Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ
Çukurova Üniversitesi Rektörü

Kongre Başkanı

- Dr. Belgin BAĞRIAÇIK
Çukurova BİLSEM

- Dr. Öğr. Üyesi Özgür Peker
Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi

Kongre Bilim Kurulu Başkanı

Prof. Dr. M. Gözde RAMAZANOĞLU
Çukurova Üniversitesi GSF Dekanı

Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı

Kemal KAVAK
Çukurova İlçe Milli Eğitim Müdürü

İsmail ULUDAĞ
Çukurova BİLSEM Kurum Müdürü

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

KONGRE BİLİM ve DANIŞMA KURULU

- 1.Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE- Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi
- 2.Prof. Dr. Attila ÖZDEK – Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü
- 3.Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ- Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü (Emekli)
- 4.Prof. Dr. Hikmet ŞAHİN - Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
- 5.Prof. Dr. Marilena LENA-TAŞÇILAR- İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü
- 6.Prof. Dr. Serap EMİR- İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Özel Yeteneklilerin Eğitimi Bölümü
- 7.Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ – Anadolu Üniversitesi, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü
- 8.Prof. Dr. Suat KARAASLAN- Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği
- 9.Prof. Dr. Zuhâl DİNÇ ALTUN- Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
- 10.Doç. Dr. Ersin TURHAL – Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
- 11.Doç Dr. Esra KANLI - Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
- 12.Doç. Dr. Hande BİLVAR- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
- 13.Doç. Leman KALAY- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü
- 14.Doç. Dr. Mine CERANOĞLU- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
- 15.Doç. Dr. Nazmiye Nazlı ATEŞÖZ - Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
- 16.Doç. Dr. Özlem USLU- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
- 17.Doç. Dr. Savaş AKGÜL- İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Özel Yeteneklilerin Eğitimi Bölümü
- 18.Doç. Soner TİRE - Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
- 19.Öğr. Gör. Dr. Özgür PEKER- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü
- 20.Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AVCU- Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fak. Özel Eğitim Bölümü
- 21.Dr. Belgin BAĞRIAÇIK- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
- 22.Dr. Bülent Aytok ÖZALTIOK – Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
- 23.Dr. Esmâ GÜLLÜ EGİN -Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- 24.Dr. Esra METE BAKIR -Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
- 25.Dr. Nurten KODAZ ÖCAL- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
- 26.Dr. Osman YAĞBASANLAR- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- 27.Dr. Serdar ÖZMEN- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

KONGRE DÜZENLEME KURULU

1. Dr. Belgin BAĞRIAÇIK- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
2. Öğr. Gör. Dr. Özgür PEKER- Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
3. Melahat KARATAŞ- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi Md. Yrd.
4. Mehmet YILDIZ – Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
5. Dr. Esra METE BAKIR- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
6. Dilşad ERGEN- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
7. İlknur AKKUŞ- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
8. Dr. Nurten KODAZ ÖCAL- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
9. Agah YILDIZ- Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
10. Meltem Ezgi TÜRKÖZÜ- Adana Fen LİSESİ
11. Dr. Bülent Aytok ÖZALTIOK – Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
12. Aytaç KENDİRCİ – Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi
13. Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre AVCU- Balıkesir Üniversitesi- Özel Eğitim Bölümü
14. Arş. Gör. Sait Burak YILMAZ- Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
15. Arş. Gör. Afra Selcen TAŞDELEN- İstanbul Medeniyet Üniversitesi -Özel Eğitimi Bölümü
16. Arş. Gör. Hale YILMAZ GÖZENE- Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
17. Dr. Serdar ÖZMEN- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
18. Dr. Osman YAĞBASANLAR- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
19. Dr. Esmâ GÜLLÜ EGİN- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
20. Özge NİZAMOĞLU- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
21. Uygur İNAN- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

1. ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ PROGRAMI

TARİH	SAAT	İÇERİK	SUNAN
16 NİSAN 2026	09.00-10.30	Açılış Konser Gösteri	*Konuşmacı: Doç. Dr. Mustafa OTRAR- Kongre Onur Kurulu Başkanı Konuşmacı: Dr. Belgin BAĞRIAÇIK Kongre Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Özgür PEKER *Adana İl Milli Eğitim Maarif Orkestası ve Adana BİLSEM Çoksesli Çocuk Korosu iş birliğinde “Sürdürülebilir Türkülerimiz” Koro Şefi: Dr. Belgin BAĞRIAÇIK Orkestra Şefi: Taşkın SERİN * “Doğanın Bekçileri “Çukurova BİLSEM Sürdürülebilir Kostüm gösterisi Hazırlayan: Mehmet YILDIZ * “Doğanın Koruyucu Korkulukları” Kâğıt Heykel Sergisi Hazırlayan: Mehmet YILDIZ
	10.30-11.00	Ara	
	11.00-11.30	Çağrılı Konuşmacı	Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ Akdeniz Üniversitesi “Yapay Zekâ Çağında Sanat: Değişim, Riskler ve Fırsatlar”
	11.30-12.00	Çağrılı Konuşmacı	Prof. Dr. Marilena L. TAŞÇILAR İstanbul Medeniyet Üniversitesi “Bir Orman Kadar Bilge, Bir Dal Kadar Kırılgan”
	12.00-13.00	Yemek Arası	
	13.00-14.00	1. Panel “Dijital Çağda Sanat, Yapay Zekâ, Yaratıcılık Ve Sürdürülebilirlik”	Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE Doç. Soner TİRE Dr. Öğr.Üyesi Yunus Emre AVCU Moderatör: Dr. Esra METE BAKIR
	14.00-14.30	Ara	
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Yeteneği Parlatmak: Bir Film Analizi Atölyesi Yürütücü: Prof. Dr. Marilena L. TAŞÇILAR 12 Kişilik (Ebeveyn Grubu)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Müzik, Ritim ve Devinim Yürütücü: Prof. Dr. Zühal DİNÇ ALTUN 20-25 kişi (Lise öğrencileri)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim: Yeşil Okul, Yeşil Müfredat ve Uygulama Stratejileri Yürütücü: Çelebi KALKAN 20 kişi (Danışman öğretmenler)
	14.30-15.30	Atölye	Atölye Adı: Üstün yeteneklilerin çalgı eğitimi sürecinde ebeveyn yaklaşımları Yürütücü: Doç. Dr. Ersin TURHAL 20 kişi (Ebeveyn Grubu)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Seramik Portreler Yürütücü: Doç. Leman KALAY Bildirileri kabul edilmiş ilk 20 kişi (Lise öğrencileri)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Okul-Ev Bağlantısında Yapay Zeka ve Öğretmen Rehberliği Yürütücü: Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ 20 kişi (Danışman öğretmenler)
	15.30-16.00	Ara	
	16.00-17.00	1. Ve 2. Ve 3. Oturum	BİLDİRİ SUNACAK ÖĞRENCİLER

TARİH	SAAT	İÇERİK	SUNAN
17 NİSAN 2026	09.00-10.00	4. Ve 5. Ve 6. Oturum	BİLDİRİ SUNACAK ÖĞRENCİLER
	10.00-10.30	Çağrılı Konuşmacı	Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ Anadolu Üniversitesi “Özel Yetenekli Çocuklarda Yaratıcılığı Yaşamak: Katılımcı Sanat Süreçleri”
	10.30-11.00	Ara	
	11.00-12.00	2. Panel “Yaratıcılığı Sürdürmek: Sanat Eğitiminde Üstün Yetenek Ve Psikolojik Dayanıklılık”	Prof. Dr. Zuhâl DİNÇ ALTUN Prof. Dr. Hikmet ŞAHİN Doç. Dr. Esra KANLI Moderatör: Dr. Nurten KODAZ ÖCAL
	12.00-13.00	Yemek Arası	
	13.00-14.00	7. Ve 8.Oturum	BİLDİRİ SUNACAK ÖĞRENCİLER
	14.00-14.30	Ara	
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Öğrenme Süreçleri için Üretken Yapay Zeka (AL) Okuryazarlık Atölyesi Yürütücü: Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre Avcu 30 kişiye kadar (Lise öğrencileri)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Akademik Çalışmalarda Yapay Zekâ ve Etik Yürütücü: Prof. Dr. Gökmen Özmenteş 10-20 kişi (Danışman Öğretmenler)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Geleceğe Mektup: Sürdürülebilir Sanat ve Mail Art Yürütücü: Doç. Dr. Özlem Uslu 12-18 kişi (Lise öğrencileri)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Çocuğumu Yapay Zekâ (YZ) ile Destekliyorum Yürütücü: Prof. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ 12 kişi (Ebeveyn Grubu)
	14.30 -15.30	Atölye	Atölye Adı: Sıfır Atık Sanatı: Yeşil Becerilerle İleri Dönüşüm Atölyesi Yürütücü: Çelebi KALKAN 20 kişi (Lise öğrencileri)
	15.30-16.00	Ara	
	16.00-17.00	9. Ve 10. Oturum	BİLDİRİ SUNACAK ÖĞRENCİLER

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

TARİH	SAAT	İÇERİK	SUNAN
18 NİSAN 2026	09.00-10.00	Atölye	Atölye Adı: Posta Sanatı Kolaj Çalışması Etkinliği Yürütücü: Prof. Dr. Hikmet ŞAHİN 15 Kişi (Danışman Öğretmen)
	09.00-10.00	Atölye	Atölye Adı: Dilşad ERGEN Yürütücü: Düğümdür Çözülür 10-15 kişi (Lise Öğrencileri)
	09.00-10.00	Atölye	Atölye Adı: Denimden Sanata Yürütücü: Doç. Hande BİLVAR 10 Kişi (Lise öğrencileri)
	09.00-10.00	Atölye	Atölye Adı: Özel Yetenekli Çocuğun Sanat Yeteneğini Dünyaya Açmanın Yolları Yürütücü: Doç. Dr. Nazmiye Nazlı ATEŞGÖZ 15-25 Kişilik Ebeveyn Grubu
	09.00-10.00	Atölye	Atölye Adı: Wild Weave Yürütücü: Doç. Dr. Mine CERANOĞLU TERECE, Arş. Gör. Hale YILMAZ GÖZENE 15 Kişi (Lise öğrencileri)
	10.00-10.30	Ara	
	10.30-11.30	3. Panel “Gelenek, Yetenek Ve Yaratıcılık: Sanatta Süreklilik Nasıl Sağlanır?”	Prof. Dr. Attila ÖZDEK Prof. Dr. Suat KARAASLAN Doç. Dr. Savaş AKGÜL Moderatör: Uz. Psikolog Aytaç KENDİRCİ
	11.30-12.00	Konser	"Fer Bağlama Trio" Prof. Dr. Attila ÖZDEK Öğr. Gör. Dr. Özgür PEKER Dr. Öğr. Üyesi Gökem KAYA
	12.00-12.30	KAPANIŞ	
	12.30-13.30	Yemek Arası	
	13.30-17.00	ADANA GEZİSİ	

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Geleneksel Çini Sanatı ve Çağdaş Yorum: Unesco Ödüllü Sıtkı Olçar	7
Atma Attırma Tasarla	10
Sanatta Dijital Dönüşüm: Non Fungible Token	13
Geri Dönüştürülmüş Nesnelerden Müzik Üretimi Sürdürülebilir Sesler Geri Dönüşümden Yapay Zekâ ile Müzik16	
Üstün Yetenekli Çocukların Resimlerinde Mekân Algısının İncelenmesi	19
Atıktan Estetiğe: Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Kapsamında Atık Kâğıtlarla Rölyef Tasarımı	22
Atıkları Sanata Dönüştüren Ressam Deniz Sağdıç'ın Sürdürülebilir Sanat Yolculuğu	26
Anadolu Görsel Mirasının Dijital Sürdürülebilirliği: Çini ve Kilim Motifleri Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Farkındalık Çalışması	29
Çocuk Resimlerinde Medya Etkisinin İncelenmesi: Çizgi Film ve Televizyon İçeriklerinin Görsel Yansımaları.....	32
Leonardo da Vinci'nin Anatomi Çalışmalarının Resim Sanatına Etkisi: Sanat ve Bilimin Disiplinlerarası İlişkisi....	36
Sanatın Özgünlüğü ve Sürdürülebilirliği: Yapay Zekâ Destekli Görsel Üretimin Geleneksel Resme Etkisi	39
Müzik Temelli Çevre Eğitiminin Geri Dönüşüm Farkındalığına Etkisi	42
Antroposen Çağında Apartman Zihniyeti: Sanatta Doğanın Nesneden Özneye Dönüşümü.....	46
Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Sakarya'daki Çeyiz Sandıklarının Motif ve Kullanım Pratikleri	49
Mısır Kabuklarından Kağıt Hamuru Eldesinde Fındık Kabuğu Külü ve Meşe Odunu Külü Etkisinin Araştırılması .	53
Yöresel Türkülerin Yapay Zekâ ile Yeniden Düzenlenerek Sürdürülebilirliği Sağlanması	57
Sürdürülebilir Müzik Yaklaşımı Çerçevesinde Doğal ve Yapay Ses Ayrımının Öğrenci Algısına Yansımaları	60
Psikolojik Dayanıklılık ve Adaptasyon Bağlamında "Uyarıcı/Distopik" ve "İnşa Edici/Onarıcı" Sanat Yaklaşımları	63
Âşık Veysel Şiirlerinin Dönemlere Göre Tema ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi.....	68
Geri Dönüşümden Tasarım Mantığına: Bauhaus İlkeleriyle Üstün Yetenekli Öğrencilerde Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Deneyimi	73
Jungcu Yaklaşımla Resim Sanatında Kahraman Arketipinin Dönüşümü ve Kültürel Belleğin Sürdürülebilirliği	78
Türkiye'de Yayınlanan Aktivist Müzik Kliplerinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Bağlamında Göstergebilimsel Analizi.....	82

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Melodiler ve Minik Zihinler: Popüler Müziğin Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkilerine Dair Bir Derleme.....	86
Kağıt ve Sürdürülebilir Sanat: Ekolojik Sorumluluk	89
Maraş Aslanı Heykeli Üzerinden Kültürel ve Sanatsal Sürdürülebilirlik Modeli	93
Görsel Sanatlar Kültüründe Sürdürülebilirlik Bağlamında Kültürel Değişime Direnç ve Kültürlerarası Etkileşim .	96
Üstün Yetenekli Çocuklarda Güzellik Algısının Kendilik Algısı ve Sanatsal Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi	98
Minyatür Sanatının Modern Sanata Uyarlanması	101
Üstün Yetenekli Çocukların Çizimlerinde İç ve Dış Mekân Algısının İncelenmesi.....	104
Yapay Zekâ ile Üretilen Sanatın Sürdürülebilirlik ve Sanat Ekosistemi Üzerindeki Etkileri	107
Mitlerin Güncel Yorumları: Nuh Tufanı Anlatısının Yeniden İnşası	110
Edebiyatın Düşünsel, Sanatın Fiziksel Dönüşümü: Minyatür ve Sürdürülebilirlik Odaklı Bir Eğitim Modeli	114
Yapay Zekada Sanatın Ruhsal ve Teknik İnşası	118
Sürdürülebilir Sanat: Atıktan Sanata Döngüsel Estetik ve Malzeme Ontolojisi.....	121
Eco-Art Temelli Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Modeli: Lise Düzeyi İncelemesi	124
Sanatta İleri Dönüşüm Uygulamaları ve Sürdürülebilirlik Perspektifi	126
Kültürel Sürdürülebilirlik Açısından Türk Efsanelerindeki Kötü Varlıkların İllüstrasyon Yöntemiyle Çizimi	133
Kırkyama Geleneğinin Görsel ve Estetik Bir Öge Olarak Heykel Sanatına Yansıtılarak Yaşatılması.....	138
Atık Malzemelerin Sanatta Kullanımı ve Eğitime Entegrasyonu	141
Sanatta Sürdürülebilirliğin Estetik ve Felsefi Açidan İncelenmesi	143
Dijital Mirasın Korunmasında Yapay Zeka: Türk Halk Müziği Formlarının Otomatik Analizi ve Sürdürülebilirliği	145
Rock Müziği Mirasının Korunması: Grup Müziği Kültürünün Genç Nesillere Aktarımı ve Sürdürülebilirliği	148
Sanat, Ekoloji ve Çevre Bilinci: Doğanın Yapıbozumuna Karşı İyileştirici Güç Olarak Ekolojik Sanat.....	151
Bohemya'dan Modern Çağa Çek Sanatı: Tarihsel Değişim Ve Kültürel Sürdürülebilirlik Analizi	153
Türkiye'de Geleneksel Ritim ve Perküsyon Kültürünün Sürdürülebilirliği ve Gelecek Nesillere Aktarımı.....	156
Müzikte Yer Alan Değerlerin Kuşaklar Arası Sürdürülebilirliği: Bebek Patlamasından Alfa Kuşağına Bir Dönüşüm Analizi.....	158

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Usta-Çırak İlişkisinin Modern Müzik Eğitime Entegrasyonu ve Kültürel Belleğin Korunması.....	160
Dijital Sanatta Ses ve Renk Etkileşimi: Sinestetik Deneyimlerin Sanatsal Sürdürülebilirliğe Katkısı	163
Zamanı Aşan Enstrüman Piyano: Evrensel Müzik Dilinin Sürdürülebilirliğinde Piyanonun Rolü ve Felsefesi	166
Atık Materyallerin İleri Dönüşümüyle Oluşturulan Görsel Sanat Eserlerinin Lise Öğrencilerinin Çevre Bilincine Etkisi	168
Müzik Endüstrisinde Dijital Dönüşümün Ekolojik Bedeli: Karbon Ayak İzi ve Sanatta Sürdürülebilirlik Analizi ..	171
Yeni Nesil Müzikte Eski Seslerin Yeniden Üretimi: Örnek Kültür ve Sanatsal Sürdürülebilirlik	174
Sanal Gerçeklik Teknolojisinin Konser Deneyimi ve İzleyici Erişilebilirliği Üzerindeki Etkisi ve Gelecek Tahminler	177

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Geleneksel Çini Sanatı ve Çağdaş Yorum: Unesco Ödüllü Sıtkı Olçar

Saliha Elif Solhan (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Arzu Aydın Deveci (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Türk çini sanatı, Anadolu kültürünün yüzyıllar boyunca şekillenen en önemli sanat ve zanaat alanlarından biri olmasına rağmen, günümüzde özellikle genç kuşaklar arasında yeterince tanınmamakta ve kültürel bellekteki görünürlüğünü giderek yitirmektedir. Geleneksel el sanatlarının modern sanat ortamı içerisinde konumlandırılmaması, bu alanların çoğu zaman yalnızca “zanaat” olarak algılanmasına ve çağdaş üretim pratikleriyle ilişkilendirilememesine neden olmaktadır. Bu durum, kültürel mirasın sürekliliğini tehdit eden önemli bir problem alanı oluşturmaktadır.

Çini sanatının tarihsel birikimi, teknik ustalık ve estetik değerler açısından son derece zengin olmasına karşın, bu birikimin günümüz sanat diliyle yeniden yorumlanmasına yönelik örneklerin sınırlı olması, sanat-zanaat ayrımını derinleştirmektedir. Özellikle İznik ve Kütahya merkezli çini üretimi, geleneksel kalıplar içerisinde tekrar eden bir yapıya hapsolmakta; bu da sanatın çağdaş izleyiciyle kurduğu bağı zayıflatmaktadır.

Bu bağlamda, Türk çini sanatını çağdaş bir estetik anlayışla yeniden yorumlayan sanatçıların üretimleri, söz konusu kopukluğun aşılması açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bu sanatçılardan biri olan Sıtkı Olçar, geleneksel çini tekniklerini modern bir bakış açısıyla ele alarak, çini sanatını hem teknik hem de sanatsal açıdan ileriye taşıyan özgün bir üretim anlayışı geliştirmiştir. Olçar’ın özellikle İznik kırmızısını yeniden yorumlayarak çağdaş formlar içerisinde kullanması, bu rengin tarihsel ve kültürel değerinin günümüz sanat ortamında yeniden görünür olmasını sağlamıştır.

Ancak Olçar’ın sanatsal yaklaşımının ve çini sanatına getirdiği yenilikçi bakış açısının, genç kuşaklara ve geniş kitlelere yeterince aktarılmadığı görülmektedir. Bu durum, yalnızca bir sanatçının tanınırlığıyla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda Türk çini sanatının çağdaş sanat bağlamındaki temsilini de olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla problem, çini sanatının tarihsel bilgisinin aktarımından ziyade, bu sanatın yaratıcı ve yenilikçi potansiyelinin güncel bağlamda nasıl okunacağı ve öğretileceği noktasında yoğunlaşmaktadır.

Bu çalışma, kültürel miras, geleneksel sanatlar ve çağdaş sanat ilişkisi bağlamında şekillenmektedir. Somut olmayan kültürel miras kavramı, yalnızca geçmişten devralınan bilgi ve tekniklerin korunmasını değil, aynı zamanda bu mirasın güncel üretim pratikleri içerisinde yeniden anlamlandırılmasını da kapsamaktadır (UNESCO, 2003). Bu yaklaşım, geleneksel sanatların durağan bir yapıya sahip olmadığını; aksine dönüşebilen, yenilenebilen ve çağdaş yorumlara açık alanlar olduğunu vurgulamaktadır.

Geleneksel sanatlarda ustalık aktarımı, çoğunlukla usta-çırak ilişkisi üzerinden gerçekleşmiş; bu süreç, teknik bilginin korunmasında etkili olmakla birlikte, bireysel yaratıcılığın sınırlandırılmasına da yol açabilmiştir (Barışta, 2001). Modern ve çağdaş sanat kuramları ise sanatçının bireysel yorumunu, özgünlüğünü ve yenilikçi yaklaşımını merkeze almaktadır. Bu noktada, geleneksel bir sanat alanı olan çini sanatının çağdaş sanatla kurduğu ilişki, kavramsal açıdan önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır.

Sıtkı Olçar'ın sanatsal üretimi, bu kuramsal çerçevede gelenek ile modernite arasında kurulan yaratıcı bir köprü olarak değerlendirilebilir. Olçar, geleneksel çini motiflerini ve tekniklerini korurken, biçim, renk ve kompozisyon anlayışında çağdaş estetik değerlere yer vermiş; böylece çini sanatını yalnızca tarihsel bir miras olarak değil, yaşayan ve dönüşen bir sanat alanı olarak ele almıştır (KTB, Yaşayan İnsan Hazine Envanteri). Sanatçının İznik kırmızısını yeniden üretme sürecinde geliştirdiği teknikler, kültürel mirasın yalnızca korunması değil, aynı zamanda yeniden üretilmesi ve güncellenmesi açısından da önem taşımaktadır.

Bu araştırma, sanatçı odaklı bir yaklaşım benimseyerek, bireysel üretim pratiklerinin kültürel mirasın aktarımındaki rolünü irdelemektedir. Sanatçının yaratıcı sürecini merkeze alan bu yaklaşım, geleneksel el sanatlarına yönelik algıyı dönüştürmeyi ve özellikle genç kuşaklarda estetik bir farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, kültürel mirasın korunması, sürdürülebilirliği ve çağdaş sanatla ilişkisi üzerine yürütülen kuramsal tartışmalara, Sıtkı Olçar örneği üzerinden katkı sunmayı hedeflemektedir.

Yöntem

Bu çalışma, sanatçı Sıtkı Olçar'ın eserlerini ve sanat anlayışını temel alan uygulamalı bir araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırma süreci, kuramsal temellerin oluşturulması ve bu verilerin sanatsal pratiğe dönüştürülmesi olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır.

İlk aşamada, Sıtkı Olçar hakkında daha önce yapılmış olan akademik çalışmalar, yazılı belgeler, Sıtkı Olçar'ın eski röportajları, arşivleri ve görsel kaynaklar kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu literatür taraması, sanatçının hayatını, sanatındaki üslup özelliklerinin ve teknik yaklaşımlarının çözümlenmesini sağlamıştır. Araştırmanın temelini modern Türk seramik sanatı oluştururken, inceleme nesnesi olarak Sıtkı Olçar'ın karakteristik eserleri seçilmiştir.

İkinci aşama olan uygulama/tasarım sürecinde ise elde edilen bu nitel veriler görsel bir dile aktarılmıştır. Çalışmanın uygulama kısmında materyal olarak 30 santimetre çapında iki adet yuvarlak pres tuval tercih edilmiştir. Yapım basamakları; taslak oluşturma, zemin hazırlığı ve akrilik boya kullanımı ile renklendirme süreçlerini kapsamaktadır. Tasarım sürecinde sanatçının form ve renk anlayışı çağdaş resim teknikleriyle sentezlenmiş; Sıtkı Olçar'a ait iki adet seramik tabak eseri üzerinden reproduksiyon çalışması gerçekleştirilmiştir.

Resim 1. Sıtkı OLÇAR, "Tabak", Çap: 18 cm, (<https://sitki.com.tr/urun/sitki-11-22-cm-tabak/>, erişim: 10.11.2025)

Resim 2. Saliha Elif SOLHAN, "Tabak" Röproduksiyon, Pres Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2025

Resim 3. Sıtkı OLÇAR, “Yelkenli” Duvar Tabağı, Çap:19 cm,

<https://www.levant.com.tr/en/product/3664177/unlu-seramik-ustasi-sitki-olcar-imzali-yelkenli-calismasi-duvar-tabagi-cap-19>, Erişim: 10.11.2025)

Resim 4. Saliha Elif SOLHAN, “Yelkenli” Röprodüksiyon, Pres Tuval Üzerine Akrilik Boya, 2025

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Yapılan literatür taraması ve alan araştırmaları, mercan kırmızısı (İznik kırmızısı) olarak bilinen rengin elde edilmesine ilişkin önemli teknik, tarihsel ve kültürel bulgular ortaya koymaktadır. Araştırmalar, bu rengin üretiminde kullanılan hammaddelerin Anadolu coğrafyasında mevcut olduğunu; özellikle Bursa yöresindeki maden yatakları ile Kütahya bölgesindeki demir oksitli toprakların belirleyici rol oynadığını göstermektedir. Bu bağlamda, Kütahya çevresinden temin edilen demir oksitli toprağı deneysel süreçlerinde kullanan Sıtkı Olçar, mercan kırmızısına ulaşmanın son derece zor, uzun soluklu ve riskli bir üretim süreci gerektirdiğini ortaya koymuştur.

Yaklaşık sekiz yıl süren denemeler, bu rengin yüksek ısı ve kimyasal tepkimelere bağlı olarak sağlık açısından tehlikeler barındırdığını göstermektedir. Koruyucu önlemler alınmadan yapılan üretimlerin insan sağlığı üzerinde kalıcı hasarlara yol açabilmesi, mercan kırmızısının sürdürülebilirlik ve etik üretim açısından da değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Tarihsel açıdan bakıldığında, benzer kırmızı tonların 16. yüzyıl İran ve Irak çinilerinde görülmesi, İznik kırmızısının kültürlerarası etkileşimlerle gelişmiş olabileceğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, geleneksel çini bilgisini çağdaş sanat anlayışıyla birleştiren Sıtkı Olçar'ın sanatsal mirası, UNESCO tarafından “Yaşayan İnsan Hazinesi” olarak tanınmış; bu miras, kültürel ve sanatsal sürdürülebilirlik açısından günümüz için önemli bir referans oluşturmıştır.

Anahtar kelimeler: Türk çini sanatı, somut olmayan kültürel miras, çağdaş sanat, Sıtkı Olçar, İznik kırmızısı

Kaynakça

Barışta, H. Ö. (2001). *Türk el sanatları*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). *Yaşayan insan hazineleri ulusal envanteri: Sıtkı Olçar*. <https://aregem.ktb.gov.tr> (Erişim tarihi: 2025)

Olçar, S. (t.y.). *Sıtkı Olçar eserleri ve sanat anlayışı*. <https://www.sitki.com.tr> (Erişim tarihi: 2025)

Öney, G. (2007). *İznik çini ve seramikleri*. Yapı Kredi Yayınları.

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. (2003). *Somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesi*. <https://www.unesco.org.tr>

Atma Attırma Tasarla

Ceren ÇALIŞKAN (Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi)

Sefa KURAK (Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kurumsal Çerçeve

Yaşadığımız Dünyada lastik, plastik gibi doğada çözünmesi yıllar alan atıkların çevremize zarar verdiği bilinmektedir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (BMÇP) 2018 yılı Dünya Çevre Günü'nde, plastik üretimi ve kullanımına ilişkin rapor yayımlamıştı.” Plastik atıklar ancak 1000 yıla yakın bir sürede yok oluyor ve bu süreçte kara ve deniz ekosistemi için ciddi tehdit oluşturuyor. Plastik çağında yaşıyoruz. Tüm dünyanın ortak mücadelesi ve tüm insanların bu konuda bilinçlendirilmesi gerekiyor." demişlerdir.

Dünyada lastik, plastik gibi doğada çözünmesi yıllar alan atıkların çevremize zarar verdiği bilinmektedir. İspanya'daki Cadiz Üniversitesi'nden bilim insanları, dünya çapındaki sularda bulunan on iki milyon çöp parçasını analiz ettiler. Raporda, dünya plastik kullanımının yüzde 50'sinin plastik ambalajdan oluştuğu belirtilmektedir. Bunların da çoğunluğu tek kullanımlık üretilmekte ve üretildiği yıl “çöp” olarak dünya ekosistemine dâhil olmaktadır. Rapora göre, dünya genelinde üretilen tüm plastiklerin yüzde 79'u çöplüklerde ve çevrede çözünmeden beklerken, sadece yüzde 9'u geri dönüşüme kazandırılmaktadır. 2050'de 12 milyar ton pet şişenin çevreye çöp olarak atılacağı tahmin edilmektedir. Bu konuda nasıl bir farkındalık oluşturabilir, gelecek için nasıl bir adım atabiliriz, sorularından yola çıkılarak sanatın etkileyici görsel yanı kullanılmaya karar verilmiştir. Sanat ve geri dönüşüm farkındalığının oluşturulması ile sanatın geri dönüşüm ve ileri dönüşüme etkilerinin gözlemlenmesi amaçlanmıştır. Geri dönüşüm ve yeniden kullanıma dikkat çekerek çağımızın sorununa bir çözüm önerisi getirmek, bu çerçevede yapılan kaynak araştırmaları ile atık pet şişeden sanatsal çalışmalar ve görsel ürünler ortaya konulabileceğini uygulamalı olarak göstermek hedeflenmiştir. Ayrıca uygulamaya ilişkin öğrencilerin düşüncelerinin ve duygularının gözlemlenmesi de hedefler arasında yer almıştır. Bu proje ile öğrencilerin, personelin ve velilerin katkıları ile bir kampanya başlatılmış, 5000 pet şişe toplanmıştır. Toplanan şişelerle görselliği ile kuruma değer katacak bir çalışma ortaya çıkartılmıştır. Projeyle geri dönüşüm ve yeniden kullanıma dikkat çekilmiş, çağımızın sorununa bir çözüm önerisi getirilmiş ve bu çerçevede yapılan kaynak araştırmaları ile atık malzemelerden sanatsal çalışmalar ve görsel ürünler ortaya konulabileceği uygulamalı olarak gösterilmiştir. Çalışmada aynı zamanda matematiksel hesaplar, tasarım ile ilgili deney ve şişelerin hazırlanması esnasında oyun gibi disiplinler arası etkinlikler yapılmıştır. Çalışma büyük boyutlu ve dış mekânda olması nedeni ile çok kolay sergilenebilir olmuştur. İnsanların yeniden kullanılabilir ürünlere bakış açılarında değişiklik olup olmadığını görmek için öğrencilerin, velilerin ve ziyaretçilerin tepkileri gözlemlenmiştir.

Bu projede; sanatın geri dönüşüm ve ileri dönüşüme etkilerinin gözlemlenmesi amaçlanmıştır.

- Sanat ve geri dönüşüm farkındalığının oluşturulması ve sürecin etkilerini gözlemlenmek,
- Geri dönüşüm ve yeniden kullanıma dikkat çekmek
- Çağımızın sorununa bir çözüm önerisi getirmek,

- Yapılan kaynak araştırmaları ile atık malzemelerden sanatsal çalışmalar ve görsel ürünler ortaya konulabileceğini uygulamalı olarak göstermek,
- Uygulamaya ilişkin öğrencilerin düşüncelerini ve duygularını gözlemlemek,
- Geri dönüşümün sanatla birleşmesi ve kamusal alanda sergilenmesi ile kentsel mekâna mekânsal ve sosyal boyutlarda farklı katkılar sağlamak.
- Öğrencilerin atık malzemelere bakış açılarını değiştirmek, bu malzemelerle neler yapabiliriz sorusuna yanıt için farklı araştırmalar yapıp yeni tasarımlara yönelmelerini sağlamak amaçları arasında yer almaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada Nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, insanın kendi potansiyelini anlaması, sırlarını çözmesi ve çabasıyla inşa ettiği sosyal yapı ve sistemlerin derinliklerini keşfetmek için geliştirdiği bilgi üretme biçimlerindendir. Nitel yöntemle desenlenmiş araştırmalarda incelenen olay veya olgu hakkında derin bir algıya ulaşma gayreti söz konusudur (Morgan, 1996). Araştırmada gözlem tekniği ile veriler toplanmıştır. Gözlemler “günlük yazımı” ile not edilmiştir. Nitel araştırmalarda çok önemli bir yer tutan araştırmacı günlüğü yazımı, araştırma sürecinin başından sonuna dek verilerin ve kodların analiz edilmesinde yardımcı bir araç niteliğindedir. Araştırmacı günlükleri araştırmacının düşünceleri, karşılaştırmaları, bağlantıları yakalamasına ve takip etmesi gereken soruları ve yönergeleri netleştirmesine yardımcı olur (Çelik, Başer Baykal ve Kılıç Memur, 2020). Araştırmacı günlüğü yazımının en iyi örneklerini sunan gömülü teori deseninde araştırmacı günlüğü yazımı daha çok süreç odaklıdır ve yazımında araştırmacı şu sorulardan faydalanır (Charmaz, 2006):

- Burada hangi işlem söz konusu?
- Bu süreç hangi şartlar altında gelişir?
- Katılımcı bu süreçte nasıl düşünüyor, ne hissediyor ve nasıl hareket ediyor?
- Süreç ne zaman, niçin ve nasıl değişir?
- Sürecin sonuçları nelerdir?

Çalışma kapsamında atıkların çevreye verdiği zararlarla ilgili yapılan araştırmalar sınıf ortamında paylaşılmış, çevre kirliliği ve baş edebilme yöntemleri ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Dünyada insanlar dışında çöp üreten bir canlı türü olmadığı ve binlerce yıldır hüküm sürdüğümüz bu gezegen üzerinde özellikle son birkaç yüzyıl içerisinde hayatımıza.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

soktuğumuz; lastik, plastik gibi atıkların çevremize ağır zarar verdiği, İspanya'daki Cadiz Üniversitesi'nden bilim insanlarının dünya çapındaki sularda bulunan on iki milyon çöp parçasını analiz ettikleri çalışmada ifade edilmiştir. Bilim insanları; tek kullanımlık poşetler, plastik şişeler, yiyecek kapları ve ambalajlarının okyanusları kirleten en yaygın dört madde olduğunu ve atıkların neredeyse yarısını oluşturduğunu belirtmiştir. Gelecek kuşaklara daha güzel bir dünya bırakmak için yapmamız gereken, çöplerimizin hepsini geri dönüştürmeye çalışmak olduğunu söyleyerek plastik bir şişenin ormana bırakıldığında 1000 yıl orada öylece duracağı belirtilerek duruma dikkat çekilmiştir.

Beklenen, Ulaşılan Sonuçlar

- Bu çalışma ile en az 1000 kişiye ulaşmak ve atıklara dikkat çekmek amaçlanmıştır.
- Bu çalışma ile 1400 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri ile 10 okulda pet şişe için kampanya başlatılmış, böylelikle malzeme aşamasında binlerce insanda farkındalık oluşturulmuştur.
- Kurumun personeli ve ziyaretçi sayılarını eklersek oldukça görünür bir çalışma olmuştur.
- Bu çalışmanın sonunda 5000 pet şişeden oluşan oldukça büyük bir tablo yapılmıştır.

Bilim insanları, tek kullanımlık poşetler, plastik şişeler, yiyecek kapları ve ambalajlarının okyanusları kirleten en yaygın dört madde olduğunu ve atıkların neredeyse yarısını oluşturduğunu bulmuşlardır. Bu probleme bizler sanatla nasıl bir farkındalık oluşturabilir, gelecek için nasıl bir adım atabiliriz, sorularından yola çıkarak yaptığımız çalışmanın sonuçlarına yönelik araştırmacı günlüğünde yer alan ifadelerde katılımcıların çalışma süreci ve sonuçlarına ilişkin görüşleri şöyledir:

- Çevre için yaptığımız çalışma çok iyi,
- Bu çalışma için biz de şişe getirelim,
- Bu çalışma Vincent Van Gogh YILDIZLI GECE tablosu,
- Bu çalışma çok güzel olmuş,
- Bu çalışmayı yine yapın.

Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak ve kısıtlı olan kaynaklarımızı korumak istiyorsak, dünyamızın plastik atıklarla çöp tenekesine dönmesini istemiyorsak, plastik atıklarımızı geri dönüştürmeye mecburuz. Daha güzel bir dünya için geri dönüşümün tek başına yeterli olmayacağını, sanat temelli ileri dönüşüm çalışmaları ile desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Anahtar kelimeler: Sanat, tasarım, çevre, geri dönüşüm, ileri dönüşüm.

Kaynakça

- BBC News Türkçe. (2021, Haziran 13). *[Okyanuslarda bulunan plastik çöplerin neredeyse yarısı 'paket yiyecek ve içecek kaynaklı']*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57437714>
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP). (2018). *Plastik üretimi ve kullanımına ilişkin rapor*.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (Vol. 16). Sage Publications.
- Çelik, H., Başer Baykal, N., & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379–406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>

Sanatta Dijital Dönüşüm: Non Fungible Token

Melinay İdil DEVRİMCİ (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Pınar SAĞLAM SAFÖZ (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Tarih boyunca sanat ve sanat algısı, bulunduğu toplumun kültürü ve teknolojik gelişmelerle değişiklik göstermektedir. Teknolojinin gelişimiyle birlikte dijital sanatın hayatın her alanında yer aldığı görülmektedir. Geçmişten zamanımıza sanat, birçok farklı alanda gelişmektedir ve yenilenmektedir (Gacar, 2023). 20. yüzyılın sonlarına doğru bireysel bilgisayarların da yayılmasıyla birlikte sanat ve sanat eserleri üzerinde teknolojinin etkisi görülmeye başlamıştır. Özellikle bilgisayar teknolojisi ve dijital araçların gelişmesi, blokzincir ve kripto sanatı gibi yeni bir sanat dalının ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Günümüzde dijital teknikler kullanılarak oluşturulan eserlerin de sanat eseri olduğu gerçeği giderek kabul görmektedir. Son yıllarda dijital sanatın en popüler çeşitlerinden biri olan Non-Fungible Token (Nitelikli Fikri Tapu, NFT) sanat dünyasında büyük ilgi görmektedir. NFT, temelde blok zinciri ağı tabanında işlem gören dijital varlıkların birbirinden ayrılabilirliğini sağlayan bir teknolojidir (Doğan, 2023; Türker, 2022). Gelişen günümüz teknolojileri sanat eseri mülkiyetinin tescilini zorunlu kılmaktadır. NFT, blok zincir teknolojisini kullanarak benzersiz ve nadir olan çalışmaların dijital ve değiştirilemez olarak kalıcı bir biçimde kayıt altına alınmasını sağlamakta; bu sayede sanatsal üretimlerde mülkiyet ve telif hakları yönetimi konusunda yeni bir çözüm yolu sunmaktadır. Dijital varlıklar bu teknoloji sayesinde değeri ve benzersizliği kanıtlanabilir ve blokzincir teknolojisi kullanılarak takip edilebilir olmaktadır. Böylece dijital dünyada yer alan “asıl” ve “kopya” ilişkisinde yeni bir dönem başlamıştır. Sanatçının eserinin özgünlüğünü tescil edebilmesine, telif oranlarını kendisi belirleyebilmesine, eserinin geleceği hakkında karar verebilmesine imkân tanıyan blok zincir temelli NFT sanatçıları için avantajlı durumlar sağlamaktadır. (İlmen, 2022; Kafalı, 2022; Doğan, 2023). Dijital sanat için büyük bir yenilik olan NFT sanatçılara yeni bir bakış açısı sunmakta ve dijital sanata yeni bir yön kazandırmaktadır (Altun, 2023). Bu araştırmanın amacı dijital çağın gerekliliği olarak dönüşen sanatın, bir ürünü olan Non Fungible Token ile ilgili ülkemizde yapılan güzel sanatlar alanındaki tezleri incelemektir. Bu çalışma Türkiye’de NFT ile ilgili güzel sanatlar alanında yapılan tezlere dair bilgi sahibi olunması açısından önem taşımaktadır.

Problem Cümlesi

2022- 2025 yılları arasında Non Fungible Token konusunda güzel sanatlar alanında yapılmış çalışmalar hakkında genel bakış açısı kazandırmaktır.

Alt Problemler

1. Çalışmaların yapıldığı üniversite ve üniversite türü nedir?
2. Çalışmaların yayın yılı nedir?
3. NFT ile ilişkili kavramlar nelerdir?
4. NFT konusunda öncü sanatçılar kimler?
5. NFT dünyasında dijital olarak üretilen çalışmalar nelerdir?
6. NFT’ın avantajları nelerdir?

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Yöntem

Bu araştırmanın amacı dijital çağın gerekliliği olarak dönüşen sanatın, bir ürünü olan Non Fungible Token ile ilgili ülkemizde yapılan tezleri incelemektir. Bu amaçla Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi veri tabanında Non Fungible Token (NFT) kelimesi taranmış, 2022-2025 yılları arasında yayımlanan tam metin erişimine sahip 2 sanatta yeterli, 5 doktora, 50 yüksek lisans olmak üzere toplamda 57 teze erişim sağlanmıştır. Araştırma güzel sanatlar alanında yapılan çalışmalarla sınırlandırılmıştır. 2022- 2025 yılları arasında Non Fungible Token konusunda güzel sanatlar alanında, sanatta yeterlilik, yüksek lisans tezi ve doktora tezinden paylaşım izni olan çalışmaların tamamına ulaşıldığı varsayılmaktadır. Bu kapsamda erişim sağlanan 2 sanatta yeterli, 1 doktora ve 14 yüksek lisans tezi incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli benimsenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013) tarafından “*Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan*” (s.217) olarak tanımlanan doküman analizi yöntemiyle araştırma kapsamındaki tezler incelenmiş, araştırmanın verilerine ulaşılmıştır. Temalar; üniversite, üniversite türü, yayımlanma yılı, geleneksel sanat ve Non Fungible Token, öncü sanatçılar, Non Fungible Token dünyasındaki çalışmalar ve Non Fungible Token ile ilişkili kavramlar olarak belirlenmiş, belirlenen temalar altında oluşturulan bulgular yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre Non Fungible Token ile ilgili tez çalışmalarının başlangıcı 2022 yılıdır. Non Fungible Token ile ilgili tez türlerinden yüksek lisans tezinin daha fazla yapıldığı ve bu tezlerin 2022-2025 yılları arasında yayınlandığı görülmüştür. Kavramın yeni olması nedeni ile yakın zamanlı araştırmalar mevcuttur. Bu alandaki çalışmalardan bir tanesi hariç hepsi devlet üniversitelerinde yapılmıştır. Non Fungible Token’ın öncü olan sanatçılar Kevin McCoy, Beeple ve Pak’dır. Non Fungible Token dünyasında dijital olarak üretilen çalışmalar dijital illüstrasyon, dijital Pop Art, 3D, AI, piksel sanat ve kolaj gibi çalışmalardır. NFT ve kavramlar; blok zincir, kripto sanatı, dijital sanattır. Non Fungible Token sanatçılara yeni bir bakış açısı sunarak dijital sanata yeni bir yön kazandırmaktadır. Geleneksel sanatta olduğu gibi Non Fungible Token dünyasında da sanat eseri koleksiyoner ve sanatseverler tarafından satın alınmaktadır. Sanat eserini Non Fungible Token platformlarından birine yüklenip satışa çıkartılması saniyeler içinde gerçekleşirken, geleneksel sanat eserinin geleneksel yöntemlerle satışı günlerce belki de haftalarca sürmektedir. Non Fungible Token’ın sağladığı olanaklar ve avantajlar nedeniyle ilginin giderek artacağı ve sanatçıların Non Fungible Token platformlarında yer alacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Non fungible token, NFT, sanat, dijital sanat, dönüşüm.*

Kaynakça

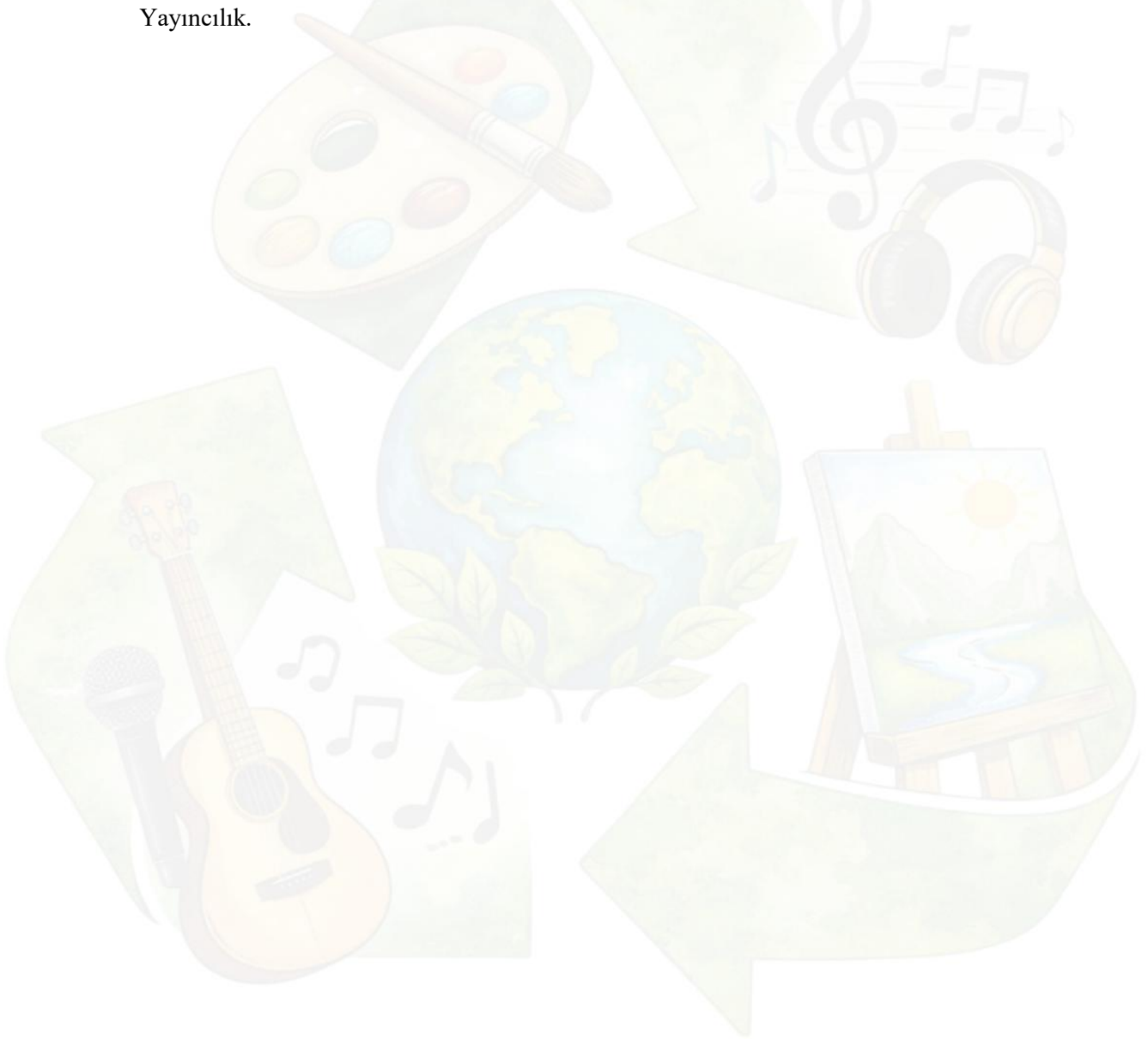
Altun, C. (2023). *Görsel sanatların dijital dönüşümünde öncü sanat eserlerinin NFT (Non-Fungible Tokens) reproduksiyonlarının incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Doğan, B. (2023). *Kripto sanatı ve geleneksel sanatların NFT'ye uyarlanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gacar, H. A. (2023). *Sanatın dijital dönüşümü: Aura kavramı bağlamında NFT üzerine bir inceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- İlmen, E. (2022). *Çağdaş görsel sanatlar alanı ve NFT ilişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Kafalı, E. (2022). *Dijital sanata evrilen dünya'da NFT'nin yeri* *NFT in the world evolving into digital art*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Türker, O. (2022). *Müzelerde artırılmış gerçeklik: NFT uygulamaları bağlamında artırılmış gerçeklik destekli müze uygulaması (Bolu Müzesi örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Geri Dönüştürülmüş Nesnelerden Müzik Üretimi Sürdürülebilir Sesler

Geri Dönüşümden Yapay Zekâ ile Müzik

Beren MERT (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Danışman Menel MERT (Köyceğiz Bilim Sanat Merkezi)

Problem Durumu Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Günümüzde artan tüketim alışkanlıkları, doğal kaynakların hızla tükenmesine ve çevresel sorunların derinleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm kavramlarını eğitim süreçlerinin önemli bir parçası hâline getirmiştir. Özellikle okul çağındaki öğrencilerde çevre bilinci oluşturmak, sürdürülebilir toplumların inşasında kritik bir rol oynamaktadır. Ancak mevcut uygulamalarda geri dönüşüm çalışmaları çoğu zaman yalnızca atık ayrıştırma ya da teorik bilgilendirme düzeyinde kalmakta; öğrencilerin yaratıcı üretim süreçlerine aktif katılımını sağlayan disiplinler arası uygulamalar sınırlı olmaktadır. Oysa sürdürülebilirlik eğitiminin kalıcı ve etkili olabilmesi için öğrencilerin üretim temelli, deneyimsel ve problem çözmeye dayalı öğrenme süreçlerine dahil edilmesi gerekmektedir.

STEAM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Sanat ve Matematik) yaklaşımı, disiplinler arası öğrenmeyi teşvik ederek öğrencilerin hem analitik hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Yakman, 2008). Bu yaklaşım, gerçek yaşam problemlerinin farklı disiplinlerin entegrasyonu ile çözülebileceğini savunur. Sanatın bilim ve teknoloji ile bütünleştirilmesi, öğrencilerin yenilikçi düşünme ve özgün ürün ortaya koyma kapasitelerini artırmaktadır. Bu bağlamda geri dönüştürülmüş malzemelerin sanatsal üretim sürecine dahil edilmesi, sürdürülebilirlik kavramının somut ve deneyimsel biçimde öğrenilmesine katkı sağlayabilir.

Son yıllarda yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanında kullanımı önemli ölçüde artmıştır. Yapay zekâ, veri analizi ve üretken modeller aracılığıyla özellikle müzik üretiminde yeni öğrenme deneyimleri sunmaktadır (Briot, Hadjeres & Pachet, 2020). Öğrencilerin kendi ürettikleri sesleri dijital ortamda işleyerek kompozisyonlara dönüştürmeleri, teknoloji okuryazarlıklarını artırmakta ve üretken dijital beceriler kazandırmaktadır.

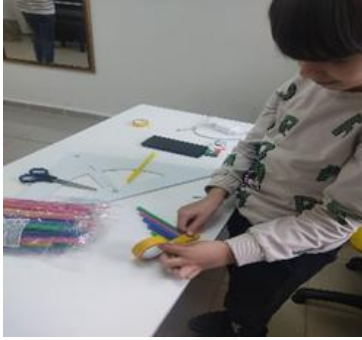
Bununla birlikte literatürde geri dönüştürülmüş malzemelerden üretilen fiziksel müzik aletleri ile yapay zekâ destekli dijital müzik üretimini bütünleştiren uygulamalı öğrenci projelerine sınırlı düzeyde rastlanmaktadır. Çoğu çalışma ya çevre eğitimi ya da dijital müzik teknolojileri üzerine odaklanmaktadır. Bu proje, geri dönüşüm, sanat ve yapay zekâyı tek bir tasarım sürecinde birleştirerek söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırma problemi, geri dönüştürülmüş malzemelerden elde edilen enstrüman seslerinin yapay zekâ ile işlenmesinin öğrencilerin sürdürülebilirlik farkındalığı ve teknoloji okuryazarlığı üzerindeki etkisini incelemeye yöneliktir. Projenin hipotezi, disiplinler arası bu tasarım sürecinin öğrencilerin çevresel farkındalıklarını ve yaratıcı problem çözme becerilerini olumlu yönde geliştireceğidir.

Yöntem

Bu çalışma tasarım temelli uygulamalı nitel araştırma olarak yürütülmüştür ve dört aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada öğrenciler plastik şişe, teneke kutu, cam kavanoz ve

karton tüp gibi geri dönüştürülebilir malzemeler toplamış, bu malzemelerin ses üretim özelliklerini inceleyerek özgün müzik aletleri tasarlamıştır. Tasarım sürecinde titreşim, ses yüksekliği ve malzeme dayanıklılığı gibi temel fizik ilkeleri dikkate alınmıştır. İkinci aşamada tasarlanan enstrümanlardan elde edilen sesler mikrofon ve mobil cihazlar aracılığıyla kaydedilmiş, her ses dosyası kategorilere ayrılarak dijital ortamda arşivlenmiştir. Üçüncü aşamada kayıtlar açık kaynak yapay zekâ platformlarıyla analiz edilmiş, yapay zekâ ses örüntülerini işleyerek kısa ritmik besteler üretmiştir. Son aşamada elde edilen müzikler ses düzenleme yazılımlarıyla birleştirilmiş ve “Sürdürülebilir Sesler” adlı kısa bir dijital albüm hazırlanmıştır. Veri toplama sürecinde öğrenci gözlemleri, süreç değerlendirme formları ve ürün inceleme yöntemleri kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu araştırma, geri dönüşüm bilincini artırırken aynı zamanda teknolojiyi yaratıcı müzik üretimiyle buluşturan yenilikçi bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Uygulama

Pipetten Pan Flüt Yapımı: Sekiz adet pipet farklı uzunluklarda kesilmiş ve boylarına göre sıralanarak uçları bantlanmıştır. En uzun pipetten en kalın ses, en kısa pipetten ise ince ses elde edilmiştir.

Cips Kutusundan Ritim Aleti Yapımı: Boş kutuya bir miktar pirinç konulmuş, ardından bant yardımıyla dışı süslenerek bir ritim aleti oluşturulmuştur.

Beklenen /Ulaşılan Sonuçlar

Proje sonucunda öğrencilerin geri dönüştürülebilir malzemelere yönelik farkındalıklarının belirgin biçimde arttığı gözlemlenmiştir. Atık olarak görülen nesnelerin sanatsal üretim süreçlerinde kullanılabileceğini deneyimleyen öğrenciler, sürdürülebilirliğin yaratıcı boyutunu keşfetmişlerdir. Kendi tasarladıkları müzik aletleri aracılığıyla hem el becerilerini hem de problem çözme yetkinliklerini geliştirmişlerdir. Bu süreçte öğrenciler, farklı malzemeleri bir araya getirerek işlevsel ürünler ortaya koymuş ve yaratıcılıklarını somut bir biçimde sergilemişlerdir. Yapay zekâ destekli müzik üretimi, onların dijital araçları bilinçli kullanma becerilerini artırmış, teknoloji okuryazarlıklarını güçlendirmiştir. Ortaya çıkan dijital albüm, geri dönüşümün yalnızca çevresel değil aynı zamanda estetik ve sanatsal bir değer taşıdığını göstermiştir. Proje, bilim, sanat ve teknolojiyi bütünleştiren yenilikçi bir STEAM uygulaması olarak okul topluluğunda farkındalık yaratmış, disiplinler arası öğrenmenin güçlü bir örneğini sunmuştur. Öğrenciler hem bireysel hem de grup çalışmalarıyla iş birliği becerilerini geliştirmiş, farklı bakış açılarını bir araya getirerek ortak ürünler ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca proje, öğrencilerin özgüvenlerini artırmış, kendi fikirlerini ifade etme ve

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

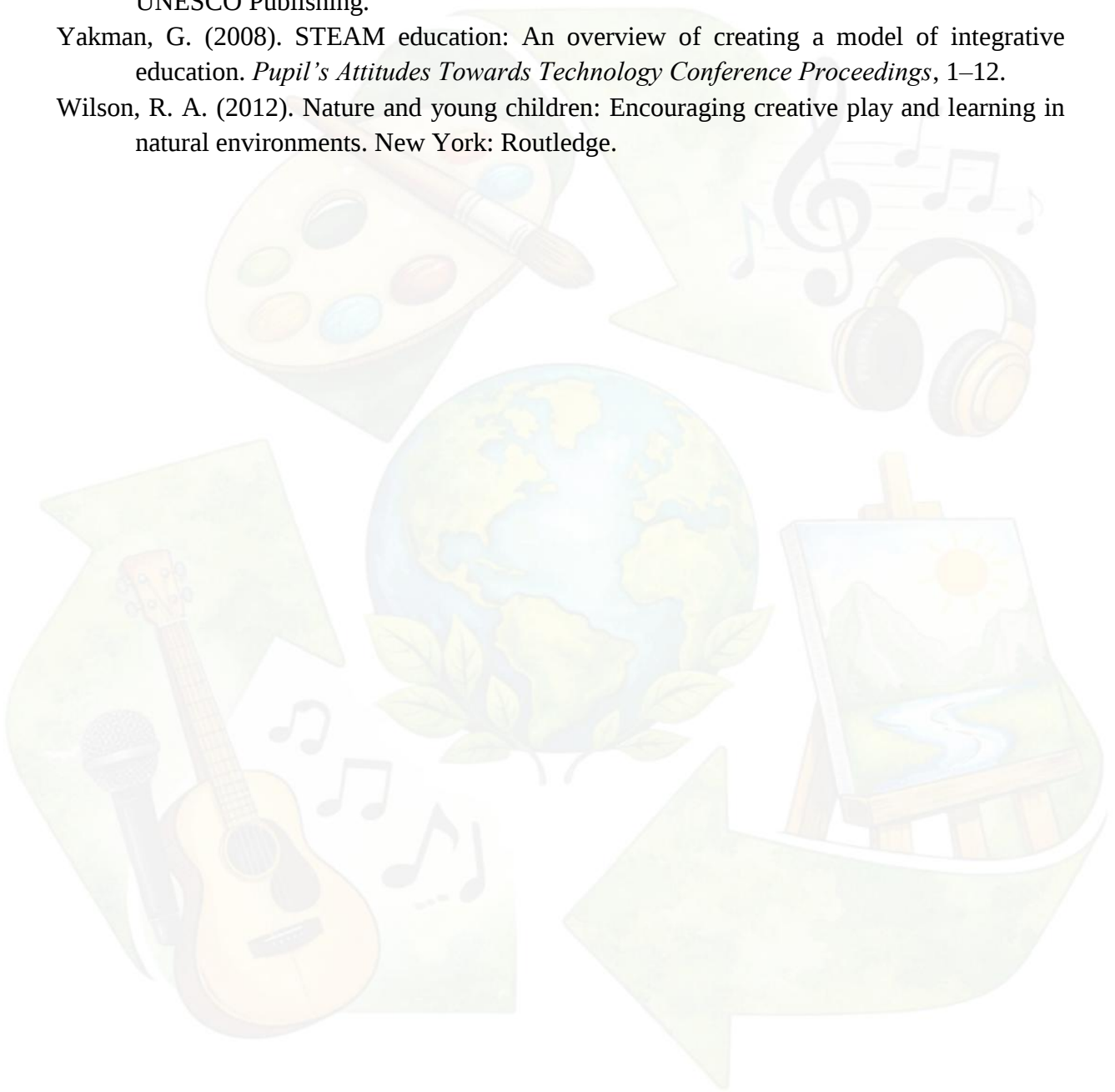
ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

paylaşma konusunda onları cesaretlendirmiştir. Düşük maliyetli yapısı sayesinde bu model farklı okullarda kolaylıkla uygulanabilir ve ölçeklenebilir niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: *Geri dönüşüm, müzik tasarımı, yapay zekâ, sürdürülebilirlik, STEAM*

Kaynakça

- Briot, J. P., Hadjeres, G., & Pachet, F. (2020). *Deep learning techniques for music generation*. Springer.
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO Publishing.
- Yakman, G. (2008). STEAM education: An overview of creating a model of integrative education. *Pupil's Attitudes Towards Technology Conference Proceedings*, 1–12.
- Wilson, R. A. (2012). *Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments*. New York: Routledge.

Üstün Yetenekli Çocukların Resimlerinde Mekân Algısının İncelenmesi

Özge ÖZGEN (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser ÖNCÜL (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Birey, doğduğu andan itibaren çevresindeki nesneleri ve ortamları anlamlandırmaya ve algılamaya çalışır. Çevresel unsurların algılanması belirli bir süreç içerisinde ve çeşitli değişkenlerin etkisiyle gerçekleşmektedir (Canoğlu & Geçimli, 2020). Algılama süreci, duyu organlarından gelen uyarımların geçmiş deneyimler ve duygularla ilişkilendirilmesi sonucunda oluşur ve mekân algısı bu zihinsel ilişkilendirmeler doğrultusunda şekillenen bilişsel bir süreç olarak ortaya çıkar. Mekân algısının temelleri erken çocukluk dönemine dayanmakta; çocuklar gelişim süreçleri ilerledikçe nesneler ile mekân arasındaki ilişkileri kurarak çevrelerindeki mekânsal düzeni daha doğru yorumlayabilmektedir. Resim etkinliği ise çocukların hem kendilerini ifade ettikleri hem de dünyayı algılama biçimlerini yansıttıkları önemli bir araçtır. Brittain ve Lowenfeld (1972), 4-7 yaş aralığındaki çocukların resimlerinde mekânsal düzenlemelerin erken dönemlerde ortaya çıktığını belirtmiştir.

Alan yazında çocukların mekânsal düşünme becerilerinin bireysel algı farklılıkları, referans kullanım biçimleri ve çevresel koşullardan etkilendiği görülmektedir. Yayla ve Bozkurt (2023), 6-8 yaş grubu çocuklarda bireysel algı farklılıklarının resimlerdeki mekânsal referans kullanımını etkilediğini ortaya koyarken, Aksöz (2010) bölgesel ve sosyal çevresel özelliklerin çocukların iç ve dış mekân algısında farklılaşmalara yol açtığını göstermiştir. Bu çalışmalar, mekân algısının bireysel ve çevresel değişkenlere bağlı olarak değişebildiğini ve resim analizinin mekânsal algıyı değerlendirmede önemli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak literatürde üstün yetenekli çocuklar bağlamında yaş ve cinsiyet değişkenlerinin birlikte ele alındığı araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çalışma, üstün yetenekli çocukların mekân algısının gelişimine ilişkin veriler sunarak alana katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Sanat eğitimi bağlamında mekânsal farkındalığın gelişimi çocukların görsel düşünme becerilerini desteklemekte ve sanatsal üretim süreçlerinin sürekliliğine katkı sağlamaktadır; bu nedenle mekân algısının incelenmesi sanat eğitiminin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır (Aydın & Yılmaz, 2020). Mekân algısı doğuştan kazanılmış bir özellik olmayıp gelişimsel süreç içerisinde öğrenilerek yapılandırılmaktadır (Çetin, 2020). Çocukluk döneminde mekânsal farkındalığın desteklenmesi sosyal ve bilişsel gelişim açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın temel amacı, 7-13 yaş aralığındaki üstün yetenekli çocukların resimlerinde mekân algısının nasıl ortaya çıktığını ve yaşa bağlı olarak hangi düzeylerde belirginleştiğini incelemektir. Bu doğrultuda mekân algısının yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmanın temel sorusu, üstün yetenekli çocukların resimlerinde mekân algısının varlığının yaş ve cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığıdır. Araştırmanın hipotezi ise mekân algısının yaş ilerledikçe daha belirgin hâle geldiği ve cinsiyete bağlı farklılaşmalar gösterebildiğidir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, bir ilde bulunan Bilim ve Sanat Merkezinde öğrenim gören, genel zihinsel alanda üstün yetenekli tanısı almış ve 7–13 yaş aralığında bulunan toplam 76 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma, çocuklara ait 76 resmin incelenmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma süreci öncesinde velilerden ve ilgili kurumdan gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde BİLSEM’de belirlenen ders saatleri içerisinde farklı öğrenci gruplarıyla çalışılmıştır. Öğrencilerden istedikleri bir konuda resim yapmaları istenmiş, süre ve konu sınırlaması getirilmemiştir. Özgür çalışma ortamı, resimlerde ortaya çıkan algısal ve duygusal yansımaların doğal biçimde gözlemlenebilmesi açısından önemli görülmüştür.

Uygulama sonunda öğrencilerin resimleri analiz amacıyla toplanmış, katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve çalışmalar numaralandırılarak incelenmiştir. Verilerin analizi, BİLSEM’de görev yapan üç görsel sanatlar öğretmenin görüşleri doğrultusunda oluşturulan ortak değerlendirme ölçütlerine göre gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Resimler; zemin–gökyüzü ayrımı, perspektif kullanımı, nesnelerin mekânsal konumları, mekânsal yapı öğeleri ve iç/dış mekân unsurları olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir. Ölçütlerden bir veya daha fazlasını içeren resimler mekân algısı var olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, çocukların resimlerinde mekân algısının varlığı ve düzeyi açısından konu, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmiş; sonuçlar tablo ve grafikler aracılığıyla sunulmuştur.

Beklenen / Ulaşılan Sonuçlar

Uygulama sonucunda üstün yetenekli çocukların resimlerinin %67’sinde mekân algısının bulunduğu belirlenmiştir. Mekân algısının erkek öğrencilerin resimlerinde kız öğrencilere göre daha yüksek oranda görüldüğü; cinsiyetler arası farkın %6 olduğu, mekân algısı bulunmayan grupta ise dağılımın dengeli olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyleri karşılaştırıldığında mekân algısının en yüksek oranda (%89) 4. sınıfta, en düşük oranda (%56) ise 7. sınıfta görüldüğü belirlenmiştir. Oranların 2. sınıftan 4. sınıfa kadar arttığı, 5. sınıftan itibaren azalma gösterdiği ve 7. sınıfta en düşük seviyeye ulaştığı gözlenmiştir. Kız öğrencilerde oranların %50–%67 aralığında sınırlı, erkek öğrencilerde %33–%100 aralığında daha değişken olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar, üstün yetenekli çocukların resimlerinde mekân algısının yaş ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak farklılaşabildiğini göstermektedir. Piaget’nin zihinsel gelişim kuramına göre mekân algısı belirli zihinsel dönemler doğrultusunda oluşmakta ve yaş ilerledikçe gelişmektedir (Akarsu, 1984; Senemoğlu, 2020). Bazı yaş düzeylerinde mekân algısının daha belirgin görülmesi, kuramsal yaklaşımla paralellik göstermektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerin resimlerinde ele aldıkları konular incelendiğinde kız öğrencilerin daha çok manzara temalarına, erkek öğrencilerin ise dış mekân konularına yöneldiği belirlenmiştir. Küçük yaş gruplarında konu çeşitliliğinin sınırlı olduğu, yaş ilerledikçe çeşitliliğin arttığı gözlenmiştir. Elde edilen bulgular, çocukların mekânsal farkındalıklarının erken yaşlarda desteklenmesinin görsel düşünme becerilerinin gelişimine

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

katkı sağlayarak sanat eğitimi süreçlerinde sürdürülebilir sanatsal üretimi destekleyebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mekân, Algı, Çocuk, Resim, Sanat Eğitimi

Kaynakça

- Akarsu, F. (1984). Piaget'ye göre çocukta mekân kavramının gelişimi. *Mimarlık Dergisi*, 22(207), 31–33.
- Aksöz, M. (2010). *Sosyal çevrede iç ve dış mekân algısının 10–12 yaş grubu çocuk resimlerine yansımaları ve sanatsal gelişim evrelerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya. <https://tez.yok.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Aydın, S., & Yılmaz, M. (2020). Görsel sanatlar eğitiminde mekânsal algı ve görsel düşünme becerlerinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 19(4), 2354–2368.
- Canoglu, S., & Geçimli, M. (2020). Çocuk ve mekân algısı üzerine bir uygulama. *International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 5(10), 227–237.
- Çetin, T. (2020). Çocuklarda çevre ve mekân algısının gelişimi üzerine kuramsal bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 45(201), 321–336.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1972). *Creative and mental growth*. New York, NY: Macmillan.
- Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yayla, O., & Bozkurt, F. (2023). 6–8 yaş arası çocuklarda mekânsal algı ve yorumlama: Bireysel algısal farklılıkların mekânsal referanslamaya etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(14), 95–112.

Atıktan Estetiğe: Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Kapsamında Atık Kâğıtlarla Rölyef Tasarımı

Emre Berkay Özcan (Bafra Bilim ve Sanat Merkezi)

Yasemin Ulukaya (Bafra Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik, WCED'nin (1987) "Our Common Future" raporuyla çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla küresel ölçekte tanımlanmış; günümüzde eğitim, sanat ve tasarım alanlarında da belirleyici bir çerçeveye dönüşmüştür. Sanatta sürdürülebilirlik yaklaşımı; atık malzemelerin yeniden değerlendirilmesi, üretim-tüketim döngüsüne eleştirel bakış geliştirilmesi ve çevresel farkındalığın estetik deneyim yoluyla güçlendirilmesini içerir (Inwood, 2013; WCED, 1987). Bu bağlamda geri dönüşüm temelli sanat uygulamaları yalnızca "malzeme değişimi" değil, aynı zamanda öğrencinin çevreyle ilişkisini yeniden kuran pedagojik bir süreçtir.

Kuramsal olarak Dewey'nin (1934) deneyim temelli sanat anlayışı, sanatın yaşantı ile bütünleştiğini; öğrenenin "yaparak-yaşayarak" anlam ürettiğini vurgular. Read (1958) ise sanat eğitimi bireyin çevresini algılama, dönüştürme ve yaratıcı ifade becerilerini geliştiren bir alan olarak ele alır. Bu iki yaklaşım, atık malzemeyle üretimin yalnızca sonuç ürüne değil; süreçte oluşan algı, düşünme ve değer gelişimine odaklanması gerektiğini göstermektedir. Nitekim çevre odaklı sanat (eco-art) ve sürdürülebilir sanat eğitimi literatürü, öğrencilerin ekolojik sorumluluk ve eleştirel farkındalık geliştirmesinde sanatın güçlü bir aracı olduğunu ortaya koymaktadır (Gablik, 1991; Inwood, 2013).

Literatür incelendiğinde geri dönüşüm malzemeleriyle yapılan çalışmaların çoğunlukla heykel/enstalasyon ve kolaj uygulamalarında yoğunlaştığı; atık kâğıdın bilinçli katmanlama ile "rölyef" formuna dönüştürüldüğü, süreç basamakları belirgin, tasarım kararları gerekçelendirilmiş ve hem estetik hem çevresel çıktıları birlikte tartışan uygulamalı çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu boşluk, geri dönüşümün "amaç" olmaktan çıkıp rölyef tasarımında "sanatsal düşünme yöntemi"ne dönüşmesini inceleyen sistematik bir çerçeveyi gerekli kılmaktadır. Atık malzemelerin sanatsal üretim sürecine dâhil edilmesi, bireylerde hem estetik farkındalık hem de çevresel bilinç gelişimini destekleyen önemli bir pedagojik yaklaşımdır (Yılmaz, 2019).

Bu çalışmanın amacı, atık kâğıt türlerini (gazete, dergi, karton/ambalaj, kâğıt bant vb.) doku- kalınlık-katman etkileri gözetilerek kullanıp özgün bir rölyef tasarımı geliştirmek ve bu üretim sürecinin (i) estetik değer üretimi, (ii) sürdürülebilirlik/geri dönüşüm farkındalığı ve (iii) yaratıcı problem çözme gibi çoklu kazanımlar açısından katkılarını ortaya koymaktır. Somut hedefler; katmanlama ile ışık-gölge/derinlik etkisi oluşturmak, süreç adımlarını standartlaştırmak ve öğrenci görüşleri ile ürün değerlendirmesi üzerinden etkiyi betimlemektir.

Problem (Araştırma sorusu): Atık kâğıtlarla gerçekleştirilen rölyef tasarımı, sanatta sürdürülebilirlik bağlamında estetik üretim ve çevresel farkındalık açısından nasıl bir katkı sunmaktadır?

Uygulama süreci planlı tasarım basamaklarıyla yürütülerek ürün ve süreç verileri birlikte değerlendirilecektir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Hipotez: Atık kâğıtlarla üretilen rölyef çalışmaları, sürdürülebilir sanat anlayışını destekleyerek hem estetik değer üretir hem de çevresel bilinç düzeyini artırır.

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüş uygulamalı bir sanat eğitimi araştırmasıdır. Araştırmanın tasarımı, katılımcıların geri dönüşüm temelli sanatsal üretim süreçlerini deneyimleyerek ortaya koydukları ürünler ve bu süreçte gözlenen davranışları incelemeye odaklanan uygulama temelli durum çalışması olarak yapılandırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Samsun ili Bafra Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) eğitimine devam eden 7 ortaokul ve 3 lise düzeyinde olmak üzere toplam 10 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacının ilgili kurumda görev yapması nedeniyle, çalışma grubu kolay ulaşılabilir (yakın) örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemi, araştırmanın uygulama sürecinin sürdürülebilir ve derinlemesine yürütülmesine olanak sağlamıştır.

Veri toplama sürecinde, öğrencilerin atık kâğıtlarla rölyef tasarlama sürecindeki etkileşimleri, problem çözme yaklaşımları, yaratıcılıkları ve çevresel farkındalıklarına ilişkin davranışları doğal ortamda yapılandırılmamış gözlem yoluyla izlenmiştir. Gözlemler, uygulama süreci boyunca sistematik olarak kaydedilmiş ve nitel veri seti oluşturulmuştur. Elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımıyla incelenerek araştırma problemine ilişkin bulgular yorumlanmıştır. Uygulama sürecine ilişkin örnek çalışmalar ve süreç aşamalarını gösteren fotoğraflar Ek-1’de sunulmuştur.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu çalışmada, atık kâğıtların katmanlı yüzey tekniği kullanılarak rölyef formuna dönüştürülmesi sürecinin, öğrencilerin sanatsal üretim becerileri ve çevresel farkındalıkları üzerinde olumlu etkiler oluşturması beklenmiştir. Beklenen sonuçlar arasında; öğrencilerin geri dönüşüm kavramını yalnızca teorik düzeyde değil, sanatsal uygulama yoluyla içselleştirmeleri, farklı kâğıt türlerinin doku ve hacim özelliklerini estetik bir tasarım unsuru olarak kullanabilmeleri ve üç boyutlu düşünme becerilerinin gelişmesi yer almaktadır. Ayrıca süreç boyunca öğrencilerin problem çözme, planlama ve yaratıcılık becerilerinin desteklenmesi hedeflenmiştir.

Uygulama süreci sonunda elde edilen bulgular, bu beklentilerin büyük ölçüde karşılandığını göstermektedir. Öğrencilerin, başlangıçta atık olarak değerlendirdikleri kâğıt malzemelere yönelik algılarının değiştiği; bu malzemeleri estetik değer taşıyan birer tasarım bileşeni olarak ele almaya başladıkları gözlemlenmiştir. Katmanlama sürecinde öğrencilerin deneme-yanılma yoluyla farklı çözümler geliştirdikleri, derinlik ve doku etkisini bilinçli biçimde kullanmaya yöneldikleri belirlenmiştir. Bu durum, sanatsal üretim sürecinin aynı zamanda bilişsel ve yaratıcı düşünmeyi destekleyen bir öğrenme alanı sunduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrenci görüşlerinden elde edilen doğrudan alıntılar da bu bulguları desteklemektedir: “Önceden çöpe attığımız kâğıtlarla böyle bir şey yapılabileceğini bilmiyordum. Artık atıkların da değerli olduğunu düşünüyorum.” (Ö3)

“Katmanları üst üste koydukça resim daha gerçekçi oldu. Işık ve gölgeyi fark ettim.” (Ö7)

“Başta zorlandım ama denedikçe daha iyi yapabildim.” (Ö1)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

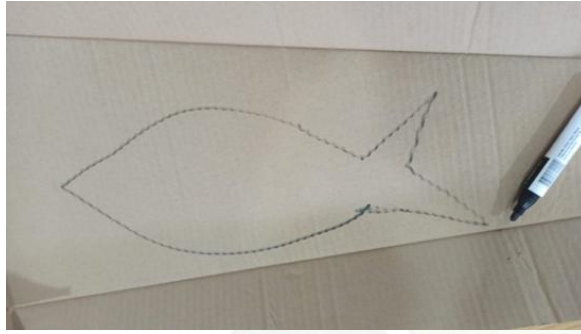
Ayrıca gözlemler, öğrencilerin çevresel sürdürülebilirlik konusuna ilişkin farkındalıklarının arttığını ve geri dönüşümün günlük yaşamla ilişkilendirilmeye başlandığını göstermektedir. Öğrenciler, sanatsal üretim sürecini yalnızca bir tasarım etkinliği olarak değil, çevresel sorumluluk bilinciyle yürütülen anlamlı bir süreç olarak değerlendirmiştir. Bu yönüyle çalışma, sürdürülebilirlik temelli sanat uygulamalarının, sanat eğitimi ortamlarında hem estetik hem de değerler eğitimi açısından etkili bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, sürdürülebilirlik temelli sanat uygulamalarının yalnızca estetik üretimi değil, aynı zamanda çevresel bilinç ve yaratıcı düşünme becerilerini de desteklediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: sürdürülebilirlik, sanat eğitimi, geri dönüşüm, rölyef, atık kağıt

Kaynakça

- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. New York, NY: Perigee Books.
- Gablik, S. (1991). *The reenchantment of art*. New York, NY: Thames and Hudson.
- Inwood, H. (2013). Cultivating artistic approaches to environmental learning: Exploring eco-art education in elementary classrooms. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 3(2), 129–145.
- Read, H. (1958). *Education through art*. London, England: Faber and Faber.
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Yılmaz, M. (2019). Sanatta geri dönüşüm ve sürdürülebilir tasarım uygulamaları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 12(2)

Ek1

Şekil 1. Figürün çizimi ve kesilmesi

Şekil 2. Figürün iskeletinin oluşturulması

Şekil 3. İskeletin üzeri kağıt bant ile kaplanması

Şekil 4. Kağıt bantın üzerinin sulu kıvamda tutkalla peçete ile kaplanması

Şekil 5. Kuruyan yüzeylerin akrilik ile boyanması

Şekil 6. Figürlerin bir kompozisyon haline getirilmesi

Atıkları Sanata Dönüştüren Ressam Deniz Sağdıç'ın Sürdürülebilir Sanat Yolculuğu

Tanem AÇIK (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Emine YAVUZ ÇETİN (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te atık sözcüğünün tanımlarından biri, "Üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarda ortaya çıkan ve kullanıcının artık işine yaramayan maddelerin tamamı" dır (Türk Dil Kurumu, t.y.). Günümüzde çevre bilincinin gelişmesi, doğanın korunması konusunda duyarlılıkların oluşmaya başlaması ile atıkların dünyaya verdiği zararın önüne nasıl geçilebileceğine ilişkin fikirler üretilmeye başlanmıştır. Bu fikirler arasında atıkların geri dönüşüm yoluyla endüstriye kazandırılması ya da ileri dönüşüm yoluyla sanat eserine dönüştürülmesi de yer almaktadır. İleri dönüşüm, "bir nesneyi yeniden kullanmak için özgün halinin değerini arttıracak şekilde dönüştürmek"tir (Türk Dil Kurumu, t.y.). "Doğaya verilen yıkımın evrensel boyutlara ulaşmasıyla 1960'lı yıllarda sanatçılar aktivist bir tutum ile ekolojik sorunlara karşı eleştirel bir tavır takınmışlardır. Ekolojik Sanat, çevre sorunlarına vurgu yaparak, çevre dostu bir metodolojiye odaklanan çağdaş bir sanat hareketi olarak ortaya çıkmıştır" (Çınar, 2019). Ekolojik sanat, sürdürülebilirlik kavramını da içermektedir. Sürdürülebilirlik; bilinçsiz ve aşırı tüketimin önüne geçmek, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını da gözetmek ve ekolojik bozulmaya ilişkin farkındalık oluşturmaya amaçlar (Sarnıcı; Çelikoğlu; Çamalan, 2025). Sürdürülebilirlik bağlamında farkındalık yaratmayı hedefleyen ekolojik sanat alanında dikkat çeken isimlerden biri de ressam Deniz Sağdıç'tır. 1982 yılında Mersin'de doğan Deniz Sağdıç, çocukluğundan beri resim yapmaya ilgi duymuş ve ailesi ile okuldaki resim öğretmeninin teşvikiyle bu ilgisini geliştirmiştir. 2003 yılında Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden birincilikle mezun olmuştur. Resimlerinde atık malzemeleri kullanan Sağdıç, kavramsal sanat tartışmalarının arttığı ve "sanatın tek ve mutlak yolu kavramsal sanattır" gibi bir algı yaygınlaşmaya başladığı dönemde "Ready- ReMade" adını verdiği projede atık malzemeleri kullanarak bir ileri dönüşüm hareketi başlatmıştır (Yener Birman, 2023). İleri dönüşüm, sanatçıya atığın gerçek değerini yeniden değerlendirme fırsatı sunarak, yaratıcı bir bakış açısı ile eserini yorumlama imkânı verir. Dahası bu yöntemle, ürünün ve materyalin sahip olduğu yaşamın ve değerlerin sürekliliği sağlanmış olur (Enes, Binboğa, 2021). Bu çalışmada Deniz Sağdıç'ın sanat anlayışı, atık malzemelerden ileri dönüşüm yöntemiyle oluşturduğu portreleri ile yaratmaya çalıştığı farkındalık hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu amaçla Deniz Sağdıç ve sanatı hakkında yazılan makaleler, gazete ve dergi röportajları taranarak içerik analizi yapılmış ve edinilen bilgilerden bulgular elde edilmiştir.

Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi farklı kaynaklardan edinilen veriler analiz edilip sentezlenerek özetlenir ve yorumlanır. Özetlenen veriler sonrasında kategoriler arasındaki ilişkiler belirlenerek genellemelere gidilebilir. Belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile

özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. İçerik analizi metin ya da metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Bu kelime ve kavramların varlığı, anlamları ve ilişkileri belirlenir ve analiz edilerek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunulur. (Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, D., 2008). Çalışmada geri ve ileri dönüşüm, sıfır atık, ekolojik sanat kavramlarına ilişkin literatür taraması yapılarak bilgi edinilmiş ardından Deniz Sağdıç ve sanatı hakkında yazılan makale ve yazılar, gazete ve dergi röportajları taranarak içerik analizi yapılmıştır. Edinilen bilgilerden hareketle amaca ve temaya ilişkin bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bulgular alt temaya uygun olarak hangi atık malzemeleri kullandığı, bu malzemelerden ne tür resimler yaptığı, resimlerini nerelerde sergilediği, sanatı aracılığıyla vermek istediği mesajlar gibi başlıklar halinde sınıflandırılarak yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Kalabalık ve zanaatkâr bir ailenin kızı olarak Mersin’de dünyaya gelen Deniz Sağdıç; lisans ve yüksek lisans eğitimini Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde tamamlamıştır. Sanatının ilk yıllarından itibaren kadının toplumdaki yerini konu alan çalışmalar yapmıştır. 2000’li yıllarda dünyada olduğu gibi Türkiye’de de baş gösteren “kavramsal sanat” tartışmasıyla klasik sanat anlayışından farklı bir anlayışa yönelmiştir. Bu dönemden itibaren alışıldık resim malzemelerinin yerini atık malzemeler almaya başlamıştır.

Bulgular alt temaya uygun olarak hangi atık malzemeleri kullandığı, bu malzemelerden ne tür resimler yaptığı, resimlerini nerelerde sergilediği, sanatı aracılığıyla vermek istediği mesajlar gibi başlıklar halinde sınıflandırılarak yorumlanmıştır.

Hangi atık malzemelerin kullanıldığı alt temasında; denim kumaşlar, madeni paralar, kasetler, ansiklopediler, ilaç ambalajları, düğmeler gibi kolay bulunabilecek atık malzemelerin kullandığı belirlenmiştir. Sanatçı geri dönüşüm, ileri dönüşüm ve sürdürülebilirlik kavramlarıyla ilgili genel algı olan sadece belirli ürünler ve bu ürünlerin belirli bölümlerle ilgili olabileceği fikrini yıkmaya çalışmaktadır. Çöpe atılmış bir nesnenin sanat eserine dönüştürülmesinde hiçbir sınırın olmaması gerektiğini düşünmektedir (Has, 2021).

Bu malzemelerden ne tür resimler yaptığı alt temasında; resim olarak portreyi tercih ettiği görülmüştür. Sanatçı “insanın duygularını ve karakterini en iyi şekilde ifade edebildiğini, hikâye anlatarak izleyiciyle bağ kurabildiğini” düşündüğü için portreyi tercih etmektedir. Bu portrelerin çoğu gerçekte var olmayan sanatçının zihninde kurguladığı kişilere aittir. Gerçek kişilere ait portreleri ise işbirliği projelerine ait olanlardır (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

Resimlerini nerelerde sergilediği alt temasında, resimlerini halka açık alanlarda sergilediği görülmüştür. Eserlerini genellikle halka açık alanlarda sergilemekte ve izleyicilerle etkileşimi güçlendirmek için tamamlanmamış eserlerin tamamlanması için atölyeler düzenlemektedir böylelikle sanatın sadece sanatçıyla değil, izleyiciyle de birlikte olması gerektiğini vurgulamaktadır (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

Sanatı aracılığıyla vermek istediği mesajlar alt temasında, Sanatçı, sanatın herkesin hayatında olması gerektiğine inanan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Sanatçı vermek istediği mesajı “Herkes için sanat ulaşılabilir sanat düşüncesindeyim.” şeklinde vurgulamıştır (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

Anahtar kelimeler: *Atık, sürdürülebilirlik, portre, Deniz Sağdıç*

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çınar, S. (2019). Ekolojik sanat projelerinde okyanus atıklarının sanatsal nesnelere dönüşümü. Uluslararası Görsel Sanatlar Dergisi, 4(9), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1416846> adresinden erişilmiştir.
- Deniz Sağdıç: Herkes için sanat, ulaşılabilir sanat düşüncesindeyim. (2023, 18 Eylül). *Dünya Bizim*. 18.01.2024 tarihinde <https://www.dunyabizim.com/deniz-sagdic-herkes-icin-sanat-ulasilabilir-sanat-dusuncesindeyim> adresinden erişilmiştir.
- Deniz Sağdıç, Yeryüzleri. (t.y.). TRT 2. 24.02.2026 tarihinde <https://www.trt2.com.tr/kultur/veryuzleri/deniz-sagdic-or-veryuzleri-or-10-bolum-122558> adresinden erişilmiştir.
- Enes, E., & Binboğa, A. B. (2021). Atık kot giysilerden ileri dönüşüm yöntemi ile sanat eseri oluşturulması: Deniz Sağdıç'ın portre çalışmalarının incelenmesi. Art-Sanat Dergisi, (16), 321-344. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1949487> adresinden erişilmiştir.
- Has, N. (2021, 18 Ekim). Denim sanatçısı Deniz Sağdıç ile sürdürülebilir sanat üzerine söyleşi. *Sanat Okur*. <https://sanatokur.com/denim-sanatcisi-deniz-sagdic-ile-surdurulebilir-sanat-uzerine-soylesi/> adresinden erişilmiştir.
- Sarnıç, K. Ö., Çelikoğlu, H., & Çamalan, V. (2025). Sürdürülebilirlik bağlamında sanatsal pratikler. *Sanat ve Yorum*, (46), 1-9. <https://doi.org/10.47571/sanatyorum.1501092> adresinden erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Atık. Güncel Türkçe Sözlük içinde. 24.01.2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?ara=atık> adresinden erişilmiştir.
- Yener Birman, G. (2023, 8 Temmuz). 80 bin kişi eserlerimi gördü: Deniz Sağdıç. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/gozde-yener-birman/80-bin-kisi-eserlerimi-gordu-deniz-sagdic-42295195> adresinden erişilmiştir.

Anadolu Görsel Mirasının Dijital Sürdürülebilirliği: Çini ve Kilim Motifleri Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Farkındalık Çalışması

Ecrin Su Yurdakul (Çorum Bilim ve Sanat Merkezi)

Asu Berk (Çorum Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Geleneksel Türk sanatları, Anadolu coğrafyasının binlerce yıllık kültürel hafızasını, toplumsal değer yargılarını ve estetik kodlarını bünyesinde barındıran somut olmayan kültürel mirasın en stratejik bileşenleri olarak kabul edilmektedir. Bu mirasın içerisinde çini sanatı, tarihsel süreçte mimari yüzeylerden günlük kullanım nesnelerine kadar geniş bir sahada estetik ve ruhani bir dil inşa ederken; kilim motifleri, dokuyucunun iç dünyasını, toplumsal statüsünü ve beklentilerini semboller aracılığıyla aktaran "sözsüz bir iletişim" aracı işlevi görmüştür. Erdoğan (2023) ve Yavuz (2025), bu sanat dallarının yalnızca dekoratif birer unsur değil, Anadolu insanının sevinç ve hüznlerini yansıtan derin bir anlam örgüsü olduğunu vurgulamaktadır. Ancak küreselleşme, hızlı kentleşme ve dijitalleşme süreçleri, genç kuşakların bu geleneksel sembol dillerine yabancılaşmasına, motiflerin kökeninden kopuk birer görsel nesne olarak algılanmasına ve kültürel belleğin zayıflamasına sebebiyet vermektedir (Kızılaslan vd., 2021). Literatür incelendiğinde, çini ve kilim sanatının teknik, üslupsal ve tarihsel gelişimine dair kapsamlı bir akademik birikim mevcut olsa da (Borak, 2024; Özyıldırım, 2019; Koyun, 2013), bu mirasın dijital teknolojilerle entegrasyonunu ve genç nesil üzerindeki bilişsel ve duygusal etkilerini karşılaştırmalı olarak inceleyen saha çalışmalarının sınırlı kaldığı anlaşılmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, 18-30 yaş aralığındaki gençlerin geleneksel çini ve kilim motiflerine yönelik farkındalık düzeylerini saptamak ve görüntü işleme teknolojisi temelli interaktif bir modelin bu farkındalık ile kültürel aidiyet üzerindeki etkisini karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Çalışma, "Sanatta Sürdürülebilirlik" teması çerçevesinde, dijital araçların geleneksel sanatlar için bir tehdit değil, aksine kuşaklararası aktarımı güçlendiren bir fırsat olduğu hipotezine dayanmaktadır. Araştırmanın problemini; "Görüntü işleme destekli bir mobil asistanın, farklı görsel karakterdeki (bitkisel-stilize ve geometrik-sembolik) motif gruplarının tanınma düzeyleri ve aidiyet duygusu üzerindeki etkisi nedir?" sorusu teşkil etmektedir. Çalışma, sanat eğitimi metodolojisi ile ileri teknolojiyi sentezleyerek kültürel mirasın geleceğe taşınmasında yenilikçi, sürdürülebilir ve disiplinler arası bir model sunmayı hedeflemektedir. Sanatın teknoloji ile harmanlanması, sadece bilgi aktarımını değil, aynı zamanda estetik bir bağın dijital dünyada yeniden inşasını sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, literatürdeki boşluğu doldurmak amacıyla, gençlerin görsel sanatlara yönelik tutumlarını teknolojik bir müdahale ile yeniden şekillendirmeyi ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasına yönelik bilimsel bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, sosyal bilimler metodolojisi ile mühendislik tasarım döngüsünü bütünleştiren, sanat eğitimi odaklı bir teknoloji geliştirme süreci olarak yapılandırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve "tek gruplu ön test-son test" yarı deneysel

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

deseni tatbik edilmiştir. Araştırmanın evrenini Çorum ilinde yaşayan gençler teşkil ederken; örneklem grubu, Çorum AHL Park AVM sergi alanındaki doğal ziyaretçi akışı içerisinde "kolay ulaşılabilir durum örnekleme" yöntemiyle seçilen ve çalışmaya gönüllü katılım sağlayan toplam 90 gençten (50 çini ünitesi, 40 kilim ünitesi katılımcısı) oluşturulmuştur.

Veri toplama araçları olarak Demir (2023) tarafından geliştirilen "Kültürel Miras Farkındalık Ölçeği"nin çini ve kilim bağlamına uyarlanmış formları kullanılmıştır. Uygulama sürecinde katılımcılara önce bilgilendirme yapılmadan ön test uygulanmış; ardından araştırmacılar tarafından Kotlin programlama diliyle geliştirilen ve görüntü işleme teknolojisi (image processing) aracılığıyla eser üzerindeki motifleri otomatik olarak tespit edip anlamlarını sesli/yazılı aktaran çok dilli "Çini/Kilim Motifleri" Android mobil uygulamaları katılımcılara kullanılmıştır. Katılımcıların mobil asistan eşliğinde 8'er adet sanatsal eseri interaktif biçimde incelemeleri sağlandıktan sonra süreç son test ölçümleriyle tamamlanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmış; her bir sanat grubunun kendi içindeki ön test ve son test puan farklarının anlamlılığını ölçmek için ilişkili örneklem t-testi (paired samples t-test) uygulanmıştır. 50 kişilik çini ve 40 kişilik kilim gruplarının uygulama sonrasındaki farkındalık artış oranlarının birbiriyle kıyaslanması amacıyla ise bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) uygulanarak, teknolojik müdahalenin etkileri ve sanat disiplinleri arasındaki farklılıklar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, teknoloji destekli müdahalenin her iki sanat dalında da öğrenme başarısını ve kültürel farkındalığı istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek bir etki büyüklüğüyle artırdığını kanıtlamıştır ($p < 0.001$). Başlangıç aşamasında katılımcıların motif tanıma düzeylerinin oldukça düşük olduğu (çini: 1.51/4; kilim: 1.63/4) ve motifleri ekseriyetle "dekoratif bir süsleme" olarak nitelendirdikleri saptanmıştır. Ancak mobil asistan kullanımı sonrasında, çini grubunda özellikle "penç" (1.25'ten 3.15'e) ve "bahar dalı" gibi az bilinen motiflerin tanınırlığı yükselirken; kilim grubunda "elibelinde" (1.50'den 2.60'a) ve "nazar" gibi sembolik derinliği yüksek motiflerin öğrenilme başarısı dikkat çekmiştir.

Duygusal etki boyutunda, her iki grupta da "aidiyet" (çini: 2.30'dan 3.60'a; kilim: 2.40'tan 3.40'a), "huzur" ve "kültürel gurur" hislerinde istatistiksel olarak anlamlı artışlar kaydedilmiştir. Gruplar arası gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre; 50 kişilik çini grubu ile 40 kişilik kilim grubunun bilişsel farkındalık artış oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamış ($p > 0.05$), teknolojik müdahalenin her iki sanat disiplini de benzer düzeyde yüksek bir öğrenme ivmesi yarattığı teyit edilmiştir. İstatistiksel olarak benzer etki büyüklükleri elde edilmesine karşın duygu maddeleri üzerinden yapılan karşılaştırmalı incelemeler; gençlerin bitkisel formları (çini) görsel olarak daha hızlı tanımladıklarını, sembolik formların (kilim) ise anlamları öğrenildiğinde çok daha derin bir 'kültürel bağ' inşa ettiğini ortaya koymuştur. En önemli bulgu olarak, mobil uygulamanın katılımcılardaki "karmaşa ve anlam verememe" hissini (çini: 2.90'dan 2.05'e; kilim: 2.95'ten 1.75'e) anlamlı şekilde azalttığı, eserleri "okunabilir" birer kültürel metne dönüştürdüğü gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, bu interaktif modelin sanatsal sürdürülebilirliği desteklediği, geleneksel kodların dijital araçlarla yeni nesle başarıyla aktarılabilirliği teyit edilmiştir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Çalışma, müzeler ve sanat eğitimi platformları için teknoloji odaklı, katılımcı ve sürdürülebilir bir aktarım metodolojisi önermektedir.

Anahtar kelimeler: *kültürel miras farkındalığı, çini, kilim*

Kaynakça

- Borak, P. (2024). *Erzurum Lala Mustafa Paşa Camisinde bulunan pencere alınlık çini kompozisyonlarının tespiti ve çini yüzeylere uygulanması* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Demir, Y. (2023). Kültürel miras farkındalık ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 44–56. <https://doi.org/10.17556/erziefd.963374>
- Erdoğan, E. (2023). *Çankırı el dokumaları: Merkeze bağlı camilerdeki kilim örnekleri* [Yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.
- Kızılaslan, N., & Kozlu İsmailoğlu, D. (2021). Teknolojinin ve dijitalleşmenin geleneksel Türk sanatlarına yansımaları. *Medeniyet Sanat - İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 7(1), 105–126. <https://doi.org/10.46641/medenietsanat.930735>
- Koyun, S. (2013). *Bursa ili çini sanatı ve çini sanatı tekniklerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Özyıldırım, İ. (2019). *15. yy. İznik çinileri ve 16. yy. mavi-beyaz İznik çinilerinin Türk seramik sanatına etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Yavuz, F. (2025). *Günümüzde üretilen Bayat ve Emirdağ kilim örneklerinde motifler ve anlamları* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Çocuk Resimlerinde Medya Etkisinin İncelenmesi: Çizgi Film ve Televizyon İçeriklerinin Görsel Yansımaları

Melek Püsküllü (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi, Edirne)

Kevser Öncül (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi, Edirne)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Günümüzde çocuklar erken yaşlardan itibaren televizyon, dijital platformlar ve özellikle çizgi filmler aracılığıyla yoğun bir görsel medya ortamı içinde büyümektedir. Bu içerikler yalnızca eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim süreçlerini etkileyen önemli çevresel uyaranlar olarak değerlendirilmektedir. Medyanın çocuk gelişimi üzerindeki etkisi uzun yıllardır araştırma konusu olmuş; Schramm (1964), televizyonun çocuklar için öğrenme ve model alma süreçlerinde güçlü bir araç olduğunu vurgulamıştır. Güncel çalışmalar da medya deneyimlerinin çocukların algı biçimlerini, hayal güçlerini ve dünyayı anlamlandırma süreçlerini şekillendirebildiğini göstermektedir (Buckingham, 2007).

Araştırmalar, çocukların medya karakterlerini rol model olarak benimseyebildiğini ve bu durumun davranışsal eğilimlere yansıyabildiğini ortaya koymaktadır (Oruç, Tecim & Özyürek, 2011). Benzer şekilde çizgi film içeriklerinin çocukların sosyal davranışları ve günlük yaşantıları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir (Özdemir & Ramazan, 2012). Medya kullanım yoğunluğunun tutum ve davranışlar üzerinde belirleyici olabileceği Kuntsche (2004) tarafından ifade edilirken, televizyon içeriklerinin çocukların değer algılarının oluşumunda önemli rol oynadığı da belirtilmektedir (Yağbasan & Kurtbaş, 2015). Ayrıca Bandura'nın (2001) sosyal bilişsel kuramı, çocukların gözlem yoluyla öğrenme süreçlerinde medya karakterlerinin güçlü modelleme etkisi oluşturabileceğini açıklamaktadır.

Bununla birlikte mevcut literatür incelendiğinde çalışmaların büyük ölçüde davranışsal sonuçlar, şiddet eğilimi veya rol model alma süreçlerine odaklandığı görülmektedir. Çocukların sanatsal üretimleri üzerinden medya etkisini inceleyen araştırmalar ise sınırlı sayıdadır. Oysa çocuk resimleri, bireyin algı dünyasını ve deneyimlerini sembolik biçimde yansıtan önemli bir ifade alanıdır. Çizimlerde tercih edilen karakterler, mekân düzenlemeleri, renk kullanımı ve kompozisyon özellikleri, çocukların maruz kaldıkları görsel kültüre ilişkin ipuçları sunabilmektedir. Görsel kültür kuramı, çocukların görsel çevrelerinden edindikleri imgeleri yeniden üretim yoluyla anlamlandırdıklarını belirtmektedir (Freedman, 2003).

Bu çalışma, medya etkisini doğrudan sorular yerine çocukların yönlendirilmemiş görsel üretimleri üzerinden inceleyerek literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırmada çocuklara herhangi bir tema verilmemiş ve özgür resim yapmaları istenmiştir. Böylece medya etkisinin spontan sanatsal ifade içerisindeki görünürlüğü analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı, çizgi film ve televizyon içeriklerinin çocukların özgür resimlerinde ne ölçüde yer aldığını belirlemektir. Araştırma problemi, medya içeriklerinin çocuk çizimlerinde hangi göstergeler aracılığıyla ortaya çıktığını incelemektir. Araştırmanın hipotezi, çocukların önemli bir bölümünün yönlendirme yapılmaksızın medya içeriklerini resimlerine doğrudan ya da dolaylı biçimde yansıttığıdır.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında uygulamalı ve betimsel bir tasarımla yürütülmüştür. Çalışmada çocukların medya içeriklerinden etkilenme düzeyleri, yönlendirme yapılmaksızın oluşturdukları resimler üzerinden incelenmiştir. Araştırmada doküman analizi ve görsel veri analizi birlikte kullanılmıştır.

Çalışma grubunu, bir Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf düzeyindeki toplam 59 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar 7–10 yaş aralığında olup gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Örneklem seçiminde akademik başarı ya da özel yetenek ölçütü dikkate alınmamış, farklı yaş ve cinsiyet gruplarının temsiline özen gösterilmiştir.

Veri toplama sürecinde öğrencilere yalnızca “Bir resim çizer misin?” yönergesi verilmiş; konu, tema veya medya çağrışımı yapılmamıştır. Katılımcılara kuru boya materyalleri sağlanmış ve yaklaşık 20–25 dakika süre tanınmıştır. Çizimler bireysel olarak tamamlanmış, kimlik bilgileri gizlenerek kodlanmıştır.

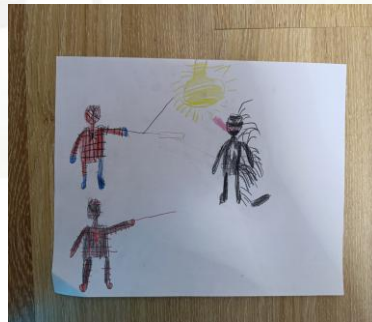
Veriler tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiş; resimler medya etkisi, çizgi film temsili ve özgün üretim kategorilerine ayrılmıştır. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde dağılımlarıyla desteklenerek analiz edilmiş, etik ilkeler doğrultusunda katılımcı gizliliği korunmuştur.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma kapsamında incelenen 59 öğrencinin çizimleri, medya içeriklerinin çocukların görsel anlatımları üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre öğrencilerin %57,6'sının televizyon içeriklerinden, %25,4'ünün çizgi film karakterlerinden etkilendiği; %16,9'unun ise medya etkisi taşımayan özgün üretimler gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, görsel medyanın çocukların hayal gücü ve ifade biçimleri üzerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Yaş değişkeni açısından incelendiğinde 8–9 yaş grubunda çizgi film etkisinin daha yoğun olduğu, 10 yaş grubunda ise televizyon içeriklerinin öne çıktığı görülmüştür. Yedi yaş grubunda görece daha özgün çizimlerin bulunması, erken yaşlarda bireysel üretimin daha baskın olabileceğini düşündürmektedir. Sınıf düzeyi arttıkça televizyon temsillerinin artması, medya tüketim alışkanlıklarının yaşla birlikte değiştiğine işaret etmektedir.

Cinsiyet açısından erkek öğrencilerin aksiyon ve süper kahraman temalarına daha fazla yöneldiği; kız öğrencilerin ise duygusal içerikli televizyon temalarını tercih ettiği belirlenmiştir. Bununla birlikte özgün üretimlerde belirgin bir cinsiyet farkı gözlenmemiştir. Bulgular genel olarak medya içeriklerinin tema seçimi ve görsel stil üzerinde etkili olduğunu, ancak uygun eğitimsel destekle bireysel yaratıcılığın güçlendirilebileceğini göstermektedir.

Resim1: Erkek yaş 8

Resim 1 incelendiğinde, öğrencinin çiziminde süper kahraman benzeri bir karakterin ön planda olduğu görülmektedir. Figürün abartılı kas yapısı, hareketli duruşu ve aksiyon teması, medya içeriklerinde sıkça karşılaşılan karakter özellikleriyle benzerlik göstermektedir. Bu durum, öğrencinin görsel hafızasında yer eden medya imgelerini doğrudan yeniden ürettiğini göstermektedir.

Resim2: Erkek yaş 9

Resim 2’de çizilen karakterin belirli bir çizgi film estetiğine sahip olduğu ve özellikle yüz ifadeleri ile kostüm detaylarının medya kaynaklı olduğu dikkat çekmektedir. Kompozisyonda karakterin merkezde konumlandırılması, çocukların medya karakterlerini baskın bir anlatı unsuru olarak kullandığını göstermektedir.

Resim3: Kız yaş 9

Resim 3’te ise daha duygusal içerikli bir sahne yer almakta olup televizyon programlarında sıkça karşılaşılan aile veya sosyal ilişki temalarının yansıtıldığı görülmektedir. Renk kullanımı ve figürler arası ilişki, öğrencinin medya içeriklerinden edindiği anlatı yapılarını resme aktardığını düşündürmektedir.

Resim4: Erkek yaş 8

Resim 4 incelendiğinde, aksiyon ve hareket unsurlarının ön planda olduğu bir kompozisyon dikkat çekmektedir. Dinamik çizgiler ve sahne kurgusu, özellikle televizyon ve çizgi film içeriklerinde yer alan sahne düzenlemeleriyle benzerlik göstermektedir.

Görsel örnekler üzerinden yapılan analizler, çocukların medya içeriklerinden yalnızca tematik değil, aynı zamanda biçimsel ve kompozisyonel düzeyde de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, çocukların görsel kültür unsurlarını pasif olarak tüketmekten ziyade, aktif biçimde yeniden ürettiklerini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: medya etkisi, çocuk resmi, çizgi film, görsel ifade, sanat eğitimi

Kaynakça

- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory of mass communication. *Media Psychology*, 3(3), 265–299.
- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: Children's learning in the age of digital culture*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Freedman, K. (2003). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics, and the social life of art*. New York, NY: Teachers College Press.
- Kuntsche, E. (2004). Hostility among adolescents in Switzerland? Multivariate relations between excessive media use and forms of violence. *Journal of Adolescent Health*, 34(3), 230–236.
- Oruç, C., Tecim, E., & Özyürek, A. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve çizgi film karakterleriyle özdeşim kurmaları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2), 102–117.
- Özdemir, A. A., & Ramazan, O. (2012). Çizgi filmlerin çocuk davranışları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 282–290.
- Schramm, W. (1964). *Television in the lives of our children*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Yağbasan, M., & Kurtbaş, İ. (2015). Televizyon programlarının çocukların değer algıları üzerindeki etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 710–728.

Leonardo da Vinci'nin Anatomi Çalışmalarının Resim Sanatına Etkisi: Sanat ve Bilimin Disiplinlerarası İlişkisi

Ela OCAK (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser ÖNCÜL (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Rönesans dönemi, sanat ile bilimin birbirinden ayrılmadığı; aksine gözlem, deney ve akıl yürütme temelli ortak bir bilgi üretim sürecinde birleştiği tarihsel bir kırılma noktası olarak kabul edilmektedir. Orta Çağ'ın sembolik anlatım anlayışından farklı olarak Rönesans sanatçıları doğayı, insan bedenini ve fiziksel gerçekliği bilimsel yöntemlere yakın bir gözlem anlayışıyla incelemeye başlamıştır. Bu dönüşümün en önemli temsilcilerinden biri Leonardo da Vinci'dir. Leonardo, sanatçı kimliğinin yanı sıra anatomist, mühendis ve bilim insanı olarak disiplinlerarası düşüncenin erken örneklerinden birini oluşturmıştır (Isaacson, 2019).

Rönesans hümanizmi, insan bedenini evrenin merkezinde konumlandırarak sanat üretiminde anatomik doğruluğu önemli bir ölçüt hâline getirmiştir. Bu bağlamda sanatçılar, figüratif gerçekçiliği geliştirebilmek için anatomi bilgisinden yararlanmışlardır. Clark'a (1956) göre Rönesans sanatının temel amacı, insan bedeninin ideal oranlarını keşfetmek ve doğayı matematiksel düzen içinde temsil etmektir. Leonardo'nun gerçekleştirdiği kadavra incelemeleri ve ayrıntılı kas-iskelet çizimleri, sanat tarihinde gözleme dayalı temsil anlayışının gelişmesine önemli katkı sağlamıştır (Kemp, 2006).

Leonardo da Vinci'nin anatomi çalışmalarında yalnızca fiziksel yapıyı betimlemek değil, hareketin mekanik yapısını anlamak da amaçlanmıştır. Sanatçı kasların işleyişini inceleyerek beden hareketlerinin dinamik yapısını çözümlemeye çalışmış, böylece figürlerin resim yüzeyinde daha doğal ve dengeli görünmesini sağlamıştır. Vasari (2006), Leonardo'nun doğayı bilimsel hassasiyetle inceleyen yaklaşımının resim sanatında gerçekçilik anlayışını köklü biçimde değiştirdiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım perspektif, oran-orantı ve kompozisyon düzeninin gelişiminde belirleyici olmuştur.

Literatür incelendiğinde Leonardo'nun çalışmaları çoğunlukla sanat tarihi ya da bilim tarihi bağlamında ele alınmakta; ancak anatomi bilgisinin resim sanatının teknik ve estetik dönüşümüne etkisini disiplinlerarası bir çerçevede inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Kemp, 2006; Isaacson, 2019). Bu durum sanat ve bilim arasındaki ilişkinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Leonardo da Vinci'nin anatomi çalışmalarının resim sanatında figüratif gerçekçilik, oran-orantı anlayışı ve estetik kompozisyon üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmanın temel problemi, anatomi bilgisinin Rönesans resminde teknik ve estetik dönüşümü nasıl etkilediğidir. Çalışmanın hipotezi, Leonardo'nun anatomik gözlemlerinin insan bedeninin daha gerçekçi, dengeli ve hareketli biçimde temsil edilmesini sağlayarak resim sanatında kalıcı bir dönüşüm yarattığı yönündedir.

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında yürütülmüş olup tarihsel doküman incelemesi ve yorumlayıcı içerik analizi yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Çalışmada sanat

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

tarihi araştırmalarında yaygın olarak kullanılan disiplinlerarası analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırma sürecinde Leonardo da Vinci'nin anatomi çizimleri, not defterleri ve özellikle kas sistemi, iskelet yapısı ve hareket analizlerini içeren çalışmalar birincil veri kaynağı olarak ele alınmıştır. “Vitruvius Adamı” çizimi, ideal insan oranlarının matematiksel ve estetik temellerini göstermesi bakımından temel inceleme nesnelerinden biri olarak değerlendirilmiştir.

İkincil veri kaynaklarını sanat tarihi, anatomi tarihi ve Rönesans estetiği üzerine yazılmış akademik kitaplar ve makaleler oluşturmuştur (Clark, 1956; Kemp, 2006; Isaacson, 2019). Analiz sürecinde veriler üç tematik kategori altında incelenmiştir: (1) anatomik gözlem ve bilimsel yöntem, (2) figüratif gerçekçilik ve hareket temsili, (3) kompozisyon ve oran-orantı anlayışı.

Görsel materyaller ikonografik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş; figürlerin duruşları, kas yapılarını yansıtmaları ve hareket dengesi incelenmiştir. Elde edilen bulgular tarihsel karşılaştırma yöntemiyle Leonardo öncesi ve sonrası sanat anlayışıyla ilişkilendirilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği, çoklu kaynak kullanımı ve literatürler arası karşılaştırmalı değerlendirme yoluyla sağlanmıştır. Bu yöntem sayesinde sanat ve bilim arasındaki etkileşim bütüncül bir perspektifle ele alınmıştır.

Veri toplama süreci üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada öğrencilere “Sizce güzel nasıldır, kimdir?” sorusu yöneltilmiş ve bu soruya ilişkin çizimler yapmaları istenmiştir. İkinci aşamada öğrencilerden çizimlerini sözlü olarak açıklamaları talep edilmiş ve bu açıklamalar yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla kayıt altına alınmıştır. Üçüncü aşamada ise elde edilen çizimler ve görüşme verileri birlikte değerlendirilmiştir.

Veri analiz sürecinde öncelikle tüm çizimler betimsel olarak incelenmiş, ardından benzer özellikler gösteren görsel unsurlar kodlanarak temalar oluşturulmuştur. Kodlama süreci üç alan uzmanı tarafından bağımsız olarak gerçekleştirilmiş, daha sonra kodlayıcılar arası görüş birliği sağlanarak nihai temalar belirlenmiştir. Bu süreçte araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla uzmanlar arası uyum dikkate alınmış ve doğrudan alıntılar ile görsel örnekler üzerinden temalar desteklenmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, Leonardo da Vinci'nin anatomi çalışmalarının resim sanatında figüratif gerçekçilik anlayışını önemli ölçüde geliştirdiğini göstermektedir. Sanatçının sistematik gözlem ve diseksiyon çalışmaları sayesinde insan bedeninin kas yapısı, ağırlık dengesi ve hareket dinamikleri daha doğru biçimde temsil edilebilmiştir. Bu durum figürlerin yüzeysel betimlemelerden uzaklaşarak hacimsel ve üç boyutlu bir etki kazanmasını sağlamıştır (Kemp, 2006). Leonardo'nun anatomi bilgisini sanatsal üretime aktarması, yalnızca teknik doğruluğu değil aynı zamanda estetik bütünlüğü de güçlendirmiştir. Figürlerin doğal duruşları, hareket sürekliliği ve kompozisyon içindeki dengesi Rönesans sonrası sanatçılar üzerinde kalıcı etkiler bırakmıştır. Clark'a (1956) göre bu yaklaşım, resimde doğanın idealize edilmiş fakat bilimsel temelli temsil anlayışını ortaya çıkarmıştır. Bulgular, anatomi bilgisinin perspektif ve oran-orantı sistemlerinin gelişimine katkı sağlayarak resim sanatında bilimsel düşünce ile estetik üretimin birleştiğini göstermektedir. Leonardo'nun yöntemi, sanatçının yalnızca gözlem

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

yapan değil aynı zamanda araştırmacı kimliğiyle çalışan bir bilim insanı olduğunu ortaya koymaktadır. Günümüzde sanat eğitiminde anatomi bilgisinin hâlen temel bir öğretim unsuru olması, Rönesans döneminde ortaya çıkan bu disiplinlerarası yaklaşımın sürekliliğini göstermektedir.

Ayrıca elde edilen bulgular somut örnekler üzerinden değerlendirildiğinde, özellikle hayali karakterler çizen öğrencilerin güzellik kavramını özgün ve idealize edilmiş özellikler üzerinden tanımladıkları görülmektedir. Buna karşılık aile üyelerini çizen öğrencilerde güzellik algısının sevgi, güven ve bağlılık gibi duygusal temellere dayandığı dikkat çekmektedir. Örneğin bazı öğrencilerin annelerini “güzel” olarak tanımlaması, estetik yargının fiziksel özelliklerden ziyade duygusal deneyimlerle şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, güzellik algısının bireyin sosyal çevresi ve yaşantılarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Leonardo da Vinci örneği, sanat ve bilimin birbirinden bağımsız alanlar değil, karşılıklı olarak birbirini geliştiren bilgi sistemleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Sanat eğitimi süreçlerinde öğrencilerin bireysel estetik algılarını ifade edebilecekleri özgür ve yaratıcı öğrenme ortamlarının oluşturulması önerilmektedir. Özellikle çocukların kendi deneyimlerinden yola çıkarak sanat üretmeleri teşvik edilmeli ve güzellik kavramına ilişkin farklı bakış açılarını ifade etmelerine olanak tanınmalıdır. Bununla birlikte öğretmenlerin, öğrencilerin estetik algılarını yalnızca teknik beceriler üzerinden değil, duygusal ve bilişsel gelişimleri bağlamında da değerlendirmeleri önem taşımaktadır. Ayrıca sürdürülebilir sanat eğitimi kapsamında, öğrencilerin doğa, çevre ve toplumsal değerlerle ilişki kurabilecekleri sanat etkinliklerinin planlanması önerilmektedir. Yapılan araştırmaya benzer uygulamalar hem estetik farkındalığın gelişmesine hem de sanatın sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: *Leonardo Da Vinci, resim sanatı, anatomi, Disiplinlerarası İlişkisi*

Kaynakça

- Clark, K. (1956). *The nude: A study in ideal form*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Isaacson, W. (2019). *Leonardo da Vinci*. İstanbul: Domingo Yayınları.
- Kemp, M. (2006). *Leonardo da Vinci: The marvellous works of nature and man*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Okutucu, Z. S. (2014). *Batı resim sanatında tıp ve mikroskobik anatomi (histoloji) olgusu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Parlakkaya, N. (2021). *Leonardo da Vinci'nin bilime olan merakının sanata etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Sevil, T. (2008). *Rönesans ve Barok resim sanatında insan anatomisinin üsluplara göre yorumlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Vasari, G. (2006). *Lives of the artists* (J. C. Bondanella & P. Bondanella, Trans.). Oxford, UK: Oxford University Press. (Original work published 1550)

Sanatın Özgünlüğü ve Sürdürülebilirliği: Yapay Zekâ Destekli Görsel Üretimin Geleneksel Resme Etkisi

Mavera Sena KARAPIÇAK_(Çorum Bilim Sanat Merkezi)

Mesut TAŞ (Çorum Bilim Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Bu çalışma, yapay zekâ destekli görsel üretim teknolojilerinin gelişimi karşısında geleneksel resim sanatının konumunu sürdürülebilirlik ve özgünlük kavramları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Son yıllarda yapay zekâ temelli görsel üretim araçlarının yaygınlaşması, sanat üretim süreçlerinde köklü değişimlere yol açmıştır (McCormack et al., 2019). Bu teknolojiler, dijital ortamda saniyeler içinde üretilebilen görseller sayesinde sanat üretim hızını önemli ölçüde artırmakta; ancak aynı zamanda sanatçının emeği, yaratıcılığı, özgünlüğü ve eserin izleyiciye aktardığı duygusal deneyim üzerine tartışmaları da beraberinde getirmektedir (Benjamin, 2008). Bu noktada, yapay zekânın sunduğu üretim imkânları ile geleneksel üretim süreçlerinin temel farklılıkları incelenerek, her iki yaklaşımın sanat pratiğine etkileri değerlendirilmiştir.

Araştırmada, geleneksel resim sanatının üretim süreci ile yapay zekâ temelli üretim süreçleri karşılaştırılmış; teknik, estetik ve etik boyutlarıyla ele alınmıştır (Boden, 2004). Geleneksel resim sanatı, malzeme bilgisi, el emeği ve bireysel ifade gücü ile kültürel hafızayı taşıyan bir alan olma özelliğini sürdürmektedir. Öte yandan, dijital ve yapay zekâ temelli üretim süreçlerinde, yaratıcı öznenin rolü yeniden tanımlanmakta; sanatçı, doğrudan uygulayıcı olmaktan ziyade yönlendirici, seçici ve müdahaleci bir konuma evrilmiştir. Bu durum, eserlerin özgünlüğü ve sahipliği ile ilgili etik tartışmaları da güncel hale getirmektedir.

Sürdürülebilirlik kavramı, kültürel devamlılık ve sanatsal miras bağlamında da araştırmanın odak noktalarından biridir (UNESCO, 2013). Yapay zekânın sunduğu hızlı üretim imkânları, sanatsal kimliğin ve özgünlüğün korunması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Çalışma sonucunda, yapay zekânın sanatsal üretimi tamamen ortadan kaldıran bir unsur olmadığı; bunun yerine geleneksel resim sanatı ile dijital üretim süreçlerinin birbirini tamamlayan bir ilişki içinde olabileceği ortaya konmuştur (Boden, 2004). Dijital sanat, teknoloji ile sanatın buluştuğu arayüz olarak, günümüzde her iki alanın birbirinden bağımsız düşünülemeyeceğini göstermektedir (Süzen & Bilir, 2025).

Sonuç olarak, yapay zekâ ve geleneksel resim sanatı arasında kurulan ilişki, karışıklıktan ziyade tamamlayıcılık temeline dayanmaktadır. Bu süreçte, sanatsal kimliğin, estetik derinliğin ve kültürel mirasın korunması, hem sanat pratiği hem de gelecek kuşaklar için temel bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, yapay zekâ destekli görsel üretim teknolojilerinin gelişimi karşısında geleneksel resim sanatının konumunu incelemeyi amaçlayan derleme ve betimsel nitelikte bir araştırmadır (Boden, 2016). Araştırmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır (Patton, 2015). Çalışmanın evrenini, sanat felsefesi, estetik kuram, dijital sanat ve yapay zekâ alanında üretilmiş akademik yayınlar oluşturmaktadır. Örneklem, konu ile doğrudan ilişkili yerli ve

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

yabancı akademik makaleler, kitap bölümleri ve kuramsal metinlerden seçilmiş olup, amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu tercih, özellikle sanatın özgünlüğü, yeniden üretim, mekanik çoğaltma ve yapay zekâ estetiği gibi kavramların derinlemesine incelenmesini mümkün kılmaktadır (Benjamin, 1936; Elgammal et al., 2017).

Veri toplama tekniği olarak doküman analizi yöntemi kullanılmış, yapay zekâ temelli görsel üretim araçlarının sanat üretim sürecine etkisi; sanatın özgünlüğü, sanatçı kimliği ve üretim sürecinin dönüşümü bağlamında ele alınmıştır. Elde edilen veriler nitel veri analizi yöntemiyle değerlendirilmiş, literatürdeki görüşler tematik olarak sınıflandırılmış ve betimsel analiz çerçevesinde yorumlanmıştır. İnceleme kapsamında nicel veri analizine yer verilmemiş olup, değerlendirmeler kuramsal ve kavramsal perspektifle yürütülmüştür. Bu yaklaşım, hem geleneksel hem de dijital sanat süreçlerinin etik, estetik ve kültürel boyutlarını kapsamlı biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu çalışmada, yapay zekâ destekli görsel üretim teknolojilerinin geleneksel resim sanatı üzerindeki etkileri incelenmiş ve literatür taraması yoluyla önemli bulgular elde edilmiştir (Boden, 2016). Yapay zekâ araçlarının sanat üretiminde sanatçılara yardımcı olduğu ve yeni yaratıcı olanaklar sunduğu gözlemlenmiştir (Elgammal et al., 2017). Bununla birlikte, sanatın özgünlüğü ve sanatçı kimliği üzerinde tartışılabilir etkiler ortaya çıkmakta; özellikle Walter Benjamin'in mekanik çoğaltma kuramı bağlamında, geleneksel sanat anlayışıyla bazı çatışmalar yaşanmaktadır (Benjamin, 1936).

Analizler, yapay zekâ ile üretilen görsellerin estetik değerinin hâlâ tartışılabilir olduğunu, ancak teknoloji ve sanatın birlikte kullanılmasının yeni ifade biçimlerini mümkün kıldığını göstermektedir (Elgammal et al., 2017; Boden, 2016). Bu durum, sanatçıların yaratıcı süreçteki rollerini yeniden tanımlamakta ve üretim sürecinde yönlendirici, seçici ve eleştirel bir tutum benimsemelerini gerektirmektedir. Sonuç olarak, yapay zekâ üretim teknolojileri ile geleneksel resim sanatı arasında tamamlayıcı bir etkileşim potansiyeli bulunmakta; ancak özgünlük, etik ve estetik değerler gözetilerek teknolojinin bilinçli ve eleştirel şekilde kullanılması önem kazanmaktadır. Gelecekteki çalışmaların, bu teknolojilerin sanat eğitimi ve yaratıcı süreçler üzerindeki etkilerini deneysel olarak incelemesi önerilmektedir (Patton, 2015). Bu bağlamda, yapay zekâ ve geleneksel sanat uygulamaları arasındaki ilişkilerin, kültürel miras ve sanatsal kimlik perspektifinden değerlendirilmesi de önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Yapay zekâ, Dijital sanat, Geleneksel resim, Özgünlük, Sanatçı kimliği.

Kaynakça

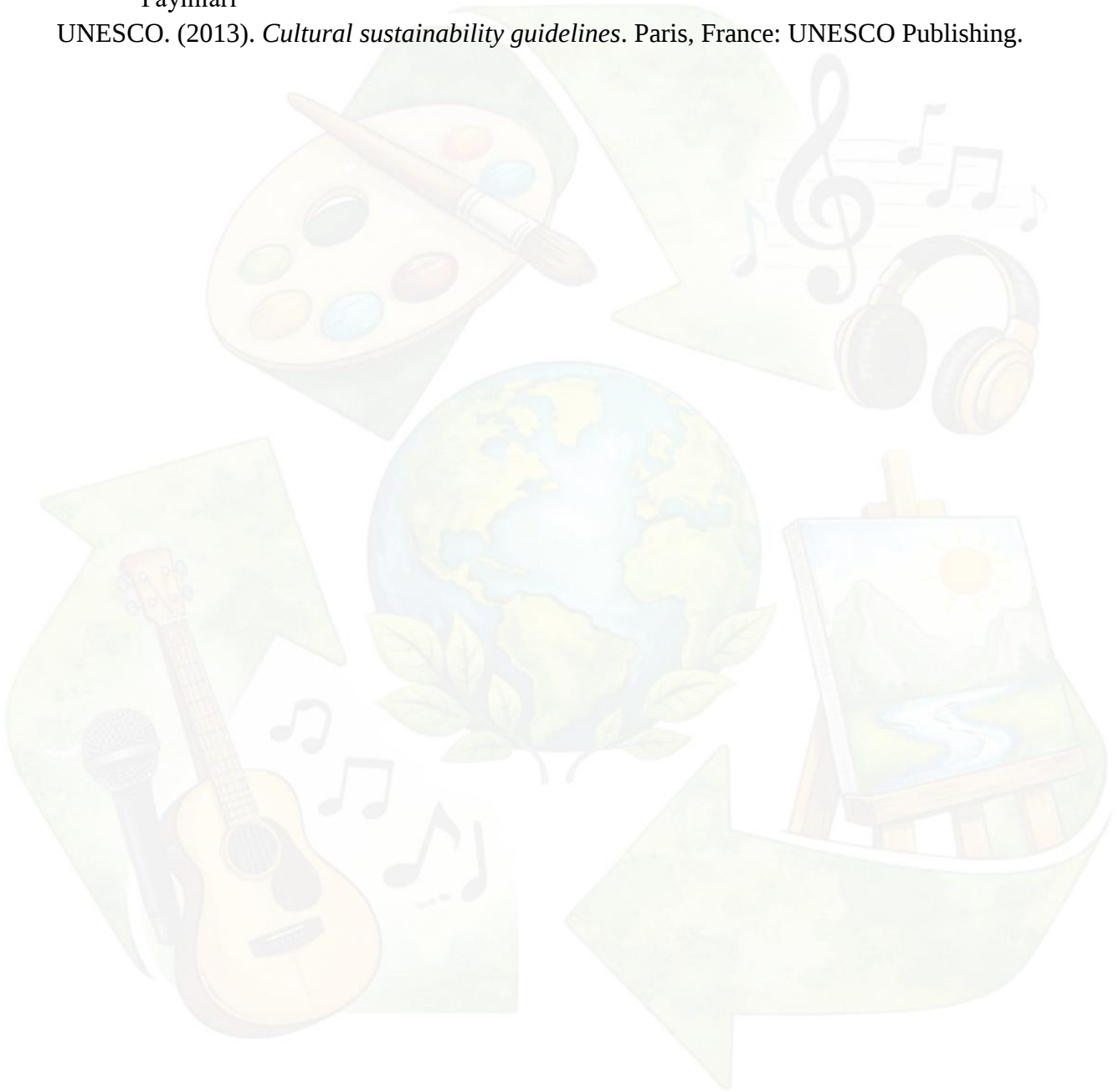
- Benjamin, W. (1936). *The work of art in the age of mechanical reproduction*. London, UK: Routledge & Kegan Paul.
- Boden, M. A. (2004). *The creative mind: Myths and mechanisms*. London, UK: Routledge.
- Boden, M. A. (2016). *AI and creativity: The importance of machine-generated art*. London, UK: Routledge.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

- Elgammal, A., Liu, B., Elhoseiny, M., & Mazzone, M. (2017). CAN: Creative adversarial networks, generating art by learning about styles and deviating from style norms. arXiv preprint arXiv:1706.07068.
- McCormack, J., Gifford, T., Hutchings, P., & Ow, M. (2019). Autonomy, authenticity, authorship and intention in computer generated art. *Leonardo*, 52(2), 193–200. https://doi.org/10.1162/leon_a_01734
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Süzen, A., & Bilir, E. (2025). *Dijital sanatın yükselişi ve sanatçı rolü*. İstanbul, Türkiye: Sanat Yayınları
- UNESCO. (2013). *Cultural sustainability guidelines*. Paris, France: UNESCO Publishing.

Müzik Temelli Çevre Eğitiminin Geri Dönüşüm Farkındalığına Etkisi

Zehra Kölge (Batman Bilsem)

Münevver Denizhan (Batman Bilsem)

Günümüzde doğayı, ekonomiyi, doğal kaynakları ve insan sağlığını etkileyen temel sorunlardan biri geri dönüşüm bilincinin yetersizliğidir. Bu çalışma, erken çocukluk döneminde çevresel farkındalık oluşturarak sürdürülebilir bir gelecek hedefine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmada, çocuklara çevrelerinde karşılaştıkları atıkların “çöp” olmadığı; uygun yöntemlerle yeniden kullanılabilir materyallere dönüştürülebileceği müzik temelli bir eğitim etkinliği aracılığıyla fark ettirilmiştir. Bu yaklaşım, sürdürülebilir kalkınma perspektifi doğrultusunda erken yaşta çevre bilinci kazandırmayı ve geri dönüşümün önemine ilişkin kalıcı tutumlar geliştirmeyi hedeflemektedir.

Çalışma, 20 anaokulu öğrencisi ve velilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla plastik şişe, yoğurt kovası ve gazoz kapaklarının ne olduğu sorulmuştur. Proje kapsamında, öğrenciler ve velileri tarafından getirilen atık malzemelerle müzikli bir etkinlik düzenlenmiş; çocukların ebeveynleriyle birlikte ritim çalışmaları yapmaları sağlanmıştır. Böylece çevre eğitimi süreci aile katılımıyla desteklenmiş ve öğrenmenin sosyal boyutu güçlendirilmiştir.

Etkinlik sonrasında yapılan son test sonuçları, velilerin atık malzemelere yönelik bakış açılarında değişim olduğunu; en belirgin değişimin ise öğrencilerde gerçekleştiğini göstermiştir. Bazı sorularda öğrencilerin görüşlerinin yüzde yüz oranında değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, müzik temelli çevre eğitiminin çocuklarda geri dönüşüm bilincini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca süreç, aile bağlarının güçlenmesine, iletişimin artmasına ve birlikte geçirilen zamanın daha verimli hâle gelmesine katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak çalışma, eğitimde sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda erken çocukluk döneminde aile katılımlı ve disiplinler arası yaklaşımların çevresel farkındalık kazandırmada etkili bir model sunduğunu göstermektedir.

Problem durumu

Günümüzde çocuklarda çevre bilinci, geri dönüşüm ve sıfır atık farkındalığının yeterli düzeyde gelişmemiş olması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların çevrelerinde karşılaştıkları atık materyalleri çoğunlukla “çöp” olarak algılamaları, bu materyallerin yeniden kullanılabilir ve dönüştürülebilir kaynaklar olduğu yönündeki farkındalığın sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik bilincinin erken yaşlarda kazandırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca eğitim süreçlerinde yaratıcılık, müziksel gelişim ve çevre bilincini bütünleştiren uygulamaların yeterince yaygın olmadığı görülmektedir. Atık materyallerin sanatsal ve müziksel etkinliklerde değerlendirilmesi yoluyla hem müzik sevgisinin hem de sürdürülebilirlik anlayışının kazandırılmasına yönelik uygulamaların sınırlı olması, disiplinler arası yaklaşımlara duyulan ihtiyacı artırmaktadır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Bununla birlikte günümüz koşullarında çocukların okul, ders ve dijital platformlarda daha fazla zaman geçirmesi; ebeveynlerin ise yoğun çalışma temposu nedeniyle çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmekte zorlanması aile içi etkileşimi zayıflatabilmektedir. Ebeveyn ve çocukların birlikte yaratıcı, sanatsal ve anlamlı deneyimler yaşayabilecekleri ortamların yetersizliği önemli bir problem alanı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda; çocuklarda çevre bilinci, geri dönüşüm ve sıfır atık farkındalığını geliştirecek; yaratıcılığı, müzik temelli öğrenmeyi ve sosyal-duygusal becerileri destekleyecek; aynı zamanda aile içi iletişimi güçlendirecek bütüncül uygulamalara duyulan ihtiyaç problem durumunu oluşturmaktadır.

Kuramsal çerçeve

Bu çalışmanın temel dayanağı çevre eğitiminin erken yaşta verilmesi gerektiğidir. Bu bağlamda bireyin sürdürülebilir yaşam becerileri geliştirmesini, çevresel sorumluluk bilinci kazanmasını ve aktif katılımını içeren bu etkinlik Unesco tarafından geliştirilen Education for Sustainable Development(ESD) yaklaşımıyla ilişkilendirilebilir.

Bu etkinliğin uygulama, deneyim ve aktif katılıma dayalı olması yapılandırmacı öğrenme kuramıyla (Jean Piaget) ilişkilidir. Atık malzemelerle müzik üretimi çocuğun bilgiyi yaşayarak öğrenmesine katkı sağlamaktadır. Okulöncesi dönem, çocukların tüm gelişim alanlarında hızlı gelişim gösterdiği bir süreçtir. Bu dönemde edinilen kazanımlar bireyin yaşamında kalıcı etkiler bırakmaktadır (Smith, 2001). Bu nedenle okul öncesi dönem, çevre bilincinin kazandırılması açısından önemli bir altyapı oluşturmaktadır. Kartal ve Ada (2020), Türkiye’de okul öncesi düzeyde geri dönüşüm farkındalığı çalışmalarının sınırlı olduğunu ve bu alana daha fazla önem verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmaya benzer ülkemiz Bitlis İli Tatvan ilçesinde 9 öğrenci ve ailesiyle bir çalışma yapılmış. Atık malzemelerden oyuncak yapılmış ve yapılan etkinlik sonrası farkındalığın arttığı sonucuna varılmıştır. (Kazu ve Ödemiş,2023)

Bu çalışmanın temel dinamiklerinden biri geri dönüşüm, sıfır atık ve yeşil çevre bilinci oluşturmaktır. Bu bilincin, yaşanılan şehir, ülke ve dünya için sorumluluk sahibi bireyler yetiştirilmesi açısından gerekli olduğu küresel düzeyde kabul edilmektedir. Atıkların azaltılması ve kaynakların verimli kullanılması çevre eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Özden (2015), 1 ton kullanılmış kâğıdın geri dönüştürülmesiyle 17 ağacın kesilmesinin önlenebileceğini, %30-50 oranında enerji tasarrufu sağlanabileceğini, 25.900 litre su tüketiminin ve 36 ton sera gazı salımının engellenebileceğini belirtmektedir. Cam ve plastik geri dönüşümü de enerji ve doğal kaynak tasarrufu sağlamaktadır.

Çalışmanın bir diğer dinamiği aile katılımıdır. Özcan ve Aydoğan (2014), aile katılımı ile çocukların akademik benlik algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Okul öncesi dönemde aile katılımlı projeler daha kalıcı etkiler bırakmaktadır. Thomas (2000), proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin katılım düzeyini yükselttiğini, özgüvenlerini artırdığını ve iletişim becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Bu çalışmaya ebeveynleriyle katılmış olmaları da Sosyal yapılandırmacı yaklaşımla (Lev Vygotsky) ilgilidir. Aile içi iletişimini güçlendirme, özgüveni artırma gibi hedefler de sosyal-duygusal öğrenme yaklaşımıyla ilişkilendirilebilir. Aile katılımlı sanatsal üretim hem sosyal bağların hem de öğrenmenin kalıcılığını arttırmaktadır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Çalışmanın bir diğer dinamiği müzik aracılığıyla olumlu bağ kurmanın sağlanmasıdır. Şarkılar eşliğinde gerçekleştirilen ebeveyn-çocuk atölyeleri keyifli bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Müzik; beden, zihin, dil, kişilik, psiko-sosyal ve psiko-motor gelişim alanlarına katkı sağlamaktadır (Ayan & Kaya, 2016).

Müzik aracılığıyla öğrenmenin meydana getirilmesi, desteklenmesi Çoklu Zeka Kuramı (Howard Gardner) ile ilişkilendirilebilir. Zira müziksel zeka, bireyin öğrenme sürecinde etkili bir araçtır.

Yöntem

Çalışma okul öncesi öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmada ön test-son test uygulaması yapılmıştır. Çalışma öncesinde öğretmenler aracılığıyla öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenmiştir. Öğrencilere çevrelerinde gördükleri atık malzemeleri nasıl sınıflandırdıkları, bu materyallere karşı fikirleri ve nasıl değerlendirilebileceği sorulmuştur.

Etkinlik günü öğrenciler ve velileri, getirdikleri atık malzemelerle müzikli ritim etkinliği gerçekleştirmiştir. Basit ritim kalıpları ile çocukların bildiği ve sevdiği şarkılar eşliğinde ritim çalışması yapılmıştır. Katılımcılar ellerindeki şişe, kapak ve kaplarla ritim orkestrası oluşturmuştur. Etkinlik sonrasında öğrencilere tekrar aynı sorular yöneltilmiş ve görüşlerindeki değişim incelenmiştir. Velilere de geri dönüşüm konusundaki görüşleri sorulmuştur.

Sonuç

Çalışma sonrası veliler, etkinlikten keyif aldıklarını, geri dönüşüm konusunda farkındalık kazandıklarını ve atıkları yeniden değerlendirme konusunda bilinçlendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere yönelik ön test ve son test sonuçları şu şekildedir:

Gazoz kapakları için ön testte %84 “çöp” yanıtı verilirken, son testte %81 “enstrüman” yanıtı verilmiştir. Yoğurt kovalarında ön testte %53 “çöp” yanıtı varken, son testte %93 “enstrüman” yanıtı verilmiştir. Cam şişelerde ön testte %69 “çöp” yanıtı varken, son testte %100 “enstrüman” yanıtı verilmiştir.

Velilere yöneltilen “Evde çöpleri cam ve plastik olarak ayırıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar karşılaştırıldığında, proje öncesinde ayırmayan velilerin tamamı proje sonrasında ayıracaklarını belirtmiştir. Ayrıca velilerden bu şekilde geri dönüşler alınmıştır.

- ‘Geri dönüşüm ileri dönüşüm demekmiş’,
- ‘Geri dönüşümün faydasını farkettilik’,
- ‘Geri dönüşümün nasıl yapılabileceğini öğrendik’,
- ‘Aile etkinliklerinin artmasını istiyoruz’,
- ‘Çöp diye attığımız şeylerin kullanılabileceğini farkettilik, ben atmayı düşündüğüm kovaları balkonumda saksıya dönüştürdüm.’
- ‘Yeniden değerlendirmek güzel’
- ‘Çocuklarla müzikli etkinlik yapmak çok verimli’

Bu proje, çocuklarda geri dönüşüm ve sıfır atık farkındalığının artmasına katkı sağlamıştır. Atık malzemelerin yaratıcı biçimde değerlendirilmesi hem eğlenceli hem öğretici bir süreç oluşturmıştır. Yapararak yaşayarak öğrenme gerçekleşmiş; soyut öğrenmeden ziyade deneyim temelli bir kazanım elde edilmiştir. Aile katılımı sayesinde ebeveyn-çocuk bağları

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

güçlenmiş, sosyal etkileşim artmış ve ebeveynler çocuklarına rol model olmuştur. Proje, okul-aile iş birliğini destekleyen disiplinler arası bir yaklaşım sunmuştur.

Elde edilen bulgular, müzik temelli ve aile katılımlı çevre eğitimi uygulamalarının erken çocukluk döneminde geri dönüşüm farkındalığını artırmada anlamlı ve dönüştürücü bir etki oluşturduğunu göstermektedir. Deneyim temelli öğrenme süreci, çocukların bilişsel algılarında değişim yaratırken; aile katılımı, çevresel tutumların sosyal bağlamda pekişmesini sağlamıştır. Bu yönüyle çalışma, sürdürülebilirlik eğitimi kapsamında disiplinler arası ve katılımcı modellerin uygulanabilirliğine güçlü bir kanıt sunmaktadır.

Öneri

Bu tür farkındalık çalışmaları okul öncesi kademesinde başlatılmalıdır. Geri dönüşüm eğitimlerinde aile katılımı sağlanmalı ve uygulamalar ailelerle birlikte gerçekleştirilmelidir. Çalışma daha geniş örneklem grupları ile farklı okullarda uygulanabilir. Okulda başlatılan geri dönüşüm uygulamaları ev ortamında da sürdürülmeli ve pekiştirilmelidir. Erken çocukluk eğitim programlarına müzik temelli, deneyim odaklı ve aile katılımlı geri dönüşüm etkinliklerinin planlı ve sistematik biçimde entegre edilmesi önerilmektedir. Bu tür uygulamalar yalnızca çevresel farkındalığı artırmakla kalmayıp; çocukların yaratıcılık, iş birliği, sosyal-duygusal gelişim ve problem çözme becerilerini de desteklemektedir. Bu doğrultuda öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli, okul-aile iş birliğini güçlendirecek sürdürülebilir projeler geliştirilmelidir. Ayrıca benzer çalışmaların daha geniş örneklem gruplarıyla ve farklı sosyo-kültürel çevrelerde uygulanması, müzik temelli çevre eğitiminin etkililiğine ilişkin daha kapsamlı veriler elde edilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: *müzik, geri dönüşüm, farkındalık, okul öncesi.*

Kaynakça

- Ayan, B., & Kaya, S. (2016). Okul öncesinde müzik ve hareketin öğrenme üzerindeki etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1).
- Kartal, E., & Ada, E. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının gözünde geri dönüşüm. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 778-801.
- Kazu, H. Yapıcı Ödemiş, (2023). Geri Dönüşüm Etkinliklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Öğrencilerinin Farkındalık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25 (1), 34-53
- Özcan, Ç. A., & Aydoğan, Y. (2014). Aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi. *Millî Eğitim*, 202.
- Özden, Ö. (2015). Geri dönüşümün çevre ve ekonomi açısından önemi. *İstanbul Üniversitesi*.
- Smith, A. (2001). Early childhood: A wonderful time for science learning. *Australian Primary & Junior Journal*, 17(2), 52-55.
- Thomas, J. W. (2000). A review of research on project-based learning. *The Autodesk Foundation*.

Antroposen Çağında Apartman Zihniyeti: Sanatta Doğanın Nesneden Özneye Dönüşümü

Esila ES (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehtap Cesur (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Antroposen Çağı, insanlığın gezegenin biyolojik ve jeolojik dengesini tek başına değiştirebildiği, insan ile dünya arasındaki ontolojik bağın koptuğu radikal bir eşiği ifade etmektedir. Crutzen ve Stoermer (2000), bu süreci insanın devasa bir jeolojik güce dönüşümü olarak tanımlamıştır. Güler ve Duran (2025) ise bu durumu, insan-doğa etkileşiminin sarsıldığı derin bir etik kriz olarak betimlemektedir. Bu çağda sanat dünyası dahi olmak üzere doğa genellikle romantik bir arka plan ya da işlenmeyi bekleyen pasif bir hammadde deposu (Danto, 1981) olarak görülmektedir. Bu bakış açısının felsefi kökleri, Heidegger'in (1977) dünyayı sadece kullanıma hazır bir "sipariş stoku" olarak gören "Gestell" kavramında karşılık bulmaktadır. Literatüre bakıldığında sanatta sürdürülebilirlik kavramı genellikle "atık yönetimi" veya "karbon ayak izi" gibi teknik detaylarla sınırlandırılmıştır (Smith, 2018; Sarnıç ve ark., 2025). Oysa bu çalışma, meselenin teknik bir malzeme sorunu değil, bir zihniyet problemi olduğunu savunarak literatürdeki bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

"Apartman Zihniyeti" olarak kavramsallaştırılan bu durum, modern insanın doğadan kopuşunun ve steril mekanlara hapsolmuşluğunun sembolik bir yansımasıdır. Baudrillard'ın (2011) gösterge kuramı çerçevesinde bir apartman penceresinden izlenen ağaç, artık kendi gerçekliğiyle orada değildir. Ağaç sadece dekoratif olarak bulunan bir nesnedir. Bu mekânsal yalıtılmışlık, Guattari'nin (1989) "Üç Ekoloji" teorisiyle birleştirildiğinde, sanatçının doğayı sadece kontrol edilen bir nesne olarak konumlandığı görülür. Morton (2007) ise bu durumu "doğasız ekoloji" olarak eleştirerek, doğayı bizden ayrı bir "dışarı" gibi görmenin sürdürülebilirliği imkânsız kıldığını belirtir. Spinoza'nın (2004) doğayı bölünemez bir töz olarak gören yaklaşımı ve Kant'ın (2006) doğadaki "yüce" karşısındaki acizyet tespiti, sanatın doğa üzerindeki mutlak otoritesini sarsmaktadır. Adorno (1970) ise sanatın ancak doğadaki "başkalaşımı" kabul ederek özgürleşebileceğini savunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sanatın "apartman zihniyetinin" getirdiği nesneleştirici bakışı felsefi düzlemde nasıl aşabileceğini tartışmaktır. Hipotezimiz; gerçek sürdürülebilir sanatın, ancak doğanın zaman, erozyon ve entropi gibi kendi bağımsız süreçlerine (Smithson, 1968) bilinçli bir şekilde alan açıldığında mümkün olacaktır.

Sonuç olarak, Antroposen Çağı, insanın doğaya olan etkileşimini yalnızca teknik veya materyal bir sorun olarak değil, derin bir etik ve düşünsel problem olarak da ele almayı zorunlu kılmaktadır. Modern yaşam biçimleri ve "apartman zihniyeti", doğayla kurduğumuz ilişkiyi nesneleştirir. Bu durum da sanatın ve günlük yaşamın doğa üzerindeki kontrolünü sınırlamaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilirliği yalnızca teknik bir uygulama olarak görmek yerine, doğayla yeniden kurulan bir iletişim olarak ele almak gerekmektedir. Sanat, bu aşamada doğayı sahiplenme ve insanın doğayla olan bağını yeniden değerlendirme imkanı tanır. Bu imkanlar, Antroposen Çağı'nın yol açtığı etik krizi, yaratıcı ve estetik yaklaşımlarla farklı biçimlerde dönüştürmeyi mümkün kılar.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Yöntem

Bu çalışma, sanatta sürdürülebilirlik kavramını felsefi bir zemine oturtmayı amaçlayan nitel bir derleme ve kuramsal tasarım araştırmasıdır. Araştırma tasarımı, mevcut sanatsal yaklaşımları kavramsal düzeyde çözümlemeyi hedefleyen betimsel analiz modeline dayanmaktadır. Çalışmanın merkezini Antroposen sürecindeki ekolojik sanat çalışmaları oluştururken, örneklem olarak amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen Robert Smithson ve Olafur Eliasson'un yapıtları incelenmiştir. Veri toplama tekniği olarak, felsefi metinler ve sanat eleştirilerini kapsayan nitel doküman incelemesi benimsenmiştir.

Tasarım süreci, "Apartman Zihniyeti" metaforu üzerinden doğanın nesneden özneye geçişini kurgulayan kuramsal modelleme basamaklarını içermektedir. Bu basamaklarda Heidegger, Adorno ve Baudrillard'ın teorik materyalleri kavramsal araçlar olarak kullanılmıştır. Analiz aşamasında, sanatçıların malzeme seçimi ve doğa süreçlerine müdahale dereceleri içerik analizi yöntemiyle çözülmüştür. Seçilen eserlerdeki mekânsal kurgu ve 'doğal müdahale' unsurları, ekolojik sanatın etik parametreleriyle karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve böylece sanatçının otoritesinin sınırlandığı varoluşsal açıklıklar nitel bulgular olarak ortaya konmuştur.

Bu yöntem doğrultusunda çalışma, sürdürülebilir sanatın yalnızca estetik değil, ontolojik ve etik boyutlarıyla ele alınması gerektiğini ortaya koyan bütüncül bir değerlendirme sunmaktadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın temel bulgusu, sanatta gerçek sürdürülebilirliğin teknik bir tercihten ziyade köklü bir değişim gerektirdiğidir. Robert Smithson'un yapıtları incelendiğinde, doğanın belirsizlik yoluyla eseri sürekli biçimlendiren aktif bir "özne" olduğu görülmüştür. Olafur Eliasson'un eserlerinde ise doğa olaylarının galeri mekanına taşınmasının, izleyicideki "apartman yalıtılmışlığını" kırarak ekomerkezci bir farkındalık yarattığı saptanmıştır. Bu durum, sanatın geleneksel taklit işlevini tersyüz ederek, doğanın bizzat sanat üreticisi haline geldiği bir süreci başlatmaktadır.

Temel çıkarım olarak, sanatta doğanın sürdürülebilirliğin en üst aşaması, sanatçının eser üzerindeki mutlak hakimiyetini terk etmesidir. Sanatçı, doğanın dönüşüm gücünü kontrol etmeye çalışmak yerine, onun açtığı süreçlere bilinçli bir katılımcı olarak dahil olmalıdır. Sonuç olarak sürdürülebilirlik eserin fiziksel ömründen ziyade, izleyicinin/yorumlayıcının zihninde bıraktığı etik ve varoluşsal etkiyle ölçülmesi gerektiğini göstermektedir. Çalışma, sanat eğitiminde doğanın kopyalanacak pasif bir nesne yerine, üretim sürecine dahil edilen yaratıcı bir ortak olarak konumlandırılmasını önermektedir. Bu yaklaşım, gelecekteki ekolojik sanat pratikleri için hem felsefi bir çerçeve hem de uygulanabilir bir temel sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: *Antroposen, apartman zihniyeti, sürdürülebilirlik, ekolojik sanat, felsefe*

Kaynakça

Adorno, T. W. (1970). *Aesthetic theory* (C. Lenhardt, Çev.). Routledge.
Baudrillard, J. (2011). *Tüketim toplumu* (H. Deliorman & F. Keskin, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

- Crutzen, P. J., ve Stoermer, E. F. (2000). The "Anthropocene". Global Change Newsletter, 41, 17-18.
- Danto, A. C. (1981). The transfiguration of the commonplace. Harvard University Press.
- Guattari, F. (1989). The three ecologies (I. Pindar & P. Sutton, Çev.). Athlone Press.
- Güler, İ. Ö., ve Duran, A. (2025). Antroposen'in etik krizi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(20), 628-643.
- Heidegger, M. (1977). The question concerning technology and other essays (W. Lovitt, Çev.). Harper & Row.
- Kant, I. (2006). Yargı gücünün eleştirisi (A. Yardımlı, Çev.). İdea Yayınevi.
- Lailach, M. (2007). Land art. Taschen.
- Morton, T. (2007). Ecology without nature: Rethinking environmental aesthetics. Harvard University Press.
- Sarıç, Ö. K., Çelikoğlu, H., ve Çamalan, V. (2025). Artistic practices in the context of sustainability. Art and Interpretation, 46, 1-9.
- Smith, J. (2018). Sustainable art practices in the 21st century: A philosophical approach. Oxford Art Journal, 41(1), 45-62.
- Smithson, R. (1968). The sedimentation of the mind: Earth projects. Artforum, 7(1), 44-50.
- Spinoza, B. (2004). Etika (H. Z. Ülken, Çev.). Dost Kitabevi.

Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Sakarya'daki Çeyiz Sandıklarının Motif ve Kullanım Pratikleri

Mahmut Mert Duran (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Zehra Bayramçavuş (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Erdal Şahin (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik kavramı günümüzde yalnızca çevresel ve ekonomik boyutlarıyla değil, sosyal ve kültürel boyutlarıyla da ele alınmaktadır. Kültürel sürdürülebilirlik; kültürel değerlerin, üretim pratiklerinin, geleneksel zanaatkarlık bilgisinin ve toplumsal belleğin kuşaktan kuşağa aktarımını esas alır (İştin, 2019). Sürdürülebilir kalkınma anlayışı içerisinde kültür; sosyal gelişim, ekonomik kalkınma ve çevre koruma arasında bütünleştirici bir unsur olarak konumlandırılmaktadır (Türkoğlu, 2020). UNESCO yaklaşımında somut olmayan kültürel miras, kültürel çeşitliliğin ve sürdürülebilir kalkınmanın güvencesi olarak değerlendirilmektedir (Er & Kara, 2019; Öncü, 2021). Bu çerçevede el sanatları yalnızca estetik üretimler değil; kültürel kimliğin, belleğin ve toplumsal sürekliliğin taşıyıcılarıdır.

Türk kültüründe çeyiz sandığı, gelinin ve ailesinin sosyal statüsünü, ekonomik gücünü ve estetik anlayışını yansıtan önemli bir mobilya türüdür (Yalçın Usal, 2010). Sandığın üretiminde kullanılan ahşap türü, işçilik kalitesi ve bezeme teknikleri doğrudan toplumsal göstergelerle ilişkilidir. Geleneksel sandıklarda oyma ve boyama teknikleri yaygın olarak kullanılmış; bitkisel ve geometrik motifler aracılığıyla bereket, umut, çoğalma ve aile bütünlüğü gibi sembolik anlamlar aktarılmıştır (Beydiz, 2014; Kılıç Bülbül, 2024). Bu yönüyle çeyiz sandıkları, estetik üretimin kültürel kodlarla birleştiği özgün sanat nesneleri olarak değerlendirilebilir.

Ancak modernleşme, kentleşme ve seri üretim mobilyaların yaygınlaşması, geleneksel çeyiz sandıklarının hem işlevsel hem de sembolik değerinde dönüşüme yol açmıştır. Birçok sandık arka odalara kaldırılmakta, özgün yüzeyi boyanmakta ya da farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Bu durum, zanaatkarlık bilgisinin kuşaklar arası aktarımını zayıflatmakta ve kültürel sürdürülebilirliği tehdit etmektedir (Er & Kara, 2019; Öncü, 2021). Literatürde farklı yörelere ait sandıklar incelenmiş olsa da (Beydiz, 2014; Kılıç Bülbül, 2024; Yalçın Usal, 2010), Sakarya'da bulunan ve farklı bölgelerden gelmiş sandıkların güncel kullanım pratiklerini sözlü tarih verileriyle birlikte değerlendiren çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, Sakarya'da bulunan dört çeyiz sandığının sanatsal özelliklerini belgelemek ve kullanım dönüşümünü kültürel sürdürülebilirlik bağlamında incelemektir.

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel durum çalışması desenine göre tasarlanmıştır. Çalışma grubunu Sakarya ilinde yaşayan iki çeyiz sandığı sahibi — Melek Taranoğlu ve Sevim Erol — oluşturmaktadır. İncelenen nesneler yaşları yaklaşık 50 ile 150 yıl arasında değişen dört geleneksel ahşap çeyiz sandığıdır.

Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılara sandıkların kökeni, yapım ustası, kullanılan malzeme, motiflerin anlamı, sandığın evlilik sürecindeki rolü ve günümüzdeki kullanım biçimleri hakkında sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiş, daha sonra çözümlenmiş ve betimsel analiz yöntemiyle temalara ayrılmıştır. Ayrıca sandıkların fiziksel özellikleri (ahşap türü, yüzey işçiliği, oyma derinliği, boyama kompozisyonu, simetri düzeni) yerinde gözlemlenmiş ve fotoğraflanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, incelenen sandıkların farklı yöresel zanaat geleneklerini yansıttığını ortaya koymuştur.

Birinci sandık, yaklaşık 50 yıllık olup Kastamonu’da Hasan Efendi tarafından meşe ağacından üretilmiştir (Resim 1). Sandıkta tamamen oyma tekniği kullanılmıştır. Üzerinde ortada baklava dilimi formu, yanlarda ise simetrik yerleştirilmiş papatya motifleri bulunmaktadır. Oyma derinliği belirgindir ve kompozisyon merkezden çevreye dengeli bir biçimde yayılmaktadır. Melek Taranoğlu sandığın geçmişteki önemini şu sözlerle ifade etmiştir:

“O zamanlar sandık çok önemliydi. Gelin eşyasını sandığa koyardı. Ailenin maddi durumu sandığın içinden belli olurdu.”

Bu ifade sandığın yalnızca işlevsel değil, aynı zamanda ekonomik ve toplumsal statü göstergesi olduğunu ortaya koymaktadır.

Resim 1: Hasan Efendi tarafından meşe ağacından üretilen çeyiz sandığı

İkinci sandık, yine Kastamonu kökenli olup Hasan Efendi tarafından yapılmıştır (Resim 2). Ancak bu sandık yaklaşık otuz yıl sonra altın rengine boyanmıştır ve günümüzde Ankara’da televizyon sehpası olarak kullanılmaktadır. Özgün yüzey müdahaleye uğramış, işlevsel bağlam değişmiştir. Bu durum kültürel nesnenin estetik bütünlüğünün zaman içinde dönüşebildiğini göstermektedir.

Resim 2: Hasan Efendi tarafından üretilen sandık

Üçüncü sandık, 100–150 yıllık olup Kayseri kökenlidir ve bir Ermeni Karnik Perazayan tarafından üretilmiştir (Resim 2). Ahşap üzerine boyama tekniği uygulanmış; vazo içerisinde çıkan gül ve çiçek kompozisyonu kullanılmıştır. Renk kullanımında kırmızı ve yeşil tonlar baskındır. Ustanın adının sandığın sağ alt köşesine yazılmış olması, zanaatkar kimliğinin görünürlük kazandığını göstermektedir. Bu sandığın Sakarya Ticaret Müzesi'ne bağışlanmış olması, kültürel mirasın kurumsal düzeyde korunmasına örnek teşkil etmektedir.

Resim 3: Ermeni Karnik Perazayan tarafından üretilmiş sandık

Dördüncü sandık, yaklaşık 72 yıl önce İzmit'te gelin için özel olarak yaptırılmıştır (Resim 4). Oyma tekniği uygulanmış olup merkezden çıkan kıvrımlı dalların iki yana simetrik dağıldığı bitkisel kompozisyon dikkat çekmektedir. Sandığın sahibi Sevim Erol geçmişteki önemi şu şekilde ifade etmiştir:

Resim 4: Sevim Erol'a ait olan sandık

“Benim dönemimde her genç kız için sandık mutlaka olurdu. Sandık evin en değerli eşyalarından biriydi.” Sevim Erol ayrıca günümüzde modern mobilyalarla uyumsuzluk

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

nedeniyle sandıkların çoğu zaman arka odalara kaldırıldığını belirtmiştir. Bu durum kültürel görünürlüğü azalmasına işaret etmektedir.

Genel değerlendirmede sandıkların tümünde doğa temelli motiflerin tercih edildiği görülmüştür. Simetri ve merkezi kompozisyon anlayışı belirgindir. Oyma ve boyama teknikleri yöresel farklılıklar gösterse de estetik anlayışta süreklilik bulunmaktadır.

Kültürel sürdürülebilirlik açısından sandıkların tamamen ortadan kalkmadığı; ancak bağlam değiştirerek varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Sehpa olarak kullanılması, boyanması veya müzeye bağışlanması, kültürel mirasın dönüşerek yaşadığını göstermektedir. Ancak özgün üretim geleneğinin devam etmemesi, zanaatkarlık bilgisinin aktarımında kopukluk yaratmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirlik yalnızca fiziksel korumayla değil, geleneksel motiflerin çağdaş tasarıma entegre edilmesi ve zanaatkarlık bilgisinin belgelenmesiyle sağlanabilir.

Sonuç olarak Sakarya'daki çeyiz sandıkları, farklı coğrafi üretim geleneklerini bir araya getiren estetik ve sembolik değer taşıyan kültürel miras nesneleridir. Bu nesnelerin sürdürülebilirliği, kültürel farkındalık çalışmalarının artırılması ve geleneksel sanatın çağdaş tasarım diliyle yeniden yorumlanmasına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: *çeyiz sandığı, kültürel sürdürülebilirlik, el sanatları, sakarya, somut olmayan kültürel miras*

Kaynakça

- Beydiz, M. G. (2014). Gemi tasvirli çeyiz sandığı kapakları. *Kalemişi*, 2(3), 11–22.
- Er, B., & Kara, S. (2019). Somut olmayan kültürel miras kapsamındaki el sanatları ürünlerinde sürdürülebilirlik. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 755–763.
- İştin, A. E. (2019). Kültürel sürdürülebilirlik. Online Türkiye turizm ansiklopedisi içinde.
- Kılıç Bülbül, S. (2024). Safranbolu çeyiz sandıkları ve bezeme özellikleri. *Geleneksel Türk Sanatları Araştırmaları*, 232–249.
- Öncü, F. (2021). Somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirlik problemleri. *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 14(28), 902–923.
- Türkoğlu, İ. (2020). Sürdürülebilir kalkınmada kültür mirasının yeri ve önemi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 117–143.
- Yalçın Usal, S. S. (2010). Türklerde çeyiz sandığının kullanımı ve geleneksel süslemeleri. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 157–167.

Mısır Kabuklarından Kağıt Hamuru Eldesinde Fındık Kabuğu Külü ve Meşe Odunu Külü Etkisinin Araştırılması

Zeynep Hoşoğlu (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Betül Karkın Çakır (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Başlangıçta mağara duvarlarına resim yapan insanoğlu zamanla taş, deri, kumaş gibi taşınabilir malzemelerle sanat eserleri üretmiştir. Sanatçılar duygu ve düşüncelerini yazı ve şekiller ile ifade ederken kullandıkları malzemelere de ifade biçimleri kadar önem vermişlerdir. Özellikle görsel sanatlar icra eden sanatkarlar için iki boyutlu çalışmalarında kağıt, kullanılan diğer malzemelere uygunluğu, kolay erişilebilirliği, taşınabilirliği ve kalitesinden dolayı vazgeçilmez bir materyal haline gelmiştir (Güven, 2012). İlk olarak kağıt M.S. 105 yılında Çin’de icat edilmiş daha sonra Japonya, Vietnam ve Kore’ye yayılmıştır. 751 yılındaki Talas Savaşı ile birlikte başta Bağdat olmak üzere çoğu şehirde üretilmiş, doğudan batıya doğru kullanımı yaygınlaşmıştır (Sığırcı, 2022). Sanayi devriminden sonra kağıt üretimi giderek artarak sanayide önemli bir üretim sektörüne dönüşmüştür. Tarihi çok eskiye dayanan, dünyanın beş büyük sanayi dalından birisi olan kağıt sanayi, birinci aşamada kağıt hamuru ikinci aşamada kağıt üretimini kapsamaktadır (Kesimoğlu, 2010). Çok miktarda sermaye, enerji ve teknolojiye ihtiyaç duyulması kağıt üretimini orta ağır sanayi statüsüne sokmuştur (Adıgüzel, 2018). Ağır sanayi çok fazla iş gücü, teknolojik donanım ve çok maliyetli bir iş koludur. Bir ülkenin gelişmişliği ağır sanayisine bağlıdır. Günümüzde gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye maalesef kağıt sanayisinde kullanılan ham madde ihtiyacını yurtdışından karşılamaktadır. Özellikle kağıdın ana bileşeni olan selüloz üretim sürecinin yüksek maliyet gerektirmesi ve üretilen selülozun tüketimi karşılayamaması kağıt sanayisinde ülkemizi dışa bağımlı hale getirmektedir (Bıtrak, 2023).

Günümüzde kağıt genellikle odun gibi lignoselülozik maddelerden elde edilmektedir. Lignoselülozik maddelerden kağıt üretim sürecinde kullanılan kimyasallar çevre sorunlarına sebep olabilmektedir. Kağıt endüstrisinde 1 ton kağıt üretilirken oluşan atık sudaki kirlilik oranı 1000 “İnsan Kirliliğine Eşdeğer” olarak belirtilmektedir (Halkman, Atamer ve Ertaş, 2000). Kağıt hamurunun ağartılması esnasında kullanılan kimyasal maddeler canlılar için toksik özellikteki dioksin oluşumuna sebep olmakta ve dioksin sıvı atıklarla ekosisteme yayılmaktadır (Arıkan ve ark., 2009). Kağıt endüstrisinde üretim yöntemine bağlı olarak atık sular çeşitli yüksek kirleticiler içermekte ve bu atık suların arıtılması yüksek maliyet gerektirmektedir (Dumlu, 2014). Ayrıca kağıt üretimi için kullanılan ağaçlar ormanların azalmasına da sebep olmaktadır.

Bu araştırmada ülkemizde oluşturduğu tarım atığı itibarıyla birinci sırada yer alan mısır bitkisi atıkları ve atık meşe külü ile fındık kabuğu külü kullanılarak alkali yöntem ile sürdürülebilir, çevre dostu bir kağıt hamuru elde etmek amaçlanmaktadır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Yöntem

Araştırmada kağıt hamuru eldesinde ham madde temini, öğütme, Sokslet ekstraksiyonu ve alkali işlem adımları takip edilmiştir (Ermeydan ve Aykanat, 2019). Mısır kabukları yerel bir çiftçiden, fındık kabuğu külü (FKK) ile meşe odunu (MOK) külü fırından temin edilmiştir. 150'şer g elenmiş FKK ve MOK alınarak üzerlerine 600'er ml distile su eklenmiştir. Karışımlar karıştırılarak kaynayana kadar ısıtılmış, bir gün bekletildikten sonra süzölmüş ve çözeltinin pH'ı pH sensörü ile ölçülmüştür.

Mısır kabukları ev tipi parçalayıcıdan geçirilerek mekanik parçalama önışlemi yapılmıştır. Parçalanmış mısır kabuğundaki safsızlıkların uzaklaştırılması amacıyla etil alkol kullanılarak Sokslet ekstraksiyonu yöntemiyle özütlenme yapılmıştır. Sokslet ekstraksiyonu ile saflaştırılan mısır kabukları üçe bölünmüştür. Daha sonra tarımsal atıklar için etkili bir yöntem olan alkali işlemi ile ligninin uzaklaştırılması hedeflenmiştir (Taymaz ve Uslu, 2019). Birinci numune küttelece %8'lik KOH çözeltisi ile, ikinci numune FKK çözeltisi ile, üçüncü numune MOK çözeltisi de 90 °C'de manyetik karıştırıcıda 12 saat bekletilmiştir. Numuneler süzülerek distile su ile yıkanmış ve kurutulmuştur.

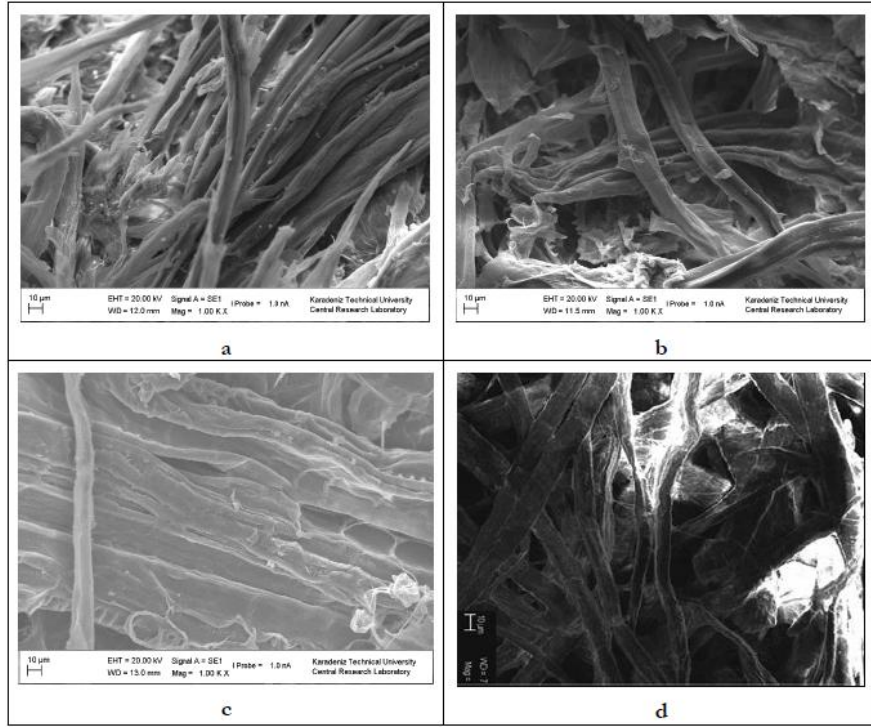
Taramalı elektron mikroskobu (SEM) kullanılarak numunelerinin morfolojik analizleri yapılmıştır (Sertkaya ve ark., 2023). Analiz sırasında 1 µ ve 100 µ ölçeğinde görüntüler alınmıştır.

Deneyler sonucunda elde edilen kağıt kütleleri hassas terazi ile ölçülmüştür. Elde edilen veriler başlangıç mısır kabuğu kütlesine oranlanarak verim hesabı yapılmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

KOH, FKK ve MOK çözeltilerinin pH değerleri sırasıyla 13.40, 12.55 ve 11,86 olarak ölçülmüştür. Alkali madde olarak KOH, FKK ve MOK kullanıldığında sırasıyla küttelece %46,57, %69,61 ve %71,79 verim ile kağıt elde edilmiştir.

Alkali yöntem ile elde edilen kağıtların morfolojik analiz sonucunun 10 µm ölçeğinde SEM görüntüleri Şekil 1'de verilmiştir. SEM görüntüleri Şekil 1d'de yer alan literatür görüntüleriyle benzerlik gösterdiğinden FKK ve MOK kullanılarak kağıt elde edilebileceği sonucuna varılmıştır. Küttelece % verim analizi kağıt üretiminde FKK ve MOK kullanıldığında ürün veriminin arttığını göstermiştir.

Şekil 1. (a) KOH, (b) FKK ve (c) MOK çözeltisi ile elde edilen kağıtların SEM görüntüleri, (d) literatürden kağıt görüntüsü (Karahan, Karademir Güvendi, 2015)

SEM görüntüleri incelendiğinde en yüksek safsızlık KOH ile üretilen kağıtta, en az safsızlık ise FKK ile elde edilen kağıtta tespit edilmiştir. KOH ile elde edilen kağıtta selüloz liflerinin diğerlerine kıyasla daha pürüzlü olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar ışığında FKK ve MOK'nün hem kütlece % verim oranı hem de saflık oranı dikkate alındığında alkali yöntem ile kağıt üretiminde KOH'a alternatif olarak kullanılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca mısır kabukları, fındık kabuğu ve meşe odunu külleri atık ürünler olduğundan kağıt üretiminde değerlendirildiği takdirde çevre kirliliğini azaltmasının yanında ülke ekonomisine de katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Kağıt hamuru, alkali yöntem, fındık kabuğu külü, odun külü

Kaynakça

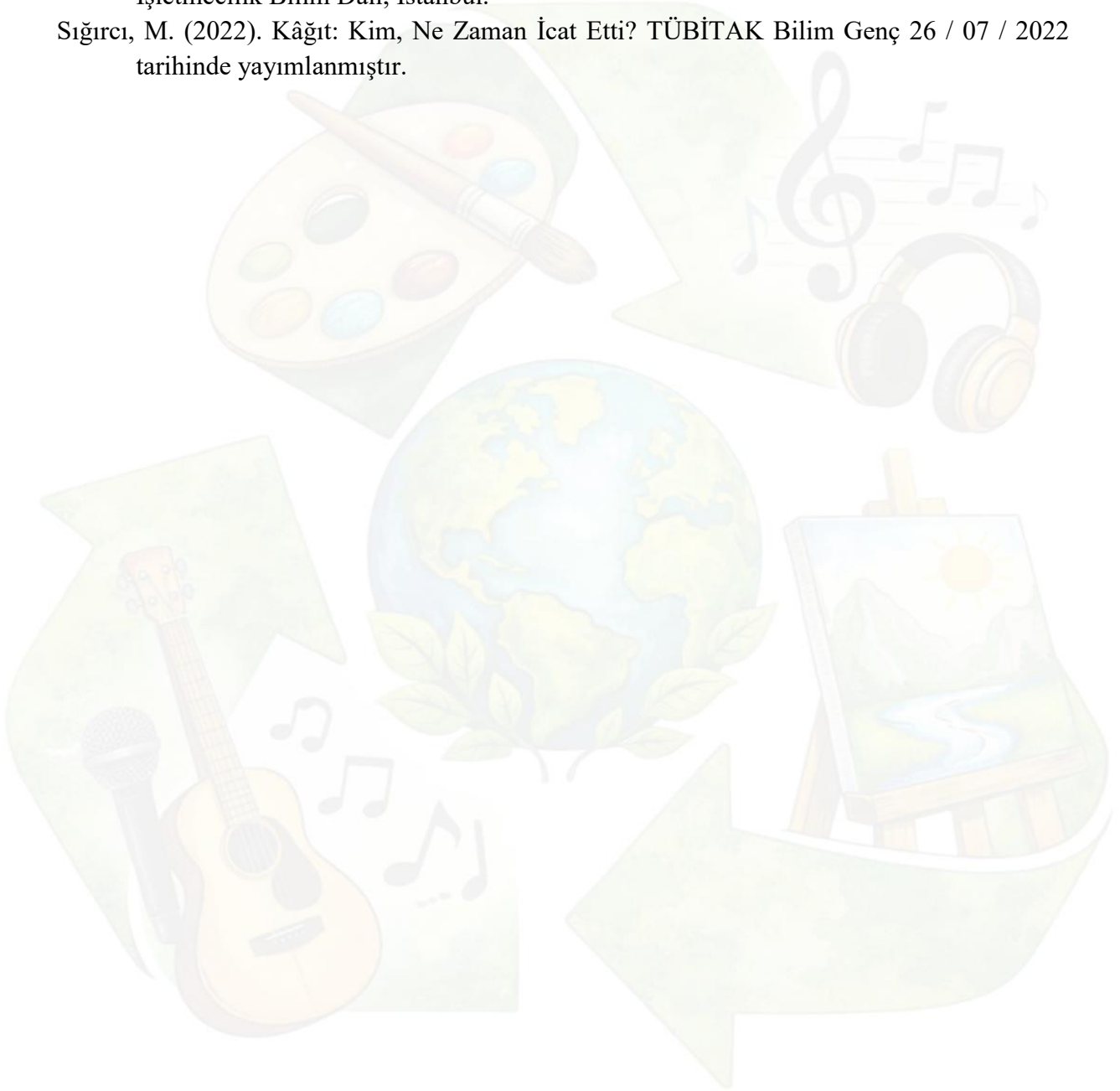
- Adıgüzel, M. (2018). Türkiye kâğıt sektörü ve rekabet gücünün değerlendirilmesi. İTO Bilgiyi Ticarileştirme ve Araştırma Vakfı İstanbul Düşünce Akademisi, İstanbul
- Arıkan, D., Yetim, H., Sağdıç, O., Kesmen, Z. 2009. Gıdalarda dioksin kontaminasyonu ve insan sağlığı üzerine etkileri. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, 12(2):9-15
- Bıtrak, O. O. (2023). Türkiye Kağıt Sanayisinde Selüloz İthalatı: Eşbütünleşme için Artırılmış Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeli (ARDL) Model ile Sınır Testi Yaklaşımı. Alanya Akademik Bakış, 7(3), 1043-1061
- Dumlu, L. 2014. Kağıt Endüstrisi Atıksularına Uygun Arıtma Teknolojilerinin Belirlenmesi Ve Türkiye'deki Mevcut Durumun Analizi. Çevre Ve Şehircilik Uzmanlık Tezi. Çevre ve şehircilik bakanlığı çevre yönetimi genel müdürlüğü

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Güven, N. (2012). Kağıt yüzeyine uygulanan sanat eserlerinde kağıdın önemi. Akdeniz Sanat, 5(9).
- Halkman, A. K., Atamer, M., & Ertaş, A. H. (2000). Endüstri ve çevre ilişkileri. Ziraat Mühendisleri Odası, Türkiye, 5, 1029-1047
- Karahan, S., Karademir, A., ve Güvendi, E. (2015). Ofis Kâğıtları Üzerindeki Mürekkep Giderme İşleminin Taramalı Elektron Mikroskobu ile Analizi. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 3(1), 299-314.
- Kesimoğlu, S. (2010). Kağıt Sektöründe İhracatı Artırma Stratejileri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Uluslararası İşletmecilik Bilim Dalı, İstanbul.
- Sığırcı, M. (2022). Kâğıt: Kim, Ne Zaman İcat Etti? TÜBİTAK Bilim Genç 26 / 07 / 2022 tarihinde yayımlanmıştır.

Yöresel Türkülerin Yapay Zekâ ile Yeniden Düzenlenerek Sürdürülebilirliğin Sağlanması

Mehmet Kaan Karataş (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Emine Ada Şimşek (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Derya Bostan (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Günümüzde yapay zekâ (YZ), teorik bir araştırma alanı olmanın ötesine geçerek küresel müzik endüstrisinde dönüştürücü bir güç haline gelmiştir (Akıncı, 2025). Müzik prodüksiyonunda YZ teknolojilerinin ana akım haline geleceği öngörülürken (Avdeeff, 2019), bu algoritmalar büyük veri analizi ve örüntü tanıma teknikleriyle müziğin matematiksel kodlarını çözebilmekte; melodi ve ritim gibi yapısal öğeleri analiz ederek etkileyici sonuçlar ortaya koymaktadır (Ser, 2023; Özdemir, 2024). Ancak YZ'nin bu yüksek nitelikli üretim kapasitesine rağmen, somut olmayan kültürel mirasın en dinamik bileşenlerinden biri olan yöresel türkülerin korunması ve geleceğe aktarılması noktasındaki potansiyeli henüz yeterince tartışılmamıştır.

Küreselleşme ve dijitalleşen müzik endüstrisinin etkisiyle, yerel müzik formları genç kuşaklar nezdinde cazibesini kaybetmekte ve bu durum kültürel bir kopuşa zemin hazırlamaktadır. Özellikle yerel ağız farklılıkları, Z ve Alfa kuşağı dinleyicilerinin bu eserlerle anlamsal ve duygusal bağ kurmasını güçleştirmektedir. Bu noktada yaşayan kültürel mirasın dijitalleştirilmesi; dijital envanterleme, dil işleme ve ses sentezi gibi uygulamalarla birleştirilerek geleneksel öğrenme prosedürlerinin modernize edilmesini zorunlu kılmaktadır (Özdemir, 2024). Nitekim dinleyicilerin YZ ile yeniden üretilen müzikleri yalnızca bir eğlence unsuru değil, nostaljik referanslar üzerinden güçlü bir ilişki kuran teknolojik bir yenilik ve öğrenme fırsatı olarak değerlendirdiği görülmektedir (Keluskar vd., 2022; Vural ve Çetin, 2025).

Müzik endüstrisinde YZ kullanımı üzerine yapılan araştırmalar, teknolojinin prodüksiyon süreçlerindeki baskınlığını vurgulamaktadır. Avdeeff (2019), YZ'nin geleneksel prodüktör rollerini dönüştürerek endüstriyel etkinliğini artırdığını belirtmiştir. Ser (2023) ise YZ destekli kompozisyon süreçlerinin müzikal üretimde estetik ve teknik açıdan kayda değer sonuçlar verdiğini ifade etmektedir. Kültürel koruma perspektifinde, Choudhary vd. (2025), YZ ile üretilen müziklerin kültürel muhafaza işlevine değinmiş olsa da literatürde yöresel türkülerin YZ aracılığıyla semantik ve yapısal olarak yeniden düzenlenip yeni nesillere transferini konu alan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu kapsamda çalışma, Muğla yöresine özgü türkülerdeki yerel ağızdan kaynaklanan anlaşılması güç ifadeleri, Doğal Dil İşleme (NLP) ve Yapay Zekâ tabanlı müzik işleme teknikleri kullanarak modernize etmeyi hedeflemektedir. Eserlerin ontolojik özünü ve ruhunu muhafaza ederek gerçekleştirilen bu dijital dönüşüm; türkülerin sadece geçmişe ait birer "anı" olmaktan çıkarıp, onları modern dünyada nefes alan ve yeni kuşaklarca da dinlenen bir değere dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma, insan müdahalesini minimize ederek, derin öğrenme algoritmaları aracılığıyla Muğla yöresinde unutulmaya yüz tutmuş yöresel türkülerin dijital ekosisteme entegre etmesi

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

bakımından özgündür. Bu yaklaşım, geleneksel müzik ile modern dinleyici arasında teknolojik bir köprü kurarak, kültürel mirasın dijital ortamda kurulmasını sağlamaktadır.

Problem Cümlesi: Muğla yöresinde unutulmaya yüz tutmuş yöresel türkülerin genç kuşaklara aktarılmasında ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasında YZ destekli Doğal Dil İşleme sistemleri nasıl bir dönüştürücü rol üstlenebilir?

Yöntem

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, Muğla ili Menteşe ilçesinde lise 10. sınıf öğrencileri arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 30 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak ön test ve son test formlarından oluşan bir anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında Muğla yöresine ait türküler (Ormancı, Kerimoğlu vb.) taranarak; yerel ağız unsuru içeren ve günümüzde anlaşılması güç olduğu değerlendirilen beş temel ifade (muğar, belen, dizdar, haydamak) müzik ve edebiyat öğretmenlerinin uzman görüşü doğrultusunda seçilmiştir. Uygulamanın ilk aşamasında katılımcılara türkülerin orijinal dizeleri sunulmuş ve bu ifadelerin anlamlarını yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir. İkinci aşamada ise aynı dizelerin Doğal Dil İşleme (NLP) mantığıyla yapay zekâ tarafından yenilenmiş biçimleri katılımcılara sunulurken, öğrencilerin anlamlandırma düzeyleri 5’li Likert ölçeği ile puanlanmıştır. Araştırmanın etik süreci kapsamında gerekli Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nden uygulama izinleri alınmış; katılımcıların 18 yaş altı olması sebebiyle veri toplama süreci öncesinde veli onam formları doldurulmuştur. Elde edilen veriler karşılaştırmalı analiz yöntemiyle değerlendirilmiş; uyarlama öncesi ve sonrası anlaşılabilirlik düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak incelenmiştir. Bulgular, yapay zekâ destekli dil uyarlamasının kültürel sürdürülebilirlik üzerindeki etkisi bağlamında yorumlanmıştır.

Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, lise düzeyindeki öğrencilerin yerel ağız ve eski Türkçe ifadeleri anlamlandırmada belirgin bir güçlük yaşadığını ortaya koymaktadır. Yapılan ön test analizi sonucunda, katılımcıların yaklaşık %85’inin türkülerde geçen geleneksel kavramları doğru tahmin edemediği; toplam başarı oranının ise %10 düzeyinde kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum, somut olmayan kültürel mirasın dilsel bağlamda yeni kuşaklara aktarılmasında ciddi bir kopukluk olduğunu göstermektedir. Buna karşın, Doğal Dil İşleme (NLP) ve yapay zekâ tabanlı modernizasyon süreci sonrasında elde edilen veriler, anlaşılabilirlik düzeyinde anlamlı bir artışa işaret etmektedir. Yapay zekâ aracılığıyla güncel Türkçeye uyarlanan ifadeler, 20 puanlık anlaşılabilirlik skalasında ortalama 18 puanın üzerinde bir değerlendirme almıştır. Araştırma öncesinde öngörülen "15 puan ve üzeri" beklentisiyle yüksek düzeyde tutarlılık gösteren bu sonuçlar, dijital dönüşümün dilsel engelleri aşmadaki etkinliğini doğrulamaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli dil uyarlamalarının yöresel türkülerin anlamsal derinliğini koruyarak genç kuşaklar için erişilebilir kıldığı saptanmıştır. Bu teknolojik köprü, geleneksel müzik formlarının dijital ekosisteme entegre edilmesini kolaylaştırmakta ve kültürel sürdürülebilirliğe istatistiksel olarak anlamlı bir katkı sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: müzik, yapay zekâ, yöresel, türkü, sürdürülebilirlik

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Kaynakça

- Akıncı, M. Ş. (2025). Yapay zekâ, sanat ve müzik alanındaki gelişmelere genel bakış. A. Alaybeyoğlu ve S. Çakır (Ed.), 5. *Uluslararası Yapay Zekâ ve Veri Bilimi Kongresi (ICADA 2025) tam metinler ve özetler kitabı* içinde (s. 18). İKÇÜ Yayınevi.
- Avdeeff, M. (2019). Artificial intelligence & popular music: SKYGGE, Flow Machines, and the audio uncanny valley. *Arts*, 8(4), Makale 130. <https://doi.org/10.3390/arts8040130>
- Choudhary, S., Pareek, S., Purohit, S., Ambhore, V., Roy, A. & Menaria, S. (2025). Cultural preservation through AI-generated folk music. *ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts*, 6(4s), 107–117. <https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v6.i4s.2025.6829>
- Özdemir, N. (2024). Yaşayan kültürel miras yönetimi ve yapay zekâ. *Culture Academy*, 4(2), 1–53. <https://academyculture.com/files/120/PUB/MA/67B4D7002BBE1/M7975-215248.pdf>
- Keluskar, H., Durgule, R., Ganveer, P. & Raut, C. (2022). Automatic music generation using deeplearning. *International Research Journal of Engineering and Technology (IRJET)*, 9(5), 368–373. <https://www.irjet.net/archives/V9/i5/IRJET-V9I5144.pdf>
- Vural, N. E. ve Çetin, S. (2025). Popüler müzik eserlerinin yapay zekâ tarafından yeniden yorumlanması: Duygusal tepkiler üzerine bir analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi (İTOBIAD)*, 14(4), 63–88. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1685888>
- Ser, A. (2023). Algoritmaların senfonisi: Müzikte yapay zekâ'nın geçmişi, bugününü ve geleceğinin değerlendirilmesi. *MAS Journal of Applied Sciences*, 8(2), 320–328. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7973728>

Sürdürülebilir Müzik Yaklaşımı Çerçevesinde Doğal ve Yapay Ses Ayrımının Öğrenci Algısına Yansımaları

Ezo TİLKİ (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Yaren URBEY (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

İlgaz ÜNAL (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Derya BOSTAN (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Müzik, insanlık tarihi boyunca toplumların değişimini yansıtan ve kültürel değerleri taşıyan en etkili araçlardan biri olmuştur. Günümüzde ise küresel iklim değişikliği ve teknolojinin hızla yaygınlaşması, müziğin yalnızca sanatsal bir alan olmadığını; aynı zamanda çevresel etkileri olan geniş bir ekonomik sistemin parçası olduğunu ortaya koymaktadır (Røyseng vd., 2025). Araştırmalar, büyük ölçekli festival organizasyonlarının yarattığı lojistik yükün (Guerreschi, 2021) yanı sıra, internet tabanlı müzik tüketiminin veri merkezleri aracılığıyla yüksek enerji tüketimine yol açtığını göstermektedir (Devine, 2015).

Bu bağlamda sürdürülebilirlik tartışmalarının önemli ancak görece ihmal edilen bir boyutu, akustik ekosistemin korunmasıdır. Pijanowski vd. (2011) tarafından belirtildiği üzere, bir habitattaki biyofonik sesler ekosistem sağlığının temel göstergelerinden biridir. Ancak insan kaynaklı gürültü kirliliği, bu doğal ses örgüsünü maskeleyerek canlılar arası iletişimi sekteye uğratmakta ve ekosistemin işleyişini olumsuz etkilemektedir. Krause'un (2012) ifade ettiği gibi bu durum, aynı zamanda insanlığın müzikal hafızasının temel kaynağını da zayıflatmaktadır.

Müzikal açıdan değerlendirildiğinde, dijitalleşme ve artan gürültü, doğanın zengin frekans aralıklarını bastırarak ses peyzajlarının giderek tekdüzeleşmesine neden olmaktadır. Schafer'ın (1994) tanımladığı “akustik kaos” durumu, kontrolsüz teknoloji kullanımının doğal işitsel denge üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Literatürde “ses maskeleymesi” olarak adlandırılan bu olgu, ekosistemlere özgü ses çeşitliliğinin azalmasına ve doğal ses peyzajlarının zayıflamasına yol açmaktadır.

Mevcut çalışmalar incelendiğinde, müzik ve sürdürülebilirlik ilişkisi çoğunlukla karbon emisyonları, lojistik süreçler ve dijital tüketimin enerji maliyetleri gibi teknik-ekonomik boyutlar üzerinden ele alınmaktadır (Marks vd., 2020; Devine, 2015). Buna karşın, doğal ses peyzajlarının korunması ve biyofonik çeşitliliğin müzikal sürdürülebilirlikteki rolüne yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı; müzik platformlarında en çok dinlenen eserlerde yer alan doğal ve yapay ses unsurlarını spektrogram analizi yoluyla incelemek ve elde edilen akustik bulguları Akustik Ekoloji yaklaşımı çerçevesinde lise öğrencilerinin doğal sesleri tanıma, ayırt etme ve anlamlandırma süreçleri ile ilişkilendirerek değerlendirmektir.

Problem cümlesi: Dijital müzik üretimi ve tüketimi, doğal çevre seslerini nasıl etkilemekte ve lise öğrencilerinin bu dönüşüme yönelik farkındalık ve duyarlılıkları nasıldır?

Yöntem

Bu araştırma, dijital müziklerin doğal ses peyzajları üzerindeki etkisini ve bu durumun öğrenci algısındaki yansımalarını inceleyen nitel bir araştırma desenine sahiptir. Çalışmada,

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

olgunun kendi doğal bağlamı içinde derinlemesine incelenmesini sağlayan durum çalışması yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Muğla ilinin Menteşe ilçesinde öğrenim gören lise öğrencileri arasından basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 10 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, Schafer'ın (1994) Akustik Ekoloji Teorisi kapsamında hazırlanmıştır. Veri toplama süreci, okul ortamında boş bir sınıfta, öğrencilerin uygun oldukları zaman diliminde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte ilk olarak öğrencilere orman, akarsu, kıyı ve kırsal alanlara ait ses kayıtları dinletilmiş ve duydukları seslerin kaynağını belirtmeleri istenmiştir. İkinci aşamada ise aynı doğal ses kayıtlarını hangi müzik türüyle bağdaştırdıklarını açıklamaları talep edilmiştir. Araştırmada öğrencilerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bununla birlikte, dijital müziklerin içerdiği ses unsurlarının incelenmesi amacıyla yapay zekâ tabanlı (Gaudio) araçlar kullanılarak ses kaynağı ayrıştırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen ayrıştırılmış ses katmanları, Audacity yazılımı aracılığıyla görsel spektrogram analizi oluşturularak incelenmiştir. Bu teknik analiz süreci, nitel verilerden elde edilen bulguların desteklenmesi ve yorumlanması amacıyla kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, çalışma grubunu oluşturan lise öğrencileriyle görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi için Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış; 18 yaş altındaki öğrenciler için veli onamları sağlanmıştır.

Ulaşılan Sonuçlar

Spektrogram analizleri, incelenen popüler eserlerin frekans spektrumunu kesintisiz ve yoğun bir şekilde doldurduğunu, bu durumun Schafer'ın (1994) "Lo-Fi" (Düşük Sadakatli) ses peyzajı tanımıyla tam olarak örtüştüğünü ortaya koymuştur. Teknik veriler; yapay ritmik unsurların ve dijital efektlerin, doğa seslerinin karakteristik frekans aralıklarını (2-8 kHz) büyük oranda kapattığı görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre; katılımcıların doğal ses peyzajlarına yönelik yüksek bir farkındalık düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Katılımcıların tamamı, günlük yaşam pratiklerindeki işitsel hafıza unsurları sayesinde doğal ses kayıtlarını tanımada güçlük yaşamamıştır. Bu durum, doğa seslerinin bireylerin zihninde halen berrak ve ayırt edilebilir "Hi-Fi" (Yüksek Sadakatli) unsurlar olarak korunduğunu kanıtlamaktadır.

Seslerin müziksel bağlamda anlamlandırılmasında katılımcıların %50'si bu sesleri "huzur" verici bir estetik unsur olarak Klasik Müzik ile ilişkilendirirken; diğer kesim herhangi bir türle bağdaştıramamıştır. İşitsel maskeleye noktasında katılımcıların %80'i yapay seslerin doğa seslerini perdelemediğini savunarak öznel bir ayırt etme yetkinliği sergilemiştir. Ancak %20'lik azınlık, kuramsal beklentilerle paralel olarak yapay seslerin işitsel berraklığı bozduğunu ifade etmiştir.

En dikkat çekici bulgu, katılımcıların %70'inin yoğun müzik dinleme pratiğinin çevresel seslerle olan ontolojik bağı kestiğini belirtmesidir. Sonuç olarak, katılımcıların dijital müzik içindeki doğal unsurları estetik birer değer olarak kodlamalarına rağmen, teknoloji odaklı dinleme alışkanlıklarının fiziksel çevreyle olan etkileşimi sınırlayan bir akustik izolasyon yarattığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ses, müzik, doğa, dijitalleşme, ekoloji

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

Kaynakça

- Devine, K. (2015). Decomposed: A political ecology of music. *Popular Music*, 34(3), 367-389.
<https://doi.org/10.1017/S026114301500032X>
- Guerreschi, A. (2021). *Green music: The music industry towards a sustainable world*. Musica Stampata.
https://www.musica-stampata.com/wp-content/uploads/2021/11/Asia-Guerreschi_GreenMusic_English.pdf
- Krause, B. (2012). *The great animal orchestra: Finding the origins of music in the world's wild places*. Little, Brown and Company.
- Marks, L. U., Clark, J., Livingston, J., Oleksijczuk, D. ve Hilderbrand, L. (2020). Streaming media's environmental impact. *Media+Environment*, 2(1).
<https://doi.org/10.1525/001c.17242>
- Pijanowski, B. C., Farina, A., Gage, S. H., Dumyahn, S. L., & Krause, B. L. (2011). What is soundscape ecology? An introduction and overview of an emerging new science. *Landscape Ecology*, 26(9), 1213-1232.
- Røyseng, S., Vinge, J., & Stavrum, H. (2025). The cultural dissonance of sustainable live music. *Annals of Leisure Research*, 28(1), 152-166.
<https://doi.org/10.1080/11745398.2024.2311900>
- Schafer, R. M. (1994). *The soundscape: Our sonic environment and the tuning of the world*. Destiny Books.
https://monoskop.org/images/d/d4/Schafer_R_Murray_The_Soundscape_Our_Sonic_Environment_and_the_Tuning_of_the_World_1994.pdf

Psikolojik Dayanıklılık ve Adaptasyon Bağlamında "Uyarıcı/Distopik" ve "İnşa Edici/Onarıcı" Sanat Yaklaşımları

Yaren Topalhan (Kadirli Bilim ve Sanat Merkezi)

Oktay Tarhan (Kadirli Bilim ve Sanat Merkezi)

Antroposen çağında ekolojik sanat üretimi, kaynakların tükenişine ve doğanın yıkımına odaklanan yoğun bir distopik anlatı baskısı altındadır; bu durum, bireylerde Seligman'ın tanımladığı öğrenilmiş çaresizlik ve toplumsal eylemsizlik riskini tetikleyerek ekolojik kriz karşısında psikolojik dayanıklılığı zayıflatmaktadır. Hans Jonas'ın sorumluluk etiği, bu etik sorunu teknolojik gücümüzün gelecek nesillerin yaşamını tehdit etmesiyle ilişkilendirirken, distopik sanatın bu süreçte yaşama arzusunu söndürerek umutsuzluğu kanıksatabileceği uyarısında bulunur; buna karşın Ernst Bloch'un aktif bir keşif ilkesi olarak sunduğu "umut" kavramı ve Timothy Morton'un varlıkların birbirine bağlılığını vurgulayan Karanlık Ekoloji yaklaşımı, sanatın onarıcı bir laboratuvar işlevi görebileceği alternatif bir çerçeve sunmaktadır. Ann Masten tarafından "sıradan büyü" olarak nitelenen psikolojik dayanıklılık kavramı, ekolojik kriz bağlamında toplulukların umutsuzluğa kapılmadan uyum sağlama ve dönüşme kapasitesini ifade ederken, bu çalışma distopik ve onarıcı sanat yaklaşımlarının bu kapasite üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı bir analizle incelemeyi hedefler. Günümüz sanatındaki ezici çöküş resimlerinin "yapacak bir şey yok" algısı yarattığı problemi üzerinden yola çıkan araştırma, onarıcı pratiklere dönüşün toplumsal ataleti kırarak zihinsel bir direnç mirası oluşturacağı hipotezini test etmek için nitel araştırma yöntemlerini, doküman incelemesini ve durum analizini kullanmaktadır. Veri toplama sürecinde Tan Zi Xi ve Olafur Eliasson'un kirlilik ve eriyen buzullarla yüzleştiren uyarıcı/distopik çalışmaları ile Sayaka Ganz'ın atık dönüşümü ve Scarlett Yang'ın biyomateryal kullanımına dayalı inşa edici/onarıcı pratikleri; sanatsal işlev, materyal tercihi ve psikolojik etki kriterleri açısından değerlendirilmiştir.

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Antroposen çağında ekolojik sanat üretiminde gözlemlenen distopik hakimiyet, önemli bir etik ve psikolojik sorun alanı oluşturmaktadır. Günümüz sanatında, kaynakların tükendiği ve doğanın intikam aldığı ezici felaket senaryoları, kültürel belleğimizdeki kriz algısını pekiştirmekte, ancak aynı zamanda bireylerde öğrenilmiş çaresizlik ve eylemsizlik (atalet) yaratma riski taşımaktadır (İzmir Felsefe Günleri, 2018; Cengiz, 2018). Seligman'ın (1972) öğrenilmiş çaresizlik teorisi, kontrol edilemeyen olumsuz uyaranlara maruz kalan bireylerin, durumu değiştirme olanakları olsa bile harekete geçmekten vazgeçtiğini gösterir. Distopik sanatın sürekli tekrarı, izleyicide ekolojik kriz karşısında çaresizlik algısı yaratarak psikolojik dayanıklılığı zayıflatmakta ve toplumsal adaptasyon kapasitesini düşürmektedir (Sargın, 2020; Clayton vd., 2017).

Hans Jonas'ın (1993) sorumluluk etiği, bu sorunu Antroposen'in etik boyutuyla ilişkilendirir. Jonas'a göre, teknolojik gücümüzün ulaştığı boyut, eylemlerimizin etkilerinin gelecek nesillerin yaşam olanaklarını belirleyeceği gerçeğinden hareketle, etik sorumluluğun zamansal ve mekânsal ufkunu genişletmeyi zorunlu kılar. Distopik sanatın aşırı hakimiyeti,

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Jonas'ın vurguladığı gelecek nesillerin yaşama arzusunu söndürerek umutsuzluğu normalleştirme riski taşır (Aysevener, 2018).

Bu noktada Ernst Bloch'un (1987) Umut İlkesi ve Timothy Morton'un (2007) Karanlık Ekoloji kavramı, alternatif bir kavramsal çerçeve sunar. Bloch, umudu henüz olmamış olanın keşfedildiği aktif bir ilke olarak tanımlarken, sanatın bu keşif sürecinde laboratuvar işlevi görebileceğini savunur. Morton ise, doğayı insandan uzak romantik bir manzara olarak görmeyi reddederek, tüm varlıkların birbirine dolandığı karmaşık bir ağ içinde yaşadığımızı ve bu ağın yaralarını görerek onarma sorumluluğunu üstlenmemiz gerektiğini vurgular.

Psikolojik dayanıklılık literatürü, bu felsefi kavramlarla önemli paralellikler taşır. Masten (2014), dayanıklılığı "sıradan büyü" olarak tanımlar ve bunun, bireylerin zorluklar karşısında işlevselliklerini sürdürebilme ve gelişebilme kapasitesi olduğunu belirtir. Ekolojik kriz bağlamında psikolojik dayanıklılık, bireylerin ve toplumların çevresel tehditler karşısında umutsuzluğa kapılmadan, sorunlarla başa çıkma, uyum sağlama ve dönüşüm geçirme kapasitesini ifade eder. Bu çalışma, uyarıcı/distopik ve inşa edici/onarıcı sanat yaklaşımlarını, psikolojik dayanıklılık ve adaptasyon bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz ederek literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Problem

Günümüz ekolojik sanat üretiminde, kaynakların tükendiği ve doğanın intikam aldığı ezici bir distopya hakimiyeti gözlemlenmektedir. Distopyalar her ne kadar uyarıcı bir rol üstlenseler de sürekli bir çöküş resmi çizimleri bireylerde “yapacak bir şey yok” algısı yaratmaktadır. Bu durum, Jonas'ın vurguladığı gelecek nesillerin yaşama arzusunu zedeleyerek umutsuzluğu normalleştirme riski taşır.

Araştırma Sorusu

Distopik ve inşa edici sanat yaklaşımları, bireylerin ve toplumların ekolojik kriz karşısındaki psikolojik dayanıklılık ve adaptasyon kapasitelerini nasıl etkilemektedir?

Yöntem

Bu araştırma, ekolojik kriz ekseninde şekillenen sanat pratiklerini uyarıcı/distopik ve inşa edici/onarıcı yaklaşımlar olmak üzere iki temel kategoride incelemeyi amaçlayan nitel bir çalışmadır. Araştırmada karşılaştırmalı analiz yöntemi benimsenmiş; teorik çerçeve ile sanatsal üretimler arasındaki ilişki disiplinler arası bakış açısı ile kurulmuştur.

Çalışmanın kavramsal zeminini oluşturmak amacıyla aşağıdaki teorik referanslar analiz birimi olarak belirlenmiştir:

- Psikolojik boyutunda Martin Seligman'ın Öğrenilmiş Çaresizlik kuramı ve Ann Masten'in "Psikolojik Dayanıklılık kavramı üzerinden bireyin ekolojik kriz karşısındaki tutumu.
- Etik ve felsefi boyutunda Hans Jonas'ın Sorumluluk İlkesi ve Ernst Bloch'un Umut kavramı çerçevesinde gelecek için beklentileri.
- Ekolojik yaklaşımında Timothy Morton'un "Karanlık Ekoloji" kuramı ile krizin ontolojik boyutu.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Araştırma kapsamında incelenen sanatçılar, temsil ettikleri yaklaşımlara göre amaçlı örneklem yöntemiyle iki gruba ayrılmıştır:
- Uyarıcı / Distopik Tan Zi Xi, Olafur Eliasson Kirlilik, eriyen buzullar ve yüzleşme
- İnşa Edici / Onarıcı Sayaka Ganz, Scarlett Yang Atık dönüşümü, biyomateriyal kullanımı ve iyileştirme.

Seçilen sanatçıların çalışmaları, karşılaştırmalı analize tabi tutulurken şu üç ana kriter referans alınmıştır. Sanatsal işlev eserin izleyici üzerinde yaratmayı amaçladığı farkındalık veya çözüm odaklılık düzeyi. Materyal tercihi, kullanılan malzemenin (atık, buz, biyomateriyal vb.) kavramsal içerikle uyumu. Psikolojik etki eserin izleyicide yarattığı duygusal karşılığın (kaygı, çaresizlik, umut, sorumluluk) teorik çerçeveye ilişkisi.

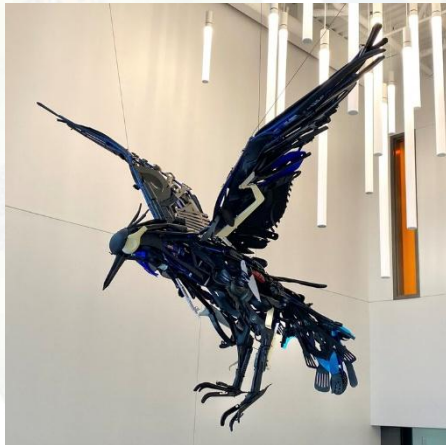
Toplanan veriler, doküman incelemesi ve görsel analiz yöntemleriyle çözümlenmiştir. Uyarıcı yaklaşımların öğrenilmiş çaresizlik ve karanlık ekoloji ile bağı; onarıcı yaklaşımların ise umut, sorumluluk ilkesi ve dayanıklılık kavramlarıyla olan örtüşmesi tartışmaya açılmıştır.

Şekil 1. Tan Zi Xi "Plastik Okyanus" Enstalasyon

Şekil 2. Olafur Eliasson "Ice Watch" Enstalasyon

Şekil 3. Sayaka Ganz

Şekil 4. Scarlett Yang

Ulaşılan Sonuç

Yapılan incelemeler sonucunda, distopik sanat yaklaşımlarının güçlü farkındalık yaratma potansiyeline rağmen, uzun vadede "felaket yorgunluğu" ve öğrenilmiş çaresizlik riski

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

taşıdığı görülmüş, bu eserler, izleyicinin ekolojik kriz karşısındaki psikolojik dayanıklılığını zayıflatarak, harekete geçme motivasyonunu düşürebilmekte ve umutsuzluğun normalleşmesine yol açabilmektedir.

Buna karşılık, inşa edici/onarıcı sanat yaklaşımlarının, izleyicide "yapabilirlik" duygusunu güçlendirerek psikolojik dayanıklılığı artırdığı izleyicide onarıcı bir zihniyet dönüşümü başlatmaktadır.

Antroposen çağında ekolojik sanatın distopik unsurlardan inşa edici ve onarıcı pratiklere dönüşmesi süreci; toplumsal ataleti kırarak, gelecek nesillerin krizlerle başa çıkabilmesi için ihtiyaç duyduğu zihinsel direnç mirasını ve yaşama arzusunu güçlendirecektir. Bu sayede sürdürülebilir bir sanat anlayışı gelişebileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Antroposen çağında sanatın etik görevi, felaketi estetize ederek toplumsal felce yol açmak değil, Jonas'ın sorumluluk etiğine uygun biçimde, bireylerin ve toplulukların psikolojik dayanıklılığını güçlendiren, gelecek nesillere krizlerle başa çıkabilecekleri zihinsel bir direnç mirası bırakan, onarıcı ve doğayla uyumlu yeni bir varoluş estetiği inşa etmektir.

Analiz Kriteri	Uyarıcı / Distopik Yaklaşım	İnşa Edici / Onarıcı Yaklaşım
Temsilci Sanatçılar	Tan Zi Xi, Olafur Eliasson	Sayaka Ganz, Scarlett Yang
Kuramsal Dayanak	Timothy Morton Karanlık Ekoloji	Ernst Bloch Umut, Hans Jonas Sorumluluk
Psikolojik Durum	Martin Seligman Öğrenilmiş Çaresizlik	Ann Masten Psikolojik Dayanıklılık
Sanatsal İşlev	Yüzleştirme: Mevcut felaketi görünür kılma, şok etkisi yaratma.	Dönüştürme: Alternatif gelecek kurgusu, çözüm odaklılık.
Materyal Tercihi	Geçici veya kirletici unsurlar (Eriyen buz, plastik yığınları).	Sürdürülebilir veya atık materyaller (Biyomateryaller, geri dönüşüm).
Zaman Algısı	Şimdi / Geçmiş: Kaybın ve yıkımın sergilenmesi.	Gelecek: Onarımın ve insanın imkânı.

Anahtar Kelimeler: psikoloji, umut, sorumluluk, antroposen, distopya

Kaynakça

- Artsper Magazine. (2021). 10 socially conscious artists who are creating environmental art. Artsper.
- Aysever, K. (2018). Gelecek korkusu: Umutsuzluk. İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Bloch, E. (1987). The utopian function of art and literature: Selected essays (J. Zipes & F. Mecklenberg, Çev.). MIT Press.
- Cengiz, Ö. (2018). Distopik kurgunun felsefi motivasyonları. İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Chakrabarty, D. (2009). The climate of history: Four theses. Critical Inquiry, 35(2), 197-222.
- Clayton, S., Manning, C., Krygsman, K., & Speiser, M. (2017). Mental health and our changing climate: Impacts, implications, and guidance. American Psychological Association.
- Crutzen, P. J. (2002). Geology of mankind. Nature, 415(6867), 23.
- Glesner, J. (2025). Ecological sustainability in arts organisations. European Journal of Cultural Management and Policy, 15, 14629.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- İzmir Felsefe Günleri. (2018). İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Jonas, H. (1993). The imperative of responsibility: In search of an ethics for the technological age. University of Chicago Press.
- Kolbert, E. (2014). The sixth extinction: An unnatural history. Henry Holt.
- Lee, J. (2020). Contemporary art and environmental crisis. Routledge.
- Masten, A. S. (2014). Ordinary magic: Resilience in development. Guilford Press.
- Morton, T. (2007). Ecology without nature: Rethinking environmental aesthetics. Harvard University Press.
- Morton, T. (2010). The ecological thought. Harvard University Press.
- Sargın, G. (2020). Sanatta ekolojik kriz: Distopik anlatılar ve ötesi. Sanat Yazıları, (42), 67-82.
- Seligman, M. E. P. (1972). Learned helplessness. Annual Review of Medicine, 23(1), 407-412.
- Steffen, W., Broadgate, W., Deutsch, L., Gaffney, O., & Ludwig, C. (2015). The trajectory of the Anthropocene: The Great Acceleration. The Anthropocene Review, 2(1), 81-98.
- Topakkaya, A. (2013). H. Jonas'ta insan ve doğanın değeri. FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), (15), 41-52.
- Turcan, C. (t.y.). Hans Jonas' ethics of technology: Risks of technological society. Constantine the Philosopher University.

Görsel Kaynaklar

- <https://olafureliasson.net/artwork/ice-watch-2014/> 28.02.2026
- <https://www.dezeen.com/2020/08/28/scarlett-yang-biomaterial-dress-central-saint-martins-fashion-design/> 28.02.2026
- https://sayakaganz-com.translate.goog/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc 28.02.2026
- <https://www.singaporeartmuseum.sg/Art-Events/Exhibitions/Imaginarium-2016> 28.02.2026

Âşık Veysel Şiirlerinin Dönemlere Göre Tema ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Doruk YEGEN (Cennet ERDOĞAN Bilim ve Sanat Merkezi)

Yasemin Birgül DEMİR (Cennet ERDOĞAN Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Bu araştırma, Âşık Veysel'in şiirlerinde işlenen temaların ve değerlerin şairin hayatındaki ve sanatındaki dönemlere ve o dönemde yaşanan toplumsal olaylarla ilgili olarak değişim gösterip göstermediği, işlediği temaların yoğunluklarının ve aktarım şeklinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

Türk halk edebiyatının son yüzyıldaki en güçlü temsilcilerinden biri olan Âşık Veysel, gerek yaşam öyküsü gerekse şiirlerinde işlediği derin insan ve hayat tasavvuru ile araştırmacıların ilgisini uzun yıllardır canlı tutmaktadır (Tutu, 2008; Özdemir, 2018; Karaçağıl, 2019; Yığman, 2019; Akdoğan ve Duran, 2023; Yavuz ve Bakış, 2023; Doğanay, 2023; Irmak ve Yüce, 2024). Edebiyat ve psikoloji alanında yapılan çalışmalar Veysel'in yaşamındaki travmatik deneyimlerin – erken yaşta görme kaybı, aile bireylerinin ölümü, eşinin evi terk edişi gibi –şiirlerinde belirgin bir duygu yoğunluğu ve yaşam felsefesi oluşturduğu ortaya koymaktadır. Bu şiirlerde “yalnızlık”, “yol”, “kader”, “sabır”, “çile”, “sevgi”, “toprak” gibi kavramlar, hem bireysel hem de toplumsal anlamlar taşımaktadır (Yalçın, 2000; Özkan, 2014; Kaplan, 2018; Yığman, 2019).

Alan yazın incelendiğinde, Âşık Veysel'in şiirleri üzerine edebiyat bilimleri açısından pek çok çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmalar genellikle üslup incelemeleri, halk şiiri geleneği, folklorik çözümlemeler, felsefi yorumlar ve biyografik okumalar çerçevesinde şekillenmektedir (Akdoğan ve Duran, 2023; Çandır, 2023; Doğanay, 2023; Günay, 1993; Topakkaya, 2013; Özdemir, 2018; Gümüş, 2019; Karaçağıl, 2019; Coşkun, 2020; Yavuz ve Bakış, 2023). Ancak tematik analiz yönteminin kullanıldığı çalışmaların sınırlı olduğu; özellikle eğitim bilimleri alanında, Âşık Veysel'in şiirlerinde yer alan değerlerin, değerler eğitimi bağlamında sistematik biçimde incelendiği araştırmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Âşık Veysel'in eserlerinde açık veya örtük biçimde yer alan sevgi, sabır, hoşgörü, vefa, yardımlaşma, çalışkanlık, doğaya saygı, insan onuru, merhamet ve adalet gibi değerler, günümüz değerler eğitimi anlayışının merkezinde yer almaktadır. Değerler eğitimi literatürü, (örn. karakter eğitimi, sosyal-duygusal öğrenme, kültürel aktarım) öğrencilerin edebî eserler aracılığıyla değerleri daha güçlü içselleştirebildiğini göstermesine rağmen, Âşık Veysel'in şiirlerinin bu açıdan değerlendirilmesine yönelik akademik çalışmaların eksikliği dikkat çekicidir.

Yürüttüğümüz araştırma, hem halk edebiyatı hem de eğitim bilimleri literatürüne katkı sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca Âşık Veysel'in şiirlerindeki değerlerin öğrencilerde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirilmesi, araştırmanın uygulamaya dönük önemini artırmaktadır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Yöntem

Bu araştırmada, Âşık Veysel şiirlerinin analizi amaçlandığı için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada incelenecek şiirler, Âşık Veysel ile ilgili yazılmış akademik makaleler, kitaplar, lisansüstü tezler, Âşık Veysel Vakfı resmi internet sitesinde yer

alan kaynaklar kullanılarak belirlenmiştir (Oğuzcan, 2001; Bakiler, 2007; Tutu, 2008; Yıldız, 2018). Araştırmamız kapsamında, Âşık Veysel'in seçtiğimiz 20 şiiri 1933 yılından 1973 yılına kadar yaklaşık 10 yıllık periyotlar halinde 4 döneme ayrılmış ve bu dönemlere göre tema ve değerler eğitimi açısından analiz edilmiştir. Seçilen şiirler, bilinen tarih aralığına göre sıralanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmada incelenen Âşık Veysel şiirleri

Eserin Başlığı	Türü	Yazılma Dönemi
Cumhuriyet Destanı (Türkiye'nin İhyası Hazreti Gazi)	Destan	1933 – 1940
Atatürk'e Ağıt	Ağıt	1933 – 1940
Köy Enstitülerine	Şiir	1940 – 1950
Kara Toprak	Şiir/Türkü	1940 – 1950
Esti Bahar Yeli Karlar Eridi	Şiir/Türkü	1940 – 1950
Uzun İnce Bir Yoldayım	Şiir/Türkü	1940 – 1950
Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan	Şiir/Türkü	1940 – 1950
Ben Gidersem Sazım Sen Kal Dünyada	Şiir	1940 – 1950
Çarık-Mes Konuşması	Şiir	1940 – 1950
Beni Hor Görme Kardeşim	Şiir/Türkü	1940 – 1950
Anlatamam Derdimi Dertsiz İnsana	Şiir	1950 – 1960
Aslıma Karışıp Toprak Olunca	Şiir	1950 – 1960
Bir Küçük Dünyam Var İçimde Benim	Şiir	1950 – 1960
Çiğdem Der ki	Şiir/Türkü	1950 – 1960
Dumlupınar Denizaltısına	Destan/Ağıt	1950 – 1960
Güzelliğin On Par'etmez	Şiir	1950 – 1960
Birlik Destanı	Destan	1960 – 1973
Neler Yaptı Bana Kader	Şiir/Türkü	1960 – 1973
Dostlar Beni Hatırlasın	Şiir/Türkü	1960 – 1973
Gelmez Yola Gidiyorum	Şiir/Türkü	1960 – 1973

Âşık Veysel'in şiirleri, temalarına ve Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimi kavramlarına göre nicel ve nitel olarak analiz edilmiş, belirlenen içerikler ve görülme sıklıkları tespit edilmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Âşık Veysel'in seçtiğimiz eserleri, konu, tema ve değerler eğitimi açısından bakıldığında vatanseverlik, birlik beraberlik, ayrılık, toprak, doğa sevgisi, eğitim, vatan sevgisi, vefa, adalet, hasret, sadakat, eşitlik, ölüm, çalışkanlık, saygı, gibi birçok konuyu ve kavramı kapsadığı belirlenmiştir.

Âşık Veysel'in seçtiğimiz şiirleri, tematik olarak incelendiğinde en baskın temanın hayat, fanilik ve tevekkül olduğu görülmektedir. Bu temayı vefa, dostluk, aşk, toplumsal birlik

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

ve beraberlik, eşitlik, hoşgörü ve hümanizm, doğa, toprak sevgisi temaları izlemektedir. Seçtiğimiz eserlerde çalışkanlık ve eğitim teması, 2 şiirde işlenmiştir.

Bu araştırmada seçilen Aşık Veysel şiirlerinin Değerler Eğitimi açısından analiz edildiğinde, şiirlerde hümanizm, eşitlik, tevazu, sadakat, milli birlik ve beraberlik, doğa sevgisi konuları önce çıkmaktadır. Bu değerlerin şiirlerde görülme sıklığına baktığımızda ise en baskın değerlerin Tevazu ve Alçakgönüllülük ile Vefa ve Sadakat olduğu görülmektedir. Bu değerleri vatanseverlik, sabır ve metanet, birlik, eşitlik, doğa sevgisi, ölüm bilinci, çalışkanlık ve üretim değerleri izlemektedir.

Âşık Veysel, Ahmet Yesevi, Kaygusuz Abdal, Yunus Emre, Pir Sultan, Âşık Kerem, Dertli, Ruhsatî ve Karacaoğlan gibi büyük âşıklardan etkilenmiş ve bu etkiyi eserlerinde yansıtmıştır (Bakiler, 2007; Özdemir, 2010). Hayatı boyunca 178 adet eser bıraktığı bildirilen Âşık Veysel, şiirlerinde kendinden önceki âşıklardan çok farklı konulara değinmiş, tema ve değerler açısından büyük bir zenginliği topluma iletmıştır. Âşık Veysel, eserlerinde sadece bireysel duyguları değil, toplumsal birliği, doğa sevgisini, hoşgörü ve vatanseverliği de işleyerek "Değerler Eğitimi" açısından muazzam bir kaynak oluşturmuştur.

Âşık Veysel'in ilk döneminde (1933 – 1940) Cumhuriyet ve Atatürk ile ilgili yazdığı şiirleri, millî konulardaki hassasiyeti ve vatan temasının ön plana çıktığı görülmektedir (Bakiler, 2007; Irmak ve Yüce, 2024). Araştırmanın bulgularına göre bu döneme ait seçmiş olduğumuz şiirlerde de bu tema ve değerler gözlemlenmiştir.

Âşık Veysel'in ikinci dönemi (1940 – 1950) Köy Enstitülerinde görev yaptığı dönemdir ve ilk kitabı olan "Deyişler (1944)" bu dönemde yayınlamıştır (Bakiler, 2007; Özdemir, 2010). Bu dönem, somut kavramlardan soyut kavramlara geçiş dönemi olarak görülebilir. Seçtiğimiz eserlerde insan sevgisi, toprak sevgisi, birlik beraberlik, cehaletle savaş ve eğitimin önemi temalarının ön plana çıktığı belirlenmiştir. Bu dönem şiirlerindeki değişimde Köy Enstitülerinde görev aldığı sürece tanışmış olduğu dönemin ünlü ve aydın kişilerin etkisinin olduğu belirtilmektedir (Özdemir, 2010).

Âşık Veysel'in ustalık dönemi de diyebileceğimiz üçüncü dönemi (1950 – 1960) tanınmış birçok eserinin yazıldığı dönemdir. 1950 yılında ikinci kitabı olan "Sazımdan Sesler" adlı kitap yayınlanmıştır (Özdemir, 2010). Bu dönem şiirlerinde "toprak, insan sevgisi, birlik ve fanilik" temalarını işlediği görülmektedir.

Âşık Veysel'in ömrünün sonbaharı olarak nitelendirebileceğimiz son döneminde (1960 – 1973), felsefi derinliğinin en üst seviyeye çıktığı görülmektedir. Son şiirleri olan "Dostlar Beni Hatırlasın" ve "Gelmez Yola Gidiyorum" şiirleri bir veda, kabullenışı içermekle beraber vefa ve dostluğu da ön plana çıkarmaktadır.

Âşık Veysel'in şiirleri, tevazu ve vefayı temel alan, ölüm bilinci ile beslenen ve yurtseverlikle taçlanan bir değerler sistemi sunmaktadır. Ozan, dinleyicisine; kibirden arınmış, dünyalık hırslara kapılmamış, vatanına bağlı ve dertleri sabırla karşılayan bir insan olmayı öğütlemiştir. Âşık Veysel'in şiirlerindeki değerlerin dönemsel değişimler, temalarda görülen değişimlerle benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada incelenen şiirlerde Âşık Veysel'in, didaktik (öğretici) bir dille değil, lirik ve samimi bir dille bu değerleri aktardığı görülmektedir. Bundan dolayı öğrencilerin/bireylerin bu değerleri içselleştirmesinin daha kolay olacağı düşünülmektedir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Araştırmanın bulgularına göre Âşık Veysel'in eserlerinde işlediği temalar ve değerlerdeki değişimde hayatında bulunduğu dönemin, o dönemde yaşanan toplumsal olayların, etrafında bulunan kişilerle etkileşiminin katkılarının olduğu görülmektedir.

Öneriler

Bu araştırma sonucunda ülkemizin ve Dünyanın önemli sanatçılarından biri olan Âşık Veysel'in okul müfredatlarında daha fazla yer alması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bunun

için özellikle Müzik ve Türkçe derslerinde daha fazla yer bulmalı, şiirlerindeki felsefi anlayışı, işlediği değerler öğrencilere aktarılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Âşık Veysel, değerler eğitimi, kronoloji, tema.

Kaynakça

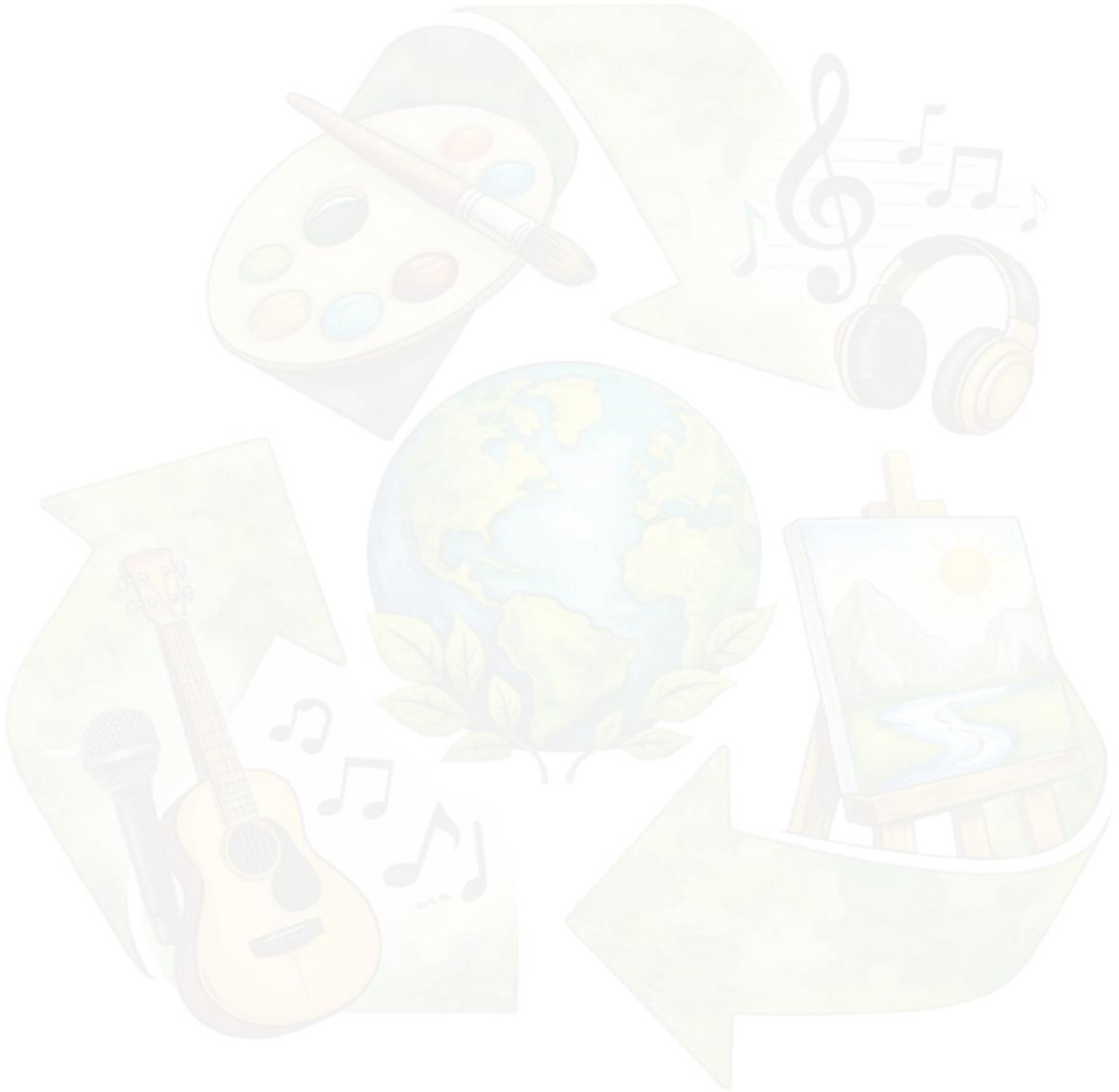
- Akdoğan, E. & Duran, M. (2023). Âşık Veysel'in "Dostlar Beni Hatırlasın" adlı şiirine sosyolojik ve mistik bir yaklaşım. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 839-848. Doi: 10.29000/rumelide.1316249.
- Bakiler, Y.B. (2007). *Âşık Veysel (2. Basım)*. Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Coşkun, H. (2020). Âşık Veysel'in türkülerinde Alevi ve Bektaşî kültürünün izleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 96, 513- 530.
- Çandır, M. (2023). "Manevi değerlerimizin Âşık Veysel'in şiirlerine yansımaları", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi, (Âşık Veysel Hatırasına Gelenek ve Edebiyat Özel Sayısı)*, 252-275
- Doğanay, S. (2023). "Senlik Benlik Nedir Bırak" şiiri bağlamında Âşık Veysel'in maneviyatı ve dindarlığı. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi, (Âşık Veysel Hatırasına Gelenek ve Edebiyat Özel Sayısı)*, 225-239. DOI:10.28981/hikmet.1309345
- Gümüş, İ. (2019). Âşık Veysel'in "Kara Toprak" şiirine ontolojik bir yaklaşım. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 176-187.
- Günay, U. (1993). Âşık Veysel ve âşık tarzı şiir geleneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 10(1), 21-42.
- Irmak, Y. & Yüce, L. (2024). Âşık Veysel'in şiirlerinde millî ve evrensel konular *Küllîye*, 5(1), 152-168. DOI: 10.48139/aybuküllîye.1416639
- Kaplan, T. (2018). *Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında türküler: Âşık Veysel'in türkülleri*. *Muası Filoloji ve Edebiyat Tetkikleri*. Editör: Ayyıldız, E., İksad Yayınevi
- Karaçağıl, A. (2019). *Âşık Veysel'in şiirlerinin vatan, millet, din, bayrak kavramları açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Giresun Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun
- Oğuzcan, Ü.Y. (2001). *Dostlar beni hatırlasın*. İnkılâp Kitabevi
- Özdemir, A. (2010). İki kapılı bir handa ÂŞIK VEYSEL. https://asikveyselvakfi.org.tr/wpcontent/uploads/2024/11/asikveysel_ahmet_ozdemir.pdf
- Özdemir, S. D. (2018). Âşık Veysel'in şiirlerinde sosyal eleştiri. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(16), 151-161. doi:10.31126/akrajournal.415846
- Özkan, R. (2014). Âşık Veysel'de somut olmayan kültürel miras. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 569-583. doi:10.14687/ijhs.v11i1.2772

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Topakkaya, A., (2013). Âşık Veysel'in "Güzelliğin On Para Etmez" adlı şiiri'ne felsefi açıdan bir bakış. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 67,(01 Ekim 2013): 89-102.
- Tutu, S. B. (2008). *Âşık Veysel Şatıroğlu (Hayatı, Eserleri ve Müzik Kimliği)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Yalçın, Ö. (2000). *Âşık Veysel*. Ötüken Neşriyat.
- Yavuz, O. & Bakış, R. (2023). Âşık Veysel'de varoluşun boyutları. *Akademik Platform İslami Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 375-393. DOI:10.52115/apjir.1402346
- Yığman, S. (2019). *Değerler eğitimi açısından Âşık Veysel'in şiirleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun
- Yıldız, A. (2018). *Âşık Veysel*. Ketebe Yayınları

Geri Dönüşümden Tasarım Mantığına: Bauhaus İlkeleriyle Üstün Yetenekli Öğrencilerde Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Deneyimi

Azra SAVATYAPAN (Kahramankazan Bilim ve Sanat Merkezi)

Mütiye ÇELİK (Kahramankazan Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

21. yüzyılda artan tüketim alışkanlıkları, hızlanan kentleşme ve kontrolsüz atık üretimi çevresel sürdürülebilirliği küresel ölçekte tehdit eden temel sorunlar arasında yer almaktadır. Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nda (SKA) yer alan "Sorumlu Üretim ve Tüketim" (Amaç 12) ve "İklim Eylemi" (Amaç 13), bireylerin erken yaşlardan itibaren çevresel bilinç ve sorumluluk geliştirmesini eğitim sistemlerinin önemli sorumluluk alanlarından biri hâline getirmiştir (United Nations, 2015). Bu doğrultuda geri dönüşüm kavramının eğitim programlarında yer alması ve çevre okuryazarı bireylerin erken yaşlarda yetiştirilmesi sürdürülebilirlik eğitiminin temel gereklilikleri arasında gösterilmektedir (Akkoy & Poyraz, 2023). Bu nedenle sürdürülebilirlik eğitimi yalnızca bilgi aktarımını değil, değer, tutum ve davranış boyutlarında dönüşümü hedefleyen bütüncül bir pedagojik yaklaşımı gerektirmektedir.

Sanat eğitimi sürdürülebilirlik temelli pedagojik yaklaşımların uygulanabileceği önemli disiplinlerden biridir. Inwood (2010), sanat eğitiminin çevresel konuları bilişsel, duyuşsal ve deneyimsel boyutlarıyla ele alarak öğrencilerin çevresel farkındalıklarını geliştirdiğini belirtmektedir. Benzer biçimde Inwood (2013), eko-sanat eğitiminin çevresel okuryazarlığın geliştirilmesinde disiplinlerarası ve deneyim temelli bir öğrenme alanı sunduğunu ortaya koymaktadır. Atık kâğıtların sanat üretim süreçlerine entegre edildiği çalışmalarda geri dönüştürülmüş malzemelerle gerçekleştirilen sanatsal üretimin öğrencilerin çevresel duyarlılıklarını artırdığı da gösterilmiştir (Metin vd., 2024). Bu bulgular, sürdürülebilir sanat uygulamalarının estetik üretimin ötesinde malzeme bilinci ve çevresel sorumluluk geliştiren bir öğrenme alanı sunduğunu göstermektedir.

Sürdürülebilir sanat pedagojisinin kuramsal arka planında Bauhaus yaklaşımı önemli bir referans noktasıdır. Gropius'un (1919) manifestosunda sanat ile zanaat arasındaki ayrımın kaldırılması ve üretimde işlevselliğin merkeze alınması gerektiği vurgulanmıştır (Bayer, Gropius, & Gropius, 1938). Bauhaus pedagojisi malzeme deneyimi, atölye temelli öğrenme ve "form işlevi izler" ilkesi doğrultusunda estetik üretimi toplumsal sorumlulukla ilişkilendirmiştir (Droste, 2002). Bu çalışmanın özgün yönü, sürdürülebilirliği yalnızca tematik bir anlatı olarak ele almak yerine atık malzemeyi üretim sürecinin merkezine yerleştirerek öğrenciyi tüketim-atık-yeniden kullanım döngüsü üzerine düşünmeye yönlendiren bir tasarım öğrenme düzeni kurmasıdır. Bu bağlamda Bauhaus'un "işlevsel estetik" yaklaşımı geri dönüşüm odağıyla birlikte ele alınmakta ve öğrencilerin malzemeyi işlev-form-malzeme ekonomisi ilişkisi içinde değerlendirdikleri bir tasarım düşüncesi geliştirmeleri hedeflenmektedir.

Üç boyutlu tasarım süreçleri mekânsal düşünme becerileriyle ilişkilidir. Gardner'in (2011) Çoklu Zekâ Kuramı'na göre görsel/uzamsal zekâ bireyin üç boyutlu ilişkileri kavrayabilme ve form ilişkilerini çözümleyebilme kapasitesiyle ilişkilidir; mekânsal düşüncenin erken yaşlarda geliştiği de belirtilmektedir (Serinci & Özdemir, 2022).

Üstün yetenekli öğrenciler yaratıcı problem çözme ve mekânsal akıl yürütme alanlarında akranlarından ileri düzey performans gösterebilmekte ve çevresel konulara yönelik yüksek duyarlılık sergileyebilmektedir (Gardner, 2011; Sak & Bal Sezerel, 2018). Bu doğrultuda çalışma, üstün yetenekli lise öğrencilerinin atık malzemeleri Bauhaus ilkeleri doğrultusunda işlevsel üç boyutlu tasarımlara dönüştürdükleri atölye temelli üretim sürecinin çevresel farkındalık, malzeme bilinci ve estetik kavrayış üzerindeki yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, Bauhaus tasarım ilkeleri doğrultusunda atık malzemelerin işlevsel üç boyutlu tasarımlara dönüştürülmesi sürecinin pedagojik etkilerini incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımına dayalı mikro ölçekli tasarım temelli bir inceleme olarak yapılandırılmıştır. Çalışma grubunu görsel sanatlar alanında tanınmış üç üstün yetenekli lise öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve uygulama altı haftalık atölye sürecinde gerçekleştirilmiştir. Süreçte Bauhaus tasarım ilkelerinin kuramsal incelenmesi, atık malzemelerin sürdürülebilirlik bağlamında değerlendirilmesi, tasarım probleminin belirlenmesi, eskiz geliştirme çalışmaları ve işlevsel üç boyutlu ürün üretimi aşamaları yürütülmüştür. Veri toplama araçları yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrenci yansıtıcı günlükleri, süreç gözlem notları ve ürün analizlerinden oluşmuş; veriler tematik içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Analizler, tasarım sürecinin öğrencilerin atık malzemelere ilişkin algılarında ve tasarım düşüncesine yönelik yaklaşımlarında belirgin bir dönüşüm oluşturduğunu göstermektedir. Sürecin başlangıcında plastik şişe, elektronik parçalar ve doğal materyaller çoğunlukla işlevini yitirmiş nesneler olarak değerlendirilirken, uygulama ilerledikçe bu malzemelerin tasarımın işlevsel bileşenleri olarak yeniden yorumlandığı belirlenmiştir. Plastik şişelerle geliştirilen askılı saksı tasarımına ilişkin bir öğrencinin *“Başta plastik şişeleri sadece çöpe giden bir şey olarak düşünüyordum; yeniden şekillendirince kullanılabilir bir nesneye dönüşebileceğini fark ettim.”* ifadesi bu algısal dönüşümü açık biçimde yansıtmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Atık plastik şişenin kesilmesi, yeniden biçimlendirilmesi ve askılı saksı olarak işlevlendirilmesi süreci ile nihai ürün

Şekil 2. Elektronik atıklar, kablolar, kapaklar ve bağlantı parçaları kullanılarak oluşturulan soyut üç boyutlu kompozisyon çalışması.

Elektronik atıklarla gerçekleştirilen üç boyutlu kompozisyon çalışmalarında öğrencilerin deneme-yanılma süreçleri aracılığıyla denge ve bütünlük arayışı geliştirdikleri gözlenmiştir (Şekil 2).

Doğal malzemelerle gerçekleştirilen rölyef çalışmalarında ise “Kozalakların büyüklükleri farklı olduğu için ortada daha büyük olanları kullandım.” şeklindeki öğrenci ifadesi kompozisyon kararlarının deneyimsel öğrenme süreci içinde biçimlendiğini göstermektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Doğal malzemelerle gerçekleştirilen yüzeyel rölyef ve kompozisyon uygulamaları.

Şekil 4. Yeniden işlevlendirilen mobilya yüzeyi ve kuş yuvası

Şekil 5. Pet bardaklardan oluşturulan yerleştirmesi aydınlatma topu ve ışık-gölge etkisi

Yeniden işlevlendirilen mobilya yüzeyi ve kuş yuvası yerleştirmesi (Şekil 4) ile pet bardaklardan oluşturulan aydınlatma topu (Şekil 5) öğrencilerin tasarım sürecinde malzeme, ışık ve mekân ilişkisini deneyimsel olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, atık malzemelerle gerçekleştirilen tasarım temelli üretim sürecinin öğrencilerin malzemeye ilişkin algılarını dönüştürdüğü, estetik düzen kurma becerilerini geliştirdiği ve çevresel farkındalıklarını güçlendirdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, Bauhaus tasarım yaklaşımının temel ilkeleri olan işlev-form bütünlüğü, malzeme farkındalığı ve deneyim temelli öğrenmenin eğitim ortamlarında uygulanabilirliğine ilişkin önemli bulgular sunmaktadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, Bauhaus tasarım ilkeleri doğrultusunda atık malzemelerin işlevsel üç boyutlu tasarımlara dönüştürülmesi sürecinin üstün yetenekli öğrencilerde çevresel farkındalık ve estetik üretim bilinci açısından anlamlı bir yönelimsel değişim oluşturduğunu göstermektedir. Süreç ve ürün analizleri birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin atık malzemeyi yalnızca kullanılabilir bir nesne olarak değil; işlev-form-malzeme ekonomisi ilişkisi içinde yeniden anlamlandırdıkları ve tasarım kararlarını çevresel sorumluluk perspektifiyle gerekçelendirdikleri görülmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik kavramının tematik bilgi düzeyinin ötesine geçerek tasarım düşüncesinin kurucu ilkelerinden biri hâline geldiğine işaret etmektedir.

Yansıtıcı günlükler ve görüşme verileri, malzeme seçiminde bilinçli tercihler yapılması, atık kavramına yönelik algının dönüşmesi ve üretim sürecinde etik farkındalık geliştiğini göstermektedir. Ürün analizleri ise form-işlev bütünlüğünün bilinçli biçimde kurulduğunu ve estetik tercihlerin işlevsel gerekliliklerle ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, Inwood'un (2010; 2013) sanat eğitiminin çevresel konuları duyuşsal ve deneyimsel düzeyde dönüştürücü bir öğrenme alanı sunduğu yönündeki görüşleriyle örtüşmekte; Metin vd. (2024) tarafından bildirilen çevresel duyarlılık artışı bulgularını Bauhaus'un işlevsel estetik yaklaşımıyla birlikte değerlendirerek genişletmektedir.

Çalışmanın özgün katkısı, geri dönüşümü yalnızca malzeme kullanımı düzeyinde ele almak yerine tasarım düşüncesinin merkezine yerleştirmesi ve üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel potansiyelini değer temelli bir üretim süreciyle bütünleştirmesidir. Bu çerçevede elde edilen bulgular, atık malzemelerin Bauhaus tasarım ilkeleri doğrultusunda yeniden işlevlendirilmesine dayalı uygulamaların öğrencilerde estetik üretim, tasarım düşüncesi ve çevresel farkındalık gelişimini destekleyen bütüncül bir öğrenme deneyimi sunduğunu göstermektedir. Böylece sürdürülebilirlik temelli sanat ve tasarım uygulamalarının yalnızca çevresel bilinç kazandıran etkinlikler değil; malzeme farkındalığını, yaratıcı problem çözme becerilerini ve estetik karar verme süreçlerini geliştiren pedagojik bir öğrenme ortamı oluşturduğu ortaya konmaktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda; (i) BİLSEM ve benzeri kurumlarda sürdürülebilirlik temelli tasarım atölyelerinin yaygınlaştırılması, (ii) geri dönüşüm içeriklerinin estetik üretim süreçleriyle bütünleştirilmesi ve (iii) üstün yetenekli öğrencilerin etik ve çevresel duyarlılık potansiyellerini tasarım problemleri aracılığıyla harekete geçiren öğretim

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

kurgularının geliştirilmesi önerilmektedir. Çalışma mikro ölçekli bir tasarım incelemesi olması nedeniyle genellenebilirlik iddiası taşımamakla birlikte, sürdürülebilirlik temelli sanat uygulamalarının üstün yetenekli öğrencilerde çevresel duyarlılığı destekleyen yapılandırılmış bir tasarım pedagojisi modeli olarak kurgulanabileceğine ilişkin kuramsal ve uygulamaya dönük önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sürdürülebilir sanat, üç boyutlu tasarım, Bauhaus, atık yönetimi, çevresel farkındalık

Kaynakça

- Akkoy, S., & Poyraz, M. (2023). Sürdürülebilir çevre eğitimi kapsamında ilkökul öğretim programında geri dönüşüm kavramının yeri. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 10(2), 15–24.
- Bayer, H., Gropius, W., & Gropius, I. (Eds.). (1938). *Bauhaus, 1919–1928*. New York, NY: The Museum of Modern Art.
- Droste, M. (2002). *Bauhaus, 1919–1933*. Köln: Taschen.
- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences* (3rd ed.). New York, NY: Basic Books.
- Inwood, H. J. (2010). Shades of green: Growing environmentalism through art education. *Art Education*, 63(6), 33–38.
- Inwood, H. J. (2013). Cultivating artistic approaches to environmental learning: Exploring eco-art education in elementary classrooms. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 3(2), 129–145.
- Metin, H. H.-Karadeniz, M. -Kızıllırmak Çekinmez, B. (2024). Student opinions on the sustainable art practice of printmaking papers converted from wastepaper. *İçtimaiyat, Türk Eğitim Sisteminde Değişimler ve Yeni Eğilimler Özel Sayısı*, pp. 186-200. DOI: <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1540776>.
- Sak, U., & Bal Sezerel, B. (2018). Özel yetenekliler ve eğitim müdahaleleri. In A. Cavkaytar & D. Tekin Ersan (Eds.), *Özel eğitim ve kaynaştırma* (ss. 415–448). Eğiten Kitap.
- Serinci, H. ve Özdemir, N. (2022). Orta Öğretim Öğrencilerinin Mekânsal Düşünme Becerilerinin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1448-1468.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. New York, NY: United Nations.

Jungcu Yaklaşımla Resim Sanatında Kahraman Arketipinin Dönüşümü ve Kültürel Belleğin Sürdürülebilirliği

İbrahim Aksoy_(Hatice Mevlüt Yılmaz Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Yanık_(Hatice Mevlüt Yılmaz Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sanat, tarihsel süreç boyunca kültürel, toplumsal ve teknolojik koşullara bağlı olarak sürekli dönüşmüş; özellikle dijital çağla birlikte sanat üretim pratikleri köklü biçimde değişmiştir (Süzen & Bilir, 2025). Bu çalışma, kültürel sürdürülebilirliği Jung'un arketipler ve kolektif bilinç yaklaşımı üzerinden ele almakta; arketiplerin çağlar boyunca form değiştirerek süren anlam yapılarının kültürün sembolik sürekliliğini nasıl ürettiğini tartışmaktadır. Kültürel sürdürülebilirliğin ekonomik ve sosyal boyutlarda yoğun biçimde incelenmesine karşın kültürel boyutun analitik olarak yeterince ele alınmaması (Soini & Dessein, 2016), arketip temelli bir tartışmayı gerekli kılmaktadır. Jung'a göre ortak bilinç dışı, insanlığın en eski ve en evrensel düşünce biçimlerini içerir; arketipler ise bu ortak alanda yer alan, kuşaklar boyunca aktarılan ilk örneklerdir (Jung, 1997; as cited in Serrican, 2015). Arketiplerin evrensel ve süreklilik taşıyan yapısı (Darıcı, 2013; as cited in Kavut, 2020) onların kültürlerarası aktarımda temel bir taşıyıcı işlev gördüğünü göstermektedir. Çağdan çağa form değişse de arketiplerin anlamsal çekirdeğinin korunması, kültürel belleğin sembolik düzeyde sürdürülebilirliğiyle doğrudan ilişkilidir.

Bu bağlamda çalışma, kapsamı daraltarak kahraman arketipine odaklanmaktadır. Campbell'ın monomit kuramı, kültürlerarası ortak kahraman yapısını Jung'un kolektif bilinç dışı kavramıyla ilişkilendirerek kahramanın kültürler boyunca tekrar eden bir ilksel model olduğunu göstermiştir (Öztürk, 2024). Kahraman arketipinin temel özellikleri; tehlikeyle yüzleşme, amaç doğrultusunda eyleme geçme, fedakârlık ve dönüşüm, mitlerden modern anlatılara kadar değişmeden süregelen yapısal unsurlardır (Miller, 2000, p. 189, as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven 2020; Fromm, 2003, pp. 149-150, as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven 2020; Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020). Bu süreklilik, kahraman arketipinin anlam çekirdeğini koruyarak yalnızca biçim ve ifade düzleminde dönüşüme uğradığını göstermektedir.

Bu teorik çerçeve doğrultusunda çalışmanın amacı, kahraman arketipinin farklı dönemlerdeki görsel temsillerini analiz ederek, arketipin biçimsel olarak değişse de anlamsal çekirdeğini koruduğunu ortaya koymaktır. Böylece arketiplerin kültürel sürdürülebilirlik açısından nasıl bir sembolik süreklilik ürettiği değerlendirilecek; kültürel sürdürülebilirliğin çağdaş sanatta hala sürdüğünü, yalnızca biçimsel bir dönüşüm geçirdiği gösterilecektir.

Bu analiz, görsel sanat eserlerinde kahraman arketipinin ait oldukları çağda nasıl biçimsel olarak dönüştüklerini ortaya koyarken, aynı zamanda toplumsal, bireysel ve kültürel bağlamlarda süreklilik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Yöntem

Bu nitel araştırmada eserler, Panofsky'nin (1983) ikonografik yöntemiyle ön-ikonografik, ikonografik ve ikonolojik aşamalarda analiz edilerek kahraman arketipinin biçimsel değişimleri ve anlamsal sürekliliği değerlendirilmektedir. Çalışmanın evrenini

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

kahraman arketipini temsil eden görsel sanat eserleri oluşturmaktadır. Örneklem, farklı dönemlerden seçilmiş görseller arasından belirlenmiş; örneklem süreci amaçlı örneklem yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama süreci iki aşamalıdır: Öncelikle, literatür taramalarından kahraman arketipinin tanımlamaları, kolektif bilinçle ilişkisi, tarihsel bağlamları derlenmiştir. Ardından, resmi müze ve sanat kaynaklarından seçilen eserler ikonografik olarak incelenerek arketipsel anlam ve görsel benzerlikler analiz edilmiştir. Analiz, eserlerin içerik ve biçim açısından karşılaştırılması esasına dayalı olarak yürütülmüş ve arketipin tarihsel sürekliliği Tablo 1 aracılığıyla görselleştirilmiştir.

Tablo 1’de, kahraman arketipinin farklı dönemlerdeki görsel temsilleri, ait oldukları bağlam ve işlevsel özellikleri ile birlikte sunulmaktadır.

Tablo 1. Kahraman Arketipinin Dönemsel İkonografik Çözümlemesi

Dönem	Eser İsmi	Sanatçı	Eser Tarihi	Bulunduğu Yer	Arketipin İşlevsel Çekirdeği	Arketipin Bağlamı	Görsel/İkonografik Açıklama	Kaynak
Antik Çağ (MÖ 800 – Ms 500)	Hermonax Amphoras ¹	Hermonax	c. MÖ 450	Martin von Wagner Museum, Würzburg, Almanya	Mücadele, toplumsal erdem ve fedakârlık	Mitolojik / Ritüel	Figürün eylem anında merkezde konumlanması, mücadele ve toplumsal erdem vurgusunu güçlendirir.	Campbell, 2008; Fromm, 2003
Rönesans (1400-1600)	St. George Fighting the Dragon	Rafaello Sanzio	1503-1505	National Gallery of Art, Washington, ABD	İdeallere bağlılık ve mücadele	Dini / Kahraman anlatısı	Ejderha ile mücadele sahnesi, iyilik ve kötülük arasındaki çatışmayı temsil eder.	Campbell, 2008; Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020
Barok Dönem (1600-1750)	St. Michael the Archangel	Guido Reni	1635-1636	Santa Maria della Concezione dei Cappuccini, Roma, İtalya	İlahi adalet/iyilik -kötülük mücadelesi	Dini / Moral örnek	Figürün şeytan figürü üzerindeki konumu, ilahi adalet ve iyilik-kötülük mücadelesini simgesel olarak ifade eder.	Campbell, 2008; Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020
Modernizm (1800-1970)	Christina's World	Andrew Wyeth	1948	Museum of Modern Art, New York, ABD	Sessiz ve idealist	Bireysel / Psikolojik	Figürün yere yakın konumu ve uzak noktaya yönelimi, içsel direnişi temsil eder.	Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020; Miller, 2000
Çağdaş Sanat (1970-Günümüz)	Napoleon Leading the Army over the Alps	Kehinde Wiley	2005	Brooklyn Museum, New York, ABD	Güçlü birey, popüler kahraman	Popüler kimlik	Kahramanlık imgesi, çağdaş kimlik ve temsil üzerinden yeniden yorumlanır.	Campbell, 2008; Miller, 2000 (as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020)
Çağdaş Sanat (1970-Günümüz)	No Way Home	Kelechi Charles Nwaneri	2022	AKKA Project (Venedik)	Mücadeleci figür ve çaba	Bireysel figür, çaba	Figürün yalnızlığı, bireysel mücadele ve kimlik arayışını yansıtır.	Campbell, 2008; Miller, 2000 (as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020)

Tablo 1’de kahraman arketipinin dönemlere göre görsel temsilleri, bağlamı ve işlevsel özellikleri sunulmaktadır. İnceleme sonucunda; figürün antik dönemde mitolojik, Rönesans ve

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Barok’ ta dini/ahlaki, çağdaş sanatta ise bireysel ve psikolojik boyut kazandığı görülmektedir. Bu durum, arketipin biçimsel değişimine rağmen mücadele, fedakârlık ve dönüşüm gibi çekirdek anlamlarını koruyarak kültürel belleğin sürdürülebilirliğine katkı sağladığını kanıtlamaktadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Tablo 1’de yer alan eserlerin ikonografik çözümlemesi, kahraman arketipinin dönemsel bağlamlara göre biçimsel olarak dönüştüğünü; ancak mücadele, fedakârlık ve dönüşüm eksenindeki işlevsel çekirdeğini koruduğunu ortaya koymaktadır. Antik Çağ’a ait Hermonax Amphorası’nda kahramanın eylem anındaki merkezi konumu, arketipin mitolojik ve ritüel bağlamda toplumsal erdemle ilişkilendirildiğini göstermektedir. Rönesans döneminde Raffaello’nun St. George Fighting the Dragon eserinde figürün ideallere bağlılık ve kötülüğe karşı mücadele üzerinden dini kahramanlık anlatısına dönüştüğü görülmektedir. Barok dönemde Guido Reni’nin St. Michael the Archangel çalışmasında dramatik kompozisyon ve iyilik ve kötülük mücadelesi vurgusu, arketipi ahlaki ve metafizik düzleme taşımaktadır. Modern dönemde Andrew Wyeth’in Christina’s World eseri ise kahramanlığı bireysel ve psikolojik bağlamda yeniden kurarak sessiz direnişi ön plana çıkarmaktadır. Çağdaş örneklerde ise direniş, güçlü birey ve popüler kimlik temaları üzerinden arketip güncel bağlamda yeniden üretilmektedir.

Bu bulgular, kahraman arketipinin kültürel bellekte süreklilik sağlayan sembolik bir yapı olduğunu ve kültürel sürdürülebilirliğin yalnızca maddi mirasın korunmasıyla değil, sembolik yapıların çağlar boyunca yeniden yorumlanmasıyla mümkün olduğunu göstermektedir. Arketip, biçimsel değişimlere rağmen anlamsal sürekliliğini koruyarak kültürel belleğin taşıyıcı unsurlarından biri olarak işlev görmektedir. Böylece, eserler ve dönemler arasında farklı bağlamlarda yorumlansa da kahraman arketipinin temel özellikleri korunmuş ve kültürel süreklilik sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: kahraman arketipi, ikonografik analiz, kültürel sürdürülebilirlik, görsel temsil, çağlar arası süreklilik

Kaynakça

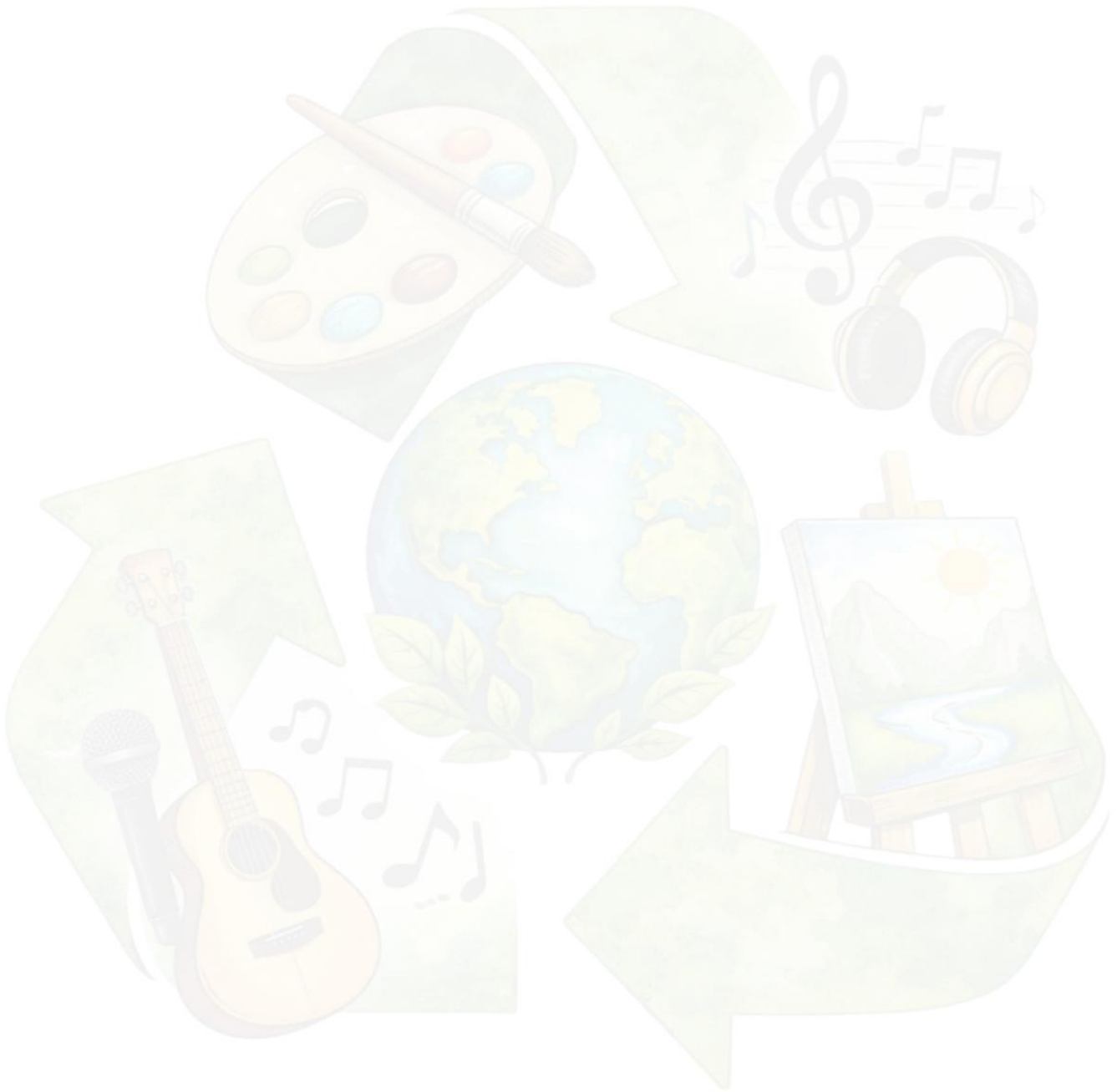
- Campbell, J. (2008). *The hero with a thousand faces* (3rd ed.). New World Library.
- Kavut, S. (2020). Carl Gustav Jung: Kavramları, kuramları ve düşünce yapısı üzerine bir inceleme. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 6(2). <https://doi.org/10.46442/intjcss.620975>
- Öztürk, A. (2024). Kültürlerarası kahraman motifinin dönüşümü ve yeni mitsel anlatının özellikleri. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 7(13), 126–139. <https://doi.org/10.35235/uicd.1464058>
- Panofsky, E. (1983). *Meaning in the visual arts: Papers in and on art history* (Phoenix ed.). University of Chicago Press.
- Serrican, E. (2015). Reflexion of the archetype concept in Carl Gustav Jung’s theory of analytical psychology to the literature. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(4), 1205–1215. <https://doi.org/10.24289/ijsser.279130>

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Soini, K., & Dessein, J. (2016). Culture-sustainability relation: Towards a conceptual framework. *Sustainability*, 8(2), Article 167. <https://doi.org/10.3390/su8020167>
- Süzen, H. N., & Bilir, M. (2025). Dijital sanatın serüveni ve sürdürülebilirliği. *International Journal of Communication and Art*, 6(14), 1–17. <https://doi.org/10.29228/iletisimvesanat.79501>
- Üçer, N., Dağlı, N., & Soyseven, E. (2020). Kahraman miti, olgusu ve yolculuğu üzerine simgesel bir inceleme: Netflix “Hakan Muhafız”. *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi*, 3(1), 56–76. <https://doi.org/10.33464/dorduncukuvvet.727738>

Türkiye’de Yayınlanan Aktivist Müzik Kliplerinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Bağlamında Göstergebilimsel Analizi

Elif İpek ÖZYİĞİT (Turhal Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Serdal ARSLAN (Turhal Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın temel amacı, Türkiye’de geniş kitlelere ulaşan ve toplumsal sorunlara odaklanan aktivist müzik kliplerinin sürdürülebilir kalkınma bağlamında nasıl bir anlam üretimi gerçekleştirdiğini ortaya koymaktır. Problem durumu, aktivist müzik kliplerinin sürdürülebilir kalkınma amaçları arasında yer alan 17 hedefe ait temaların hangi göstergeler aracılığıyla işlendiği ve izleyiciye nasıl sunulduğu sorusunda temellenmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de öne çıkan Susamam, Uyan ve Doğa İçin Çal serileri adlı aktivist müzik klipleri göstergebilimsel analiz yöntemiyle incelenecektir. Çalışma, söz, imge, mekân kullanımı, sembolik nesneler ve görsel anlatı stratejileri üzerinden bu kliplerin sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla nasıl ilişkilendiğini; doğa, çevre, kolektif bilinç ve toplumsal dönüşüm kavramlarını hangi anlatısal kodlar aracılığıyla görünür kıldığını çözümlemeyi hedeflemektedir. Böylece müzik kliplerinin, sürdürülebilirlik söylemini kültürel bir temsil alanında nasıl dolaşıma soktuğu ve kamusal farkındalık üretimindeki işlevi tartışılacaktır.

Göstergebilim, metinlerin ve görsel-işitsel ürünlerin anlam üretme süreçlerini inceleyen bir çözümleme yaklaşımıdır. Ferdinand de Saussure’ün gösteren ve gösterilen ayrımı ile Charles Sanders Peirce’ün gösterge sınıflandırmaları üzerine temellenen bu yaklaşım, bir kültürel ürünün yalnızca görünen içeriğini değil, aynı zamanda taşıdığı yan anlamları ve kodları da ortaya koymayı amaçlar. (Berger, 2012, s.82). Bu bağlamda metin kavramı, yalnızca yazılı ifadeleri değil; söz, imge, renk, mekân, beden dili ve sembolik nesneler gibi tüm anlam taşıyıcı unsurları kapsayan bir yapı olarak ele alınır ve derinlikli bir anlam üretim alanı olarak değerlendirilmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmanın, gelecek nesillerin kaynaklarını tüketmeden bugünkü nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi prensibine dayanan bir kalkınma modeli olduğu ifade edilebilir (Brundtland Komisyonu, 1987: Gedik, 2020, s.197). Bu kavramın çekirdeğinde ulaşılmak istenen hedef, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla dengeli bir kalkınma ile toplulukların uzun vadeli rahatlığını sağlamaktır. 1987 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan "Brundtland Raporu" ile gündeme gelen sürdürülebilir kalkınma kavramı günümüzde çevre politikalarından ekonomik büyümeye kadar pek çok alanda rehber niteliğindedir. 1987 sonrasında sürdürülebilirliğin farkındalığı bağlamında atılan en somut adım Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında kabul ettiği Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaya konulan 17 temel amaç ve bu temel amaçların altında sıralanan 166 özel amacın hedefi ekonomik büyüme, sosyal özgürlük ve sürdürülebilirlik arasındaki dengeyi sağlamaktır. Ancak bu küresel hedefin sadece politik ve ekonomik alanlarla sınırlı kalmadığı, kültürel ve sanatsal boyutların da sürdürülebilir kalkınma için kritik bir rol oynadığı giderek daha fazla kabul edilmektedir.

Müzik, insanlığın en eski ve güçlü iletişim araçlarından biri olarak yüzyıllardır toplumları etkilemekte, dönüştürmekte ve yönlendirmektedir. Sanatsal bir ifade biçimi olmanın

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

yanı sıra müzik, toplumsal konularda birincil üretim alanı olması sebebiyle küresel farkındalığı tetikleyebilecek önemli bir güce sahiptir. Günümüzde bir pazar alanı olan müzik endüstrisi topluluklara fikirlerin ve politikaların ulaştırılması yönüyle önemli bir endüstriyel alan niteliğindedir. Diğer endüstriyel faaliyetlerde olduğu gibi çevresel, ekonomik ve sosyal etkiler yaratmaktadır. Bu bağlamda müzik şirketlerinin sürdürülebilir kalkınma amaçlarını benimsemeleri ve bu doğrultuda faaliyet geliştirmeleri farkındalığın geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma bağlamında müzik, estetik bir ifade alanı olmasının dışında kültürel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla bir sürdürülebilirlik aracı konumundadır. Titon (2009), müziği bir “ekosistem” olarak ele alarak müzik kültürlerinin çeşitlilik, bağlantılılık, büyümenin sınırları ve kültürel taşıyıcılık ilkeleri çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgulamakta; müziğin sürdürülebilirliğinin, topluluk temelli ve katılımcı modeller aracılığıyla mümkün olabileceğini savunmaktadır (Titon, 2009, ss. 119–123; 130–133). Bu yaklaşım, sürdürülebilir kalkınmanın kültürel boyutunu güçlendirirken, müziğin korunması gereken bir miras dışında yaşayan ve dönüşen bir toplumsal pratik olduğunu ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve müzik ilişkisinin son yıllarda birçok akademik çalışmaya konu olduğu görülmektedir (Doğan, 2025: Karaca, 2025: Göklen ve Dinçer, 2023: Doğan, 2023: Çardak ve Arkadaşları, 2025). Fakat alan yazın taramasında çalışmamızda doğrudan ilişkili olan bir çalışmaya rastlanmıştır. Karaca (2025) tarafından kaleme alınan çalışmada, Rap müzik sanatçısı Şanişer öncülüğünde yayımlanan “Susamam” projesi Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) bağlamında incelenmiştir. Nitel araştırma modeline dayalı doküman incelemesi yöntemiyle yürütülen araştırmada şarkı sözleri tematik olarak kodlanmış ve sosyal, çevresel ve ekonomik SKA’lerle ilişkilendirilmiştir. Bulgular, eserin yoksulluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ifade özgürlüğü, su kirliliği, iklim krizi, işsizlik ve diploma–istihdam uyumsuzluğu gibi temaları güçlü biçimde işlediğini ve müziğin sürdürülebilirlik farkındalığı ile eleştirel medya okuryazarlığı açısından pedagojik bir araç olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymuştur.

İlgili çalışmada, “Susamam” projesi doküman incelemesi yöntemiyle ele alarak şarkı sözleri tematik kodlama yoluyla Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile ilişkilendirmiş ve eserin pedagojik potansiyeline odaklanmıştır. Çalışmamızda ise yalnızca söz içerikleriyle sınırlı kalmayıp müzikoloji perspektifinde müzik kliplerini görsel-işitsel birer metin olarak ele almakta ve göstergebilimsel analiz çerçevesinde söz, imge, renk, mekân ve sembolik unsurlar arasındaki anlam ilişkilerini çözümlemeyi amaçlamaktayız. Ayrıca çalışma, tek bir eserle sınırlı kalmayarak Türkiye’de geniş yankı uyandıran Susamam, Uyan ve Doğa İçin Çal serilerini içeren aktivist müzik kliplerini karşılaştırmalı bir bakışla incelemektedir. Bu yönüyle çalışmamız, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının yalnızca metinsel düzlemde nasıl dile getirildiğini değil, görsel anlatı stratejileri aracılığıyla nasıl temsil edildiğini ve kamusal farkındalığa nasıl katkı sunduğunu ortaya koyarak literatüre yöntem ve içerik açısından özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Yöntem

Çalışmamız, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup durum çalışması deseni temelinde yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, insan davranışını ilgilendiren sosyal ve kültürel olguların bağlamı içerisinde derinlemesine anlaşılmasını amaçlayan yorumlayıcı bir

paradigma üzerine inşa edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.37). Durum çalışması ise özellikle değerlendirme süreçleri gibi farklı uygulama alanlarında kullanılan; araştırmacının belirli bir programı, olayı, süreci, eylemi ya da birey grubunu bağlamsal sınırları içerisinde ayrıntılı ve derinlemesine analiz ettiği bir nitel araştırma desendir (Creswell, 2013, s.14). Bu doğrultuda çalışma, Türkiye’de dijital platformlarda yayımlanmış ve toplumsal sorunlara odaklanan aktivist müzik kliplerini Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) bağlamında çözümlemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen ve çevre, iklim krizi, toplumsal adalet, eşitsizlik ve hak temelli söylemler içeren müzik klipleri oluşturmaktadır.

Veriler doküman incelemesi yoluyla YouTube platformu üzerinden toplanmış; kliplerin söz metinleri, görsel göstergeleri ve anlatı yapıları bütüncül olarak değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde içerik analizi ve göstergebilimsel çözümleme tekniklerinden yararlanılmış; elde edilen bulgular tematik kodlama yoluyla kategorize edilerek Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları çerçevesinde yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu çalışmada, incelenen aktivist müzik kliplerinin sürdürülebilir kalkınma amaçlarını yalnızca söz düzeyinde değil, görsel ve sembolik anlatı stratejileri aracılığıyla da yeniden ürettiği ve dolaşıma soktuğu öngörülmektedir. Kliplerde doğa, çevre, toplumsal adalet ve kolektif bilinç temalarının belirli görsel kodlar, mekân tercihleri ve sembolik unsurlar üzerinden temsil edildiği; bu temsil biçimlerinin sürdürülebilirlik söylemini kültürel bir ifade alanında görünür kılarak kamusal farkındalık üretimine katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının müzik klipleri aracılığıyla nasıl anlamlandırıldığına ilişkin literatüre yöntemsel ve içeriksel bir katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Müzik, Aktivizm.*

Kaynakça

- Creswell, W. J. (2016), *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Çevr: Selçuk Beşir Demir, Ankara: Eğiten Kitap.
- Çardak, B. R., Doğan, D. U., Arslan, S., & Arslan Kurnaz, G. (2025). *Yaratıcı Ekonomi ve Sürdürülebilirlik: Müzik Endüstrisi Örneği*. Yegah Müzikoloji Dergisi, 8(1), 632-668. <https://doi.org/10.51576/ynd.1628666>
- Doğan, A. (2023). *Yaratıcı müzik kenti Kırşehir: Ustalardan çıraklara el verme. Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3), 777-794.
- Doğan, A. (2025). *Kültür Ölçmeye Direndiğinde: Kültürel Sürdürülebilirlik ve Müzik Kenti Kırşehir*. Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, 42 , 39-71. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.1670545>
- Gedik, Y. (2020). *Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma*. Uluslararası Ekonomi, Siyaset, İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 3(3), 196-215.
- Göklen, A., Dinçer, E. (2023). *Eğitim Bilişim Ağı platformu müzik dersi materyallerinin sürdürülebilir kalkınma amaçları bağlamında incelenmesi*. Ed. B. AYTEMUR, B. ÇOKAMAY, *Müzik sanatı ve eğitiminde çağdaş yaklaşımlar*. Eğitim Yayınevi, s.157-173.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

Karaca, A. (2025). *Toplumsal yansıtma gücü olarak müzik: Susamam projesinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları açısından analizi*. In 6. Bilsel International Aspandos Scientific Researches Congress Book (s. 859).

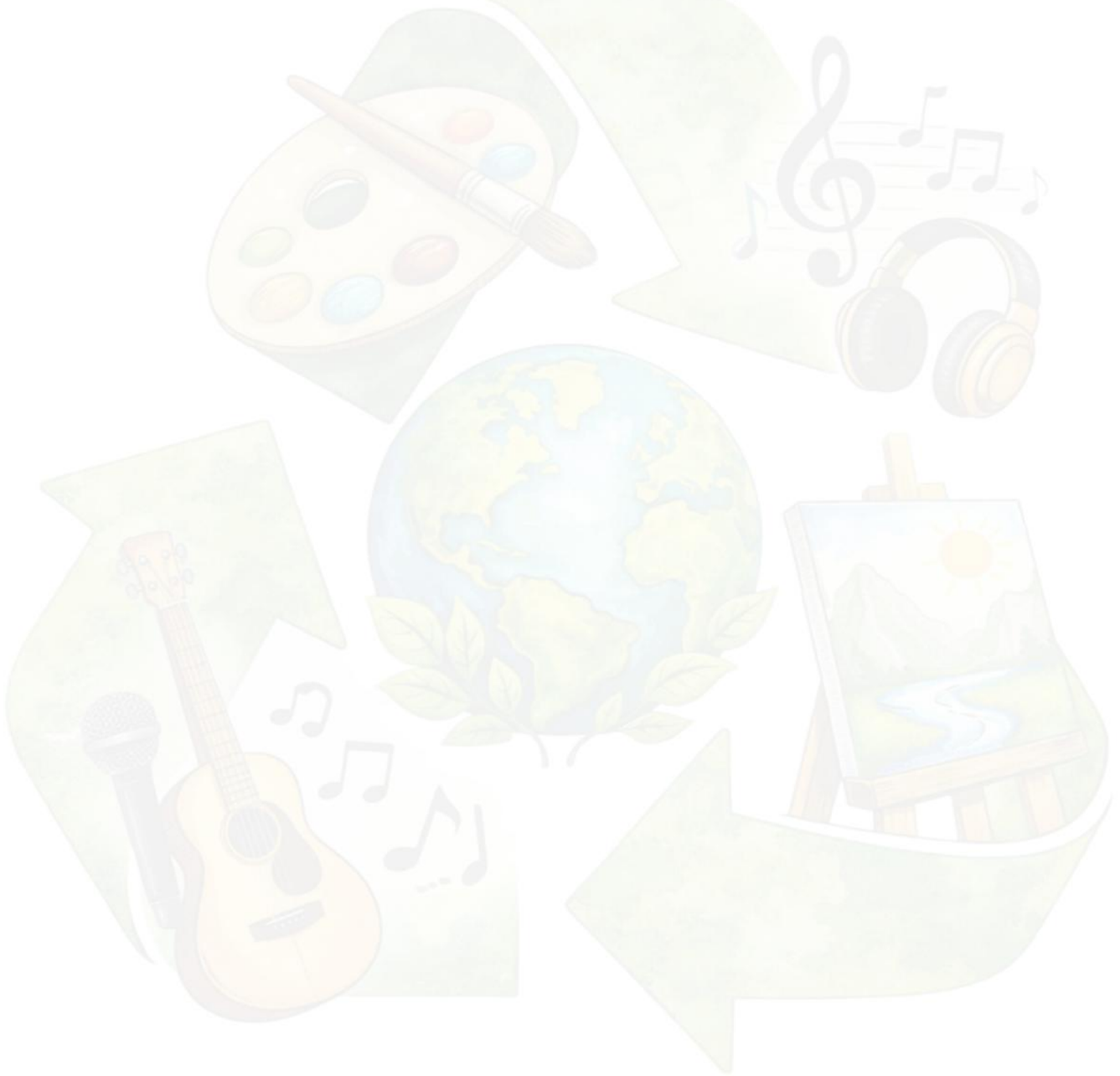
Titon, J. T. (2009). *Music and sustainability: An ecological viewpoint*. The World of Music, 51(1), 119–137.

Yıldırım A., Şimşek H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Susamam Klibi. <https://www.youtube.com/watch?v=L5K3IxINr7A>

Doğa İçin Çal Klipleri, <https://www.youtube.com/@dogaicincal>

Uyan Klibi, <https://www.youtube.com/watch?v=WNNYhEKG4AE>

Melodiler ve Minik Zihinler: Popüler Müziğin Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkilerine Dair Bir Derleme

Zenan Ezgi Yıldız (Adıyaman Bilsem)

Canan Yıldız (Adıyaman Bilsem)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Günümüz çocukları, dijital teknolojilerin sağladığı sınırsız erişim sayesinde popüler müziğe önceki nesillerden çok daha fazla maruz kalmaktadır. Radyo, müzik platformları ve video klipler aracılığıyla gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen popüler müzik, çocukların yalnızca eğlence alışkanlıklarını değil, aynı zamanda duygu dünyalarını, sosyal ilişkilerini ve kimlik gelişimlerini de derinden etkileme potansiyeline sahiptir (Council on Communications and Media, 2009). Bu derlemenin temel problemi, popüler müziğin çocuklar (0-12 yaş) üzerindeki psikososyal etkilerini, hem olumlu hem de olumsuz boyutlarıyla kapsamlı bir şekilde ele almaktır. Çocuklar popüler müzikle nasıl bir etkileşim kurmakta, bu etkileşim onların duygu düzenleme becerilerini, sosyal davranışlarını ve değer yargılarını nasıl şekillendirmektedir? Özellikle arka planda sürekli çalan müziğin bilişsel gelişime etkisi ile şiddet, cinsellik veya madde kullanımı gibi içeriklerin çocukların hassas zihinlerinde yarattığı etkiler, üzerinde önemle durulması gereken konulardır (Miner, 2025).

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi, müziğin çocuk gelişimindeki rolünü açıklamaya yönelik üç temel yaklaşıma dayanmaktadır. İlk olarak, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı özellikle müzik videolarının ve şarkı sözlerinin etkisini anlamak için kritik bir zemin sunar. Bu kurama göre çocuklar, gözlem yoluyla öğrenirler; medyada (müzik videolarında) gördükleri davranışları, özellikle de çekici ve ödüllendirilmiş modelleri taklit etme eğilimindedirler (Bandura, 1986). İkinci olarak, Tia DeNora'nın (2000) "Benlik Teknolojisi" kavramı, bireylerin (bu bağlamda çocukların) müziği duygudurumlarını düzenlemek, günlük rutinlerini yapılandırmak ve benlik duygularını inşa etmek için nasıl aktif bir araç olarak kullandıklarını anlamamıza yardımcı olur. Çocukların enerjik bir şarkıyla neşelenmesi ya da sakinleştirici bir melodiyle rahatlaması bu duruma örnektir (DeNora, 2000). Son olarak, Urie Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı, popüler müziğin etkisinin tek başına değil, aile, okul ve akran grupları gibi diğer sosyal bağlamlarla etkileşim içinde ele alınması gerektiğini vurgular. Ailenin müzik tercihleri ve medya rehberliği, çocuğun müzikten nasıl etkileneceğini şekillendiren önemli bir faktördür (Bronfenbrenner, 1979). Bu kuramsal perspektifler, popüler müziğin çocuklar üzerindeki çok boyutlu etkisini bütüncül bir şekilde analiz etme imkânı sunmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, mevcut akademik literatürü sistematik bir şekilde tarayan, sentezleyen ve yorumlayan bir geleneksel derleme (narrative review) türünde tasarlanmıştır. Derlemenin kapsamını, popüler müziğin çocuklar (0-12 yaş) üzerindeki psikolojik, sosyal ve gelişimsel etkilerini inceleyen bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır. Literatür taraması, PsycINFO, PubMed, Web of Science, Google Scholar ve ERIC veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Taramada, "popüler müzik ve çocuklar", "müzik ve çocuk gelişimi", "şarkı sözleri ve çocuk.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

davranışı", "müzik videolarının etkisi", "çocuklarda müzik ve duygu düzenleme" gibi anahtar kelimelerin İngilizce ve Türkçe karşılıkları kullanılmıştır.

Tarama sonucunda ulaşılan kaynakların seçiminde belirli dahil etme kriterleri uygulanmıştır: (a) hakemli dergilerde yayımlanmış makaleler veya akademik yayınevlerinden çıkmış kitap bölümleri olması, (b) çalışma evreninin veya örnekleminin (veya derleme konusunun) 0-12 yaş aralığındaki çocukları kapsamaması, (c) popüler müzik türleriyle (pop, rock, rap, vb.) ilgili olması ve (d) çalışmanın odak noktasının psikososyal etkiler (duygu, davranış, kimlik, sosyal ilişkiler) olması. Konuyla doğrudan ilgili klasik ve güncel çalışmalara öncelik verilmiştir. Ulaşılan kaynaklar, "olumlu etkiler" (duygu düzenleme, sosyal bağ, eğlence), "olumsuz etkiler" (uygunsuz içerik, dikkat dağınıklığı, davranış sorunları) ve "aracılık eden faktörler" (aile, yaş, cinsiyet) temaları altında sınıflandırılarak sentezlenmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Derleme bulguları, popüler müziğin çocuklar üzerindeki etkisinin ikili bir doğaya sahip olduğunu göstermektedir. Olumlu boyutta, popüler müzik çocukların duygusal gelişimine katkıda bulunabilmektedir. Neşeli ve enerjik şarkılar çocukların duygudurumunu yükseltirken, sakinleştirici melodiler anksiyeteyi azaltmada etkili olabilmektedir (Saarikallio & Erkkilä, 2007; Spiritune, 2025). Ayrıca, ailecek müzik dinleme veya birlikte şarkı söyleme gibi etkinlikler, aile bağlarını güçlendirerek çocuğun sosyal ve duygusal dayanıklılığını (rezilyans) artırabilmektedir (Journal of Popular Music Education, 2022). Müzik, çocukların kimliklerini keşfetmeleri ve akran gruplarıyla ortak bir kültür oluşturmaları için de bir zemin hazırlayabilir.

Öte yandan, olumsuz etkiler de literatürde geniş yer bulmaktadır. Özellikle Amerikan Pediatri Akademisi'nin politika bildirilerinde vurgulandığı üzere, popüler müzik şarkı sözleri ve videolarındaki şiddet, cinsel içerik, madde kullanımı ve stereotipler, çocukların davranış ve tutumlarında olumsuz değişikliklere yol açabilmektedir (Council on Communications and Media, 2009). Çocuklar bu içerikleri anlamlandırmakta zorlanabilir veya model alarak taklit edebilirler. Bunun yanı sıra, özellikle sözlü müziğin yoğun olarak dinlenmesi, dikkat gerektiren görevlerde (örneğin ödev yaparken) odaklanmayı bozucu bir etki yaratabilir (Spiritune, 2025). Ayrıca, yüksek sesle ve uzun süre müzik dinlemek, çocukların işitme sağlığı için de risk oluşturmaktadır (Chen, 2023). Sonuç olarak, popüler müziğin çocuklar üzerindeki etkisi, müziğin türü, içeriği, dinleme sıklığı ve en önemlisi ebeveyn rehberliği gibi faktörlere bağlı olarak şekillenmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin ve eğitimcilerin, çocukların müzik tüketim alışkanlıklarını bilinçli bir şekilde yönlendirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Popüler müzik, çocuk psikolojisi, psikososyal gelişim

Kaynakça

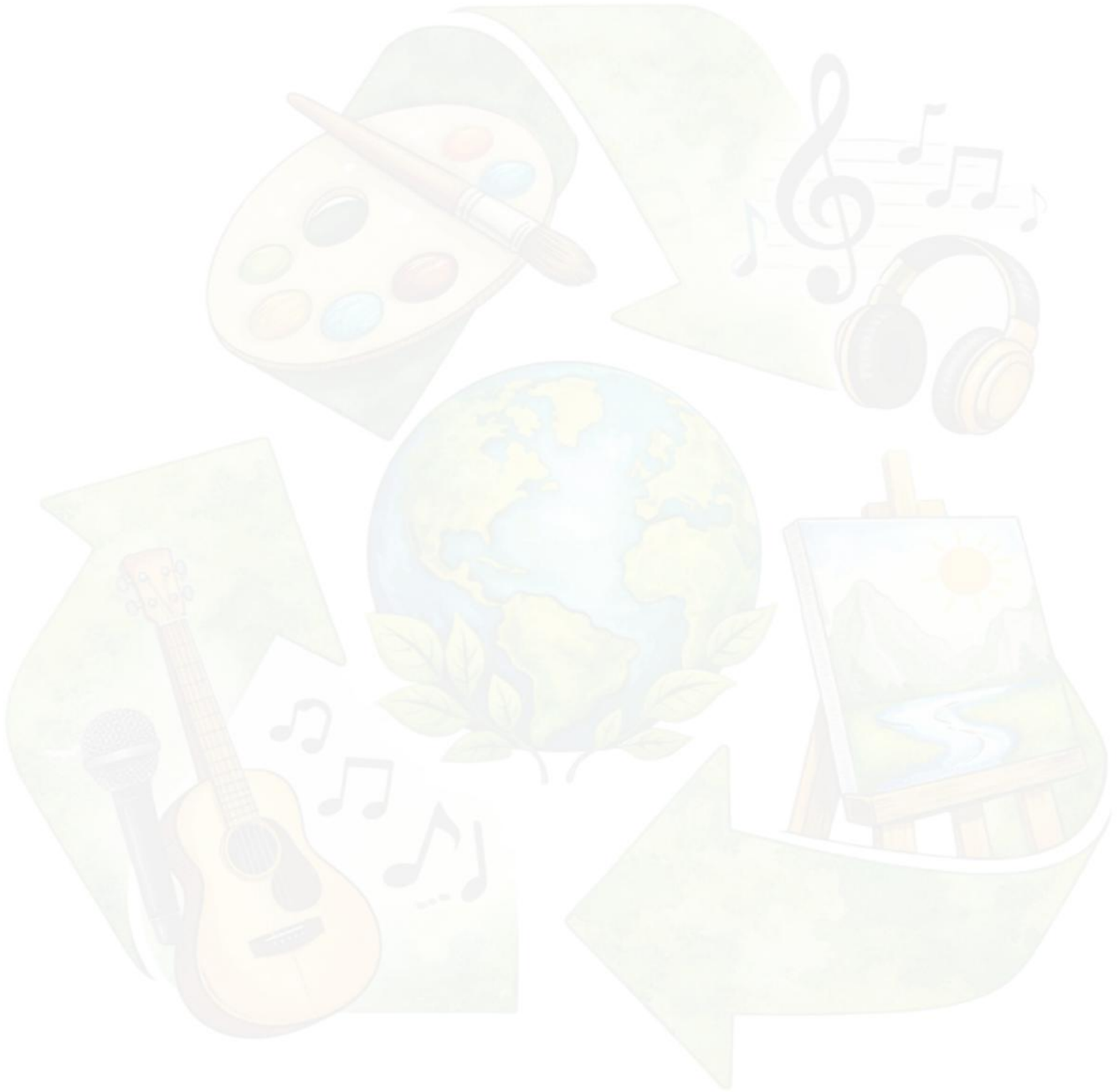
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Chen, L. (2023). Influence of music on the hearing and mental health of adolescents and countermeasures. *Frontiers in Neuroscience*, 17, Article 1236638.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Council on Communications and Media. (2009). Policy statement--Impact of music, music lyrics, and music videos on children and youth. *Pediatrics*, 124(5), 1488-1494.
- DeNora, T. (2000). *Music in everyday life*. Cambridge University Press.
- Journal of Popular Music Education*. (2022). [Aile ve dayanıklılık üzerine özel sayı]. *6*(1). Intellect Books.
- Miner, D. (2025, June 4). *Music and its impact on children's mental health*. Health West Inc.
- Saarikallio, S., & Erkkilä, J. (2007). The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, 35(1), 88-109.
- Spiritune*. (2025, July 2). Music for all ages: The research on music medicine for kids.

Kağıt ve Sürdürülebilir Sanat: Ekolojik Sorumluluk

Ela HIRCA (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Arzu Aydın Deveci (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Kağıt Üretimi ve Çevresel Sorunlar

Kâğıt, insanlık tarihinin en önemli kültürel ve sanatsal araçlarından biri olarak bilgi aktarımı, bellek oluşturma ve estetik üretim süreçlerinde merkezi bir rol üstlenmiştir (Barışta, 2001). Günümüzde artan tüketim, sanayi temelli üretim ve doğal kaynakların hızla tükenmesi, kâğıt üretiminin çevresel etkilerini yeniden değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır (Yılmaz, 2013). Bu çalışma, kâğıdın tarihsel ve sanatsal işlevini sürdürülebilir sanat bağlamında ele almakta; el yapımı kâğıt üretimi ve alternatif selüloz kaynaklarının çevresel sorumluluk temelinde sanatsal bir pratik olarak değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Kâğıt, siyasi ve toplumsal olayların belgelenmesi ile sanatsal üretimin en temel yüzeylerinden biri olması bakımından insanlık tarihinde önemli bir yere sahiptir. Kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasını mümkün kılan bu malzeme, geçmiş ile gelecek arasında güçlü bir bağ kurarak toplumların bilimsel ve sanatsal birikimlerini koruma işlevi üstlenmiştir (Karaca, 2016). Sanat tarihinde kâğıt, yalnızca bir üretim aracı değil; aynı zamanda düşüncenin, belleğin ve estetik ifadenin taşıyıcısı olarak değerlendirilmiştir (Tunalı, 2012).

Ancak günümüzde kâğıdın üretim süreçleri, çevresel sürdürülebilirlik bağlamında yeniden ele alınması gereken bir sorun alanı hâline gelmiştir. Sürdürülebilir sanat yaklaşımı, sanatçıları çevresel etik, kaynak bilinci ve ekolojik sorumluluk temelinde alternatif üretim yöntemleri geliştirmeye yönlendirmektedir (Yılmaz, 2013; Çolak, 2020).

Sanayi Devrimi sonrasında hızla artan kâğıt üretimi, selüloz elde etmek amacıyla ormanların tahrip edilmesine ve doğal ekosistemlerin zarar görmesine yol açmıştır (Yılmaz, 2013). Endüstriyel üretim süreçlerinde kullanılan kimyasallar ve ağartma işlemleri, çevresel zararların yanı sıra kâğıdın fiziksel dayanıklılığını da olumsuz etkilemektedir (Balcı, 2019).

Geri dönüşüm uygulamaları çevresel yükü kısmen azaltmakla birlikte, üretim sürecinde ortaya çıkan kimyasal atıklar ve enerji tüketimi sürdürülebilirlik açısından hâlen tartışmalıdır (Ayaydın, 2017). Bu durum, sanat üretiminde kullanılan kâğıdın yalnızca ekonomik değil; etik ve ekolojik bir sorun alanı olarak değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

El Yapımı Kağıt ve Sürdürülebilir Sanat

Sürdürülebilir sanat anlayışı, üretim süreçlerinde doğaya zarar vermeyen, yenilenebilir ve yerel kaynaklara dayalı alternatif yöntemlerin geliştirilmesini teşvik etmektedir (Özsoy, 2019). Bu bağlamda el yapımı kâğıt üretimi, endüstriyel kâğıda çevre dostu bir alternatif olarak öne çıkmaktadır (Gürsoy, 2018).

Bitki yaprakları, meyve kabukları, biçilen çimler ve tarımsal atıklar gibi doğal materyallerin selüloz kaynağı olarak değerlendirilmesi, doğanın döngüsüyle uyumlu bir üretim modeli sunmaktadır (Balcı, 2019). El yapımı kâğıdın sahip olduğu özgün doku ve lif yapısı, sanat eserine estetik bir nitelik kazandırmakla birlikte üretim sürecinin de eserin kavramsal anlatısına dâhil edilmesini sağlar (Gürsoy, 2018).

Yöntem

Kağıt ve Ekolojik Sorumluluk

Kâğıt, tarih boyunca kültürel belleğin korunmasında ve aktarılmasında temel bir rol üstlenmiştir (Barışta, 2001). Sanat, bu belleğin estetik biçimde yeniden üretilmesine olanak tanırken; sürdürülebilir sanat yaklaşımı, bu üretimi ekolojik etik çerçevesinde yeniden konumlandırmaktadır (Erzen, 2011).

Doğaya zarar vermeden üretilen el yapımı kâğıtlar, sanat eserinin fiziksel direncini artırmakta ve çevresel etik açısından bilinçli sanatçılar tarafından tercih edilmektedir (Erzen, 2015). Bu tercihler, sanatın yalnızca estetik bir ifade alanı değil; aynı zamanda çevresel farkındalık yaratan toplumsal bir pratik olarak işlev görmesini sağlamaktadır (Çolak, 2020).

Uygulama

Resim 1. Ebegümece Bitkisinin Temizlenmesi

Resim 2. Bitkinin Uygun Boyuta Getirilmesi

Resim 3. Karbonat Eklenmesi

Resim 4. Tencerede Kaynatılması

Resim 5. Kaynatılan Ebegümece Bitkisinin Süzdürülmesi

Resim 6. Blenderden Geçirilmesi

Resim 7. Kağıt Hamuru

Resim 8. Saf Su Eklenen Küvete Kağıt Hamurunun Alınması

Resim 9. Kağıt Hamurunun Elek Yardımıyla Havuzdan Alınması

Resim 10. Kağıt Hamurunun Elekten Ayrılması ve Düz Bir Zeminde Kurutulmaya Bırakılması

Resim 11. Ebegümece Bitkisi İle Elde Edilen Kağıtlar

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu çalışma kapsamında farklı bitki türleri kullanılarak kağıt üretimi yapılmıştır. Bu kağıtlarla 2021 yılında Büyük Köyceğiz Orman Yangınında çekilen fotoğraflar üzerine kolaj tekniği uygulanmıştır. Üretilen el yapımı kağıtların sanat uygulamaları için oldukça kullanışlı özgün sanat malzemesi olduğu görülmüştür.

Resim 12-13-14-15. Yanmış Orman Bölgesi ve Kolaj Uygulaması

Kâğıt, tarih boyunca kültürel belleğin korunmasında ve aktarılmasında temel bir rol üstlenmiştir (Barışta, 2001). Sanat, bu belleğin estetik biçimde yeniden üretilmesine olanak tanırken; sürdürülebilir sanat yaklaşımı, bu üretimi ekolojik etik çerçevesinde yeniden konumlandırmaktadır (Erzen, 2011).

Doğaya zarar vermeden üretilen el yapımı kâğıtlar, sanat eserinin fiziksel direncini artırmakta ve çevresel etik açısından bilinçli sanatçılar tarafından tercih edilmektedir (Erzen, 2015).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Bu tercihler, sanatın yalnızca estetik bir ifade alanı değil; aynı zamanda çevresel farkındalık yaratan toplumsal bir pratik olarak işlev görmesini sağlamaktadır (Çolak, 2020).

Anahtar kelimeler: Kâğıt, sürdürülebilir sanat, el yapımı kâğıt, ekolojik üretim, kültürel bellek

Kaynakça

- Artun, A. (2013). *Sanat manifestoları: Avangard sanat ve direniş*. İletişim Yayınları.
- Ayaydın, A. (2017). Sanat eğitiminde çevre bilinci ve sürdürülebilirlik. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 5(2), 45–58.
- Balcı, Y. (2019). Sürdürülebilir sanat bağlamında geri dönüşüm ve malzeme kullanımı. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 12(23), 67–82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat>
- Barışta, H. Ö. (2001). *Türk sanatında kâğıt ve yazı kültürü*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çolak, B. (2020). Ekolojik sanat pratikleri ve çağdaş sanat. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(70), 512–520.
- Erzen, J. (2011). *Çevre estetiği*. ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık.
- Erzen, J. (2015). Sanat, doğa ve etik üzerine düşünceler. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5(1), 1–12.
- Gürsoy, T. (2018). El yapımı kâğıt üretimi ve sanatsal uygulamalardaki yeri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 7(47), 1341–1356. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/idil>.
- Karaca, N. (2016). Kültürel bellek ve sanat ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 36, 89–102.
- Kahraman, H. B. (2010). *Sanatsal gerçeklikler, olgular ve ötelemeleri*. Agora Kitaplığı.
- Özsoy, V. (2019). Sanat eğitimi bağlamında sürdürülebilirlik ve çevre duyarlılığı. *Sanat Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 23–38.
- Tunalı, İ. (2012). *Estetik*. Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, M. (2013). *Sanat, çevre ve ekoloji*. Ütopya Yayınları.
- Yılmaz, N., & Yıldırım, S. (2021). Geri dönüşüm temelli sanat uygulamalarının çevresel farkındalığa etkisi. *Eğitim ve Sanat Dergisi*, 9(2), 55–70.

Maraş Aslanı Heykeli Üzerinden Kültürel ve Sanatsal Sürdürülebilirlik Modeli

Elif TOPCU (Kahramanmaraş Dulkadiroğlu Nuri Pakdil Bilim ve Sanat Merkezi)

Selim AKKURT (Kahramanmaraş Dulkadiroğlu Nuri Pakdil Bilim ve Sanat Merkezi)

Özet

Bu çalışma, kültür, sürdürülebilirlik, kültürel sürdürülebilirlik ve sanatsal sürdürülebilirlik kavramlarını kuramsal bir çerçevede ele alarak Maraş Aslanı heykelinin sanatsal sürdürülebilir konumunu değerlendirmektedir. Kültür toplumsal yaşam içerisinde sürekli yeniden üretilen ve anlamlandırılan çok yönlü bir yapıdır. (Özdemir & Özdemir, 2020; Kayahan & Çevik, 2021). Kültürel değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması, sürdürülebilirlik anlayışının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır (Ahunbay, 2009; Özkaraca & Halaç, 2022). Kültürel sürdürülebilirlik tarihsel, sembolik ve estetik anlamların yaşatılmasını da gerektirmektedir (Kapar, 2025). Sürdürülebilirlik yalnızca çevresel bir yaklaşım olmayıp; sosyal, kültürel ve estetik boyutları kapsayan bütüncül bir çerçeve de sunmaktadır (Doğan, 2025; Rypkema, 2009).

Araştırma kapsamında Maraş Aslanı, Hitit Uygarlığı'nın inanç sistemi, güç anlayışı, toplumsal yapısı ve estetik yaklaşımı hakkında veri sunan önemli bir kültürel belge olarak değerlendirilmekte. Bu yönleriyle kültürel varlıklar toplumsal kimliğin oluşumu ve estetik bilincin kuşaklar arası aktarımında işlevsel bir rol üstlenmektedir (ICOMOS, 1994; Yıldırım, 2022; Karakul & Taş, 2024).

Maraş Aslanı'nın yalnızca tarihsel bir nesne olarak değil; estetik ve toplumsal değer olarak ele alınmasıdır. Maraş Aslanı'nın estetik değerini geri dönüşüm temelli sanatsal üretimlerle yeniden yorumlayarak toplumsal yaşamla buluşturmak ve kültürel sürdürülebilirliğe sanat yoluyla katkı sağlamak olmalıdır. Söz konusu eserin kültürel sürdürülebilirlik bağlamında yeniden değerlendirilmesine yönelik bütüncül bir model önerisinin literatürde yeterince yer almadığı dikkat çekmektedir.

Bu çalışma, Maraş Aslanı heykelini kültürel ve sanatsal sürdürülebilirlik perspektifinde ele alarak, doğa temelli düşünme ve geri dönüşüm odaklı estetik tasarım üretimi üzerinden kavramsal bir model önerisi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kültürel bir miras unsurunun çağdaş sanatsal üretim süreçleri aracılığıyla nasıl yeniden anlamlandırılacağı sorusuna odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, kültürel sürdürülebilirliğin yalnızca koruma değil, aynı zamanda aktif yeniden üretim süreci olduğunu ortaya koymaktadır (Ballı, 2019).

Bu doğrultuda geliştirilen model; kültürel bellek, ekolojik duyarlılık ve çağdaş estetik yeniden üretim katmanlarını bütünleşik bir sistemde sunmaktadır. Maraş Aslanı örneği üzerinden yapılandırılan bu kuramsal çerçeve, geleneksel mirasın geri dönüşüm malzemeleriyle sanatsal düzlemde yeniden yorumlanmasına aracılık etmektedir. Böylece çalışma, geçmişin sembolik değerini bugünün çevresel bilinciyle estetik ve sürdürülebilirlik bir öneri ortaya koymaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, literatür taramasına dayalı betimsel ve sanat temelli kuramsal bir model geliştirme çalışmasıdır. Kültür, sürdürülebilirlik, kültürel miras ve sanatsal sürdürülebilirlik alanlarında Hitit sanatı ve heykel sanatına ilişkin ulusal ve uluslararası akademik makaleler, kitaplar, tezler ve kaynaklar incelenmiştir. Basılı kaynakların yanı sıra elektronik veri tabanları ve güvenilir akademik dijital platformlardan yararlanılmıştır. Maraş Aslanı'nın tarihsel ve estetik özellikleri ilgili akademik çalışmalar doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini, tarihsel ve kültürel değer taşıyan sanatsal heykel örnekleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise kültürel kimlik ve sembolik anlam açısından önemli bir miras unsuru olan Maraş Aslanı'dır. Örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; eserin hem tarihsel hem de estetik temsil gücü dikkate alınmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Literatürden elde edilen kavramsal bulgular doğrultusunda üç boyutlu bir model tasarlanmıştır: (1) kültürel belleğin analizi, (2) geri dönüşüm temelli malzeme kullanımı ve ekolojik duyarlılık, (3) heykel/rölyef sanatında çağdaş estetik yeniden üretim. Model, kültürel bir miras unsurunun hem çevresel hem de sanatsal sürdürülebilirlik perspektifinde yeniden yorumlanmasına yönelik kuramsal bir çerçeve sunmaktadır.

Sonuç

Çalışma kapsamında Maraş Aslanı'nın yalnızca tarihsel arkeolojik bir eser değil, çağdaş üretim pratikleriyle yeniden yorumlanabilecek dinamik bir kültürel değer olduğu ortaya konulmuştur. Kültürel mirasın korunmasının yalnızca fiziksel muhafaza ile sınırlı kalmayıp; sanatsal üretim süreçleri aracılığıyla toplumsal yaşam içinde yeniden anlamlandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Aslan, 2025; Kapar, 2025). Geri dönüşüm temelli tasarım yaklaşımları, kültürel sürdürülebilirliği ekolojik duyarlılıkla bütünleştiren bir üretim modeli sunmaktadır. Bu yaklaşım, sürdürülebilirliğin yalnızca çevresel değil; etik, estetik ve toplumsal sorumluluk boyutlarını da içeren bütüncül bir anlayış olduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak Maraş Aslanı, müze sunumlarının ötesinde geleneksel stant üzerini terk ederek sürdürülebilir odaklı sanat nesnesi olmaktadır. Kamusal sanat yerleşimleri ile kentin dokusuna entegre edilmiş güçlü bir tasarımda şekillenmektedir. Geri dönüşüm fikriyle Maraş Aslanı'nın kültürel değerini merkeze alan tasarımları toplum tüketimine sunan bir yaklaşımdır. Bu model önerisi ile Maraş Aslanı, estetik boyutu aracılığıyla bilinçli sanat tüketicilerinin oluşumuna katkı sağlayarak kültürel ve sanatsal sürdürülebilirlik bilincinin gelişimine zemin hazırlamaktadır. Söz konusu yaklaşım, sanatı çevresel ve kültürel sorumluluk ekseninde konumlandırarak bu süreçte somut bir katkı sunmaktadır. Çalışma, ampirik uygulamalarla sınanabilecek kavramsal bir çerçeve sunmakta; kültürel mirasın geri dönüşüm temelli sanatsal tasarımlar yoluyla yeniden anlamlandırılmasına yönelik disiplinler arası araştırmalar için temel oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler: *maraş aslanı, kültürel, sanatsal sürdürülebilirlik*

Kaynakça

- Ahunbay, Z. (2009). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul: YEM Yayın.
- Aslan, E. (2025). *Kültürel miras ve sürdürülebilir kalkınma: Kars örneğinde eleştirel bir yaklaşım*. Ankara: Çizgi Kitabevi.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

- Ballı, A. (2019). Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir girişimcilik ve Türkiye’de sürdürülebilir girişimcilik. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute*, 11(29), 464-483.
- Doğan, A. (2025). Kültür Ölçmeye Direndiğinde: Kültürel Sürdürülebilirlik ve Müzik Kenti Kırşehir. *İleti-s-im*, (42).
- ICOMOS. (1994). Nara Özgünlük Belgesi, Nara Özgünlük Konferansı, Nara, 1994.
- Karakul, Y. A., & Taş, M. (2024). Sanat eğitiminin kültürel mirasın önemi. *18. Uluslararası Türk*
- Kapar, S. (2026). SÜRDÜRÜLEBİLİR SANAT PRATİKLERİNDE TEKSTİLİN
- Kayahan, Z., & Çevik, N. (2021). ÇEVRE BİLİNCİ BAĞLAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR SANATSAL DİL. *Akademik Sanat*, (14), 1-11.
- Özdemir, G., & Özdemir, M. (2020). Kültürel miras, sürdürülebilirlik ve kalkınma ilişkisi. *Uluslararası Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 1–10.
- Kültürü, Sanatı ve Kültürel Mirası Koruma Sempozyumu Bildirileri*, 45-57.
- Özkaraca, N., & Halaç, H. H. (2022). Tarihi çevrede sürdürülebilirlik konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Journal of Limnology and Freshwater Fisheries Research*, 15(1), 203-222.
- Rypkema, D. (2009). The Role of Heritage Conservation in a Sustainable Economy. *Heritage as an Economic Stimulus*.
- Yıldırım, M. (2022). Kültürel mirasın aktarımında illüstrasyon sanatının önemi ve minyatür sanatıyla karşılaştırılması (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

Görsel Sanatlar Kültüründe Sürdürülebilirlik Bağlamında Kültürel Değişime Direnç ve Kültürlerarası Etkileşim

Elif Naz Atay (Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi)

Coşkun Yılmaz (Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Görsel sanatlar kültürü, toplumsal kimliklerin, estetik değerlerin ve kültürel anlam üretim süreçlerinin görünür hale geldiği dinamik bir alandır. Küreselleşme, dijitalleşme ve artan kültürlerarası etkileşim süreçleri, sanat üretim ve dolaşım biçimlerini dönüştürmekte; bu dönüşüm ise yerel kültürel kodların korunması ve sürdürülebilirliği konusunda yeni tartışmaları beraberinde getirmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı başlangıçta çevresel bir çerçevede ele alınmış olsa da günümüzde kültürel boyutuyla da değerlendirilmektedir. Kültürel sürdürülebilirlik, bir toplumun kimliğini, değerlerini ve sanatsal mirasını korurken değişime uyum sağlayabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Soini & Birkeland, 2014).

Hall'a (1997) göre kültürel kimlik sabit bir yapı değil, sürekli yeniden inşa edilen bir oluşumdur. Bu bağlamda kültürel değişime direnç, yalnızca muhafazakâr bir tepki değil; kimliğin yeniden tanımlanma sürecinde ortaya çıkan seçici bir mekanizma olarak değerlendirilebilir. Bhabha'nın (1994) kültürlerarası etkileşim ve melezlik kavramı ise kültürel karşılaşmaların yeni anlam alanları ürettiğini vurgulamaktadır. Ancak literatürde görsel sanatlar özelinde kültürel değişime direncin sürdürülebilirlik perspektifiyle bütüncül biçimde ele alındığı çalışmalar sınırlıdır.

Bu çalışma, görsel sanatlar kültüründe sürdürülebilirlik bağlamında kültürel değişime direncin nasıl ortaya çıktığını ve kültürlerarası etkileşim süreçleriyle nasıl ilişkilendiğini literatür temelinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, kültürel direncin görsel sanatlar alanında sürdürülebilirliği destekleyici mi yoksa engelleyici mi bir rol oynadığıdır. Çalışmanın hipotezi, kültürel direncin tek boyutlu bir engelleme mekanizması olmadığı; aksine kültürel sürekliliği korurken yeni estetik sentezlerin oluşumuna zemin hazırlayan seçici ve dönüştürücü bir süreç olduğudur.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden literatür temelli derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Ulusal ve uluslararası akademik veri tabanlarında kültürel sürdürülebilirlik, kültürel direnç, kültürlerarası etkileşim ve görsel sanatlar anahtar kavramları çerçevesinde yayımlanmış makale, kitap ve bildiriler incelenmiştir.

Kaynak seçiminde son otuz yıl içerisindeki çalışmalar önceliklendirilmiş; alanın kuramsal temelini oluşturan klasik metinlere de yer verilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve tematik kategorilere ayrılmıştır. Analiz sürecinde kavramsal karşılaştırmalar yapılmış; benzer ve farklı yaklaşımlar belirlenerek bütüncül bir değerlendirme ortaya konmuştur. Araştırma, betimsel analiz yoluyla kuramsal çıkarımlar geliştirmeyi hedeflemektedir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, kültürel değişime direncin görsel sanatlar alanında çift yönlü bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bir yandan yerel estetik kodların ve kültürel kimliğin korunmasını destekleyerek kültürel sürekliliğe katkı sağlamaktadır. Diğer yandan kültürlerarası etkileşim süreçlerinde ortaya çıkan melez sanat pratikleri aracılığıyla yenilikçi ifade biçimlerinin gelişimine olanak tanımaktadır.

Sürdürülebilirlik perspektifi, kültürel direncin mutlak bir karşı duruş değil; seçici bir uyum mekanizması olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda görsel sanatlar eğitimi ve kültür politikalarında hem yerel değerleri koruyan hem de kültürlerarası etkileşimi teşvik eden dengeli stratejilerin geliştirilmesi önerilmektedir. Çalışma, sanat eğitimi programlarında kültürel farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerinin güçlendirilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: *kültürel sürdürülebilirlik, kültürel direnç, kültürlerarası etkileşim, görsel sanatlar, kültürel değişim*

Kaynakça

- Bhabha, H. K. (1994). The location of culture. London: Routledge.
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. London: Sage.
- Smith, L. (2006). Uses of heritage. London: Routledge.
- Soini, K., & Birkeland, I. (2014). Exploring the scientific discourse on cultural sustainability. Geoforum, 51, 213–223. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2013.12.001>
- Throsby, D. (2001). Economics and culture. Cambridge: Cambridge University Press.

Üstün Yetenekli Çocuklarda Güzellik Algısının Kendilik Algısı ve Sanatsal Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi

Zeynep Aygören (Edirne Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Edirne Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sanat, bireyin kendisini ifade etme biçimlerinden biri olmasının yanı sıra toplumsal değerlerin, kültürel birikimin ve estetik anlayışın kuşaklar arasında aktarılmasını sağlayan sürdürülebilir bir öğrenme alanıdır. Çocukluk döneminde gelişen estetik algı, bireyin sanatsal üretim süreçlerine yaklaşımını ve kendilik algısının oluşumunu etkileyen temel gelişimsel unsurlardan biridir (Karabulut & Yılmaz, 2021). Üstün yetenekli çocuklar, gelişmiş bilişsel ve yaratıcı özellikleri nedeniyle çevrelerini algılama ve anlamlandırma süreçlerinde akranlarından farklılaşabilmekte; bu durum güzellik kavramına yükledikleri anlamların daha özgün biçimde şekillenmesine yol açabilmektedir. Çocukların estetik yargılarının gelişiminin bilişsel gelişim süreçleriyle birlikte ilerlediği ve yaşla birlikte farklılaşabildiği belirtilmektedir (Parsons, 1987). Bu nedenle üstün yetenekli çocukların estetik değerlendirme biçimlerinin incelenmesi hem bireysel kimlik gelişimini anlamak hem de sanatsal düşünme becerilerinin sürdürülebilirliğini desteklemek açısından önem taşımaktadır (Eisner, 2002). Resim, çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikolojik süreçlerini yansıtan önemli bir ifade aracıdır. Çocuk resimleri, bireyin algı dünyasını, değer yargılarını ve benlik oluşum süreçlerini ortaya koyabilen bir veri kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Algı, çevreden gelen uyarıcıların bireyin deneyimleri ve beklentileri doğrultusunda zihinsel olarak anlamlandırılması sürecidir. Kendilik algısı ise bireyin kendi özelliklerini, yeterliliklerini ve değerini nasıl değerlendirdiğini ifade eden çok boyutlu bir yapıdır (Kapıkıran, 2014). Çocukların estetik değerlendirmeleri ve “güzel” kavramına yükledikleri anlamlar, benlik gelişimi ile yakından ilişkilidir. Üstün yetenekli çocukların sanatsal üretimlerinde erken yaşlardan itibaren özgün düşünme ve sembolik anlatım becerilerinin daha belirgin olduğu ifade edilmektedir (Winner, 1996).

Alanyazın incelendiğinde çocukların estetik değer algılarını ölçmeye yönelik çeşitli çalışmaların bulunduğu (Demirel, 2018), ancak üstün yetenekli çocuklarda güzellik algısının doğrudan kendilik algısı ile ilişkilendirildiği araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum çalışmanın literatürdeki boşluğu doldurma potansiyelini ortaya koymaktadır. Araştırmanın temel problemi, üstün yetenekli çocukların güzellik algısının nasıl oluştuğunu ve bu algının kendilik algılarıyla nasıl ilişkilendiğini belirlemektir. Araştırmanın alt problemleri; çocukların çizimlerinde hangi figürlerin güzellik kavramı ile ilişkilendirildiğini belirlemek ve güzellik algısı ile kendilik algısı arasında tematik bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın hipotezi, üstün yetenekli çocukların güzellik algısı ile kendilik algısının benzer psikososyal ve gelişimsel faktörlerden etkilenmesi nedeniyle paralel biçimde geliştiğidir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Çalışma keşifsel ve betimsel nitelik taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Edirne Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi’nde öğrenim gören, üstün

yetenekli tanısı konulmuş 7–13 yaş aralığındaki toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt olarak üstün yetenekli tanısına sahip olma ve belirtilen yaş aralığında bulunma esas alınmıştır. Veri toplama sürecinde öğrenciler yaş düzeylerine göre 5–6 kişiden oluşan gruplara ayrılmış ve kendilerine “Sizce güzel nasıldır, kimdir?” sorusu yöneltilerek resim çizmeleri istenmiştir. Tüm katılımcılara aynı materyaller sağlanmıştır (A4 kâğıt ve 12’li kuru boya seti). Çizimlerin tamamlanmasının ardından öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve çizimlerin anlamı hakkında açıklamalar alınmıştır.

Elde edilen veriler üç alan uzmanının görüşü doğrultusunda analiz edilmiştir. Çizimler nitel veri analiz yöntemlerinden tematik içerik analizi kullanılarak incelenmiş, ortak temalar belirlenmiş ve çizimler şu kategoriler altında sınıflandırılmıştır: Hayali karakter, aile üyeleri, arkadaş ve sosyal çevre, oyun/çizgi film karakterleri, kendilik temsilleri ve cinsiyetsiz ögeler. Ayrıca cinsiyet ve sınıf düzeyine göre dağılımlar grafiksel olarak değerlendirilmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, üstün yetenekli öğrencilerin güzellik kavramını kalıplaşmış temsillerden ziyade bireysel deneyimleri ve kendilik algıları doğrultusunda özgün biçimde yorumladıklarını göstermektedir. Çocuk resimlerinin bireyin bilişsel ve duygusal gelişimini yansıtan önemli göstergeler olduğu yönündeki bulgular, sanat yoluyla çocuk gelişiminin anlaşılabilirliğini vurgulayan çalışmalarla da örtüşmektedir (Lowenfeld & Brittain, 1987).

Çizilen ögeler incelendiğinde, çocukların %30’unun hayali karakterler çizerek yaratıcı bir güzellik algısı geliştirdiği (Resim 1.1); %31,67’sinin aile üyelerini resmederek bu algıyı duygusal bağlarla ilişkilendirdiği (Resim 1.2); %18,33’ünün arkadaşlarını çizerek sosyal ilişkilerin etkisini yansıttığı ve %5’inin cinsiyetsiz temsillerle (Resim 1.3) güzelliği cinsiyetle sınırlamayan bir bakış açısı ortaya koyduğu görülmüştür.

Resim 1.1 Erkek (13)

Resim 1.2 Erkek (7)

Resim 1.3 Erkek (10)

Güzellik algısı ile sürdürülebilir sanat arasındaki ilişki yalnızca estetik bir tercih meselesi değil, aynı zamanda bireyin çevresiyle kurduğu anlamlı ve devamlı etkileşimin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Kagan, 2011). Çocukların kendi deneyimlerinden yola çıkarak oluşturdukları güzellik temsilleri, sanatın sürdürülebilirliğine katkı sağlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir (Barrett, 2014).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Araştırma bulguları, üstün yetenekli çocukların güzellik algılarının özgün ve bireysel olması nedeniyle, sürdürülebilir sanat anlayışına da daha esnek ve yaratıcı katkılar sunabileceğini göstermektedir. Özellikle hayali karakterler ve cinsiyetsiz temsiller gibi kategoriler, çocukların estetik normları yeniden yorumlayabildiğini ve bu durumun sanatın dönüşebilir ve sürdürülebilir yapısını desteklediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: *güzellik algısı, kendilik algısı, üstün yetenekli çocuklar, sanat eğitimi, estetik algı*

Kaynakça

- Barrett, T. (2014). Criticizing art: Understanding the contemporary. McGraw-Hill Education.
- Demirel, İ. N. (2018). 9–12 yaş çocukların estetik değer algılarının incelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(2), 312–327.
- Eisner, E. W. (2002). The arts and the creation of mind. New Haven, CT: Yale University Press.
- Kagan, S. (2011). Art and sustainability: Connecting patterns for a culture of complexity. Transcript Verlag.
- Kapıkıran, Ş. (2014). Ergenlerin kendilik algısı ile anne baba tutumları ve bazı değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35(1), 69–79.
- Karabulut, N., & Yılmaz, M. (2021). Çocuklarda estetik algı gelişimi ve sanat eğitiminin bireysel gelişime etkisi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41(3), 1587–1608.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). Creative and mental growth (8th ed.). New York, NY: Macmillan.
- Parsons, M. J. (1987). How we understand art: A cognitive developmental account of aesthetic experience. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Winner, E. (1996). Gifted children: Myths and realities. New York, NY: Basic Books.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Minyatür Sanatının Modern Sanata Uyarlanması

Ayşegül Altınel (Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Minyatür sanatı, tarih boyunca yazılı metinleri görsel olarak destekleyen, simgesel anlatımı ve iki boyutlu estetik yapısıyla kültürel belleğin aktarımında önemli bir rol üstlenmiştir (Tanındı, 1992; Aslanapa, 1986). İslam görsel kültürü içerisinde gelişen minyatür, perspektif anlayışından bağımsız kompozisyon yapısı ve anlatı merkezli yaklaşımıyla özgün bir sanat dili oluşturmuştur (Grabar, 2001). Minyatür sanatının tarihsel gelişimi incelendiğinde yalnızca dekoratif bir unsur değil, aynı zamanda kültürel anlatının görsel bir taşıyıcısı olduğu görülmektedir (Jafari, 2018). Son yıllarda yapılan çalışmalar, minyatür sanatının yalnızca tarihsel bir miras olarak değil, çağdaş sanat bağlamında yeniden yorumlanabilen dinamik bir ifade biçimi olarak ele alınabileceğini göstermektedir (Kato, 2015; Palta, 2014). Postmodern sanat anlayışı içerisinde geleneksel sanat formlarının yeniden yorumlanması, kültürel süreklilik ve kimlik inşası açısından önemli bir tartışma alanı oluşturmuştur (Pala & Türkdoğan, 2025). Bununla birlikte literatürde minyatür sanatının modern sanatla ilişkisini ele alan çalışmaların çoğunlukla kuramsal düzeyde kaldığı; uygulama temelli, öğrenci merkezli ve üretim sürecini belgeleyen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmalar geleneksel motiflerin çağdaş sanatta kullanılabileceğini ortaya koymakla birlikte, minyatür estetiğinin modern anlatım biçimleriyle nasıl sistematik biçimde bütünleştirilebileceği sorusu yeterince açıklanamamıştır. Ayrıca araştırmaların çoğu profesyonel sanatçı üretimlerine odaklanmakta, eğitim bağlamında genç bireylerin minyatür sanatını çağdaş bir ifade aracı olarak deneyimleme süreçleri sınırlı biçimde ele alınmaktadır. Oysa kültürel mirasın sürdürülebilirliği, geleneksel sanatların yeni üretim ortamlarına uyarlanmasıyla mümkün olmaktadır (UNESCO, 2003; UNESCO, 2021).

Bu çalışma, minyatür sanatını modern sanat anlayışıyla bütünleştirerek uygulama temelli bir araştırma modeli geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma yalnızca kuramsal çözümleme ile sınırlı kalmayıp özgün sanatsal üretim sürecini merkeze almakta ve süreci estetik, kavramsal ve pedagojik boyutlarıyla belgelemektedir. Çalışmanın temel amacı, minyatür sanatının çağdaş sanat bağlamında yeniden işlevlendirilmesini sağlamak ve geleneksel ile modern arasında özgün bir görsel anlatım dili geliştirmektir. Araştırma sorusu, minyatür sanatının modern sanat anlayışıyla nasıl bütünleştirilebileceği ve bu bütünleşmenin çağdaş sanatsal üretime nasıl katkı sağlayacağıdır. Araştırmanın hipotezi, minyatür sanatının estetik ve anlatısal özelliklerinin modern sanatın kavramsal ve deneysel yapısıyla birleştiğinde güncel ve özgün bir ifade dili oluşturabileceğidir.

Yöntem

Araştırma, uygulamalı ve keşifsel tasarıma dayalı sanatsal üretim temelli bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini geleneksel minyatür sanatı ile modern sanat alanındaki çağdaş uygulamalar oluştururken çalışma grubunu araştırmacı tarafından üretilen özgün eserler ve seçilmiş çağdaş sanatçı örnekleri oluşturmaktadır. Örneklem sürecinde amaçlı örneklem yöntemi kullanılmış ve minyatür estetiğini çağdaş sanat diliyle ilişkilendiren çalışmalar tercih

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

edilmiştir. Çalışma, sanatsal üretim sürecinin araştırma yöntemi olarak ele alındığı practice-based araştırma yaklaşımına dayanmaktadır (Candy & Edmonds, 2011; Sullivan, 2010).

Veri toplama sürecinde literatür taraması, sanatsal eser analizi, görsel dokümantasyon ve uygulamalı üretim tekniklerinden yararlanılmıştır. Tasarım sürecinde geleneksel minyatür teknikleri kâğıt, mürekkep ve guaj boya gibi malzemelerle uygulanmış, ardından dijital düzenleme araçlarıyla yeniden yorumlanmıştır. Üretim süreci eskiz oluşturma, kompozisyon geliştirme, renklendirme ve sonlandırma aşamalarını içerecek şekilde sistematik olarak yürütülmüştür. Özellikler eserler biçimsel özellikler, anlatım dili ve kavramsal yapı açısından değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz ve yorumlayıcı içerik analizi yöntemleri kullanılarak minyatür estetiğinin modern sanatla bütünleşme biçimleri nitel olarak incelenmiştir.

Beklenen / Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma sonucunda geleneksel minyatür sanatının modern sanat anlayışıyla bütünleştirildiğinde estetik, anlatımsal ve kavramsal açıdan özgün bir ifade dili oluşturabildiği belirlenmiştir. Gerçekleştirilen sanatsal uygulamalar, minyatürün detaycı yapısı, simgesel dili ve iki boyutlu kompozisyon anlayışının çağdaş sanatın deneysel teknikleri ve kavramsal yaklaşımlarıyla uyumlu biçimde dönüştürülebileceğini göstermiştir. Bu durum, minyatür sanatının yalnızca tarihsel bir değer değil, güncel toplumsal ve kültürel temaların aktarımında da etkili bir araç olabileceğini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, geleneksel tekniklerin modern anlatım biçimleriyle bir araya getirilmesinin yaratıcı düşünme süreçlerini desteklediğini ve kültürel mirasa yönelik farkındalığı artırdığını göstermektedir. Minyatür estetiğinin çağdaş bağlamda yeniden yorumlanmasının gelenek ile yenilik arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sanatsal üretim sürecinin uygulama temelli olarak yürütülmesi, öğrencilerin deneyim yoluyla öğrenmesini destekleyen pedagojik bir model sunmaktadır.

Sonuçlar doğrultusunda geleneksel sanatların çağdaş sanat eğitimi programlarına daha fazla entegre edilmesi, disiplinler arası uygulamaların artırılması ve minyatür sanatının dijital üretim ortamlarıyla desteklenerek yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bu yaklaşımın kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlayabilecek bir sanat eğitimi modeli sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: *Minyatür Sanatı, Çağdaş Sanat, Kültürel Miras, Sanatsal Üretim, Görsel Anlatı*

Kaynakça

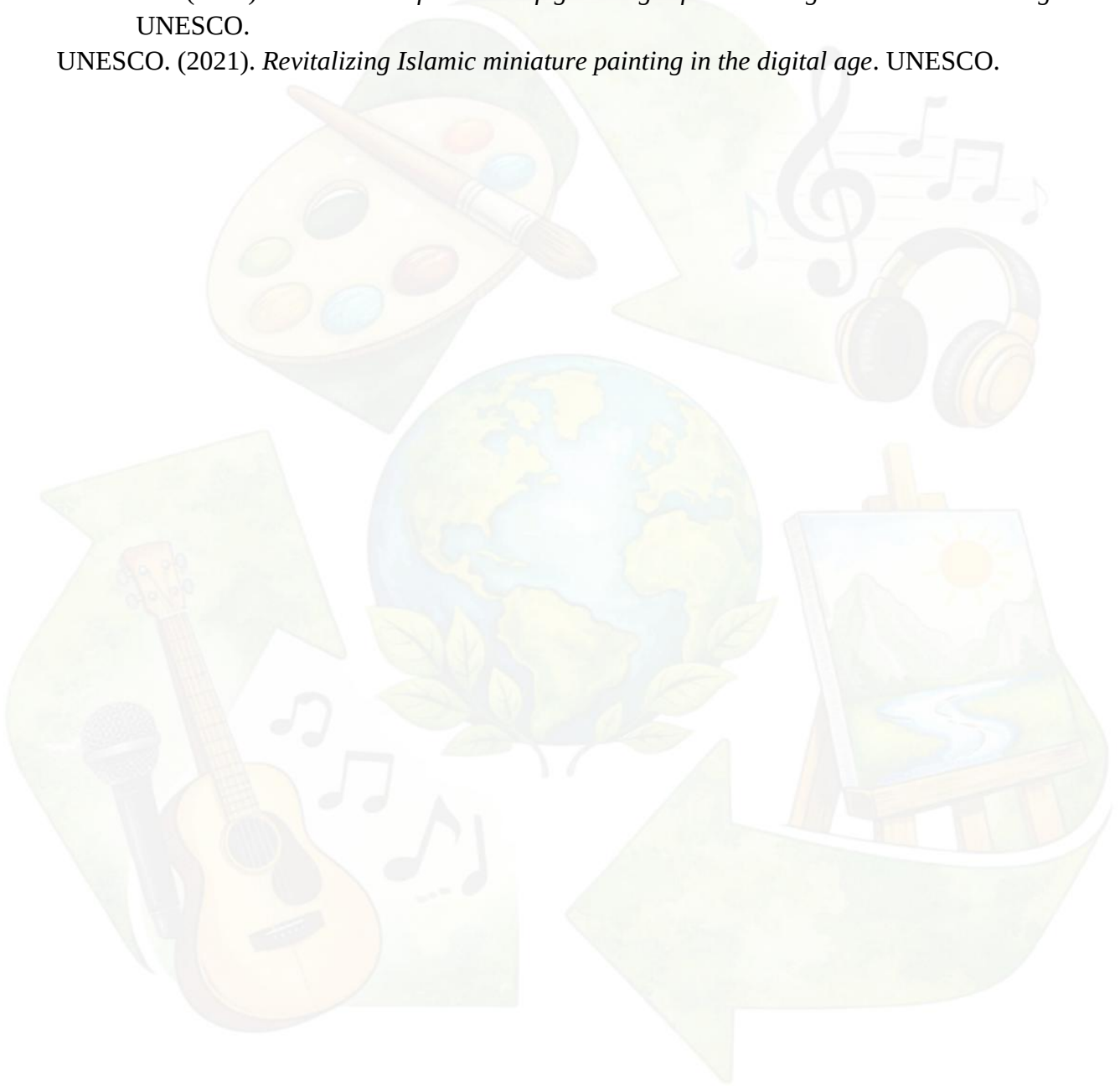
- Aslanapa, O. (1986). *Türk sanatı tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Candy, L., & Edmonds, E. (2011). The role of the artefact and frameworks for practice-based research. *Leonardo*, 44(1), 63–69. https://doi.org/10.1162/leon_a_00185
- Grabar, O. (2001). *Islamic visual culture, 1100–1800*. Princeton University Press.
- Jafari, E. (2018). Minyatür sanatının etimolojik ve kavramsal gelişimi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 27, 25–40.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

- Kato, G. (2015). Minyatürün ruhu: Gelenekten moderniteye bir yolculuk. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(2), 45–56.
- Pala, S., & Türkdoğan, T. (2025). Güncel Sanat Pratiklerinde Kimlik Temsili: Postkolonyal Bir Değerlendirme. *İnsanat Sanat Tasarım ve Mimarlık Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 900-922.
- Palta, A. (2014). Geleneksel Türk minyatür sanatının çağdaş yorumları üzerine bir inceleme. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(2), 85–98.
- Sullivan, G. (2010). *Art practice as research: Inquiry in visual arts* (2nd ed.). Sage.
- Tanıncı, Z. (1992). *Osmanlı minyatür sanatı*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. UNESCO.
- UNESCO. (2021). *Revitalizing Islamic miniature painting in the digital age*. UNESCO.

Üstün Yetenekli Çocukların Çizimlerinde İç ve Dış Mekân Algısının İncelenmesi

Duru Uzunca (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Birey, yaşamının erken dönemlerinden itibaren çevresini algılama, anlamlandırma ve zihinsel temsiller oluşturma süreci içerisinde. Çocukluk döneminde gelişen mekân algısı, bilişsel gelişim, duygusal deneyimler ve çevresel etkileşimlerin birleşimiyle şekillenmektedir. Mekân yalnızca fiziksel bir çevre değil, bireyin deneyimleriyle anlam kazanan psikolojik ve bilişsel bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Lang, 1987; Tanyeli, 2000). Bu bağlamda çocuk resimleri, bireyin çevreyi nasıl algıladığını ve yorumladığını ortaya koyan önemli bir ifade alanı olarak kabul edilmektedir (Yavuzer, 1995). Çocukların çizimleri, onların dünyayı algılama biçimlerinin yanı sıra mekânsal ilişkileri nasıl organize ettiklerini ve çevresel deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını göstermesi bakımından gelişimsel açıdan önemli veriler sunmaktadır. Üstün yetenekli çocuklar, akranlarına kıyasla gelişmiş soyut düşünme, problem çözme ve yaratıcı ifade becerilerine sahiptir. Bu özellikler, onların mekânı algılama ve temsil etme biçimlerinde farklılaşmalara yol açabilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018). Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre çocuklar, gelişim süreçleri boyunca nesneler ve mekân arasındaki ilişkileri giderek daha sistemli biçimde kavramakta ve zihinsel mekân temsilleri oluşturmaktadır (Piaget, 1964; Piaget & Inhelder, 1967). Mekânın iki boyutlu yüzeylerde temsil edilmesi ise uzamsal düşünme becerilerinin gelişimiyle doğrudan ilişkilidir. Bu süreçte çocukların çevresel deneyim çeşitliliği, mekânı algılama ve yeniden üretme becerilerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Çocukluk döneminde edinilen mekânsal deneyimler, bireyin ileriki yaşamındaki mekânsal bellek ve çevresel farkındalık düzeyini etkilemektedir. Tuan'a (2004) göre mekân, bireyin duygusal bağ kurduğu ve anlam yüklediği bir "yer" deneyimine dönüşmektedir. Özellikle açık alan deneyimlerinin çocukların dikkat, bilişsel esneklik ve keşif davranışlarını desteklediği belirtilmektedir (Ulset et al., 2017). Üstün yetenekli çocuklar açısından dış mekân deneyimleri, yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sunarak yaratıcılık ve bağımsız düşünme süreçlerini güçlendirebilmektedir (Roeper & Clark, 2023). Bu nedenle çocukların sanatsal üretimlerinde mekânsal tercihlerinin incelenmesi hem bilişsel gelişim hem de çevresel deneyimlerin sanatsal yansımalarını anlamak açısından önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin çizimlerinde iç ve dış mekân algısını nasıl kurguladıklarını incelemektir. Araştırma kapsamında "Üstün yetenekli çocukların iç ve dış mekân algıları arasında farklılık var mıdır?" ve "Mekân algısı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?" sorularına yanıt aranmıştır. Araştırmanın hipotezi, üstün yetenekli çocukların çizimlerinde dış mekân temsillerinin daha baskın olacağı ve mekân tercihinin cinsiyete bağlı farklılık gösterebileceğidir.

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesine dayalı betimsel analiz deseniyle yürütülmüştür. Çalışma grubunu, bir Bilim ve Sanat Merkezinde öğrenim gören ve üstün yetenekli tanısı almış toplam 22 üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmaya katılan üstün yetenekli tanısı almış çocuklardan 5 kız 11 erkek olmak üzere toplam 16 öğrenci dış mekân çalışmayı tercih etmişlerdir. İç mekân çalışmasını tercih edenlerin sayısı 4 kız 2 erkek olmak üzere toplam 6 çocuktan oluşmaktadır.

Veri toplama sürecinde öğrencilerden iç mekân veya dış mekân temalı serbest resimler çizmeleri istenmiştir. Üretilen çizimler mekân türü, perspektif kullanımı, figür-mekân ilişkisi, sembolik öğeler ve renk tercihleri açısından değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde içerik analizi yöntemi kullanılmış; çizimler önceden belirlenen kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Mekânsal göstergeler zemin kullanımı, çevresel öğeler, mekânsal derinlik ve figür yerleşimi kriterleri doğrultusunda incelenmiştir. Değerlendirme sürecinde nesnelliği sağlamak amacıyla öğrenci kimlikleri kodlanmış ve çalışmalar anonim hâle getirilmiştir. Elde edilen veriler frekans ve yüzde dağılımları kullanılarak yorumlanmış, iç ve dış mekân tercihleri cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma bulguları, üstün yetenekli çocukların çizimlerinde dış mekân temsillerinin iç mekân çizimlerine kıyasla daha baskın olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun açık alan, doğa ve çevresel unsurları içeren kompozisyonları tercih ettiği belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kız öğrencilerin iç mekân temalarına daha fazla yöneldiği; erkek öğrencilerin ise dış mekân çizimlerini daha sık tercih ettiği görülmüştür. Bu durum, mekân tercihinin bireysel deneyimlerin yanı sıra toplumsal ve gelişimsel faktörlerle de ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Elde edilen bulgular, çocukların mekân algısının yalnızca fiziksel çevre deneyimlerinden değil, aynı zamanda duygusal ve bilişsel süreçlerden de etkilendiğini göstermektedir. Açık alan deneyimlerinin dikkat, keşif davranışı ve bilişsel esnekliği desteklediğine ilişkin literatür bulguları araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Ulset et al., 2017). Ayrıca dış mekân deneyimlerinin üstün yetenekli öğrencilerde yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini desteklediğine yönelik çalışmalarla da uyumlu sonuçlar elde edilmiştir (Roeper & Clark, 2023). Bu bağlamda, çocukların çevresel deneyim çeşitliliğinin sanatsal üretimlerine doğrudan yansıdığı söylenebilir.

Sonuç olarak, eğitim ortamlarının tasarımında iç ve dış mekân deneyimlerinin dengeli biçimde planlanmasının üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sanatsal gelişimini destekleyebileceği değerlendirilmektedir. Çocuk çizimleri ise mekânsal algının anlaşılmasında yalnızca bir ifade aracı değil, aynı zamanda gelişimsel ve pedagojik açıdan önemli bir değerlendirme aracı olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: mekân algısı, üstün yetenekli çocuklar, çocuk resmi, uzamsal algı, sanat eğitimi

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Kaynakça

- Lang, J. (1987). *Creating architectural theory: The role of the behavioral sciences in environmental design*. New York, NY: Van Nostrand Reinhold.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. T.C. Resmî Gazete (Sayı: 30471). Ankara: T.C. Resmî Gazete.
- Piaget, J. (1964). Development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176–186.
- Piaget, J., & Inhelder, B. (1967). *The child's conception of space*. New York, NY: W. W. Norton & Company.
- Roeper, A., & Clark, B. (2023). The outdoors as a rich learning environment for the gifted and talented: A conceptual framework. *Journal of Advanced Academics*, 34(2), 150–165.
- Tanyeli, U. (2000). *Mimarlıkta mekân kavramı*. İstanbul: YEM Yayın.
- Tuan, Y. F. (2004). *Mekân ve yer: Deneyim ve beklenti* (S. C. Akçura, Çev.). İstanbul: Everest Yayınları.
- Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bekkhus, M., & Borge, A. I. H. (2017). Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development. *Journal of Environmental Psychology*, 52, 69–80.
- Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yapay Zekâ ile Üretilen Sanatın Sürdürülebilirlik ve Sanat Ekosistemi Üzerindeki Etkileri

Tuna Yamaner / Pendik Bilim ve Sanat Merkezi

Kardelen Şensoy Gönül / Pendik Bilim ve Sanat Merkezi

Bu çalışma, yapay zekâ ile üretilen sanatın sürdürülebilirlik ve sanat ekosistemi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Son yıllarda yapay zekâ destekli görsel üretim araçlarının yaygınlaşması, sanat üretim süreçlerinde hız ve maliyet açısından önemli değişimler yaratmıştır. Ancak bu dönüşüm, yalnızca teknolojik bir ilerleme olarak değil; etik, ekonomik ve çevresel boyutlarıyla birlikte değerlendirilmesi gereken bir gelişme olarak görülmelidir. Sanatta sürdürülebilirlik kavramı yalnızca çevre dostu üretimi değil; kültürel devamlılığı, ekonomik dengeyi ve yaratıcı emeğin korunmasını da kapsamaktadır. Yapay zekâ sistemlerinin büyük veri setleriyle eğitilmesi, sanatçıların eserlerinin nasıl kullanıldığına dair telif ve etik tartışmalarını gündeme getirmiştir (Creative Commons, 2025; World Intellectual Property Organization, 2023). Otomasyonun tasarım ve illüstrasyon gibi alanlarda insan emeğine olan talebi azaltma potansiyeli, özellikle serbest çalışan sanatçılar açısından mesleki sürdürülebilirlik sorununa yol açabilir (Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence, 2025).

Çevresel açıdan yapay zekâ sistemlerinin çalıştırıldığı veri merkezlerinin enerji ve su tüketimi, dijital üretimin çevresel maliyetlerini göstermektedir (MIT Climate Portal, t.y.). Bu durum, dijital sanatın her zaman çevre dostu olduğu varsayımını sorgulamayı gerektirmektedir.

Araştırma, nitel literatür taramasına dayalı bir derleme çalışmasıdır. Bulgular, yapay zekâ ile üretilen sanatın hem fırsatlar hem de riskler barındırdığını göstermektedir. Sürdürülebilir bir sanat ekosistemi için etik veri kullanımı, sanatçı haklarının korunması ve enerji verimli teknolojilerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, sürdürülebilir sanat, dijital emek, veri merkezleri, sanat ekonomisi

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Son yıllarda yapay zekâ destekli görsel üretim araçlarının yaygınlaşması, sanat üretim süreçlerinde bir dönüşüm yaratmıştır. Metin komutlarıyla saniyeler içinde görsel üretilebilmesi üretim hızını artırmış; ancak bu gelişme etik, ekonomik ve çevresel tartışmaları da beraberinde getirmiştir. “Sanatta sürdürülebilirlik” yalnızca çevreyi korumakla sınırlı değildir; kültürel devamlılık, ekonomik adalet ve yaratıcı emeğin korunmasını da içerir. Bu yüzden yapay zekâ ile üretilen sanatın, sürdürülebilir bir sanat ekosistemi kurmaya katkı mı sunduğu yoksa bu ekosistemi zayıflatma riski mi taşıdığı sorusu önem kazanmıştır.

Yapay zekâ sistemleri, büyük ölçekli veri setleriyle eğitilmektedir. Bu veri setlerinde sanatçıların eserlerinin bulunması, izin ve telif tartışmalarını doğurmuştur. Creative Commons (2025), yapay zekâ eğitiminde kullanılan içeriklerin nasıl kullanılabileceğinin şeffaf biçimde belirlenmesi gerektiğini vurgular. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization, 2023) ise yapay zekâ ve fikri mülkiyet ilişkisinin küresel ölçekte tartışmalı olduğunu; özellikle üretim sürecinde insan katkısının ve veri kaynağının belirlenmesinin kritik

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

olduğunu belirtir. Bu durum, “emeğin görünmezleşmesi” ve “dijital emek ihlali” gibi kavramların sanat alanında kullanılmasına yol açmıştır.

Ekonomik boyutta, yapay zekânın tasarım ve illüstrasyon gibi alanlarda iş akışlarını hızlandırması kurumlar için maliyet avantajı yaratırken, serbest çalışan sanatçılar açısından gelir baskısı oluşturabilir. Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence tarafından yayımlanan AI Index raporu (2025), yapay zekâ uygulamalarının iş gücü piyasalarını dönüştürdüğünü ve bazı mesleklerde yeniden beceri gereksinimi doğurduğunu göstermektedir. Bu dönüşüm, sanat üretiminde “hız”ın “özgünlük”ten daha değerli görülmesine neden olursa, uzun vadede kültürel üretimin niteliği etkilenebilir.

Yapay zekâ sistemlerinin çalıştığı veri merkezleri yüksek enerji tüketir; soğutma için su kullanımı gerekir. MIT Climate Portal (t.y.), dijital teknolojilerin iklim ve enerji üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtir. Bu nedenle “dijital üretim her zaman daha çevrecidir” varsayımı sorgulanmalıdır. Yaratıcılık boyutunda ise yapay zekâ, mevcut verileri yeniden düzenleyerek çıktı üretir; bu durum özgünlük, sanatçı kimliği ve kültürel çeşitlilik konularında yeni sorular doğurur.

Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ ile üretilen sanatın sürdürülebilirlik çerçevesinde çevresel, ekonomik ve kültürel etkilerini incelemek ve sanat ekosistemi üzerindeki olası uzun vadeli sonuçlarını tartışmaktır.

Yöntem

Bu çalışma derleme türünde hazırlanmıştır ve nitel literatür taramasına dayanmaktadır. Tarama sürecinde “AI-generated art”, “art and sustainability”, “digital labor”, “copyright”, “data centers energy” ve “water use” anahtar kelimeleri kullanılarak kurumsal raporlar ve güvenilir web kaynakları incelenmiştir. Kaynak seçerken Stanford HAI, MIT Climate Portal, Creative Commons ve WIPO gibi doğrudan ilişkili kurumların yayınlarına öncelik verilmiştir.

Elde edilen bilgiler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Bulgular üç ana tema altında sınıflandırılmıştır: (1) ekonomik etkiler (iş gücü, gelir ve üretim modeli), (2) çevresel etkiler (enerji/su kullanımı ve dolaylı karbon ayak izi) ve (3) kültürel-yaratıcı etkiler (özgünlük, kültürel çeşitlilik ve sanatçı kimliği). Ayrıca, kurum sayfalarındaki açıklamalar arasında tutarlılık kontrolü yapılmış; tarih bilgisi olmayan içerikler için (t.y.) kullanılmıştır. Metin içi atıflar APA-6 biçiminde verilmiş, kaynakçada kurum adı-yıl-başlık-URL sırası izlenmiştir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Literatür incelemesi sonucunda yapay zekâ ile sanat üretiminin hem fırsatlar hem de riskler barındırdığı görülmüştür. Ekonomik açıdan hızlı ve düşük maliyetli üretim avantaj sağlasa da bazı sanat alanlarında insan emeğinin değerinin azalmasına yol açabilir. Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence (2025) raporu, yapay zekâ uygulamalarının iş gücü piyasaları üzerinde dönüştürücü bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm, özellikle serbest çalışan ve proje bazlı çalışan sanatçılar açısından gelir istikrarı ve mesleki güvenlik konularında belirsizlik yaratabilmektedir.

Çevresel açıdan dijital üretim fiziksel atığı azaltma potansiyeline sahip olsa da veri merkezlerinin enerji ve su tüketimi önemli bir çevresel maliyet oluşturmaktadır (MIT Climate Portal, n.d.). Bu durum dijital üretimin dolaylı karbon ayak izini gündeme getirmektedir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Özellikle yüksek işlem gücü gerektiren yapay zekâ modellerinin uzun süreli çalıştırılması, enerji tüketimini artırmakta ve sürdürülebilirlik tartışmalarını güçlendirmektedir.

Kültürel ve etik açıdan ise telif hakkı ve veri kullanımı konularındaki belirsizlikler sürdürülebilir sanat ortamı açısından çözülmesi gereken alanlar olarak öne çıkmaktadır (Creative Commons, 2025; World Intellectual Property Organization, 2023). Yapay zekâ sistemlerinin mevcut sanat eserlerini yeniden yorumlaması, özgünlük ve sanatçı kimliği kavramlarını yeniden düşünmeyi gerektirmektedir.

Sonuç olarak, sürdürülebilir bir sanat ekosistemi için etik veri kullanımı, sanatçı haklarının korunması, şeffaf algoritmik süreçler ve enerji verimli teknolojilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Brynjolfsson, E. (n.d.). Home. Retrieved from MIT Climate Portal website: <https://climate.mit.edu/>
- Clark, J. (2023). IP and Frontier Technologies. Retrieved from frontier-technologies website: <https://www.wipo.int/en/web/frontier-technologies/artificial-intelligence/index>
- Gil, Y. (n.d.). Research. Retrieved from Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence website: <https://hai.stanford.edu/research>
- Paul, Y. (2025, June 25). AI and the Commons - Creative Commons. Retrieved from Creative Commons website: <https://creativecommons.org/ai-and-the-commons/>
- Perrault, R. (2025). AI Index | Stanford HAI. Retrieved from Stanford.edu website: <https://hai.stanford.edu/ai-index>
- Weizenabum, J. (n.d.). home | Berkman Klein Center. Retrieved from cyber.harvard.edu website: <https://cyber.harvard.edu/>

Mitlerin Güncel Yorumları: Nuh Tufanı Anlatısının Yeniden İnşası

Beril Ece Şentürk (Toroslar Bilim ve Sanat Merkezi)

Çiğdem Bakar (Toroslar Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Mitoloji, insanlığın en eski anlatı biçimlerinden biridir. İnsanlar tarih boyunca doğa olaylarını, toplumsal değişimleri ve insan ilişkilerini anlamlandırma ihtiyacı duymuştur. Bu ihtiyaç, mitolojik anlatıların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamıştır. Antik toplumlar gökyüzü, yeryüzü, rüzgâr, güneş ve deniz gibi doğa unsurlarını insanüstü güçlerle ilişkilendirmişlerdir. Böylece doğadaki güçlere tanrısal anlamlar yüklemiş ve onları kutsal varlıklar olarak tasavvur etmişlerdir (Başar ve ark., 2021; Batu & Baş, 2025).

Tufan miti özelinde yapılan çalışmalar, bu anlatının tek tanrılı dinlerin tamamında yer alan, yeryüzündeki kötülük ve ahlaki bozulmanın ilahi bir güç tarafından büyük bir sel ile cezalandırılmasını konu alan evrensel bir motif olduğunu göstermektedir. Yahudilik ve Hristiyanlıkta tufan sonrası ortaya çıkan gökkuşağı, Tanrı ile insanlık arasında yapılan bir antlaşmanın simgesi olarak sunulmaktadır. İslam anlatısında geminin Cudi Dağı'na oturması ve Nuh'un kavmini uyarma süreci ön plana çıkmaktadır. Bu alanda cevapsız kalan temel soru, yapısal olarak benzer olan bu hikâyenin, farklı toplumların ahlaki inşa süreçlerinde neden farklı “derslere” kaynaklık ettiği.

Bu çalışma, mitolojinin çağdaş eğitim ortamlarında disiplinlerarası bir öğrenme aracı olarak ortaokul düzeyindeki öğrencilerin mit kavramını tanımalarını, mitlerin evrensel temalarını günümüz toplumsal bağlamlarıyla ilişkilendirmelerini ve bu süreci yaratıcı üretim yoluyla ifade etmelerini amaçlamaktadır. Nuh tufanını sanatçılar genellikle ikonografik olarak geminin inşası, hayvanların gemiye alınışı, tufan anının dehşeti, güvercinin zeytin dalıyla dönüşü, gemiden çıkış ve şükür kurbanı gibi belirli aşamalar üzerinden tasvir etmişlerdir (Kubat, 2020). Çalışma kapsamında “Mitoloji temelli, öykü yazma ve illüstrasyon odaklı disiplinlerarası bir sanat etkinliği, ortaokul öğrencilerinin Nuh Tufanı mitini çağdaş toplumsal bağlamlarla ilişkilendirme ve bu ilişkileri yaratıcı sanatsal ifade yoluyla görünür kılma becerilerini nasıl yansıtmaktadır?” problemine yanıt aranmaktadır.

Mevcut kaynaklar, mitlerin insanların evreni, doğayı ve varoluşu anlamlandırma çabası olduğunu göstermektedir. Tufan miti insanlığın ahlaki bozulması, ilahi bir ceza olarak büyük bir sel, erdemli bir kişinin seçilmesi ve bir gemi aracılığıyla canlılığın devamı temaları üzerine kuruludur. Hristiyanlık ve Yahudilik geleneklerinde tufan sonrası “gökkuşağı”, Tanrı ile insanlık arasında bir daha tufan olmayacağına dair yapılan bir antlaşmanın simgesidir. İslam'da ise diğerlerinden farklı olarak tufanın sonunda geminin "Cudi Dağı'na oturduğu belirtilirken günümüzdeki Tevrat nüshaları ve Batılı araştırmacılar bu mekanın Ararat olduğunu savunmaktadır (Gülenç, 2021). Farklı dinler aynı temel hikâyeyi paylaşa da her inanın bu hikâyeden çıkardığı ahlaki dersler ve itaat, sorumluluk, tövbe, iman sembolik anlamlar farklılık göstermektedir.

Mevcut çalışmalar genellikle anlatıların metinsel benzerliklerine odaklanmıştır. Ancak, aynı kökenden gelen bir anlatının, farklı inanç sistemleri içerisinde nasıl olup da birbirinden bu

denli farklı ahlaki derslere ve toplumsal değer yargılarına dönüştüğü sorusu daha derinlemesine bir karşılaştırmalı analize ihtiyaç duymaktadır.

Yöntem

Bu çalışma mitolojik anlatıları çağdaş görsellerle buluşturan uygulamalı bir sanat eğitimi araştırması olarak tasarlanmıştır. Çalışma, mitlerin güncel toplumsal bağlamlarla yeniden kurgulanmasını ve bu sürecin görsel sanat temelli yaratıcı ürünlerle somutlaşmasını inceleyen keşifsel betimsel nitel bir desene dayanmaktadır.

Çalışma keşifsel ve betimsel nitel araştırma deseni içinde kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Toroslar Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 6. ve 7. sınıf düzeyindeki toplam 13 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Öğrencilerin yaşı dikkate alınarak mitoloji temalı uygulamaya gönüllü olarak katılmaları sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında öğrencilere öncelikle mit kavramı, mitlerin kültürel ve toplumsal işlevleri hakkında kısa bir bilgilendirme sunumu yapılmıştır. Öğrencilerden Nuh Tufanı mitinin temel yapısını koruyacak şekilde bu miti günümüz felaket senaryoları ve kurtarıcı figürlerle ilişkilendirerek kısa öyküler yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdığı öyküler ve yaptıkları betimlemeler incelenerek bu hikayelere uygun resimler, araştırmacı tarafından resimsel anlatı yoluyla görselleştirilmiş ve bu ürünler bir katalog hâlinde derlenmiştir.

Veri toplama aracı olarak öğrencilerin yazdığı kısa öyküler nitel veri analiz yöntemlerinden tematik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Öyküler, “felaket türleri, kurtarıcı figürler, mekân ve araç tasvirleri, renk ve kompozisyon tercihleri gibi temalar üzerinden öğrencilerin mitolojik imgelem ve yaratıcı düşünme biçimleri açısından incelenmiştir. Analiz sonuçları “Nuh Tufanı Anlatısının Yeniden İnşası” adı altında sergilenebilir bir görsel ürün tasarımına dönüştürülmüştür.

Resim 1 B.E.Ş.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Tablo 1. Felaket türü temasına ilişkin bulgular

Felaket Türü	f	%
Doğal afet (tufan, kasırga)	5	38,5
Teknolojik çöküş (elektrik, yapay zekâ)	4	30,8
Küresel savaş / politik kriz	2	15,4
Uzay tehdidi / gezegen çarpışması	2	15,4

Tablo 2. Kurtarıcı figürler temasına ilişkin bulgular

Kurtarıcı Türü	f	%
Bilim insanı / mühendis	6	46,2
İlahi figür	3	23,1
Mitolojik figür	3	23,1
Seçilmiş lider / birey	4	30,8
Anti-kahraman / güç sahibi	1	7,7

Tablo 3. Mekan ve çözüm temasına ilişkin bulgular

Mekan	f	%
Uzay / Mars / Roket	7	53,8
Deniz / Su / Tufan	5	38,5
Sığınak / Yer altı	3	23,1
Laboratuvar	3	23,1
Gemi	3	23,1

Tablo 4. Araç temasına ilişkin bulgular

Araç	f	%
Roket / Uzay gemisi	6	46,2
Elektrik sistemi	3	23,1
Telefon / sosyal medya	2	15,4
Zehir / biyolojik araç	1	7,7
Silah / bomba	2	15,4
Koruyucu kapsül	1	7,7
Kasırga makinesi	1	7,7

Tablo 5. Çözüm biçimi temasına ilişkin bulgular

Çözüm	f	%
Yeni başlangıç / yeniden doğuş	10	76,9
İlahi düzen kurulması	2	15,4
Güç merkezli yönetim	1	7,7

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Öykülerde felaket anlatılarının çoğunlukla küresel ölçekte kurgulandığı, çözümün ise büyük ölçüde teknoloji temelli araçlar üzerinden geliştirildiği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Mitoloji, disiplinlerarası öğrenme, görsel sanatlar

Kaynakça

- Başar, G., Yıldız, E. M., & Başar, E. (2021). Resim sanatında Antik Yunan mitolojisi ve Dionysos. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(78), 3348-3360.
- Batu, T., & Baş, A. (2025). Eros ve Psyche Mitinin Sanatta Temsili: Psikolojik Kuramlar Perspektifinden Disiplinlerarası Bir İnceleme. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 7(18), 179-201. <https://izlik.org/JA39FW72MC>
- Kubat, L. (2020). Tufan Betimlemesi ve Sanattaki Yansımalarından Örnekler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 221-244.
- Gülenç, A. (2021). Son Dönem Osmanlı Tarih ve Coğrafya Kaynaklarında Cudi Dağı ve Nuh Tufanı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 213-232.
- Makhmudjonova, G., & Durmuş, G. Ü. R. (2022). Kültürel ve Dini Etkileşimin Resim Sanatına Yansımalarının Analizi: 14.-15. Yüzyıla Ait El Yazmalarında Nuh'un Gemisi. *Academic Perspective Procedia*, 5(1), 26-36.
- Özsoy, İ. D. N. (2024). Nuh Tufanı Üzerine. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 4(21), 3649-3658.

Edebiyatın Düşünsel, Sanatın Fiziksel Dönüşümü: Minyatür ve Sürdürülebilirlik Odaklı Bir Eğitim Modeli

Yasemin Şentürk (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Çevirgen (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Edebi türler; anlatım yolları, konu seçimi ve boyutları bakımından tasnif edilen, eğitimin her kademesinde dil becerilerini ve eleştirel düşünceyi geliştiren temel araçlardır. Bu metinler, bireyin kültürel miras ve toplumla kurduğu bağı anlamlandıran güçlü bir aktarım alanı oluşturur. Geleneksel olarak minyatür sanatı, epik ve dini metinlerle (Şehname, Siyer-i Nebi vb.) özdeşleşmiş olsa da, bu çalışma kapsamında Yaşar Kemal'in "Üç Anadolu Efsanesindeki Köroğlu Efsanesi merkeze alınarak modern edebiyat ile geleneksel teknikler buluşturulmuştur. Köroğlu Efsanesi, Türk mitolojisindeki "su kökenli kanatlı at" motifi gibi doğaüstü unsurları barındıran ve mitlerin halk hikâyelerine dönüşümünü simgeleyen köklü bir anlatıdır.

Çalışma, sanatta sürdürülebilirlik kavramını iki boyutta ele almaktadır. Kültürel sürdürülebilirlik boyutunda, minyatür sanatının sadece geçmişe ait bir süsleme değil, modern eserleri yorumlamak için yaşayan bir dil olduğu vurgulanmıştır. Çevresel sürdürülebilirlik boyutunda ise, toplumsal bir farkındalık yaratmak amacıyla atık kâğıtların geri dönüştürülmesi hedeflenmiştir. Kullanılmış kâğıtlardan elde edilen hamurlarla hazırlanan yeni ve sürdürülebilir yüzeyler, minyatür çalışmaları için zemin oluşturmuştur. Böylece edebiyatın düşünsel dönüşümü ile kâğıdın fiziksel dönüşümü disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmiştir. Uygulama sürecinde, Köroğlu Efsanesindeki mitolojik olaylar ve kahramanlar eleştirel bir bakışla incelenmiştir. Metinden yola çıkılarak hazırlanan özgün çizimler; minyatürün hiyerarşik düzeni, iki boyutlu yapısı ve gölgesiz renklendirme gibi geleneksel tekniklerine bağlı kalınarak geri dönüştürülmüş yüzeylere aktarılmıştır. Sonuç olarak bu yaklaşım; öğrencilerin kültürel mirası tanımalarını, çevresel farkındalık kazanmalarını ve farklı disiplinler arasında bağ kurarak özgün sanatsal ürünler ortaya koymalarını sağlayan yenilikçi bir eğitim modeli sunmaktadır.

Edebi Türler ve Anlatı Geleneği bağlamında türler; edebiyat eserlerinin şekil, teknik ve konu gibi çeşitli unsurlar açısından ortak özellikler gösteren sözlü ve yazılı eser kümeleri olup şiir, tiyatro, anlatı ve düşünce türleri şeklinde dört ana başlıkta değerlendirilmektedir (Aytaş, 2006). Herhangi bir duygu, düşünce ve olayın dil aracılığıyla sanatkarane sunumundan oluşan edebi metinler (Çetişli, 2006), edebiyatın ana malzemesi olup onu anlaşılır kılmaya yardımcı olurlar (Uzun, 2010). Efsane; belirli bir üsluba bağlı olmayan, kaynaklarını geçmişten alan, ağızdan ağıza aktarılan ortak halk edebiyatı ürünüdür (Çalışır, 2016). Türk mitolojisi, efsaneler ve destanlar aracılığıyla karşımıza çıkmakta; mitler zamanla halk hikâyelerine dönüşmektedir (Yılmaz, 2014). Köroğlu Efsanesi bu geleneğin en önemli örneklerinden biridir. Efsanenin ilk bölümleri, seyislik mesleği ve "denizden çıkan olağanüstü güçlere sahip kıratın hikâyesi" ile başlar (Dalyan, 2007). Türk kozmolojisinde su unsurunun hayvan biçimli timsali olan at, sudan çıkan kanatlı atları anlatan efsanelerle de ilişkilidir (Çoruhlu, 2002).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Minyatürler, yazma eserlerdeki metni açıklamak üzere metnin içerisine yerleştirilmiş kitap resimleridir (Demir, 2022). Minyatürün en büyük özelliği konuyu tam olarak göstermesidir; derinlik kavramının bulunmaması bu sanatın estetik yapısına uygundur (Keskiner, 2004). Teknik açıdan figürleri birbirini kapatmayacak şekilde dizmek, şahısların büyüklüğünü önem sırasına göre tespit etmek ve renkleri ışık-gölge aramaksızın kullanmak esastır (Kibar, 2014). Yaşar Kemal ise 1950'den sonra Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinin mevcut gerçekliğine dair sosyal olgu ve sembolleri eserlerine taşımıştır. Onun roman anlayışı "insancıl bir söylem üzerine yükselir" (Şeker, 2019). Kemal, toplumsal meseleleri öykü karakterlerine uyarlayarak yansıtır (Yavuz, 2021).

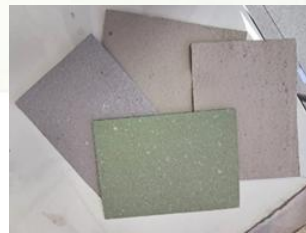
Tüm bu kültürel üretimin fiziksel taşıyıcısı olan kâğıt, ekonomik değeri yüksek bir maddedir. Fonksiyonunu tamamlayan her türlü kâğıt malzeme "atık kâğıt" olarak adlandırılmaktadır (Demir, 2023). Bu materyallerin geri dönüştürülmesi hem ham madde tasarrufu sağlamakta hem de ekonomiye ve çevreye olumlu katkılar sunmaktadır. Bu çalışmada, nitel araştırma desenine uygun olarak kitap inceleme, tasarım ve uygulama yöntemleri harmanlanmış; sanatta sürdürülebilirlik ilkesi merkeze alınmıştır. Geleneksel minyatür sanatının klasik kalıplarının dışına çıkarak, Yaşar Kemal'in Köroğlu Efsanesi ile harmanlanması araştırmanın temel problemidir. Sanatsal süreçte atık kâğıtlar, kartonlar ve yumurta kolileri toplanarak hamur haline getirilmiş, elde edilen özgün kâğıtlar minyatür çizimleri için zemin olarak kullanılmıştır.

Edebi metinler insanlarda dil zevki, estetik bakış ve yaşama sevinci oluşturur (Ayhan ve Aslan, 2014). Özellikle geleneksel sanatların modern eğitim metotlarıyla harmanlanması, kültürel değerlerin yaşayan bir miras olarak geleceğe taşınmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, kültürel unsurların yalnızca korunmasını değil, yeni formlarla yeniden üretilerek kültürel sürdürülebilirliğin sağlanmasına hizmet etmektedir. Sonuç olarak, edebi metinlerin görsel sanatlarla desteklendiği bu modelin hem akademik başarıyı hem de kültürel sürekliliği destekleyen etkili bir eğitim yöntemi olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma; kitap inceleme, tasarım ve uygulama aşamalarından oluşan nitel bir araştırma ve sanatsal uygulama projesidir. Uygulama süreci iki temel aşamadan oluşmaktadır: fiziksel dönüşüm (zemin hazırlığı) ve sanatsal üretim (minyatür uygulaması).

İlk aşamada çevresel sürdürülebilirlik ilkesiyle; gazete, renkli kâğıtlar ve yumurta kolileri gibi atık malzemeler toplanarak parçalanmış ve suyla karıştırılarak hamur haline getirilmiştir. Elde edilen bu hamur, süzgeçler yardımıyla daire ve dikdörtgen form verilerek özgün, dokulu ve farklı renklerde kâğıt yüzeylerine dönüştürülmüştür.

Atık kâğıtların hamur haline getirilmesi ve kâğıtların kurutularak zemin oluşturulması süreci

İkinci aşamada ise Yaşar Kemal'in metni taranarak, efsanenin kilit anları, atların koşuşturması, Kır At'ın denizden çıkışı, Koca Yusuf'un tayı kucağında tutması, Koca Yusuf'un gözlerine mil çekilmesi olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu sahneler, minyatürün iki boyutlu yapısı, hiyerarşik düzeni ve renklendirme teknikleri kullanılarak geri dönüştürülmüş zeminler üzerine uygulanmıştır. Tüm süreç fotoğraflandırma yöntemiyle kayıt altına alınmıştır.

Atların ovada koşuşturması, Kır At'ın denizden çıkışı, Koca Yusuf'un tayı kucağında tutması, Koca Yusuf'un gözlerine mil çekilmesi

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu uygulama sonucunda, edebi metinlerin görselleştirilmesinin öğrenme ortamını dinamik ve ilgi çekici bir yapıya kavuşturduğu gözlemlenmiştir. Özellikle metindeki mitolojik bölümlerin geleneksel minyatür diliyle yeniden yorumlanması, öğrencilerin somut olmayan kültürel mirası içselleştirmelerini sağlayarak bu değerleri daha anlaşılır kılmıştır. Sürecin en özgün yanlarından biri olan atık malzemelerden sanat yüzeyi üretimi, katılımcılarda çevre bilincini pekiştirmiş ve malzeme tasarrufu noktasında güçlü bir farkındalık uyandırmıştır. Aynı zamanda bu proje öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini de geliştirmeleri açısından örnek teşkil etmektedir.

Geleneksel sanat tekniklerinin modern bir romancının kurgusuyla sentezlenmesi, öğrencilerin sanatsal ifade sınırlarını genişletirken aynı zamanda disiplinler arası düşünme becerilerini de üst seviyeye taşımıştır. Bu özgün eğitim modeli; dil, edebiyat, çevre etiği ve geleneksel sanatları tek bir potada birleştirerek bütüncül bir pedagojik deneyim sunmuştur. Elde edilen nihai ürünler, geleneksel sanatların sürdürülebilirlik gibi modern dünyanın kronik problemlerine çözüm sunabileceğini ve çağdaş edebiyatla kusursuz bir estetik uyum yakalayabileceğini somut bir şekilde kanıtlamıştır. Proje, sanatın yalnızca bir estetik nesne değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel bir dönüşüm aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanatta sürdürülebilirlik, minyatür sanatı, edebî metinler, geri dönüşüm, disiplinler arası öğrenme.

Kaynakça

- Ayhan, M. S. ve Arslan, M. (2014). Edebi metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerinin gelişimine etkisi. *Samsun Sempozyumu Bildirileri*, Samsun.
- Aytaş, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Millî Eğitim Dergisi*, (170), 54-66.
- Çalışır, G. (2016). *İletişim boyutuyla efsaneler: Erzincan efsaneleri üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde edebî metnin yeri ve anlamı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (14), 1-12.
- Çoruhlu, Y. (2002). *Türk mitolojisinin ana hatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Dalyan, A. (2007). *Yaşar Kemal'in destansı romanları üzerine bir inceleme* (Doktora tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs.
- Demir, C. (2023). *Geri dönüşümde atık kağıtların enstrüman yapımında değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Demir, S. S. (2022). *Minyatür resmi nasıl anlatılır: İngiliz Kütüphanesi (British Library) Nizami-i Gencevi İskendername örneği*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Kemal, Y. (1987). *Üç Anadolu efsanesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Keskiner, C. (2008). *Minyatür kitabı*. İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kibar, K. (2014). *Minyatür uygulamalarında öykü tamamlama tekniğinin öğrenci yaratıcılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Şeker, A. (2019). *Yaşar Kemal'in romanlarının sosyolojisinde insan sevgisi ve değerinin varoluşsal kaynakları* (Yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Uzun, Y. (2010). *Edebiyat öğretiminde kullanılan teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yavuz, M. (2021). *Yaşar Kemal'in öykülerinde değerler* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, S. (2014). Türk mitolojisinde bilgelik kavramı. *Türk Dünyası Bilgeleri Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması Bildirileri* içinde (ss. 155-168). Eskişehir: Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı.

Yapay Zekada Sanatın Ruhsal ve Teknik İnşası

Irmak Öztürk (Düziçi Bilim ve Sanat Merkezi)

Sema Çetin (Düziçi Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sanat, insanlık tarihinin şafağından itibaren bireyin dünyayı anlamlandırma, estetik kaygılarını dışavurma ve varoluşsal sancılarını somutlaştırma aracı olmuştur. Antik Yunan'da bir zanaat ve teknik beceri (techne) olarak görülen sanat, Rönesans ile birlikte "deha" kavramıyla özdeşleşmiş, modernizmle biçimsel bir devrime uğramış ve günümüzde dijital gerçekliğin sınırlarına dayanmıştır (Sarı, 2018). Ancak günümüzde yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin sanatsal çıktılar üretmeye başlaması, sanatın ontolojik zeminini sarsan yeni bir dönemi başlatmıştır. YZ; öğrenme, tahminleme ve karmaşık verileri sentezleme yetenekleriyle "yaratıcılık" tekeli insanın elinden almış görünmektedir. Bu durum, sanatın tarihsel sürekliliği içerisinde "sanatçı" kavramını ve üretimin "tinsel" boyutunu ciddi bir tartışmaya açmıştır.

Mevcut literatür incelendiğinde; Boden (2004) gibi isimlerin öncülük ettiği teknik yaklaşımların yaratıcılığı bilişsel bir mekanizmaya indirgediği, Manovich (2018) gibi kuramcılarının ise meseleyi daha çok medya ve veri rejimleri üzerinden dijital kültür bağlamında ele aldığı görülmektedir. Ancak bu yaklaşımlar, sanatın varoluşsal boyutunu ve sanatçının "yaratım telaşı" olarak adlandırılan fenomenolojik sancısını analiz dışı bırakmaktadır. Heidegger (2011), Danto (1964) ve Benjamin (2012) gibi klasik estetik kuramcılarının ortaya koyduğu "aura", "hakikat" ve "tinsel biriciklik" gibi kavramlar, yapay zekâ çağının teknoloji-sonrası sanat öznesiyle henüz sistematik bir biçimde çarpıştırılmamıştır.

Bu noktada temel problem; sanatçıların eserlerinden beslenerek "serpilen" yapay zekânın, sanatın özünde yatan o insani hatayı, duygusal derinliği ve kavramsal doğuşu ne ölçüde benzetebildiğidir. Yapay zekâ, veri setleri arasında kusursuz bağdaşım kurarak estetik formlar inşa edebilirken; sanatın özünü oluşturan tinsel "oluş" sürecinin neresinde konumlandığı ve bu süreçlerle hangi düzlemde temas kurabildiği belirsizdir. Sanatta yaratıcılığın yok olması ve "duygusuz sanat" riski (Öze & Yurdbekler, 2022), üretim sürecindeki insan faktörünün ahlaki ve tinsel konumunu sarsmaktadır (Akdoğan, 2001). Yapay zekânın sanat emeği üzerindeki bu dönüştürücü etkisi, dijitalleşen dünyada sanatın bir "ruhsal boşalım" mı yoksa "yazılımsal bir girişim" mi olduğu sorusunu araştırmanın merkezine yerleştirmiştir (Yücel, 2024). Araştırmanın temel sorusu; yapay zekâ tarafından üretilen çıktılar, insan ruhunun dışavurumu olan geleneksel sanatın ontolojik derinliğine ulaşp ulaşmadığıdır. Hipotezimiz ise; YZ'nin bir "ilham" değil, gelişmiş bir bağdaşım ve benzetme girişimi olduğu yönündedir.

Yöntem

Bu araştırma, yapay zekânın sanatsal üretim kapasitesini felsefi ve estetik bir düzlemde ele alan nitel bir derleme çalışması olarak kurgulanmıştır. Araştırmada, sanatın tarihsel dönüşümü ile dijital gerçeklik arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak adına betimsel analiz ve karşılaştırmalı içerik analizi yöntemleri bir arada kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışmanın metodolojik çerçevesi belirlenirken, nitel araştırma tasarımlarında verilerin sistematik olarak yorumlanmasını öngören Creswell ve Poth (2018)'un yaklaşımları esas

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

alınmıştır. Veri toplama sürecinde, öncelikle sanatın bir "insan işi" ve "tinsel dışavurum" olarak tanımlandığı klasik estetik teorileri (Heidegger, Benjamin, Danto) mercek altına alınmıştır. Ardından, Margaret Boden'in (2004) "algoritmik yaratıcılık" teorisi ile yapay zekânın teknik işleyiş mekanizmaları incelenmiştir. Yapay zekânın eğitim ve uygulama alanındaki genel çerçevesi çizilirken Arslan (2020)'in verilerinden yararlanılmıştır. Analiz aşamasında, yapay zekânın veri setleri arasında kurduğu mantıksal bağdaşım ile insan sanatındaki sezgisel ve duygusal süreçler karşılaştırılmıştır. Herhangi bir sayısal veri toplama aracına başvurulmaksızın; mevcut akademik metinler, güncel yapay zekâ sanatı örnekleri ve etik tartışmalar üzerinden eleştirel bir perspektif geliştirilmiştir. Yapay zekânın sanatı bir "yaratım" olarak mı yoksa teknik bir benzetme girişimi olarak mı gerçekleştirdiği, fenomenolojik bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgular, yapay zekânın (YZ) teknik bir mükemmeliyete ulaşmasına rağmen, sanatın ontolojik özünü oluşturan "tinsel derinlik" noktasında varoluşsal bir boşluk içerisinde olduğunu göstermektedir. Yapay zekânın ürettiği çıktıların ardındaki motivasyonun "varoluşsal bir sancı" değil, veri setleri arasındaki istatistiksel bir bağdaşım olduğu saptanmıştır (McCormack ve ark., 2019). Bu durum, YZ'nin bir "ilham" kaynağı olmaktan ziyade, verili bilgiyi estetik bir benzetme yöntemiyle yeniden sunan bir "yazılımsal girişim" olduğu savını desteklemektedir. Diğer bir önemli sonuç ise, Benjamin'in (1936) "aura" olarak tanımladığı biricikliğin, YZ'nin kopyalama ve optimizasyon temelli doğası nedeniyle dijital ürünlerde karşılık bulamadığıdır. İnsan sanatında süreci şekillendiren "akış" (Csikszentmihalyi, 1990) ve sezgisel hatalar, YZ'de yerini hatasızlık üzerine kurulu algoritmik bir inşaya bırakmaktadır. Sonuç olarak; sanatın sadece görsel bir sonuç değil, aynı zamanda insani bir "oluş" süreci olduğu gerçeği, YZ'nin bu alandaki sınırlarını belirlemektedir. Çalışma, YZ'nin sanatçının yerini alan bir rakip değil; yaratıcılığı destekleyen ancak tinsel derinliği benzetme yoluyla taklit eden teknik bir enstrüman olarak konumlandırılması gerektiğini önermektedir.

Anahtar kelimeler: *yapay zekâ, sanat ontolojisi, aura, algoritmik bağdaşım, dijital estetik*

Kaynakça

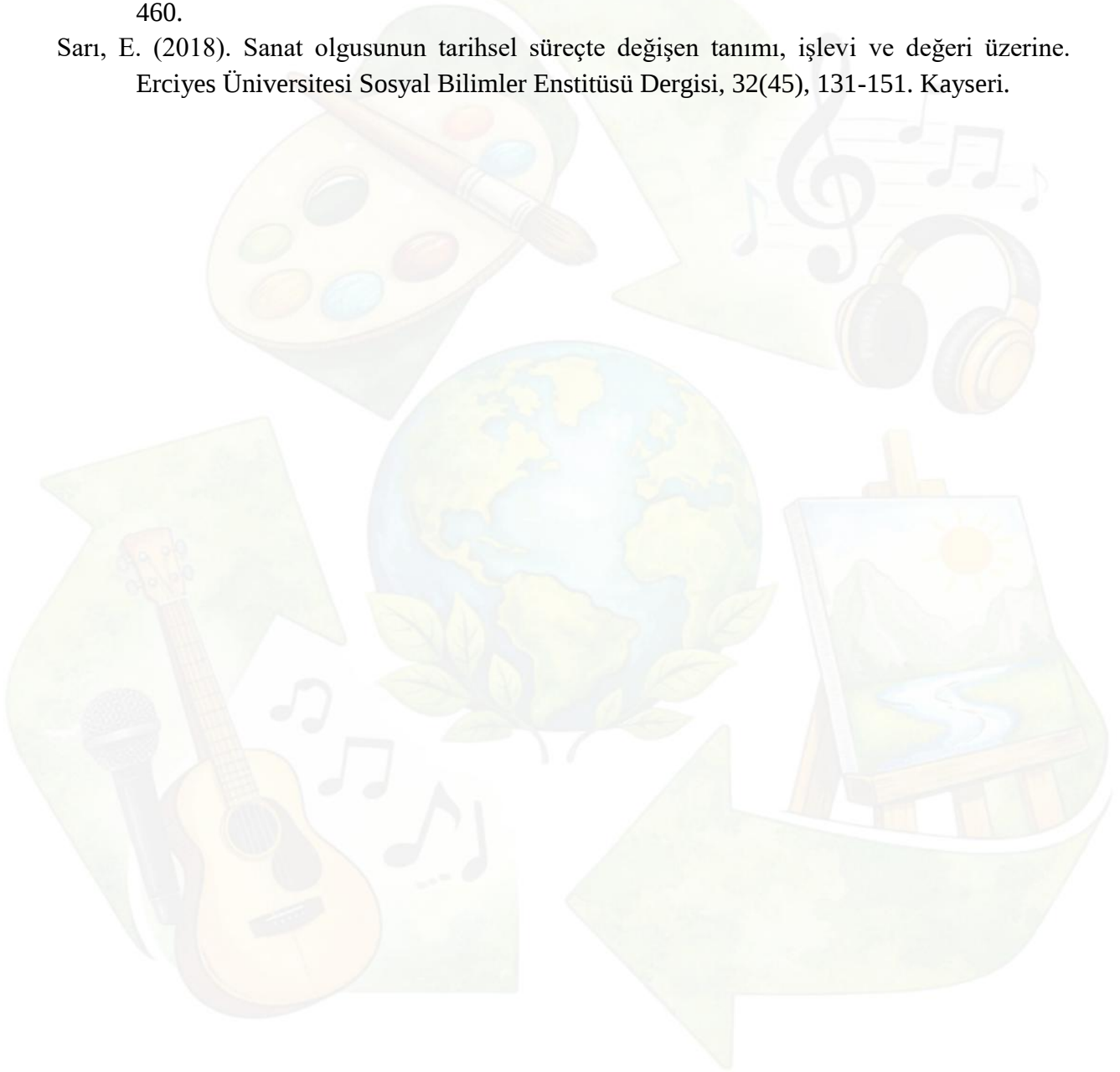
- Akdoğan, B. (2001). Sanat, sanatçı, sanat eseri ve ahlak. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 42(1), 213-245. Ankara.
- Arslan, K. (2020). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 11(1), 71-88. Balıkesir.
- Benjamin, W. (2012). Tekniğin olanaklarıyla çoğaltılabildiği çağdaş sanat yapıtı (A. Cemal, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1936).
- Boden, M. A. (2004). The creative mind: Myths and mechanisms (2. baskı). London: Routledge.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (4. baskı). Thousand Oaks, CA: Sage.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Csikszentmihalyi, M. (1990). Flow: The psychology of optimal experience. New York, NY: Harper & Row.
- Danto, A. C. (1964). The artworld. The Journal of Philosophy, 61(19), 571–584. New York.
- Heidegger, M. (2011). Sanat eserinin kökeni (F. Tepebaşı, Çev.). Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Manovich, L. (2018). AI Aesthetics. Moscow: Strelka Press.
- McCormack, J., Gifford, T., & Hutchings, P. (2019). Autonomy, agency, enactive meaning-making and computers. Post-Human Creativity Conference Proceedings.
- Öze, N., & Yurdbekler, H. (2022). Sosyolojik bir inceleme: Sanatta yaratıcılığın yok olması, ‘Yapay zekâ ile duygusuz sanat’. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(133), 445-460.
- Sarı, E. (2018). Sanat olgusunun tarihsel süreçte değişen tanımı, işlevi ve değeri üzerine. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32(45), 131-151. Kayseri.

Sürdürülebilir Sanat: Atıktan Sanata Döngüsel Estetik ve Malzeme Ontolojisi

Sumru Salman (Kütahya Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Canan Salman (Kütahya Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Atık, ekoloji ve sürdürülebilirlik kavramlarının sanatla ilişkisi günümüz sanat dünyasında merkezi bir yer edinmekte; atığın aslında “yanlış değerlendirilmiş bir kaynak” olduğu hipotezi doğrulanmaktadır (Günaydın, 2024). Sanat eserinin kalıcılığı artık fiziksel dayanıklılığında değil, toplumsal hafızada yarattığı ekolojik bilinçte aranmalıdır (Asan Yüksel & Yüksel, 2022).

Araştırmanın odağı, atık kâğıtların el yapımı geri dönüşüm kâğıdına dönüştürülmesi ve kullanılmış bir alüminyum teneke kutunun sanat eserinin ana konusu haline getirilmesi üzerinden ileri dönüşüm (upcycling) pratiğidir. Bu uygulama, eserin yalnızca estetik bir nesne olmadığını; üretim sürecini şeffaflaştırarak izleyicide “atık = son” algısını “atık = başlangıç ve hikâye” anlayışına çeviren pedagojik bir araç işlevi gördüğünü ortaya koymuştur. Meta-referanslı yapı, sıradan atık nesnelerin (kâğıt ve teneke kutu) kendi geçmişlerini görünür kılarak bilişsel dönüşüm yaratmakta ve bireysel tüketim alışkanlıklarında farkındalık uyandırmaktadır.

Bu mikro ölçekli müdahale, atık malzemelerin sanat yoluyla yeniden değerlendirilmesinin bireysel algıyı değiştirebileceğini ve ekolojik farkındalık yaratabileceğini göstermektedir. Geleceğin estetiği, malzemenin geçmişine saygı duyan, endüstriyel bağımlılığı azaltan ve ekosistemin devamlılığına katkı sağlayan dürüst bir sanat anlayışıyla şekillenecektir.

Antroposen çağında doğrusal ekonomi modeli (al-yap-at), küresel atık sorununu derinleştirmekte; özellikle kâğıt ve metal ambalaj atıkları ekosistemleri tehdit etmektedir. Sanat dünyası da bu süreçten muaf değildir: akrilik boyaların mikroplastik salınımı, solvent kullanımı ve kaynak yoğun üretim modelleri, sanatın etik düzlemini sorgulamaktadır. Literatürde sürdürülebilir sanat ve ileri dönüşüm pratikleri giderek artan bir ilgi görmektedir. Deniz Sağdıç’ın “Ready-ReMade” serisi, atık nesneleri ileri dönüşümle portrelere dönüştürerek atığın “hikâyesini yeniden başlatma” gücünü vurgulamaktadır (Sağdıç, 2025). Uluslararası literatürde Linda Weintraub, malzeme seçiminin gezegenle kurulan ilişkinin bir beyanı olduğunu belirterek petro-kimya bazlı malzemeleri eleştirmektedir (Weintraub, 2012).

Mikro ölçekli bireysel müdahalelerin yeterince somutlaştırılmamış olması literatürdeki temel boşluktur. Çalışma, söz konusu boşluğu gidermek amacıyla atık kâğıtların el yapımı geri dönüşüm kâğıdına dönüştürülmesi ve kullanılmış alüminyum teneke kutunun sanat eserinin ana konusu haline getirilmesi gibi somut ve erişilebilir bir ileri dönüşüm pratiğini merkeze almaktadır. Temel amacı, atık malzemelerin sanatsal üretimde hammadde ve özne olarak yeniden konumlandırılmasının yarattığı kavramsal ve estetik dönüşüm potansiyelini ortaya koymaktır.

Hipotezi ise atık kâğıttan üretilen el yapımı zemin ile bu zemin üzerine resmedilen atık teneke kutu arasındaki meta-referanslı ilişki, nesnenin ontolojik statüsünü ‘çöp’ olmaktan çıkarıp ‘anlam taşıyıcı hammadde’ye dönüştürerek, atığın bir son değil, yeni bir hikâye başlangıcı olduğunu sanatsal form üzerinden kanıtlayabilir. Çalışma, deneysel üretim süreciyle

(atık kâğıt dönüşümü + teneke kutu temsili) kapalı döngü mantığı izlenerek eser oluşturularak ele alınmıştır.

Yöntem

Bu bölüm, çalışmanın bireysel pratik temelli doğasını, erişilebilirliğini ve sürdürülebilir sanat üretiminin mikro ölçekteki somut sürecini vurgulamaktadır. Çalışma, dışsal veri toplama yerine deneysel üretim süreci ve nitel betimleme yöntemiyle yürütülmüştür. Kapalı döngü mantığı esas alınarak eser, malzemenin dönüşüm aşamalarını ve yarattığı kavramsal çelişkiyi kendi varlığıyla temsil etmektedir.

Çalışma, ‘Uygulama Temelli Araştırma’ modelini benimsemiştir. Sanat pratiği hem yöntem hem de veri kaynağı olarak işlev görmüştür. Tasarımı keşifsel ve betimsel niteliktedir; odak, atık malzemelerin (kâğıt ve teneke kutu) sanat hammaddesine dönüşümünün niteliksel betimlemesi ve kavramsal yorumlamasıdır. Evren, atık malzemelerle sürdürülebilir sanat üretimi olgusudur. Örneklem, amaçlı örnekleme ile seçilen evsel atık gazete/defter kâğıtları ve bir adet kullanılmış alüminyum içecek kutusu ile sınırlıdır. Veri toplama, süreç kaydı, öz-gözlem ve kavramsal analiz yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Kullanılan materyaller: Atık kâğıtlar, su, press araçları, guaj boya (mikroplastik içermeyen, su bazlı) ve kullanılmış alüminyum kutu. Atık kâğıtlar kimyasal ağartıcı kullanılmadan hamur haline getirilmiş, süzülüp kurutularak el yapımı kâğıt üretilmiştir. (Görsel1).

Görsel 1. El yapımı kâğıt malzemeleri ve üretimi süreci

Kullanılmış teneke kutu, el yapımı kâğıt zemin üzerine resmedilerek meta-referanslı bir yapı oluşturulmuştur. Eser, atık malzemelerin hammaddeye ve sanatsal özneye dönüşümünü somutlaştırmıştır (Görsel 2,3).

Görsel 2. Kullanılmış alüminyum içecek kutusu

Görsel 3. Dönüşen nesnelerin ontolojik birliği

Bulgular, üretim süreci içindeki gözlemler ve kavramsal yorum üzerinden nitel olarak analiz edilmiştir.

Beklenen / Ulaşılan Sonuçlar

Çalışmada, atık kâğıtların kimyasal ağartıcı kullanılmadan el yapımı kâğıda dönüştürülmesi ve su bazlı, mikroplastik içermeyen guaj boya ile kullanılmış bir alüminyum teneke kutunun resmedilmesiyle sürdürülebilir sanat pratiği incelenmiştir. Hammadde dönüşümü, ‘değersiz’ atıktan sanatsal zemine geçişle kaynak tüketimini engelleyen döngüsel bir süreç yaratmıştır. Meta-referanslı eser, kendi üretim hikâyesini (atık kâğıt) görsel konusu (teneke kutu) ile birleştirerek atık = hammadde önermesini kanıtlamıştır. Bilişsel çelişki yaratarak atık algısını son’dan başlangıç ve hikâye’ye dönüştürme potansiyeli taşımaktadır. Vik Muniz’in ifadesiyle: “Çöpten bir şey yaptığınızda, o nesnenin geçmişini ve reddedilmişliğini de beraberinde getirirsiniz. Sanatın gücü, değersiz görüleni arzulanan bir şeye dönüştürebilme simyasında yatar” (Muniz, 2010). Üretim etiği açısından endüstriyel malzemelere bağımlılık azaltılmış, çevresel etki minimize edilmiştir. “Atık, aslında insanın sisteme bakış açısındaki bir hatadır. Nesneler işlevini yitirebilir ama enerjisini ve hikâyesini asla yitirmez; sanat bu hikâyeyi yeniden başlatmanın yoludur” (Sağdıç, 2025).

Eserin meta-referanslı yapısı, izleyicide ekolojik bilinç yaratır. Bateson’ın “Bilgi, fark yaratan farktır” (Bateson, 1987) tanımı burada geçerlidir. Ellen MacArthur Foundation’a göre doğada çöp yoktur; her çıktı başka bir sürecin girdisidir (2013). Sürdürülebilir sanat yalnızca tema değil, ekosistemi onaran bir üretim biçimidir. Eserin kalıcılığı fiziksel formundan ziyade toplumsal hafızada yarattığı ekolojik bilinçtedir. Mikro ölçekli bireysel müdahale, atık algısını dönüştürerek ekolojik farkındalık yaratma potansiyelini doğrulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilirlik, Meta-Sanat, Ekolojik Bilinç.

Kaynakça

- Asan Yüksel, O. & Yüksel, İ. (2022). “Sanat Alanında Değişen Doğa Algısı ve Ekolojik Sanat”, *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:7, Issue:44; pp:1778- 1784.
- Ellen MacArthur Foundation. (2013). Towards the circular economy Vol. 1: An economic and business rationale for an accelerated transition [Rapor]. Retrieved from <https://ellenmacarthurfoundation.org/publications/towards-the-circular-economy-vol-1-an-economic-and-business-rationale-for-an-accelerated-transition>
- Bateson, G. (1987). Steps to an ecology of mind: Collected essays in anthropology, psychiatry, evolution, and epistemology. Jason Aronson Inc.
- Günaydın, E. (2024). Atık, ekoloji ve sürdürülebilirlik kavramlarının sanat ile ilişkisini inceleyen lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(1), 30-45.
- Sağdıç, D. (Konuşmacı). (2025, Ekim 11). Sürdürülebilir Sanat [Video]. TEDxIzmir. <https://www.youtube.com/watch?v=V5aqn0xDUkY>
- Weintraub, L. (2012). To life! Eco art in pursuit of a sustainable planet. University of California Press.
- Walker, L. & Muniz, V. (Sanatçı/Konuşmacı). (2010). Waste Land: Vik Muniz at Jardim Gramacho [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=BX2JHhlxTrk>, Yükleme tarihi: 19 Kas 2012

Eco-Art Temelli Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Modeli: Lise Düzeyi İncelemesi

Elif Sahillioğlu (Akdeniz Bilim ve Sanat Merkezi)

Emel Keleş (Akdeniz Bilim ve Sanat Merkezi)

Bu çalışma, lise düzeyindeki görsel sanatlar eğitimine entegre edilebilecek "Eco-Art Temelli Sürdürülebilir Sanat Eğitimi Modeli"ni kuramsal bir çerçevede sunmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. 2016-2026 yılları arasındaki literatür taranarak elde edilen verilerle; kavramsal farkındalık, malzeme bilinci ve eleştirel değerlendirme basamaklarından oluşan özgün bir model geliştirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, bu modelin öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerinde etik kararlar almalarını ve çevresel sorumluluk kazanmalarını amaçlamaktadır.

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Küresel ölçekte ivme kazanan çevresel krizler, iklim değişikliği ve doğal kaynakların hızla tükenmesi, sürdürülebilirliği modern eğitim sistemlerinin kaçınılmaz bir parçası hâline getirmiştir. Sürdürülebilirlik kavramı, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1987) tarafından "gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılamak" şeklinde formüle edilmiştir. Bu bağlamda eğitim süreçleri, genç kuşaklarda sadece bilgi düzeyinde değil, tutum ve davranış boyutunda da kalıcı bir çevresel bilinç geliştirilmesinde hayati bir rol oynamaktadır. UNESCO (2017) raporlarında vurgulandığı üzere, eğitim sistemleri bireyleri küresel sorunlara karşı duyarlı vatandaşlar olarak yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin hem estetik bir algı geliştirmelerine hem de dünyaya yönelik etik ve eleştirel bir bakış açısı kazanmalarına imkân tanıyan multidisipliner bir zemin sunmaktadır.

Eco-Art (Ekolojik Sanat) yaklaşımı, doğa-insan ilişkisini kökten sorgulayan, ekosistemi merkeze alan ve üretim süreçlerinde kaynak kullanımını bilinçli bir etik süzgeçten geçiren çağdaş bir disiplindir. Literatürde Eco-Art, sanatın iyileştirici ve farkındalık yaratıcı gücünü çevre ile birleştiren bir alan olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin sadece atık malzemelerle görsel ürünler ortaya koymasını değil, malzemenin yaşam döngüsünü sorgulamasını, biyolojik çeşitliliğe saygı duymasını ve toplumsal bir sorumluluk bilinci geliştirmesini desteklemektedir. Lise düzeyi, bireylerin soyut düşünme becerilerinin olgunlaştığı ve etik değer yargılarının şekillendiği kritik bir gelişim dönemidir. Bu çalışma, lise düzeyine uygun, uygulanabilir ve bütüncül bir Eco-Art temelli model sunmayı hedeflemektedir. Bildiri; kavramsal farkındalık, malzeme bilinci ve etik değerlendirme boyutlarını bir araya getirerek literatürdeki kuramsal boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde kurgulanan bir literatür taraması ve model geliştirme çalışmasıdır. Çalışma sürecinde, 2016-2026 yılları arasında sürdürülebilir sanat eğitimi ve Eco-Art üzerine yayınlanmış olan makaleler, projeler ve kuramsal kitaplar

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veri toplama aşamasında akademik veri tabanları kullanılarak kapsamlı bir tarama yürütülmüştür.

Elde edilen veriler tematik analiz yoluyla sınıflandırılmış ve model geliştirme sürecine temel teşkil etmiştir. Hakem heyetinin önerisi doğrultusunda, doküman analizinden elde edilen bulguların modele aktarımı şu şekildedir: Analiz edilen başarılı uygulamalarda ortak payda olarak görülen üç temel bileşen modelin basamaklarını oluşturmuştur: (1) Kavramsal farkındalık: Sanat ve ekoloji arasındaki ilişkinin kuramsal öğretimi; (2) Malzeme ve üretim bilinci: Toksik olmayan malzemelerin kullanımı ve malzemenin karbon ayak izinin sorgulanması; (3) Eleştirel ve etik değerlendirme: Üretilen eserin çevreye olan mesajı ve etkisi üzerine yansıtıcı düşünme. Geliştirilen bu model, lise öğrencilerinin sanatsal üretim süreçlerindeki etik kararlarına derinlik kazandırmayı amaçlayan döngüsel bir yapıdadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Önerilen Eco-Art temelli modelin sanat derslerine entegre edilmesiyle, lise öğrencilerinde çevresel farkındalık düzeyinin uygulama düzeyinde artması beklenmektedir. Modelin en somut çıktısı, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerinde "tüketici" kimliğinden sıyrılarak malzemenin kaynağını ve üretim sonrasındaki akıbetini sorgulayan "bilinçli üretici/sanatçı" konumuna gelmeleridir. Literatürdeki bulgular, bu tür modellerin öğrencilerin yaratıcılıklarını kısıtlamadığını, aksine doğal malzeme kullanımıyla daha özgün işler üretmeye teşvik ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak bu yaklaşım, sanat eğitimini teknik beceri odaklı bir yapıdan çıkarıp etik ve ekolojik bir boyuta taşımaktadır. Bu modelin yaygınlaşması, sürdürülebilir bir gelecek için sanatın dönüştürücü gücünün eğitim sisteminde daha etkin kullanılmasına olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: sürdürülebilirlik, eco-art, ekolojik sanat, görsel sanatlar eğitimi, çevre bilinci

Kaynakça

- Adams, W. M. (2006). *The future of sustainability: Re-thinking environment and development*. London: Earthscan.
- Ballantyne, R., & Packer, J. (2009). Promoting environmentally sustainable attitudes through art education. *Studies in Art Education*, 50(1), 64–78.
- Cox, R. (2013). *Environmental communication and the public sphere*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- He, H., & Wang, X. (2020). Eco-art education and environmental awareness: A global perspective. *International Journal of Art & Design Education*, 39(2), 345–360.
- San, İ. (2008). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals*. Paris: UNESCO Publishing.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.

Sanatta İleri Dönüşüm Uygulamaları ve Sürdürülebilirlik Perspektifi

Ramazan Abid Murat (Seyhan Bilim ve Sanat Merkezi)

Çağnur Kararmaz (Seyhan Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu

Sanayi sonrası hızlanan üretim ve tüketim süreçleri, çevresel krizleri derinleştirirken sürdürülebilirlik kavramını eğitim politikalarının merkezine taşımıştır (Tüzün & Yıldız, 2024). Sanat alanı ise atık malzemenin estetik ve kavramsal dönüşümü yoluyla çevresel farkındalık oluşturma potansiyeline sahiptir (Yılmaz, 2015). Özellikle ileri dönüşüm uygulamaları, atık materyalin kimyasal işlem görmeden yeni bir bağlamda yeniden değerlendirilmesini sağlayarak hem çevresel hem de etik bir üretim modeli sunmaktadır (Yıldız İlden & Sarıca, 2023). Bununla birlikte literatürde ileri dönüşümün çağdaş sanat bağlamındaki örnekleri incelenmekle birlikte (Batur, 2024), bu uygulamaların sanat eğitimi sürecinde sürdürülebilirlik bilincinin gelişimine nasıl katkı sağladığını bütüncül biçimde ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), yaratıcı üretim süreçlerinin desteklendiği özgün öğrenme ortamlarıdır. Ancak bu ortamlarda sürdürülebilirlik temelli sanat uygulamalarının pedagojik işlevine ilişkin kuramsal ve uygulamalı çerçevenin yeterince sistematik biçimde ortaya konmadığı söylenebilir. Bu durum, ileri dönüşüm sanatının yalnızca estetik bir tercih mi yoksa sürdürülebilirlik bilincini geliştiren etkili bir eğitim aracı mı olduğu sorusunu gündeme getirmektedir. Dolayısıyla sanat eğitiminde sürdürülebilirlik yaklaşımının, özellikle özel yetenekli öğrenciler bağlamında yeniden değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın temel problemi, sanatta ileri dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilirlik bilincini geliştirmede ne ölçüde etkili olduğu ve bu uygulamaların sanat eğitimi (özellikle BİLSEM bağlamında) içinde nasıl bir pedagojik işlev üstlendiğidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sanatta ileri dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilirlik bilincinin gelişimine katkısını sanat eğitimi bağlamında incelemek ve bu yaklaşımın BİLSEM sanat birimlerinde pedagojik bir model olarak değerlendirilebilirliğini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Alt Amaçları

1. Sanatta ileri dönüşüm uygulamalarının kuramsal temelleri sürdürülebilirlik yaklaşımı ile nasıl ilişkilendirilmektedir?
2. Çağdaş sanat örneklerinde ileri dönüşüm uygulamaları çevresel farkındalık üretme açısından nasıl bir işlev üstlenmektedir?
3. İleri dönüşüm temelli sanat uygulamaları, BİLSEM sanat eğitimi sürecinde sürdürülebilirlik bilincini geliştirmeye yönelik nasıl bir pedagojik çerçeve sunabilir?

Kavramsal / Kuramsal Çerçeve

Sanayi Devrimi'nden itibaren hızlanan üretim ve tüketim süreçleri, doğal kaynakların bilinçsiz kullanımı ve artan atık miktarı nedeniyle çevresel sorunlara yol açmıştır. Bu süreçte sürdürülebilirlik kavramı, doğal ve kültürel kaynakların bilinçli kullanımını temel alan bir

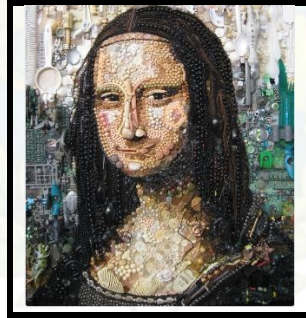
yaklaşım olarak önem kazanmıştır (Tüzün & Yıldız, 2024, s. 9–10). Sanatta atık malzeme kullanımı, kolaj, asamblaj ve hazır nesne gibi tekniklerle gündelik nesneleri estetik bir bağlama taşımış; atık nesne yeni anlamlar kazanmıştır (Yılmaz, 2015, s. 185–186). 1960’lardan itibaren gelişen ekolojik sanat, çevresel farkındalık üretmeyi amaçlamaktadır (Batur, 2024, s. 183–184). İleri dönüşüm ise atıkları kimyasal işlem olmadan yeniden değerlendiren sürdürülebilir bir yöntemdir (Yıldız İlden & Sarıca, 2023, s. 82–83). Wang Zhiyuan, eserlerinde bu yaklaşımı eleştirel biçimde yansıtmaktadır (Batur, 2024, s. 189–191).

Görsel 1: Wang Zhiyuan 37 Metre Çöp Hortumu Gökyüzüne Doğru Yükseliyor.

Not: <https://inhabitat.com/wang-zhiyuans-giant-sculpture-whirls-like-a-tornado-of-trash/adresinden> 25.03.2026 tarihinde alınmıştır.

Jane Perkins, atık malzemelerle ürettiği portrelerde tüketim kültürünü sorgular, çevresel farkındalık oluşturur ve estetik değer kazandırır; Mona Lisa yorumu izleyiciyi eleştirel düşünmeye yönlendirir (Batur, 2024, s. 153).

Görsel 2: Jane Perkin, Mona Lisa, Da Vinci’den Sonra, 2011

Not: <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> 25.03.2026 tarihinde adresinden alınmıştır

Benzer şekilde, atık denim giysilerin sanat eserine dönüştürülmesi, tekstil endüstrisinin çevresel etkilerini görünür kılmakta ve sürdürülebilir sanat anlayışını desteklemektedir. Sanatçı Ian Berry ve Deniz Sağdıç’ın kullanılmış eski denim kumaşlardan bir araya getirerek yaptığı çalışmaları, giyim eşyasını yeniden yorumlamanın ona yeni bir hayat vermenin örneğidir. (Enes & Binboğa, 2021, s. 886–887, 891).

Görsel 3: Ian Berry, Gizli Bahçe

Not: <https://www.textileartist.org/ian-berry-conception-creation/> adresinden 25.03.2026 tarihinde alınmıştır

Görsel 4. Deniz Sağdıç. İsmi Bilinmiyor. 2002

Not: <https://www.denizsaagdic.tr/gallery> adresinden 27.03.2026 tarihinde alınmıştır.

Adana’da atıkları ileri dönüşüm malzemesi olarak kullanan sanatçılar dikkat çekmektedir. Hande Bilvar, denim kumaşları farklı tekniklerle dönüştürerek sürdürülebilir sanat üretir (AA, 2022). “Bağ/Connection” çalışmasıyla tekstilde çevre bilincini ve atıkların estetik potansiyelini vurgular (Bilvar, 2023).

Görsel 5. Bağ / Connection

Not. Bilvar (2023, s. 116)'dan alınmıştır.

Fazilet Ceyhanlı, sürdürülebilir materyallerle tekstil sanatını kavramsal temalarla birleştirir. “Giz: Kimliğin Öteki Hali” sergisinde kimliğin katmanlarını işler; geri

dönüştürülmüş malzemeler ve biyomalzemeler kullanır. Sergi, sürdürülebilirliği deneysel ve yenilikçi üretimle bütünleştirir (Hürriyet, 2025; insta:cukurovagsftekstilvemoda_tr).

Görsel 6 . Fazilet Ceyhanlı “Giz: Kimliğin Öteki Hali” sergisinden iki örnek.

Not: (cukurovagsftekstilvemoda_tr, 2025) Instagram adresinden 24.03.2026 tarihinde alınmıştır.

Üç çağdaş sanatçı akademisyenin (Doç. S. Tuğba Arabalı Koşar, Doç.Dr. Tülay Gümüşer ve Doç. Selda Kozbekçi Ayranpınar) Adana’da bir proje kapsamında gerçekleştirdikleri “III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı” isimli sergisi, ileri dönüşüm temelli eserlerle sürdürülebilirliği vurgular. Atık kumaş ve elyafların yeniden kullanımı, tekstilin yaşam döngüsünü görünür kılar; estetik ve işlevsel yönleriyle izleyicide çevresel farkındalık oluşturur (“III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı” Sergisi, 2024).

Görsel 7. ‘III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı’ Sergisinden.

Not. <https://tekstilmoda.cu.edu.tr> adresinden alınmıştır.

Görsel 8. ‘III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı’ Sergisinden.

Not. <https://tekstilmoda.cu.edu.tr> adresinden alınmıştır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseni tasarlantır. Doküman incelemesi, belirli bir olguya ilişkin yazılı materyallerin sistematik biçimde analiz edilmesini içerir (Creswell, 2014). Bu kapsamda sanatta ileri dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilirlik bağlamındaki yeri, akademik literatür ve sanatçı örnekleri üzerinden incelenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, 2015–2024 yılları arasında yayımlanmış hakemli dergi makaleleri ve editörlü kitap bölümlerinden elde edilmiştir. Google Scholar, DergiPark ve üniversite kütüphane veri tabanları taranmış; “ileri dönüşüm”, “sürdürülebilirlik”, “ekolojik sanat”, “atık malzeme” ve “sanat eğitimi” anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Dahil edilme ölçütleri; hakemli yayın olması, konuyla doğrudan ilişkili bulunması ve tam metne erişilebilirliktir. Hariç bırakılanlar ise popüler içerikler, blog yazıları ve yalnızca teknik geri dönüşüm süreçlerine odaklanan çalışmalardır.

Sanatçı örnekleri (Jane Perkins, Ian Berry, Deniz Sağdıç, Wang Zhiyuan, Hande Bilvar, Fazilet Ceyhanlı, Tuğba Arabalı Koşar, Tülay Gümüşer ve Selda Kozbekçi Ayrancınar), ileri dönüşüm uygulamalarını temsil etmeleri nedeniyle amaçlı örnekleme ile seçilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş; sürdürülebilirlik, estetik dönüşüm, çevresel farkındalık ve pedagojik katkı temaları altında kodlanarak yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Kodlama süreci uzman görüşüne sunulmuş; güvenirlilik Miles ve Huberman’ın (1994) formülü ile hesaplanmış ve kabul edilebilir bulunmuştur. Ayrıca dilsel doğruluk için uzman görüşü alınmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma kapsamında incelenen literatür ve sanatçı örnekleri, sanatta ileri dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilirlik bilincinin oluşumunda işlevsel bir araç olduğunu göstermektedir. Atık malzemenin estetik bir bağlama taşınması, izleyicinin tüketim alışkanlıklarını sorgulamasına ve çevresel sorumluluk geliştirmesine katkı sağlamaktadır (Batur, 2023). Bu durum, ileri dönüşümün yalnızca teknik bir yeniden kullanım değil, eleştirel bir farkındalık süreci olduğunu ortaya koyar. Atık nesnenin sanat yapıtına dönüşümü, nesnenin anlam dünyasının yeniden inşasını içerir (Yılmaz, 2015). Sanatçı örneklerinde atık malzemenin hem estetik hem de çevresel bir anlatı aracı olduğu görülmektedir. Özellikle tekstil atıkları pedagojik ve sembolik bir işlev üstlenmektedir (Enes & Binboğa, 2021). Adana’da bu alandaki çalışmaların artması, sergiler yoluyla çevre bilincini desteklemektedir. Bulgular, ileri dönüşümün sanat eğitiminde, özellikle BİLSEM’de, yaratıcı düşünme ve çevresel farkındalığı geliştiren etkili bir pedagojik araç olduğunu göstermektedir.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

BİLSEM Görsel Sanatlar biriminde ekoloji sanat, sanatta sürdürülebilirlik, atık malzeme temelli farklı atölye çalışmaları gerçekleştirilebilir.

Atölye Önerisi:

Atölye Adı: “Atığın Yeni Kimliği: Dönüşen Nesneler, Dönüşen Anlamlar”.

Bu atölyede öğrencilerin atık tekstil malzemelerini sanatsal üretim sürecine dahil ederek sürdürülebilirlik bilinci geliştirmeleri; malzeme üzerinden kimlik, bellek ve tüketim kavramlarını sorgulamaları amaçlanır. Süreç sonunda yaratıcı ve eleştirel düşünme, malzeme ile deney yapma, kavramsal üretim, görsel anlatım ve sürdürülebilirlik farkındalığı geliştirilir. Eski denim, atık kumaş, iplik, tel, düğme, fermuar, yapıştırıcı, makas, isteğe bağlı boya ve karton/tuval kullanılabilir. Uygulama öncesi “Atık nedir, sanat olabilir mi?” soruları tartışılır; sanatçı örnekleri incelenir ve öğrenciler giysilerle ilişkilerini paylaşır. “Bir kıyafetin hatırası olabilir mi?” gibi sorular yöneltilir. Süreç, giyilebilir sanat, dijital sunum ve “Atığın Hikayesi” yazımıyla tamamlanabilir.

Anahtar Sözcükler: İleri dönüşüm, sürdürülebilirlik, ekolojik sanat, atık malzeme, çağdaş sanat; sanat eğitimi

Kaynakça

- Batur, M. (2024). Atık ve Geri Dönüşüm Malzemeler ile Ürettiği İleri Dönüşüm Portreleriyle Jane Perkins: Bir Ekolojik Sanat Örneği. *Akademi Karabük Dergisi*, 8(1-2), 149-162.
- Batur, M. (2024). Ekolojik Sanat Kapsamında Geri Dönüşüm Malzemelerle Üretilen İleri Dönüşüm Sanatı. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 10(2), 183-198. <https://doi.org/10.22252/ijca.1588580>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- Bilvar, Hande (2023) Denim Kumaşın Sanat Malzemesi Olarak Kullanımına Yönelik Deneysel Yaklaşımlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 106-118.
- Binboğa, E. B., & Enes, E. (2021). Atık kot giysilerden ileri dönüşüm yöntemi ile sanat eseri oluşturulması Deniz Sağdıç'ın portre çalışmalarının incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 882-901.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications.
- Tüzün, M., & Yıldız, K. (2024). Geri dönüşüm/ileri dönüşüm – Sanatta sürdürülebilirlik. In M. Tüzün & Y. O. Erdiren (Ed.), *Güzel sanatlar alanında akademik çalışmalar II* (pp. 9–23). Artikel Akademi.
- Yıldız, S., & Sarıca, S. (2023). Çağdaş sanatta ileri dönüşüm ve çöpün olanaklarını keşfetmek. *Sanat ve Yorum*, (41), 82-89.
- Yılmaz, B. (2015). Atık nesneden sanat yapıtına malzemenin dönüşümü. *Art-e Sanat Dergisi*, 8(15), 185-197.
- cukurovagsftekstilvemoda_tr. (2025, Aralık 2025). “Giz: Kimliğin Öteki Hali” Sergisi Yoğun İlgiyle Tamamlandı [Instagram gönderisi]. Instagram.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

https://www.instagram.com/p/DSXAEP7ig84/?img_index=9

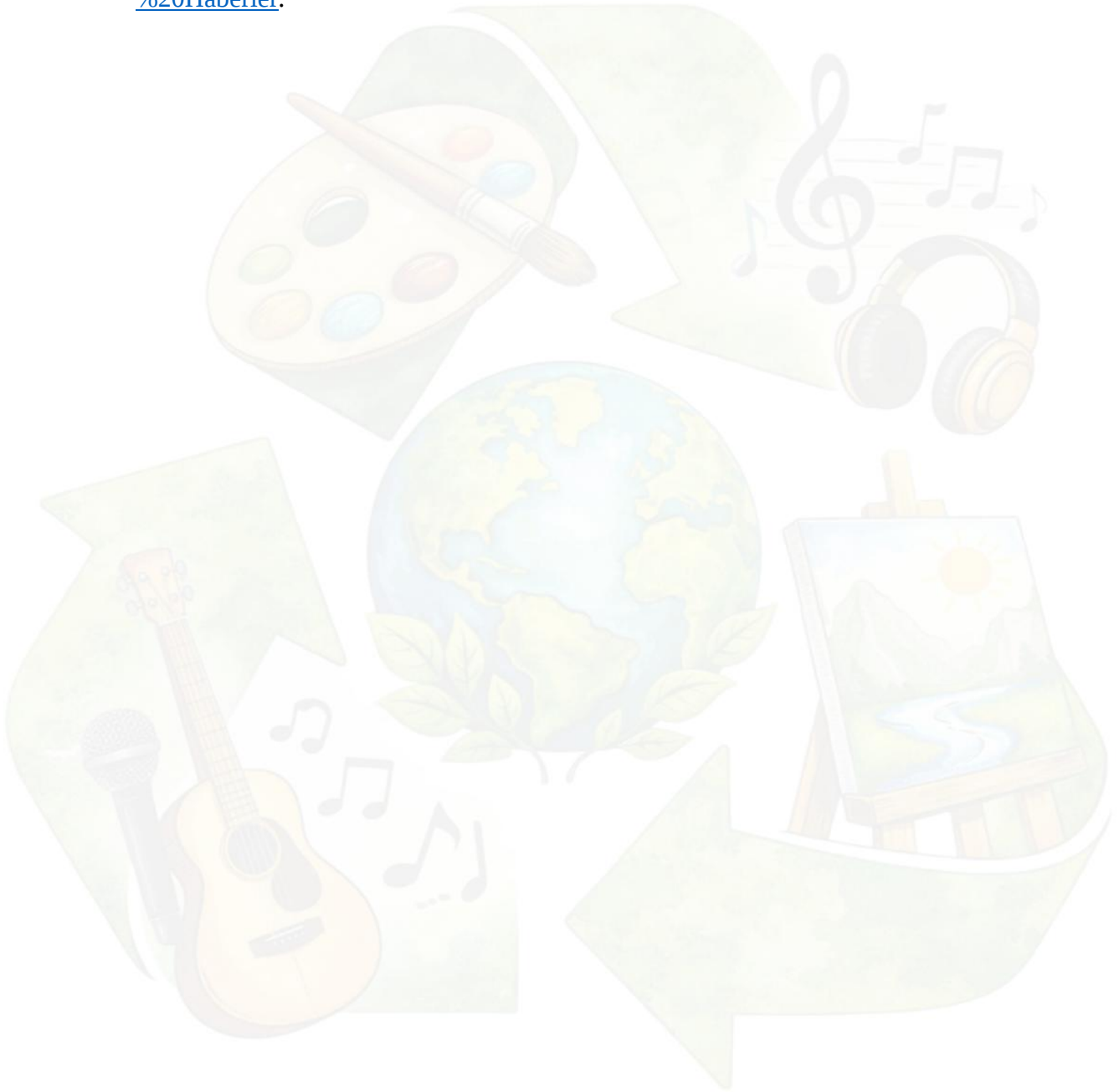
Adana'da çaydan elde edilen "vegan deri" sergiyle tanıtıldı.(2025,Mart 24). Hürriyet.

[https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/adanada-caydan-elde-edilen-vegan-deri-sergiy-](https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/adanada-caydan-elde-edilen-vegan-deri-sergiy-42740263#:~:text=ADANA%20(AA)%20%2D%20Adana'da%20%C3%87ukurova%20%C3%9Cniversitesi%20G%C3%BCzel,Enstit%C3%BCs%C3%BC%20Sanat%20ve%20Tasar%C4%B1m%20Anasanat%20Dal%C4%B1'nda%205)

[42740263#:~:text=ADANA%20\(AA\)%20%2D%20Adana'da%20%C3%87ukurova%20%C3%9Cniversitesi%20G%C3%BCzel,Enstit%C3%BCs%C3%BC%20Sanat%20ve%20Tasar%C4%B1m%20Anasanat%20Dal%C4%B1'nda%205](https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/adanada-caydan-elde-edilen-vegan-deri-sergiy-42740263#:~:text=ADANA%20(AA)%20%2D%20Adana'da%20%C3%87ukurova%20%C3%9Cniversitesi%20G%C3%BCzel,Enstit%C3%BCs%C3%BC%20Sanat%20ve%20Tasar%C4%B1m%20Anasanat%20Dal%C4%B1'nda%205)

III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı Denim atıklarından tekstil yüzeyi. (2024).

https://tekstilmoda.cu.edu.tr/haberdetay/70#:~:text=Haberler%20*%20Anasayfa.%20*%20Haberler.

Kültürel Sürdürülebilirlik Açısından Türk Efsanelerindeki Kötü Varlıkların İllüstrasyon Yöntemiyle Çizimi

Fatma Zeynep YALÇIN (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Tarık AKSOY (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem durumu ve kavramsal/ kuramsal çerçeve

Bu bildiri, sözlü kültürün en köklü türlerinden olan efsanelerin, illüstrasyon yöntemiyle gelecek kuşaklara aktarılıp aktarılamayacağını sorgulamaktadır. Bu amaçla Anadolu Türk efsanelerindeki sekiz "insan dışı kötü varlık" belirlenmiş ve resmedilmiştir. Efsaneler toplumun hafızasıdır; onları çocuk kitapları veya video oyunları gibi modern formatlarda, kökenine sadık kalarak yeniden yorumlamak, bu mirasın dijital çağda bozulmadan yaşamasını sağlar.

Kültür, bir toplumu diğerlerinden ayıran özgün kimliğin toplamıdır. TDK Sözlük (1998)'te bu kavram; "Tarihsel toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları sonraki nesillere iletmede kullanılan araçların bütünü" olarak tanımlanmıştır. Sözlü kültür, 19. yüzyıldan itibaren sistematik bir yapıya bürünerek "Anonim Halk Edebiyatı" başlığı altında toplanmıştır. Sakaoğlu (1997), halk edebiyatını; halk hikâyeleri, efsane, destan, masal ve mit gibi pek çok sözlü anlatım dalının oluşturduğunu belirtir. Anadolu'da bu geleneği sürdüren Türkler, inançlarını ve yaşam biçimlerini seramik ve resim gibi somut araçlarla da geleceğe taşımıştır.

Plastik sanatlar açısından halk kültürü, zengin bir görsel repertuar sunar (Karoğlu, 2014). Türk-İslam sanatında kötü ruhlara dair en yaygın tasvirler, Uygur etkilerini taşıyan minyatürlerde görülür. Çoruhlu (2020), Mehmed Siyah Kalem'e ait minyatürlerin bu anlamda Orta Asya etkili, son derece ilgi çekici örnekler olduğunu vurgular. Ayrıca El Kazvini'nin *Acâ'ibü'l-Mahlûkat* adlı eseri, bilinmeyen görünümler kılarak anlamlandırma çabasının somut bir örneğidir (Öztütüncü ve Başbuğ, 2023).

İnsanoğlu, doğa olaylarını mistik güçlerle açıklama çabasıyla iyi ve kötü ruhlara inanmaya başlamıştır (Yıldız, 2008). Mitolojik anlatılarda korku, kaosun sembolüdür; ancak Türk anlatı geleneğinde dehşet duygusu hiçbir zaman temel amaç haline getirilmemiştir. Efsanevi varlıklar, genellikle toplumsal yasakları koruyan birer "bekçi" işlevi görür. Örneğin "Al Karısı" figürü, lohusa kadınların korunması gerektiğini toplumsal bir korkuyla pekiştirir.

Efsaneler, içeriğinde halkın tarihi yolculuğunun izlerini taşır (Bayat, 2005). Bu varlıkların resmedilmesi, soyut kavramları somutlaştırarak ortak bir görsel dil oluşturur. Modern dünyada bu korku figürleri, birer tehdit olmaktan çıkıp "estetik bir nesneye" ve kültürel birer metafora dönüşmektedir. Yapılan bu illüstrasyon çalışmaları, efsaneleri müzeleştirmek yerine, onları modern sanat dallarına (film, oyun, manga) kaynaklık edecek şekilde kimliğin yaşayan bir parçası haline getirmeyi amaçlar.

Yöntem

Bu bildiride kötücül varlıkların resmedilmesinde nitel araştırma yöntemi ve illüstrasyon tekniği kullanılmıştır. Atan (2013), illüstrasyonun metinleri güçlendirmek ve görgü tanıklarının ifadelerini görselleştirmek için yapıldığını belirtir. Karmaşık efsaneler, dijital illüstrasyon aracılığıyla somutlaştırılarak yeni bir görsel kimlik kazanır. Türk kültüründe Bayrı (1972),

Duvarcı (2005) ve Sarpkaya (2021) tarafından listelenen pek çok korkutucu tip mevcuttur. Çalışmada şu sekiz varlık seçilmiştir:

Alkarısı (Albastı): Genellikle loğusalari ve bebekleri rahatsız eden bu yaratık; al, albastı, al kızı gibi isimlerle bilinir (Yeşil, 2014). Sarpkaya (2021) bu demonun genellikle kadın şeklinde tasavvur edildiğini, tüfek sesinden ve kırmızı renkten korktuğunu belirtir.

Şekil 1 Alkarısı

Congolos: Kışın en soğuk günlerinde (10-17 Ocak) evlere girdiğine inanılan bir cadıdır (Özbaş, 1967). Boratav (2012), bu demonu Yunan demonlarından *Kallikantzaros* ile ilgili görür. Karadeniz bölgesinde kışın insanları takip ettiğine, onlara "kara" sözcüğü geçen sorular sorduğuna inanılır.

Şekil 2 Congolos

Davara: Karabasan olarak bilinen bu varlık, gece uyuyanların üzerine çıkarak nefes almalarını zorlaştırır (Gedikoğlu, 2016). Halk arasında buna "Davara binmesi" denir; kurtulmak için ters sözler söylenmesi gerektiğine inanılır (Birinci, 2026).

Şekil 3 Davara

Gulyabani: Karanlıkta ortaya çıkan, vücudu tüylerle kaplı, ters ayaklı ve devasa bir yaratıktır. Sarpkaya, Yaltırık ve Yazıcı (2022) onun leş kokusu yaydığını, gündüzleri mezara girdiğini, atları ve çocukları sevdiğini belirtir.

Şekil 4 Gulyabani

Kardek: İnsan sesini taklit ederek köylülere kaçırarak, insan-hayvan karışımı bir varlıktır. Bazancır (2010), Kardek'in çağrısına uyup gidenlerin geri dönmediğini aktarır.

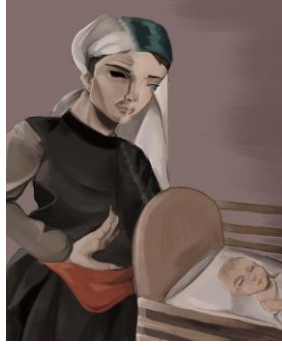
Şekil 5 Kardek

Oğrak: Keçi veya ceset şekline bürünebilen, yolda gidenleri engelleyen bir varlıktır (Alpaslan, 2010).

Şekil 6 Oğrak

Pispatik: Şubat ayında yolcuları saptıran, üzerine çuvaldız batırılınca genç bir kıza dönüşen bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz, 1989). Ayrıca lohusa kadınların ciğerini çalmaya çalıştığına inanılır.

Şekil 7 Pispatik

Zırtlan: Adam kaçıran, dev benzeri bir canavardır. Önal (2003), uyuyan bir adamı kaçırdırken adamın çuvaldız batırmasıyla kaçtığını bir efsaneyle anlatır.

Şekil 8 Zırtlan

Çizimler ibisPaint X kullanılarak; yöresel kıyafetler, karakteristik eylemler ve habitatlar referans alınarak tasarlanmıştır. Karakterlerin tasvirleri gerektiğinde harmanlanarak en uygun görsel forma kavuşturulmuştur. Bu çalışma, sözlü geleneğin dijital çağda sürdürülebilirliğine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Beklenen/ ulaşılan sonuçlar

Efsaneler ile resim sanatı arasındaki ilişki, sadece bir "eşlik etme" durumu değil, anlamın yeniden inşa edilmesi sürecidir. Resim sanatı; efsanelerin dilden dile aktarılırken uğradığı aşınmayı engelleyen, onu görsel bir hafızaya dönüştüren en güçlü araçlardan biridir. Kültürel sürdürülebilirlik açısından efsanelerin resmedilmesi, saatlerce süren anlatıları tek bir ana sığdırarak akılda kalıcılığı sağlar.

Tarih boyunca Mehmed Siyah Kalem, Hieronymus Bosch, Francisco Goya, Henry Fuseli, Gustave Doré, William Blake, Zdzisław Beksiński, Cihat Burak, Yüksel Arslan, Can Göknül gibi ressam; edebiyatta Hüseyin Rahmi Gürpınar, İhsan Oktay Anar, Nazlı Eray, Mehmet Berk Yaltırık, Doğu Yücel, Saygın Ersin, Dante Alighieri, Goethe, Stephen King gibi isimler efsanevi varlıklara yer vermiştir. Müzikte Kara Han, Kiki Rockwell, Paris Paloma, Florence, The Machine, Hozier, Loreena McKennitt; sinemada ise Pan's Labyrinth, The Green Knight, The Ritual, Gretel & Hansel gibi yapımlar bu figürlerden faydalanmıştır.

Türk halk inanışlarındaki korku figürlerinin oyun tasarımı ve senaryo gibi alanlarda yeniden yorumlanması, kültürel kodların korunması için kritiktir. Ancak bu süreç, yerel küresel pazara sunarken orijinal anlamın içini boşaltma riski de taşır. Dijital illüstrasyon,

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

efsaneleri genç kuşaklara taşıyan bir köprü görevi görür. Sonuç olarak, kadim anlatıların modern mecralarda görselleştirilmesi, kültürel bir "unutuşa" karşı direniştir. Sanat, toplumsal hafızayı her dönemde yeniden canlandırarak kültürel sürdürülebilirliğin en güçlü temel taşı oluşturur.

Anahtar Sözcükler: *efsane, kötücül varlıklar, sürdürülebilirlik, illüstrasyon*

Kaynakça

- Alpaslan, İ. (2010). Ağrı efsaneleri. İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Atan, U. (2014). Grafik İllüstrasyon Olarak Minyatür. Akdeniz Sanat Dergisi, 6(11).
- Bayat, F. (2005). Mitolojiye giriş, Çorum, Karam Yayınları.
- Bayrı, M. H. (1972). İstanbul folkloru, İstanbul: Eser Yayınları.
- Bazancir, R. (2010). Bingöl efsaneleri. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Birinci, G. (2026). Trabzon'un asırlık korkusu, : gece sokakta "kimsin?" diye sorarlarsa, Günebakış. <https://www.gunebakis.com.tr/haber/27348820/trabzonun-asirlik-korkusu-gecesokakta-kimsin-diye-sorarlarsa>
- Boratav, P, N. (2012). Türk mitolojisi: Oğuzların-Anadolu, Azerbaycan ve Türkmenistan Türklerinin mitolojisi, Çev. Recep Özbay. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Çoruhlu Y (2020). Türk sanatında kötü ruhlar, MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (21): 59-88.
- Duvarcı, A. (2005). Türklerde tabiat üstü varlıklar ve bunlarla ilgili kabuller, inanmalar, uygulamalar, Bilig, 32, 125-144.
- Gedikoğlu. H. (2016). Trabzon efsaneleri ve halk hikâyeleri. Trabzon: T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Helimoğlu Yavuz, M. (1989). Diyarbakır efsaneleri. Ankara: SAN Matbaası.
- Karoğlu, A. (2014). Folklorik unsurların resme yansımaları ve yaşatılması bağlamında bazı düşünceler, Millî Folklor, 104, 90-109.
- Önal, N. N. (2003). Muğla efsaneleri (inceleme-metinler). Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Özbaş, H. (1967). Yozgat'ta congolos, Türk Folklor Araştırmaları, 212, s.12.
- Öztütüncü, S. ve Başbuğ. F. (2023). Kazvini bağlamında: "evrenin düzeni ve yaratılışı" olgusunun betimlendiği minyatür eserlerin resimsel yorumları, Turkish Studies, 18(4), 1841-1859.
- Sarpkaya, S. (2021). Türklerin şeytani masalları: Türk masal ve efsanelerinde demonik varlıklar, Ankara: Karakum Yayınevi.
- Sarpkaya, S., Yaltırık, M. B., Yazıcı, Ö. F. (2022). Türk kültüründe gulyabani, incelemeler/illüstrasyonlar, İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Türk Dil Kurumu (1998). Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yeşil, Y. (2014). Türk dünyasında geçiş dönemi ritüelleri (doğum evlenme-ölüm gelenekleri), Ankara: Grafiker Yayınevi.
- Yıldız, N. (2008). "Sibiryalı Türklerinin mitoloji ve inanışlarında kötü ruhlar". Modern Türklük Araştırmaları Dergisi 4, 84-93.

Kırkyama Geleneğinin Görsel ve Estetik Bir Öge Olarak Heykel Sanatına Yansıtılarak Yaşatılması

Rümeysa Ceylin BİLGİN (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehmet Soner GENÇ (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Geleneksel el sanatları kültürel kimliğimizin önemli yansımalarındandır. Kırkyama da bu mirasın unutulmuş temsilcilerinden biridir. (Savaş & Büyükçapar, 2023) Kırkyama sanatı, Türk el sanatları geleneği içinde önemli bir yere sahip olan, farklı kumaş parçalarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan estetik ve işlevsel bir üretim biçimidir. Başlangıçta eskiyen kıyafetlerin onarımı ve atık malzemelerin değerlendirilmesi gibi ekonomik bir amaç güden bu teknik, zamanla estetik bir disipline dönüşmüştür (Özpulat, 1994). Ancak zamanla yalnızca bir onarım yöntemi olmaktan çıkmış, renk, desen ve kompozisyon anlayışıyla özgün bir sanat formuna dönüşmüştür (Önbaş & Mutlu, 2018). Kırkyama sanatındaki "kırk" sayısı, halk arasındaki nazar inancı ve uğur getirme beklentisiyle de ilişkilendirilmiştir (Odabaşı, 2021). Anadolu'da yerel ağızda ulama, yamalı bohça, kırk pare veya hanım dilendi bey beğendi gibi isimlerle anılan bu sanat, evrensel literatürde "patchwork" olarak tanımlanmaktadır. Türk sanat tarihindeki ilk somut örneğine M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenen Pazırık Kurganı'ndaki renkli keçe yatak örtüsünde rastlanmaktadır. Tarihsel süreçte 15. ve 16. yüzyıllarda ticari yollar ve İpek Yolu aracılığıyla Orta Asya'dan Hindistan ve Avrupa'ya yayıldığı bilinmektedir (Büyüçapar, 2022; Savaş, 2022). Bu doğrultuda kırkyama; halı, minyatür, kaligrafi ve nakış gibi pek çok farklı sanat dalının yüzey uygulamalarını etkilemiştir (Bayramoğlu, 2013). Ancak Sanayi Devrimi sonrası yerleşen seri üretim bandı, "kullan-at" kültürü ve tekstil teknolojisindeki hızlı değişimler, el emeğine dayalı bu geleneğin sürdürülebilirliğini kısıtlamıştır. (Türkmen, 2009). Kırkyama, modern yaşam içerisinde genç kuşaklar nezdinde tanınırlığını yitirerek belirli hobi gruplarıyla sınırlı kalmıştır. Bu noktada disiplinler arası yaklaşımlar, geleneksel sanatın güncel pratiklerle yorumlanması için bir zemin sunmaktadır. Her toplum teknik ve malzemelerin imkânlarından yararlanarak, yeni anlatım biçimleri oluşturmuş ve kendi sanatlarına da yön vermişlerdir (Kan & Yayan, 2024).

Geleneksel sanatların modernleşme sürecinde geri planda kalması, teknolojik üretimin hızlanması ve tüketim kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte kırkyama geleneğine olan ilgi azalmış ve bu sanat dalı unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Kültürel mirasın korunması süreci, sadece geçmişin muhafaza edilmesini değil, geleneksel değerlerin çağdaş sanat formları aracılığıyla yeniden üretimini de kapsamaktadır (Artun, 2012). Bu çalışmada, kırkyama tekniğinin yenilikçi bakış açılarıyla heykel yüzeylerinde yorumlanarak kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin yaşatılması amaçlanmıştır. Araştırma kırkyama geleneği ve heykel sanatı arasındaki bu önemli etkileşimleri açığa çıkararak, sanatın evrimine ve kültürel anlamına yeni bir bakış sunmayı hedeflemektedir.

Heykel sanatı; üç boyutlu yapısı ve malzeme çeşitliliği sayesinde, kırkyamanın iki boyutlu tekstil odaklı yapısına yeni bir hacim kazandırma potansiyeline sahiptir. Görsel kültür kuramı bağlamında, bu geleneğin heykel yüzeyine aktarılması kültürel belleğin yeni bir ifade biçimiyle görünür kılınmasına hizmet edebilir(Dede, 2024).

Yöntem

Bu araştırma, geleneksel bir el sanatının modern formlarla buluşma sürecini anlamaya odaklanan nitel bir çalışma olarak kurgulanmıştır. Çalışma deseni; literatür taraması, saha görüşmeleri ve uygulama safhalarından meydana gelmektedir. Sürecin ilk adımında, kırkyama geleneğinin tarihsel serüveni, Türk kültüründeki sembolik değeri ve estetik karakteristiği üzerine kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın ikinci safhasında, kırkyama sanatının güncel kuşaklar nezdindeki tanınırlığını ve farkındalık düzeyini saptamak amacıyla, tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 50 katılımcı (f=50) ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde katılımcılara; "Kırkyama sanatını daha önce duydunuz mu?", "Kırkyama ile ilgili daha önce herhangi bir çalışma veya uygulama ile karşılaştınız mı?" gibi temel farkındalık soruları yöneltilmiştir.

Uygulama aşamasında ise 11. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen atölye çalışmaları merkeze alınmıştır. Bu süreçte, kırkyamanın alışlagelmiş düzlem odaklı yapısından çıkılarak, üç boyutlu hayvan heykelleri üzerinde çalışılmıştır. Öğrenciler önce hayvan figürlerini tasarlamış, ardından bu figürlerin yüzeylerini geleneksel kırkyama teknikleri ile farklı tekstil dokularını kullanarak kaplamışlardır. Öğrencilerin tasarladığı ve yüzeylerini kırkyama tekniği ile kapladığı hayvan figürleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. a)Kırkyama Horoz b)Kırkyama Leylek c)Kırkyama Flamingo

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Araştırma sürecinde elde edilen veriler, kırkyama sanatının toplumsal bellekteki yerinin zayıfladığını açıkça göstermektedir. Katılımcılardan alınan yanıtlar, bu kadim tekniğin genellikle "yorgan", "seccade" veya "bohça" gibi geleneksel kullanım eşyalarıyla sınırlı bir algıya hapsedildiğini göstermiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kırkyama Sanatına Dair Bilgi Düzeyi (f=50)

Araştırma Parametresi	Kişi Sayısı (f)	Oran (%)
Kırkyama sanatını bilen katılımcılar	7	%14
Kırkyama sanatını bilmeyen katılımcılar	43	%86
Toplam	50	%100

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Tablo 1’de görülen %86’lık bilinmeme oranı, kırkyama sanatının unutulmaya yüz tuttuğu hipotezini doğrulamaktadır. Ancak uygulama safhasında, 11. sınıf öğrencilerinin bu tekniği öğrenmeye gösterdikleri yoğun ilgi ve geleneksel bir formu çağdaş bir heykel üzerinde deneyimlemeleri, kültürel mirasın aktarımı açısından umut verici bir tablo çizmiştir.

Bu çalışmada, kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel kırkyama tekniği ile heykel sanatı arasında kurulan bağ, bu disiplinler arası etkileşimin somut bir çıktısıdır. Geleneksel kırkyama motiflerinin heykel yüzeylerine aktarılması, esere sadece görsel bir hareketlilik değil, aynı zamanda dokunsal bir derinlik kazandırmıştır.

Uygulama sonucunda, kırkyama geleneğinin heykel sanatıyla bütünleştirilmesinin, geleneksel sanatların yaşatılmasında yenilikçi bir model olabileceği saptanmıştır. Genç kuşağın bu sürece dahil edilmesiyle hem kültürel miras bilinci geliştirilmiş hem de yaratıcı düşünme becerileri desteklenmiştir.

Anahtar kelimeler: *Kırkyama geleneği, heykel sanatı, görsel etkileşim, estetik, kültürel miras*

Kaynakça

- Artun, A. (2012). Çağdaş sanatın örgütlenmesi: Estetik modernizmin tasfiyesi. İletişim Yayınları.
- Bayramoğlu, M. (2013). 20. yüzyıl Türk resim sanatında geleneksel Türk sanat örneklerinin etkisi. Kalemşi Dergisi, 1(2), 1–40.
- Dede, A. (2024). Toplumsal yaşamda bir gelenek olarak kırkyama. Mecmua, (17), 24–36.
- Kan, N., & Yayan, G. H. (2024). Kolaj sanatının tasarım olgusu olarak dijital ve heykel sanatına yansımaları. Kesit Akademi Dergisi, 10(39), 128–157.
- Odabaşı, E. (Ed.). (2021). Kırkyama-kırkpere yapımı. Geleneksel meslekler ansiklopedisi (Cilt 2). T.C. Ticaret Bakanlığı Yayını.
- Önbaş, S., & Mutlu, S. (2018). Geleneksel atık değerlendirme kırkyama. Iksad Publishing House.
- Özpulat, F. (1994). Geleneksel kültürümüzde kırkpere. Tekstil ve Mühendis, 8, 45–46.
- Savaş, F., & Büyükçapar, S. (2023). Çağdaş seramik sanatında geleneksel kırkyama tekniğinin kullanımı: The use of traditional patchwork technique in contemporary ceramic art. International Journal of Humanities and Art Research, 8(3), 248–260.
- Türkmen, N. (2009). Tekstil ve moda tasarımı açısından sürdürülebilirlik ve dönüşüm.

Atık Malzemelerin Sanatta Kullanımı ve Eğitime Entegrasyonu

Adar AYATA(Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)
Mehmet YILDIZ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Geri Dönüşüm ve Sanat

İnsan ve doğa arasındaki bağı zamanla kopmaya başlamasıyla beraber yaşanan çevresel sorunlar, 1960 sonrası Sanatçıların dikkatini çekmiş ve farkındalık yaratmak adına çalışmalarında konu edinmelerine neden olmuştur. Günümüzde ise çevre kirliliği ve kaynakların bilinçsiz tüketimi, tüm dünyayı etkileyen önemli sorunlar arasında yer almakta. Artan atık miktarı, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik ve toplumsal sonuçlar da doğurmaktadır. Bu noktada sanat, hem farkındalık oluşturmak hem de sürdürülebilir yaşam ve estetik anlayışını desteklemek açısından güçlü bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Atık malzemelerin sanatsal üretim sürecinde kullanılması, çevre bilincini artırırken aynı zamanda yaratıcılığı teşvik ediyor ve öğrencilerin sanata ilgi duymasını sağlıyor.

Entegre Edilme Evresi

Atık malzemelerin sanat için kullanılması hem geri dönüşüme hem de insanların sanatın dönüştürücü tarafını fark etmelerine katkı sağlar. Plastik şişeler, karton kutular, metal parçalar, eski kumaşlar ve elektronik atıklar; renk, biçim, form ve doku gibi elemanlara hali hazırda sahiptir. Doğaya atıldığı zaman çevreye ve canlılığa zarar veren, çözünmesi çok uzun süre alan bu tür atık malzemeler; heykel, resim ve tasarım çalışmalarında değerlendirilebilmektedir. Bu yaklaşım hem malzeme maliyetini düşürmekte hem sanatçılara alışılmadık dışında eserler yaratma imkanı sağlamakta hem de toplumun gözünde sanatı dönüştürücü bir etmene çevirmektedir.

Öğrencilerin bu sürece entegre edilmesi ise eğitim açısından büyük önem taşımaktadır. Okullarda düzenlenecek atölye çalışmaları, proje tabanlı öğrenme etkinlikleri, öğretmenlerin rehberliğinde gerçekleştirilecek projeler ve sergiler aracılığıyla öğrenciler, atık malzemeleri yaratıcı ürünlere dönüştürebilirler. Örnek vermek gerekirse kullanılmayan gazete ve dergilerden kolaj çalışmaları yapılabilir; plastik kapaklardan mozaikler oluşturulabilir, eski tekstil ürünlerinden tasarımlar geliştirilebilir, elektronik aletlerin parçaları kullanılarak estetik kostüm tasarımları ortaya konulabilir. Bu tür uygulamalar, öğrencilerin sanatsal faaliyetler ve aktivitelere olan ilgisini canlandırmakta önemli rol oynar.

Örnek vermek gerekirse, Adana BİLSEM öğrencilerinin de çevre kirliliğini ve küresel ısınmayı vurgulamak için yaptığı heykel ve kostüm etkinliklerinde atık kağıtlar ve özellikle de doğada çözünmesi fazlasıyla uzun süren pet şişeler, çeşitli atıklar kullanılarak sanatın geri dönüşüme katkısına ve atık malzemelerin nasıl estetik bir şekilde kullanılabileceğine dikkat çekilmiştir. Buna benzer projeler ve etkinliklerin yapımla sanat ve geri dönüşüm arasındaki ilişki toplumun bakış açısına da yerleşir.

Ayrıca atık malzemelerle yapılan sanat çalışmaları, okuldaki disiplinler arası yaklaşımları kullanarak öğrencilerin farklı branşlar ve disiplinlerde bilgi sahibi olmasını sağlar. Fen bilimleri derslerinde geri dönüşümün çevresel etkileri incelenirken, görsel sanatlar derslerinde bu malzemelerle estetik ürünler ortaya konabilir. Böylece öğrenciler, teorik bilgiyi uygulamayla birleştirerek daha kalıcı bir öğrenme deneyimi yaşarlar. Tıpkı verdiğim örnekteki

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

gibi öğrenciler aynı zamanda sanatın dönüştürücü gücünün farkına varır ve resim, heykel gibi plastik sanatlara karşı yeni bakış açıları geliştirir.

Toplumsal açıdan bakıldığında, atık malzemelerle üretilen sanat eserleri sergiler ve sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla geniş kitlelere ulaştırılabilir. Bu çalışmalar, çevre bilincinin yaygınlaşmasına katkı sağlar, insanlara sanatın dönüştürücü doğasını gösterir ve bireyleri tüketim alışkanlıklarını gözden geçirmeye teşvik eder.

Entegre Etme Yöntemleri

Atık malzemelerin sanat için kullanılması kulağa hoş gelse de elbette bu programın öğrencilerin eğitim sürecine düzgün ve eksiksiz şekilde entegre edilmesi gerekir. Entegre sürecinde kullanılabilecek yöntemlerden bir tanesi gezi ve sosyal etkinlikler yöntemidir. Öğrenciler, öğretmenleri ve öğretim görevlilerinin gözetimi altında sanat müzelerine ve özellikle atölyelere ziyaretler ve geziler düzenleyebilir, hatta bu yöntem biraz daha geliştirilerek öğrencilerin atölyelerde atık malzemeleri kullanarak küçük çaplı heykeller, maketler yapmaları sağlanabilir. Bu geziler hem öğrencileri okul hayatının monotonluğundan kurtarıp onlar için bir nefes alma alanı oluşturur hem de onlara atık malzeme ve çöplerin bile sanat için bir malzeme olarak kullanılabileceğinin bilincini aşılar.

Uygulanabilecek yöntemlerden bir diğeri ise programın derslere entegre edilmesidir. Özellikle görsel sanatlar dersinde plastik sanatların atıkları ve çöpleri nasıl “geri dönüştürebileceği” ve estetik şekilde kullanılabileceği hakkında öğrencileri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek tıpkı gezi yönteminde olduğu gibi okul ve derslerin tekrar eden yapısını kırar ve öğrencilerin sanata karşı ısındırılmasını sağlar. Bu yöntem sadece öğrencileri değil, öğretmenler, öğretim görevlileri ve okul çalışanlarını da etkileyerek herkese sanatın dönüştürücü yanının gücünü gösterir ve bu sayede sanatın doğayı korumak ve ona sahip çıkmakta sahip olduğu önem çok daha anlaşılır hale gelir.

Bunlar gibi birçok yöntem olumlu ve olumsuz yanları değerlendirilerek sürece ve öğrencilerin eğitim hayatına entegre edilebilir. Programlar sadece konu olmaktan çıkarılıp birer derse ve müfredat ögesine dönüştürülebilir, öğrencilerin konu hakkındaki bilgisini artırmak için araştırma ya da proje ödevleri verilebilir ve bu örnekler bu şekilde uzatılabilir.

Sonuç

Sonuç olarak, atık malzemelerin sanat alanında kullanılması; çevresel farkındalık, yaratıcılık ve sürdürülebilirlik açısından önemli katkılar sunmaktadır. Öğrencilerin bu süreçlere aktif olarak katılması, hem bireysel hem de toplumsal bilinç düzeyinin artmasına destek olmaktadır. Eğitim kurumlarında bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması, daha duyarlı ve üretken bireylerin yetişmesine, öğrencilerin sanata karşı farklı bakış açıları geliştirmesine katkı sağlayacaktır. Sanatın dönüştürücü gücü sayesinde atıklar, yalnızca çevreye zarar veren unsurlar olmaktan çıkıp değerli birer üretim aracına dönüşebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Dönüşüm, Atık malzemeler, Estetik.

Kaynakça

SAĞLAM, Firdevs & ENGİNOĞLU, Turan. “Atık Nesnelerin Sanat Eğitiminde Kullanılması”. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14 (2016)-Entegre Edilme Evresi 1. Paragraf

YÜCEL, Banu. “Atık Malzemelerin Çağdaş Sanatta Yansımaları”. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 65 (2020)-Geri Dönüşüm ve Sanat, Entegre Edilme Evresi 1. Paragraf

Sanatta Sürdürülebilirliğin Estetik ve Felsefi Açıdan İncelenmesi

Ahmet Güney SAĞLAM (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehmet YILDIZ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal / Kuramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik kavramı günümüzde çoğunlukla çevre ve ekonomi alanlarıyla ilişkilendirilmektedir. Ancak sürdürülebilirlik yalnızca doğal kaynakların korunması ya da ekonomik sistemlerin devamlılığı ile sınırlı değildir. Kültürel üretim alanları da bu kavramdan önemli ölçüde etkilenmektedir. Sanat da bu alanların başında gelmektedir. Özellikle iklim krizi, hızlı tüketim kültürü ve teknolojik gelişmeler sanatın üretim biçimlerini, kullanılan malzemeleri ve sanatın anlam dünyasını dönüştürmektedir.

Sanatta sürdürülebilirlik çoğu zaman geri dönüştürülebilir malzemelerin kullanılması veya çevre dostu üretim yöntemleriyle ilişkilendirilmektedir. Ancak sürdürülebilir sanat anlayışı yalnızca malzeme kullanımına indirgenemeyecek kadar geniş bir kavramdır. Sanat eserinin estetik değerinin korunması, kültürel belleğin aktarılması ve düşünsel anlam üretiminin devam edebilmesi de sürdürülebilirliğin önemli boyutları arasında yer almaktadır.

Estetik kuramları incelendiğinde sanatın yalnızca “güzel olanı” temsil eden bir alan olmadığı görülmektedir. Sanat aynı zamanda insanın duygu dünyasını, düşünsel üretimini ve kültürel birikimini ifade eden bir araçtır. Bu nedenle bir sanat eserinin sürdürülebilir olması, onun yalnızca fiziksel olarak varlığını sürdürmesi değil; aynı zamanda anlam üretmeye devam edebilmesiyle de ilişkilidir.

Sanat tarihi boyunca birçok eser yüzyıllar boyunca etkisini sürdürmüş ve farklı dönemlerde yeni yorumlara açık olmuştur. Bu durum sanatın estetik ve düşünsel sürdürülebilirliğinin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla sürdürülebilirlik kavramı sanat alanında çevresel, estetik ve kültürel boyutları birlikte ele alınarak değerlendirilmelidir.

Bu çalışmanın amacı sanatta sürdürülebilirlik kavramını estetik ve felsefi açıdan incelemek ve sürdürülebilir sanat anlayışının yalnızca çevresel üretim yöntemleriyle sınırlı olmadığını ortaya koymaktır.

Bu bağlamda araştırmanın temel problemi şu şekilde belirlenmiştir:

Sanatta sürdürülebilirlik yalnızca çevre dostu üretim yöntemleriyle mi ilişkilidir, yoksa estetik ve felsefi bir sürekliliği de ifade eder mi?

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde hazırlanmış bir literatür taraması çalışmasıdır. Çalışmada sanatta sürdürülebilirlik kavramını estetik ve felsefi boyutlarıyla incelemek amacıyla sanat felsefesi, estetik kuramları ve sürdürülebilirlik alanında yapılmış akademik çalışmalar incelenmiştir.

Literatür taraması sürecinde sürdürülebilirlik kavramının sanatla ilişkisini ele alan makaleler, kitaplar ve kuramsal çalışmalar değerlendirilmiştir. Ayrıca estetik kuramları üzerine yapılan çalışmalar incelenerek sanatın anlam üretme süreçleri ve kültürel süreklilik açısından taşıdığı önem ele alınmıştır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Toplanan veriler kavramsal analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu analiz sürecinde sürdürülebilirlik kavramının sanat alanındaki farklı kullanım biçimleri incelenmiş ve kavramın çevresel, estetik ve felsefi boyutları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Bu yöntem sayesinde sanatta sürdürülebilirlik kavramının yalnızca malzeme kullanımına indirgenemeyeceği; aynı zamanda sanatın düşünsel ve kültürel devamlılığı ile de yakından ilişkili olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Beklenen / Ulaşılan Sonuçlar

Yapılan incelemeler sonucunda sanatta sürdürülebilirliğin üç temel boyutta ele alınabileceği görülmüştür: çevresel, estetik ve felsefi sürdürülebilirlik. Çevresel sürdürülebilirlik sanat üretiminde doğaya duyarlı malzemelerin kullanılması ve çevreye zarar vermeyen üretim süreçlerinin tercih edilmesiyle ilişkilidir. Günümüzde birçok sanatçı geri dönüştürülmüş malzemeler kullanarak çevresel farkındalık yaratmayı amaçlayan eserler üretmektedir. Estetik sürdürülebilirlik ise bir sanat eserinin zaman içinde değerini koruyabilmesi ve farklı dönemlerde anlam üretmeye devam edebilmesiyle ilgilidir. Sanat eserlerinin uzun yıllar boyunca yorumlanabilmesi ve yeni kuşaklara ilham verebilmesi bu boyutun önemli göstergeleri arasında yer almaktadır. Felsefi sürdürülebilirlik ise sanatın insanın varoluşunu, doğa ile ilişkisini ve kültürel kimliğini sorgulayan yönüyle ilişkilidir. Sanat bu yönüyle yalnızca bir estetik ifade biçimi değil; aynı zamanda düşünsel bir üretim alanıdır.

Sonuç olarak sanatta sürdürülebilirlik yalnızca geri dönüşüm ya da çevre bilinci ile sınırlı değildir. Aynı zamanda sanatın estetik değerlerini koruması, kültürel belleği aktarması ve düşünsel üretimi sürdürmesiyle de yakından ilişkilidir. Bu nedenle sürdürülebilir sanat, çevresel duyarlılık ile kültürel ve düşünsel sürekliliği birlikte içeren çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: sanat, sürdürülebilirlik, estetik, felsefe, kültürel süreklilik

Kaynakça

- Adorno, T. W. (1997). Aesthetic Theory. University of Minnesota Press.
Heidegger, M. (1971). The Origin of the Work of Art. Harper & Row.
Kagan, S. (2011). Art and Sustainability. Transcript Verlag.
Tunalı, İ. (2008). Estetik. Remzi Kitabevi.
UNESCO. (2005). Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions.

Dijital Mirasın Korunmasında Yapay Zeka: Türk Halk Müziği Formlarının Otomatik Analizi ve Sürdürülebilirliği

Ayşe Sena CEREN (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dilşad ERGEN (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Türk Halk Müziği, Anadolu coğrafyasının tarihsel, sosyokültürel ve sanatsal birikimini yansıtan en önemli sözlü kültür unsurlarından biridir. Bu müzik türü; ezgisel yapı, makam sistemi, ritmik örgü (usul) ve yöresel icra özellikleri bakımından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Türk Halk Müziği yalnızca bir müzik türü değil, aynı zamanda toplumun kolektif hafızasını, yaşam biçimini ve duygusal dünyasını aktaran bir kültürel taşıyıcıdır. Ancak günümüzde küreselleşme, hızlı kentleşme ve dijitalleşme süreçleri, geleneksel müzik aktarım biçimlerini zayıflatmakta ve bu mirasın sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Özellikle usta-çırak ilişkisine dayalı sözlü aktarım geleneğinin giderek azalması, yerel tavırların ve özgün icra biçimlerinin kaybolma riskini artırmaktadır.

Bu bağlamda, kültürel mirasın korunmasına yönelik çalışmaların yalnızca arşivleme ile sınırlı kalmaması gerektiği açıktır. Geleneksel müzik formlarının sürdürülebilirliği, bu yapıların bilimsel yöntemlerle analiz edilmesi ve dijital ortamlarda yeniden üretilebilir hale getirilmesiyle mümkün olmaktadır. Son yıllarda yapay zeka ve makine öğrenmesi teknolojileri, bu ihtiyaca cevap verebilecek önemli araçlar olarak öne çıkmaktadır. Yapay zeka, büyük veri kümeleri üzerinde örüntü tanıma, sınıflandırma ve tahmin yapabilme kapasitesi sayesinde müzik analizinde yeni ufuklar açmaktadır. Bu durum, müzikoloji alanında veri temelli yaklaşımların gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Literatürde, yapay zekanın müzik analizi ve üretimi alanında giderek artan bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Özellikle Müzik Bilgi Edinimi (Music Information Retrieval - MIR) çalışmaları kapsamında, müzikal yapıların otomatik tanımlanması ve sınıflandırılması üzerine önemli araştırmalar yapılmıştır (Gündoğdu & Okcu, 2024). Bununla birlikte, Türk Halk Müziği özelinde yapılan çalışmaların büyük bir kısmının dijital arşivleme ve ses kayıtlarının saklanması ile sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Bozlak, Zeybek ve Halay gibi belirgin form özelliklerine sahip müzik türlerinin yapay zeka algoritmalarıyla otomatik olarak analiz edilmesine yönelik çalışmaların ise sınırlı sayıda olduğu ve bu çalışmaların bütüncül bir çerçevede ele alınmadığı görülmektedir.

Canyakan (2025), çağdaş müzik üretiminde geleneksel makam yapılarının dijital teknolojilerle yeniden yorumlanabileceğini vurgulayarak, yapay zekanın kültürel süreklilik açısından önemine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Yavuz ve arkadaşları (2025), yapay zekanın müzik alanında hem analiz hem de üretim süreçlerinde dönüştürücü bir rol üstlendiğini ifade etmektedir. Ancak bu çalışmaların büyük bir kısmı genel müzik teknolojileri perspektifinde kalmakta, Türk Halk Müziği'nin özgün yapısal özelliklerine odaklanan derinlemesine analizlere yeterince yer verilmemektedir.

Bu çalışma, literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamakta ve Türk Halk Müziği formlarının yapay zeka temelli yöntemlerle analiz edilerek sürdürülebilirliğinin nasıl

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

sağlanabileceğini incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, yapay zeka modellerinin Türk Halk Müziği'nin makamsal ve ritmik yapılarının korunmasındaki rolünü ortaya koymaktır.

Araştırmanın temel problemi, yapay zeka temelli analiz yaklaşımlarının geleneksel müzik formlarının kimliğini koruyarak dijital ortamda sürdürülebilirliğini nasıl desteklediğidir. Bu doğrultuda geliştirilen hipotez, yapay zeka destekli analiz sistemlerinin Türk Halk Müziği'nin yapısal özelliklerini doğru biçimde analiz ederek bu mirasın korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına önemli katkılar sağlayacağı yönündedir.

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan literatür taraması (derleme) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında ulusal ve uluslararası akademik veri tabanları sistematik bir biçimde incelenmiştir. Veri toplama sürecinde Google Akademik, DergiPark ve çeşitli müzik teknolojisi veri tabanları kullanılmıştır. Tarama sürecinde “yapay zeka”, “Türk halk müziği”, “müzik analizi”, “kültürel miras” ve “dijital sürdürülebilirlik” gibi anahtar kelimeler tercih edilmiştir.

Araştırmanın evrenini 2015-2025 yılları arasında yayımlanmış akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Bu kapsamda makaleler, lisansüstü tezler ve bilimsel bildiriler incelenmiş; konuyla doğrudan ilişkili olan çalışmalar seçilerek analiz edilmiştir. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçilen çalışmalar; kullanılan yapay zeka teknikleri (örneğin makine öğrenmesi, derin öğrenme), analiz edilen müzik türleri ve elde edilen sonuçların doğruluğu açısından değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde tematik analiz ve karşılaştırmalı değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Bu süreçte çalışmalar; “müzikal yapı analizi”, “form sınıflandırma”, “ritim ve makam tespiti” ve “dijital sürdürülebilirlik” gibi temalar altında sınıflandırılmıştır. Ayrıca, yapay zeka modellerinin başarı oranları ve uygulama alanları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu yöntem sayesinde, literatürdeki mevcut eğilimler ve boşluklar belirlenmiştir.

Sonuç

Literatür incelemesi sonucunda, yapay zeka tabanlı modellerin Türk Halk Müziği'nin temel yapı taşları olan makam ve usul analizinde yüksek doğruluk oranlarına ulaştığı görülmüştür. Özellikle derin öğrenme algoritmalarının, karmaşık müzikal örüntüleri tanıma ve sınıflandırma konusunda başarılı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Bu durum, yapay zekanın yalnızca teknik bir analiz aracı değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasında stratejik bir rol üstlenebileceğini göstermektedir.

Elde edilen bulgular, dijital ortamda gerçekleştirilen müziksel analizlerin, Türk Halk Müziği'nin eğitim süreçlerinde daha etkin kullanılmasına olanak sağladığını ortaya koymaktadır. Yapay zeka destekli sistemler sayesinde, öğrenciler geleneksel müzik formlarını daha sistematik ve analitik bir biçimde öğrenebilmekte, bu da müzik eğitiminin kalitesini artırmaktadır. Ayrıca bu sistemler, farklı yörelere ait müzik özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesine de imkan tanımaktadır.

Bunun yanı sıra, yapay zeka destekli dijital arşivlerin oluşturulması, kültürel mirasın korunması açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bu tür arşivler, yalnızca ses kayıtlarını depolamakla kalmayıp aynı zamanda müzikal yapıların analiz edilmiş verilerini de

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

içermekte ve böylece daha işlevsel bir bilgi kaynağı sunmaktadır. Yavuz ve arkadaşlarının (2025) çalışmaları da bu tür sistemlerin sürdürülebilirlik açısından önemini desteklemektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma, yapay zeka teknolojilerinin Türk Halk Müziği'nin korunması ve sürdürülebilirliği açısından büyük bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yapay zeka destekli analizlerin, geleneksel müzik formlarının dijital ortamda kimliğini koruyarak varlığını sürdürmesine katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Gelecekte, bu teknolojilerin müzik eğitimi kurumlarının müfredatına entegre edilmesi, özellikle BİLSEM gibi kurumlarda uygulanması ve yerel müzik tavırlarının korunmasına yönelik akıllı sistemlerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: yapay zeka, türk halk müziği, dijital sürdürülebilirlik, müzikoloji, kültürel miras

Kaynakça

- Canyakan, S. (2025). Semiyotik yakınsama: çağdaş Türk müziğinde makam müzik gelenekleri ve elektronik müzik üretimi. *Türk Müziği*, 67-74.
- Gündoğdu, B., & Okcu, S. (2024). Yapay zekâ uygulamalarının müzik ve müzik endüstrisi üzerine etkileri. *Konservatoryum*, 11(2), 545-558.
- Yavuz, M. S., Karaosmanoğlu, M. K., Yeprem, M. S., Karşıcı, G., & Sezikli, U. (2025). Türkiye'de müzik ve yapay zekâ üzerine bir değerlendirme. *Öneri Dergisi*, 20, 50-70.

Rock Müziği Mirasının Korunması: Grup Müziği Kültürünün Genç Nesillere Aktarımı ve Sürdürülebilirliği

Bartu TUNÇ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Defne BÜYÜK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIÇIK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Giriş

Sanatta sürdürülebilirlik, yalnızca doğal kaynakların korunmasıyla sınırlı olmayıp aynı zamanda kültürel üretim biçimlerinin ve sanatsal mirasın gelecek nesillere aktarılmasını da kapsamaktadır. Müzik, bu bağlamda somut olmayan kültürel mirasın önemli bir taşıyıcısıdır. Özellikle rock müziği, 1980–2000 yılları arasında yalnızca bir müzik türü değil; kolektif üretim, grup etkileşimi ve sahne performansını merkezine alan bir kültürel pratik olarak öne çıkmıştır (Bagaskara & Audhyati, 2025). Rock müziğinin temelini oluşturan “grup müziği” anlayışı, bireysel performansın ötesinde ortak üretim ve sosyal etkileşim süreçlerini içermektedir. Bu yönüyle müzik, yalnızca estetik bir ifade biçimi değil aynı zamanda sosyal öğrenme ve kimlik inşası aracı olarak değerlendirilmektedir. Nitekim müzik sosyolojisi alanındaki çalışmalar, kolektif müzik yapmanın bireyler arası iletişimi güçlendirdiğini ve yaratıcılığı artırdığını göstermektedir (Born & Eisenberg, 2025).

Ancak günümüzde dijitalleşme, müzik üretim ve tüketim alışkanlıklarında köklü değişimlere yol açmıştır. Sosyal medya platformları ve dijital müzik teknolojileri, bireysel üretimi teşvik eden bir yapı oluşturmuştur. Hesmondhalgh ve Meier (2018), dijitalleşmenin müzik endüstrisini dönüştürerek kolektif üretim süreçlerini zayıflattığını vurgulamaktadır. Bu dönüşüm, özellikle genç nesillerin müzikle kurduğu ilişkiyi yeniden şekillendirmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel problemi, rock müziği mirasının ve grup müziği kültürünün dijital çağın bireyselleştirici etkileri karşısında nasıl sürdürülebilir kılınabileceğidir. Çalışma, bu kültürün eğitim süreçlerine entegrasyonu ve genç nesillere aktarımı üzerine odaklanmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan literatür taraması (derleme) modeline dayanmaktadır. Çalışma kapsamında, 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış akademik makaleler, kitaplar ve konferans bildirileri incelenmiştir. Veri toplama sürecinde müzik sosyolojisi, dijitalleşme, müzik eğitimi ve kültürel sürdürülebilirlik anahtar kavramları kullanılmıştır. Literatür taramasında elde edilen çalışmalar, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu analiz sürecinde çalışmalar; (1) dijitalleşmenin müzik üzerindeki etkileri, (2) grup müziği ve kolektif üretim, (3) müzik eğitimi ve pedagojik yaklaşımlar ve (4) kültürel sürdürülebilirlik temaları altında kategorize edilmiştir. Bu yaklaşım, müzik alanındaki dönüşümün çok boyutlu olarak ele alınmasını sağlamıştır. Ayrıca müzik eğitimi alanındaki güncel çalışmalar incelenerek grup müziği pratiğinin öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, kongre teması olan “sanatta sürdürülebilirlik” çerçevesinde yorumlanmıştır.

Bulgular

Literatür incelemesi sonucunda elde edilen bulgular, müzik üretim ve tüketim süreçlerinde önemli bir dönüşüm yaşandığını göstermektedir. Dijitalleşme, müzik üretimini daha erişilebilir hale getirmiş; ancak aynı zamanda bireyselleşmeyi artırmıştır. Lyons ve ark. (2019), dijital müzik ekosisteminin veri odaklı ve bireysel üretimi teşvik eden bir yapıya dönüştüğünü belirtmektedir. Bu durum, özellikle gençler arasında yaygınlaşan “bedroom production” anlayışıyla kendini göstermektedir. Kinnunen ve ark. (2020), dijitalleşmenin gençlerin müzik deneyimini daha bireysel hale getirdiğini ve kolektif müzik yapma pratiklerinin azaldığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, rock müziğinin temel unsurlarından biri olan grup dinamiğinin zayıfladığını göstermektedir.

Müzik eğitimi alanındaki çalışmalar ise bu dönüşüme paralel olarak pedagojik yaklaşımların değişmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Eiksund ve ark. (2020), müzik teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonunun önemli olduğunu ancak grup temelli öğrenme deneyimlerinin korunması gerektiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Goopy ve ark. (2025), çağdaş müzik eğitiminin dijitalleşme ve yapay zekâ etkisiyle yeniden yapılandırılması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca grup müziği pratiğinin öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirdiği, iş birliği ve problem çözme yetkinliklerini artırdığı tespit edilmiştir (Backer Johnsen, 2025). Bu durum, grup müziğinin yalnızca sanatsal değil aynı zamanda eğitsel bir değer taşıdığını göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulguları, rock müziği mirasının sürdürülebilirliğinin dijitalleşme ile birlikte yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Dijitalleşme, müzik üretimini demokratikleştirirken aynı zamanda kolektif üretim kültürünü zayıflatma riski taşımaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirlik, yalnızca teknolojik adaptasyon değil, aynı zamanda kültürel değerlerin korunmasını da içermelidir. Bu doğrultuda dört temel öneri geliştirilmektedir. İlk olarak, müzik eğitiminde grup temelli öğrenme modelleri güçlendirilmelidir. İkinci olarak, dijital teknolojiler ile rock müziği estetiği arasında hibrit yaklaşımlar geliştirilmelidir. Üçüncü olarak, yerel müzik mirası dijital arşivler ve görsel materyaller aracılığıyla genç nesillere aktarılmalıdır. Son olarak, grup müziği pratiği, bireylerin sosyal ve bilişsel gelişimine katkı sağlayan bir öğrenme modeli olarak yeniden konumlandırılmalıdır.

Sonuç olarak, rock müziği mirasının sürdürülebilirliği, geçmişin kolektif üretim anlayışı ile günümüzün dijital olanaklarının dengeli bir şekilde bütünleştirilmesine bağlıdır. Bu yaklaşım, hem kültürel mirasın korunmasını hem de genç nesillerin müzikle daha güçlü bir bağ kurmasını sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: *Rock müziği, grup kültürü, kültürel sürdürülebilirlik, müzik eğitimi, miras aktarımı.*

Kaynakça

Backer Johnsen, H. (2025). Challenging the salvation stories of music education. Research Studies in Music Education.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Bagaskara, A., & Audhyati, A. (2025). Sociology of Music: Its Essence, History and Challenges.
- Born, G., & Eisenberg, A. J. (2025). Music, digital transformation and intellectual property. *Journal of Popular Music Studies*.
- Diaz-Bone, R., & Lehmann-Wermser, A. (2025). *Contemporary Approaches to Music Sociology*. Springer.
- Eiksund, Ø. J., Angelo, E., & Knigge, J. (2020). *Music Technology in Education*.
- Goopy, J., Boron, J., Wilson, E., et al. (2025). *Music Education Research in the Digital Age*.
- Hesmondhalgh, D., & Meier, L. M. (2018). *Digitalisation of Music and Cultural Production*.
- Kinnunen, M., Homi, H., & Honkanen, A. (2020). Social sustainability in adolescents' music experiences. *Sustainability*.
- Lyons, F., Sun, H., Collopy, D. P., & Curran, K. (2019). *Music 2025: The music data dilemma*. SSRN.
- Pasti Da Porto, V. C. (2023). *Sustainability and Inclusion in the Music Industry*.

Sanat, Ekoloji ve Çevre Bilinci: Doğanın Yapıbozumuna Karşı İyileştirici Güç Olarak Ekolojik Sanat

Başak ÜLGER (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İncinur YÜKSELİR (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İnsan-doğa ilişkisi, tarih boyunca farklı evrelerden geçmiştir. Başlangıçta, insanlar doğayı doğal kaynakları kullanarak ve koruyucu bir şekilde işleyerek benimsemiştir. Ancak, insan merkezilik, Aydınlanma Çağı ve Sanayi Devrimi ile birlikte, insan-doğa ilişkisi kökten değişime uğramıştır. İnsanın kendini doğanın üstünde bir varlık olarak görme anlayışı, Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan aydınlanma düşüncesi ve akılcılığı öne çıkararak doğayı bir sömürü nesnesi olarak görmeye yol açmıştır. Bu yaklaşım ve gelişmelerin sonucu olarak, küresel ölçekte ekolojik krizler ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır.

Doğanın ekolojisinin insan faaliyetleri sonucu kirlenmesi ve ekolojik yapısının bozulması, sanatçıların bu konuya eğilmesine ve doğayı kurtarmak için doğal malzemelerle projeler geliştirmesini sağlamıştır. Ekolojik sanatçılar, sanatın ekolojik sorunlara dikkat çekme ve çözüm sunma potansiyelini kullanarak toplumun ekolojik bilincini artırmaya ve ekolojik dengeyi yeniden sağlamaya çalışmışlardır. Ekolojik sanat uygulamalarının temel amacı, toplumu derinden etkileyerek doğaya karşı bilinçlendirmek, tahrip olmuş alanları onarmak, atıkları değerlendirmek ve ekoloji konusunda kalıcı çözümler üreterek dünyanın ekolojik bütünlüğünü korumak olmuştur.

Ekoloji sanatçıları, sanatın bilinen araç gereç ve kalıplaşmış yöntemlerinin dışında çalışmışlardır. Sanatçıların bir kısmı doğada bulduğu malzemeleri biçimlendirmeyi benimserken bazıları da atık malzemeyi geri kazanım yoluyla kullanmayı ve onları yeniden işlevsel hâle getirmeyi tercih etmiştir. Bazı sanatçılar ise disiplinler arası bir yaklaşımla eğitim dokümanlarını kullanmış ve küresel düzeydeki çevresel problemlere yerel çözüm üretebilecek yöntemler geliştirmeye çalışmıştır. Ekolojik sanatçıların büyük kısmı da küresel çevresel sorunlarının toplum ve yaşam merkezli olmasından dolayı çevresel aktivitelerinde ve ekolojik temelli sanat çalışmalarında özellikle insanlara odaklanmıştır. Yapmış oldukları çalışmalarda metaforik bir dil ya da mizahi unsurlar kullanarak insanların dikkatini çekmeye çalışmışlardır.

Yürüttüğümüz bu çalışma, söz konusu ekolojik sanat ve yöntemin bir parçasıdır. Çalışmanın türü derlemedir, veri toplama tekniği ise döküman ve arşiv incelemesidir. Nitel analizi ise araştırma ve gözlemdir.

Günümüzde birçok insan bu sanatsal etkinlikler ve projeler sayesinde ekosistemin mevcut durumunun farkına varabilmiş, bilinçlenmiş ve bu konuda önemli katkılar sağlamaya başlamıştır. İnsanların belirli bir kısmı ise ekolojik sanatlardan ilham alarak kendi içerik ve sanatçılışmalarını oluşturmaya karar vermiştir. Bu tür farkındalık çalışmalarının kapsamı genişletilmeli ve daha çok bireye ulaştırılmalıdır. Söz konusu risklere karşı toplumun duyarlılığı artırılmalıdır.

Ekolojik Sanat Örnekleri

Anahtar Kelimeler: *doğa, insan, ekoloji, sanat, çevre*

Kaynakça

(dergipark.org.tr) Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Kent Akademisi, LOKUM Sanat ve Tasarım Dergisi

Bohemya'dan Modern Çağa Çek Sanatı: Tarihsel Değişim Ve Kültürel Sürdürülebilirlik Analizi

Ece Nehir EVREN (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIAÇIK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Giriş

Sanatta sürdürülebilirlik kavramı geleneksel ifadelerin teknolojik ve toplumsal gelişimlerle dönüşüme uğrayarak varlığını devam ettirmesidir. Hemen hemen her halkın kendine özgü bir kültür ve sanat anlayışı vardır, sanatın tarihsel süreçte sürdürülebilirliğine Çek topraklarının yüzyıllar içerisinde korunmuş zengin sanat anlayışı iyi bir örnektir (Türe, Uzun-Turgun, 2025). V. Yüzyıla kadar uzanan Slav yerleşimlerinden XIX ve XX. Yüzyıllarda yaşanan politik sıkıntıların getirdiği sancılı dönemlerde sanat, yalnızca bir estetik üretim olmaktan çıkıp toplumsal direnişin sembolü ve siyasal baskılara karşı başkaldırının çeşitli yönlerinden biri haline gelmiş ve parlak bir gelecek için umut ışığı olmuştur. Özellikle XIX. Yüzyıl'daki "Ulusal Diriliş" akımında sanatsal ifadelerle Çek halkının bağımsızlık arzusunu canlı tutarak, ulusun tarihsel meşrutiyyetini kanıtlama çabasının bir parçası haline gelmiştir (Demir, 2023).

Yöntem

Bu araştırma bilimsel kaynaklar esas alındığı bir literatür taraması (derleme) ve tematik analiz çalışmasıdır. Çalışma kapsamında Google Akademik, Karolinum Press (Charles Üniversitesi), Dergipark, JSTOR, Ortaçağ araştırmaları ve modern Çek sanatı ile ilgili akademik çalışmalar sistematik olarak taranmıştır. Veriler; sanat ve politika etkileşimi, tarihsel süreklilik ve modern sanat başlıkları altında incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın temel amacı, Çek halkının tarihleri boyunca inişli ve çıkışlı anlarla sanatın birleştirici gücünü kullanarak nasıl başa çıktığını göstermek olup, toplum yapısının ve kültürünün milliyetçi ruhu besleyerek yine sanat aracılığıyla korunacağını; günümüzde Çek kültürünün sanatı, Çek sanatının da kültürü beslediğini ve bu şekilde varlığını sürdürebildiğini kanıtlamaktır (Beveridge, 2018). Yabancı makaleler çoğunlukta olsa da ülkemizde ve dünyanın geri kalanında Çek kültür ve sanatıyla ilgili literatürde pek fazla kaynağın bulunmaması araştırmaya ünik bir yapı kazandırmakta ve Türkiye genelinde bu tür araştırma ve bilgi birikiminin artmasıyla toplumun kültür ve sanat anlamında gelişeceği düşüncesi araştırmanın önemini vurgulamaktadır.

Çek halkının tarihsel temellerinin önemi çoğumuz tarafından duyulmamış olsa da Moravia, Bohemya ve Silezya bölgelerinde hüküm süren Çek halkı, Avrupa'daki en eski hanedanlıkların başlangıcı olmuş ve IX. ile XIV. Yüzyıllar arasında şekillenen Çek devlet geleneği ile bu yıllarda Kutsal Roma İmparatorluğu'nda kritik bir konum elde etmiştir. Çek topraklarında hüküm sürmüş ilk hanedanlık Pşemyslid'lerden sonra Çeklerin babası olarak adlandırdığı Kral Karel (Charles) Bohemya'ya altın çağını yaşatmıştır. Prag'ın ihtişamlı mimarisi oluşturan pek çok yapı (özellikle Charles Köprüsü ve Prag Kalesi gibi yapılar) bu dönemde inşa edilmiştir (Mahoney, 2011). XVI. Yüzyıldan itibaren Moravia ve Bohemya

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

bölgelerinde Çek hanedanlığının yönetimi Habsburg Hanedanlığına bırakılmıştır. Habsburg yönetiminin hüküm sürdüğü bu yıllar boyunca Çeklerin bir devlete sahip olma arzusu sanat ve kültürle canlı tutulmuştur (Filipova, 2009).

XIX ve XX. Yüzyıllar arası siyasal olarak çalkantılı dönemler Çek kültür ve sanatını doğrudan etkilemiştir ve Çek sanatçılar tarafından birçok önemli esere bu dönemlerde imza atılmıştır (Filipova, 2009). Prag Ulusal Tiyatrosu'nun şefi Bedřich Smetana ve onun orkestrasında viyolist olarak bir süre yer almış olan Antonín Dvořák gibi besteciler Çek sanatının ulusal olarak değerli yapısının öncüleri olmuştur (Branda, 2014). Çıkardıkları eserler dünya çapında tanınmaktadır ve hala birçok orkestra tarafından tekrar tekrar sahnelenmektedir. 1939'da Nasyonal sosyalistlerin üniversiteleri kapatması ile entelektüel hayatı sekteye uğratmasının ardından artan baskılar kültürel sürdürülebilirliğin, eğitim ve sanatın uğradığı en büyük saldırılardan biri olmuştur (Svašek, 1997). Eserleriyle dünyaca tanınmış ressam Alfons Mucha "Slav Destanı" adlı 20 devasa tuvalden oluşan serisiyle sanat dünyasına bıraktığı muhteşem mirasının yanında eserlerinde tema olarak belirlediği konularla ulusal mirasa sahip çıkmıştır. Ancak II. Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından Alfons Mucha'nın eserlerindeki içerikler nasyonal sosyalist yönetimin dikkatini çekmiştir. Slavlara olan bu bağlılığından ötürü sorgulanmıştır. Vatanının işgal altında olmasının üzüntüsüyle kısa zaman sonra ağır bir şekilde hastalanmış ve Prag'da hayata gözlerini yummuştur (Ulmer & Mucha 1994). 1950'li yıllara gelindiğinde Sosyalist gerçekçilik akımının etkisi altında kalan o zamanın Çekoslovakya devletinde sanatçılar, "Yumuşama Devri" olarak adlandırılan 1960'lı yıllarda Almanların Çekoslovakya'yı terk etmesiyle batılı Çek sanatını yeniden benimsemeye başlamıştır. 1989 Kadife Devrimi, sanatta kapitalist piyasaya ve AB entegrasyonuna geçişin kapılarını aralamıştır. Jiří Kovanda, Kateřina Šedá ve David Černý gibi isimler dünya çapında ses getirmeyi başarmıştır. Modern dönem sanatçılarının kültürlerini korumayı ve dünyaya tanıtmayı amaçlayan tarzları sayesinde Çek kültür ve sanatının sürdürülebilirliği sağlanmıştır (Fontaine, 2017).

Sonuç

Çek sanatı Bohemya krallığından bu yana tarihsel kırılma noktalarından etkilenmesine rağmen bu hazineyi korumayı ve gelecek nesillere aktarmayı amaç edinmiş kişilerce günümüze kadar ulaşarak bir sürdürülebilirlik modeli ortaya çıkarmıştır. İncelediğimiz bu durumda sanat, Çek halkı için sadece tarihsel bir portre, geçmişe açılan bir pencere veya bir müze nesnesi olmaktan çıkıp toplum için çok daha önemli bir yer edinmiş, demokratik geçiş süreçlerinde halkın varlığını ve benimsediği kimliği hatırlatan aktif bir unsur haline bürünmüştür. Sonuç olarak Çek sanatı tarih boyunca ulusal kimliği pekiştirmiş ve korumuştur. Halk bütünlüğü ve kültürel sürdürülebilirlik genç sanatçıların desteklenmesiyle sağlanmıştır.

Öneriler

Çek sanatçıların kültürlerini sanatsal anlatılar ile birleştirmelerinden yola çıkarak ülkemizde de sanatçıların eğitimlerine önem verilen önem artırılabilir ve global olarak tanınmalarına daha çok destek çıkılabilir. Gelecekteki araştırmaların dijital sanat ve yapay zekanın etkili kullanımı üzerine odaklanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: *sanatsal sürdürülebilirlik, kültürel sürdürülebilirlik, Çek kültür ve sanatı, sanatsal direniş, ulusal kimlik*

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Kaynakça

- Branda, E. (2014). *Representations of Antonín Dvořák: A Study of his Music through the Lens of Late Nineteenth-Century Czech Criticism* (Doctoral dissertation).
- Beveridge, D. R. (2018). Antonín Dvořák and the concept of czechness. *Clavibus unitis*, 7(1), 11-26.
- Blüml, J. (2017). Popular music studies in the context of post-communist historiography in the Czech Republic. In *Popular Music Studies Today: Proceedings of the International Association for the Study of Popular Music 2017* (pp. 35-42). Springer Fachmedien Wiesbaden.
- Vyborny, Z., & Lichtenwanger, W. (1959). Czech Music Literature since World War II. *Notes*, 16(4), 539-546.
- Rawson, R. G. (2013). Bohemian Baroque: Czech musical culture and style, 1600-1750.
- Bartlová, M. (2012). Czech art history and Marxism. *Journal of Art Historiography*, (7).
- Filipova, M. (2009). *The construction of national identity in the historiography of Czech art* (Doctoral dissertation, University of Glasgow).
- Svašek, M. (1997). The politics of artistic identity: the Czech art world in the 1950s and 1960s. *Contemporary European History*, 6(3), 383-403.
- Melichar, M., & Pabian, P. (2007). Czech Republic-shifting peripheries: A state of the art report on the Czech academic profession. *The changing conditions for academic work and careers in select countries*, 39-56.
- Filipová, M. (2019). Modernity, History, and Politics in Czech Art.
- Demir, H. (2023). Modern Çek Cumhuriyeti'nin Öncüsü Olarak IX-XIV. Yüzyıllar Arasındaki Çek Devleti. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 399-410.
- Boyras, B. (2018). 20. yy Sonrasında Güncellenen Çek Sanatı ve Lukáš (Musa) Musil'in Günümüz Çek Sanatındaki Yeri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 192-211.
- Türe, A. & Uzun-Turgun, B. (2025). Çekya Eğitim Sisteminde Görsel Sanatlar Atölyeleri Ve Eğitim Ortamlarının Nitel Bir İncelemesi.
- Ulmer, R., & Mucha, A. (1994). *Alfons Mucha*. Taschen.
- Mahoney, W. (2011). *The history of the Czech Republic and Slovakia*. Bloomsbury Publishing USA.

Türkiye’de Geleneksel Ritim ve Perküsyon Kültürünün Sürdürülebilirliği ve Gelecek Nesillere Aktarımı

Efe ESEN (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Agah YILDIZ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Ritim, insanlık tarihinin en eski ve en evrensel ifade biçimlerinden biridir; insanın kendi kalp atışından doğadaki döngülere kadar her alanda var olan bu unsur, toplumsal iletişimin ve kültürel kimliğin temel taşıdır. Tarihsel süreç incelendiğinde, perküsyon enstrümanlarının (vurmalı çalgılar) Mezopotamya’dan başlayarak Anadolu medeniyetlerinde ritüellerde, haberleşmede ve askeri alanlarda hayati roller üstlendiği görülmektedir. Anadolu toprakları, ritim kültürü açısından zengin bir birikime sahip olmasına rağmen, günümüzde küreselleşme ve hızlı dijitalleşme süreçleri bu yerel mirasın unutulma riskini doğurmaktadır. Özellikle geleneksel enstrüman yapım teknikleri (lüthiyelik), usta-çırak ilişkisinin zayıflamasıyla birlikte yok olma tehlikesi altındadır.

Bu çalışmanın odaklandığı temel problem, "Sanatta Sürdürülebilirlik" ilkesi doğrultusunda, Anadolu’nun binlerce yıllık ritim mirasının modern eğitim sistemleri ve teknolojik olanaklarla nasıl harmanlanarak gelecek kuşaklara aktarılacağıdır. Literatürde ritim eğitiminin çocuklarda bilişsel ve duyuşsal gelişimi desteklediğine dair çok sayıda çalışma bulunsa da bu eğitimin "kültürel sürdürülebilirlik" ve "yerel enstrüman korunumu" bağlamında ele alınmasında belirgin boşluklar mevcuttur. Bu bildiri, perküsyonun evrensel dilini felsefi bir boyutta ele alırken, Türkiye özelindeki ritim kültürünün korunması için somut bir yol haritası sunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda araştırmanın temel sorusu; "Türkiye’deki geleneksel perküsyon kültürünün sürdürülebilirliği için modern müzik eğitimi süreçlerine ve BİLSEM gibi özel yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı kurumlara hangi stratejiler entegre edilmelidir?" şeklinde kurgulanmıştır. Sanatın ve kültürel mirasın geleceğe taşınması, sadece icra boyutuyla değil, aynı zamanda bu mirasın kuramsal ve teknolojik yeniliklerle desteklenmesiyle mümkündür.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan literatür taraması (derleme) modeline dayanmaktadır. Hakem önerileri doğrultusunda çalışma alanı daraltılarak, sadece 2010-2025 yılları arasında yayımlanmış ulusal akademik makaleler ve lisansüstü tezler inceleme kapsamına alınmıştır. Aramalar; "Google Akademik", "YÖK Tez Merkezi" ve "TR Dizin" veri tabanları üzerinden yürütülmüştür. Tarama sürecinde "ritim eğitimi", "Türkiye’de perküsyon tarihi", "kültürel sürdürülebilirlik" ve "müzik antropolojisi" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. İnceleme sonucunda elde edilen veriler, özellikle Türk müziğindeki "usul geleneği" ile dünya müziklerindeki poliritmik yapılar arasındaki etkileşime odaklanılarak karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Toplanan akademik veriler, kongrenin "Sanatta Sürdürülebilirlik" ve "Sanat, Teknoloji ve Yenilik" alt temaları çerçevesinde betimsel analiz yöntemiyle sentezlenerek yorumlanmıştır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Yapılan literatür analizi sonucunda Türkiye'deki ritim kültürü ve sürdürülebilirliği üzerine şu çarpıcı bulgulara ulaşılmıştır: Öncelikle, ritim ve perküsyonun sadece teknik bir beceri değil (Yılmaz, 2024), Türk toplumunun kültürel belleğinin en dirençli katmanlarından biri olduğu saptanmıştır (Varlı, Andrikos, Boyacıoğlu, 2020). Ancak bu mirasın korunmasında usta-çırak ilişkisinin tek başına yeterli kalmadığı, mutlaka BİLSEM gibi modern ve bilimsel eğitim modelleriyle desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (Urhan, 2022). Bir diğer önemli bulgu ise, dijital teknolojilerin (ritim makineleri ve yazılımlar) geleneksel icraya bir rakip veya tehdit değil (Süzen, Bilir, 2025); tam aksine mirası belgelemek, dijital arşiv oluşturmak ve yeni nesle bu kültürü sevdirmek için kritik bir "fırsat alanı" olduğudur.

Ayrıca, ritim eğitiminin sürdürülebilirliğinin, darbuka, bendir ve kudüm gibi yerel enstrümanların yapımında kullanılan doğal materyallerin ekolojik dengesiyle doğrudan ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında; geleneksel ritimlerin korunması için interaktif müze atölyelerinin kurulması, yerel lüthiyelik tekniklerinin müfredata dahil edilmesi ve dijital arşivleme projelerinin ivedilikle yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bu stratejilerin uygulanması, Anadolu ritim kültürünün küresel dünyada hak ettiği yeri korumasını sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: ritim, perküsyon, kültürel sürdürülebilirlik, müzik eğitimi, Türkiye müzik mirası.

Kaynakça

- Yılmaz, A. (2024). Okul Öncesi Dönemdeki (5-6 Yaş) Disleksi Riski Olan Çocuklara Beden Perküsyonu (Ritim) Eğitimi Aracılığıyla Yön/Mekân Kavramları Öğretimi (Master's thesis, Istanbul Aydın University (Turkey)).
- Varlı, Ö. D., Andrikos, N., & Boyacıoğlu, A. (2020). Etnomüzikoloji Dergisi Yıl: 3 V: 2 Sayı: 6 Ethnomusicology Journal. Etnpmüzikoloji Dergisi (Ethnomusicology Journal), Say, A. (2012). *Türkiye'nin müzik atlası*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Süzen, H. N., & Bilir, M. (2025). Dijital Sanatın Serüveni ve Sürdürülebilirliği. Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi, 5(14), 1-17.
- Urhan, G. (2022). Bilsem Müzik Sınavında Öğrencilerin ve Velilerin Sınava İlişkin Farkındalıklarını Arttırmaya Yönelik Bir Çalışma (Aksaray İli Örneği). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (63), 422-443.

Müzikte Yer Alan Değerlerin Kuşaklar Arası Sürdürülebilirliği: Bebek Patlamasından Alfa Kuşağına Bir Dönüşüm Analizi

Zümra TORUN (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Efe Deniz AK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Esra METE BAKIR (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Kuşak veya nesil kavramı bireylerin 15 ila 25 sene olarak varsayılan ortalama zaman aralığında doğumundan yetişkinliğine uzanan süreyi temsil eder. Bilim Teknik yayınına göre altı kuşak isimlendirilmiştir. Bunlardan ilki Sessiz Kuşak olarak isimlendirilmiştir ve doğum yılı 1925-1945 aralığında olan bireyleri kapsar. Bu kuşak katılımcı eksikliği nedeniyle araştırmaya dahil olamamıştır. Sessiz kuşaktan sonra gelen kuşaklar ise 1946'dan günümüze kadar uzanmış ve kalan kuşaklar Bebek Patlaması (Baby Boomer), X, Y, Z ve son olarak 2011-2025 yılları arasını kapsayan Alfa kuşağı olmak üzere çeşitli karakteristik özellikleri içermektedir. Bu kuşaklar, bulundukları dönemin sosyal, ekonomik ve teknolojik imkanları yanı sıra toplumsal yapısı kapsamında sanata ve müziğe dair farklı vizyonlar geliştirmişlerdir (Mizell, 2005). "Sanatta Sürdürülebilirlik" kapsamında müziğin işlevlerinden biri, toplumsal değerlerin nesilden nesile sürdürülmesidir. Fakat geçtiğimiz otuz yıldaki küreselleşme, endüstriyel yapılanma ve aile yapısındaki dönüşümler, kuşaklar arasındaki irtibatın zayıflamasına ve kültürel yabancılaşmaya sebep olmuştur (Smith, 1994). Müzik tercihlerinin zaman içerisinde değişim göstermekte olduğu; her neslin, kendi zamanının öne çıkan müziğini dinlemeye daha yatkın olduğu ve önceki nesillerin müzik tercihlerinden uzaklaşabildiği gözlemlenmiştir. Bu durum, dinlenen müziklerin içeriklerinde yer alan "sevgi, vefa, sadakat" gibi değerlerin sürdürülebilirliğine zarar vermekte ve içeriklerin yozlaşmasına ortam hazırlamaktadır.

Yapılan araştırmalar, geçmişten günümüze yakınlaştıkça müzik türlerindeki çeşitliliğin çoğaldığını ancak bu çeşitlilikle beraber türeyen eserlerin içeriğinde şiddet, argo, cinsellik ve küfür gibi olumsuz ifadeler de artış göstermektedir. Bebek Patlaması kuşağında daha çok Türkçe eserler ve değerler odaklı sözler hakimken, Alfa kuşağı gibi teknolojik çağın içinde dünyaya gelen nesillerde yabancı müzik tercihinin sıklıkla ve içeriksel deformasyon dikkat çekicidir. Bu bildiri, kuşakların dinlemekte oldukları müzik ve müzik türlerini sosyolojik bir perspektifle inceleyerek, müzikal değerlerin tarihsel süreçte nasıl bir dönüşüme uğradığını ve bu değerlerin sürdürülebilirliği için ortaya çıkan tehditleri literatür taraması ve uygulama verileri ışığında ele almayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma, nesiller arası dinlenen müzik türlerindeki değerlerin ve ifadelerin zaman içindeki dönüşümünü araştıran nitel bir araştırmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak düzenlenen "yarı yapılandırılmış görüşme tekniği" kullanılmıştır. Çalışma grubu, kolay örneklem yöntemi ile belirlenmiş; 1946-1964 arası doğan Baby Boomer (6 kişi), 1965-1979 arası doğan X (6 kişi), 1980-1995 arası doğan Y (16 kişi), 1996-2010 arası doğan Z (11 kişi) ve 2011-2025 arası doğan Alfa (13 kişi) kuşaklarından oluşarak toplam 52 katılımcıdan oluşmaktadır.

Elde edilen veriler, "içerik analizi" yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sürecinde veriler yazılı hale getirilmiş, kategoriler ve temalar (şiddet, argo, küfür, cinsellik ve değerler)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

oluşturulmuştur. Bulguların güvenilirliğini artırmak amacıyla, hazırlanan kategoriler müzik ve felsefe öğretmenleriyle paylaşılarak %90 oranında uzlaşa sağlanmış ve katılımcı onayı alınmıştır.

Kuşakların bir araya gelmesiyle yaşanan karşılıklı etkileşim toplumsal değerlerin, geleneklerin ve yeniliklerin aktarılmasını sağlar (Canatan, 2008). İlk kuşaktan günümüze kadar dinlenen eserlerin söz içeriği incelendiğinde değerler teması her kuşakta yer almış ve günümüze kadar çeşitlenmiştir. Diğer temalara bakıldığında Baby Boomer kuşağında küfür, şiddet ve cinsellik içerikli eserler hiç bulunmazken günümüze yaklaştıkça dinlenen eserlerin içeriklerinde bu temalar artış göstermiştir. Bebek Patlaması kuşağının tamamının Türk Halk Müziği türünü tercih ettiği ve eserlerin yalnızca "sevgi" gibi değerler kapsamında olduğu görülmüştür. X ve Y kuşaklarında pop müzik türünün artış gösterdiği gözlemlenirken; Z ve Alfa kuşaklarında yabancı pop, rock, drill ve metal gibi türlerin müzik tercihlerini oluşturduğu gözlemlenmiştir. Eserlerin söz içerikleri analiz edildiğinde; eski kuşaklarda dinledikleri müziklerin analizlerinde olumsuz içeriklere rastlanmıyorken, Y kuşağından itibaren şiddet ve argo, Z kuşağında ise küfür ve cinsellik temalarının müzik tercihlerine dahil olduğu gözlemlenmektedir. Alfa kuşağında sevgi ve vefa gibi değerler korunsa da, şiddet ve cinsel içerikli sözlerin varlığı dikkat çekicidir. Ortak bir bulgu olarak, tüm kuşakların en az tercih ettiği ve hoşnut olmadığı türlerin "arabesk" ve "rap" olduğu analiz edilmiştir. Sonuç olarak, müzikal tercihlerin içeriklerinde değerlerin sürdürülebilirliği kapsamında kuşaklar arası ciddi bir kopuş yaşandığı ve olumsuz içeriklerin güncel müzik kültüründedaha baskın hale geldiği ulaşılan temel çıkarımdır.

Anahtar kelimeler: *kuşaklar, müzik tercihleri, dönüşüm, değerler, sürdürülebilirlik.*

Kaynakça

- Canatan, A. (2008). Toplumsal Değerler ve Yaşlılar. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 1(1), 62-71.
- Mizell, L. (2005). Music Preferences in the US: 1982-2002. National Endowment for the Arts.
- Smith, T. W. (1994). Generational Differences in Musical Preferences. Popular Music & Society, 18(2), 43-59

Usta-Çırak İlişisinin Modern Müzik Eğitime Entegrasyonu ve Kültürel Belleğin Korunması

Elif İŞLEK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Bülent Aytok ÖZALTIOK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Bu araştırmanın amacı, geleneksel Türk müziğinde önemli bir yer tutan meşk sistemi ile kazanılan kültürel ve sanatsal mirasın eğitimdeki rolünü inceleyerek kültürel belleğin korunmasına ve modern müzik eğitime entegrasyonuna katkı sağlayacak sürdürülebilir bir model önermektir. Veri toplama araçları olarak uzman görüşleri, öğrenci ve öğretmenlerin gözlemleri ve mevcut literatür taraması kullanılmıştır. Araştırmada geleneksel meşk sisteminin temel ilkeleri, usta-çırak ilişkisi ve sözlü aktarım yöntemleri analiz edilmiştir. Model; çağdaş eğitim ortamlarında, özellikle BİLSEM gibi özel yetenekli öğrencilere uyarlanabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bulgular, meşk sisteminin yalnızca teknik bilgi değil, aynı zamanda estetik, tavır ve üslup gibi soyut unsurların ve kültürel değerlerin aktarımında da etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca geleneksel yöntemlerin modern eğitimle bütünleştirilmesinin, gençlerin hem müziksel becerilerini hem de kültürel kimliklerini güçlendirdiği ortaya çıkmıştır. Önerilen model, geleneksel aktarım ilkelerini çağdaş pedagojik yaklaşımlarla harmanlayarak uygulanabilir bir eğitim sistemi sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede, müzik eğitimi yalnızca teknik becerilerin gelişimi değil; aynı zamanda kültürel sürekliliğin korunması açısından da önemli bir araç haline gelmektedir.

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sanatta sürdürülebilirlik, sadece eserlerin fiziksel korunmasını değil, o sanatı var eden ruhun ve icra geleneğinin kuşaklar arası aktarımını da kapsar. Sanat eserlerinin muhafaza edilmesi, müzecilik ve restorasyon disiplinleri aracılığıyla belirli standartlara bağlanmış olsa da sanatın “ruhu” olarak nitelendirilebilecek icra biçimleri, anlatım gelenekleri ve ustalık bilgisi yazılı kaynakların ötesinde, deneyim ve pratik yoluyla aktarılmaktadır. Geleneksel ve performatif sanatlarda bu durum daha da belirgin hâle gelir. Bu tür sanat dallarında sürdürülebilirlik, yalnızca eserlerin belgelenmesiyle değil, sanatçının yetişme süreci, usta-çırak ilişkisi ve toplumsal bağlamın korunmasıyla mümkün olur. Geleneksel Türk müziği tarihinde "meşk" sistemi olarak adlandırılan usta-çırak ilişkisi, bilginin sadece teknik düzeyde değil, bir "tavır" ve "üslup" olarak aktarıldığı en temel eğitim modelidir. Türk müziğinde “üslup ve tavrın oluşturulmasında en önemli etken, bugün maalesef terk edilme aşamasına kadar gelmiş olan, meşktir” (Cevher, 2015: 1). Meşk, yazılı bir müfredattan ziyade, birebir etkileşim ve tekrar esasına dayanan; eserin, üslubun ve icra tavrının doğrudan deneyim yoluyla içselleştirildiği bir öğrenme sürecini ifade eder. Bu sistemde öğrenci, hocasını yalnızca bir bilgi kaynağı olarak değil, aynı zamanda müzikal bir referans ve kültürel bir temsil olarak izler ve taklit eder. Ancak günümüzde müzik eğitimi, büyük oranda kurumsallaşmış ve nota odaklı akademik bir yapıya bürünmüştür. Bu yapı, özellikle teknik yeterlilik ve teorik bilginin sistematik biçimde aktarılması açısından önemli avantajlar sunmaktadır ancak bu dönüşüm, geleneksel müziklerde icraya özgü nüansların ve sözlü aktarım yoluyla edinilen estetik inceliklerin geri plana itilmesi

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

riskini de beraberinde getirmiştir. Akademik eğitimde zaman ve ölçme-değerlendirme baskısı, birebir usta-çırak etkileşiminin derinliğini sınırlayabilmekte; bu durum, üslup ve tavır gibi kavramların soyut ve ikincil unsurlar olarak algılanmasına yol açabilmektedir. Dolayısıyla modernleşme süreci müzikal okuryazarlığı artırsa da, sözlü kültürün ve kültürel belleğin en önemli unsuru olan "duyuşsal aktarımın" zayıflamasına yol açmaktadır. Sorenson (1975)'a göre; öğretime hazır olma, bireyin zihinsel, bedensel ve sosyal olarak uygun dönemde olması demektir. Hiç kuşkusuz, bu yönlerle birlikte duyuşsal yön de çok önemlidir (Artut, 2009). Meşk sistemi içerisinde yetişen öğrenci, hocasından zengin bir müzikal perspektif edinir. "Musikimize Meşk yoluyla üstadından, hocasından bilmediği eseri ve icra özelliklerini, tavır ve üslubu öğrenirken, bestekârlık yeteneği olan, bir yandan da bestenin nasıl yapılacağını da öğrenmiş oluyordu. Meşk ettiği eserlerde kullanılan kaideleri, esasları ve diğer unsurları, hocası bestekâr veya beste bilgisine sahip ise, meşk esnasında ondan duyuyor ve kendisinin beste yeteneği var ise, bu nazari bilgisini meşk ettiği eserlerdeki uygulamalara kıyasla yani bir çeşit taklit yoluyla, yaparak öğreniyordu" (Tahralı, 2018: 255-256). Literatür incelendiğinde, konservatuvar ve sanat okullarında eğitimin standartlaştırıldığı, ancak usta-çırak modelindeki o "yaşayan miras" boyutunun modern müfredatla nasıl birleştirilebileceğine dair yeterli çalışma bulunmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, usta-çırak ilişkisindeki geleneksel meşk yöntemini, BİLSEM gibi özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü modern sanat birimlerine entegre edebilecek bir model önerisi sunmaktır. Araştırma, "Geleneksel aktarım yöntemleri, modern müzik eğitiminde kültürel belleğin korunmasına nasıl katkı sağlar?" sorusuna yanıt aramaktadır. Çalışma, geleneksel müzik eğitiminin yalnızca tarihsel bir olgu olarak ele alınması yerine, günümüz eğitim ortamlarında yeniden işlevsel hâle getirilebileceği düşüncesiyle hareket etmektedir. Geleneksel ve modern eğitim yaklaşımları arasında bir karşıtlık kurmak yerine, iki alan arasında yapıcı ve tamamlayıcı bir ilişki geliştirmek amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda meşk sisteminin pedagojik ilkeleri, çağdaş müzik eğitiminin yapısal ve kurumsal dinamikleriyle birlikte değerlendirilerek, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir eğitim yaklaşımı ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu sayede, gençlerin sadece teknik beceri değil, aynı zamanda ait oldukları toplumun sanatsal kimliğini de içselleştirmeleri hedeflenmektedir. Böylece müzik eğitimi, bireysel yetenek gelişiminin yanı sıra kültürel sürekliliği destekleyen bir araç hâline gelebilecektir.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden "betimsel desen" ve "tasarım odaklı" bir yaklaşımla kurgulanmıştır. Çalışma grubunu, BİLSEM müzik biriminde eğitim gören lise düzeyindeki öğrenciler ve geleneksel müzik icrasında yetkinliği kabul edilmiş yerel ustalar oluşturmaktadır. Yerel ustaların belirlenmesinde, uzun yıllara dayanan icra deneyimi, meşk geleneği içerisinde yetişmiş olmaları ve bulundukları çevrede usta olarak kabul edilmeleri ölçüt olarak alınmıştır. Öğrenci grubunun lise düzeyinden seçilmesi ise, müzikal altyapının oluştuğu ve üslup gelişiminin belirginleşmeye başladığı bir gelişim evresine karşılık gelmesi bakımından tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde öncelikle ustalarla derinlemesine görüşmeler yapılarak aktarım teknikleri analiz edilecektir. İkinci aşamada, bu tekniklerin modern sınıf ortamına uyarlanması için "Usta-Öğrenci Buluşmaları" başlıklı bir eğitim modülü tasarlanacaktır. Bu modül, ustaların doğrudan öğrencilerle etkileşime girdiği, repertuvar çalışmaları, taklit, tekrar.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

ve birebir geri bildirim süreçlerini içeren uygulamalı oturumlar şeklinde yapılandırılmıştır. Tasarım sürecinde öğrencilerin "tavır" ve "üslup" gelişimlerini gözlemlemek için yapılandırılmış gözlem formları kullanılacaktır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenerek kuramsal bir modele dönüştürülecektir.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu çalışmanın sonucunda, usta-çırak ilişkisinin modern eğitim sistemine eklenmesinin, öğrencilerin müzikal icra kalitesini ve kültürel aidiyet hislerini anlamlı düzeyde artıracığı beklenmektedir. Özellikle "tavır" aktarımında notasyonun yetersiz kaldığı noktalarda, usta ile kurulan doğrudan iletişimin sanatsal sürdürülebilirliğe somut katkı sağladığı görülmüştür. Araştırma bulguları, kültürel belleğin korunması için sanal veya fiziksel arşivlerin ötesinde, insan odaklı bir "yaşayan aktarımın" gerekliliğini ortaya koyacaktır. Sonuç olarak, BİLSEM bünyesinde usta sanatçıların atölye/workshop çalışmalarıyla eğitim sürecine düzenli dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: usta-çırak ilişkisi, kültürel bellek, meşk, müzik eğitimi, sürdürülebilirlik.

Kaynakça

- Kahyaoğlu, Y. (2021). Türk Müziğinde Meşk Sistemi, İnönü Üniversitesi
- Cevher, M. H. (2015). Gelenekten Geleceğe Türk Musikisinin Üretim, Aktarma ve Öğretim sorunları, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Çalıştay
- Tahralı, M. (2018). Alaeddin Yavaşca, 2. Baskı, "Türk Musikisinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri" Ankara: Kültür bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.
- Kaptan, Z. (2022). Türk Müziği Çalgılarında Öğretim Metot ve Metodoloji Üzerine Bir İnceleme, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
- Artut, K. (2009). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Dijital Sanatta Ses ve Renk Etkileşimi: Sinestetik Deneyimlerin Sanatsal Sürdürülebilirliğe Katkısı

Hena ÇELİK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIÇIK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal / Kuramsal Çerçeve

Sanatta sürdürülebilirlik, sanatsal ifadelerin ve kültürel değerlerin teknolojik dönüşümlere uyum sağlayarak varlığını sürdürmesi ve gelecek nesillere iletilmesi sürecidir. Geleneksel ve alışıldık sanat anlayışında duyular genelde birbirinden bağımsız kategoriler olarak görülüp ele alınırken, dijitalleşme süreci "sinestezi" olarak bilinen duyular arası geçişkenliği ve bağlantıyı bilimsel ve sanatsal bir boyuta aktarmıştır. Bu bağlamda sinestezi, bir duyunun uyarılması sonucunda başka bir duyuda eş zamanlı algıların oluşması olarak tanımlanmakta ve duyular arası etkileşimi açıklayan temel kavramlardan biri olarak kabul edilmektedir (Cytowic, 2002; Hubbard, 2013). Sinesteziye ilişkin ilk bilimsel çalışmalar, bireylerin zihinsel imgeleri arasındaki farklılıkları inceleyen Galton'a (1880) kadar uzanmaktadır.

Bilişsel sinirbilim alanındaki çalışmalar, sinestetik deneyimlerin algısal süreçleri dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır (Rich & Mattingley, 2002). Ayrıca bu deneyimlerin, duyular arası bağlantılar yoluyla bilişsel bütünleşmeyi desteklediği ifade edilmektedir (Ramachandran & Hubbard, 2001). Sanat bağlamında ise sinestezi, özellikle renk ve ses arasındaki ilişkiler üzerinden ele alınmaktadır. Bu ilişki, sanatın yalnızca görsel bir deneyim olmadığını, çok duyulu bir yapı taşıdığını göstermektedir (Marks, 1975; Önal, 2018). Güncel çalışmalarda ise sinestezinin dijital sanat bağlamında yeniden üretildiği görülmektedir. Yorulmaz (2025), duyular arası etkileşimin çağdaş sanat paradigmasını dönüştürdüğünü belirtirken; Ulutaş (2021), dijital sinestezi uygulamalarının teknolojik araçlar aracılığıyla geliştirildiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, sinestetik deneyimlerin sanatın sürdürülebilirliği üzerindeki etkisini incelemek önemli bir araştırma alanı olarak ortaya çıkmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde sistematik literatür incelemesi ile sınırlı ölçekli gözlemsel verinin birlikte değerlendirilmesine dayanmaktadır. Literatür taraması sürecinde Google Scholar, DergiPark, JSTOR, Scopus ve Web of Science veri tabanları kullanılmıştır. Tarama sürecinde "sinestezi", "dijital sanat", "ses-görsel etkileşim" ve "çok duyulu deneyim" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. 2015–2025 yılları arasında yayımlanan çalışmalar incelenmiştir. Elde edilen çalışmalar içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve ortak temalar üzerinden yorumlanmıştır. Buna ek olarak, ses frekanslarını görsel çıktılara dönüştüren dijital bir uygulama aracılığıyla küçük bir katılımcı grubunun deneyim süreci gözlemlenmiştir. Bu gözlem sürecinde katılımcıların dikkat süreleri ve etkileşim düzeyleri analiz edilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma bulguları, çok duyulu etkileşime dayalı dijital sanat uygulamalarının izleyici deneyimini önemli ölçüde dönüştürdüğünü göstermektedir. İşitsel ve görsel uyaranların birlikte sunulması, dikkat süresini artırmakta ve algısal yoğunluğu güçlendirmektedir. Sinestezi, bir duysal kanalın uyarılmasının başka bir duysal kanalda istemsiz algılara yol açması durumudur (Cytowic, 2002). Bir duyu ile algılanıp diğer duyularda çağrışım hissi yaratan sinestezi, zihnin dünyayı algılama isteğinden doğar. Nadir olarak görülen bu durum insanda yıllar sonra bile değişmemesi ile dikkat çekmektedir. Günümüz dijital sanat ekosisteminde ses frekanslarının matematiksel veriler aracılığıyla renk kodlarına ve dinamik görsel formlara dönüştürülmesi, sanatın evrensel ve çok duyulu bir dil kazanmasına olanak tanımaktadır. Birçok adı bilindik sanatçı, sinestetik duyuları olduğunu ve sinestetik deneyimler yaşadığını dile getirmiştir.

Çok duyulu deneyimlerin bilişsel kalıcılığı artırdığı ve algısal süreçleri güçlendirdiği belirtilmektedir (Ward, 2013). Ayrıca sinestetik deneyimlerin yaratıcı düşünme süreçlerini desteklediği ifade edilmektedir (Day, 2016). Gözlemsel veriler, izleyicinin pasif konumdan çıkarak deneyimin aktif bir bileşeni haline geldiğini göstermektedir. Bu durum, sanatın deneyimsel yapısının dönüşümünü ortaya koymaktadır. Ayrıca sinestetik uygulamaların, farklı duysal ihtiyaçlara sahip bireyler için alternatif algılama yolları sunduğu ve bu yönüyle sanatın erişilebilirliğini artırdığı görülmektedir (Cavallero, 2013). Sonuç olarak, sinestetik yaklaşımlar yalnızca estetik bir yenilik değil, aynı zamanda sanatın sürdürülebilirliği açısından işlevsel bir model olarak değerlendirilebilir.

Mevcut araştırmalar genellikle teknik altyapıya odaklanmakta, sinestetik deneyimlerin bir sanat eserinin bilişsel kalıcılığını nasıl artırdığı sorusunu ve bu ilişkiyi boşlukta bırakmaktadır. Bu çalışma, literatürde yer alan benzer araştırmalardan farklı olarak, ses ve renk etkileşimini ve ilişkisini sadece bir tasarım ögesi değil, sanatın dijital çağda hayatta kalmasını sağlayan sürdürülebilir bir "tecrübe ve deneyim modeli" olarak ele almaktadır. Birçok adı bilindik sanatçı, sinestetik duyuları olduğunu ve sinestetik deneyimler yaşadığını dile getirmiştir. Çalışmanın asıl amacı, dijital sanatta sinestetik deneyimlerin izleyici etkileşimi ve sanatsal kalıcılık üzerindeki etkisini mevcut bilimsel makaleler rehberliğinde analiz etmektir. Dijital ortamda ses ve rengin sinestetik entegrasyonunun, izleyicinin esere olan ilgisini ve odaklanma süresini kayda değer düzeyde artırdığını göstermektedir (Ward, 2013). Bilimsel veriler, çok duyulu sanat deneyimlerinin zihinsel olarak daha kalıcı ve ilgi çekici olduğunu ve bu durumun sanatın "kültürel sürdürülebilirliği" adına kritik bir avantaj sunduğunu doğrulamaktadır Rich & Mattingley, 2002; Cytowic, 2002; Marks, 1975). Ayrıca, bu tür modellerin görme veya işitme engelli bireyler için sanatın erişilebilirliğini artırarak sosyal sürdürülebilirliğe hizmet ettiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: *sinestezi, dijital sanat, ses ve renk etkileşimi, sanatta sürdürülebilirlik, teknoloji ve yenilik.*

Kaynakça

Cavallero, D. (2013). *Synesthesia and art*. Jefferson, NC: McFarland.

Cytowic, R. E. (2002). *Synesthesia: A union of the senses*. Cambridge, MA: MIT Press.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Day, S. A. (2014). Synesthesia and artistic expression. *Fundación Internacional Artecittà*.
- Day, S. A. (2016). *Synesthetes: A handbook*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Galton, F. (1880). Statistics of mental imagery. *Mind*, 5, 301–318.
- Hubbard, E. M. (2013). *Synesthesia*. New York, NY: Oxford University Press.
- Marks, L. E. (1975). On colored-hearing synesthesia. *Psychological Bulletin*, 82(3), 303–331.
- Önal, A. (2018). Müzik ve resim ilişkisi: Resim sanatında müziğin yeniden üretimi. *İnönü University Journal of Art and Design*, 8(18), 98–109.
- Ramachandran, V. S., & Hubbard, E. M. (2001). Synesthesia: A window into perception, thought and language. *Journal of Consciousness Studies*, 8(12), 3–34.
- Rich, A. N., & Mattingley, J. B. (2002). Anomalous perception in synesthesia: A cognitive neuroscience perspective. *Nature Reviews Neuroscience*, 3(1), 43–52.
- Ulutaş, Ü. G. (2023). Sinestezi ve sanat ilişkisi ekseninde dijital sinestezi uygulamaları. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 5(2), 430–451.
- Ward, J. (2013). Synesthesia. *Annual Review of Psychology*, 64, 49–75.
- Yorulmaz, M. Y. (2025). Sinestezi ışığında duyular arası etkileşim ve çağdaş sanat paradigmaları. *Sanat Yorum*, (45), 72–81. doi:10.47571/sanatyorum.1483242

Zamanı Aşan Enstrüman Piyano: Evrensel Müzik Dilinin Sürdürülebilirliğinde Piyanonun Rolü ve Felsefesi

Mete ÖLÇER (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIAÇIK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Sanat, ortak ve kesin bir tanımı olmamakla birlikte; yaratıcı insanın kendisini, yaptıklarını ve yapacaklarını anlatma aracı olarak ifade edilebilir (Karaseyioğlu Paçalı, 2021). Sanatta sürdürülebilirlik, sanatsal eserlerin geçen zamana karşı varlığı bozulmadan değişime uyum sağlayarak gelecek nesillere aktarılmasıdır. 16. yüzyılda Bartolomeo Cristofori tarafından icat edilmesinden bu yana kimi zaman solo çalınarak, kimi zaman orkestral müziğin kalbinde yer alarak, kimi zaman bir şarkıcının sözlerine eşlik ederek kimi zaman ise müzik eğitiminin temel enstrümanı olarak icadı müzik tarihinin mihenk taşlarından biri olmuştur (Giordano, 2016). Piyano, geniş ses aralığı, polifonik (çok sesli) yapısı ve birçok özelliği müzisyenler için özellikle eğitimde en avantajlı enstrüman seçeneklerinden biri olmuştur (Palmieri, 2004). Fakat günümüzdeki dijitalleşme ve hızlı tüketim kültürü piyanonun bu farklı boyutlardaki derinliğini ve sürdürülebilirliğini tehlike altına atmaktadır. (Altuntaş, 2025)

Literatürde piyanoya dair teknik çalışmaların ve araştırmaların yoğun olduğu görülmektedir. Lakin piyanonun müzikte sürdürülebilirliği ve felsefi rolü konusundaki çalışmalar kısıtlıdır. Çalışmanın temel amacı, piyanonun sanatta sürdürülebilirlik bağlamındaki yerini kuramsal bir çerçevede ele almak, "Piyano felsefesi ve enstrümanın evrensel müzik dilindeki konumu, müzikal sürdürülebilirliğe nasıl katkı sağlamaktadır?" sorusuna odaklanılmaktır. Bu bildiri, literatürde yer alan teknik bilgileri felsefi bir bakış açısıyla sentezleyerek alandaki teorik boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Bu araştırma, bilimsel standartlara uygun olarak kurgulanmış bir derleme çalışmasıdır. Çalışma kapsamında Google Akademik, DergiPark, JSTOR ve müzikoloji veri tabanları sistematik olarak taranmıştır. Veri toplama sürecinde "piyano felsefesi", "evrensel müzik dili", "sanatta sürdürülebilirlik" ve "müzik estetiği" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Araştırma evrenini son on yılda yayımlanmış akademik makaleler, piyano tarihi üzerine yazılmış kuramsal kitaplar ve sanat felsefesi çalışmaları oluşturmaktadır. Toplanan kaynaklar, piyanonun tarihsel gelişimi ve evrenselliği başlıkları altında tematik analiz yöntemiyle sınıflandırılmıştır. İncelenen veriler, nitel bir yaklaşımla sentezlenerek piyanonun müzikal sürdürülebilirlikteki rolü kuramsal olarak açıklanmıştır.

Literatür taramasından elde edilen bulgular, piyanonun sadece bir müzik aleti değil, müzikal düşüncenin şekillendiği bir "felsefi platform" olduğunu göstermektedir. Bilimsel veriler, piyanonun evrensel nota sistemindeki merkezi konumunun, farklı kültürler arasında ortak bir müzikal dil oluşturarak sürdürülebilirliğe hizmet ettiğini doğrulamaktadır. Çalışma sonucunda, piyano eğitiminin sadece teknik beceri değil, evrensel sanat dilini koruyan bir felsefi miras olarak gelecek kuşaklara aktarılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, piyanonun teknolojik değişimlere rağmen sanatsal sürdürülebilirliğin temel taşı olmaya devam ettiği saptanmıştır. Bu çalışma, BİLSEM müzik birimi öğrencilerinin piyano eğitimine daha geniş bir perspektifle bakmalarına yardımcı olacak öneriler sunmaktadır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

Anahtar kelimeler: piyano, evrensel müzik, sanatta sürdürülebilirlik, müzik felsefesi, literatür taraması.

Kaynakça

Karaseyfioglu Paçalı, S., (2021). Sanatta Kaygı Kavramına Sürdürülebilirlik Olgusu Açısından Bakmak. *Fine Arts*, 16(3), 201-212.

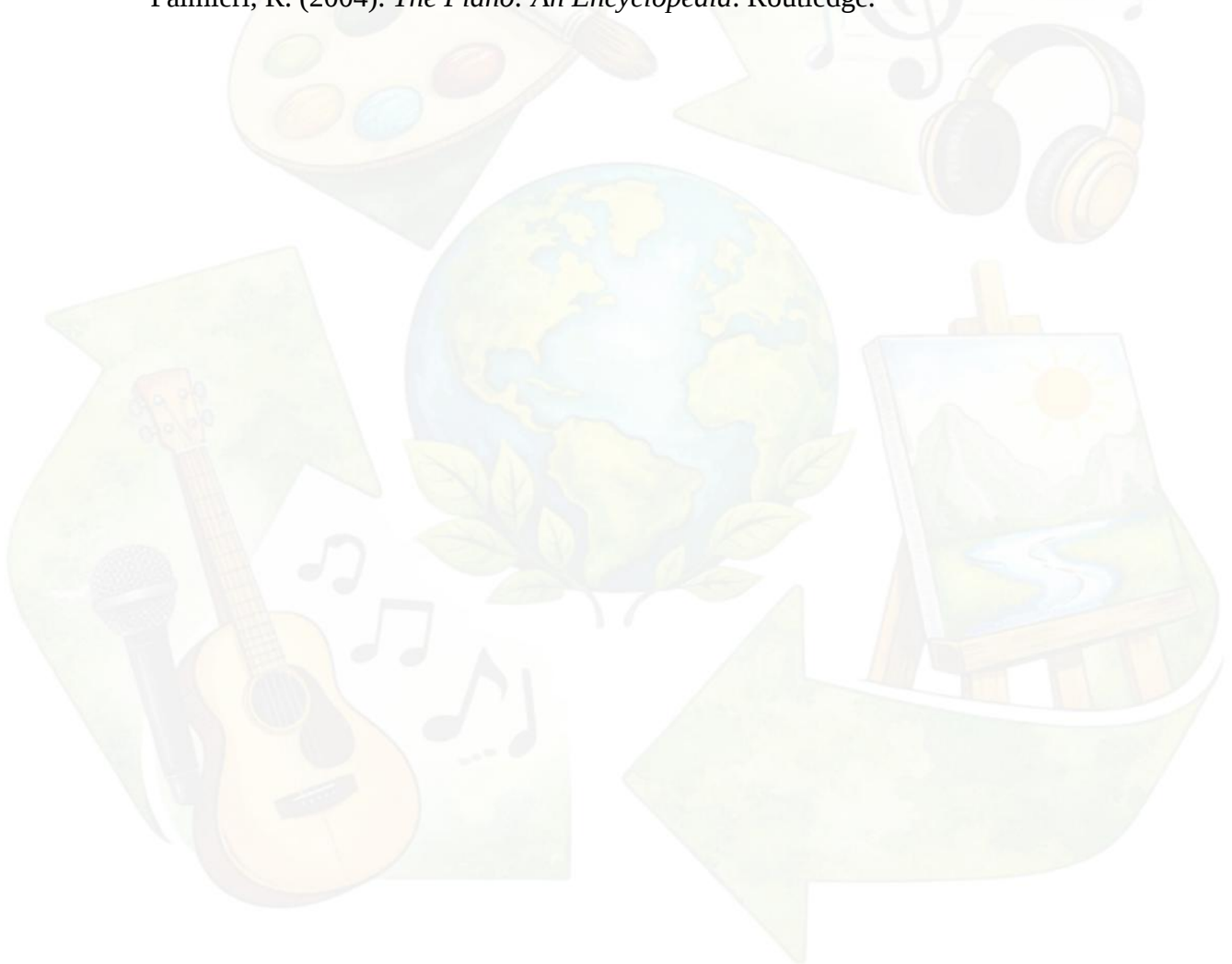
Giordano, N. (2016). The invention and evolution of the piano. *Acoustics Today*, 12(1), 12-19.

Ma, R. (2025). Teaching Methods of Piano Playing: Concept of Universalism and Author's Philosophy. *European Journal of Education*, 60(1), e12881.

Altuntaş, A. M. (2025). *Müzik Dinleme Pratiğinin Dijitalleşmeyle Yeniden İnşası* (Master's thesis, Izmir Katip Celebi University (Turkey)).

Doğantan-Dack, M. (2016). The role of the musical instrument in performance as research: The piano as a research tool. In *Artistic practice as research in music: Theory, criticism, practice* (pp. 169-202). Routledge.

Palmieri, R. (2004). *The Piano: An Encyclopedia*. Routledge.

Atık Materyallerin İleri Dönüşümüyle Oluşturulan Görsel Sanat Eserlerinin Lise Öğrencilerinin Çevre Bilincine Etkisi

Naz ÜNLÜ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İlknur AKKUŞ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

İçinde bulunduğumuz Antroposen çağında, sanayileşme ve küresel tüketim alışkanlıkları; plastik, tekstil ve elektronik atık miktarını hızla artırmasıyla birlikte yerkünün ekosistemi üzerinde yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Bu ekolojik kriz karşısında sadece bilimsel istatistikler ve yasal düzenlemeler yoluyla yürütülen eğitimlerin sınırlı kaldığı ve öğrencilerin konuyu soyut, uzak bir problem olarak algılayabildiği belirtilmektedir. Bu noktada sanat eğitimi, duysal katılımı artırarak çevresel sorumluluk duygusunu güçlendirebilen ve estetik algıyı eyleme dönüştüren etkili bir öğrenme alanı olarak öne çıkmaktadır. Ekolojik sanat, dünya ile ilgili ekolojik sorunlara çözüm aramak ve farkındalık yaratmak için sanatı bir araç olarak kullanmaktadır.

Çağdaş sanat örnekleri incelendiğinde; atığın estetik bir dile dönüşmesi üzerinden güçlü bir çevresel farkındalık yaratıldığı görülmektedir. Örneğin Deniz Sağdıç, hızlı moda endüstrisinin yarattığı tahribata dikkat çekmek amacıyla özellikle su tüketimi yüksek olan atık kot (denim) kumaşlarını kullanmakta ve eserlerinde sürdürülebilir bir tüketim eleştirisi sunmaktadır. Benzer şekilde Brezilyalı sanatçı Vik Muniz, "Çöp Resimleri serisinde dünyanın en büyük çöplüklerinden biri olan Jardim Gramacho'daki atıkları kullanarak hem küresel atık krizine hem de sosyolojik eşitsizliklere dikkat çekmiştir. Bu sanatçıların üretim süreçleri, atığın bir "ifade aracı (medyum)" olarak kullanılarak izleyiciyi doğrudan kendi ekolojik sorumluluğuyla yüzleştirdiğini kanıtlamaktadır.

Türkiye'de ve dünyada sanat eğitimi ile çevre bilinci ilişkisini ele alan akademik çalışmaların önemli bir kısmı ilkökul veya ortaokul düzeylerinde yoğunlaşmaktadır. Literatürde, ilkökul öğrencilerine yönelik hazırlanan "Kendin Yap İleri Dönüşüm Sanat Modülü'nün (DIY Junk Art Module) çocukların yaratıcılıklarını ve çevre farkındalıklarını belirgin şekilde artırdığını ortaya koyan bulgular mevcuttur. Buna karşın lise düzeyinde, özellikle BİLSEM gibi proje temelli üretim, soyut düşünme ve araştırma geliştirme (Ar-Ge) kültürünün güçlü olduğu eğitim ortamlarda, ileri dönüşüm odaklı görsel sanat uygulamalarının öğrencilerin çevre bilinci ve spesifik olarak "ekolojik ayak izi" farkındalığına etkisini sistematik biçimde inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Araştırmanın temel amacı; BİLSEM görsel sanatlar birimi proje dönemi lise öğrencilerinin, tüketim sonrası gündelik atık materyalleri (plastik, tekstil, elektronik devre, vb.) kullanarak gerçekleştirdikleri ileri dönüşüm sanatı üretim pratiklerinin, onların çevre bilinci düzeyleri ve ekolojik ayak izi farkındalıkları üzerindeki etkisini nicel ve nitel veri setleriyle bütüncül bir şekilde incelemektir.

Yöntem

Bu çalışmada, doğası gereği karmaşık olan sanatsal üretim süreçlerini ve bu sürecin bilişsel/duyuşsal yansımalarını tam anlamıyla kavrayabilmek adına, nicel ve nitel araştırma

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

tekniklerinin birbirini ardışık olarak destekleyecek şekilde kullanıldığı Karma Araştırma Yöntemi (Açımlayıcı Sıralı Desen) tercih edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak nicel boyutta literatürde geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış iki ölçek kullanılmıştır: İlki Büyüktaşkapu Soydan ve Öztürk Samur (2014) tarafından Türkçe alan yazına kazandırılan "Çevre Bilinci ve Tutum Ölçeği"dir. İkincisi ise Coşkun (2013) tarafından geliştirilen ve gıda, enerji, atıklar, su tüketimi, ulaşım ve barınma alt boyutlarından oluşan "Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği"dir. Nitel boyutta ise yarı yapılandırılmış görüşme formları, öğretmen/araştırmacı gözlem notları ve üretilen sanat eserlerinin görsel analizi işe koşulmuştur.

Uygulama süreci, "Atıktan Hazineye: İleri Dönüşüm Sanat Atölyesi" adıyla 8 hafta (32 saat) süren bir modül olarak tasarlanmıştır. Modül; küresel farkındalık inşası, Deniz Sağdıç ve Vik Muniz gibi çağdaş sanatçıların incelenmesi, sıfır bütçeli atık malzeme toplama ve sınıflandırma, iki boyutlu portre/kolaj asamblajları üretimi, üç boyutlu heykelsi form inşası ve en nihayetinde "Çevre Manifestoları" ile desteklenen bir sergi aşamalarından oluşmaktadır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Çalışma sonucunda elde edilen veriler, nicel ve nitel eksenlerde birbirini destekleyen güçlü sonuçlar ortaya koymuştur:

Nicel Sonuçlar: Katılımcıların "Çevre Bilinci ve Tutum Ölçeği" ile "Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği" ön-test ve son-test karşılaştırmalarında, 8 haftalık uygulama sonrasında öğrencilerin puanları lehine istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir artış ($p < .05$) tespit edilmiştir. İklim krizine dair bilgilerin, malzemenin kendisine fiziksel dokunma (haptik eylem) ve tasarım odaklı düşünme yoluyla birleştiğinde yüzeysellikten kurtulup kalıcı bir duyuşsal tutuma (içselleştirmeye) dönüştüğü kanıtlanmıştır.

Nitel Sonuçlar: Tümevarımsal içerik analizleri sonucunda veriler üç ana tema etrafında toplanmıştır:

1. *Ontolojik Dönüşüm ve Atığın Estetik Değer Kazanması:* Öğrencilerin zihnindeki dışlanan "çöp" kavramı tamamen yıkılmış; atık materyaller daha önce fark edilmemiş dokulara ve renklere sahip bedava bir "sanat medyumunu (ifade aracı)" olarak yeniden anlamlandırılmıştır.
2. *Hızlı Moda ve Bilinçli Tüketim Eleştirisi:* Öğrenciler özellikle tekstil ve kot (denim) atıkları üzerinden hızlı moda endüstrisinin su ayak izi ile dürüstçe yüzleşmiştir. Bu süreç, yeni ürün almak yerine onarma veya modifiye etme şeklinde sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarına kapı aralamıştır.
3. *Görsel Aktivizm ve Öz-yeterlik İnşası:* Tasarım aşamasındaki krizleri estetik çözümlerle aşan öğrenciler, süreç sonunda pasif bir öğrenci olmaktan çıkarak, ürettikleri manifestolarla birlikte toplumda çevre bilinci oluşturmayı amaçlayan proaktif Görsel Aktivist kimliği kazanmışlardır. Yüksek bir öz-yeterlik duygusuyla sorunun değil çözümün estetik bir sözcüsü haline gelmişlerdir.

Öneriler

Araştırmanın bulguları ışığında; BİLSEM ve Güzel Sanatlar Liseleri başta olmak üzere lise düzeyindeki görsel sanatlar müfredatlarında "İleri Dönüşüm ve Ekolojik Sanat"

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

modüllerinin yapılandırılmış şekilde yer alması zorunludur. Okullarda, öğrencilerin atıkları ayrıştırarak sanat hammaddesi olarak kullanabileceği "Sıfır Bütçeli Sanat Sınıflar konseptinin acilen yaygınlaştırılması ve üretilen ileri dönüşüm eserlerinin okul koridorları yerine kamusal alanlarda sergilenerek toplumsal farkındalığın artırılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: İleri dönüşüm, ekolojik sanat, çevre bilinci, görsel sanatlar, sürdürülebilirlik.

Kaynakça

- Bedir Erişti, S. (2021). Bir anlatı biçimi olarak görsel araştırma yöntemleri. S. D. Bedir Erişti (Ed.), *Görsel araştırma yöntemleri: Teori, uygulama ve örnek içinde* (s. 165). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüktaşkapu Soydan, S., & Öztürk Samur, A. (2014). Validity and reliability study of environmental awareness and attitude scale for preschool children. *International Journal of Academic Research in Education and Review*, 2(5), 118-128.
- Coşkun, M. (2013). Ekolojik ayak izi farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 67-83.
- Enes, E., & Binboğa, E. B. (2021). Atık kot giysilerden ileri dönüşüm yöntemi ile sanat eseri oluşturulması: Deniz Sağdıç'ın portre çalışmalarının incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 882-901. <https://doi.org/10.21602/sduarte.989035>
- Maaruf, S. Z., Wan Abdul Hamid, W. N. N. H., & Sabri, M. F. (2021). Upcycling junk art and craft module to nurture creativity of children. *Malaysian Journal of Sustainable Environment*, 8(3), 55-70. <https://doi.org/10.24191/myse.v8i3.15889>
- Richey, R. C., & Klein, J. D. (2007). *Design and development research: Methods, strategies, and issues*. Routledge.
- Schmidt, C. (2017). Vik Muniz's Pictures of Garbage and the Aesthetics of Poverty. *ARTMargins*, 6(3), 8-28. https://doi.org/10.1162/ARTM_a_00187
- Yıldız, S., & Sarıca, S. (2023). Çağdaş sanatta ileri dönüşüm ve çöpün olanaklarını keşfetmek. *Sanat ve Yorum*, 41, 82-89. <https://doi.org/10.5152/AI.2023.221652>

Müzik Endüstrisinde Dijital Dönüşümün Ekolojik Bedeli: Karbon Ayak İzi ve Sanatta Sürdürülebilirlik Analizi

Özge TORUN (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İlknur AKKUŞ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Özet

Bu çalışmada dijital müzik tüketiminin sanatta sürdürülebilirlik açısından çevresel etkileri incelenmiştir. Günümüzde müzik dinleme alışkanlıkları büyük ölçüde dijital platformlara kaymıştır. Albüm, CD ve plak gibi fiziksel formatların yerini çevrim içi müzik akış servisleri almıştır. Dijital müzik çoğu zaman çevre dostu bir seçenek olarak görülmektedir. Ancak veri merkezlerinin çalışması, bulut depolama sistemleri ve müzik dinlerken kullanılan elektronik cihazların enerji tüketimi dikkate alındığında bu durumun yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Araştırma, 2015-2025 yılları arasında yayımlanan akademik çalışmaların literatür taraması yöntemiyle incelenmesine dayanmaktadır. Elde edilen bulgular, dijital müzik üretimi ve tüketiminin önemli miktarda enerji gerektirdiğini ve dolaylı olarak karbon salınımına katkı sağladığını göstermektedir. Özellikle bir albümün dijital platformlarda defalarca dinlenmesinin, tek seferlik fiziksel satın almaya kıyasla daha yüksek karbon ayak izine yol açabileceği belirtilmektedir. Bu çalışma, sanat alanında ekolojik farkındalığın artırılması gerektiğini ortaya koymakta ve müzik dinlerken enerji tasarrufu sağlayan yöntemlerin tercih edilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Sanatsal sürdürülebilirlik, sanattaki üretimin ve tüketimin çevresel kaynakları tüketmeden yeni jenerasyonlara aktarılması sürecidir. Son yıllarda dijital teknoloji, müziğin nasıl üretildiğine, pazarlandığına, kaydedildiğine, tanıtıldığına ve yayımlandığına kadar müzik alanındaki çalışmaların işleyişini önemli derecede değişime sürüklemiştir (Bottrill, Liverman & Boykoff, 2010). Müzik sektöründeki bu değişim, fiziki formatların (albüm, plak) yerini çevrim içi müzik akış servislerine bırakmıştır. Çevrim içi ortamlarda gerçekleştirilen müzik ve video tüketimi, fiziksel formatlara göre daha cazip hale gelmiş olsa da çevrim içi ortamların kullanım yoğunluğu göz önüne alındığında geline nokta fiziksel formatlara göre daha “yeşil” bir tüketim olma olgusunu kırmıştır (Kurtuluş & Paşa). Bu durumun çoğunlukla “çevre dostu” algısı yaratıp kullanıcılara daha geniş bir müzik yelpazesine ulaşma olanağı sağlasa da dijital müzik tüketiminin sanatsal faaliyetlerde çoğunlukla karşılaştığımız karbon ayak izi kavramı üzerinde ciddi bir etkisinin olduğu bilimsel makalelerde ifade edilmektedir (Akman, 2023). Dijital sanat alanının yaygınlaşmasıyla birlikte bu alanda yapılan faaliyetler kullanıcıları da dijitalleşmeye sevk etmiştir. Çevrim içi olarak gerçekleştirilen her eylem ekolojik bir etki barındırması sebebiyle enerji tüketimi ve karbon salınımını gibi küresel faktörleri dolaylı yoldan etkilemektedir (Demirel, 2022). Kitlese tüketimin artmasıyla birlikte müzik faaliyetlerinde elektronik cihazlar ve daha yüksek ölçekli enerji kaynaklarının kullanılması iklim krizine ve gaz emisyonuna sebep olmaktadır (Titon, 2020). Kullanılan veri merkezlerinin (Data Center) küresel enerji tüketimi, bulut (Cloud) depolama sistemleri ve veri ulaşım

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

ağlarının gibi elektronik dışa bağımlılığı, dijital sanat camiasının ekolojik belleğini de eleştirel bir boyuta taşımaktadır.

Literatür incelendiğinde, müzik endüstrisinin dijital ve fiziksel atık boyutu üzerine birçok araştırma yapıldığı gözlemlenmiştir. Ancak, dijital müzik dinlemenin dijitalleştirilmesi (çevrim içi erişim) doğrudan karbon salınımı üzerindeki etkisini “Sanatta Sürdürülebilirlik” hipoteziyle sentezleyen istatistiklerin yetersiz ve sınırlı olduğu gözlemlenmiştir.

Bu çalışmanın asıl amacı, dijital müzik kullanımının fark edilmeyen çevresel etkilerini literatür taraması aracıyla analiz ederek sanat dünyası için ekolojik bilinci arttırıp sanatta sürdürülebilirliği üst düzeye taşımaktır. Araştırma, dijital müzik yayıncılığının alışılmış yöntemlere kıyasla sanatta ekolojik sürdürülebilirliğe olan etkisini açıklamaya yöneliktir. Bu çalışma, veri merkezlerindeki dijital müzik formatları ve karbon ayak izi ilişkisi üzerindeki mesafeyi azaltmayı ve sanatseverlere ekolojik farkındalık sağlayarak kullanıcıları daha az enerji gerektiren “yeşil enerji” kavramı doğrultusunda müzik dinlemeye yönlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, bilimsel kalıplara uygun olarak biçimlendirilmiş bir derleme (compilation/literatür taraması) çalışmasıdır. Araştırma kapsamında Google Akademik, DergiPark ve uluslararası çevre-sanat veri kaynakları incelenmiştir. Veri toplama aşamasında “karbon ayak izi”, “dijital müzik”, “ekolojik sürdürülebilirlik”, “müzik endüstrisi” ve “çevre bilinci” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Araştırma bütünü, 2015-2025 yılları arasında ileri sürülen akademik makaleler, sektörel raporlar ve sanat derlemelerinden oluşmaktadır. İncelenen birçok referans; veri tabanlarının enerji kaynakları, kullanıcı cihazlarının enerji tüketimi ve dijital müzik akışlarının sürdürülebilirlik politikaları başlıkları altında tematik analiz yöntemiyle kategorilendirilmiştir. Elde edilen bilgiler, sanatın ilerleyen süreçteki ekolojik etkisi bağlamında sentezlenmiştir.

Beklenen / Ulaşılan Sonuçlar

Literatür taraması kapsamında ulaşılan bulgular, dijital müzik sektöründe üretim, pazarlama, dağıtım ve perakende satış aşamalarının karbon miktarını ciddi oranda etkilediğini öne sürmüştür (Akman, 2023). Dijital müzik tüketiminin “yeşil” enerji kullanımı olgusunun aksine, üst düzey enerji talebi sebebiyle sanatsal ekolojik sürdürülebilirliğe tehdit yaratabileceğini göstermektedir. Duyarlılık analizi, elektronik gerçekleştirilen müzik dağıtımının perakende mağazaları tarafından yapılan satışlara kıyasla daha yoğun enerji harcanılmasına sebep olduğunu ve yıllar içerisinde bu oranın sürece bağlı olarak artabileceğini göstermektedir (Mayers, Koomey, Hall, Bauer, France, Webb, 2015). Bilimsel bulgular, bir albümü dijital akış platformlarından defalarca dinlendiğindeki karbon bedelinin, o albümü bir kez fiziksel (Plak, CD) olarak satın almaktan daha yüksek olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma kapsamında, müzik endüstrisinde “yeşil” enerji ve yayıncılık kalıplarını destekleyen politikalar geliştirilmesi ve dinleyicilerin düşük çözünürlüklü dinleme veya indirme gibi dijital karbon ayak izini azaltabilecek stratejiler konusunda bilinçlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, BİLSEM gibi sanat üzerine eğitim veren kurumlarda müzik eğitiminin.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

bir parçası olarak “ekolojik sanat bilinci” kavramına yönelik daha çok farkındalık kazandırılması gerektiği uygun görülmüştür.

Anahtar kelimeler: karbon ayak izi, dijital müzik, ekolojik sürdürülebilirlik, müzik endüstrisi, çevre bilinci.

Kaynakça

- Akman, F. (2023). Dijital müzik endüstrisi ve küresel iklim değişikliği: Spotify örneği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 337-362. doi:10.31463/aicusbed.1350124
- Bottrill, C., Liverman, D., & Boykoff, M. (2010). Carbon soundings: Greenhouse gas emissions of the UK music industry. *Environmental Research Letters*, 5(1), 014019. doi:10.1088/1748-9326/5/1/014019
- Demirel, M. (2022). Fark edilmeyen: Dijital karbon ayak izi. C. Aliyeva & S. Ersöz (Ed.), *Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Konularının Akademik Yansımaları* içinde (ss. 157-168). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Kurtuluş, M., & Paşa, C. (2022, Haziran). *Daha yeşil bir müzik tüketimi mümkün mü?* 12. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu içinde (ss. 71-77), Kütahya.
- Mayers, K., Koomey, J., Hall, R., Bauer, M., France, C., & Webb, A. (2015). The carbon footprint of games distribution. *Journal of Industrial Ecology*, 19(3), 402-415. doi:10.1111/jiec.12181
- Titon, J. T. (2020). Music’s contribution to global warming. *Ethnomusicology*, 64(2), 317-322. doi:10.5406/ethnomusicology.64.2.0317

Yeni Nesil Müzikte Eski Seslerin Yeniden Üretimi: Örnek Kültür ve Sanatsal Sürdürülebilirlik

Rengin AKKAYA (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Nurten KODAZ ÖCAL (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Günümüzde müzik, sadece yeni melodilerin üretimi ile değil, aynı zamanda eski seslerin, melodilerin ve ritimlerin yeniden kullanımıyla da varlığını sürdürmektedir. Dijitalleşmenin hızlanmasıyla ortaya çıkan “örnekleme tekniği” sayesinde, şarkılar, melodiler ve sesler zamanla unutulmaktan veya modası geçmekten kurtulmakta ve eski seslerin çağdaş şarkılara dahil edilmesiyle kültürel sürdürülebilirlik sağlanmaktadır (Titon, 2009). Bu kullanım, basit bir kopyalama sürecinden daha fazlasıdır; eski parçaların ve melodilerin çağdaş müzikte yer bulabilmeleri için düzenlenmesini içerir (Cuntz & Samson). “Sampling” kullanımı özellikle R&B, rap ve tekno müzikte yaygınlaşmıştır. Bu teknik, sanatta geri dönüşümün bir örneği olarak değerlendirilebilir. Sampling tekniği 1970’lerin sonlarında ortaya çıkmış olsa da, benzer bir süreç 1940’larda kasetleri kesip birleştirerek ve döngü haline getirerek yaratılan deneysel bir müzik türü olan musique concrète ile başlamıştır (Musique Concrete, 2026). Sampling, 1980’lerde yapımcıların funk ve soul kayıtlarından, özellikle davul ritimlerinden örnekler almaya başlamasıyla ortaya çıkan bir hip-hop terimidir (Abbey Road Institute). Bu teknik, özellikle elektronik müzik ve pop olmak üzere birçok müzik türünü etkilemiştir. Teknolojik gelişmeler, bu kültürün yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Dijital kayıt sistemleri ve müzik yazılımları, eski kayıtların korunmasını ve yeniden kullanılmasını kolaylaştırmıştır (Cuntz & Samson). Bu, müziği arşivlerde saklanan bir unsurdan aktif bir üretim kaynağına dönüştürmüştür. Sürdürülebilirlik denince akla ilk gelenler genellikle geri dönüşüm, atık ve çevre olur. Ancak sürdürülebilirlik çevre ile sınırlı değildir. Sanatta sürdürülebilirlik, sanatın tekrarı, sürekliliği ve kültürel dolaşımını ifade eder. Özellikle çağdaş müzikte yaygın olan “sampling” kültürü, müzik ve kültürün geri dönüşümünde çok önemlidir. Örneğin, sahne adı “The Weeknd” ile tanınan Kanadalı şarkıcı-söz yazarı Abel Tesfaye’nin ‘Often’ adlı şarkısında, Türk sanatçı Nükhet Duru’nun eski Türk pop şarkısı “Ben sana vurgunum” un bir bölümü R&B estetiği ile kullanılmış ve böylece yerel bir eski melodi, Şakalar’ın (2024)da belirttiği üzere küresel ölçekte çağdaş eserlerde varlığını sürdürmüştür. Müzik ve sanatın sürdürülebilirliği ile ilgili literatürdeki çalışmalar çoğunlukla müzik endüstrisinin çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliğine odaklanmaktadır. Sampling teknikleri üzerine müzikolojik çalışmalar da vardır, ancak sanatın sürdürülebilirliği bağlamında sampling tekniklerini ele alan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Bu makalenin amacı, sampling’in sadece bir müzik üretim yöntemi olarak değil, aynı zamanda sanatsal ve kültürel sürdürülebilirliği destekleyen bir araç olarak da değerlendirilebileceğini göstermektir. Araştırma sorusu şu şekilde tanımlanmıştır: Örnekleme kullanımı, müzikte sanatsal sürdürülebilirliğin sağlanmasına katkıda bulunabilir mi?

Yöntem

Bu çalışma, derleme ve vaka çalışması yöntemleri kullanılarak yürütülen nitel bir araştırmadır. Araştırmanın temel amacı, örnekleme tekniğinin tarihsel sürecini incelemek ve sanatsal sürdürülebilirlik bağlamında işlevini değerlendirmektir. Araştırma kapsamında, örnekleme tekniğinin nasıl kullanıldığı, tarihsel gelişimi ve sanatta sürdürülebilirlik kavramları ile ilgili akademik makaleler, çalışmalar ve güvenilir dijital kaynaklar incelenmiştir. Bu kaynaklar aracılığıyla, müzik üretiminde örnekleme tekniğinin ortaya çıkışı, yayılması ve dönüşümü incelenmiştir. İkinci aşamada, kültürel aktarım ve sanatsal sürdürülebilirlik bağlamında örnekleme kullanımının işleyişini somutlaştırmak için seçilen müzik eserleri vaka çalışmaları olarak incelenmiştir. Bu bağlamda, The Weeknd'in Often adlı eseri ve Nükheth Duru'nun Ben sana vurgunum adlı eseri incelenmiştir. Analiz sürecinde, samplenin müzikal yapısı, kullanımı ve kültürel bağlamı dikkate alınmıştır. Ayrıca, sampling tekniği, geçmişteki müzik eserlerinin çağdaş prodüksiyonlarda nasıl dönüştürüldüğü ve yeniden yorumlandığı açısından niteliksel olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, sanatta sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Bu araştırma, sampling'in müziğin üretilmesini ve sürdürülebilirliğini sağlayan önemli bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Sampling kullanımının geçmiş ile günümüz arasında bir bağlantı kurduğu ve müziğin hızlıca tüketilebilen tek kullanımlık bir kaynak olmadığı sonucuna varılmıştır. İncelenen örnekler temelinde, sampling'in yalnızca estetik bir tercih olmadığı, aynı zamanda kültürlerarası etkileşime, sanatsal sürekliliğe ve yaratıcı dönüşüm süreçlerine de katkıda bulunduğu belirlenmiştir (Cuntz & Samson; Şakalar, 2024). Bu, farklı kültürlerin birbirini zenginleştirmesini ve kültürel sürekliliğin sağlanmasını mümkün kılmıştır. Sampling tekniğinin bir kopyalama süreci değil, dönüştürülmek ve yeniden yorumlanmak için kullanılan yaratıcı bir üretim aracı olduğu görülmüştür (Castellanos, 2022); farklı türdeki sesler farklı türdeki müziklerde hayat bulmakta ve müziği zenginleştirmektedir. Ayrıca, çalışma, sampling tekniklerinin bilinçsiz kullanımı yaratıcı üretimi sınırlayarak müzikte tekrara ve tekdüzeliğe yol açabileceğini öne sürmektedir. Ancak, mikro sampling, yapısal değişim ve dönüşüm ile yerel arşivlerin kullanımı bu duruma karşı koymak için geliştirilebilir. Sonuç olarak, örnekleme tekniği yalnızca tekrarlayan bir kopyalama yöntemi değildir; bilinçli kullanıldığında, sanatta yaratıcılığı, üretimi ve sürdürülebilirliği güçlendiren dönüştürücü bir üretim aracı olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Sample, Kültürel Sürdürülebilirlik, R&B, Hip-Hop

Kaynakça

Abbey Road Institute. *Sampling's role in hip hop and its legacy in music production*. <https://abbeyroadinstitute.co.uk/blog/sampling-role-in-hip-hop-and-its-legacy-in-music-production/> adresinden edinilmiştir.

Castellanos, E. M. (2022). "Every beat you make has a time of day or color": How producers and rappers changed the course of sampling music (thesis). City University of New York.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

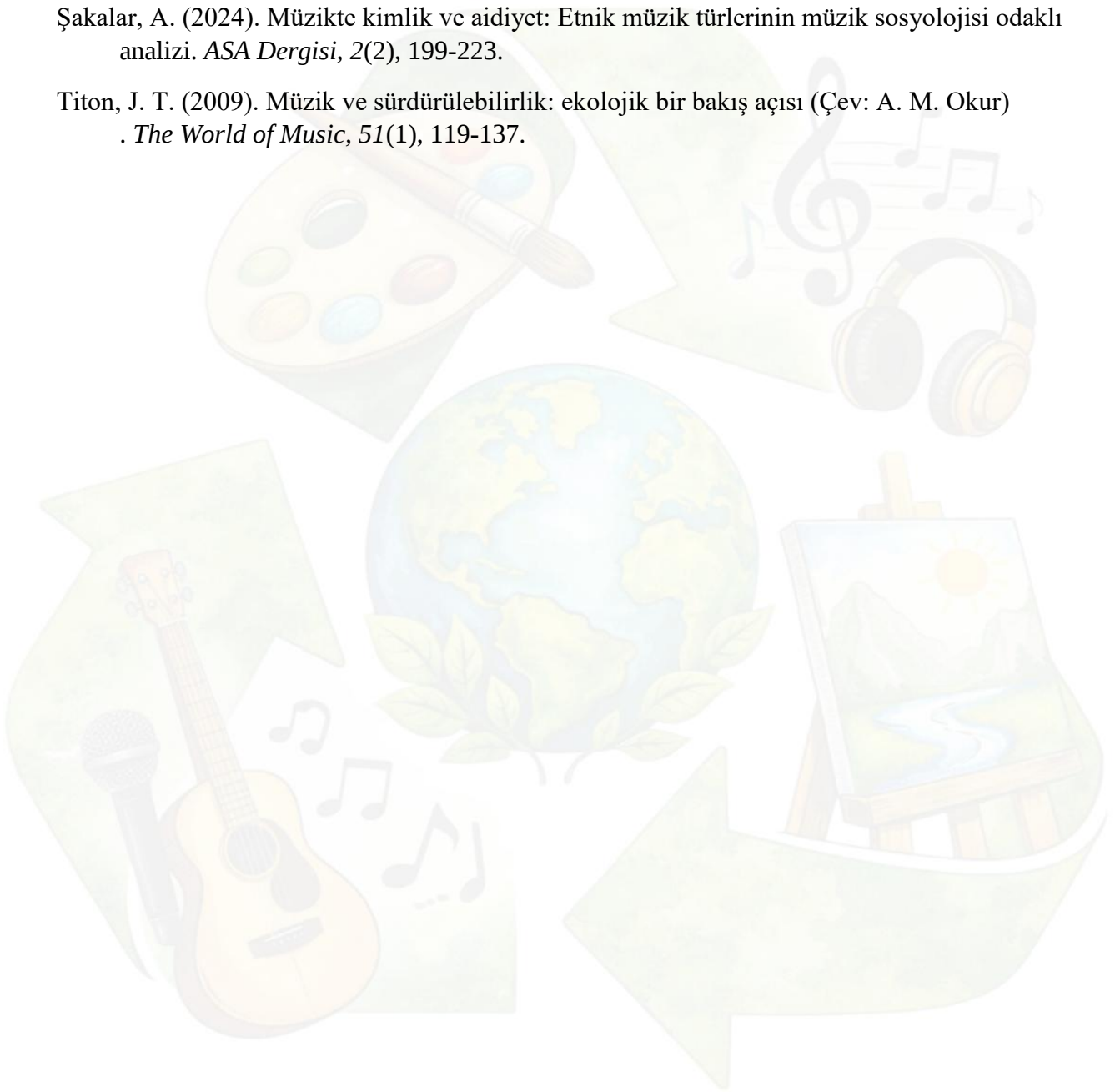
https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1029&context=le_etds adresinden edinilmiştir.

Cuntz, A., & Samson, R. (t.y.). *Music sampling in the digital age*. World Intellectual Property Organization (WIPO). <https://www.wipo.int/en/web/economics/w/blogs/music-sampling-in-the-digital-age> adresinden edinilmiştir.

Musique concrète. (2026, 6 Nisan). *Wikipedia* içinde. https://en.wikipedia.org/wiki/Musique_concr%C3%A8te adresinden edinilmiştir.

Şakalar, A. (2024). Müzikte kimlik ve aidiyet: Etnik müzik türlerinin müzik sosyolojisi odaklı analizi. *ASA Dergisi*, 2(2), 199-223.

Titon, J. T. (2009). Müzik ve sürdürülebilirlik: ekolojik bir bakış açısı (Çev: A. M. Okur). *The World of Music*, 51(1), 119-137.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Sanal Gerçeklik Teknolojisinin Konser Deneyimi ve İzleyici Erişilebilirliği Üzerindeki Etkisi ve Gelecek Tahminler

Ulaş Doruk SEYFETTİNOĞLU (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi, Adana)

Mustafa PALAZ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi, Adana)

Problem Durumu ve Kavramsal/Kuramsal Çerçeve

Müzik dinleme ve deneyimleme biçimleri, teknolojinin tarihsel gelişimiyle doğrudan bağlantılı olarak sürekli ve köklü bir dönüşüm süreci içerisinde. Geçmişte radyo yayınlarının işitsel dünyasıyla sınırlı kalan hayal kurma pratiği, televizyonun icadıyla görsel bir boyuta taşınmış; günümüzde ise sanal gerçeklik (VR) teknolojisinin sunduğu olanaklarla izleyicilerin doğrudan sahnenin içine entegre olduğu yepyeni ve interaktif bir boyuta ulaşmıştır. Sanal gerçeklik sistemleri, kullanıcıların özel donanımlar ve başlıklar aracılığıyla fiziksel olarak bulunmadıkları dijital ve üç boyutlu bir dünyanın tam merkezindeymiş gibi hissetmelerine olanak tanımaktadır. Bu devrimsel deneyimin temelinde, literatürde "telebulunuş" (telepresence) olarak adlandırılan kavram yatmaktadır. Telebulunuş, bireyin fiziksel bedeninin bulunduğu mekandan tamamen bağımsız olarak, zihinsel ve algısal boyutta kendisini o an deneyimlenen dijital konser alanında hissetmesi durumunu ifade eder.

Ancak, modern müzik endüstrisinin en büyük ve acil şekilde çözülmesi gereken temel problemlerinden biri "erişilebilirlik" sorunudur. Geleneksel canlı konser formatları, her bireyin sevdiği sanatçının performansına katılım göstermesine eşit imkan tanımamaktadır. Bilet fiyatlarının ulaştığı astronomik rakamlar ciddi ekonomik engeller oluştururken, konserlerin genellikle sadece belirli merkezlerde veya uzak coğrafi konumlarda düzenlenmesi büyük lojistik sorunlar doğurmaktadır. Bunların yanı sıra, fiziksel engeli bulunan bireyler için kalabalık, gürültülü ve mekansal olarak erişime uygun tasarlanmamış konser alanlarında hareket etmek ve performansın tadını çıkarmak son derece zorlayıcı olabilmektedir.

İşte sanal gerçeklik teknolojisi tam bu kilit noktada yenilikçi ve sınırları kaldıran bir çözüm mekanizması olarak ortaya çıkmaktadır. Sanal konserler, mekana dayalı coğrafi uzaklıkları ve bedensel fiziksel engelleri bütünüyle ortadan kaldırarak, dünyanın farklı uçlarındaki hayranların performansları en ön sıradan ve eşit şartlarda izlemesine fırsat tanır. Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi, sanal gerçekliği yalnızca boş zamanı değerlendiren pasif bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda toplumun her kesimini kapsayan devrimsel bir "yardımcı teknoloji" olarak ele almaktadır. Özellikle fiziksel kısıtlılıkları olan engelli müzisyenler için donanımsal ve yazılımsal olarak geliştirilen özel yöntemler, onların gerçek dünyadaki kısıtlılıklarını sanal evrende aşmalarını sağlar. Örnek vermek gerekirse, el hareketleri sınırlı olan bir bireyin, sanal ortamda fiziki çaba sarf etmeden enstrümanların doğrudan kendisine "gelmesi" prensibi sayesinde tamamen bağımsızca müzik yapabildiği görülmüştür.

Ancak sanal dünyanın sunduğu bu görsel ve teknik mükemmellik, gerçek hayattaki organik sosyal bağların ve konser alanındaki kalabalıkla omuz omuza olma hissinin yerini ne kadar tutabilir? Bu derin soru, sanal gerçeklik teknolojisinin müzik dünyasındaki gelecekteki sınırlarını ve kabul edilebilirliğini belirleyen en temel problem durumunu oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada, akademik araştırma tekniklerinden vaka analizi ve literatürdeki ampirik verilerin sentezlenmesi yöntemi benimsenmiştir. Çalışma sistematik olarak üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, dijital konser kavramının dönüm noktalarından biri olarak kabul edilen Travis Scott'ın Fortnite platformundaki konseri vaka olarak detaylıca incelenmiştir. Bu spesifik etkinliğin 12,3 milyon kişiyi eşzamanlı olarak nasıl aynı sanal mekanda bir araya getirdiği ve sanatçının dev bir yıldız gibi sahneye inmesi benzeri "gerçek dünyada imkânsız" görsel efektlerin izleyici deneyimi üzerindeki etkileri analiz edilmiştir.

İkinci aşamada, veri toplama sürecini genişletmek ve nesnel sonuçlara ulaşmak amacıyla "ikincil veri analizi" yöntemi kullanılarak, Ghent Üniversitesi'nin 74 katılımcı ile gerçekleştirdiği anket çalışmasının sonuçları değerlendirilmiştir. Bu veriler, izleyicilerin sanal etkinliklere katılım motivasyonlarını, sanal ortamdaki "orada olma" hissini ve teknolojinin geleceğine dair öngörülerini bilimsel bir zeminde sunmuştur.

Son aşamada ise, engelli bireylerin sanatsal erişilebilirliğini ölçmek adına Damian Mills tarafından yürütülen akademik çalışma incelenmiştir. "Merkezi Kontrol" (Centred Control) tasarımı ve "HOST" (Kafa Hareketiyle Seçim) tekniğinin, fiziksel kısıtlılığı olan sanatçıların performans kalitesini nasıl artırdığına dair teknik detaylar değerlendirilmiştir. Tüm bu veriler bütünleştirilerek, VR teknolojisinin hem izleyiciler hem de sanatçılar üzerindeki etkileri objektif bir çerçevede yorumlanmıştır.

Beklenen/Ulaşılan Sonuçlar

Yapılan kapsamlı analizler ve veri değerlendirmeleri sonucunda, sanal gerçeklik konserlerinin izleyicilerin %70'i tarafından "müzik endüstrisinin geleceği" olarak görüldüğü saptanmıştır. İzleyicilerin bu formatı tercih etmesindeki en temel motivasyon, %93 gibi yüksek bir oranla sanatçıyı yakından ve engelsiz bir şekilde izleme isteğidir. Bunu, %78 oranıyla dev figürler ve anlık mekan değişimleri gibi "gerçek dünyada imkânsız" olan sürreal görselleri deneyimleme arzusu izlemektedir. Erişilebilirlik açısından bakıldığında, katılımcıların %82'si VR konserlerinin fiziksel etkinliklere kıyasla çok daha kolay ulaşılabilir bir alternatif olduğunu açıkça belirtmiştir.

Teknik bulgular, VR teknolojisinin özellikle engelli bireyler için sanatsal üretimde devrim niteliğinde olduğunu kanıtlamaktadır. Yalnızca kafa hareketleriyle seçim yapmayı sağlayan yenilikçi "HOST" tekniğinin, fiziksel kısıtlılığı olan bireylerde %90'ın üzerinde bir doğrulukla başarılı olduğu görülmüştür. Bu yöntemle enstrümanlar dijital olarak müzisyene "gelmekte" ve performans için gereken fiziksel efor ciddi ölçüde azalmaktadır.

Buna karşın, araştırmada saptanan en önemli olumsuz sonuç izleyiciler arasındaki sosyal etkileşim eksikliğidir. Katılımcıların %50'si kalabalıkla bir arada olma hissini, %41'i ise fiziksel temas ve canlı ortam enerjisini (titreşim, ses gücü) özlediğini ifade etmiştir. Sonuç olarak, sanal gerçeklik teknolojisi fiziksel konserlerin doğrudan bir rakibi değil, coğrafi ve fiziksel engelleri ortadan kaldıran "tamamlayıcı" bir dijital devrimdir. Gelecek projeksiyonlarında, gerçek dünyanın sosyal dinamikleri ile sanal deneyimlerin harmanlandığı hibrit modellerin müzik dünyasında standartlaşması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: *sanal gerçeklik, erişilebilirlik, konser deneyimi, metaverse*

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NİSAN 2026

Kaynakça

- Aiersilan, A., & Wang, Z. (2024). A 3D framework for improving low-latency multi-channel live streaming. arXiv preprint..
- Bouckaert, L. (2021). Virtual Reality as new concert space: The experience of VR concerts illuminated from the perspective of audience and developers. Ghent University, Master's Thesis..
- Çelik, F. (2024). Post-truth çağda post-reality sanat deneyimi: Metaverse konseri örneği. Erciyes İletişim Dergisi, 11(1), 283-304..
- Çelik, G. (2023). A new field in music production: Metaverse concerts. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi, (12), 4-24..
- Dönmez, S. C. (2025). Sanal gerçeklik anlatısının sınırlarını aşmak: Yapay zekâ ve sanal gerçeklik iş birliği. ART/icle: Sanat ve Tasarım Dergisi, 5(2), 266-292..
- Mills, D. (2024). Accessible virtual reality musical instruments facilitating inclusion and accessibility in design. Queen's University Belfast, PhD Thesis..
- Yeniçağ Gazetesi. (2025, 01 Eylül). Erişilebilir müzik festivali! Sanal gerçeklik konserinin yükselişi ve uzman görüşleri.

Traditional Ceramic Art and Contemporary Interpretation: Sıtkı

Olçar, Winner of the UNESCO Prize

Saliha Elif Solhan, Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi

Arzu Aydın Deveci, Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi

Problem Situation and Conceptual/Theoretical Framework

Turkish ceramic art, despite being one of the most important art and craft fields shaped by Anatolian culture over the centuries, is not sufficiently recognized today, especially among younger generations, and is gradually losing its visibility in cultural memory. The inability to position traditional handicrafts within the modern art environment often leads to these fields being perceived solely as “crafts” and unable to be associated with contemporary production practices. This situation poses a significant problem that threatens the continuity of cultural heritage.

Although the historical accumulation of ceramic art is extremely rich in terms of technical mastery and aesthetic values, the limited number of examples reinterpreting this accumulation in today's artistic language deepens the distinction between art and craft. Iznik and Kütahya-centered ceramic production, in particular, is trapped in a repetitive structure within traditional molds, which weakens the bond between the art and contemporary audiences.

In this context, the works of artists who reinterpret Turkish ceramic art with a contemporary aesthetic understanding hold significant potential for overcoming this disconnect. One such artist, Sıtkı Olçar, has developed a unique approach to production that advances ceramic art both technically and artistically by applying traditional ceramic techniques with a modern perspective. Olçar's reinterpretation of Iznik red in particular and its use in contemporary forms has ensured that the historical and cultural value of this color is once again visible in today's art scene.

However, it is evident that Olçar's artistic approach and his innovative perspective on ceramic art have not been sufficiently conveyed to younger generations and wider audiences. This situation is not limited to the recognition of a single artist; it also negatively affects the representation of Turkish ceramic art in the context of contemporary art. Therefore, the problem lies not so much in the transmission of historical knowledge about ceramic art, but rather in how the creative and innovative potential of this art can be interpreted and taught in the current context. Bu çalışma, kültürel miras, geleneksel sanatlar ve çağdaş sanat ilişkisi bağlamında şekillenmektedir. Somut olmayan kültürel miras kavramı, yalnızca geçmişten devralınan bilgi ve tekniklerin korunmasını değil, aynı zamanda bu mirasın güncel üretim pratikleri içerisinde yeniden anlamlandırılmasını da kapsamaktadır (UNESCO, 2003). Bu yaklaşım, geleneksel sanatların durağan bir yapıya sahip olmadığını; aksine dönüşebilen, yenilenebilen ve çağdaş yorumlara açık alanlar olduğunu vurgulamaktadır.

The transfer of mastery in traditional arts has mostly taken place through the master-apprentice relationship; while this process has been effective in preserving technical knowledge, it has also led to the limitation of individual creativity (Barışta, 2001). Modern and contemporary art theories, on the other hand, focus on the artist's individual interpretation,

originality, and innovative approach. At this point, the relationship between the traditional art of ceramic art and contemporary art constitutes an important area of conceptual debate.

Sıtkı Olçar's artistic production can be evaluated as a creative bridge between tradition and modernity within this theoretical framework. While preserving traditional ceramic motifs and techniques, Olçar incorporated contemporary aesthetic values in his understanding of form, color, and composition; thus, he approached ceramic art not only as a historical heritage but as a living and evolving art form (KTB, Living Human Treasures Inventory). The techniques developed by the artist in the process of reproducing Iznik red are important not only for the preservation of cultural heritage but also for its reproduction and updating.

This research adopts an artist-centered approach, examining the role of individual production practices in the transmission of cultural heritage. This approach, which centers on the artist's creative process, aims to transform perceptions of traditional handicrafts and foster aesthetic awareness, particularly among younger generations. In this context, the study aims to contribute to theoretical discussions on the preservation, sustainability, and relationship of cultural heritage with contemporary art through the example of Sıtkı Olçar.

Method

This study is an applied research based on the works and artistic approach of the artist Sıtkı Olçar. The research process consists of two stages: establishing theoretical foundations and transforming this data into artistic practice.

In the first stage, previous academic studies on Sıtkı Olçar, written documents, his old interviews, archives, and visual sources were comprehensively examined. This literature review provided an analysis of the artist's life, stylistic features in his art, and technical approaches. While modern Turkish ceramic art formed the basis of the research, Sıtkı Olçar's characteristic works were selected as the objects of study.

In the second stage, the application/design process, the qualitative data obtained was translated into a visual language. For the application part of the work, two round press canvases with a diameter of 30 centimeters were chosen as the material. The production steps included drafting, ground preparation, and coloring using acrylic paint. In the design process, the artist's understanding of form and color was synthesized with contemporary painting techniques; a reproduction study was carried out based on two ceramic plate works by Sıtkı Olçar.

Picture 1. Sıtkı OLÇAR, "Plate", Diameter: 18 cm, (<https://sitki.com.tr/urun/sitki-11-22-cm-tabak/>, access: 10.11.2025)

Picture 2. Saliha Elif SOLHAN, "Plate" Reproduction, Acrylic Paint on Pressed Canvas, 2025

Bariřta, H. Ö. (2001). *Türk el sanatları*. Kùltür Bakanlığı Yayınları.

Kùltür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). *Yaşayan insan hazineleri ulusal envanteri: Sıtkı Olçar*. <https://aregem.ktb.gov.tr> (Erişim tarihi: 2025)

Olçar, S. (t.y.). *Sıtkı Olçar eserleri ve sanat anlayışı*. <https://www.sitki.com.tr> (Erişim tarihi: 2025)

Öney, G. (2007). *İznik çini ve seramikleri*. Yapı Kredi Yayınları.

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. (2003). *Somut olmayan kùltürel mirasın korunması sùzleşmesi*. <https://www.unesco.org.tr>

Don't Throw, Don't Have It Thrown, Design

Ceren ÇALIŞKAN (Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi)

Sefa KURAK (Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

It is well known that waste such as tires and plastics, which take years to decompose in nature, harm our environment in the world we live in. On World Environment Day 2018, the United Nations Environment Programme (UNEP) published a report on plastic production and use. "Plastic waste takes almost 1000 years to decompose, and during this time it poses a serious threat to terrestrial and marine ecosystems. We are living in the age of plastic. A global effort and raising awareness among all people are necessary," they stated.

It is well known that waste such as tires and plastics, which take years to decompose in nature, harm our environment. Scientists from the University of Cadiz in Spain analyzed twelve million pieces of trash found in waters worldwide. The report states that 50% of global plastic use consists of plastic packaging. The majority of this packaging is single-use and becomes "waste" in the world's ecosystem within the same year it is produced. According to the report, 79% of all plastic produced worldwide ends up in landfills and the environment without decomposing, while only 9% is recycled. It is estimated that 12 billion tons of PET bottles will be discarded as waste in 2050. Starting from the questions of how we can raise awareness on this issue and what steps we can take for the future, it was decided to use the powerful visual aspect of art. The aim is to raise awareness about art and recycling and to observe the effects of art on recycling and upcycling. The aim is to draw attention to recycling and reuse, to offer a solution to a contemporary problem, and to demonstrate practically how artistic works and visual products can be created from waste PET bottles through resource research conducted within this framework. Observing students' thoughts and feelings regarding the application was also among the objectives. With the contributions of students, staff and parents, a campaign was launched as part of this project, and 5000 plastic bottles were collected. A visually appealing project has been created using the collected bottles, adding value to the institution. The project drew attention to recycling and upcycling, offered a solution to a contemporary problem, and demonstrated practically how artistic works and visual products can be created from waste materials. The study also incorporated interdisciplinary activities such as mathematical calculations, design-related experiments, and games during the preparation of the bottles. Due to its large size and outdoor setting, the study was easily exhibited. The reactions of students, parents, and visitors were observed to see if there were any changes in people's perspectives on reusable products.

This project aims to observe the effects of art on recycling and upcycling.

- To raise awareness of art and recycling and observe the effects of the process,
- To draw attention to recycling and reuse,

- To offer a solution to a problem of our time,

- To demonstrate practically, through research on waste materials, that artistic works and visual products can be created from them.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

- Observing students' thoughts and feelings regarding the application,
- Combining recycling with art and exhibiting it in the public space to provide different contributions to the urban environment in spatial and social dimensions.
- To change students' perspectives on waste materials, encouraging them to conduct different research and develop new designs in order to answer the question of what can be done with these materials are also among the aims.

Method

This study utilized a qualitative research method. Qualitative research is a form of knowledge production developed by humans to understand their own potential, unravel its secrets, and explore the depths of the social structures and systems they have built through their efforts. Qualitative research aims to gain a deeper understanding of the event or phenomenon being studied (Morgan, 1996). Data in this research was collected using observation techniques. Observations were recorded using a "journal." Researcher journaling, which plays a crucial role in qualitative research, serves as a helpful tool for analyzing data and codes from the beginning to the end of the research process. Researcher journals help researchers capture thoughts, comparisons, and connections, and clarify questions and guidelines they need to follow (Çelik, Başer Baykal and Kılıç Memur, 2020). In the grounded theory pattern, which provides some of the best examples of researcher journal writing, researcher journal writing is more process-oriented, and the researcher uses the following questions in writing (Charmaz, 2006):

- What process is involved here?
- Under what conditions does this process unfold?
- How does the participant think, feel, and act during this process?
- When, why and how does the process change?
- What are the results of the process?

As part of the study, research on the environmental damage caused by waste was shared in the classroom, and information was provided about environmental pollution and methods of coping with it. A study by scientists from the University of Cadiz in Spain, who analyzed twelve million pieces of trash found in waters worldwide, stated that there is no living species other than humans that produces waste, and that the waste we have introduced into our lives, especially in the last few centuries, such as tires and plastics, on this planet where we have ruled for thousands of years, is causing serious damage to our environment. Scientists have stated that single-use bags, plastic bottles, food containers, and packaging are the four most common items polluting the oceans, accounting for almost half of all waste. It was emphasized that a

plastic bottle left in the forest will remain there for 1000 years, and that to leave a better world for future generations, we must try to recycle all our waste.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Findings

- This study aimed to reach at least 1000 people and raise awareness about waste.
- Through this study, a campaign for PET bottles was launched in 10 schools with 1400 students and their parents, thus creating awareness among thousands of people at the material disposal stage.
- If we also include the number of institution staff and visitors, it has become a very visible project.
- At the end of this project, a rather large tableau consisting of 5000 plastic bottles was created. Scientists have found that single-use bags, plastic bottles, food containers, and packaging are the four most common items polluting the oceans, accounting for nearly half of all waste. Based on the questions of how we can raise awareness about this problem through art and how we can take a step towards the future, the participants' opinions regarding the study process and results, as recorded in the researcher's journal, are as follows:
- Your work for the environment is excellent,
- We'll bring bottles for this project too,
- This project is Vincent Van Gogh's STARRY NIGHT painting,
- This project is very beautiful,
- Please do this project again.

If we want to leave a livable world for future generations and conserve our limited resources, if we don't want our world to turn into a garbage dump filled with plastic waste, then we are obliged to recycle our plastic waste. We believe that recycling alone is not enough for a better world; it needs to be supported by art-based upcycling initiatives.

Keywords: Art, design, environment, recycling, upcycling.

References

- BBC News Türkçe. (2021, Haziran 13). *[Okyanuslarda bulunan plastik çöplerin neredeyse yarısı 'paket yiyecek ve içecek kaynaklı']*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57437714>
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP). (2018). *Report on the production and use of plastics*.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (Vol. 16). Sage Publications.
- Çelik, H., Başer Baykal, N., & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379–406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Digital Transformation In Art: Non-Fungible Token

Melinay İdil DEVRİMCİ (Yenişehir Municipality Science and Art Center)

Pınar SAĞLAM SAFÖZ (Yenişehir Municipality Science and Art Center,
pinarbilsem@gmail.com, 5057765472)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Throughout history, art and the perception of art have changed in accordance with the culture of the society in which they exist and with technological developments. With the advancement of technology, digital art has come to occupy a place in nearly every aspect of life. From the past to the present, art has evolved and renewed itself across many different fields (Gacar, 2023). Toward the end of the twentieth century, with the widespread use of personal computers, the impact of technology on art and artworks began to become increasingly visible. In particular, the development of computer technology and digital tools has led to the emergence of new forms of art such as blockchain and crypto art. Today, works created using digital techniques are increasingly recognized as works of art. In recent years, Non-Fungible Tokens (NFTs) have become one of the most popular forms of digital art and have attracted significant attention in the art world. An NFT is fundamentally a technology that enables the distinctiveness of digital assets traded on a blockchain network (Doğan, 2023; Türker, 2022). Contemporary technological advancements have made it necessary to register the ownership of artworks. By utilizing blockchain technology, NFTs allow unique and rare works to be permanently recorded in a digital and immutable manner. In this way, they offer a new solution for managing ownership and copyright in artistic production. Through this technology, digital assets can have their value and uniqueness verified and can be tracked using blockchain systems. Thus, a new era has begun in the relationship between the “original” and the “copy” in the digital world. Blockchain-based NFTs provide advantages for artists by enabling them to certify the originality of their works, determine their own royalty rates, and make decisions regarding the future of their creations (İlmen, 2022; Kafalı, 2022; Doğan, 2023). As a major innovation for digital art, NFTs offer artists a new perspective and bring a new direction to digital artistic practices (Altun, 2023). The aim of this study is to examine theses conducted in the field of fine arts in Türkiye concerning Non-Fungible Tokens as a product of art transformed by the necessities of the digital age. This study is significant in terms of providing insight into theses written in the field of fine arts in Türkiye regarding NFTs.

Problem Statement

To provide a general overview of studies conducted in the field of fine arts on Non-Fungible Tokens between 2022 and 2025.

Sub-Problems

1. Which universities conducted the studies, and what types of universities are they?
2. In which years were the studies published?
3. What concepts are associated with NFTs?
4. Who are the pioneering artists in the field of NFTs?
5. What types of digitally produced works exist in the NFT ecosystem?
6. What are the advantages of NFTs?

Method

The aim of this study is to examine theses conducted in Türkiye on Non-Fungible Tokens (NFTs), which represent a product of the transformation of art as a necessity of the digital age. For this purpose, the keyword “Non-Fungible Token (NFT)” was searched in the database of the Council of Higher Education Thesis Center. As a result of the search, a total of 57 theses published between 2022 and 2025 with full-text access were identified, including 2 proficiency in art theses, 5 doctoral dissertations, and 50 master’s theses. The research was limited to studies conducted in the field of fine arts. It is assumed that all proficiency in art, master’s, and doctoral theses in the field of fine arts related to Non-Fungible Tokens between 2022 and 2025 with publication permission were accessed. Within this scope, 2 proficiency in art theses, 1 doctoral dissertation, and 14 master’s theses were examined. In this study, the survey model, one of the qualitative research methods, was adopted. The theses within the scope of the research were examined through document analysis, which is defined by Ali Yıldırım and Hasan Şimşek (2013, p. 217) as “*the analysis of written materials containing information about the phenomena or facts targeted for investigation,*” and the research data were obtained accordingly. The themes were determined as university, type of university, year of publication, traditional art and Non-Fungible Tokens, pioneering artists, works in the Non-Fungible Token ecosystem, and concepts related to Non-Fungible Tokens. The findings organized under these themes were subsequently interpreted.

Expected/Achieved Results

According to the results of the study, thesis research on Non-Fungible Tokens began in 2022. Among the types of theses related to Non-Fungible Tokens, master’s theses were found to be the most common, and these theses were published between 2022 and 2025. Due to the novelty of the concept, the existing research is relatively recent. Except for one study, all research in this field was conducted at public universities. The pioneering artists of Non-Fungible Tokens include Kevin McCoy, Beeple, and Pak. Digitally produced works in the NFT ecosystem include digital illustration, digital Pop Art, 3D art, AI-generated art, pixel art, and collage. NFTs and their related concepts include blockchain, crypto art, and digital art. By offering artists a new perspective, Non-Fungible Tokens provide a new direction for digital art. As in traditional art, artworks in the NFT ecosystem are also purchased by collectors and art enthusiasts. While uploading and listing an artwork for sale on an NFT platform can be completed within seconds, the sale of a traditional artwork through conventional methods may take days or even weeks. Due to the opportunities and advantages provided by Non-Fungible Tokens, it is expected that interest in this field will continue to increase and that more artists will participate in NFT platforms.

Anahtar Kelimeler: Non fungible token, NFT, art, digital art, transformation

References

- Altun, C. (2023). *Görsel sanatların dijital dönüşümünde öncü sanat eserlerinin NFT (Non-Fungible Tokens) reproduksiyonlarının incelenmesi*. (Unpublished Master’s Thesis), İzmir Kâtip Çelebi University, Institute of Social Sciences, İzmir.

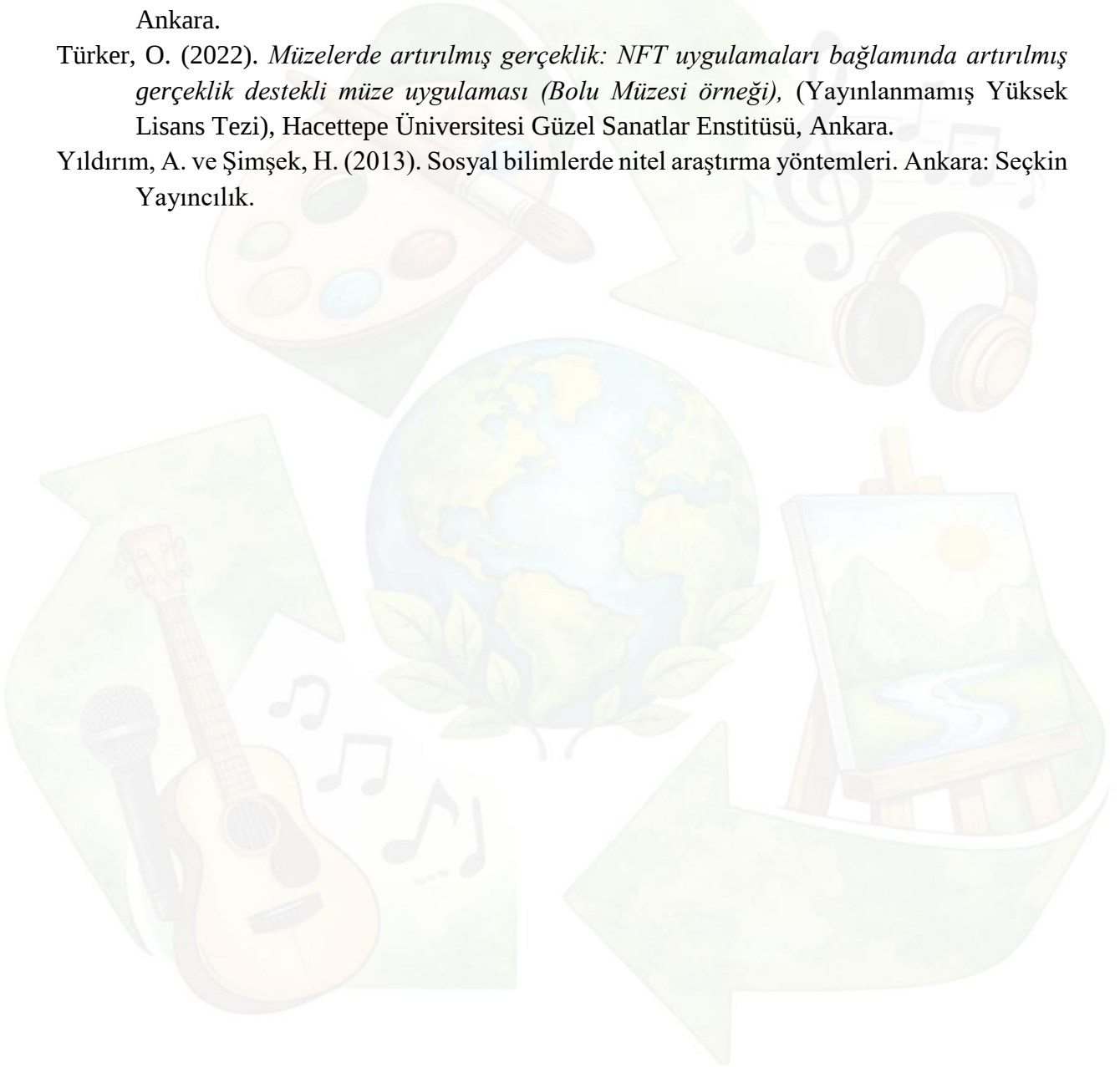

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

- Doğan, B. (2023). *Kripto sanatı ve geleneksel sanatların NFT'ye uyarlanması*. (Unpublished Master's Thesis), Ankara Yıldırım Beyazıt University, Institute of Social Sciences, Ankara.
- Gacar, H. A. (2023). *Sanatın dijital dönüşümü: Aura kavramı bağlamında NFT üzerine bir inceleme*. (Unpublished Master's Thesis), Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Kocaeli.
- İlmen, E. (2022). *Çağdaş görsel sanatlar alanı ve NFT ilişkisi*. (Unpublished Master's Thesis), Dokuz Eylül University, Institute of Fine Arts, İzmir.
- Kafalı, E. (2022). *Dijital sanata evrilen dünya'da NFT'nin yeri NFT in the world evolving into digital art*. (Unpublished Master's Thesis), Hacettepe University, Institute of Fine Arts, Ankara.
- Türker, O. (2022). *Müzelerde artırılmış gerçeklik: NFT uygulamaları bağlamında artırılmış gerçeklik destekli müze uygulaması (Bolu Müzesi örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Music Production from Recycled Objects: Sustainable Sounds, Music from Recycling with Artificial Intelligence

Beren MERT, Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi

Danışman Menel MERT (Köyceğiz Bilim Sanat Merkezi)

Problem Statement Conceptual/Theoretical Framework

Today, increasing consumption habits are leading to the rapid depletion of natural resources and the deepening of environmental problems. This situation has made the concepts of sustainability and recycling an important part of educational processes. Creating environmental awareness, especially among school-age students, plays a critical role in building sustainable societies. However, in current practices, recycling efforts often remain at the level of waste sorting or theoretical information; interdisciplinary applications that enable students to actively participate in creative production processes are limited. However, for sustainability education to be permanent and effective, students need to be included in production-based, experiential, and problem-solving-based learning processes. The STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, and Mathematics) approach aims to develop students' analytical and creative thinking skills by promoting interdisciplinary learning (Yakman, 2008). This approach argues that real-life problems can be solved through the integration of different disciplines. Integrating art with science and technology increases students' capacity for innovative thinking and creating original products. In this context, the inclusion of recycled materials in the artistic production process can contribute to the concrete and experiential learning of the concept of sustainability.

In recent years, the use of artificial intelligence technologies in education has increased significantly. Artificial intelligence offers new learning experiences, especially in music production, through data analysis and generative models (Briot, Hadjeres & Pachet, 2020). Students' ability to process their own sounds in a digital environment and transform them into compositions increases their technological literacy and provides them with productive digital skills. However, there are limited examples in the literature of applied student projects integrating physical musical instruments made from recycled materials with AI-supported digital music production. Most studies focus on either environmental education or digital music technologies. This project aims to fill this gap by combining recycling, art, and artificial intelligence in a single design process. The research problem is to examine the impact of processing instrument sounds obtained from recycled materials with artificial intelligence on students' sustainability awareness and technological literacy. The hypothesis of the project is that this interdisciplinary design process will positively improve students' environmental awareness and creative problem-solving skills.

Method

This study was conducted as a design-based applied qualitative research project and consists of four stages. In the first stage, students collected recyclable materials such as plastic bottles, tin cans, glass jars, and cardboard tubes, and designed original musical instruments by examining the sound-producing properties of these materials. Basic physics principles such as

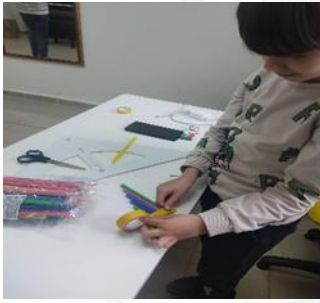
1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

vibration, loudness, and material durability were considered in the design process. In the second stage, the sounds obtained from the designed instruments were recorded using microphones and mobile devices, and each sound file was categorized and archived digitally. In the third stage, the recordings were analyzed using open-source artificial intelligence platforms, and the AI processed the sound patterns to generate short rhythmic compositions. In the final stage, the resulting music was combined using sound editing software, and a short digital album titled "Sustainable Sounds" was prepared. Student observations, process evaluation forms, and product review methods were used in the data collection process, and the obtained data were evaluated using descriptive analysis. This research presents an innovative approach that increases recycling awareness while simultaneously combining technology with creative music production.

Application

Making a Pan Flute from Straws:

Eight straws were cut to different lengths and arranged according to their lengths, with their ends taped together. The longest straw produced the lowest pitch, and the shortest straw produced the highest pitch. Making a Rhythm Instrument from a Chip Box:

Some rice was placed in an empty box, then decorated with tape to create a rhythm instrument.

Findings

As a result of the project, it was observed that students' awareness of recyclable materials increased significantly. Students, who experienced that objects considered as waste can be used in artistic production processes, discovered the creative dimension of sustainability. They improved both their manual skills and problem-solving abilities through the musical instruments they designed themselves. In this process, students created functional products by combining different materials and concretely demonstrated their creativity. AI-assisted music production increased their ability to use digital tools consciously and strengthened their

technological literacy. The resulting digital album showed that recycling has not only environmental but also aesthetic and artistic value. The project, as an innovative STEAM application integrating science, art, and technology, created awareness in the school community and presented a strong example of interdisciplinary learning. Students developed their collaboration skills through both individual and group work, and created joint products by bringing together different perspectives. In addition, the project increased the students' self-confidence and encouraged them to express and share their own ideas. Thanks to its low-cost structure, this model can be easily implemented and scaled across different schools.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

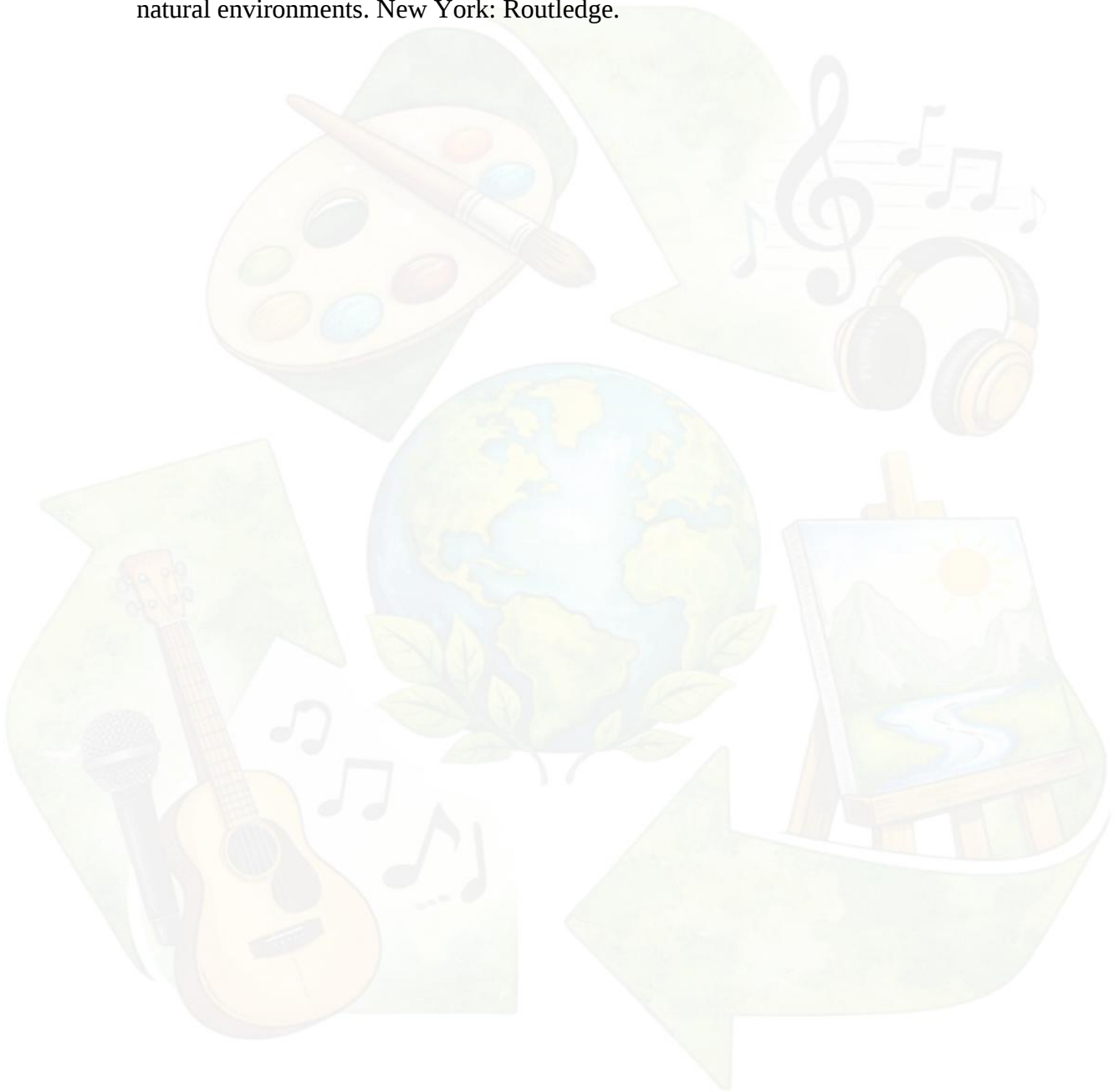
ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Keywords: Recycling, music design, artificial intelligence, sustainability, STEAM

References

- Briot, J. P., Hadjeres, G., & Pachet, F. (2020). *Deep learning techniques for music generation*. Springer.
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO Publishing.
- Yakman, G. (2008). STEAM education: An overview of creating a model of integrative education. *Pupil's Attitudes Towards Technology Conference Proceedings*, 1–12.
- Wilson, R. A. (2012). *Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments*. New York: Routledge.

An Examination of Spatial Perception in the Drawings of Gifted Children

Özge ÖZGEN (*Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi*)

Kevser ÖNCÜL (*Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi*)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

From the moment of birth, individuals attempt to interpret and perceive the objects and environments surrounding them. The perception of environmental elements occurs through a process influenced by various variables (Canoğlu & Geçimli, 2020). The perceptual process emerges through the association of sensory stimuli with past experiences and emotions, and spatial perception develops as a cognitive process shaped by these mental associations. The foundations of spatial perception originate in early childhood; as children develop, they begin to establish relationships between objects and space, enabling them to interpret spatial organization more accurately. Drawing activities constitute an important medium through which children both express themselves and reflect their ways of perceiving the world. Brittain and Lowenfeld (1972) reported that spatial organization appears in the drawings of children aged 4–7 during early developmental stages.

The literature indicates that children's spatial thinking skills are influenced by individual perceptual differences, reference usage patterns, and environmental conditions. Yayla and Bozkurt (2023) demonstrated that individual perceptual differences affect spatial referencing in the drawings of children aged 6–8, while Aksöz (2010) showed that regional and socio-environmental characteristics lead to differences in children's perceptions of interior and exterior spaces. These studies suggest that spatial perception may vary depending on both individual and environmental factors and that drawing analysis represents an important tool for evaluating spatial perception. However, research examining gifted children by simultaneously considering age and gender variables remains limited. The present study aims to contribute to the field by providing data on the development of spatial perception among gifted children. Within the context of art education, the development of spatial awareness supports children's visual thinking skills and contributes to the continuity of artistic production processes; therefore, examining spatial perception is important for the sustainability of art education (Aydın & Yılmaz, 2020). Spatial perception is not an innate ability but rather a skill constructed through developmental learning processes (Çetin, 2020). Supporting spatial awareness during childhood is considered important for both social and cognitive development.

The main aim of the study is to examine how spatial perception emerges in the drawings of gifted children aged 7–13 and to determine how it becomes evident across age levels. Accordingly, whether spatial perception differs according to age and gender variables was investigated. The primary research question asks whether the presence of spatial perception in the drawings of gifted children varies according to age and gender. The hypothesis proposes that spatial perception becomes more pronounced with increasing age and may vary depending on gender.

Method

A qualitative research approach was adopted in this study, employing a case study design. Purposeful sampling was used to determine the study group. The participants consisted of 76 children aged between 7 and 13 who were identified as gifted in the general intellectual domain and enrolled at a Science and Art Center located in one province. The research was conducted through the analysis of 76 drawings produced by the participants. Prior to the research process, the necessary permissions were obtained from parents and the relevant institution. During implementation, different student groups were visited within scheduled course hours at the Science and Art Center. Students were asked to produce drawings on any subject of their choice without time or topic restrictions. Providing a free working environment was considered important in order to observe perceptual and emotional reflections naturally expressed in the drawings.

Following the application, students' drawings were collected for analysis, participant identities were kept confidential, and the artworks were numbered and examined accordingly. Data analysis was conducted based on common evaluation criteria developed through the opinions of three visual arts teachers working at the Science and Art Center. Qualitative content analysis was employed during the analysis process. Drawings were examined under five criteria: ground-sky separation, use of perspective, spatial positioning of objects, spatial structural elements, and interior/exterior space components. Drawings containing one or more of these criteria were evaluated as demonstrating spatial perception. The findings were analyzed according to subject matter, grade level, and gender variables in terms of the presence and level of spatial perception, and the results were presented through tables and graphs.

Findings / Expected Results

The findings revealed that spatial perception was present in 67% of the drawings produced by gifted children. Spatial perception appeared more frequently in the drawings of male students than female students, with an overall gender difference of 6%, while gender distribution was balanced among drawings in which spatial perception was not observed. When grade levels were compared, spatial perception was most prevalent among 4th-grade students (89%) and least prevalent among 7th-grade students (56%). The rates increased from 2nd to 4th grade, began to decline after 5th grade, and reached the lowest level in 7th grade. While the rates among girls ranged between 50% and 67%, those among boys varied more widely, ranging between 33% and 100%. The results indicate that spatial perception in the drawings of gifted children varies according to age and gender variables. According to Piaget's theory of cognitive development, spatial perception develops through specific cognitive stages and becomes more advanced with age (Akarsu, 1984; Senemoğlu, 2020). The clearer emergence of spatial perception at certain age levels observed in this study is consistent with this theoretical framework.

An examination of the subjects represented in the drawings showed that female students tended to depict landscape themes more frequently, whereas male students more often preferred outdoor space themes. Subject diversity was limited in younger age groups but increased with age. The findings suggest that supporting children's spatial awareness at early ages may

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

contribute to the development of visual thinking skills and promote sustainable artistic production within art education processes.

Keywords: Space, Perception, Child, Drawing, Art Education

References

Akarsu, F. (1984). Piaget'ye göre çocukta mekân kavramının gelişimi. *Mimarlık Dergisi*, 22(207), 31–33.

Aksöz, M. (2010). *Sosyal çevrede iç ve dış mekân algısının 10–12 yaş grubu çocuk resimlerine yansımaları ve sanatsal gelişim evrelerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya. <https://tez.yok.gov.tr> adresinden erişilmiştir.

Aydın, S., & Yılmaz, M. (2020). Görsel sanatlar eğitiminde mekânsal algı ve görsel düşünme becerlerinin geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 19(4), 2354–2368.

Canoglu, S., & Geçimli, M. (2020). Çocuk ve mekân algısı üzerine bir uygulama. *International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 5(10), 227–237.

Çetin, T. (2020). Çocuklarda çevre ve mekân algısının gelişimi üzerine kuramsal bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 45(201), 321–336.

Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1972). *Creative and mental growth*. New York, NY: Macmillan.

Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yayla, O., & Bozkurt, F. (2023). 6–8 yaş arası çocuklarda mekânsal algı ve yorumlama: Bireysel algısal farklılıkların mekânsal referanslamaya etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(14), 95–112.

From Waste to Aesthetics: Relief Design with Waste Paper within the Scope of Sustainable Art Education

Emre Berkay Özcan (Bafra Bilim ve Sanat Merkezi)

Yasemin Ulukaya (Bafra Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Situation and Conceptual/Theoretical Framework

Sustainability was defined on a global scale with its environmental, economic, and social dimensions in the report *Our Common Future* by WCED (1987), and today it has become a determining framework in the fields of education, art, and design. The concept of sustainability in art includes the reuse of waste materials, developing a critical perspective on production-consumption cycles, and strengthening environmental awareness through aesthetic experience (Inwood, 2013; WCED, 1987). In this context, recycling-based art practices are not merely a “material transformation” but also a pedagogical process that reconstructs students’ relationship with the environment.

From a theoretical perspective, Dewey’s (1934) experiential theory of art emphasizes that art is integrated with life and that learners construct meaning through “learning by doing and experiencing.” Similarly, Read (1958) considers art education as a field that develops individuals’ abilities to perceive, transform, and creatively express their environment. These approaches indicate that production with waste materials should focus not only on the final product but also on the perceptions, thinking processes, and value development that emerge during the process. Indeed, the literature on eco-art and sustainable art education demonstrates that art is a powerful tool for fostering ecological responsibility and critical awareness among students (Gablik, 1991; Inwood, 2013).

A review of the literature shows that studies using recycled materials mostly focus on sculpture/installation and collage practices, while applied studies that systematically transform waste paper into a “relief” form through conscious layering—where process steps are clearly defined, design decisions are justified, and both aesthetic and environmental outcomes are discussed—remain limited. This gap necessitates a systematic framework that examines recycling not merely as an “objective” but as a “method of artistic thinking” in relief design. Incorporating waste materials into artistic production is an important pedagogical approach that supports both aesthetic awareness and environmental consciousness (Yılmaz, 2019).

The aim of this study is to develop an original relief design by using different types of waste paper (newspaper, magazines, cardboard/packaging, paper tape, etc.) considering texture, thickness, and layering effects, and to reveal the contributions of this production process in terms of (i) aesthetic value creation, (ii) sustainability/recycling awareness, and (iii) creative problem-solving. The specific objectives include creating light–shadow/depth effects through layering, standardizing the process steps, and describing the impact based on student opinions and product evaluations.

Research Question: What kind of contribution does relief design made with waste paper provide in terms of aesthetic production and environmental awareness within the context of sustainability in art?

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

The implementation process will be carried out through planned design stages, and both product and process data will be evaluated together.

Hypothesis: Relief works produced with waste paper support the concept of sustainable art by contributing both to aesthetic value creation and the development of environmental awareness.

Method

This study is an applied art education research conducted within the framework of a qualitative research approach. The research design is structured as an application-based case study focusing on examining the products created by participants through recycling-based artistic production processes and the behaviors observed during these processes.

The sample of the study consists of a total of 10 students (7 middle school and 3 high school students) studying at Bafra Science and Art Center (BİLSEM) in Samsun. Due to the researcher's position in the institution, the study group was determined through convenience sampling. This sampling method enabled the research process to be conducted in a sustainable and in-depth manner.

During the data collection process, students' interactions, problem-solving approaches, creativity, and environmental awareness in the process of designing reliefs with waste paper were observed through unstructured observation in their natural environment. Observations were systematically recorded throughout the implementation process, forming a qualitative dataset. The obtained data were analyzed using descriptive analysis, and the findings were interpreted in relation to the research problem. Sample works and process stages of the implementation are presented in Appendix 1.

Expected/Obtained Results

In this study, it was expected that transforming waste paper into relief forms through layered surface techniques would have positive effects on students' artistic production skills and environmental awareness. Expected outcomes included students internalizing the concept of recycling not only at a theoretical level but also through artistic practice, using the texture and volume characteristics of different paper types as aesthetic design elements, and developing three-dimensional thinking skills. Additionally, it was aimed to support students' problem-solving, planning, and creativity skills throughout the process.

The findings obtained at the end of the implementation process indicate that these expectations were largely met. It was observed that students' perceptions of paper materials, which they initially considered as waste, changed over time, and they began to treat these materials as aesthetic design components. During the layering process, students developed different solutions through trial and error and began to use depth and texture effects more consciously. This shows that the artistic production process provides a learning environment that supports not only technical skills but also cognitive and creative thinking.

Direct quotations from student opinions also support these findings:

"I didn't know that something like this could be made from papers we used to throw away. Now I think waste materials are valuable." (S3)

"As we layered the pieces, the image became more realistic. I noticed light and shadow." (S7)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

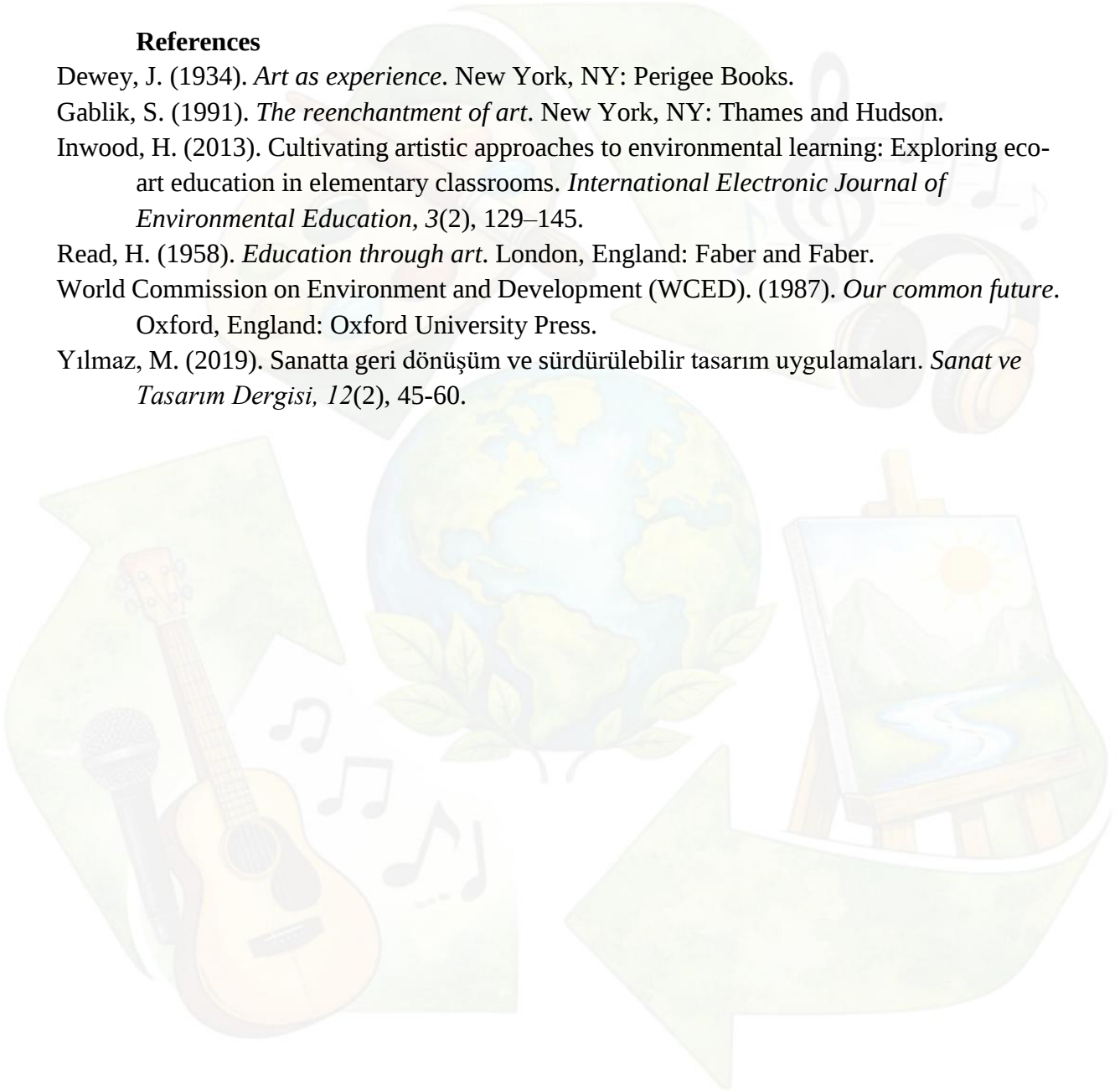
“At first, I struggled, but I improved as I kept trying.” (S1)

In addition, observations revealed that students’ awareness of environmental sustainability increased and that they began to relate recycling to daily life. Students evaluated the artistic production process not only as a design activity but also as a meaningful process carried out with a sense of environmental responsibility. In this respect, the study demonstrates that sustainability-based art practices are an effective tool in art education environments in terms of both aesthetic and values education. The findings also indicate that such practices support not only aesthetic production but also environmental awareness and creative thinking skills.

Keywords: sustainability, art education, recycling, relief, waste paper

References

- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. New York, NY: Perigee Books.
- Gablik, S. (1991). *The reenchantment of art*. New York, NY: Thames and Hudson.
- Inwood, H. (2013). Cultivating artistic approaches to environmental learning: Exploring eco-art education in elementary classrooms. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 3(2), 129–145.
- Read, H. (1958). *Education through art*. London, England: Faber and Faber.
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Yılmaz, M. (2019). Sanatta geri dönüşüm ve sürdürülebilir tasarım uygulamaları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 12(2), 45-60.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Appendix 1

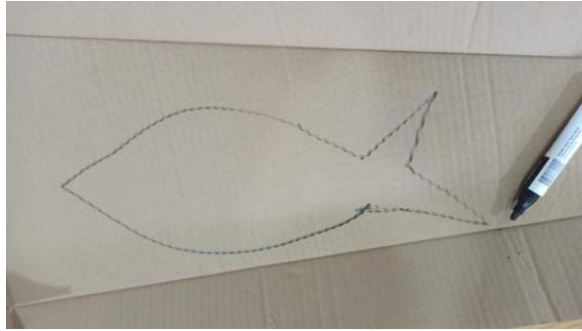

Figure 1. Drawing and cutting of the figure

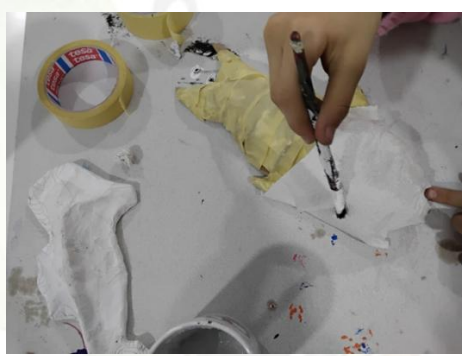

Figure 2. Creating the skeleton of the figure

Figure 3. Covering the skeleton with paper tape

Figure 4. Covering with tissue using diluted glue

Figure 5. Painting the dried surface with acrylic

Figure 6. Creating a composition with the figures

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

The Sustainable Art Journey Of Artist Deniz Sağdıç: Transforming Waste Into Art

Tanem AÇIK (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Emine YAVUZ ÇETİN (Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

One of the definitions of the word “waste” in the Turkish Language Association’s Current Dictionary is “the entirety of substances that emerge at all stages from production to consumption and are no longer useful to the user” (Turkish Language Association, n.d.). Today, with the development of environmental awareness and the growing sensitivity toward the protection of nature, ideas have begun to emerge on how to prevent the damage caused by waste to the world. Among these ideas are the reintegration of waste into industry through recycling and its transformation into works of art through upcycling. Upcycling is defined as “transforming an object for reuse in a way that increases the value of its original form” (Turkish Language Association, n.d.).

As environmental destruction reached global proportions in the 1960s, artists adopted an activist and critical stance toward ecological problems. Ecological Art emerged as a contemporary art movement that emphasizes environmental issues and focuses on environmentally friendly methodologies (Çınar, 2019). Ecological art also encompasses the concept of sustainability. Sustainability aims to prevent unconscious and excessive consumption, take into account the needs of future generations, and raise awareness about ecological degradation (Sarıç; Çelikoğlu; Çamalan, 2025).

One of the prominent figures in ecological art who seeks to raise awareness within the context of sustainability is the painter Deniz Sağdıç. Born in Mersin in 1982, Sağdıç has been interested in painting since childhood and developed this interest with the encouragement of her family and her school art teacher. In 2003, she graduated as the top student from the Faculty of Fine Arts at Mersin University.

Using waste materials in her artworks, Sağdıç initiated an upcycling-based artistic movement through her project titled “Ready-ReMade” during a period when conceptual art debates intensified and the perception that conceptual art was the sole and absolute form of art became widespread (Yener Birman, 2023). Upcycling provides the artist with the opportunity to reassess the intrinsic value of waste and to interpret her work from a creative perspective. Moreover, this approach ensures the continuity of both the material’s value and its lifecycle (Enes & Binboğa, 2021).

This study aims to examine Deniz Sağdıç’s artistic approach and the awareness she seeks to create through her portraits produced using upcycling techniques from waste materials. For this purpose, a content analysis was conducted by reviewing academic articles, as well as newspaper and magazine interviews related to Deniz Sağdıç and her art, and findings were obtained based on the collected data.

Method

In this study, content analysis, one of the qualitative research methods, was employed. In qualitative research, data obtained from various sources such as observation, interviews, and document analysis are analyzed, synthesized, summarized, and interpreted. Following the

summarization process, relationships between categories are identified, allowing for generalizations to be made.

Content analysis is defined as a systematic and repeatable technique in which certain words within a text are summarized into smaller content categories through rule-based coding. It is conducted to identify the presence of specific words or concepts within a text or a set of texts. The presence, meanings, and relationships of these words and concepts are determined and analyzed, enabling inferences to be made regarding the underlying messages in the texts (Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş.; Demirel, D., 2008).

In the study, information was first obtained through a literature review on the concepts of recycling, upcycling, zero waste, and ecological art. Subsequently, content analysis was conducted by examining academic articles, as well as newspaper and magazine interviews related to Deniz Sağdıç and her art. Based on the data obtained, findings aligned with the purpose and theme of the study were identified.

The findings were classified and interpreted under sub-themes such as the types of waste materials used, the kinds of artworks produced from these materials, the locations where the artworks were exhibited, and the messages the artist aims to convey through her art.

Expected/Reached Results

Deniz Sağdıç, born in Mersin as the daughter of a large artisan family, completed both her undergraduate and graduate education in the Department of Painting at the Faculty of Fine Arts. From the early years of her artistic career, she produced works focusing on the role of women in society. With the emergence of the “conceptual art” debate in the 2000s, both globally and in Türkiye, she shifted toward an artistic approach that differs from the classical understanding of art. From this period onward, traditional painting materials began to be replaced by waste materials.

The findings were classified and interpreted under sub-themes such as the types of waste materials used, the kinds of artworks produced from these materials, the locations where the artworks were exhibited, and the messages the artist aims to convey through her art.

Under the sub-theme of waste materials used, it was determined that the artist utilizes easily accessible materials such as denim fabrics, coins, cassette tapes, encyclopedias, medicine packaging, and buttons. The artist seeks to challenge the common perception that recycling, upcycling, and sustainability are limited to specific products or parts of products. She believes that there should be no limits in transforming discarded objects into works of art (Has, 2021).

Under the sub-theme of the types of artworks produced, it was observed that she predominantly prefers portraiture. The artist favors portraits because she believes they allow her to best express human emotions and character and to establish a connection with the audience through storytelling. Most of these portraits depict fictional individuals created in the artist’s imagination, while portraits of real individuals are generally produced as part of collaborative projects (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Under the sub-theme of exhibition spaces, it was found that she frequently exhibits her works in public areas. She generally displays her works in public spaces and organizes workshops in which unfinished artworks are completed with participants in order to strengthen interaction with the audience. In doing so, she emphasizes that art should exist not only with the artist but also together with the viewer (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

Under the sub-theme of the messages conveyed through her art, the artist reflects an approach that advocates for art to be a part of everyone's life. She emphasizes this message with the statement: "I believe in art for everyone and accessible art." (Sağdıç, 2024; Sağdıç, 2026).

Keywords

Waste, sustainability, portrait, Deniz Sağdıç

References

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Scientific Research Methods*. Ankara: Pegem Publishing.
- Çınar, S. (2019). Transformation of ocean waste into artistic objects in ecological art projects. *International Journal of Visual Arts*, 4(9), 1–15. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1416846>
- Deniz Sağdıç: I believe in art for everyone and accessible art. (2023, September 18). *Dünya Bizim*. Retrieved January 18, 2024, from <https://www.dunyabizim.com/deniz-sagdic-herkes-icin-sanat-ulasilabilir-sanat-dusuncesindeyim>
- Deniz Sağdıç, Yeryüzleri. (n.d.). *TRT 2*. Retrieved February 24, 2026, from <https://www.trt2.com.tr/kultur/yeryuzleri/deniz-sagdic-or-yeryuzleri-or-10-bolum-122558>
- Enes, E., & Binboğa, A. B. (2021). Creating artworks from waste denim through upcycling: An analysis of Deniz Sağdıç's portrait works. *Art-Sanat Journal*, (16), 321–344. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1949487>
- Has, N. (2021, October 18). Interview with denim artist Deniz Sağdıç on sustainable art. *Sanat Okur*. Retrieved from <https://sanatokur.com/denim-sanatcisi-deniz-sagdic-ile-surdurulebilir-sanat-uzerine-soylesi/>
- Sarıç, K. Ö., Çelikoğlu, H., & Çamalan, V. (2025). Artistic practices in the context of sustainability. *Sanat ve Yorum*, (46), 1–9. <https://doi.org/10.47571/sanatyorum.1501092>
- Turkish Language Association. (n.d.). Waste. In *Current Turkish Dictionary*. Retrieved January 24, 2024, from <https://sozluk.gov.tr/?ara=atık>
- Yener Birman, G. (2023, July 8). 80 thousand people saw my works: Deniz Sağdıç. *Hürriyet*. Retrieved from <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/gozde-yener-birman/80-bin-kisi-eserlerimi-gordu-deniz-sagdic-42295195>

Digital Sustainability of Anatolian Visual Heritage: A Comparative Awareness Study on Tile and Rug Motifs

Ecrin Su Yurdakul (Çorum Bilim ve Sanat Merkezi)

Asu Berk (Çorum Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Traditional Turkish arts are considered the most strategic components of the intangible cultural heritage, embodying thousands of years of cultural memory, social values, and aesthetic codes of the Anatolian geography. Within this heritage, while the art of tiles has constructed an aesthetic and spiritual language in a wide range of areas from architectural surfaces to daily usage objects throughout history; rug motifs have functioned as a "non-verbal communication" tool conveying the inner world, social status, and expectations of the weaver through symbols. Erdoğan (2023) and Yavuz (2025) emphasize that these art branches are not merely decorative elements but a profound web of meaning reflecting the joys and sorrows of the Anatolian people. However, the processes of globalization, rapid urbanization, and digitalization cause younger generations to become alienated from these traditional symbolic languages, perceive motifs as visual objects detached from their origins, and lead to the weakening of cultural memory. When the literature is reviewed, although there is a comprehensive academic accumulation regarding the technical, stylistic, and historical development of tile and rug arts (Borak, 2024; Özyıldırım, 2019; Koyun, 2013), it is understood that field studies comparatively examining the integration of this heritage with digital technologies and its cognitive and emotional effects on the younger generation remain limited.

The main objective of this study is to determine the awareness levels of youth aged 18-30 towards traditional tile and rug motifs and to comparatively analyze the impact of an interactive model based on image processing technology on this awareness and cultural belonging. Within the framework of the "Sustainability in Art" theme, the study is based on the hypothesis that digital tools are not a threat to traditional arts, but rather an opportunity that strengthens intergenerational transmission. The research problem is defined as: "What is the effect of an image-processing-supported mobile assistant on the recognition levels and sense of belonging towards motif groups with different visual characters (floral-stylized and geometric-symbolic)?" The study aims to present an innovative, sustainable, and interdisciplinary model for carrying cultural heritage into the future by synthesizing art education methodology with advanced technology. The blending of art with technology provides not only information transfer but also the reconstruction of an aesthetic bond in the digital world. In this context, the research aims to reshape the attitudes of youth towards visual arts with a technological intervention and to create a scientific basis for the protection of intangible cultural heritage.

Method

This research is structured as an art-education-oriented technology development process that integrates social science methodology with the engineering design cycle. A quantitative research approach was adopted, and a "single-group pre-test/post-test" quasi-experimental

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

design was implemented. While the population of the research consists of youth living in Çorum; the sample group was formed from a total of 90 youth (50 participants for the tile unit, 40 participants for the rug unit) selected through the "convenience sampling" method from the natural visitor flow in the Çorum AHL Park Shopping Center exhibition area. Adapted versions of the "Cultural Heritage Awareness Scale" developed by Demir (2023) for the context of tiles and rugs were used as data collection tools. In the application process, a pre-test was first administered to the participants without providing any information; subsequently, multi-language "Tile/Rug Motifs" Android mobile applications, developed by the researchers using the Kotlin programming language and automatically detecting motifs on the works through image processing technology to convey meanings aurally and textually, were utilized by the participants. After ensuring that the participants examined 8 artistic works interactively accompanied by the mobile assistant, the process was completed with post-test measurements. In the statistical analysis of the data, descriptive statistics were utilized; a paired samples t-test was applied to measure the significance of the pre-test and post-test score differences within each art group. In order to compare the awareness increase rates (gain scores) of the 50-person tile and 40-person rug groups with each other after the application, an independent samples t-test was conducted, thus comparatively evaluating the effects of the technological intervention and the differences between the art disciplines.

Findings

Research findings have proven that technological intervention significantly increased learning success and cultural awareness in both art branches with a statistically significant and high effect size ($p < 0.001$). At the initial stage, it was determined that the participants' motif recognition levels were quite low (tile: 1.51/4; rug: 1.63/4) and they perceived motifs primarily as "decorative ornamentation". However, after the use of the mobile assistant, while the recognition of lesser-known motifs such as "penç" (rising from 1.25 to 3.15) and "spring branch" (bahar dalı) increased in the tile group; the success in learning motifs with high symbolic depth such as "elibeline" (rising from 1.50 to 2.60) and "amulet" (nazar) drew attention in the rug group. In the emotional impact dimension, statistically significant increases were recorded in the feelings of "belonging" (tile: 2.30 to 3.60; rug: 2.40 to 3.40), "peace," and "cultural pride" in both groups. According to the results of the independent samples t-test conducted between the groups, no statistically significant difference was found between the cognitive awareness gain scores of the 50-person tile group and the 40-person rug group ($p > 0.05$), confirming that the technological intervention created a similarly high learning momentum in both art disciplines. Despite obtaining statistically similar effect sizes, comparative analyses based on emotion items revealed that youth identified floral forms (tiles) more quickly visually, whereas symbolic forms (rugs) constructed a much deeper 'cultural bond' when their meanings were learned. As the most significant finding, it was observed that the mobile application significantly reduced the participants' feelings of "confusion and inability to make sense" (tile: 2.90 to 2.05; rug: 2.95 to 1.75), transforming the works into "readable" cultural texts. Consequently, it has been confirmed that this interactive model supports artistic sustainability and that traditional codes can be successfully transferred to the new generation through digital tools. The study proposes a technology-oriented, participatory, and sustainable transmission methodology for museums and art education platforms

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Keywords: cultural heritage awareness, tile, rug

References

- Borak, P. (2024). *Erzurum Lala Mustafa Paşa Camisinde bulunan pencere alınlık çini kompozisyonlarının tespiti ve çini yüzeylere uygulanması* [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Demir, Y. (2023). Kültürel miras farkındalık ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 44–56. <https://doi.org/10.17556/erziefd.963374>
- Erdoğan, E. (2023). *Çankırı el dokumaları: Merkeze bağlı camilerdeki kilim örnekleri* [Yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.
- Kızılaslan, N., & Kozlu İsmailoğlu, D. (2021). Teknolojinin ve dijitalleşmenin geleneksel Türk sanatlarına yansımaları. *Medeniyet Sanat - İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 7(1), 105–126. <https://doi.org/10.46641/medenietsanat.930735>
- Koyun, S. (2013). *Bursa ili çini sanatı ve çini sanatı tekniklerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Özyıldırım, İ. (2019). *15. yy. İznik çinileri ve 16. yy. mavi-beyaz İznik çinilerinin Türk seramik sanatına etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Yavuz, F. (2025). *Günümüzde üretilen Bayat ve Emirdağ kilim örneklerinde motifler ve anlamları* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Examining Media Influence in Children's Drawings: Visual Reflections of Cartoon and Television Content

Melek Püsküllü (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi, Edirne)

Kevser Öncül (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi, Edirne)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Today, children grow up in an intensive visual media environment from an early age through television, digital platforms, and especially cartoons. These contents function not only as entertainment tools but also as significant environmental stimuli influencing children's cognitive, emotional, and social development processes. The impact of media on child development has long been a subject of research; Schramm (1964) emphasized that television serves as a powerful medium for learning and modeling processes in children. More recent studies indicate that media experiences can shape children's perception patterns, imagination, and ways of interpreting the world (Buckingham, 2007).

Research demonstrates that children may adopt media characters as role models, and this identification may be reflected in behavioral tendencies (Oruç, Tecim, & Özyürek, 2011). Similarly, cartoon content has been shown to influence children's social behaviors and everyday practices (Özdemir & Ramazan, 2012). Kuntsche (2004) suggested that intensive media use may play a determining role in attitudes and behaviors, while television content has also been reported to influence the formation of children's value perceptions (Yağbasan & Kurtbaş, 2015). Furthermore, Bandura's (2001) social cognitive theory explains that media characters can create strong modeling effects through observational learning processes.

However, a review of the literature reveals that most studies primarily focus on behavioral outcomes, aggression tendencies, or role-modeling processes. Studies examining media influence through children's artistic productions remain limited. Children's drawings, however, constitute a powerful expressive medium reflecting symbolic representations of their perceptual world and lived experiences. Preferred characters, spatial arrangements, color usage, and compositional structures in drawings may provide important clues about the visual culture to which children are exposed. Visual culture theory suggests that children reinterpret and reconstruct images acquired from their visual environments through creative production (Freedman, 2003).

This study aims to address this gap in the literature by examining media influence through children's unguided visual productions rather than direct questioning. No specific theme was assigned to participants; instead, they were asked to produce free drawings. Thus, the visibility of media influence within spontaneous artistic expression was analyzed. The purpose of the study is to determine the extent to which cartoon and television content appears in children's free drawings. The research problem investigates through which indicators media content becomes visible in children's drawings. The study hypothesizes that a significant proportion of children reflect media content directly or indirectly in their drawings even without explicit guidance.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Method

This study was conducted within a qualitative research framework using an applied and descriptive design. Children's levels of media influence were examined through drawings produced without any instructional guidance. Document analysis and visual data analysis were used together in the research process.

The study group consisted of 59 students enrolled in the 2nd, 3rd, and 4th grades at a Science and Art Center. Participants were between the ages of 7 and 10 and were selected on a voluntary basis. No criteria related to academic achievement or giftedness were applied during sampling; attention was paid to representing different age and gender groups.

During data collection, students were given only the instruction, "Can you draw a picture?" No theme, topic, or media-related suggestion was provided. Colored pencils were supplied, and students were given approximately 20–25 minutes to complete their drawings individually. All drawings were coded anonymously to ensure confidentiality.

Data were analyzed using thematic content analysis. Drawings were categorized as media influence, cartoon representation, or original production. Findings were supported by frequency and percentage distributions, and participant confidentiality was maintained in accordance with ethical principles.

Expected/Obtained Results

Analysis of the drawings produced by 59 students revealed a significant influence of media content on children's visual expressions. Findings showed that 57.6% of students were influenced by television content, 25.4% by cartoon characters, and 16.9% produced drawings without observable media influence. These results indicate that visual media plays a substantial role in shaping children's imagination and expressive forms.

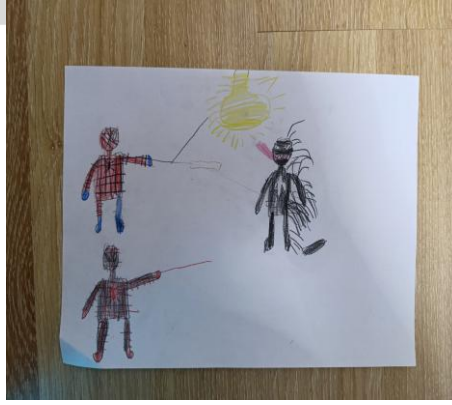
In terms of age differences, cartoon influence appeared more prominently among 8–9-year-old children, whereas television content became more dominant at age 10. The relatively higher occurrence of original drawings among seven-year-olds suggests that individual production may be more prominent at earlier developmental stages. The increase in television representations with higher grade levels indicates that media consumption habits change with age.

Regarding gender differences, male students tended to prefer action-oriented and superhero themes, while female students more frequently depicted emotionally oriented television content. However, no significant gender difference was observed among students producing original drawings. Overall, findings suggest that media content influences theme selection and visual style, while individual creativity can be strengthened through appropriate educational support.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Picture 1: Boy, age 8

When examining Picture 1, it is observed that a superhero-like character is in the foreground in the student's drawing. The figure's exaggerated muscle structure, dynamic pose, and action theme bear resemblance to character traits frequently encountered in media content. This situation indicates that the student is directly reproducing media images stored in their visual memory.

Picture 2: Boy, age 9

It is noteworthy that the character depicted in Figure 2 possesses a specific cartoon aesthetic, and that its facial expressions and costume details in particular are derived from media sources. The character's central positioning in the composition indicates that children use media characters as a dominant narrative element.

Picture 3: Girl age 9

In Figure 3, a scene with more emotional content is depicted, and it is seen to reflect family or social relationship themes commonly encountered in television programs. The use of color and the relationship between figures suggest that the student has transferred narrative structures acquired from media content into the painting.

Picture 4: Boy, age 8

When examining Picture 4, a composition where action and movement elements are at the forefront draws attention. The dynamic lines and scene setup bear resemblance to scene arrangements found particularly in television and cartoon content.

Analyses conducted through visual examples reveal that children are influenced not only thematically but also at a formal and compositional level by media content. This indicates that children actively reproduce visual culture elements rather than passively consuming them.

Keywords: media influence, children's drawings, cartoons, visual expression, art education

References

- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory of mass communication. *Media Psychology*, 3(3), 265–299.
- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: Children's learning in the age of digital culture*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Freedman, K. (2003). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics, and the social life of art*. New York, NY: Teachers College Press.
- Kuntsche, E. (2004). Hostility among adolescents in Switzerland? Multivariate relations between excessive media use and forms of violence. *Journal of Adolescent Health*, 34(3), 230–236.
- Oruç, C., Tecim, E., & Özyürek, A. (2011). Television viewing habits of preschool children and their identification with cartoon characters. *Journal of Theoretical Educational Science*, 4(2), 102–117.
- Özdemir, A. A., & Ramazan, O. (2012). Examination of the effects of cartoons on children's behavior. *Journal of Educational and Instructional Studies*, 1(3), 282–290.
- Schramm, W. (1964). *Television in the lives of our children*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Yağbasan, M., & Kurtbaş, İ. (2015). The effect of television programs on children's value perceptions. *Journal of Human and Social Sciences Research*, 4(3), 710–728.

The Impact of Leonardo da Vinci's Anatomical Studies on Painting: The Interdisciplinary Relationship Between Art and Science

Ela OCAK (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)
Kevser ÖNCÜL (Şehit Nefise Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

The Renaissance period is widely regarded as a historical turning point in which art and science were not separated but rather developed through a shared process of knowledge production grounded in observation, experimentation, and rational inquiry. Unlike the symbolic representational approach of the Middle Ages, Renaissance artists began to examine nature, the human body, and physical reality through observation methods closely aligned with scientific inquiry. One of the most significant representatives of this transformation was Leonardo da Vinci. Beyond his identity as an artist, Leonardo is considered an early pioneer of interdisciplinary thinking due to his work as an anatomist, engineer, and scientist (Isaacson, 2019).

Renaissance humanism positioned the human body at the center of the universe, making anatomical accuracy a crucial criterion in artistic production. In this context, artists relied on anatomical knowledge to enhance figurative realism. According to Clark (1956), one of the primary aims of Renaissance art was to discover the ideal proportions of the human body and represent nature within a mathematical order. Leonardo's cadaver dissections and highly detailed drawings of the muscular and skeletal systems made significant contributions to the development of observation-based representation in art history (Kemp, 2006).

Leonardo da Vinci's anatomical investigations aimed not only to depict physical structure but also to understand the mechanics of movement. By analyzing muscular functions, he sought to interpret the dynamics of bodily motion, enabling figures to appear more natural and balanced within pictorial space. Vasari (2006) emphasized that Leonardo's scientifically grounded observation of nature fundamentally transformed the concept of realism in painting. This approach played a decisive role in the development of perspective, proportion, and compositional organization.

A review of the literature indicates that Leonardo's works are often examined within either art history or the history of science; however, studies addressing the interdisciplinary impact of anatomical knowledge on the technical and aesthetic transformation of painting remain limited (Kemp, 2006; Isaacson, 2019). This situation highlights the need to reassess the relationship between art and science.

The aim of this study is to examine the influence of Leonardo da Vinci's anatomical studies on figurative realism, proportional systems, and aesthetic composition in painting. The main research problem investigates how anatomical knowledge contributed to the technical and aesthetic transformation of Renaissance painting. The study hypothesizes that Leonardo's anatomical observations enabled the human body to be represented in a more realistic, balanced, and dynamic manner, thereby creating a lasting transformation in the art of painting.

Method

This study was conducted within a qualitative research framework using historical document analysis and interpretive content analysis methods. An interdisciplinary analytical approach commonly employed in art history research was adopted. Leonardo da Vinci's anatomical drawings, notebooks, and studies focusing particularly on the muscular system, skeletal structure, and movement analysis were examined as primary data sources. The Vitruvian Man drawing was analyzed as a key visual document demonstrating the mathematical and aesthetic foundations of ideal human proportions.

Secondary data sources consisted of academic books and scholarly studies on art history, the history of anatomy, and Renaissance aesthetics (Clark, 1956; Kemp, 2006; Isaacson, 2019). During the analysis process, data were categorized under three thematic dimensions: (1) anatomical observation and scientific method, (2) figurative realism and representation of movement, and (3) composition and proportional systems.

Visual materials were evaluated through iconographic analysis, focusing on figure posture, representation of muscular structure, and movement balance. Findings were interpreted through historical comparison, examining artistic approaches before and after Leonardo. The reliability of the study was ensured through the use of multiple sources and comparative literature analysis, allowing the interaction between art and science to be examined from a holistic perspective.

Expected/Obtained Results

The findings indicate that Leonardo da Vinci's anatomical studies significantly contributed to the development of figurative realism in painting. Through systematic observation and dissection practices, the human body could be represented more accurately in terms of muscular structure, weight balance, and movement dynamics. As a result, figures moved beyond superficial depiction and gained volumetric and three-dimensional qualities (Kemp, 2006).

The integration of anatomical knowledge into artistic production strengthened not only technical accuracy but also aesthetic unity. The natural posture of figures, continuity of movement, and compositional balance exerted lasting influence on post-Renaissance artists. Clark (1956) argues that this approach introduced a scientifically grounded yet idealized representation of nature in painting.

Furthermore, the findings demonstrate that anatomical knowledge contributed to the development of perspective and proportional systems, merging scientific thinking with aesthetic production in visual art. Leonardo's methodology reveals an artist functioning not only as an observer but also as a researcher engaged in scientific inquiry. The continued importance of anatomical education in contemporary art training reflects the lasting legacy of this interdisciplinary Renaissance approach.

In conclusion, the example of Leonardo da Vinci demonstrates that art and science are not independent domains but mutually reinforcing systems of knowledge.

Keywords: Leonardo da Vinci, painting, anatomy, interdisciplinaryrelationship

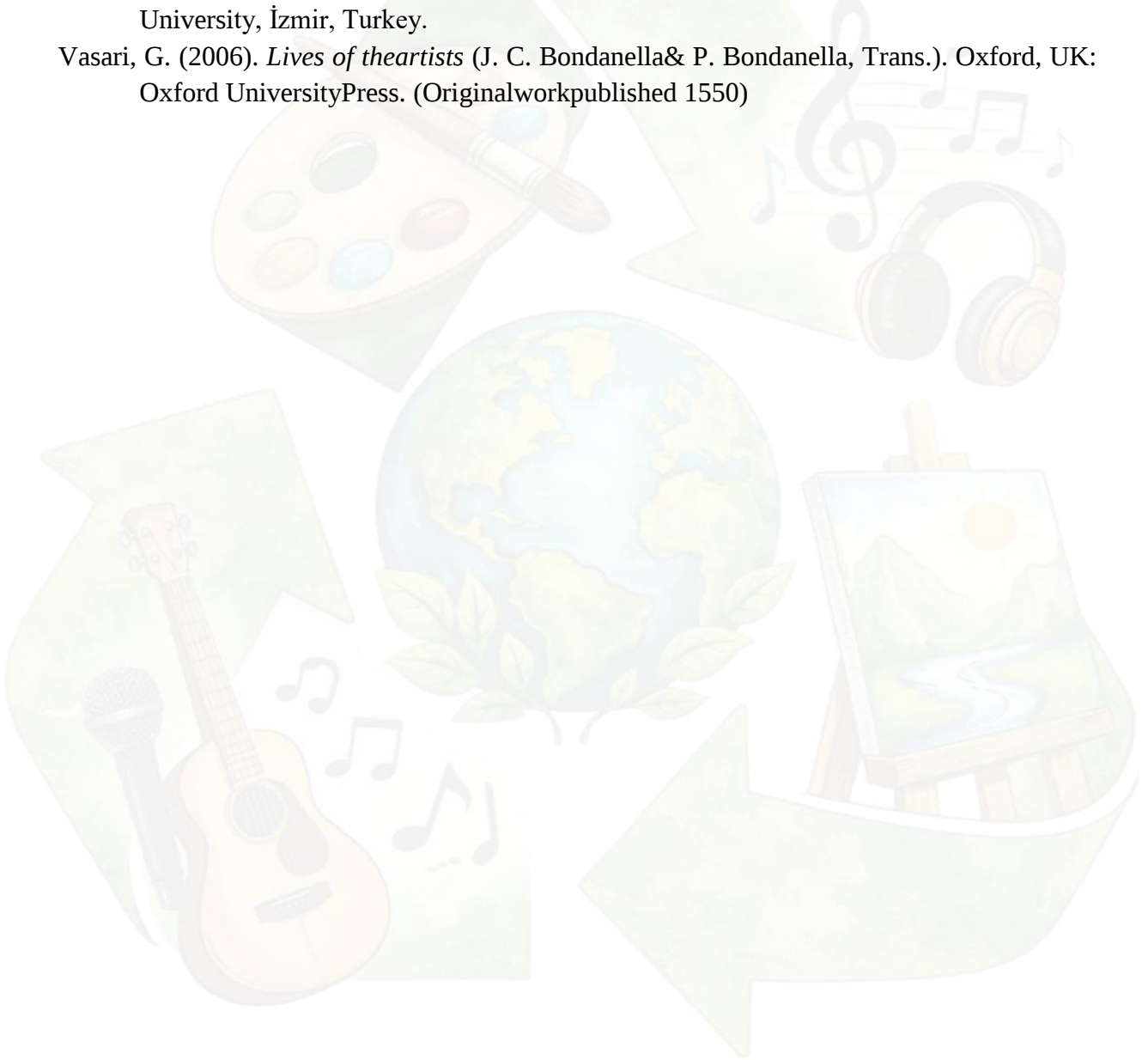

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

References

- Clark, K. (1956). *The nude: A study in ideal form*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Isaacson, W. (2019). *Leonardo da Vinci*. Istanbul: Domingo Publishing.
- Kemp, M. (2006). *Leonardo da Vinci: The marvellous works of nature and man*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Okutucu, Z. S. (2014). *The phenomenon of medicine and microscopic anatomy (histology) in Western painting* (Unpublished master's thesis). Akdeniz University, Antalya, Turkey.
- Parlakaya, N. (2021). *The impact of Leonardo da Vinci's curiosity for science on art* (Unpublished master's thesis). Selçuk University, Konya, Turkey.
- Sevil, T. (2008). *Interpretations of human anatomy according to styles in Renaissance and Baroque painting* (Unpublished master's thesis). Dokuz Eylül University, İzmir, Turkey.
- Vasari, G. (2006). *Lives of the artists* (J. C. Bondanella & P. Bondanella, Trans.). Oxford, UK: Oxford University Press. (Original work published 1550)

Originality and Sustainability of Art: The Impact of AI-Supported Visual Production on Traditional Painting

Mavera Sena KARAPIÇAK (Çorum Bilim Sanat Merkezi)

Mesut TAŞ (Çorum Bilim Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

This study aims to examine the position of traditional painting in the face of the development of artificial intelligence-supported visual production technologies within the framework of sustainability and originality. In recent years, the widespread use of AI-based visual generation tools has led to fundamental transformations in artistic production processes (McCormack et al., 2019). These technologies significantly increase the speed of artistic production through images that can be generated within seconds in digital environments; however, they also give rise to debates concerning the artist's labor, creativity, originality, and the emotional experience conveyed by the artwork to the viewer (Benjamin, 2008). At this point, by analyzing the fundamental differences between the production possibilities offered by artificial intelligence and traditional production processes, the effects of both approaches on artistic practice have been evaluated.

In the study, the production process of traditional painting and AI-based production processes were compared and examined in terms of their technical, aesthetic, and ethical dimensions (Boden, 2004). Traditional painting continues to function as a field that carries cultural memory through material knowledge, manual craftsmanship, and individual expressive power. In contrast, within digital and AI-based production processes, the role of the creative subject is redefined; the artist evolves from being a direct practitioner to assuming a guiding, selective, and interventionist position. This transformation also brings contemporary ethical discussions regarding the originality and ownership of artworks to the forefront.

The concept of sustainability constitutes one of the focal points of the research in relation to cultural continuity and artistic heritage (UNESCO, 2013). The rapid production opportunities provided by artificial intelligence highlight the necessity of preserving artistic identity and originality. The findings of the study indicate that artificial intelligence does not function as a factor that entirely eliminates artistic production; rather, traditional painting and digital production processes may exist in a complementary relationship (Boden, 2004). Digital art, as an interface where technology and art intersect, demonstrates that these two fields can no longer be considered independently of one another (Süzen & Bilir, 2025).

In conclusion, the relationship established between artificial intelligence and traditional painting is based not on opposition but on complementarity. In this process, the preservation of artistic identity, aesthetic depth, and cultural heritage is regarded as a fundamental necessity for both artistic practice and future generations.

Method

This study is a review-based and descriptive research that aims to examine the position of traditional painting in response to the development of artificial intelligence-supported visual production technologies (Boden, 2016). The literature review method was employed in the research (Patton, 2015). The population of the study consists of academic publications produced

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

in the fields of philosophy of art, aesthetic theory, digital art, and artificial intelligence. The sample was selected from national and international academic articles, book chapters, and theoretical texts directly related to the subject, and purposive sampling was preferred. This preference enables an in-depth examination of concepts such as originality in art, reproduction, mechanical reproduction, and the aesthetics of artificial intelligence (Benjamin, 1936; Elgammal et al., 2017).

Document analysis was used as the data collection technique, and the impact of AI-based visual production tools on the artistic production process was examined in the context of originality in art, artistic identity, and the transformation of the production process. The obtained data were evaluated through qualitative data analysis; perspectives in the literature were thematically classified and interpreted within the framework of descriptive analysis. No quantitative data analysis was included in the study, and the evaluations were conducted from a theoretical and conceptual perspective. This approach aims to comprehensively reveal the ethical, aesthetic, and cultural dimensions of both traditional and digital art processes.

Findings

In this study, the effects of artificial intelligence-supported visual production technologies on traditional painting were examined, and significant findings were obtained through a literature review (Boden, 2016). It has been observed that AI tools assist artists in the production process and offer new creative possibilities (Elgammal et al., 2017). However, controversial implications emerge regarding the originality of art and artistic identity; particularly within the framework of Walter Benjamin's theory of mechanical reproduction, certain tensions arise with the traditional understanding of art (Benjamin, 1936).

The analyses indicate that the aesthetic value of AI-generated images remains a subject of debate; nevertheless, the combined use of technology and art enables the emergence of new forms of expression (Elgammal et al., 2017; Boden, 2016). This transformation redefines the role of artists within the creative process, requiring them to adopt a guiding, selective, and critical stance in production. Consequently, there exists a complementary interaction potential between AI production technologies and traditional painting; however, it becomes increasingly important that technology be used consciously and critically, with careful consideration of originality, ethical principles, and aesthetic values. Future studies are recommended to examine experimentally the effects of these technologies on art education and creative processes (Patton, 2015). In this context, evaluating the relationships between artificial intelligence and traditional art practices from the perspective of cultural heritage and artistic identity is also of considerable importance.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Art, Traditional Painting, Originality, Artist Identity

References

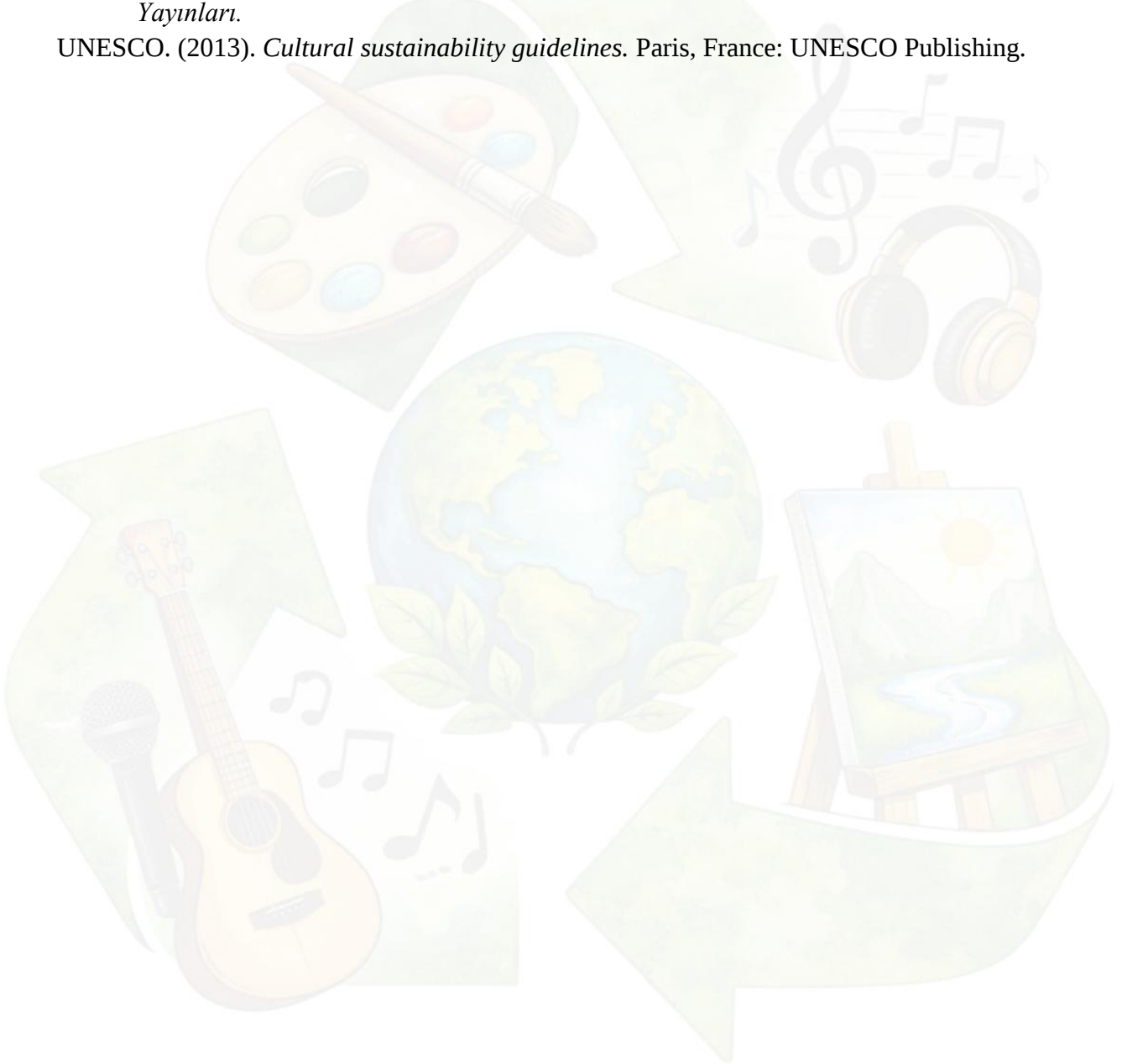
- Benjamin, W. (1936). *The work of art in the age of mechanical reproduction*. London, UK: Routledge & Kegan Paul.
- Boden, M. A. (2004). *The creative mind: Myths and mechanisms*. London, UK: Routledge.
- Boden, M. A. (2016). *AI and creativity: The importance of machine-generated art*. London, UK: Routledge.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Elgammal, A., Liu, B., Elhoseiny, M., & Mazzone, M. (2017). CAN: Creative adversarial networks, generating art by learning about styles and deviating from style norms. arXiv preprint arXiv:1706.07068.
- McCormack, J., Gifford, T., Hutchings, P., & Ow, M. (2019). Autonomy, authenticity, authorship and intention in computer generated art. *Leonardo*, 52(2), 193–200. https://doi.org/10.1162/leon_a_01734
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Süzen, A., & Bilir, E. (2025). *Dijital sanatın yükselişi ve sanatçı rolü. İstanbul, Türkiye: Sanat Yayınları*.
- UNESCO. (2013). *Cultural sustainability guidelines*. Paris, France: UNESCO Publishing.

The Effect of Music-Based Environmental Education on Recycling Awareness

Zehra Kölge (Batman Bilsem)

Münevver Denizhan (Batman Bilsem)

Abstract

Today, one of the main problems affecting nature, the economy, natural resources, and human health is the insufficient level of recycling awareness. This study aims to contribute to a sustainable future by creating environmental awareness in early childhood. In the research, children were made aware—through a music-based educational activity—that the waste materials they encounter in their environment are not “trash,” but can be transformed into reusable materials with appropriate methods. This approach aims to instill environmental awareness at an early age and develop lasting attitudes toward the importance of recycling in line with the perspective of sustainable development.

The study was conducted with the participation of 20 kindergarten students and their parents. Before the implementation, students were asked what plastic bottles, yogurt containers, and soda caps were, in order to determine their prior knowledge levels. Within the scope of the project, a musical activity was organized using waste materials brought by students and their parents, and children were encouraged to perform rhythm exercises together with their parents. Thus, the environmental education process was supported by family participation, and the social dimension of learning was strengthened.

The post-test results showed that parents’ perspectives on waste materials changed, with the most significant change observed in students. It was determined that in some questions, students’ responses changed by 100%. The findings indicate that music-based environmental education is effective in improving recycling awareness among children. Additionally, the process contributed to strengthening family bonds, increasing communication, and making shared time more productive.

In conclusion, the study demonstrates that family-participatory and interdisciplinary approaches in early childhood education offer an effective model for fostering environmental awareness in line with sustainability goals.

Keywords: music, recycling, awareness, preschool

Problem Statement

Today, the insufficient development of environmental awareness, recycling, and zero-waste consciousness among children emerges as a significant problem. Children generally perceive the waste materials they encounter as “trash,” indicating a limited awareness that these materials can be reused and recycled resources. This situation highlights the necessity of instilling sustainability awareness at an early age.

Moreover, it is observed that practices integrating creativity, musical development, and environmental awareness in educational processes are not widespread enough. The limited number of applications that aim to foster both a love for music and an understanding of

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

sustainability through the use of waste materials in artistic and musical activities increases the need for interdisciplinary approaches.

In addition, under current conditions, children spending more time at school, in lessons, and on digital platforms, and parents struggling to spend quality time with their children due to busy work schedules, may weaken family interaction. The lack of environments where parents and children can share creative, artistic, and meaningful experiences constitutes an important problem area.

In this context, the need for holistic practices that will improve children's environmental awareness, recycling, and zero-waste consciousness; support creativity, music-based learning, and social-emotional skills; and strengthen family communication constitutes the core problem.

Theoretical Framework

The main foundation of this study is the idea that environmental education should be provided at an early age. In this context, the activity can be associated with the Education for Sustainable Development (ESD) approach developed by UNESCO, which includes developing sustainable life skills, gaining environmental responsibility, and active participation.

The activity's reliance on practice, experience, and active participation is related to the constructivist learning theory (Jean Piaget). Producing music with waste materials contributes to children learning through experience. The preschool period is a stage in which children show rapid development in all developmental areas, and the gains acquired during this period have lasting effects (Smith, 2001). Therefore, preschool education forms an important foundation for developing environmental awareness. Kartal and Ada (2020) emphasize that recycling awareness studies at the preschool level in Türkiye are limited and should be given more importance. A similar study conducted in Tatvan, Bitlis, with 9 students and their families concluded that awareness increased after making toys from waste materials (Kazu & Ödemiş, 2023).

One of the key dynamics of this study is fostering awareness of recycling, zero waste, and a green environment. This awareness is globally recognized as essential for raising responsible individuals for their city, country, and the world. Reducing waste and using resources efficiently form the basis of environmental education. Özden (2015) states that recycling 1 ton of used paper can prevent the cutting of 17 trees, save 30–50% energy, and prevent the consumption of 25,900 liters of water and the emission of 36 tons of greenhouse gases. Glass and plastic recycling also provide energy and natural resource savings.

Another dynamic of the study is family participation. Özcan and Aydoğan (2014) found a positive and significant relationship between family participation and children's academic self-perception. Family-participatory projects in preschool education have more lasting effects. Thomas (2000) states that project-based learning increases student participation, boosts self-confidence, and improves communication skills. The participation of children with their parents in this study is also related to the social constructivist approach (Lev Vygotsky). Goals such as strengthening family communication and increasing self-confidence are also associated with the social-emotional learning approach. Artistic production involving families enhances both social bonds and the permanence of learning.

Another dynamic of the study is establishing positive connections through music. Parent-child workshops conducted with songs create an enjoyable learning environment. Music

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

contributes to physical, mental, linguistic, personality, psychosocial, and psychomotor development (Ayan & Kaya, 2016).

Learning through music can also be associated with the Multiple Intelligences Theory (Howard Gardner), as musical intelligence is an effective tool in the learning process.

Method

The study was conducted with preschool students using a pre-test and post-test design. Before the study, students' readiness levels were determined through teachers. Students were asked how they classified the waste materials they saw in their environment, their opinions about these materials, and how they could be evaluated.

On the activity day, students and their parents performed a musical rhythm activity using the waste materials they brought. Simple rhythm patterns were practiced accompanied by songs familiar and loved by the children. Participants formed a rhythm orchestra using bottles, caps, and containers.

After the activity, the same questions were asked again to the students, and changes in their responses were examined. Parents were also asked about their views on recycling.

Results

After the study, parents stated that they enjoyed the activity, gained awareness about recycling, and became more conscious about reusing waste materials.

The pre-test and post-test results for students are as follows:

- For soda caps: 84% responded "trash" in the pre-test, while 81% responded "instrument" in the post-test.
- For yogurt containers: 53% responded "trash" in the pre-test, while 93% responded "instrument" in the post-test.
- For glass bottles: 69% responded "trash" in the pre-test, while 100% responded "instrument" in the post-test.

When comparing responses to the question asked to parents, "Do you separate glass and plastic waste at home?", all parents who did not separate waste before the project stated that they would do so afterward. Additionally, parents provided the following feedback:

- "Recycling means upcycling."
- "We realized the benefits of recycling."
- "We learned how recycling can be done."
- "We want more family activities."
- "We realized that things we throw away as trash can be reused; I turned the containers I was going to throw away into flower pots on my balcony."
- "Reusing is nice."
- "Doing musical activities with children is very productive."

This project contributed to increasing recycling and zero-waste awareness among children. Evaluating waste materials creatively created both an enjoyable and educational process. Learning by doing and experiencing was achieved, leading to experiential rather than abstract learning.

Apartment Mentality in the Anthropocene: The Transformation of Nature from Object to Subject in Art

Esila ES (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehtap Cesur (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

The Anthropocene refers to a radical threshold in which humanity has gained the capacity to alter the biological and geological balance of the planet on its own, marking a rupture in the ontological bond between human beings and the world. Crutzen and Stoermer (2000) define this process as the transformation of humanity into a massive geological force. Güler and Duran (2025), on the other hand, describe it as a profound ethical crisis in which human–nature interaction has been destabilized.

In this era, even within the art world, nature is often perceived as a romantic backdrop or as a passive repository of raw material awaiting manipulation (Danto, 1981). The philosophical roots of this perspective can be traced to Heidegger’s (1977) concept of *Gestell*, which frames the world as a mere “standing reserve” available for use. A review of the literature reveals that sustainability in art is frequently limited to technical concerns such as “waste management” or “carbon footprint” (Smith, 2018; Sarnıç et al., 2025). However, this study argues that the issue is not merely technical or material, but fundamentally a problem of mentality, and it aims to fill this conceptual gap in the literature.

Conceptualized here as the “Apartment Mentality,” this condition symbolizes modern humanity’s detachment from nature and confinement within sterile spaces. Within Baudrillard’s (2011) theory of signs, a tree viewed from an apartment window no longer exists in its own reality; it becomes merely a decorative object. When this spatial isolation is considered alongside Guattari’s (1989) theory of the “Three Ecologies,” it becomes evident that the artist often positions nature as a controllable object. Morton (2007) criticizes this condition as “ecology without nature,” arguing that perceiving nature as an external “outside” makes sustainability impossible. Spinoza’s (2004) conception of nature as an indivisible substance and Kant’s (2006) analysis of human vulnerability before the “sublime” in nature challenge the idea of art’s absolute authority over nature. Adorno (1970) further contends that art can achieve freedom only by acknowledging transformation within nature.

The aim of this study is to discuss how art can philosophically overcome the objectifying gaze imposed by the “apartment mentality.” Our hypothesis is that genuine sustainable art becomes possible only when space is consciously opened to nature’s independent processes—such as time, erosion, and entropy (Smithson, 1968).

In conclusion, the Anthropocene compels us to address humanity’s relationship with nature not merely as a technical or material issue, but as a profound ethical and intellectual problem. Modern lifestyles and the “apartment mentality” objectify our relationship with nature. This condition ultimately restricts both art and everyday life by reinforcing control over nature. Therefore, sustainability should not be regarded solely as a technical application, but as a renewed form of communication with nature. At this stage, art offers the possibility of re-evaluating humanity’s bond with nature rather than claiming ownership over it. Such

Adorno, T. W. (1970). *Aesthetic theory* (C. Lenhardt, Trans.). Routledge.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

- Baudrillard, J. (2011). *The consumption society* (H. Deliorman & F. Keskin, Trans.). Ayrıntı Publications.
- Crutzen, P. J., & Stoermer, E. F. (2000). The “Anthropocene.” *Global Change Newsletter*, 41, 17–18.
- Danto, A. C. (1981). *The transfiguration of the commonplace*. Harvard University Press.
- Guattari, F. (1989). *The three ecologies* (I. Pindar & P. Sutton, Trans.). Athlone Press.
- Güler, İ. Ö., & Duran, A. (2025). The ethical crisis of the Anthropocene. *Van Yüzüncü Yıl University Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 10(20), 628–643.
- Heidegger, M. (1977). *The question concerning technology and other essays* (W. Lovitt, Trans.). Harper & Row.
- Kant, I. (2006). *Critique of the power of judgment* (A. Yardımlı, Trans.). İdea Publishing.
- Lailach, M. (2007). *Land art*. Taschen.
- Morton, T. (2007). *Ecology without nature: Rethinking environmental aesthetics*. Harvard University Press.
- Sarıç, Ö. K., Çelikoğlu, H., & Çamalan, V. (2025). Artistic practices in the context of sustainability. *Art and Interpretation*, 46, 1–9.
- Smith, J. (2018). Sustainable art practices in the 21st century: A philosophical approach. *Oxford Art Journal*, 41(1), 45–62.
- Smithson, R. (1968). The sedimentation of the mind: Earth projects. *Artforum*, 7(1), 44–50.
- Spinoza, B. (2004). *Ethics* (H. Z. Ülken, Trans.). Dost Bookstore.

Motifs and Usage Practices of Dowry Chests in Sakarya within the Context of Cultural Sustainability

Mahmut Mert Duran (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Zehra Bayramçavuş (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Erdal Şahin (Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

The concept of sustainability is addressed today not only in environmental and economic dimensions but also in social and cultural contexts. Cultural sustainability refers to the intergenerational transmission of cultural values, production practices, traditional craftsmanship knowledge, and collective memory (İştin, 2019). Within the understanding of sustainable development, culture is positioned as an integrative element connecting social development, economic growth, and environmental protection (Türkoğlu, 2020). According to UNESCO's approach, intangible cultural heritage is considered a guarantee of cultural diversity and sustainable development (Er & Kara, 2019; Öncü, 2021). In this framework, handicrafts are not merely aesthetic productions but carriers of cultural identity, memory, and social continuity.

In Turkish culture, the dowry chest is an important piece of furniture reflecting the bride's and her family's social status, economic power, and aesthetic understanding (Yalçın Usal, 2010). The type of wood used, the quality of craftsmanship, and decorative techniques are directly associated with social indicators. Traditional chests commonly employed carving and painting techniques; vegetal and geometric motifs symbolized fertility, hope, reproduction, and family unity (Beydiz, 2014; Kılıç Bülbül, 2024). In this respect, dowry chests can be regarded as authentic art objects where aesthetic production merges with cultural codes. However, modernization, urbanization, and the spread of mass-produced furniture have led to a transformation in both the functional and symbolic value of traditional dowry chests. Many chests are moved to back rooms, repainted, or used for different purposes. This weakens the intergenerational transmission of craftsmanship knowledge and threatens cultural sustainability (Er & Kara, 2019; Öncü, 2021). Although studies exist on chests from various regions (Beydiz, 2014; Kılıç Bülbül, 2024; Yalçın Usal, 2010), research examining the current usage practices of chests located in Sakarya and originating from different regions through oral history data remains limited. The aim of this study is to document the artistic characteristics of four dowry chests in Sakarya and analyze their functional transformation within the context of cultural sustainability.

Method

This research was designed as a qualitative descriptive case study. The study group consists of two dowry chest owners living in Sakarya: Melek Taranoğlu and Sevim Erol. The examined objects are four traditional wooden dowry chests dating between approximately 50 and 150 years.

A semi-structured interview form was used during data collection. Participants were asked about the origin of the chests, the craftsman who produced them, materials used, meanings of the motifs, the role of the chest in the marriage process, and its current usage.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Interviews were audio-recorded, transcribed, and analyzed through descriptive analysis. In addition, the physical features of the chests (type of wood, surface workmanship, depth of carving, painting composition, and symmetry layout) were observed and photographed on site.

Findings

The findings reveal that the examined chests reflect different regional craftsmanship traditions. The first chest, approximately 50 years old, was produced in Kastamonu by a craftsman named Hasan Efendi from oak wood. The chest was entirely decorated using carving techniques. The front surface features a central diamond form and symmetrically placed daisy motifs on both sides. The carving depth is prominent, and the composition spreads outward from the center in balanced harmony. Melek Taranoğlu expressed the past importance of the chest as follows:

“At that time, the chest was very important. The bride placed her belongings inside it. The family’s financial status could be understood from the chest.”

This statement demonstrates that the chest functioned not only as storage furniture but also as an indicator of economic and social status. The second chest, also from Kastamonu and produced by Hasan Efendi, was later painted in gold color approximately thirty years after its production and is currently used as a television stand in Ankara. The original surface was altered, and its functional context changed, indicating that the aesthetic integrity of cultural objects may transform over time.

The third chest, approximately 100–150 years old, originates from Kayseri and was produced by an Armenian craftsman. Painting technique was applied on the wooden surface, featuring a vase composition with roses and floral motifs. Red and green tones dominate the color scheme. The craftsman’s signature located at the lower right corner of the chest makes the artisan’s identity visible. The donation of this chest to the Sakarya Trade Museum represents institutional protection of cultural heritage.

The fourth chest, produced approximately 72 years ago in İzmit for a bride, features carved vegetal motifs symmetrically extending from a central axis. Sevim Erol emphasized the significance of dowry chests in her time:

“In my time, every young girl had to have a chest. It was one of the most valuable items in the house.”

She also stated that today many chests are moved to back rooms because they are considered incompatible with modern furniture, indicating a decrease in cultural visibility.

Overall, nature-based motifs dominate all examined chests. Symmetry and centralized composition are clearly observable. Although carving and painting techniques vary regionally, continuity in aesthetic understanding is evident.

From the perspective of cultural sustainability, dowry chests have not disappeared but continue to exist through functional transformation. Their use as television stands, repainting, or donation to museums demonstrates that cultural heritage survives through contextual change. However, the discontinuation of original production traditions creates a break in the transmission of craftsmanship knowledge. Therefore, sustainability can only be ensured not merely through physical preservation but also through integrating traditional motifs into contemporary design and documenting craftsmanship knowledge.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

In conclusion, the dowry chests in Sakarya represent cultural heritage objects that combine different regional production traditions and embody aesthetic and symbolic value. Their sustainability depends on increasing cultural awareness and reinterpreting traditional art within contemporary design language.

Keywords dowry chest, cultural sustainability, handicrafts, Sakarya, intangible cultural heritage

References

- Beydiz, M. G. (2014). Gemi tasvirli çeyiz sandığı kapakları. *Kalemişi*, 2(3), 11–22.
- Er, B., & Kara, S. (2019). Somut olmayan kültürel miras kapsamındaki el sanatları ürünlerinde sürdürülebilirlik. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 755–763.
- İştin, A. E. (2019). Kültürel sürdürülebilirlik. Online Türkiye turizm ansiklopedisi içinde.
- Kılıç Bülbül, S. (2024). Safranbolu çeyiz sandıkları ve bezeme özellikleri. *Geleneksel Türk Sanatları Araştırmaları*, 232–249.
- Öncü, F. (2021). Somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirlik problemleri. *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 14(28), 902–923.
- Türkoğlu, İ. (2020). Sürdürülebilir kalkınmada kültür mirasının yeri ve önemi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 117–143.
- Yalçın Usal, S. S. (2010). Türklerde çeyiz sandığının kullanımı ve geleneksel süslemeleri. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 157–167.

Investigation of the Effect of Hazelnut Shell Ash and Oak Wood Ash in Paper Pulp Production from Corn Husks

Zeynep Hoşoğlu (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Betül Karkın Çakır (Trabzon Faruk Başaran Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Initially, humankind painted on cave walls, but over time, they produced works of art using portable materials such as stone, leather, and fabric. Artists expressed their feelings and thoughts through writing and shapes, giving as much importance to the materials they used as to their forms of expression. For artists practicing visual arts, paper became an indispensable material in two-dimensional works due to its suitability for other materials, easy accessibility, portability, and quality (Güven, 2012). Paper was first invented in China in 105 AD and later spread to Japan, Vietnam, and Korea. Following the Battle of Talas in 751, it was produced in many cities, primarily Baghdad, and its use spread from east to west (Sığircı, 2022). After the Industrial Revolution, paper production gradually increased, becoming a significant manufacturing sector. The paper industry, with its long history and being one of the world's five largest industrial sectors, encompasses pulp production in the first stage and paper production in the second (Kesimoğlu, 2010). The need for large amounts of capital, energy, and technology has placed paper production in the category of medium-heavy industry (Adıgüzel, 2018). Heavy industry is a sector that requires a large workforce, technological equipment, and is very costly. A country's level of development depends on its heavy industry. Unfortunately, Turkey, which is among the developing countries today, meets its raw material needs for the paper industry from abroad. In particular, the high cost of the cellulose production process, which is the main component of paper, and the inability of the produced cellulose to meet consumption, makes our country dependent on foreign sources in the paper industry (Bıtrak, 2023).

Today, paper is generally produced from lignocellulosic materials such as wood. The chemicals used in the paper production process from lignocellulosic materials can cause environmental problems. The pollution level in the wastewater generated while producing 1 ton of paper in the paper industry is stated as equivalent to 1000 "Human Pollution" (Halkman, Atamer and Ertaş, 2000). The chemicals used during the bleaching of the paper pulp cause the formation of dioxins, which are toxic to living organisms, and dioxins are spread into the ecosystem with liquid waste (Arıkan et al., 2009). Depending on the production method in the paper industry, wastewater contains various high pollutants, and the treatment of this wastewater requires high costs (Dumlu, 2014). In addition, the trees used for paper production also cause deforestation.

This research aims to produce a sustainable, environmentally friendly pulp using the alkaline method with corn plant waste, which ranks first in terms of agricultural waste generated in our country, as well as waste oak ash and hazelnut shell ash.

Method

In this study, the steps of raw material procurement, grinding, Soxhlet extraction, and alkali treatment were followed in pulp production (Ermeýdan and Aykanat, 2019). Corn husks

were obtained from a local farmer, and hazelnut shell ash (HSA) and oak wood ash (OWA) were obtained from a furnace. 150 g each of sifted HSA and OWA were taken, and 600 ml of distilled water was added to each. The mixtures were stirred and heated until boiling, left to stand for one day, then filtered, and the pH of the solution was measured with a pH sensor.

The corn husks were mechanically shredded using a household shredder. To remove impurities from the shredded corn husks, extraction was performed using the Soxhlet extraction method with ethyl alcohol. The corn husks purified by Soxhlet extraction were divided into three parts. Then, the removal of lignin was aimed at using the alkali treatment, an effective method for agricultural waste (Taymaz and Uslu, 2019). The first sample was kept in an 8% by weight KOH solution, the second sample in a HSA solution, and the third sample in a OWA solution, all at 90 °C for 12 hours under a magnetic stirrer. The samples were filtered, washed with distilled water, and dried.

Morphological analyses of the samples were performed using scanning electron microscopy (SEM) (Sertkaya et al., 2023). Images at 1 μ and 100 μ scales were obtained during the analysis.

The paper masses obtained from the experiments were measured using a precision balance. The obtained data were compared to the initial corn husk mass to calculate the yield.

Findings

The pH values of KOH, HSA, and OWA solutions were measured as 13.40, 12.55, and 11.86, respectively. When KOH, HSA, and OWA were used as alkaline agents, paper was obtained with yields of 46.57%, 69.61%, and 71.79% by mass, respectively.

SEM images of the morphological analysis results of the papers obtained by the alkaline method at a scale of 10 μ m are given in Figure 1. Since the SEM images show similarities with the literature images in Figure 1d, it was concluded that paper can be obtained using HSA and OWA. The mass yield analysis showed that the product yield increased when HSA and OWA were used in paper production.

Figure 1. SEM images of papers obtained with (a) KOH, (b) HSA and (c) OWA solutions, (d) paper image from the literature (Karahan, Karademir Güvendi, 2015)

When SEM images were examined, the highest impurity was detected in paper produced with KOH, and the lowest impurity in paper obtained with HSA. It was determined that the cellulose fibers in the KOH-produced paper were rougher compared to the others. In light of these results, it is thought that HSA and OWA can be used as alternatives to KOH in paper production using the alkaline method, considering both their mass percentage yield and purity rate. Furthermore, since corn husks, hazelnut shells, and oak wood ash are waste products, their utilization in paper production would reduce environmental pollution and contribute to the national economy.

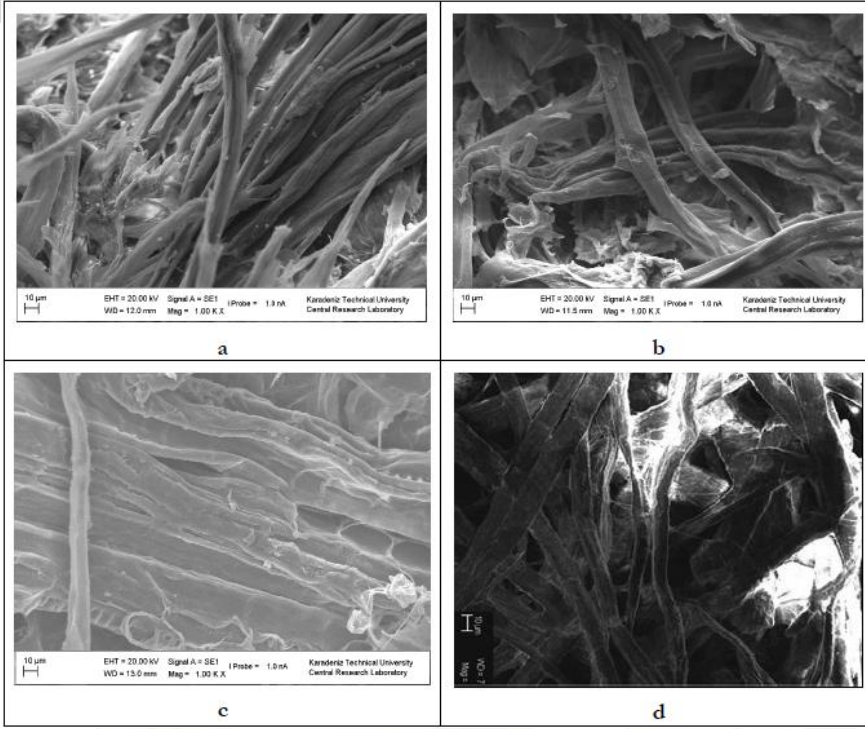
Keywords: Paper pulp, alkaline method, hazelnut shell ash, oak wood ash

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

References

- Adıgüzel, M. (2018). Türkiye kâğıt sektörü ve rekabet gücünün değerlendirilmesi. İTO Bilgiyi Ticarileştirme ve Araştırma Vakfı İstanbul Düşünce Akademisi, İstanbul
- Arıkan, D., Yetim, H., Sağdıç, O., Kesmen, Z. 2009. Gıdalarda dioksin kontaminasyonu ve insan sağlığı üzerine etkileri. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi, 12(2):9-15
- Bıtrak, O. O. (2023). Türkiye Kağıt Sanayisinde Selüloz İthalatı: Eşbütünleşme için Artırılmış Otoresif Dağıtılmış Gecikmeli (ARDL) Model ile Sınır Testi Yaklaşımı. Alanya Akademik Bakış, 7(3), 1043-1061
- Dumlu, L. 2014. Kağıt Endüstrisi Atıksularına Uygun Arıtma Teknolojilerinin Belirlenmesi Ve Türkiye'deki Mevcut Durumun Analizi. Çevre Ve Şehircilik Uzmanlık Tezi. Çevre ve şehircilik bakanlığı çevre yönetimi genel müdürlüğü
- Güven, N. (2012). Kağıt yüzeyine uygulanan sanat eserlerinde kağıdın önemi. Akdeniz Sanat, 5(9).
- Halkman, A. K., Atamer, M., & Ertaş, A. H. (2000). Endüstri ve çevre ilişkileri. Ziraat Mühendisleri Odası, Türkiye, 5, 1029-1047
- Karahan, S., Karademir, A., ve Güvendi, E. (2015). Ofis Kâğıtları Üzerindeki Mürekkep Giderme İşleminin Taramalı Elektron Mikroskobu ile Analizi. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 3(1), 299-314.
- Kesimoğlu, S. (2010). Kağıt Sektöründe İhracatı Artırma Stratejileri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Uluslararası İşletmecilik Bilim Dalı, İstanbul.
- Sığırcı, M. (2022). Kâğıt: Kim, Ne Zaman İcat Etti? TÜBİTAK Bilim Genç 26 / 07 / 2022 tarihinde yayımlanmıştır.

Re-arranging Regional Folk Songs with Artificial Intelligence to Ensure Sustainability

Mehmet Kaan Karataş (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Emine Ada Şimşek (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Derya Bostan (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

In the contemporary era, Artificial Intelligence (AI) has transcended its origins as a theoretical research domain to become a transformative force within the global music industry (Akıncı, 2025). While it is projected that AI technologies will become mainstream in music production (Avdeeff, 2019), these algorithms are capable of deciphering the mathematical codes of music through big data analysis and pattern recognition techniques; they yield impressive results by analyzing structural elements such as melody and rhythm (Ser, 2023; Özdemir, 2024). However, despite the high-caliber production capacity of AI, its potential regarding the preservation and transmission of regional folk songs one of the most dynamic components of intangible cultural heritage to future generations has not yet been sufficiently explored.

Driven by the impacts of globalization and the digitalized music industry, local musical forms are losing their resonance among younger cohorts, thereby facilitating a cultural rupture. In particular, regional dialectal variations hinder members of Generation Z and Alpha from establishing semantic and emotional connections with these works. At this juncture, the digitalization of living cultural heritage necessitates the modernization of traditional learning procedures by integrating applications such as digital archiving, Natural Language Processing (NLP), and speech synthesis (Özdemir, 2024). Indeed, it is observed that listeners perceive music reproduced via AI not merely as an entertainment element, but as a technological innovation and learning opportunity that establishes a profound relationship through nostalgic references (Vural & Çetin, 2025).

Research pertaining to the utilization of AI in the music industry emphasizes the dominance of technology within production workflows. Avdeeff (2019) notes that AI has enhanced industrial efficiency by transforming traditional roles of producers. Similarly, Ser (2023) posits that AI-supported composition processes deliver aesthetically and technically significant outcomes in musical production. From a cultural preservation perspective, although Hasan (2025) has touched upon the cultural maintenance function of AI-generated music, the existing literature lacks studies focused on the semantic and structural rearrangement of regional folk songs via AI for their transfer to new generations.

In this context, this study aims to modernize obscure expressions arising from regional dialects in folk songs specific to the Muğla region by employing Natural Language Processing (NLP) and AI-driven music processing techniques. This digital transformation, conducted while preserving the ontological essence and spirit of the works, intends to evolve folk songs from being mere "memories" of the past into living values that breathe within the modern world and are embraced by new generations.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

The study is distinguished by its objective to minimize human intervention and utilize deep learning algorithms to integrate folk songs from the Muğla region which are on the verge of being forgotten into the digital ecosystem. This approach facilitates the preservation of cultural heritage in the digital realm by establishing a technological bridge between traditional music and the modern listener.

Problem Statement: What transformative role can AI-supported Natural Language Processing systems play in the transmission of regional folk songs from Muğla, which are facing the risk of oblivion, to younger generations and in the preservation of intangible cultural heritage?

Method

In this study, a quasi-experimental design, a quantitative research method, was employed. The study sample consists of 30 students selected through the simple random sampling method from 9th, 10th, 11th, and 12th-grade high school students in the Menteşe district of Muğla province. A survey technique, comprising pre-test and post-test forms, was utilized as the data collection instrument. Within the scope of the research, folk songs belonging to the Muğla region (e.g., *Ormancı*, *Kerimoğlu*) were scanned, and five fundamental expressions containing regional dialect elements deemed difficult to comprehend today (*muğar*, *belen*, *dizdar*, *haydamak*) were selected based on the expert opinions of music and literature teachers.

In the first stage of the application, participants were presented with the original lines of the folk songs and asked to provide the meanings of these expressions in writing. In the second stage, the versions of the same lines modernized by artificial intelligence through Natural Language Processing (NLP) logic were presented to the participants, and the students' levels of comprehension were assessed using a 5-point Likert scale. Within the framework of the ethical process of the research, necessary implementation permits were obtained from the Muğla Provincial Directorate of National Education. Since the participants were under the age of 18, parental consent forms were completed prior to the data collection process. The data obtained were evaluated using comparative analysis, and the difference between the levels of intelligibility before and after the adaptation was statistically examined.

Findings

The research findings reveal that high school students encounter significant difficulties in interpreting regional dialects and archaic Turkish expressions. According to the pre-test analysis, it was determined that approximately 85% of the participants were unable to correctly identify the traditional concepts featured in the folk songs, with the overall success rate remaining at a mere 10%. This situation indicates a profound disconnection in the linguistic transmission of intangible cultural heritage to younger generations.

Conversely, the data obtained following the modernization process driven by Natural Language Processing (NLP) and artificial intelligence point to a significant increase in the level of intelligibility. The expressions adapted into contemporary Turkish via AI received an average evaluation of over 18 points on a 20-point intelligibility scale. These results, which demonstrate high consistency with the pre-research projection of "15 points and above," confirm the efficacy of digital transformation in overcoming linguistic barriers. Consequently, it has been established that AI-supported language adaptations render regional folk songs accessible to younger generations while preserving their semantic depth. This technological bridge facilitates

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

the integration of traditional musical forms into the digital ecosystem and offers a statistically significant contribution to cultural sustainability.

Keywords: Music, Artificial Intelligence, Regional, Folk Song, Sustainability

References

- Akıncı, M. Ş. (2025). Yapay zekâ, sanat ve müzik alanındaki gelişmelere genel bakış. A. Alaybeyoğlu ve S. Çakır (Ed.), 5. *Uluslararası Yapay Zekâ ve Veri Bilimi Kongresi (ICADA 2025) tam metinler ve özetler kitabı* içinde (s. 18). İKÇÜ Yayınevi.
- Avdeeff, M. (2019). Artificial intelligence & popular music: SKYGGE, Flow Machines, and the audio uncanny valley. *Arts*, 8(4), Makale 130. <https://doi.org/10.3390/arts8040130>
- Choudhary, S., Pareek, S., Purohit, S., Ambhore, V., Roy, A. & Menaria, S. (2025). Cultural preservation through AI-generated folk music. *ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts*, 6(4s), 107–117. <https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v6.i4s.2025.6829>
- Özdemir, N. (2024). Yaşayan kültürel miras yönetimi ve yapay zekâ. *Culture Academy*, 4(2), 1–53. <https://academyculture.com/files/120/PUB/MA/67B4D7002BBE1/M7975-215248.pdf>
- Keluskar, H., Durgule, R., Ganveer, P. & Raut, C. (2022). Automatic music generation using deeplearning. *International Research Journal of Engineering and Technology (IRJET)*, 9(5), 368–373. <https://www.irjet.net/archives/V9/i5/IRJET-V9I5144.pdf>
- Vural, N. E. ve Çetin, S. (2025). Popüler müzik eserlerinin yapay zekâ tarafından yeniden yorumlanması: Duygusal tepkiler üzerine bir analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi (İTOBIAD)*, 14(4), 63–88. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1685888>
- Ser, A. (2023). Algoritmaların senfonisi: Müzikte yapay zekâ'nın geçmişi, bugününü ve geleceğinin değerlendirilmesi. *MAS Journal of Applied Sciences*, 8(2), 320–328. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7973728>

Sustainable Music: Reflections of Natural and Artificial Sound Distinctions on Student Perception

Ezo TİLKİ (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Yaren URBEY (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

İlgaz ÜNAL (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Derya BOSTAN (Muğla Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Music has long been one of the most effective tools for reflecting societal change and transmitting cultural values throughout human history. Today, however, global climate change and the rapid expansion of technology reveal that music is not only an artistic domain but also a large-scale economic system with significant environmental impacts (Røyseng et al., 2025). Research shows that, in addition to the logistical burden created by large-scale festival organizations (Guerreschi, 2021), internet-based music consumption leads to unprecedented levels of energy use through massive data centers (Devine, 2015).

Within this context, one of the most critical yet relatively overlooked dimensions of sustainability discussions is the preservation of acoustic ecosystems. As emphasized by Pijanowski et al. (2011), biophonic sounds within a habitat serve as key indicators of ecosystem health. However, human-induced noise pollution masks nature's sonic structure, disrupting communication among living organisms and weakening the fundamental source of humanity's long-standing musical memory, as noted by Krause (2012).

From a musical perspective, increasing digital noise suppresses the rich frequency range of natural environments, leading to a gradual homogenization of soundscapes. Schafer (1994) describes this condition as "acoustic chaos," emerging from the uncontrolled use of technology. This phenomenon, referred to in the literature as sound masking, contributes to the simplification and silencing of unique acoustic environments.

Existing studies primarily address music and sustainability through technical and economic dimensions such as carbon emissions, logistics, and the energy costs of digital consumption (Marks et al., 2020; Devine, 2015). However, there remains a notable gap in research focusing on the preservation of natural soundscapes and the structural role of biophonic diversity in musical sustainability.

Accordingly, the aim of this study is to examine natural and artificial sound elements in widely consumed music through spectrogram analysis and to evaluate these acoustic findings in relation to high school students' recognition, differentiation, and interpretation of natural sounds within the framework of Acoustic Ecology.

Problem Statement: How do digital music production and consumption affect natural environmental sounds, and what are the awareness and sensitivities of high school students toward this transformation?

Methodology

This study employs a qualitative case study design to examine the impact of digital music on natural soundscapes and its reflections on student perception. The case study approach enables an in-depth exploration of the phenomenon within its natural context. The study group consists of 10 high school students selected through simple random sampling from schools in

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

the Menteşe district of Muğla. Data were collected an interview form developed based on Schafer's (1994) Acoustic Ecology Theory. During the data collection process, students first listened to audio recordings from forest, river, coastal, and rural environments and were asked to identify the sources of the sounds they heard. In the second stage, they were asked to explain which music genres they associated with these same natural sounds.

The data obtained from the students were analyzed using descriptive analysis. In addition, to examine the sound elements present in digital music, sound source separation was conducted using artificial intelligence-based (Gaudio) tools. The separated audio layers were then analyzed through visual spectrogram analysis using Audacity. This technical analysis was employed to support and interpret the findings derived from the qualitative data.

Reached Results

Spectrogram analyses revealed that popular works fill the frequency spectrum intensely, aligning with Schafer's (1994) "Lo-Fi" definition. Technical data showed that artificial rhythmic elements and digital effects largely cover the characteristic frequency ranges (2-8 kHz) of nature sounds.

Findings indicated that participants possess a high awareness of natural soundscapes. All participants recognized natural recordings through auditory memory from daily life. Regarding musical context, 50% associated these sounds with "peaceful" Classical Music. 80% felt artificial sounds did not hide natural ones, while 20% stated they disrupted clarity. Notably, 70% believed intensive music listening severs the ontological connection with environmental sounds.

Keywords: Sound, music, nature, digitalization, ecology.

References

- Devine, K. (2015). Decomposed: A political ecology of music. *Popular Music*, 34(3), 367-389. <https://doi.org/10.1017/S026114301500032X>
- Guerreschi, A. (2021). *Green music: The music industry towards a sustainable world*. Musica Stampata. https://www.musica-stampata.com/wp-content/uploads/2021/11/AsiaGuerreschi_Green-Music_English.pdf
- Krause, B. (2012). *The great animal orchestra: Finding the origins of music in the world's wild places*. Little, Brown and Company.
- Marks, L. U., Clark, J., Livingston, J., Oleksijczuk, D. ve Hilderbrand, L. (2020). Streaming media's environmental impact. *Media+Environment*, 2(1). <https://doi.org/10.1525/001c.17242>
- Pijanowski, B. C., Farina, A., Gage, S. H., Dumyahn, S. L., & Krause, B. L. (2011). What is soundscape ecology? An introduction and overview of an emerging new science. *Landscape Ecology*, 26(9), 1213-1232.
- Røyseng, S., Vinge, J., & Stavrum, H. (2025). The cultural dissonance of sustainable live music. *Annals of Leisure Research*, 28(1), 152-166. <https://doi.org/10.1080/11745398.2024.2311900>
- Schafer, R. M. (1994). *The soundscape: Our sonic environment and the tuning of the world*. Destiny Books. https://monoskop.org/images/d/d4/Schafer_R_Murray_The_Soundscape_Our_Sonic_Environment_and_the_Tuning_of_the_World_1994.pdf

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Hans Jonas's (1993) ethics of responsibility associates this problem with the ethical dimension of the Anthropocene. According to Jonas, the extent of our technological power makes it imperative to expand the temporal and spatial horizon of ethical responsibility, based on the fact that the effects of our actions will determine the living possibilities of future generations. The excessive dominance of dystopian art carries the risk of normalizing despair by extinguishing the desire to live of future generations, as emphasized by Jonas (Aysevener, 2018).

At this point, Ernst Bloch's (1987) Principle of Hope and Timothy Morton's (2007) concept of Dark Ecology offer an alternative conceptual framework. While Bloch defines hope as an active principle where the *not-yet-become* is discovered, he argues that art can function as a laboratory in this discovery process. Morton, on the other hand, rejects seeing nature as a romantic landscape distant from humans, emphasizing that we live in a complex web where all beings are entangled, and that we must take the responsibility to heal this web by seeing its wounds.

The psychological resilience literature shares significant parallels with these philosophical concepts. Masten (2014) defines resilience as "ordinary magic" and states that this is the capacity of individuals to maintain their functionality and develop in the face of adversity. In the context of the ecological crisis, psychological resilience refers to the capacity of individuals and communities to cope with problems, adapt, and transform in the face of environmental threats without falling into despair. This study aims to fill the gap in the literature by comparatively analyzing warning/dystopian and constructive/restorative art approaches in the context of psychological resilience and adaptation.

Problem

In contemporary ecological art production, an overwhelming dystopian dominance is observed, depicting the depletion of resources and nature taking its revenge. Although dystopias assume a cautionary role, their constant depiction of collapse creates a "there is nothing to do" perception in individuals. This situation carries the risk of normalizing despair by damaging the desire to live of future generations, as emphasized by Jonas.

Research Question

How do dystopian and constructive art approaches affect the psychological resilience and adaptation capacities of individuals and communities in the face of the ecological crisis?

Method

This research is a qualitative study aiming to examine art practices shaped around the ecological crisis in two main categories: warning/dystopian and constructive/restorative approaches. A comparative analysis method was adopted in the research; the relationship between the theoretical framework and artistic productions was established from an interdisciplinary perspective.

To form the conceptual foundation of the study, the following theoretical references were determined as units of analysis:

- **In its psychological dimension:** The individual's attitude towards the ecological crisis through Martin Seligman's theory of Learned Helplessness and Ann Masten's concept of Psychological Resilience.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

- **In its ethical and philosophical dimension:** Expectations for the future within the framework of Hans Jonas's Principle of Responsibility and Ernst Bloch's concept of Hope.
- **In its ecological approach:** The ontological dimension of the crisis with Timothy Morton's "Dark Ecology" theory.
- The artists examined within the scope of the research were divided into two groups using the purposive sampling method according to the approaches they represent:
- **Warning / Dystopian:** Tan Zi Xi, Olafur Eliasson – Pollution, melting glaciers, and confrontation.
- **Constructive / Restorative:** Sayaka Ganz, Scarlett Yang – Waste transformation, use of biomaterials, and healing.

While the works of the selected artists were subjected to comparative analysis, the following three main criteria were taken as reference: **Artistic function**, which is the level of awareness or solution-orientation the work aims to create in the audience; **Material preference**, which is the compatibility of the material used (waste, ice, biomaterial, etc.) with the conceptual content; and **Psychological impact**, which is the relationship between the emotional response (anxiety, helplessness, hope, responsibility) created by the work on the audience and the theoretical framework.

The collected data were analyzed using document analysis and visual analysis methods. The connection of warning approaches with learned helplessness and dark ecology, as well as the overlap of restorative approaches with the concepts of hope, the principle of responsibility, and resilience, were opened to discussion.

Figure 1. Tan Zi Xi “Plastic Ocean” Installation

Figure 2. Olafur Eliasson “Ice Watch” Installation

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

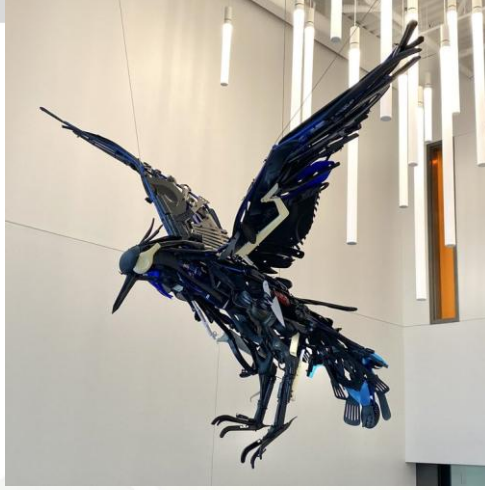

Figure 3. Sayaka Ganz

Figure 4. Scarlett Yang

Conclusion

As a result of the examinations, it was observed that despite the strong potential of dystopian art approaches to create awareness, they carry the risk of "disaster fatigue" and learned helplessness in the long run. These works can weaken the psychological resilience of the audience in the face of the ecological crisis, reduce the motivation to take action, and lead to the normalization of despair.

In contrast, it is seen that constructive/restorative art approaches increase psychological resilience by strengthening the feeling of "can-do" in the audience, initiating a restorative mentality transformation.

The process of ecological art transforming from dystopian elements to constructive and restorative practices in the Anthropocene epoch will break social inertia and strengthen the legacy of mental resilience and the desire to live that future generations need to cope with crises. It is thought that a sustainable understanding of art can develop in this way.

In conclusion, the ethical duty of art in the Anthropocene epoch is not to cause social paralysis by aestheticizing the disaster, but rather—in accordance with Jonas's ethics of responsibility—to build a new aesthetics of existence that is restorative and in harmony with nature, strengthening the psychological resilience of individuals and communities, and leaving a legacy of mental resilience to future generations so they can cope with crises.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Analysis Criterion	Warning / Dystopian Approach	Constructive / Restorative Approach
Representative Artists	Tan Zi Xi, Olafur Eliasson	Sayaka Ganz, Scarlett Yang
Theoretical Basis	Timothy Morton - Dark Ecology	Ernst Bloch - Hope, Hans Jonas - Responsibility
Psychological State	Martin Seligman - Learned Helplessness	Ann Masten - Psychological Resilience
Artistic Function	Confrontation: Making the current disaster visible, creating a shock effect.	Transformation: Alternative future fiction, solution-oriented.
Material Preference	Temporary or polluting elements (Melting ice, plastic piles).	Sustainable or waste materials (Biomaterials, recycling).
Perception of Time	Present / Past: Exhibiting loss and destruction.	Future: The possibility of restoration and construction.

References

- Artsper Magazine. (2021). 10 socially conscious artists who are creating environmental art. Artsper.
- Aysevener, K. (2018). Gelecek korkusu: Umutsuzluk. İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Bloch, E. (1987). The utopian function of art and literature: Selected essays (J. Zipes & F. Mecklenberg, Çev.). MIT Press.
- Cengiz, Ö. (2018). Distopik kurgunun felsefi motivasyonları. İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Chakrabarty, D. (2009). The climate of history: Four theses. Critical Inquiry, 35(2), 197-222.
- Clayton, S., Manning, C., Krygsman, K., & Speiser, M. (2017). Mental health and our changing climate: Impacts, implications, and guidance. American Psychological Association.
- Crutzen, P. J. (2002). Geology of mankind. Nature, 415(6867), 23.
- Glesner, J. (2025). Ecological sustainability in arts organisations. European Journal of Cultural Management and Policy, 15, 14629.
- İzmir Felsefe Günleri. (2018). İzmir Felsefe Günleri 2017-2018 Bildiri Kitabı. Konak Belediyesi Yayınları.
- Jonas, H. (1993). The imperative of responsibility: In search of an ethics for the technological age. University of Chicago Press.
- Kolbert, E. (2014). The sixth extinction: An unnatural history. Henry Holt.
- Lee, J. (2020). Contemporary art and environmental crisis. Routledge.
- Masten, A. S. (2014). Ordinary magic: Resilience in development. Guilford Press.
- Morton, T. (2007). Ecology without nature: Rethinking environmental aesthetics. Harvard University Press.
- Morton, T. (2010). The ecological thought. Harvard University Press.
- Sargın, G. (2020). Sanatta ekolojik kriz: Distopik anlatılar ve ötesi. Sanat Yazıları, (42), 67-82.
- Seligman, M. E. P. (1972). Learned helplessness. Annual Review of Medicine, 23(1), 407-412.
- Steffen, W., Broadgate, W., Deutsch, L., Gaffney, O., & Ludwig, C. (2015). The trajectory of the Anthropocene: The Great Acceleration. The Anthropocene Review, 2(1), 81-98.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Topakkaya, A. (2013). H. Jonas'ta insan ve doğanın değeri. FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), (15), 41-52.

Turcan, C. (t.y.). Hans Jonas' ethics of technology: Risks of technological society. Constantine the Philosopher University.

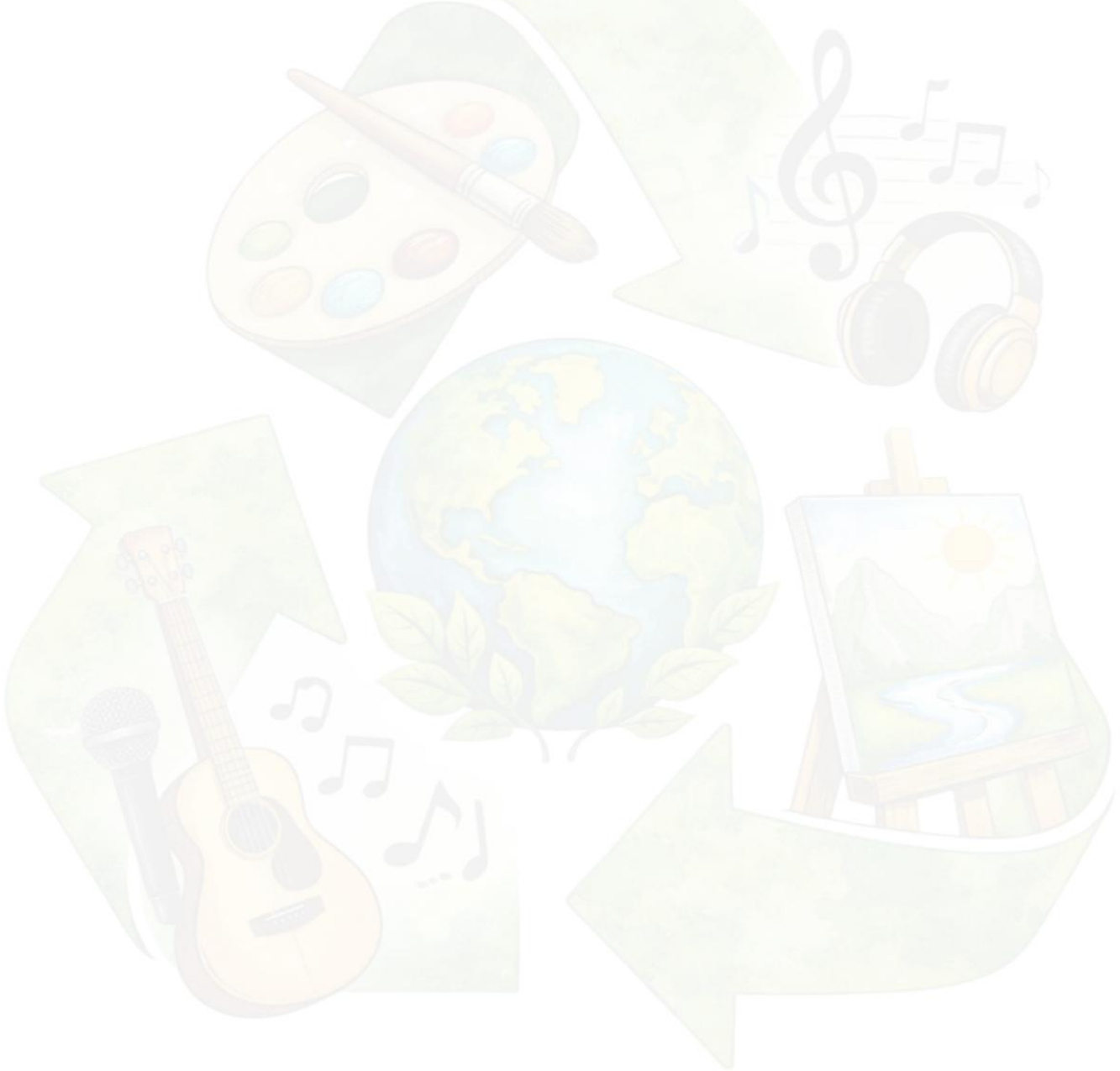
Görsel Kaynaklar

<https://olafureliasson.net/artwork/ice-watch-2014/> 28.02.2026

<https://www.dezeen.com/2020/08/28/scarlett-yang-biomaterial-dress-central-saint-martins-fashion-design/> 28.02.2026

https://sayakaganz-com.translate.goog/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc 28.02.2026

<https://www.singaporeartmuseum.sg/Art-Events/Exhibitions/Imaginarium-2016> 28.02.2026

An Analysis of the Themes and Values in the Poetry of Âşık Veysel According to Periods from an Educational Perspective

Doruk YEGEN (Cennet ERDOĞAN Bilim ve Sanat Merkezi)

Yasemin Birgül DEMİR (Cennet ERDOĞAN Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

This study aims to determine whether the themes and values explored in Âşık Veysel's poetry change in relation to the periods in the poet's life and art, as well as the social events of those times, and to identify the intensity of these themes and the manner in which they are conveyed.

As one of the most prominent representatives of Turkish folk literature in the last century, Âşık Veysel has sustained researchers' interest for many years, both through his life story and the profound human and life philosophy he explores in his poems (Tutu, 2008; Özdemir, 2018; Karaçağıl, 2019; Yığman, 2019; Akdoğan and Duran, 2023; Yavuz and Bakış, 2023; Doğanay, 2023; Irmak and Yüce, 2024). Studies in the fields of literature and psychology reveal that the traumatic experiences in Veysel's life—such as losing his sight at a young age, the deaths of family members, and his wife leaving home—have shaped a distinct emotional intensity and philosophy of life in his poetry. In these poems, concepts such as “loneliness,” “the path,” “fate,” “patience,” “suffering,” “love,” and “earth” carry both individual and societal meanings (Yalçın, 2000; Özkan, 2014; Kaplan, 2018; Yığman, 2019).

A review of the literature reveals that there are numerous studies on Âşık Veysel's poetry from the perspective of literary studies. These studies generally take shape within the frameworks of stylistic analyses, the folk poetry tradition, folkloric interpretations, philosophical interpretations, and biographical readings (Akdoğan and Duran, 2023; Çandır, 2023; Doğanay, 2023; Günay, 1993; Topakkaya, 2013; Özdemir, 2018; Gümüş, 2019; Karaçağıl, 2019; Coşkun, 2020; Yavuz and Bakış, 2023). However, it is observed that studies employing thematic analysis are limited; particularly in the field of educational sciences, there are very few studies that systematically examine the values present in Âşık Veysel's poems within the context of values education. Values such as love, patience, tolerance, loyalty, cooperation, diligence, respect for nature, human dignity, compassion, and justice—which appear explicitly or implicitly in Âşık Veysel's works—are central to contemporary understandings of values education. Although the literature on values education (e.g., character education, social-emotional learning, cultural transmission) demonstrates that students can internalize values more effectively through literary works, the significance of Âşık Veysel's poems in this regard has not yet been fully explored.

The research we have conducted aims to contribute to both the literature of folk literature and educational sciences. Furthermore, the development of recommendations on how the values found in Âşık Veysel's poems can be applied to students enhances the practical significance of the research.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Method

Since the aim of this study is to analyze the poetry of Âşık Veysel, the document review method was employed. The poems to be examined in the study were identified using academic articles, books, graduate theses, and sources available on the official website of the Âşık Veysel

Foundation (Oğuzcan, 2001; Bakiler, 2007; Tutu, 2008; Yıldız, 2018). Within the scope of our study, the 20 poems selected by Âşık Veysel were divided into four periods spanning approximately 10-year intervals from 1933 to 1973 and analyzed in terms of themes and values education according to these periods. The selected poems were arranged according to the known date range (Table 1).

Table 1. Âşık Veysel's selected poems

Title of the Work	Type	Period
Cumhuriyet Destanı (Türkiye'nin İhyası Hazreti Gazi)	Epic	1933 – 1940
Atatürk'e Ağıt	Lament	1933 – 1940
Köy Enstitülerine	Poem	1940 – 1950
Kara Toprak	Poem/Ballad	1940 – 1950
Esti Bahar Yeli Karlar Eridi	Poem/Folk Song	1940 – 1950
Uzun İnce Bir Yoldayım	Poem/Folk Song	1940 – 1950
Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan	Poem/Folk Song	1940 – 1950
Ben Gidersem Sazım Sen Kal Dünyada	Poem	1940 – 1950
Çarık-Mes Konuşması	Poem	1940 – 1950
Beni Hor Görme Kardeşim	Poem/Folk Song	1940 – 1950
Anlatamam Derdimi Dertsiz İnsana	Poem	1950 – 1960
Aslıma Karışıp Toprak Olunca	Poem	1950 – 1960
Bir Küçük Dünyam Var İçimde Benim	Poem	1950 – 1960
Çiğdem Der ki	Poem/Folk Song	1950 – 1960
Dumlupınar Denizaltısına	Epic/Lament	1950 – 1960
Güzelliğin On Par'etmez	Poem	1950 – 1960
Birlik Destanı	Epic	1960 – 1973
Neler Yaptı Bana Kader	Poem/Folk Song	1960 – 1973
Dostlar Beni Hatırlasın	Poem/Folk Song	1960 – 1973
Gelmez Yola Gidiyorum	Poem/Folk Song	1960 – 1973

Âşık Veysel's poems were analyzed quantitatively and qualitatively based on their themes and the Ministry of National Education's concepts of values education, and the identified content and frequencies were determined.

Findings

When examined in terms of subject matter, themes, and values education, the works of Âşık Veysel that we have selected have been found to encompass numerous topics and concepts, including patriotism, unity and solidarity, separation, the land, love of nature, education, love of one's homeland, loyalty, justice, longing, fidelity, equality, death, diligence, and respect.

When examined thematically, the most dominant themes in the poems we selected by Âşık Veysel are life, transience, and resignation to fate. These themes are followed by loyalty,

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

friendship, love, social unity and solidarity, equality, tolerance and humanism, nature, and love of the land. The themes of diligence and education are addressed in two of the selected works.

When the poems by Aşık Veysel selected for this study are analyzed from the perspective of values education, themes such as humanism, equality, humility, loyalty, national unity and solidarity, and love of nature emerge as the most prominent. When examining the frequency with which these values appear in the poems, it is evident that the most dominant values are humility and modesty, followed by loyalty and fidelity. These values are followed by patriotism, patience and fortitude, unity, equality, love of nature, awareness of death, diligence, and the value of production.

He was influenced by great poets such as Âşık Veysel, Ahmet Yesevi, Kaygusuz Abdal, Yunus Emre, Pir Sultan, Âşık Kerem, Dertli, Ruhsatî, and Karacaoğlu, and reflected this influence in his works (Bakiler, 2007; Özdemir, 2010). Reported to have left behind 178 works throughout his life, Âşık Veysel addressed topics vastly different from those of the bards who came before him in his poems, conveying a great richness of themes and values to society. In his works, Âşık Veysel addressed not only individual emotions but also social unity, love of nature, tolerance, and patriotism, thereby creating an immense resource for “Values Education.”

In Âşık Veysel’s early period (1933–1940), his poems on the Republic and Atatürk reveal a sensitivity toward national issues and a prominent focus on the theme of the homeland (Bakiler, 2007; Irmak and Yüce, 2024). According to the findings of the study, these themes and values were also observed in the poems we selected from this period.

Âşık Veysel’s second period (1940–1950) coincides with his time working at the Village Institutes, and his first book, “Deyişler (1944),” was published during this period (Bakiler, 2007; Özdemir, 2010). This period can be viewed as a transition from concrete to abstract concepts. In the works we selected, themes such as love for humanity, love for the land, unity and solidarity, the fight against ignorance, and the importance of education were found to be prominent. It is noted that the changes in the poetry of this period were influenced by the famous and enlightened figures he encountered during his time working at the Village Institutes (Özdemir, 2010).

The third period, which can be referred to as Âşık Veysel’s masterful period (1950–1960), is the era during which many of his renowned works were written. In 1950, his second book, titled “Sazımdan Sesler,” was published (Özdemir, 2010). In the poems of this period, he is seen to explore themes such as “the land, love for humanity, unity, and transience.”

In the final period of his life—which we might describe as the “autumn” of Âşık Veysel’s life (1960–1973)—his philosophical depth reached its peak. His final poems, “May My Friends Remember Me” and “I Am Setting Out on a Journey with No Return,” while conveying a sense of farewell and acceptance, also emphasize loyalty and friendship.

Âşık Veysel’s poems present a system of values rooted in humility and loyalty, nourished by an awareness of mortality, and crowned with patriotism. The poet advised his listeners to be people free from arrogance, untroubled by worldly ambitions, devoted to their homeland, and patient in the face of adversity. The shifts in the values reflected in Aşık Veysel’s poems mirror the changes observed in the themes of his work.

In the poems examined in this study, it is evident that Aşık Veysel conveys these values not through a didactic (instructional) style, but rather through a lyrical and sincere one. For this reason, it is believed that students and individuals will find it easier to internalize these values.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

According to the findings of the study, the changes in the themes and values addressed in Aşık Veysel's works are seen to be influenced by the era in which he lived, the social events of that time, and his interactions with the people around him.

Recommendations

Based on the findings of this study, it has been concluded that Âşık Veysel, one of the most significant artists of our country and the world, should be given greater prominence in school curricula. To this end, he should be featured more prominently, particularly in music and Turkish language classes, and the philosophical perspective and values conveyed in his poems should be imparted to students.

Keywords: Âşık Veysel, values education, chronology, theme.

References

- Akdoğan, E. & Duran, M. (2023). A sociological and mystical approach to Âşık Veysel's poem "Let Friends Remember Me" *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, 34, 839-848. Doi: 10.29000/rumelide.1316249.
- Bakiler, Y.B. (2007). *Âşık Veysel (2. Basım)*. Turkish Literature Foundation Publications.
- Coşkun, H. (2020). The Traces of Alevî And Bektashi Culture in the Folk Songs of the Âşık Veysel. *Research Journal of Turkish Culture and Hacı Bektaş Veli*, 96, 513- 530.
- Çandır, M. (2023). "Reflection of Our Spiritual Values in Âşık Veysel's Poems", *Hikmet-Journal of Academic Literature, Tradition and Literature Special Issue in Memory of Âşık Veysel*, September 2023, p. 252-275.
- Doğanay, S. (2023). "The Religiousness and Spirituality of Minstrel Veysel in the Context of the Poetry "Senlik Benlik Nedir Bırak"", *Hikmet-Journal of Academic Literature, Tradition and Literature Special Issue in Memory of Âşık Veysel*, September 2023, p. 225-239. DOI:10.28981/hikmet.1309345
- Gümüş, İ. (2019). An Ontological approach to Âşık Veysel's poem "Kara Toprak". *Hitit University Journal of the Institute of Social Sciences*, 12(1), 176-187.
- Günay, U. (1993). Âşık Veysel and the tradition of âşık-style poetry. *Hacettepe University Faculty of Literature Journal* 10(1), 21-42.
- Irmak, Y. & Yüce, L. (2024). National and universal issues in Âşık Veysel's poems *Küllîye, International Journal of Social Sciences* 5(1), 152-168. DOI: 10.48139/aybukulliye.1416639
- Kaplan, T. (2018). *Turkish folk songs in the context of teaching Turkish as a foreign language: The folk songs of Aşık Veysel*. Contemporary Philology and Literary Studies. Editor: Ayyıldız, E., İksad Publishing
- Karaçağıl, A. (2019). *Examination of Aşık Veysel's poems as homeland, millet, religion and flag*. (Unpublished Master's Thesis) Giresun University/ Institute of Social Sciences, Giresun
- Oğuzcan, Ü.Y. (2001). *Dostlar beni hatırlasın*. İnkılâp Publishing
- Özdemir, A. (2010). In a two-door inn ÂŞIK VEYSEL. https://asikveyselvakfi.org.tr/wpcontent/uploads/2024/11/asikveysel_ahmet_ozdemir.pdf

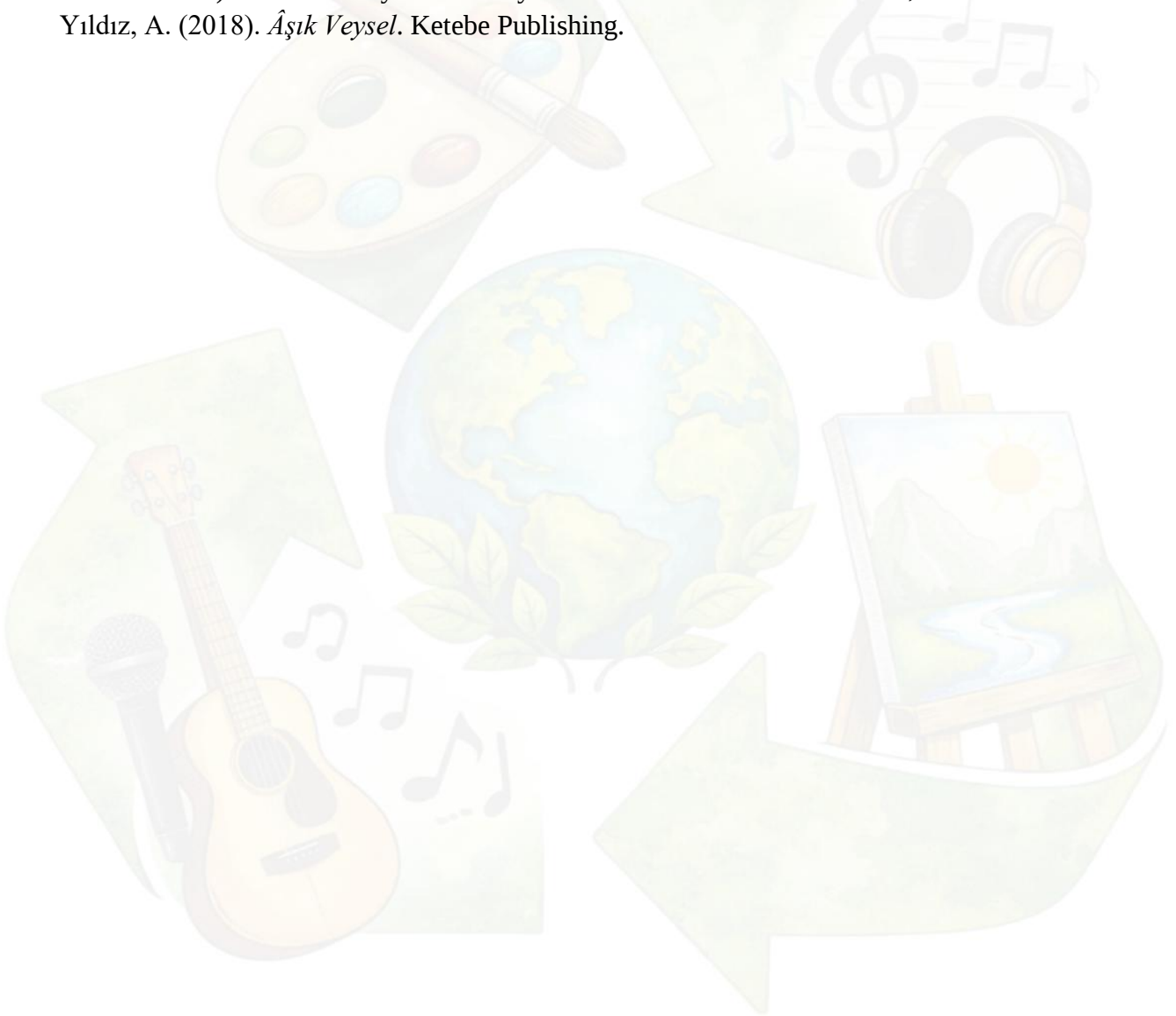

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

- Özdemir, S. D. (2018). Social criticism in Âşık Veysel's poems. *Akra Journal of Culture Art and Literature* 6(16), 151-161. doi:10.31126/akrajournal.415846
- Özkan, R. (2014). Intangible social heritages in Aşık Veysel Poetry. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 569-583. doi:10.14687/ijhs.v11i1.2772
- Topakkaya, A., (2013). A Philosophical outlook on Aşık Veysel's poem "Güzelliğin On Para Etmez" *Research Journal of Turkish Culture and Hacı Bektaş Veli*. 67,(01 September 2013): 89-102.
- Tutu, S. B. (2008). *Âşık Veysel Şatıroğlu (his life, works and musical creative identity)*. (Unpublished Doctoral Thesis), Ege University/ Institute of Social Sciences, İzmir
- Yalçın, Ö. (2000). *Âşık Veysel*. Ötüken Publishing.
- Yavuz, O. & Bakış, R. (2023). The dimensions of existence in Âşık Veysel. *Apjir - Academic Platform Journal of Islamic Research*, 7(3), 375-393. DOI:10.52115/apjir.1402346
- Yığman, S. (2019). *Aşık Veysel's poems in terms of education of values*. (Unpublished Master's Thesis) Ondokuz Mayıs University/Institute of Educational Sciences, Samsun
- Yıldız, A. (2018). *Âşık Veysel*. Ketebe Publishing.

From Recycling to Design Logic: An Experience of Sustainable Art Education for Gifted Students with Bauhaus Principles

Azra SAVATYAPAN (Kahramankazan Bilim ve Sanat Merkezi)

Mütiye ÇELİK (Kahramankazan Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

In the 21st century, increasing consumption habits, accelerated urbanization, and uncontrolled waste production are among the main problems threatening environmental sustainability on a global scale. The United Nations' 2030 Sustainable Development Goals (SDGs), specifically “Responsible Production and Consumption” (Goal 12) and “Climate Action” (Goal 13), have made developing environmental awareness and responsibility in individuals from an early age a crucial responsibility of education systems (United Nations, 2015). Accordingly, the inclusion of the concept of recycling in educational programs and the cultivation of environmentally literate individuals from an early age are considered fundamental requirements of sustainability education (Akkoy & Poyraz, 2023). Therefore, sustainability education requires a holistic pedagogical approach that aims not only at the transfer of knowledge but also at transformation in values, attitudes, and behaviors.

Art education is one of the important disciplines where sustainability-based pedagogical approaches can be applied. Inwood (2010) states that art education improves students' environmental awareness by addressing environmental issues in their cognitive, affective, and experiential dimensions. Similarly, Inwood (2013) reveals that eco-art education offers an interdisciplinary and experience-based learning space in developing environmental literacy. Studies in which waste paper is integrated into art production processes have also shown that artistic production carried out with recycled materials increases students' environmental sensitivity (Metin et al., 2024). These findings show that sustainable art practices offer a learning space that develops material awareness and environmental responsibility beyond aesthetic production.

The Bauhaus approach is a significant point of reference in the theoretical background of sustainable art pedagogy. Gropius's (1919) manifesto emphasized the need to eliminate the distinction between art and craft and to prioritize functionality in production (Bayer, Gropius, & Gropius, 1938). Bauhaus pedagogy linked aesthetic production to social responsibility through material experimentation, workshop-based learning, and the principle that "form follows function" (Droste, 2002). The unique aspect of this study is that instead of treating sustainability merely as a thematic narrative, it establishes a design learning framework that places waste materials at the center of the production process, guiding students to reflect on the consumption-waste-reuse cycle. In this context, the Bauhaus's "functional aesthetics" approach is considered together with a focus on recycling, and the aim is for students to develop a design mindset in which they evaluate materials within the relationship between function, form, and material economy.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Three-dimensional design processes are related to spatial thinking skills. According to Gardner's (2011) Theory of Multiple Intelligences , visual/spatial intelligence is related to an individual's capacity to comprehend three-dimensional relationships and analyze form relationships; it is also stated that spatial thinking develops at an early age (Serinci & Özdemir, 2022). Gifted students can demonstrate advanced performance in creative problem-solving and spatial reasoning compared to their peers and exhibit high sensitivity to environmental issues (Gardner , 2011; Sak & Bal Sezerel , 2018). Accordingly, this study aims to examine the reflections of the workshop-based production process, in which gifted high school students transform waste materials into functional three-dimensional designs in line with Bauhaus principles, on environmental awareness, material consciousness, and aesthetic understanding.

Method

This research is structured as a micro-scale, design-based study using a qualitative research approach to examine the pedagogical effects of transforming waste materials into functional three-dimensional designs in accordance with Bauhaus design principles. The study group consists of three gifted high school students identified in the field of visual arts. Participants were selected using a purposive sampling method, and the application was carried out in a six-week workshop process. The process included a theoretical examination of Bauhaus design principles, an evaluation of waste materials in the context of sustainability, identification of the design problem, sketch development, and the production of functional three-dimensional products. Data collection tools consisted of semi-structured interviews, student reflective journals, process observation notes, and product analyses; the data were analyzed using thematic content analysis.

Analyses show that the design process created a significant transformation in students' perceptions of waste materials and their approaches to design thinking. While plastic bottles, electronic parts, and natural materials were initially considered mostly as objects that had lost their function, it was determined that as the application progressed, these materials were reinterpreted as functional components of the design. A student's statement regarding the hanging planter design developed with plastic bottles, *"At first, I thought of plastic bottles as just something that would go to waste; I realized that they could be transformed into a usable object by reshaping them,"* clearly reflects this perceptual transformation (Figure 1).

Figure 1. The process of cutting, reshaping, and repurposing waste plastic bottles into hanging planters , and the final product.

Figure 2. Abstract three-dimensional composition created using electronic waste, cables, caps, and connectors.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

In three-dimensional composition studies conducted using electronic waste, it was observed that students developed a search for balance and integrity through trial and error processes (Figure 2).

In relief works created using natural materials, the student's statement , "Since the pine cones are of different sizes, I used the larger ones in the middle," demonstrates that composition decisions are shaped within the experiential learning process (Figure 3).

Figure 3. Surface relief and composition applications performed with natural materials. The repurposed furniture surface and bird's nest placement (Figure 4), along with the lighting ball made from plastic cups (Figure 5), demonstrate that students experientially evaluated the relationship between material, light, and space during the design process.

Figure 4. Repurposed furniture surface and bird's nest

Figure 5. Created from plastic cups placement ball of light and light-shadow effect

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

When the findings are evaluated holistically, it is understood that the design-based production process carried out with waste materials transforms students' perceptions of materials, improves their aesthetic ordering skills, and strengthens their environmental awareness. This provides important findings regarding the applicability of the fundamental principles of the Bauhaus design approach— **function-form integration, material awareness, and experience-based learning**— in educational settings.

Expected/Achieved Results

Research findings indicate that the process of transforming waste materials into functional three-dimensional designs, in line with Bauhaus design principles, creates a significant shift in environmental awareness and aesthetic production consciousness among gifted students. When process and product analyses are considered together, it is seen that students reinterpret waste materials not only as usable objects but also within the context of function-form-material economy, justifying their design decisions from an environmentally responsible perspective. This suggests that the concept of sustainability has transcended thematic knowledge levels and become one of the founding principles of design thinking.

Reflective journals and interview data show that conscious choices are made in material selection, the perception of the concept of waste is transformed, and ethical awareness develops in the production process. Product analyses reveal that the integrity of form and function is consciously established and that aesthetic preferences are linked to functional requirements. These findings are consistent with Inwood's (2010; 2013) view that art education offers a transformative learning environment for environmental issues at the affective and experiential levels; and they expand upon the findings of increased environmental awareness reported by Metin et al. (2024) by considering them together with the functional aesthetic approach of the Bauhaus .

The study's unique contribution lies in placing recycling at the center of design thinking, rather than solely addressing it at the level of material use, and integrating the cognitive potential of gifted students with a value-based production process. Within this framework, the findings demonstrate that applications based on the repurposing of waste materials in accordance with Bauhaus design principles offer a holistic learning experience that supports the development of aesthetic production, design thinking, and environmental awareness in students. Thus, it is revealed that sustainability-based art and design practices are not only activities that instill environmental awareness, but also create a pedagogical learning environment that develops material awareness, creative problem-solving skills, and aesthetic decision-making processes.

Based on the findings, it is recommended that (i) sustainability-based design workshops be widespread in BİLSEM and similar institutions, (ii) recycled content be integrated into aesthetic production processes, and (iii) teaching frameworks be developed that activate the ethical and environmental awareness potential of gifted students through design problems. Although the study does not claim generalizability as it is a micro-scale design review , it offers an important theoretical and practical framework regarding how sustainability-based art practices can be structured as a design pedagogy model that supports environmental awareness in gifted students.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Keywords: sustainable art, three-dimensional design, Bauhaus , waste management, environmental awareness

Source

- Akkoy , S. , & Poyraz, M. (2023). The place of the concept of recycling in the primary school curriculum within the scope of sustainable environmental education. *Ankara University Journal of Environmental Sciences*, 10 (2), 15–24.
- Bayer, H. , Gropius , W., & Gropius , I. (Eds .). (1938). *Bauhaus , 1919–1928* . New York, NY: The Museum of Modern Art.
- Droste , M. (2002). *Bauhaus , 1919–1933* . Cologne: Taschen .
- Gardner , H. (2011). *Frames of mind : The theory of multiple intelligences* (3rd ed.). New York, NY: Basic Books .
- Inwood , H. J. (2010). Shades of green : Growing environmentalism through art education . *Art Education* , 63 (6), 33–38.
- Inwood , H. J. (2013). Cultivating artistic approaches to environmental learning : Exploring eco-art education in elementary classrooms . *International Electronic Journal of Environmental Education* , 3 (2), 129–145.
- Metin, HH-Karadeniz, M. -Kızılırmak Çekinmez, B. (2024). Student opinions on the sustainable art practice of printing papers converted from Wastepaper . *Ictimaiyat, Special Issue on Changes and New Trends in the Turkish Education System* , pp . 186-200. DOI: <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1540776> .
- Sak, U. , & Bal Sezerel , B. (2018). Gifted children and educational interventions. In A. Cavkaytar & D. Tekin Ersan (Eds .), *Special education and inclusion* (pp . 415–448). Eğitim Kitap.
- Serinci , H. and Özdemir, N. (2022). Investigation of Spatial Thinking Skills of Secondary School Students. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Journal of Social Sciences*, 12(3), 1448-1468.
- United Nations. (2015). *transforming our World : The 2030 Agenda for sustainable development* New York, NY: United Nations.

Transformation of the Hero Archetype in Visual Arts through a Jungian Approach and the Sustainability of Cultural Memory

İbrahim Aksoy (Hatice Mevlüt Yılmaz Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Yanık (Hatice Mevlüt Yılmaz Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Throughout history, art has continuously evolved in response to cultural, social, and technological conditions, and artistic practices have undergone significant transformations in the digital age (Süzen & Bilir, 2025). According to Jung, the collective unconscious contains the oldest and most universal forms of human thought; archetypes are the primordial models within this shared realm, transmitted across generations (Jung, 1997, as cited in Serrican, 2015). The universal and continuous nature of archetypes (Darıcı, 2013, as cited in Kavut, 2020) indicates their function as a primary carrier in intercultural transmission. This study addresses cultural sustainability through Jung's archetypes and the collective unconscious, discussing how archetypes contribute to the symbolic continuity of culture by preserving their core meanings despite changes in form across historical periods.

This study narrows its focus to the hero archetype. Joseph Campbell's monomyth theory connects the cross-cultural commonality of the hero to Jung's concept of the collective unconscious, demonstrating that the hero represents a primordial model repeated across cultures (Öztürk, 2024). The core characteristics of the hero archetype—facing danger, acting with purpose, sacrifice, and transformation—remain consistent from mythological narratives to modern representations (Miller, 2000, p. 189, as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020; Fromm, 2003, pp. 149–150, as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020). This continuity indicates that even in the digital age, the hero archetype preserves its semantic core while undergoing transformations in form and expression.

The aim of this study is to analyze visual representations of the hero archetype across different historical periods and to demonstrate that its semantic core is preserved despite formal changes. This allows an assessment of the symbolic continuity produced by archetypes in terms of cultural sustainability, showing that cultural sustainability persists in contemporary art through formal transformation rather than semantic rupture.

This analysis reveals how the hero archetype transforms formally across different historical periods in visual artworks, while also demonstrating its continuity in social, individual, and cultural contexts.

Method

In this qualitative study, artworks are analyzed through Panofsky's (1983) iconographic method across pre-iconographical, iconographical, and iconological stages to evaluate the formal transformations and semantic continuity of the hero archetype. The research universe comprises visual artworks representing the hero archetype. The sample consists of images selected from different periods, determined through the purposive sampling method.

The data collection process involves two stages: First, definitions of the hero archetype, its relationship with the collective unconscious, and its historical contexts are compiled via a literature review. Subsequently, works selected from official museum and art resources are

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

examined iconographically to analyze archetypal meanings and visual similarities. The analysis is conducted based on a comparison of content and form, and the historical continuity of the archetype is visualized through Table 1.

Table 1 presents the periodical visual representations of the hero archetype, along with their respective contexts and functional characteristics.

Table 1. Periodic Iconographic Analysis of the Hero Archetype

Period	Work Title	Artist	Work Date	Location	Functional Core of the Archetype	Context of the Archetype	Visual/Iconographic Description	Source
Ancient Period (c. 800 BCE – 500 CE)	Hermonax Amphora	Hermonax	c. 450 BCE	Martin von Wagner Museum, Würzburg, Germany	Struggle, social virtue, and sacrifice	Mythological / Ritual	The figure's central position at the moment of action reinforces the emphasis on struggle and social virtue.	Campbell, 2008; Fromm, 2003
Renaissance (1400–1600)	St. George Fighting the Dragon	Raffaello Sanzio	1503–1505	National Gallery of Art, Washington, USA	Commitment to ideals and struggle	Religious / Heroic narrative	The scene of the fight with the dragon represents the conflict between good and evil.	Campbell, 2008; Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020
Baroque Period (1600–1750)	St. Michael the Archangel	Guido Reni	1635-1636	Santa Maria della Concezione dei Cappuccini, Rome, Italy	Divine justice / struggle between good and evil	Religious / Moral exemplar	The figure's position over the devil figure symbolically expresses divine justice and the struggle between good and evil.	Campbell, 2008; Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020
Modernism (1800–1970)	Christina's World	Andrew Wyeth	1948	Museum of Modern Art, New York, USA	Silent and idealist	Individual / Psychological	The figure's position close to the ground and orientation towards a distant point represents inner resistance.	Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020; Miller, 2000
Contemporary Art (1970–Present)	Napoleon Leading the Army over the Alps	Kehinde Wiley	2005	Brooklyn Museum, New York, USA	Strong individual, popular hero	Popular identity	The image of heroism is reinterpreted through contemporary identity and representation.	Campbell, 2008; Miller, 2000 (as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020)
Contemporary Art (1970–Present)	No Way Home	Kelechi Charles Nwaneri	2022	AKKA Project, Venice	Striving figure and effort	Individual figure, effort	The figure's solitude reflects individual struggle and the search for identity.	Campbell, 2008; Miller, 2000 (as cited in Üçer, Dağlı, & Soyseven, 2020)

Note: For references, see the References section.

Table 1 presents the periodical visual representations, contexts, and functional characteristics of the hero archetype. The findings indicate that the hero figure, which emerged mythologically in antiquity, was reinterpreted within religious and moral frameworks during the Renaissance and Baroque periods, eventually gaining individual and psychological dimensions in contemporary art. This demonstrates that despite formal changes, the archetype preserves core meanings such as struggle, sacrifice, and transformation, thereby contributing to the sustainability of cultural memory.

Findings

The iconographic analysis of the artworks presented in Table 1 indicates that the hero archetype evolves formally according to period-specific contexts while preserving its functional core in terms of struggle, sacrifice, and transformation.

In the Ancient Period, the Hermonax Amphora presents the hero in a central position during action, linking the archetype to social virtue within mythological and ritual contexts. In the Renaissance, Raffaello's St. George Fighting the Dragon depicts commitment to ideals and the struggle against evil within a religious heroic narrative.

Baroque works such as Guido Reni's St. Michael the Archangel emphasize dramatic composition and the conflict between good and evil, situating the archetype within moral and metaphysical dimensions. In the Modernist period, Andrew Wyeth's Christina's World reconstructs heroism in an individual and psychological context, highlighting silent resistance and inner struggle.

Contemporary artworks reinterpret the hero archetype through themes of resistance, strong individuality, and popular identity, reflecting current social and cultural concerns.

These findings demonstrate that the hero archetype functions as a symbolic structure that ensures continuity in cultural memory. Cultural sustainability is therefore achieved not only through the preservation of material heritage but also through the reinterpretation of symbolic structures over time. Despite formal transformations, the archetype preserves its semantic core and serves as a carrier of cultural memory, ensuring continuity across different artistic contexts and historical periods.

Keywords: hero archetype, iconographic analysis, cultural sustainability, visual representation, intergenerational continuity

References

- Campbell, J. (2008). The hero with a thousand faces (3rd ed.). New World Library.
- Kavut, S. (2020). Carl Gustav Jung: An analysis of concepts, theories, and thought structure. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 6(2). <https://doi.org/10.46442/intjcss.620975>
- Öztürk, A. (2024). Transformation of the intercultural hero motif and characteristics of the new mythic narrative. *International Journal of Human Studies*, 7(13), 126–139. <https://doi.org/10.35235/uicd.1464058>
- Panofsky, E. (1983). *Meaning in the visual arts: Papers in and on art history* (Phoenix ed.). University of Chicago Press.
- Serrican, E. (2015). Reflection of the archetype concept in Carl Gustav Jung's theory of analytical psychology in the literature. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(4), 1205–1215. <https://doi.org/10.24289/ijsser.279130>
- Soini, K., & Dessein, J. (2016). Culture-sustainability relation: Towards a conceptual framework. *Sustainability*, 8(2), Article 167. <https://doi.org/10.3390/su8020167>
- Süzen, H. N., & Bilir, M. (2025). The journey and sustainability of digital art. *International Journal of Communication and Art*, 6(14), 1–17. <https://doi.org/10.29228/iletisimvesanat.79501>
- Üçer, N., Dağlı, N., & Soyseven, E. (2020). The hero myth, its phenomenon, and journey: A symbolic study of Netflix's "The Protector". *Fourth Power International Peer-Reviewed Journal*, 3(1), 56–76. <https://doi.org/10.33464/dorduncukuvvet.727738>

A Semiotic Analysis of Activist Music Videos Published in Turkey in the Context of the Sustainable Development Goals

Elif İpek ÖZYİĞİT (Turhal Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Serdal ARSLAN (Turhal Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

The primary aim of this study is to reveal how activist music videos that reach wide audiences in Turkey and focus on social issues produce meaning within the framework of sustainable development. The research problem is grounded in the question of how themes related to the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) are represented through specific indicators in activist music videos and how these themes are presented to the audience. In this context, the activist music videos Susamam, Uyan, and the Doğa İçin Çal series, which have gained prominence in Turkey, will be examined through semiotic analysis. The study aims to analyze how these videos relate to the Sustainable Development Goals through lyrics, imagery, spatial usage, symbolic objects, and visual narrative strategies, and how they render visible concepts such as nature, environment, collective consciousness, and social transformation through particular narrative codes. Thus, the role of music videos in circulating sustainability discourse within a cultural field of representation and in generating public awareness will be discussed.

Semiotics is an analytical approach that examines the processes of meaning production in texts and audiovisual products. Based on Ferdinand de Saussure's distinction between the signifier and the signified and Charles Sanders Peirce's classifications of signs, this approach seeks to uncover not only the apparent content of a cultural product but also its underlying meanings and codes (Berger, 2012, p. 82). In this context, the concept of "text" encompasses not only written expressions but also all meaning-bearing elements such as lyrics, images, colors, spaces, body language, and symbolic objects, and is regarded as a multilayered field of meaning production.

Sustainable development can be defined as a development model based on the principle of meeting the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs (Brundtland Commission, 1987; Gedik, 2020, p. 197). At the core of this concept lies the objective of ensuring long-term well-being for communities through a balanced integration of economic, social, and environmental dimensions. The concept of sustainable development, brought to the global agenda with the publication of the Brundtland Report in 1987, has become a guiding framework in many areas ranging from environmental policies to economic growth. The most concrete step taken to raise awareness of sustainability after 1987 is the adoption of the Sustainable Development Goals (SDGs) by the United Nations in 2015. The 17 goals and their associated targets aim to establish a balance between economic growth, social equity, and environmental sustainability. It is increasingly acknowledged that this global agenda is not limited to political and economic domains, but that cultural and artistic dimensions also play a critical role in sustainable development.

Music, as one of humanity's oldest and most powerful means of communication, has influenced, transformed, and guided societies for centuries. Beyond being an artistic form of expression, music serves as a significant cultural field in which social discourses are produced

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

and disseminated, thereby fostering global awareness. In this respect, music can function as a powerful medium for articulating ideas and policies to communities. Like other industries, the music industry also generates environmental, economic, and social impacts. Therefore, the integration of sustainable development principles into musical production and dissemination contributes to raising public awareness.

Within the framework of sustainable development, music should be regarded not merely as an aesthetic field of expression but as a tool of sustainability encompassing cultural, social, and economic dimensions. Titon (2009) conceptualizes music as an “ecosystem,” emphasizing that music cultures should be evaluated within the principles of diversity, interconnectedness, limits to growth, and cultural sustainability. He argues that the sustainability of music is possible through community-based and participatory models (Titon, 2009, pp. 119–123, 130–133). This perspective strengthens the cultural dimension of sustainable development and highlights music as a living and evolving social practice rather than merely a heritage to be preserved.

The relationship between the Sustainable Development Goals and music has been the subject of numerous academic studies in recent years (Doğan, 2025; Karaca, 2025; Göklen & Dinçer, 2023; Doğan, 2023; Çardak et al., 2025). However, the literature review indicates that only one study is directly related to the present research. Karaca (2025) examined the project Susamam, initiated by rap artist Şanışer, within the framework of the United Nations Sustainable Development Goals. Conducted using a qualitative document analysis approach, the study thematically coded the song lyrics and associated them with social, environmental, and economic SDGs. The findings demonstrated that the work strongly addressed themes such as poverty, gender inequality, freedom of expression, water pollution, climate crisis, unemployment, and diploma–employment mismatch, and that music could function as a pedagogical tool in raising sustainability awareness and fostering critical media literacy.

While the aforementioned study focused primarily on lyrical content through document analysis, the present study goes beyond textual analysis by examining music videos as audiovisual texts from a musicological perspective. It aims to analyze the relationships among lyrics, images, colors, spaces, and symbolic elements within a semiotic framework. Moreover, rather than limiting the scope to a single work, this study comparatively examines activist music videos that have generated significant public resonance in Turkey, including Susamam, Uyan, and the Doğa İçin Çal series. In this respect, the research seeks to contribute to the literature both methodologically and contextually by revealing how the Sustainable Development Goals are represented not only at the textual level but also through visual narrative strategies, and how these representations contribute to public awareness.

Method

This study was designed within the framework of qualitative research and conducted using a case study design. Qualitative research is grounded in an interpretive paradigm that aims to understand social and cultural phenomena in depth within their contexts (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 37). A case study design is a qualitative research approach frequently employed in evaluation processes and other applied contexts, in which the researcher conducts an in-depth analysis of a specific program, event, process, action, or group of individuals within clearly defined boundaries (Creswell, 2013, p. 14). In line with this approach, the study analyzes

activist music videos published on digital platforms in Turkey and focusing on social issues within the framework of the Sustainable Development Goals.

The study group consists of music videos selected through purposive sampling, characterized by themes such as environment, climate crisis, social justice, inequality, and rights-based discourse. Data were collected through document analysis via the YouTube platform. The lyrics, visual indicators, and narrative structures of the videos were evaluated holistically. During the analysis process, content analysis and semiotic analysis techniques were employed, and the findings were categorized through thematic coding and interpreted within the framework of the Sustainable Development Goals.

Expected / Anticipated Results

It is anticipated that the activist music videos examined in this study reproduce and circulate the Sustainable Development Goals not only at the level of lyrics but also through visual and symbolic narrative strategies. Themes such as nature, environment, social justice, and collective consciousness are expected to be represented through specific visual codes, spatial choices, and symbolic elements. These forms of representation are considered to contribute to the visibility of sustainability discourse within a cultural field of expression and to the production of public awareness. In this respect, the study is expected to make both methodological and contextual contributions to the literature on how the Sustainable Development Goals are interpreted and represented through music videos.

Keywords: Sustainable Development Goals, Music, Activism

References

- Creswell, J. W. (2016). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (S. B. Demir, Trans.). Ankara: Eğiten Kitap. (Original work published 2013)
- Çardak, B. R., Doğan, D. U., Arslan, S., & Arslan Kurnaz, G. (2025). Yaratıcı ekonomi ve sürdürülebilirlik: Müzik endüstrisi örneği. *Yegah Müzikoloji Dergisi*, 8(1), 632–668. <https://doi.org/10.51576/ymd.1628666>
- Doğan, A. (2023). Yaratıcı müzik kenti Kırşehir: Ustalardan çıraklara el verme. *Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3), 777–794.
- Doğan, A. (2025). Kültür ölçmeye direndiğinde: Kültürel sürdürülebilirlik ve müzik kenti Kırşehir. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 42, 39–71. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.1670545>
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Ekonomi, Siyaset, İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(3), 196–215.
- Göklen, A., & Dinçer, E. (2023). Eğitim Bilişim Ağı platformu müzik dersi materyallerinin sürdürülebilir kalkınma amaçları bağlamında incelenmesi. In B. Aytemur & B. Çokamay (Eds.), *Müzik sanatı ve eğitiminde çağdaş yaklaşımlar* (pp. 157–173). Eğitim Yayınevi.
- Karaca, A. (2025). Toplumsal yansıtma gücü olarak müzik: Susamam projesinin sürdürülebilir kalkınma amaçları açısından analizi. In *6th Bilisel International Aspendos Scientific Researches Congress Book* (p. 859).
- Titon, J. T. (2009). Music and sustainability: An ecological viewpoint. *The World of Music*, 51(1), 119–137.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

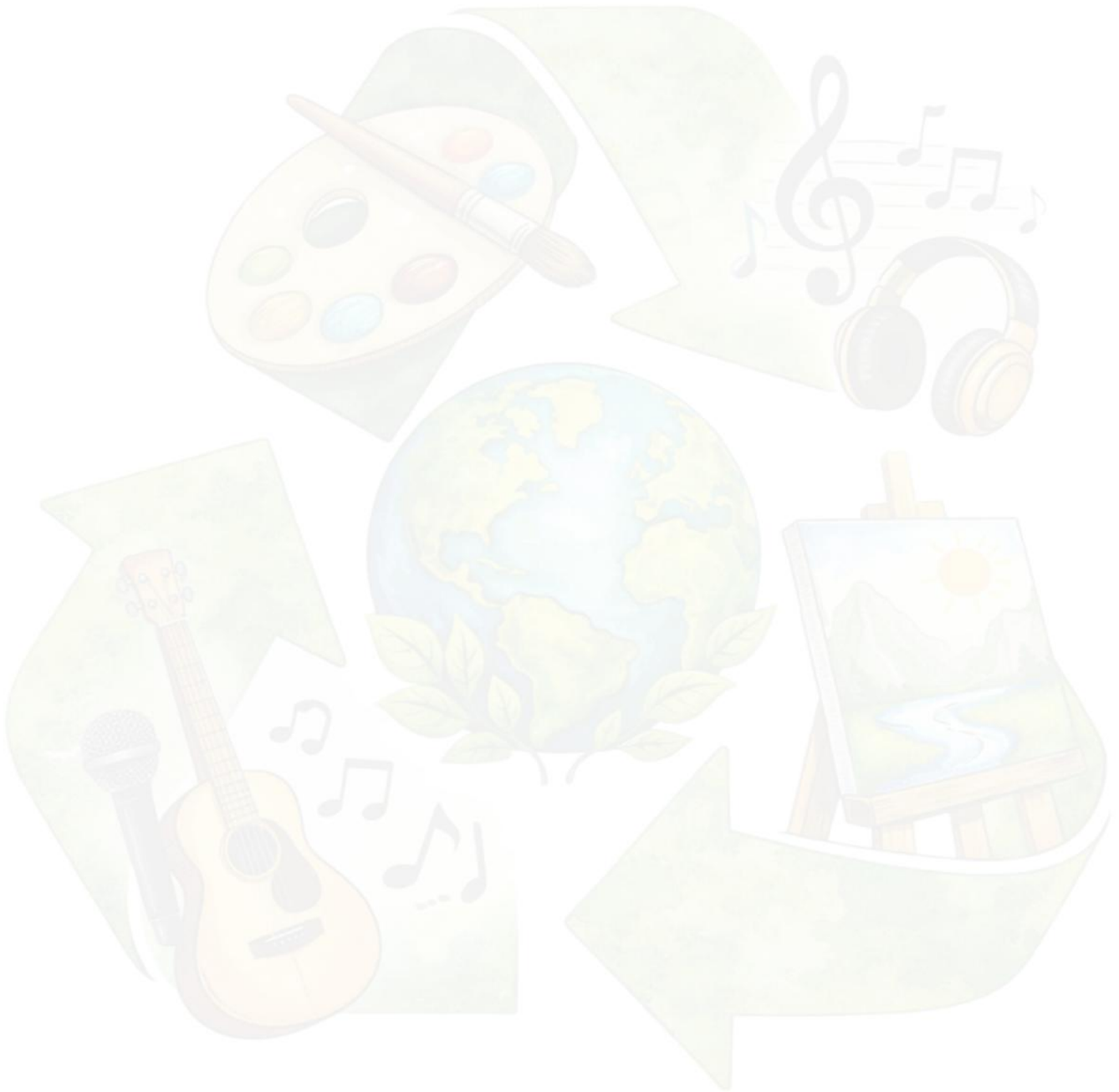
Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara.

Seçkin Yayıncılık.

Susamam Klibi. <https://www.youtube.com/watch?v=L5K3IxINr7A>

Doğa İçin Çal Klipleri, <https://www.youtube.com/@dogaicincal>

Uyan Klibi, <https://www.youtube.com/watch?v=WNNYhEKG4AE>

Melodies and Young Minds: A Review on the Effects of Popular Music on Children's Psychosocial Development

Zenan Ezgi Yıldız (Adıyaman Bilsem)

Canan Yıldız (Adıyaman Bilsem)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Today's children are exposed to popular music far more than previous generations, thanks to the unlimited access provided by digital technologies. Popular music, which has become an inseparable part of daily life through radio, music platforms, and video clips, has the potential to profoundly affect not only children's entertainment habits but also their emotional worlds, social relationships, and identity development (Council on Communications and Media, 2009). The main problem addressed by this review is to comprehensively examine the psychosocial effects of popular music on children (ages 0-12), considering both its positive and negative dimensions. How do children interact with popular music, and how does this interaction shape their emotion regulation skills, social behaviors, and value judgments? The impact of constantly playing background music on cognitive development, and the effects of content related to violence, sexuality, or substance use on children's sensitive minds, are particularly important issues that require significant attention (Miner, 2025).

The theoretical framework of this study is based on three main approaches that explain the role of music in child development. First, Albert Bandura's Social Cognitive Theory provides a critical foundation for understanding the influence of music videos and lyrics. According to this theory, children learn through observation; they tend to imitate behaviors they see in media (music videos), especially if those behaviors are modeled by attractive and rewarded individuals (Bandura, 1986). Second, Tia DeNora's (2000) concept of "Technology of the Self" helps us understand how individuals (in this context, children) actively use music as a tool to regulate their moods, structure their daily routines, and construct their sense of self. A child cheering up with an energetic song or relaxing with a calming melody exemplifies this. Finally, Urie Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory emphasizes that the impact of popular music should not be considered in isolation, but in interaction with other social contexts such as family, school, and peer groups. Family musical preferences and media guidance are significant factors that shape how a child will be affected by music (Bronfenbrenner, 1979). These theoretical perspectives offer a holistic framework for analyzing the multifaceted effects of popular music on children.

Method

This study is designed as a narrative review, which systematically searches, synthesizes, and interprets existing academic literature. The scope of the review comprises scientific studies examining the psychological, social, and developmental effects of popular music on children (ages 0-12). The literature search was conducted in the PsycINFO, PubMed, Web of Science, Google Scholar, and ERIC databases. Keywords used in the search included "popular music and children," "music and child development," "song lyrics and child behavior," "impact of music videos," and "music and emotion regulation in children," along with their Turkish equivalents.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Specific inclusion criteria were applied in the selection of sources obtained from the search: (a) articles published in peer-reviewed journals or book chapters from academic publishers; (b) studies whose population or sample (or review topic) included children aged 0-12; (c) studies related to popular music genres (pop, rock, rap, etc.); and (d) studies focusing on psychosocial effects (emotion, behavior, identity, social relationships). Priority was given to both classic and contemporary studies directly relevant to the topic. The sources were classified and synthesized under the themes of "positive effects" (emotion regulation, social bonding, entertainment), "negative effects" (inappropriate content, distraction, behavioral issues), and "mediating factors" (family, age, gender).

Findings

The review findings indicate that the effect of popular music on children has a dual nature. On the positive side, popular music can contribute to children's emotional development. Upbeat and energetic songs can elevate children's mood, while calming melodies can be effective in reducing anxiety (Saarikallio & Erkkilä, 2007; Spiritune, 2025). Furthermore, activities such as listening to music or singing together as a family can strengthen family bonds, potentially enhancing a child's social and emotional resilience (Journal of Popular Music Education, 2022). Music can also provide a foundation for children to explore their identities and build a shared culture with peer groups.

On the other hand, negative effects are also widely discussed in the literature. As emphasized particularly in the policy statements of the American Academy of Pediatrics, violence, sexual content, substance use, and stereotypes in popular music lyrics and videos can lead to negative changes in children's behavior and attitudes (Council on Communications and Media, 2009). Children may struggle to make sense of this content or may imitate it by modeling. Additionally, intensive listening to music, especially with lyrics, can have a distracting effect on tasks requiring concentration, such as doing homework (Spiritune, 2025). Furthermore, listening to music at high volumes for extended periods poses a risk to children's hearing health (Chen, 2023). In conclusion, the impact of popular music on children is shaped by factors such as the type of music, its content, listening frequency, and most importantly, parental guidance. Therefore, it is crucial for parents and educators to consciously guide children's music consumption habits.

Keywords: Popular music, child psychology, psychosocial development

References

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Chen, L. (2023). Influence of music on the hearing and mental health of adolescents and countermeasures. *Frontiers in Neuroscience*, 17, Article 1236638.
- Council on Communications and Media. (2009). Policy statement--Impact of music, music lyrics, and music videos on children and youth. *Pediatrics*, 124(5), 1488-1494.
- DeNora, T. (2000). *Music in everyday life*. Cambridge University Press.
- Journal of Popular Music Education*. (2022). [Special issue on family and resilience]. *6*(1). Intellect Books.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

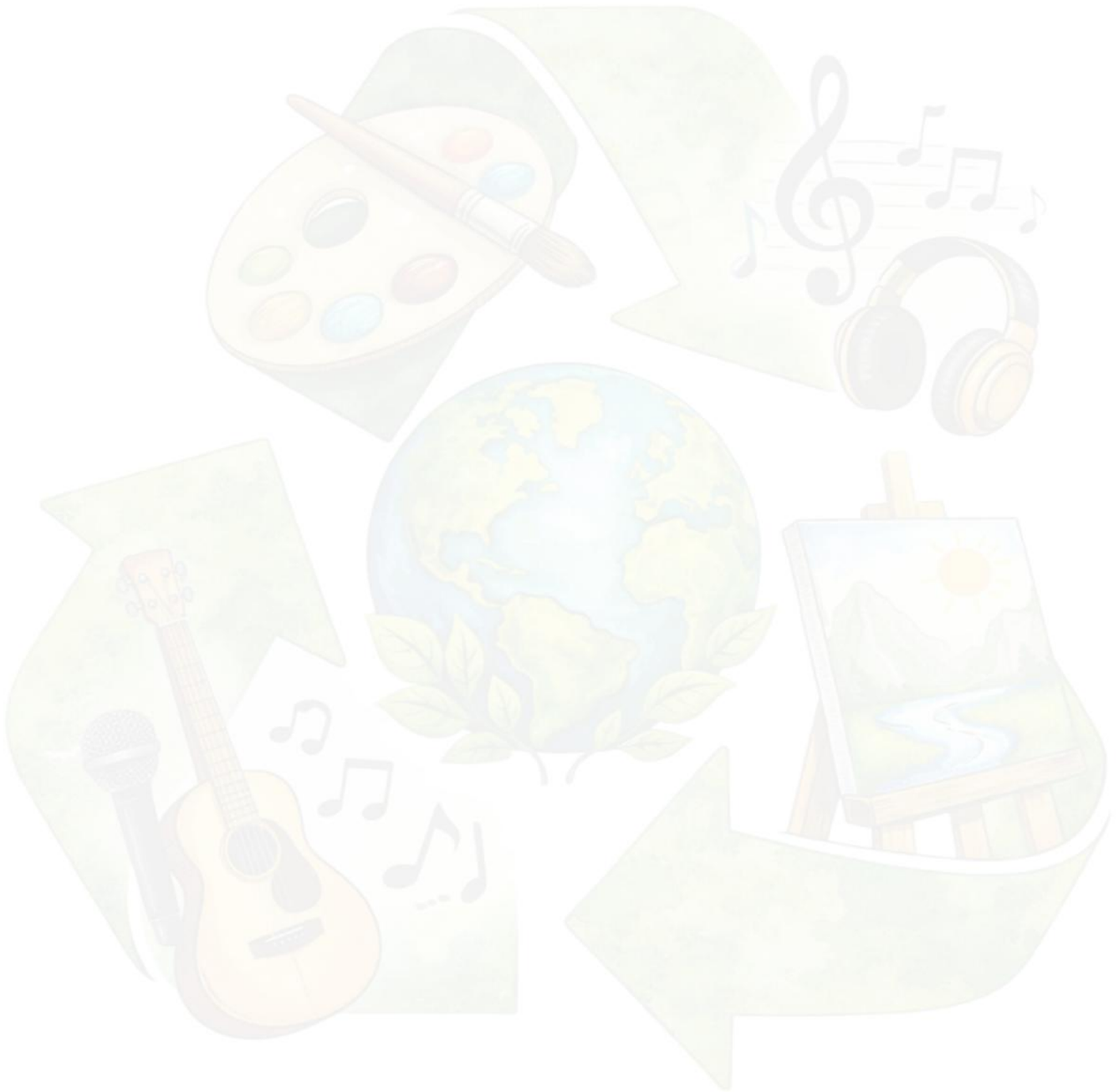
ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Miner, D. (2025, June 4). *Music and its impact on children's mental health*. Health West Inc.

Saarikallio, S., & Erkkilä, J. (2007). The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, 35(1), 88-109.

Spiritune. (2025, July 2). Music for all ages: The research on music medicine for kids.

Paper and Sustainable Art: Ecological Responsibility

Ela HIRCA (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Arzu Aydın Deveci (Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Paper Production and Environmental Issues

Paper has played a central role in the transmission of knowledge, the creation of memory, and aesthetic production processes as one of the most important cultural and artistic tools in human history (Barışta, 2001). Today, increasing consumption, industrial-based production, and the rapid depletion of natural resources necessitate a reassessment of the environmental impacts of paper production (Yılmaz, 2013). This study addresses the historical and artistic function of paper in the context of sustainable art; it aims to evaluate handmade paper production and alternative cellulose sources as an artistic practice based on environmental responsibility.

Paper holds an important place in human history as one of the most fundamental surfaces for documenting political and social events and for artistic production. This material, which enables the transfer of cultural heritage from generation to generation, has taken on the function of preserving the scientific and artistic accumulation of societies by establishing a strong link between the past and the future (Karaca, 2016). In art history, paper has been regarded not only as a means of production but also as a carrier of thought, memory, and aesthetic expression (Tunalı, 2012).

However, today, paper production processes have become an issue that needs to be re-examined in the context of environmental sustainability. The sustainable art approach encourages artists to develop alternative production methods based on environmental ethics, resource awareness, and ecological responsibility (Yılmaz, 2013; Çolak, 2020).

The rapid increase in paper production after the Industrial Revolution led to the destruction of forests and damage to natural ecosystems in order to obtain cellulose (Yılmaz, 2013). The chemicals and bleaching processes used in industrial production processes negatively affect the physical durability of paper, in addition to causing environmental damage (Balcı, 2019).

Although recycling practices partially reduce the environmental burden, the chemical waste and energy consumption generated during the production process remain controversial in terms of sustainability (Ayaydın, 2017). This situation necessitates that the paper used in art production be evaluated not only as an economic issue but also as an ethical and ecological problem area.

Handmade Paper and Sustainable Art

The concept of sustainable art encourages the development of alternative methods that do not harm nature in production processes and are based on renewable and local resources (Özsoy, 2019). In this context, handmade paper production stands out as an environmentally friendly alternative to industrial paper (Gürsoy, 2018).

The use of natural materials such as plant leaves, fruit peels, cut grass, and agricultural waste as a source of cellulose offers a production model that is in harmony with the cycle of

nature (Balcı, 2019). The unique texture and fiber structure of handmade paper not only adds an aesthetic quality to the artwork but also allows the production process to be incorporated into the conceptual narrative of the work (Gürsoy, 2018).

Method

Paper and Ecological Responsibility

Throughout history, paper has played a fundamental role in preserving and transmitting cultural memory (Barışta, 2001). While art allows for the aesthetic reproduction of this memory, the sustainable art approach re-positions this production within an ecological ethical framework (Erzen, 2011).

Handmade papers produced without harming nature increase the physical resistance of the artwork and are preferred by environmentally conscious artists (Erzen, 2015). These preferences ensure that art functions not only as an aesthetic expression but also as a social practice that creates environmental awareness (Çolak, 2020).

Application

Resim 1. Cleaning the mallow plant.

Resim 2. Bringing the plant to the appropriate size

Resim 3. Adding carbonate

Resim 4. Boiling process

Resim 5. Straining the boiled mallow plant.

Resim 6. Blending .

Resim 7. Paper pulp.

Resim 8. Removing paper pulp from a tub with added pure water.

Resim 9. Removing paper pulp from the pool using a screen

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Resim 10. Separating the paper pulp from the screen and leaving it to dry on a flat surface.

Resim 11. Paper made from mallow plants.

Resim 12-13-14-15. Burnt forest area and collage application.

Paper has played a fundamental role in preserving and transmitting cultural memory throughout history (Barışta, 2001). Art enables the aesthetic reproduction of this memory, while the sustainable art approach re-positions this production within an ecological ethical framework (Erzen, 2011).

Handmade papers produced without harming nature increase the physical resistance of artworks and are preferred by environmentally conscious artists (Erzen, 2015). These preferences ensure that art functions not only as an aesthetic expression but also as a social practice that creates environmental awareness (Çolak, 2020).

Keywords: Paper, sustainable art, handmade paper, ecological production, cultural memory

References

- Artun, A. (2013). *Sanat manifestoları: Avangard sanat ve direniş. İletişim Yayınları.*
- Ayaydın, A. (2017). *Sanat eğitiminde çevre bilinci ve sürdürülebilirlik. Sanat Eğitimi Dergisi, 5(2), 45–58.*

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Balcı, Y. (2019). Sürdürülebilir sanat bağlamında geri dönüşüm ve malzeme kullanımı. Akdeniz

Sanat

Dergisi,

12(23),

67–82.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat>

Barışta, H. Ö. (2001). Türk sanatında kâğıt ve yazı kültürü. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Çolak, B. (2020). Ekolojik sanat pratikleri ve çağdaş sanat. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 13(70), 512–520.

Erzen, J. (2011). Çevre estetiği. ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık.

Erzen, J. (2015). Sanat, doğa ve etik üzerine düşünceler. Sanat ve Tasarım Dergisi, 5(1), 1–12.

Gürsoy, T. (2018). El yapımı kâğıt üretimi ve sanatsal uygulamalardaki yeri. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 7(47), 1341–1356. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/idil>.

Karaca, N. (2016). Kültürel bellek ve sanat ilişkisi üzerine bir değerlendirme. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 36, 89–102.

Kahraman, H. B. (2010). Sanatsal gerçeklikler, olgular ve öteleri. Agora Kitaplığı.

Özsoy, V. (2019). Sanat eğitimi bağlamında sürdürülebilirlik ve çevre duyarlılığı. Sanat Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 7(1), 23–38.

Tunalı, İ. (2012). Estetik. Remzi Kitabevi.

Yılmaz, M. (2013). Sanat, çevre ve ekoloji. Ütopya Yayınları.

Yılmaz, N., & Yıldırım, S. (2021). Geri dönüşüm temelli sanat uygulamalarının çevresel farkındalığa etkisi. Eğitim ve Sanat Dergisi, 9(2), 55–70.

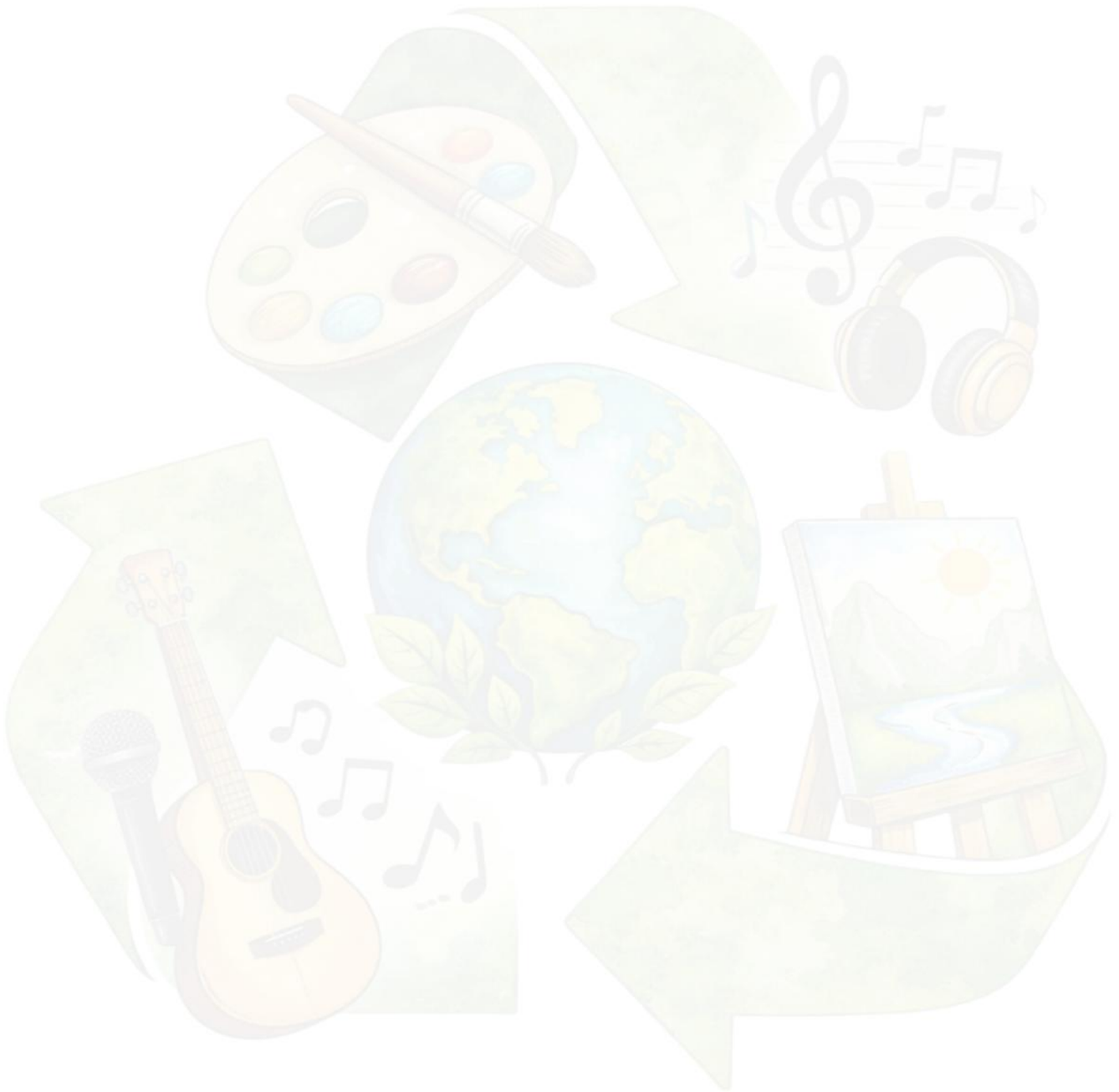
1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Rypkema, D. (2009). The role of heritage conservation in a sustainable economy. In Heritage as an economic stimulus.

Yıldırım, M. (2022). The Importance of Illustration Art in the Transmission of Cultural Heritage and its Comparison with Miniature Art (Unpublished Master's Thesis). Marmara University, Istanbul.

Resistance to Cultural Change and Intercultural Interaction in the Context of Sustainability in Visual Arts Culture

Elif Naz Atay (Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi)

Coşkun Yılmaz (Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Visual arts culture is a dynamic field in which social identities, aesthetic values, and processes of cultural meaning-making become visible. The processes of globalization, digitalization, and increasing intercultural interaction transform the forms of artistic production and circulation; this transformation brings new debates regarding the preservation and sustainability of local cultural codes. Although the concept of sustainability was initially addressed within an environmental framework, today it is also evaluated through its cultural dimension. Cultural sustainability is defined as the capacity of a society to adapt to change while preserving its identity, values, and artistic heritage (Soini & Birkeland, 2014).

According to Hall (1997), cultural identity is not a fixed structure but a formation that is continuously reconstructed. In this context, resistance to cultural change can be evaluated not merely as a conservative reaction, but as a selective mechanism that emerges in the process of redefining identity. Bhabha's (1994) concept of intercultural interaction and hybridity emphasizes that cultural encounters produce new fields of meaning. However, in the literature, studies that address resistance to cultural change in visual arts specifically and holistically from a sustainability perspective are limited.

This study aims to examine, based on the literature, how resistance to cultural change emerges within the culture of visual arts in the context of sustainability and how it is related to processes of intercultural interaction. The main problem of the research is whether cultural resistance plays a supportive or inhibiting role in sustainability within the field of visual arts. The hypothesis of the study is that cultural resistance is not a one-dimensional mechanism of obstruction; on the contrary, it is a selective and transformative process that preserves cultural continuity while laying the groundwork for the formation of new aesthetic syntheses.

Method

This research was designed as a literature-based review study within qualitative research methods.

Articles, books, and conference papers published in national and international academic databases were examined within the framework of the key concepts of cultural sustainability, cultural resistance, intercultural interaction, and visual arts.

In the selection of sources, studies from the last thirty years were prioritized; classical texts that constitute the theoretical foundation of the field were also included. The collected data were evaluated through content analysis and categorized into thematic groups. During the analysis process, conceptual comparisons were conducted; similar and different approaches were identified, and a holistic evaluation was presented. The research aims to develop theoretical inferences through descriptive analysis.

Expected/Obtained Results

The research findings reveal that resistance to cultural change performs a dual function in the field of visual arts. On the one hand, it contributes to cultural continuity by supporting

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

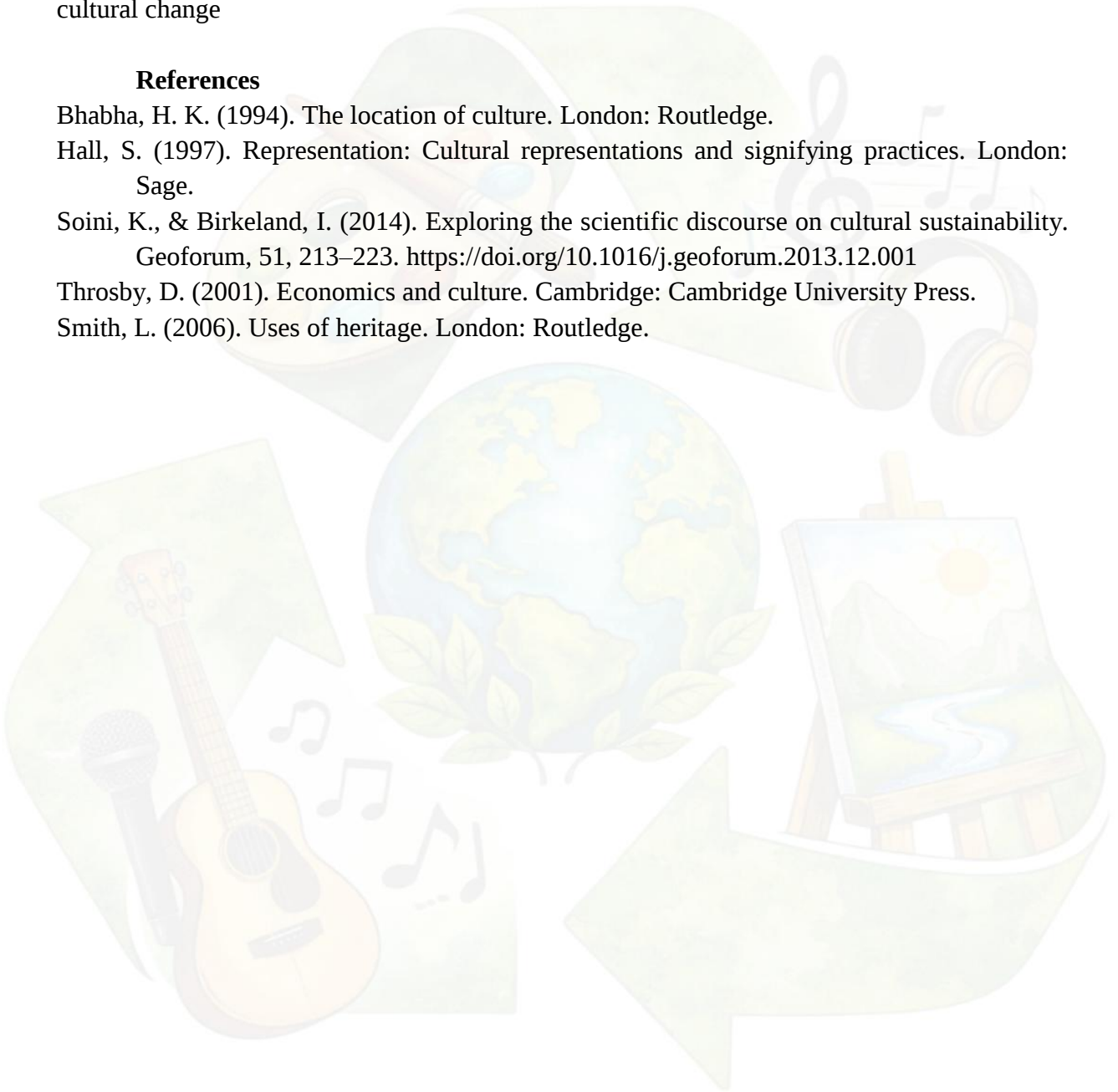
the preservation of local aesthetic codes and cultural identity. On the other hand, it enables the development of innovative forms of expression through hybrid art practices that emerge in processes of intercultural interaction

The sustainability perspective demonstrates that cultural resistance is not an absolute opposition; rather, it is a selective adaptation mechanism. In this context, it is recommended that balanced strategies be developed in visual arts education and cultural policies that both preserve local values and encourage intercultural interaction. The study draws attention to the importance of strengthening cultural awareness and critical thinking skills in art education programs.

Keywords: cultural sustainability, cultural resistance, intercultural interaction, visual arts, cultural change

References

- Bhabha, H. K. (1994). The location of culture. London: Routledge.
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. London: Sage.
- Soini, K., & Birkeland, I. (2014). Exploring the scientific discourse on cultural sustainability. *Geoforum*, 51, 213–223. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2013.12.001>
- Throsby, D. (2001). Economics and culture. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, L. (2006). Uses of heritage. London: Routledge.

Examining Beauty perception in gifted children in the context of Self-perception and artistic Sustainability

Zeynep Aygören (Edirne Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Edirne Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Status and conceptual/theoretical Framework

Art is one of the ways in which the individual expresses himself, as well as a sustainable learning area that allows social values, cultural accumulation and aesthetic understanding to be transferred between generations. Aesthetic perception developed during childhood is one of the main developmental elements that affect the approach of the individual to artistic production processes and the formation of self-perception (Karabulut & Yılmaz, 2021). Gifted children are able to differentiate from their peers in the process of perceiving and making sense of their environment due to their advanced cognitive and creative characteristics; this can lead to the more original shape of the meanings they attach to the concept of beauty. It is stated that the development of aesthetic judgments of children progresses with the processes of cognitive development and may differ with age (Parsons, 1987). For this reason, the study of aesthetic evaluation patterns of gifted children is important both to understand individual identity development and to support the sustainability of artistic thinking skills (Eisner, 2002). Painting is an important means of expression that reflects the cognitive, sensory and psychological processes of children. Children's pictures are considered as a data source that can reveal an individual's world of perception, value judgments and self-formation processes. It is a reminder of what people think and what they think and what they think. Self-perception is a multidimensional structure that expresses how an individual evaluates his own characteristics, competencies and value (Kapıniran, 2014). The aesthetic evaluations of children and the meanings they attach to the concept of "beautiful" are closely related to self-development. In the artistic production of gifted children, it is stated that the original thinking and symbolic expression skills are more prominent from an early age (Winner, 1996).

When literature is examined, it is seen that there are various studies aimed at measuring children's perceptions of aesthetic value (Demirel, 2018), but studies in which beauty perception in gifted children is directly related to self-perception are limited. This demonstrates the potential of the study to fill the gap in the literature. The main problem of the research is to determine how the perception of beauty of gifted children is formed and how this perception relates to self-perception. Problems of research; it is to determine which figures in children's drawings are associated with the concept of beauty and to examine whether there is a thematic relationship between beauty perception and self-perception. The hypothesis of the study is that gifted children develop in parallel because their perception of beauty and their sense of self are influenced by similar psychosocial and developmental factors.

Method

In the research, case study pattern was used from qualitative research methods (Yıldırım & Şimşek, 2018). The work is exploratory and descriptive. The study group of the research consists of a total of 60 students aged between 7 and 13 who are diagnosed with superior abilities, who are studying at Edirne Nefize Çetin Özsoy Science and Art Center. The method of sampling was used for sampling selection. The criterion is based on having a highly skilled

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

diagnosis and being within the specified age range. During the data collection process, students were divided into groups of 5 – 6 people according to their age level and asked themselves, “what do you think is good, who is?” they asked for guidance on how to paint. All participants were provided with the same materials (A4 sheets of paper and 12 sets of dry paint). After the completion of the drawings, semi-structured interviews were conducted with the students and explanations were taken about the meaning of the drawings.

The data obtained was analyzed in line with the opinion of three field experts. The drawings were examined using thematic content analysis from qualitative data analysis methods, common themes were identified and the drawings were classified under the following categories: Imaginary character, family members, friends and social environment, game/cartoon characters, self-representations and genderless elements. In addition, distributions according to gender and class level were evaluated graphically.

Expected/achieved results

Research findings show that gifted students interpret the concept of beauty in an original way, rather than in stereotyped representations, based on their individual experiences and self-perceptions. When children’s drawings were examined, it was determined that the perception of beauty was mostly associated with social relationships, sense of belonging and the figures they identified with. The results support that the perception of beauty and self-perception develop in a way that is related to each other due to the influence of similar developmental and environmental factors. The drawings reveal thematic parallels between children’s aesthetic preferences and their representations of self. The findings that children’s paintings are important indicators of an individual’s cognitive and emotional development also align with studies that emphasize that child development can be understood through art (Lowenfeld & Brittain, 1987).

The findings show that supporting children’s individual aesthetic perceptions in art education processes can contribute to the continuity of artistic expression skills and support the sustainability of art through cultural transfer. Research showing that self-perception is shaped by social experiences and individual evaluation processes supports that aesthetic experiences are related to self-development (Harter, 2012). The study is thought to be a guide for parents and educators to understand the inner world of children. It is recommended to conduct comparative studies with non-gifted students in future research and to support the research with larger sample groups from different regions.

Findings

Beauty and children's work The perception of beauty is the way an individual makes an aesthetic evaluation of objects, people, or concepts around him. Art plays an important role in the sustainability of the aesthetic experience, as a field in which this perception is both produced and reinterpreted (Dewey, 1934; Berleant, 1992). In this context, there is a reciprocal and multilayered relationship between the perception of beauty and sustainable art; elements that are considered “beautiful” can be reinterpreted and acquired different meanings through art (Danto, 1981). This process of transformation works together with environmental sensitivity in sustainable art. The concept of “beautiful”, which changes from individual to individual, supports the continuity of the sustainability of art.

When the gender graphics of the drawn item are examined, it is determined that the pictures drawn by the children who are diagnosed with superior abilities are mostly aimed at

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

drawing figures with gender girls. This situation suggests that, as in the historical process, the tendency to represent the concept of “beautiful” through the female figure continues today.

Imaginary characters (30%): Most children have been shown to draw imaginary characters. This suggests that perceptions of beauty carry an abstract and creative direction. Children are thought to express their aesthetic ideals through their imaginary world. Especially in children aged 10-12 years, it shows that imagination and aesthetic evaluation are combined. Picture 1.1 and picture 1.2 illustrate the imaginary character theme of student studies.

Image 1.1
Gender: Boy
Theme: Imaginary
character
Class: The 7th Class
Age: 13

Image 1.2
Gender: Girl
Theme: Imaginary
character
Class: The 6th Class
Age: 12

Family members (31.67%): The fact that children, especially in the younger age group, portray mothers, fathers or family members under the theme of beauty suggests that their perceptions of beauty are based on emotional bonds. This reveals that the concept of beauty in the early period was shaped by feelings of love, trust and belonging. Picture 1.3 and picture 1.4 illustrate examples of family theme student studies.

Image 1.3
Gender: Boy
Theme: Family
Class: The 2th Class
Age: 7

Image 1.4
Gender: Girl
Family members (Aunt)
Class: The 3th Class
Age: 8

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Friends and the Social environment (18.33%): Children who draw their friends in the context of beauty show the impact of social relationships on their aesthetic perceptions. This is especially associated with the importance of peer relationships during middle childhood (age 11-13). Picture 1.5 and picture 1.6 illustrate examples of student work drawing friends in their social circles.

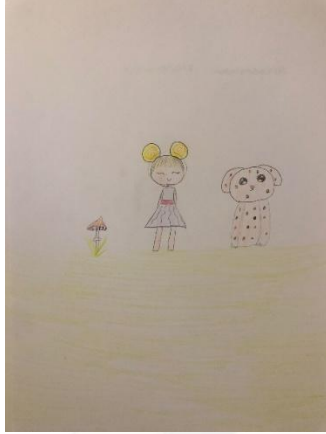

Image 1.5
Gender: Girl
Theme: His friend
Class: The 4th Class
Age: 10

Image 1.6
Gender: Boy
Theme: His friend
Class: The 7th Class
Age: 12

Cartoon and game character (13.33%): The selection of cartoon characters by both female and male students may indicate that media and popular culture are influential in the formation of perceptions of beauty. This is another factor that allows us to see the connection between self-perception and beauty perception, which is influenced by the media and popular culture. We can make the same interpretation to the example of the drawing of the game character in men. Picture 1.7 and picture 1.8 illustrate examples of student studies of cartoon and game characters.

Image 1.7
Gender: Boy
Theme: Cartoon character
Class: The 4th Class
Age: 10

Image 1.8
Gender: Boy
Theme: The game character
Class: The 6th Class
Age: 11

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Gender-neutral elements: The fact that 5% of participants prefer gender-neutral representations points to a different perspective that does not limit the concept of beauty to gender. This view is seen among the students who are older than the students who participated in the study. Image 1.9 shows an example of student work drawing gender-free items.

Children who draw their own images (3.33%): Children who paint their own figures or personal characteristics are thought to have expressed their own perceptions of self in the context of beauty. In this context, it is a reflection of self-confidence or self-perception. For example, when a child portrays himself as "beautiful", it can indicate a positive self-perception. Picture 2.0 shows an example of student work drawing itself.

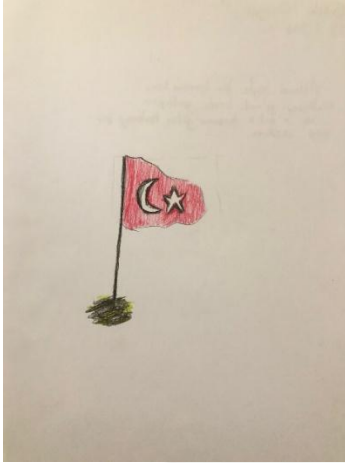

Image 1.9
Gender: Boy
Theme: Gender-neutral
Class: The 7th Class
Age: 13

Image 2.0
Gender: Boy
Theme: Himself
Class: The 2th Class
Age: 8

The relationship between the perception of beauty and sustainable art is not only a matter of aesthetic preference, but also an indicator of meaningful and continuous interaction with the individual's environment. The findings from this study reveal that what children describe as "beautiful" is often shaped around social bonds, emotional closeness, and identification figures. This shows that aesthetic perception is fed from individual experiences and that these experiences are reproduced through artistic production. Sustainable art, not limited only to environmental sensitivity; It is also a process that encompasses cultural, emotional, and cognitive continuity (Kagan, 2011). The representations of beauty that children create from their own experiences can be considered as an element contributing to the sustainability of art. The aesthetic values internalized by the individual increase the motivation for artistic production and support the continuity of the relationship with art (Barrett, 2014).

Research findings show that because gifted children's perceptions of beauty are unique and individual, they can also offer more flexible and creative contributions to sustainable art understanding. In particular, categories such as imaginary characters and gender-neutral representations suggest that children are able to reinterpret aesthetic norms, supporting the transformative and sustainable nature of art. In this context, the diversification of the perception

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

of beauty can be considered as an element that strengthens the sustainability of art by preventing it from adhering to uniform aesthetic understandings.

Keywords: Beauty perception, Self-perception, gifted children, Art Education, aesthetic perception

Bibliography

- Barrett, T. (2014). *Criticizing art: Understanding the contemporary*. McGraw-Hill Education.
- Berleant, A. (1992). *The aesthetics of environment*. Philadelphia, PA: Temple University Press.
- Danto, A.C. (1981). *The transfiguration of the commonplace*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Demirel, I.N. (2018). examination of aesthetic value perceptions of children aged 9 – 12 years. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 312–327.
- Dewey, J. (2005). *Art as experience*. New York, NY: Perigee Books. (Original work published 1934).
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Harter, S. (2012). *The construction of the self: Developmental and sociocultural foundations* (2nd ed.). New York, NY: Guilford Press.
- Kagan, S. (2011). *Art and sustainability: Connecting patterns for a culture of complexity*. Transcript Verlag.
- By the way, S. (2014). Examination of the relationship between adolescents' self-perception and parental attitudes and some variables. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 69–79.
- Karabulut, N., & Yılmaz, M. (2021). The development of aesthetic perception in children and the effect of art education on individual development. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1587–1608.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth* (8th ed.). New York, NY: Macmillan.
- Parsons, M. J. (1987). *How we understand art: A cognitive developmental account of aesthetic experience*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Winner, E. (1996). *Gifted children: Myths and realities*. New York, NY: Basic Books.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Qualitative research methods in social sciences*. Ankara: Outstanding Publishing.

Adaptation of Miniature Art to Modern Art

Ayşegül Altınel (Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Miniature art has historically played a significant role in transmitting cultural memory through its symbolic narrative structure and two-dimensional aesthetic form, visually supporting written texts (Tanındı, 1992; Aslanapa, 1986). Developed within Islamic visual culture, miniature painting established a distinctive artistic language characterized by narrative-centered compositions independent of linear perspective (Grabar, 2001). Historical analyses demonstrate that miniature art functioned not merely as a decorative element but also as a visual carrier of cultural narratives (Jafari, 2018).

Recent studies indicate that miniature art should be considered not only as a historical heritage but also as a dynamic form of expression that can be reinterpreted within contemporary art practices (Kato, 2015; Palta, 2014). Within postmodern artistic discourse, the reinterpretation of traditional art forms has become an important field of discussion in terms of cultural continuity and identity construction. However, existing literature addressing the relationship between miniature art and modern art largely remains at a theoretical level, while practice-based, student-centered studies documenting artistic production processes remain limited.

Although previous studies demonstrate that traditional motifs can be incorporated into contemporary art, the question of how miniature aesthetics can be systematically integrated into modern modes of artistic expression has not been sufficiently addressed. Furthermore, research in this field primarily focuses on professional artists, while the ways in which young individuals experience miniature art as a contemporary expressive medium within educational contexts have received limited attention. Cultural heritage sustainability, however, depends on adapting traditional art forms to new modes of artistic production (UNESCO, 2003; UNESCO, 2021).

This study aims to develop a practice-based research model by integrating miniature art with modern artistic approaches. Rather than remaining limited to theoretical analysis, the research places original artistic production at its center and documents the process through aesthetic, conceptual, and pedagogical perspectives. The primary objective is to refunctionalize miniature art within contemporary art and to develop an original visual language bridging tradition and modernity. The research question asks how miniature art can be integrated into modern artistic understanding and what contributions this integration may provide to contemporary artistic production. The hypothesis proposes that combining the aesthetic and narrative characteristics of miniature art with the conceptual and experimental structure of modern art can generate a contemporary and original expressive language.

Method

The study is a practice-based, exploratory research grounded in artistic production. While the research universe consists of traditional miniature art and contemporary practices within modern art, the study group includes original artworks produced by the researcher as well as selected examples from contemporary artists. Purposeful sampling was employed, selecting works that establish a relationship between miniature aesthetics and contemporary

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

artistic language. The research is based on a practice-based research approach in which artistic production itself functions as a method of inquiry (Candy & Edmonds, 2011; Sullivan, 2010).

Data collection involved literature review, artwork analysis, visual documentation, and applied production techniques. During the design process, traditional miniature techniques were implemented using materials such as paper, ink, and gouache paint and were subsequently reinterpreted through digital editing tools. The production process followed systematic stages including sketching, composition development, coloring, and finalization. The produced artworks were evaluated in terms of formal qualities, expressive language, and conceptual structure. Data were analyzed using descriptive analysis and interpretative content analysis to qualitatively examine the modes through which miniature aesthetics integrate with modern art.

Findings / Expected Results

The findings indicate that when traditional miniature art is integrated with modern artistic approaches, it can generate an original expressive language in aesthetic, narrative, and conceptual terms. The artistic applications conducted within the study demonstrate that the detailed structure, symbolic language, and two-dimensional compositional principles of miniature art can be transformed in harmony with the experimental techniques and conceptual approaches of contemporary art. These results suggest that miniature art should be considered not only as a historical form but also as an effective medium for conveying contemporary social and cultural themes.

The findings further reveal that combining traditional techniques with modern modes of expression enhances creative thinking processes and increases awareness of cultural heritage. Reinterpreting miniature aesthetics within a contemporary context strengthens the relationship between tradition and innovation. Moreover, conducting the artistic production process through a practice-based approach provides a pedagogical model that supports experiential learning.

Based on the results, it is recommended that traditional arts be more extensively integrated into contemporary art education programs, interdisciplinary practices be expanded, and miniature art be disseminated through digital production environments. This approach is considered to offer an art education model that contributes to the sustainability of cultural heritage.

Keywords: Miniature art, contemporary art, cultural heritage, artistic production, visual narrative

References

- Aslanapa, O. (1986). *Türk sanatı tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Candy, L., & Edmonds, E. (2011). The role of the artefact and frameworks for practice-based research. *Leonardo*, 44(1), 63–69.
- Grabar, O. (2001). *Islamic visual culture, 1100–1800*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jafari, E. (2018). Minyatür sanatının etimolojik ve kavramsal gelişimi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 27, 25–40.
- Kato, G. (2015). Minyatürün ruhu: Gelenekten moderniteye bir yolculuk. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(2), 45–56.
- Palta, A. (2014). Geleneksel Türk minyatür sanatının çağdaş yorumları üzerine bir inceleme. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(2), 85–98.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

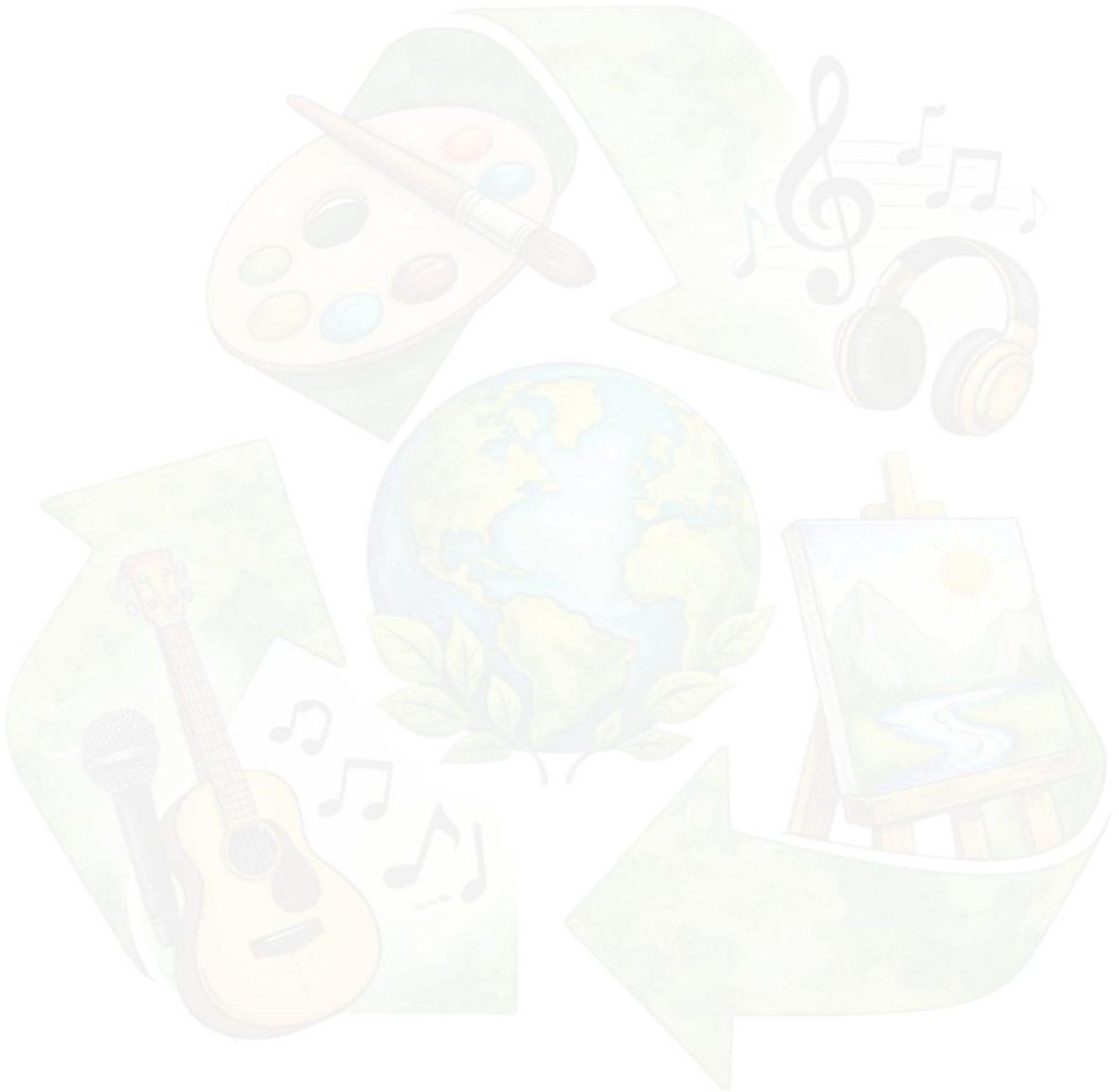
16-18 NİSAN 2026

Sullivan, G. (2010). *Art practice as research: Inquiry in visual arts* (2. baskı). Thousand Oaks, CA: Sage.

Tanıncı, Z. (1992). *Osmanlı minyatür sanatı*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. Paris: UNESCO.

UNESCO. (2021). *Revitalizing Islamic miniature painting in the digital age*. Paris: UNESCO.

An Examination of Indoor and Outdoor Spatial Perception in the Drawings of Gifted Children

Duru Uzunca (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Kevser Öncül (Şehit Nefize Çetin Özsoy Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

From early childhood onward, individuals engage in processes of perceiving, interpreting, and forming mental representations of their environment. Spatial perception, which develops during childhood, is shaped through the interaction of cognitive development, emotional experiences, and environmental influences. Space is therefore considered not merely a physical environment but also a psychological and cognitive structure that gains meaning through individual experience (Lang, 1987; Tanyeli, 2000). In this context, children's drawings are regarded as an important expressive medium revealing how individuals perceive and interpret their surroundings (Yavuzer, 1995). Children's drawings provide significant developmental data by illustrating how they organize spatial relationships and make sense of environmental experiences.

Gifted children possess advanced abstract thinking, problem-solving, and creative expression skills compared to their peers. These characteristics may lead to differences in how they perceive and represent space (Ministry of National Education, 2018). According to Piaget's theory of cognitive development, children gradually develop systematic understandings of relationships between objects and space, forming increasingly complex mental spatial representations throughout developmental stages (Piaget, 1964; Piaget & Inhelder, 1967). Representing space on two-dimensional surfaces is directly related to the development of spatial reasoning skills. In this process, the diversity of children's environmental experiences plays a determining role in the development of spatial perception and representation abilities.

Spatial experiences acquired during childhood influence individuals' spatial memory and environmental awareness later in life. Tuan (2004) emphasizes that space transforms into a meaningful "place" through emotional attachment and lived experience. Outdoor experiences, in particular, have been shown to support attention, cognitive flexibility, and exploratory behavior in children (Ulset et al., 2017). For gifted children, outdoor environments provide unstructured learning opportunities that foster creativity and independent thinking processes (Roeper & Clark, 2023). Therefore, examining spatial preferences in children's artistic productions is considered important for understanding both cognitive development and the artistic reflection of environmental experiences.

The aim of this study is to examine how gifted third- and fourth-grade students construct indoor and outdoor spatial perception in their drawings. The study seeks to answer the following research questions:

- Is there a difference between gifted children's indoor and outdoor spatial perceptions?
- Does spatial perception differ according to gender?

The hypothesis of the study proposes that outdoor spatial representations will be more dominant in the drawings of gifted children and that spatial preferences may vary according to gender.

Lang, J. (1987). *Creating architectural theory: The role of the behavioral sciences in environmental design*. New York, NY: Van Nostrand Reinhold.

Ministry of National Education. (2018). *Regulation on special education services*. Official Gazette of the Republic of Türkiye (No. 30471).

Piaget, J. (1964). Development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176–186.

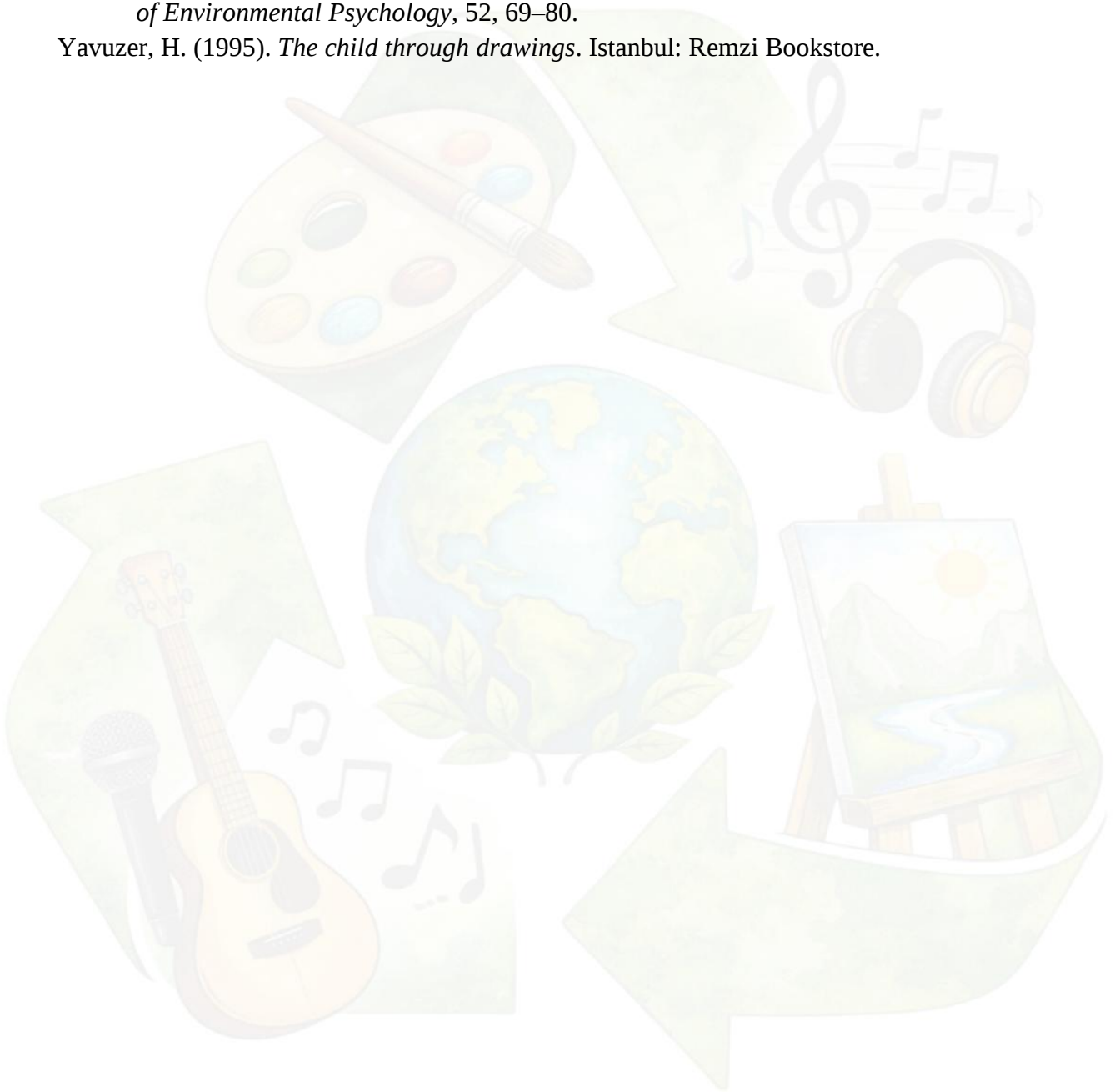

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

- Piaget, J., & Inhelder, B. (1967). *The child's conception of space*. New York, NY: W. W. Norton & Company.
- Roeper, A., & Clark, B. (2023). The outdoors as a rich learning environment for the gifted and talented: A conceptual framework. *Journal of Advanced Academics*, 34(2), 150–165.
- Tanyeli, U. (2000). *The concept of space in architecture*. Istanbul: YEM Publishing.
- Tuan, Y. F. (2004). *Space and place: The perspective of experience* (Turkish trans.). Istanbul: Everest Publishing.
- Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bekkhus, M., & Borge, A. I. H. (2017). Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development. *Journal of Environmental Psychology*, 52, 69–80.
- Yavuzer, H. (1995). *The child through drawings*. Istanbul: Remzi Bookstore.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

The Effects of AI-Generated Art on Sustainability and the Art Ecosystem

Tuna Yamaner / Pendik Bilim ve Sanat Merkezi

Kardelen Şensoy Gönül / Pendik Bilim ve Sanat Merkezi

Abstract

This study aims to examine the effects of AI-generated art on sustainability and the art ecosystem. In recent years, the widespread use of AI-supported image generation tools has created significant changes in artistic production in terms of speed and cost efficiency. However, this transformation should not be viewed solely as technological progress; it must also be evaluated within ethical, economic and environmental dimensions.

The concept of sustainability in art does not only refer to environmentally friendly production; it also includes cultural continuity, economic balance and the protection of creative labor. The fact that AI systems are trained on large-scale datasets has raised debates regarding copyright and ethical concerns about how artists' works are used (Creative Commons, 2025; World Intellectual Property Organization, 2023). Furthermore, automation in areas such as design and illustration has the potential to reduce demand for human labor, which may create professional sustainability challenges, particularly for freelance artists (Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence, 2025).

From an environmental perspective, the energy and water consumption of data centers that operate AI systems reveal the indirect environmental costs of digital production (MIT Climate Portal, n.d.). This situation challenges the assumption that digital art is always environmentally friendly.

This research is a qualitative literature review. The findings indicate that AI-generated art presents both opportunities and risks. Establishing a sustainable art ecosystem requires ethical data practices, protection of artists' rights and the development of energy-efficient technologies.

Keywords: artificial intelligence, sustainable art, digital labor, data centers, art economy

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

In recent years, the widespread use of AI-supported image generation tools has created a significant transformation in artistic production processes. The ability to produce visual content within seconds through text prompts has increased production speed; however, this development has also introduced ethical, economic and environmental debates. "Sustainability in art" is not limited to environmental protection; it also includes cultural continuity, economic justice and the protection of creative labor. Therefore, the question of whether AI-generated art contributes to a sustainable art ecosystem or poses a risk to it has gained importance.

AI systems are trained using large-scale datasets. The inclusion of artists' works within these datasets has led to discussions regarding permission and copyright. Creative Commons (2025) emphasizes the need for transparency in defining the conditions under which content is used in AI training processes. Similarly, the World Intellectual Property Organization (2023) states that the relationship between artificial intelligence and intellectual property remains globally debated, particularly concerning the role of human contribution and data sources in the

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

production process. As a result, concepts such as the “invisibility of labor” and “digital labor exploitation” have become more prominent within artistic discussions.

From an economic perspective, while AI technologies may create cost advantages for institutions by accelerating workflows in fields such as design and illustration, they may also generate income pressure for freelance artists. The AI Index Report published by the Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence (2025) demonstrates that AI applications are transforming labor markets and creating the need for new skills in certain professions. If speed becomes more valued than originality in artistic production, the long-term quality of cultural production may also be affected.

Environmentally, AI systems rely on data centers that consume substantial amounts of energy and require water for cooling processes. MIT Climate Portal (n.d.) highlights the necessity of evaluating the climate and energy impacts of digital technologies. Therefore, the assumption that digital production is always more environmentally friendly must be questioned. From a creativity perspective, AI systems generate outputs by reorganizing existing data, which raises new questions regarding originality, artistic identity and cultural diversity.

The aim of this study is to examine the environmental, economic and cultural impacts of AI-generated art within the framework of sustainability and to discuss its potential long-term consequences for the art ecosystem.

Method

This study was prepared as a review and is based on qualitative literature analysis. During the review process, institutional reports and reliable sources were examined using keywords such as “AI-generated art,” “art and sustainability,” “digital labor,” “copyright,” “data centers energy,” and “water use.” In selecting sources, priority was given to institutions directly related to the subject, including Stanford HAI, MIT Climate Portal, Creative Commons and WIPO.

The collected information was evaluated through a thematic analysis approach. The findings were categorized under three main themes: (1) economic impacts (labor, income and production models), (2) environmental impacts (energy and water consumption and indirect carbon footprint), and (3) cultural and creative impacts (originality, cultural diversity and artistic identity). In addition, consistency among different institutional pages was checked, and (n.d.) was used for sources without publication dates. In-text citations were formatted according to APA-6, and references were organized following the institution–year–title–URL format.

Findings

The literature review indicates that AI-generated art presents both opportunities and risks. Economically, while fast and low-cost production offers advantages, it may reduce the value of human labor in certain artistic fields. The Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence (2025) report reveals that AI applications have a transformative impact on labor markets. This transformation may create uncertainty in income stability and professional security, especially for freelance and project-based artists.

From an environmental perspective, although digital production may reduce physical waste, the energy and water consumption of data centers constitute a significant environmental cost (MIT Climate Portal, n.d.). The long-term operation of high-performance AI models increases energy use and strengthens sustainability concerns.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Culturally and ethically, uncertainties regarding copyright and data usage remain major issues for sustainable artistic development (Creative Commons, 2025; World Intellectual Property Organization, 2023). The reinterpretation of existing artworks by AI systems requires a reconsideration of originality and artistic identity.

In conclusion, establishing a sustainable art ecosystem requires ethical data practices, protection of artists' rights, transparent algorithmic processes and the development of energy-efficient technologies.

References

- Brynjolfsson, E. (n.d.). Home. Retrieved from MIT Climate Portal website: <https://climate.mit.edu/>
- Clark, J. (2023). IP and Frontier Technologies. Retrieved from frontier-technologies website: <https://www.wipo.int/en/web/frontier-technologies/artificial-intelligence/index>
- Gil, Y. (n.d.). Research. Retrieved from Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence website: <https://hai.stanford.edu/research>
- Paul, Y. (2025, June 25). AI and the Commons - Creative Commons. Retrieved from Creative Commons website: <https://creativecommons.org/ai-and-the-commons/>
- Perrault, R. (2025). AI Index | Stanford HAI. Retrieved from Stanford.edu website: <https://hai.stanford.edu/ai-index>
- Weizenabum, J. (n.d.). home | Berkman Klein Center. Retrieved from cyber.harvard.edu website: <https://cyber.harvard.edu/>

Contemporary Interpretations of Myths: The Reconstruction of the Noah's Flood Narrative

Beril Ece Şentürk (Toroslar Bilim ve Sanat Merkezi)

Çiğdem Bakar (Toroslar Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Mythology is one of humanity's oldest forms of narrative. Throughout history, people have felt the need to make sense of natural phenomena, social changes, and human relationships. This need has played a significant role in the emergence of mythological narratives. Ancient societies did not perceive elements of nature such as the sky, the earth, wind, the sun, and the sea as ordinary entities. Instead, they associated these elements with supernatural powers. Thus, they attributed divine meanings to natural forces and envisioned them as sacred beings (Başar et al., 2021; Batu & Baş, 2025).

Studies focusing on the Flood myth show that this narrative is a universal motif present in all monotheistic religions, depicting the punishment of evil and moral corruption on earth by a great deluge sent by a divine power. Comparative findings in the literature acknowledge the fundamental similarities among sacred texts while emphasizing the unique theological nuances of each belief system. In Judaism and Christianity, the rainbow that appears after the Flood is presented as a symbol of the covenant between God and humanity. In the Islamic narrative, the Ark's coming to rest on Mount Judi and Noah's process of warning his people (tabligh, or conveying the divine message) are emphasized. The fundamental unanswered question in this field is why this structurally similar story has served as the basis for different "lessons" in the moral construction processes of different societies.

This study aims to use mythology as an interdisciplinary learning tool in contemporary educational settings, enabling middle school students to recognize the concept of myth, relate the universal themes of myths to present-day social contexts, and express this process through creative production. The story of Noah's Flood, a universal theme in both mythology and religion, has been addressed for centuries in various branches of art as a vehicle carrying religious, moral, and political messages. Artists have typically depicted this legend iconographically through specific stages such as the construction of the Ark, the boarding of animals, the terror of the Flood, the dove's return with an olive branch, the disembarkation, and the offering of thanksgiving sacrifices (Kubat, 2020). Within this framework, the study seeks to answer the following research problem: "How does a mythology-based, interdisciplinary art activity focused on story writing and illustration reflect middle school students' abilities to relate the myth of Noah's Flood to contemporary social contexts and to make these relationships visible through creative artistic expression?"

Existing sources indicate that myths are humanity's attempts to explain the universe, nature, and existence in periods when scientific explanations were not available. Research findings show that the Flood myth is fundamentally structured around themes such as humanity's moral corruption, a great deluge as divine punishment, the selection of a virtuous individual (Noah), and the continuation of life through an ark. In Christian and Jewish traditions, the "rainbow" after the Flood symbolizes a covenant between God and humanity that such a catastrophe will not occur again. In Islam, however, it is stated that the Ark came to rest

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

on Mount Judi, whereas contemporary versions of the Torah and many Western scholars argue that this location is Ararat (Mount Ağrı); the event is presented as a moral lesson emphasizing patience, proclamation, and the destruction of the unbelievers (Gülenç, 2021). Although different religions share the same core narrative, the moral lessons derived from this story such as obedience, responsibility, repentance, and faith and their symbolic meanings vary.

Existing studies have generally focused on the textual similarities of these narratives. However, the question of how a narrative originating from the same root has transformed into such different moral lessons and social value systems within different belief traditions requires deeper comparative analysis.

This study differs from others by addressing the Flood myth not merely as a disaster story but, as indicated in the literature, through the lens of the “changing lessons derived from this narrative.” Rather than narrative similarity, it focuses on the distinctive functions of symbols (the rainbow, Mount Judi, the Ark) in different belief systems and comparatively analyzes their roles in moral construction processes.”

Method

This study was designed as an applied art education research project that brings mythological narratives together with contemporary visual representations. It is based on an exploratory and descriptive qualitative research design examining the reconstruction of myths within contemporary social contexts and the materialization of this process through visual art-based creative products.

The research group consists of 13 sixth- and seventh-grade students attending the Toroslar Science and Art Center. Participants were selected through purposive sampling. Considering their age group and course context, students voluntarily participated in the mythology-themed activity.

Initially, students were provided with a brief presentation on the concept of myth and its cultural and social functions. They were then asked to write short stories by relating the Noah’s Flood myth to contemporary disaster scenarios and savior figures while preserving its fundamental structure. The stories and descriptions produced by the students were analyzed, and illustrations appropriate to these narratives were created by the researcher through pictorial storytelling. These works were compiled into a catalog.

As a data collection tool, the students’ short stories were analyzed using thematic analysis, one of the qualitative data analysis methods. The stories were examined through themes such as types of disasters, savior figures, spatial and vehicle depictions, and preferences in color and composition, in order to explore students’ mythological imagination and creative thinking patterns. The findings were transformed into an exhibition-ready visual design under the title “The Reconstruction of the Noah’s Flood Narrative.” This process enabled participants to visualize their reinterpretations of mythological elements through contemporary symbols.

Figure 1. B.E.Ş.

Expected/Obtained Results

The results of the thematic analysis conducted within the scope of the research are presented below.

Table 1. Findings Related to the Theme of Disaster Type

Type of Disaster	f	%
Natural disaster (flood, hurricane, sea level rise)	5	38,5
Technological collapse (electricity, artificial intelligence, phone systems)	4	30,8
Global war / political crisis	2	15,4
Space threat / planetary collision	2	15,4

The most dominant type of disaster in the stories was nature-based destruction.

Table 2. Findings Related to the Theme of Savior Figures

Type of Savior	f	%
Scientist / engineer	6	46,2
Divine figure (God)	3	23,1
Mythological figure (Noah)	3	23,1
Chosen leader / individual	4	30,8
Anti-hero / powerful figure	1	7,7

An examination of Table 2 shows that the most dominant theme is the scientist figure; however, divine and mythological narratives remain strongly represented.

Table 3. Findings Related to the Theme of Setting and Solution

Setting	f	%
Space / Mars / Rocket	7	53,8
Sea / Water / Flood environment	5	38,5
Shelter / Underground	3	23,1
Laboratory	3	23,1
Ark (Noah model)	3	23,1

Space-themed settings were used most frequently in the stories.

Table 4. Findings Related to the Theme of Tools

Tool	f	%
Rocket / Spaceship	6	46,2
Electrical system	3	23,1
Phone / Social media	2	15,4
Poison / Biological weapon	1	7,7
Weapon / Bomb	2	15,4
Protective capsule	1	7,7
Hurricane machine	1	7,7

It is evident that space-themed tools were most frequently used and that multiple tools were often incorporated within a single narrative.

Table 5. Findings Related to the Theme of Resolution

Resolution Type	f	%
New beginning / Rebirth	10	76,9
Establishment of divine order	2	15,4
Power-centered governance	1	7,7

In 10 out of the 13 stories, the narrative concluded with a theme of rebirth.

As a result of the thematic analysis, it was observed that disaster narratives were predominantly constructed on a global scale, while solutions were largely developed through technology-based means. Mythological elements were reinterpreted alongside modern perceptions of crisis. The disaster–purification–new beginning cycle emerged as a common narrative structure in the majority of the stories. These findings demonstrate that students simultaneously employed contemporary crisis perceptions and symbolic modes of thinking rooted in cultural memory.

In the continuation of the research process, it is planned to incorporate into the analysis the visual works prepared by the researcher based on these stories. A digital e-catalog, in which the stories and illustrations will be presented together, is currently being prepared. This work is

expected to present the relationship between narrative and visual representation in a more holistic manner.

In light of the findings, it is recommended that interdisciplinary workshops be planned to help students develop their conceptions of crisis and resolution from a critical perspective. In particular, creative writing and visual design activities themed around “healing the world” rather than “escaping from the world” may emphasize concepts such as sustainability and responsibility. In addition to generating disaster scenarios, students may be encouraged to design future visions centered on solutions and social solidarity. When associated with an art-based learning approach, this process rests on a stronger pedagogical foundation. Art-supported workshops and e-catalog projects prepared within this framework may help students reconsider disaster narratives not merely as constructs of destruction but also in the context of social healing and the construction of a shared future.

Studies demonstrate that myths are sacred narratives created by humans to make sense of the universe, nature, and human existence during periods when scientific explanations were not yet available. These works indicate that the purpose of myths is not to prove the factual reality of events but to explain concepts such as good and evil or the reasons for humanity’s place in the world. Analyses conducted specifically on the Flood myth confirm that this narrative constitutes a universal motif present in all monotheistic religions, addressing the punishment of moral corruption and evil on earth by a divine force through a great flood.

The most significant finding of the study is the adaptability of the Flood myth’s universal “punishment and purification” framework to the modern era. The storytelling and illustration process demonstrated that myths continue to fulfill their function of explaining humanity’s place in the world rather than proving the factual reality of events. In modern adaptations, the concept of “moral corruption” found in ancient texts corresponds to themes such as environmental disasters or digital misinformation, while the symbol of the “ark” transforms into a shelter or a form of collective consciousness. Consequently, it has been determined that the distinctive lessons conveyed by each religion through this myth still resonate within the ethical quests of modern individuals. This study confirms that myths are not merely stories about the past but functional instruments employed in the construction of belief systems and social values.

Keywords: mythology, interdisciplinary learning, visual arts.

References

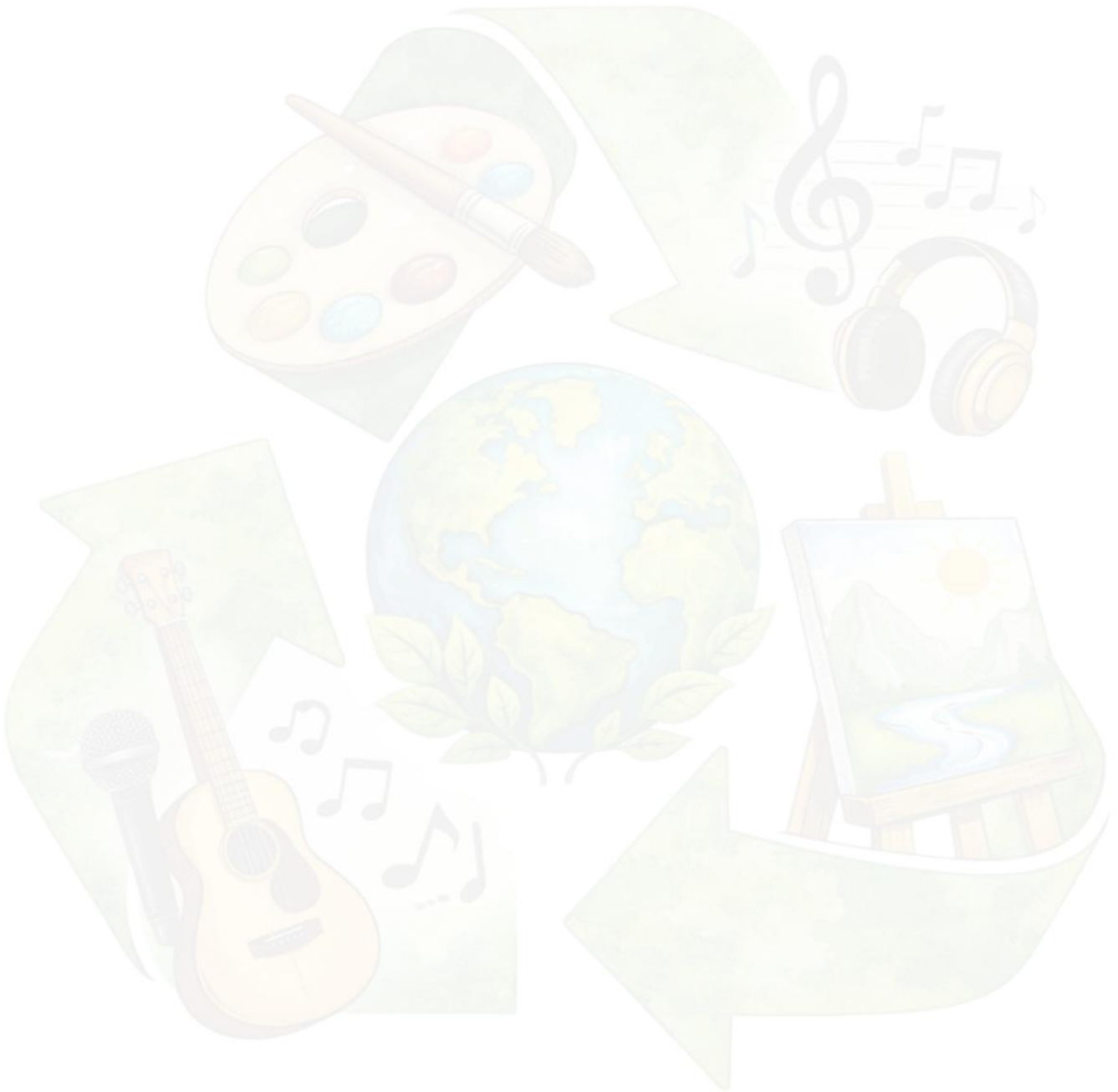
- Başar, G., Yıldız, E. M., & Başar, E. (2021). Resim sanatında Antik Yunan mitolojisi ve Dionysos. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(78), 3348-3360.
- Batu, T., & Baş, A. (2025). Eros ve Psyche Mitinin Sanatta Temsili: Psikolojik Kuramlar Perspektifinden Disiplinlerarası Bir İnceleme. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 7(18), 179-201. <https://izlik.org/JA39FW72MC>
- Kubat, L. (2020). Tufan Betimlemesi ve Sanattaki Yansımalarından Örnekler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 221-244.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
14-15 NİSAN 2026

- Gülenç, A. (2021). Son Dönem Osmanlı Tarih ve Coğrafya Kaynaklarında Cudi Dağı ve Nuh Tufanı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 213-232.
- Makhmudjonova, G., & Durmuş, G. Ü. R. (2022). Kültürel Ve Dini Etkileşimin Resim Sanatına Yansımalarının Analizi: 14.-15. Yüzyıla Ait El Yazmalarında Nuh'un Gemisi. *Academic Perspective Procedia*, 5(1), 26-36.
- Özsoy, İ. D. N. (2024). Nuh Tufanı Üzerine. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 4(21), 3649-3658.

Intellectual Transformation of Literature, Physical Transformation of Art: An Educational Model Focused on Miniature and Sustainability

Yasemin Şentürk (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Ayşe Çevirgen (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Abstract

Literary genres are fundamental tools that develop language skills and critical thinking at all levels of education, classified by their modes of expression, subject matter, and scale. These texts create a powerful space for transmission that gives meaning to the individual's bond with cultural heritage and society. Although miniature art has traditionally been identified with epic and religious texts (such as the *Shahnameh* and *Siyer-i Nebi*), this study brings modern literature together with traditional techniques by centering on the "Legend of Köroğlu" from Yaşar Kemal's *Three Anatolian Legends*. The Legend of Köroğlu is a deeply rooted narrative that contains supernatural elements, such as the "water-sourced winged horse" motif in Turkish mythology, symbolizing the transformation of myths into folk tales.

The study addresses the concept of sustainability in art through two dimensions. In terms of cultural sustainability, it emphasizes that miniature art is not merely a decoration of the past but a living language for interpreting modern works. Regarding environmental sustainability, the recycling of waste paper was aimed at creating social awareness. New and sustainable surfaces prepared from pulps obtained from used paper formed the ground for miniature studies. Thus, the intellectual transformation of literature and the physical transformation of paper were combined through an interdisciplinary approach.

During the application process, mythological events and heroes in the Legend of Köroğlu were examined with a critical perspective. Original drawings based on the text were transferred to recycled surfaces by adhering to traditional miniature techniques such as hierarchical arrangement, two-dimensional structure, and shadowless coloring. Consequently, it is anticipated that this approach will offer an innovative educational model that enables students to recognize cultural heritage, gain environmental awareness, and produce original artistic products by establishing links between different disciplines.

Keywords: Sustainability in art, miniature art, literary texts, recycling, interdisciplinary learning.

Introduction

Importance of the Research

The expression of novels, legends, emotions, and ways of thinking inherited from the past is vital for the continuity of a nation's culture. Just as many nations in the world have distinct cultures, Turkish culture has a unique and deep-rooted structure. Legends emerging from societal life and miniatures carrying the quality of historical documents are among these cultural products. Therefore, introducing, learning, and keeping these legends and miniatures alive is of great importance in ensuring students reflect on the significance of these arts.

Assumptions and Limitations

- It is assumed that directing students toward broad subject areas and establishing connections with different disciplines—in addition to developing their

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

reading, listening, writing, and speaking levels through written works—will be effective in the learning process.

- It is assumed that the traditional miniature technique is a sufficient and aesthetic tool for visualizing a modern literary work.
- This study is limited only to the "Legend of Köroğlu" section of Yaşar Kemal's book *Three Anatolian Legends*.
- The visual application process is limited only to the miniature technique among traditional arts.

Conceptual Framework

Miniature Art and Technique

Miniatures are book illustrations placed within the text to explain it. Derived from the Latin word "*minium*" (red lead), this art form lacks European perspective, light, and shadow. Its most significant feature is showing the subject completely; the absence of depth is suitable for the aesthetic structure of miniature. In terms of technique, it is essential to arrange figures so they do not overlap, determine the size of individuals according to their level of importance, and use colors without seeking light and shadow effects.

Environmental Sustainability and Waste Paper

Paper is a material with high economic value. Recycling it provides savings in raw materials across many fields. Recycling used paper, cardboard, and egg cartons not only contributes to the economy but also fosters environmental consciousness.

Yaşar Kemal and the Legend of Köroğlu

Yaşar Kemal is a writer who profoundly understands and analyzes the world, human nature, and society. His understanding of the novel rises on a "humanistic discourse." The Legend of Köroğlu, which he interpreted, starts with the story of a "gray horse with extraordinary powers emerging from the sea." In Turkish cosmology, the horse is the animal personification of the water element.

Method and Application

This study blended book review, design, and application methods in accordance with a qualitative research design, placing the principle of sustainability at the center.

Problem Statement: Traditionally, miniature art has integrated with epic and religious palace texts. The main problem of this research is to question how miniature art can break out of these classical patterns and harmonize with Yaşar Kemal's *Legend of Köroğlu*, a modern and socially realistic work.

Application Process:

Preparation: Waste papers and egg cartons were collected and turned into pulp to create original handmade paper surfaces.

Visualization: Specific scenes from the novel were selected:

The scene describing the Gray Horse (Kır At) emerging from the sea.

Koca Yusuf holding the foal in his arms, ensuring its feet did not touch the ground for three days.

The Bolu Beyi ordering Koca Yusuf's eyes to be blinded with a hot iron (mil).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Conclusion and Discussion

Visualizing legends through an interdisciplinary approach not only develops students' imaginations but also directs them toward new forms of expression. This artistic synthesis creates an effective method for transferring intangible cultural heritage to younger generations. By blending traditional arts with modern educational methods, cultural values are carried into the future as a living heritage.

Recommendations

Visualizing sections of books in Visual Arts classes through miniature or different techniques will improve students' interpretation skills.

Using interdisciplinary learning in educational environments will provide students with higher-order thinking skills.

This model, where literary texts are supported by visual arts, supports both academic success and cultural continuity.

References

- Ayhan, M. S. ve Arslan, M. (2014). Edebi metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerinin gelişimine etkisi. *Samsun Sempozyumu Bildirileri*, Samsun.
- Aytaş, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Millî Eğitim Dergisi*, (170), 54-66.
- Çalışır, G. (2016). *İletişim boyutuyla efsaneler: Erzincan efsaneleri üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde edebî metnin yeri ve anlamı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (14), 1-12.
- Çoruhlu, Y. (2002). *Türk mitolojisinin ana hatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Dalyan, A. (2007). *Yaşar Kemal'in destansı romanları üzerine bir inceleme* (Doktora tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs.
- Demir, C. (2023). *Geri dönüşümde atık kağıtların enstrüman yapımında değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Demir, S. S. (2022). *Minyatür resmi nasıl anlatılır: İngiliz Kütüphanesi (British Library) Nizami-i Gencevi İskendername örneği*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Kemal, Y. (1987). *Üç Anadolu efsanesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Keskiner, C. (2008). *Minyatür kitabı*. İstanbul: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kibar, K. (2014). *Minyatür uygulamalarında öykü tamamlama tekniğinin öğrenci yaratıcılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Şeker, A. (2019). *Yaşar Kemal'in romanlarının sosyolojisinde insan sevgisi ve değerinin varoluşsal kaynakları* (Yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Uzun, Y. (2010). *Edebiyat öğretiminde kullanılan teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yavuz, M. (2021). *Yaşar Kemal'in öykülerinde değerler* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, S. (2014). Türk mitolojisinde bilgelik kavramı. *Türk Dünyası Bilgeleri Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması Bildirileri* içinde (ss. 155-168). Eskişehir: Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı

The Spiritual and Technical Construction of Art in Artificial Intelligence

Irmak Öztürk (Düziçi Bilim ve Sanat Merkezi)

Sema Çetin (Düziçi Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Since the dawn of human history, art has served as a means through which individuals interpret the world, express their aesthetic concerns, and materialize their existential struggles. In Ancient Greece, art was regarded as a craft and technical skill (*techne*); during the Renaissance it became associated with the concept of “genius,” underwent a formal revolution with modernism, and today has reached the boundaries of digital reality (Sarı, 2018). However, the emergence of artificial intelligence (AI) technologies capable of producing artistic outputs has initiated a new era that challenges the ontological foundations of art. With its abilities to learn, predict, and synthesize complex data, AI appears to have taken the monopoly of “creativity” from human beings. This situation has opened serious debate within the historical continuity of art regarding the concept of the “artist” and the “spiritual” dimension of artistic production.

A review of the existing literature shows that technical approaches pioneered by scholars such as Boden (2004) tend to reduce creativity to a cognitive mechanism, while theorists such as Manovich (2018) address the issue primarily within the context of digital culture through media and data regimes. However, these approaches leave aside the existential dimension of art and the phenomenological tension of the artist, often referred to as the “anxiety of creation.” Concepts such as “aura,” “truth,” and “spiritual uniqueness,” introduced by classical aesthetic theorists like Heidegger (2011), Danto (1964), and Benjamin (2012), have not yet been systematically confronted with the technological subject of art in the age of artificial intelligence.

At this point, the fundamental problem is the extent to which artificial intelligence—“nourished” and developed through artists’ works—can imitate the human error, emotional depth, and conceptual emergence that lie at the core of art. While AI can construct aesthetic forms by establishing flawless correlations among data sets, it remains unclear where it stands within the spiritual process of “becoming” that constitutes the essence of art and at what level it can interact with these processes. The disappearance of creativity in art and the risk of “emotionless art” (Öze & Yurdbekler, 2022) challenge the moral and spiritual position of the human factor in the production process (Akdoğan, 2001). This transformative effect of artificial intelligence on artistic labor places the question of whether art in a digitalizing world is a “spiritual release” or a “software- based enterprise” at the center of this research (Yücel, 2024). The main research question is whether outputs produced by artificial intelligence can reach the ontological depth of traditional art, which represents the expression of the human spirit. Our hypothesis is that AI is not a source of “inspiration,” but rather an advanced attempt at correlation and imitation.

Method

This study is designed as a qualitative review that examines the artistic production capacity of artificial intelligence from a philosophical and aesthetic perspective. In order to understand the relationship between the historical transformation of art and digital reality,

descriptive analysis and comparative content analysis methods were used together (Yıldırım & Şimşek, 2016). While determining the methodological framework of the study, the approaches of Creswell and Poth (2018), which emphasize the systematic interpretation of data in qualitative research designs, were adopted.

During the data collection process, classical aesthetic theories that define art as a “human endeavor” and a “spiritual expression” (Heidegger, Benjamin, Danto) were first examined.

Subsequently, Margaret Boden’s (2004) theory of “algorithmic creativity” and the technical operating mechanisms of artificial intelligence were analyzed. The general framework of artificial intelligence in the fields of education and application was drawn upon using the findings of Arslan (2020).

In the analysis phase, the logical correlations established by artificial intelligence among data sets were compared with the intuitive and emotional processes found in human art. Without resorting to any numerical data collection tools, a critical perspective was developed through existing academic texts, contemporary examples of AI-generated art, and ethical discussions. Whether artificial intelligence performs art as a genuine act of “creation” or merely as a technical attempt at imitation was interpreted through a phenomenological perspective.

Expected / Obtained Results

The main findings of the research indicate that although artificial intelligence (AI) has achieved technical excellence, it exists within an existential void in terms of the “spiritual depth” that constitutes the ontological essence of art. It has been determined that the motivation behind AI-generated outputs is not an “existential struggle,” but rather a statistical correlation among data sets (McCormack et al., 2019). This supports the argument that AI is not a source of “inspiration,” but rather a “software-based enterprise” that re-presents given information through an aesthetic method of imitation.

Another important finding is that the uniqueness described by Benjamin (1936) as “aura” cannot be reproduced in digital products due to the copy-based and optimization-driven nature of AI. In human art, the “flow” that shapes the creative process (Csikszentmihalyi, 1990) and intuitive mistakes are replaced in AI by an algorithmic construction built upon flawlessness.

Consequently, the fact that art is not merely a visual outcome but also a human process of “becoming” defines the boundaries of AI in this field. The study suggests that AI should not be positioned as a rival that replaces the artist, but rather as a technical instrument that supports creativity while imitating spiritual depth through simulation.

Keywords:

Artificial intelligence, art ontology, aura, algorithmic correlation, digital aesthetics

References

- Akdoğan, B. (2001). Art, the artist, the artwork, and morality. *Ankara University Journal of the Faculty of Theology*, 42(1), 213–245. Ankara.
- Arslan, K. (2020). Artificial intelligence in education and its applications. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences*, 11(1), 71–88. Balıkesir.
- Benjamin, W. (2012). The work of art in the age of its technological reproducibility (A. Cemal, Trans.). Istanbul: Metis Publishing. (Original work published 1936).
- Boden, M. A. (2004). *The creative mind: Myths and mechanisms* (2nd ed.). London: Routledge.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. New York, NY: Harper & Row.
- Danto, A. C. (1964). The artworld. *The Journal of Philosophy*, 61(19), 571–584. New York.
- Heidegger, M. (2011). The origin of the work of art (F. Tepebaşı, Trans.). Ankara: De Ki Publishing.
- Manovich, L. (2018). *AI aesthetics*. Moscow: Strelka Press.
- McCormack, J., Gifford, T., & Hutchings, P. (2019). *Autonomy, agency, enactive meaning-making and computers. Post-Human Creativity Conference Proceedings*.
- Öze, N., & Yurdbekler, H. (2022). A sociological examination: The disappearance of creativity in art and “emotionless art with artificial intelligence.” *Journal of Academic Social Research*, 10(133), 445–460.
- Sarı, E. (2018). On the changing definition, function, and value of the concept of art in the historical process. *Erciyes University Journal of Social Sciences Institute*, 32(45), 131–151. Kayseri.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Qualitative research methods in the social sciences* (10th ed.). Ankara: Seçkin Publishing.
- Yücel, O. Ü. (2024). The possible effects of artificial intelligence on artistic labor. *Mülkiye Journal*, 48(1), 35–75. Ankara.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

of waste materials as raw materials increases art's capacity to respond to the environmental crisis; however, most studies focus on general waste types (textiles, plastics, glass) or industrial-scale applications (Sampah, 2024; Ogwu, 2025; Singh, 2022). In Turkey, research on changing perceptions of nature and ecological awareness in the field of art argues that the permanence of artworks should be sought in the ecological awareness they create in social memory; it proposes that waste be redefined as an 'underappreciated resource' (Asan Yüksel & Yüksel, 2022; Günaydın, 2024).

The fundamental gap in this literature is that the potential of micro-scale individual interventions (particularly home-based waste paper recycling and the meta-referential use of ordinary metal packaging objects) to create perception and behavioural change in the audience has not been sufficiently substantiated. While most studies focus either on broad ecological themes or professional artistic practices, the cognitive transformation effect of low-cost, accessible, and personally narrative applications at secondary school level has been addressed only to a limited extent.

This study aims to fill this gap in the literature by focusing on a concrete, accessible upcycling practice, such as transforming waste paper into handmade recycled paper and making a used aluminium tin can the main subject of an artwork. Drawing on similar studies (e.g., Sağdıç's transformation of waste objects into portraits or international upcycling art reviews), it originalises the material selection (minimising microplastic risk by preferring natural pigments/pencil) and the meta-referential structure (turning the perception of 'waste = end' into 'waste = raw material and story' by making the work's own production story visible).

The primary aim of this study is to analyse the potential for conceptual and aesthetic transformation arising from the repositioning of waste materials as both raw materials and subjects within the artistic production process. Rather than focusing on external quantitative measurements, the study centres on the ontological shift in the material's status from 'waste' to 'art object'.

Specific Objectives:

- To offer an alternative circular model to the consumption of new resources in artistic production by transforming waste paper into handmade paper.
- By transforming the tin can into the visual subject of art, to question the entrenched perception of the object's 'worthlessness' on an aesthetic level.
- By constructing a meta-referential structure that renders the artwork's own creation process transparent, to establish a conceptual bridge between the material's past and future.

Although art's capacity to raise awareness of ecological crises is well recognised, the use of traditional materials (such as the release of microplastics) and the entrenched image of discarded objects as 'worthless' present an obstacle to art's transformative power. In the current literature, there is a need to concretise how micro-scale individual productions and material-focused interventions challenge this perception of worthlessness at a conceptual level.

In this context, the study's hypothesis is: 'The meta-referential relationship between the handmade floor produced from waste paper and the waste tin can depicted upon it; by removing the object's ontological status from 'rubbish' and transforming it into 'meaning-bearing raw material', can demonstrate through artistic form that waste is not an end, but the beginning of a new story.'

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

The work was approached by creating the artwork through an experimental production process (recycled paper transformation + tin can representation), following a closed-loop logic.

Method

This section highlights the practice-based nature of the work, its accessibility, and the concrete micro-scale process of sustainable art production. The work is based on a closed-loop model and follows an experimental production process:

Rather than relying on an external data collection process, the work was carried out through an experimental production process accompanied by qualitative descriptive methods. The artwork, created through a closed-loop logic, embodies the stages of material transformation and the conceptual contradiction created by this transformation through its very existence.

The nature of the study: this work adopts the ‘Practice-based Research’ model from qualitative research designs. The practice of upcycling was applied through an experimental artistic production process carried out individually by the researcher, and the transformation of the perception of waste was conceptually examined through the resulting artwork. Art practice has functioned as both the primary method and the output of the research. The artistic production process serves as both the method and the data source of the research.

The design of the study is exploratory and descriptive in nature. In its exploratory aspect, the transformation of waste materials (paper and tin cans) into raw materials for art was experienced; in its descriptive aspect, the production process, the relationship with materials, and the meta-referential structure were defined in detail. No claim of causality is made; the focus is on the qualitative description and conceptual interpretation of the individual production process.

Population, sample/study group and sampling process

Population: The phenomenon of sustainable art production using waste materials (accessible, low-cost practices).

Sample/study group: Due to the nature of the study, there are no human participants. The sample is limited to waste newspaper and notebook paper, as well as a single used aluminium drinks can. These items were selected via 'purposive sampling' from household waste and possess high representativeness.

Sampling method: Purposive sampling was employed to select ordinary waste objects found in the home (newspaper, notebook paper, and a used drinks can) to ensure accessibility and representativeness.

Sampling process: Items were randomly selected from household waste materials. The transformation of these materials into raw materials (handmade paper) and artistic subjects (the subjects of the artwork) was analysed using a 'closed-loop' model.

Data collection technique: Process documentation and self-observation: The production stages (softening, filtering and pressing) were observed and documented directly through note-taking.

Conceptual analysis: The produced artwork was qualitatively analysed within the framework of meta-art theory and the concept of 'cognitive dissonance'. The ontological link between the material's past history and its new artistic form was interpreted.

No quantitative data was collected; the analysis is based on qualitative descriptions, process documentation, and conceptual interpretations grounded in cognitive dissonance and meta-art theory.

Data Collection Method

Process Documentation and Self-Observation: The production stages (softening, filtering, pressing) were directly observed and documented through note-taking.

Conceptual Analysis: No quantitative data was collected; the analysis is based on process documentation and conceptual interpretation. The resulting work interprets the relationship (ontological link) between the material's past history and its new artistic form within the framework of meta-art theory.

Materials Used

- Waste newspaper and notebook paper (raw material).
- Water (for soaking and pulp).
- Pressing and drying tools (domestic press or heavy books).
- Used aluminium beverage can (visual subject).
- Gouache paint (eco-friendly, water-based, opaque and odourless; chosen over acrylics by preferring formulas free of microplastics – gouache paint is water-soluble and less harmful to the environment).

Steps for Carrying Out/Making the Work

Waste Paper Recycling (Raw Material Acquisition): Waste newspaper and notebook paper was collected, soaked in water without the use of chemical bleach to form a pulp, sieved and dried to produce handmade recycled paper as an alternative to traditional paper. This step initiated the cycle by preventing the cutting of new trees (Figures 1-5).

Figure 1. Materials used in handmade paper production

Figure 2. Preparing waste paper for pulping

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Figure 3. Pulping paper softened in water

Figure 4. Straining the paper pulp with a sieve

Figure 5. The process of drying handmade paper on cloth

The Relationship Between Tin Can and Material: A used aluminium beverage can has been selected as both the visual subject of the work and a potential example of waste (Image 6).

Image 6. Used aluminium beverage can

Meta-Reference: The work establishes an ontological connection by combining the depicted tin can with a handmade paper base: the can, no longer waste, has been transformed into an art object that tells its own story (Image 7).

Figure 7. Ontological unity of transformed objects

This process has concretised the transformation of waste paper into raw material and tin cans into artistic subjects.

In terms of user experience and findings; as the work is an individual experimental production, no external user/viewer experience has been collected. The findings were interpreted qualitatively through observations during the production process, the relationship between materials, and the conceptual structure of the work (emphasising the cognitive conflict and potential perception transformation created by the meta-reference itself). The analysis was conducted through qualitative description and conceptual interpretation.

Expected/Achieved Results

Two main sets of findings have emerged from the data obtained from the study and the production process:

1. **Raw Material Transformation and Ecological Impact (Process Findings):** Waste paper was pulped without the use of chemical bleaching agents to create an alternative base material to traditional paper.

Production ethics were upheld by using water-based gouache paint, which is free from microplastics, instead of acrylic. Transforming the material from 'worthless' to an 'artistic substrate' has initiated a concrete cycle that prevents the consumption of new resources.

2. **Meta-References and Conceptual Findings**

In the process of depicting a tin can—itsself a form of waste—on a handmade paper background: the work transforms the proposition 'waste = raw material' into visual evidence by merging its own production history (waste paper) with its visual subject (the tin can). As Vik Muniz noted, the object's history of 'rejection' has been transformed into a desirable form through the alchemy of art.

The primary aim of this study was to examine the conceptual and aesthetic potential of sustainable art practice at the level of individual production, through the transformation of waste paper into handmade recycled paper and the elevation of a used aluminium tin can to the central subject of an artwork.

The research question was how the perception of "worthlessness" associated with ordinary waste objects could be repositioned through a meta-referential artwork, and whether this repositioning held the potential for a conceptual transformation regarding the perception of waste.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

The following key findings were obtained as a result of the implementation process and conceptual analysis:

Cognitive dissonance and perception transformation; the tin can painted on a waste paper base created cognitive dissonance, prompting a renegotiation of the value attributed to the object. The re-presentation of an object destined for the rubbish bin in an aesthetic and lasting form has the potential to transform the perception of 'waste = end' into an understanding of 'waste = beginning and story'. In the words of Vik Muniz, "When you make something out of rubbish, you bring with it the history and rejection of that object. The power of art lies in its alchemy of transforming the worthless into something desirable" (Muniz, 2010). This alchemy has confirmed its capacity to raise awareness, particularly in the case of waste paper and tin cans.

Production ethics and material selection; dependence on industrial art materials (particularly acrylic paint) can be reduced; the use of more environmentally friendly alternatives such as gouache paint minimises environmental impact by preventing microplastic emissions. However, the durability and long-term preservation standards of handmade recycled paper remain a subject of debate in the corporate art market. As Deniz Sağdıç emphasises, waste is actually a flaw in humanity's perspective on the system. Objects may lose their function, but they never lose their energy and story; art is the way to restart this story (Sağdıç, 2025). This work has concretised the potential to restart the story of waste at the individual production level.

Ecological awareness and potential behavioural impact; the meta-referential structure of the work (making its own production process visible) has the potential to question waste habits and take the first step towards ecological thinking. Gregory Bateson's definition, 'Knowledge is the difference that makes a difference' (Bateson, 1987), applies here: the transformation of waste objects into art objects offers the viewer (or reader) an experience that makes a difference. As emphasised by Günaydın (2024) and Asan Yüksel & Yüksel (2022), waste is a 'misjudged resource,' and the permanence of the artwork now lies not in its physical form but in the ecological awareness it creates in the social memory.

Overall Conclusion: This study has demonstrated that sustainable art is not merely a theme, but a 'mode of production'. The transformation of waste paper into handmade paper and the reimagining of the tin can as an artistic subject have challenged society's perception of 'rubbish', emphasising the infinite cycle of resources. As highlighted in the Ellen MacArthur Foundation's report, there is no such thing as waste in nature; every output is the input for another process. Design (and art) must be conceived with the intention of repairing this cycle rather than disrupting it (2013). The aesthetics of the future will be built upon an honest understanding of art that respects the material's past history, breaks industrial dependency, and is willing to sacrifice its own existence for the continuity of the ecosystem.

The research concludes that sustainable art is not merely a theme, but a 'mode of production' that repairs the ecosystem; the transformation of waste paper and metal cans into art objects dismantles the perception of 'rubbish' and emphasises the infinite cycle of resources. The permanence of the artwork should be sought not in its physical form, but in the ecological consciousness it creates within the collective memory.

Recommendations

Art education should give more space to sustainable techniques such as waste paper recycling and gouache painting. Galleries and exhibitions should transparently explain not only

- Armağan Benek, S. (2023). "The Place of Recycling Methods in Contemporary Artworks: An Examination of the Path Followed." *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 9(26), 11–20. <https://doi.org/10.51293/socrates26-224>
- Asan Yüksel, O. & Yüksel, İ. (2022). "Changing Perceptions of Nature and Ecological Art in the Field of Art", *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:7, Issue:44; pp:1778- 1784.
- Ellen MacArthur Foundation. (2013). *Towards the circular economy Vol. 1: An economic and business rationale for an accelerated transition* [Report]. Retrieved from <https://ellenmacarthurfoundation.org/publications/towards-the-circular-economy-vol-1-an-economic-and-business-rationale-for-an-accelerated-transition>
- Batur, M. (2024). 'Upcycling Art Produced with Recycled Materials within the Scope of Ecological Art.' *Inönü University Journal of Culture and Arts*, Vol. 10, No. 2, pp. 183-198. DOI: 10.22252/ijca.1588580
- Bateson, G. (1987). *Steps to an ecology of mind: Collected essays in anthropology, psychiatry, evolution, and epistemology*. Jason Aronson Inc.
- Günaydın, E. (2024). Bibliometric analysis of postgraduate theses examining the relationship between the concepts of waste, ecology, and sustainability with art. *Lokum Art and Design Journal*, 2(1), 30-45.
- İlden, S. Y., & Sarıca, S. (2023). 'Advanced Recycling in Contemporary Art and Discovering the Possibilities of Waste.' *Art and Interpretation*, Issue 41, pp. 82-89.
- Ogwu, M. C. (2025). 'Innovative Approaches to Recycling, Upcycling, and Downcycling for Sustainable Waste Management.' *CleanMat* (Wiley), pp. 242-261. DOI: 10.1002/clem.70013
- Sağdıç, D. (Speaker). (2025, 11 October). *Sustainable Art* [Video]. TEDxIzmir. <https://www.youtube.com/watch?v=V5aqn0xDUkY>
- Sampah, S. N. A. et al. (2024). 'Exploring sustainable aesthetics through repurposed studio waste materials for unorthodox finishes.' *Cleaner Waste Systems*, Vol. 8, 100147. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.clwas.2024.100147>
- Singh, J. (2022). "The Sustainability Potential of Upcycling." 14, 5989. <https://doi.org/10.3390/su14105989>
- Weintraub, L. (2012). *To life! Eco art in pursuit of a sustainable planet*. University of California Press.
- Walker, L. & Muniz, V. (Artist/Speaker). (2010). *Waste Land: Vik Muniz at Jardim Gramacho* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=BX2JHhlxTrk>, Upload date: 19 Noy 2012

Eco-Art Based Sustainable Art Education Model: An Investigation at High School Level

Elif Sahillioğlu (Akdeniz Bilim ve Sanat Merkezi)

Emel Keleş (Akdeniz Bilim ve Sanat Merkezi)

ABSTRACT: This study presents an "Eco-Art Based Sustainable Art Education Model" that can be integrated into high school level visual arts education within a theoretical framework. Qualitative document analysis was used as the research method. By scanning the literature between 2016-2026, an original model consisting of conceptual awareness, material consciousness, and critical evaluation steps was developed. The results of the study show that this model supports students in making ethical decisions in artistic production processes and gaining environmental responsibility.

Keywords: sustainability, eco-art, ecological art, visual arts education, environmental awareness

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework: Global environmental crises, climate change, and the rapid depletion of natural resources have made sustainability an inevitable part of modern education systems. Sustainability was formulated by the World Commission on Environment and Development (1987) as "meeting the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs". In this context, educational processes play a vital role in developing a permanent environmental consciousness in young generations. Visual arts education provides a multidisciplinary ground that allows students to develop both an aesthetic perception and an ethical and critical perspective toward the world. The Eco-Art approach is a contemporary discipline that centers the ecosystem and filters resource use through an ethical lens. This study aims to fill the theoretical gap in the literature by presenting a holistic model suitable for the high school level.

Methodology: This research is a literature review and model development study designed within the framework of qualitative research methods. Articles, projects, and theoretical books published between 2016-2026 were examined using the document analysis method. In line with the referee committee's suggestions, three main components identified as common ground in successful applications formed the steps of the model: (1) Conceptual awareness: Theoretical teaching of the relationship between art and ecology; (2) Material and production consciousness: Use of non-toxic materials and questioning the carbon footprint; (3) Critical and ethical evaluation: Reflective thinking on the work's message and environmental impact.

Expected/Reached Results: By integrating the proposed Eco-Art based model into art classes, it is expected that the level of environmental awareness among high school students will increase. The most concrete output of the model is that students shift from a "consumer" identity to a "conscious producer/artist" who questions the material's source and afterlife. Findings show that this model does not limit creativity; on the contrary, it encourages more original works through the use of natural materials. Consequently, this approach moves art education to an ethical and ecological dimension.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

References

- Adams, W. M. (2006). *The future of sustainability: Re-thinking environment and development*. London: Earthscan.
- Ballantyne, R., & Packer, J. (2009). Promoting environmentally sustainable attitudes through art education. *Studies in Art Education*, 50(1), 64–78.
- Cox, R. (2013). *Environmental communication and the public sphere*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- He, H., & Wang, X. (2020). Eco-art education and environmental awareness: A global perspective. *International Journal of Art & Design Education*, 39(2), 345–360.
- San, İ. (2008). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals*. Paris: UNESCO Publishing.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.

Upcycling Practices in Art and the Perspective of Sustainability

Ramazan Abid Murat (Seyhan BİLSEM)

Çağnur Kararmaz (Seyhan BİLSEM)

Problem Statement

The processes of production and consumption, which have accelerated in the post-industrial era, have deepened environmental crises and brought the concept of sustainability to the center of educational policies (Tüzün & Yıldız, 2024). The field of art, on the other hand, has the potential to create environmental awareness through the aesthetic and conceptual transformation of waste materials (Yılmaz, 2015). In particular, upcycling practices provide both an environmental and ethical model of production by enabling waste materials to be re-evaluated in a new context without undergoing chemical processing (Yıldız İlden & Sarıca, 2023). However, although examples of upcycling in the context of contemporary art are examined in the literature (Batur, 2024), it is observed that studies addressing how these practices contribute to the development of sustainability awareness in art education in a holistic manner remain limited.

Science and Art Centers (BİLSEM), where gifted students are educated, are unique learning environments that support creative production processes. However, it can be argued that the theoretical and practical framework regarding the pedagogical function of sustainability-based art practices in these environments has not been systematically established. This raises the question of whether upcycling art is merely an aesthetic preference or an effective educational tool that fosters sustainability awareness. Therefore, it is important to reconsider the sustainability approach in art education, particularly in the context of gifted students.

Purpose of the Study

The aim of this study is to examine the contribution of upcycling practices in art to the development of sustainability awareness within the context of art education and to reveal whether this approach can be evaluated as a pedagogical model in BİLSEM art units.

Sub-objectives of the Study

1. How are the theoretical foundations of upcycling practices in art related to the sustainability approach?
2. What function do upcycling practices assume in contemporary art examples in terms of generating environmental awareness?
3. What kind of pedagogical framework can upcycling-based art practices offer for developing sustainability awareness in the BİLSEM art education process?

Conceptual / Theoretical Framework

Since the Industrial Revolution, accelerated production and consumption processes have led to global environmental problems due to the unconscious use of natural resources and the increase in waste. In this context, the concept of “sustainability” was first introduced in 1987 within the framework of the necessity to take precautions against environmental problems, and the conscious consumption of natural, cultural, and social resources has become a fundamental principle (Tüzün & Yıldız, 2024, pp. 9–10). Sustainability stands out not only as an economic

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

and environmental concept but also as an approach that transforms cultural and artistic production practices.

The use of waste materials in art became more prominent in the modern period; everyday objects were incorporated into art through techniques such as collage, assemblage, and ready-made. The transformation of waste objects into artworks has been addressed in relation to the changing meaning of art in modern and postmodern periods (Yılmaz, 2015, pp. 185–186). Thus, waste objects have gained new aesthetic and conceptual values beyond being materials that have lost their function.

Since the 1960s, as environmental destruction became more visible, artists adopted an activist stance and ecological art emerged (Batur, 2024, pp. 183–184). Ecological art is defined as a contemporary art movement aiming to draw attention to environmental issues and raise awareness in the audience. In this context, upcycling differs from recycling as a sustainable method that re-evaluates waste materials in a new context without chemical processing (Yıldız İlden & Sarıca, 2023, pp. 82–83).

Chinese artist Wang Zhiyuan, recognized in the field of upcycling art, addresses themes such as environmental issues and criticism of consumer society in his installations created using waste materials. In his works, Zhiyuan addresses important issues such as the protection of natural resources, waste management, and consumption, while also considering art as a tool for social change (Batur, 2024, pp. 189–191).

Görsel 1: Wang Zhiyuan 37 Metre Çöp Hortumu Gökyüzüne Doğru Yükseliyor.

Not. <https://inhabitat.com/wang-zhiyuans-giant-sculpture-whirls-like-a-tornado-of-trash/adresinden> 25.03.2026 tarihinde alınmıştır.

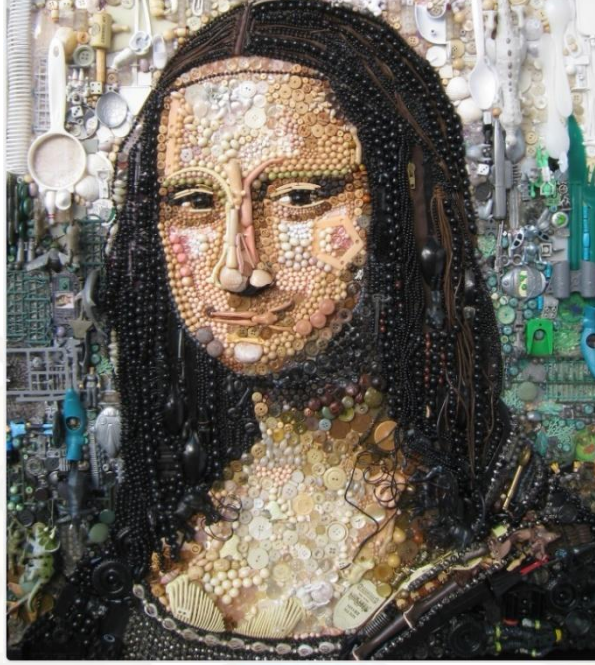
Among contemporary examples of upcycling art, portraits produced by Jane Perkins using waste materials occupy a significant place. Perkins' works question consumer culture while creating environmental awareness and adding aesthetic value to waste materials. By reinterpreting the Mona Lisa—a symbol of popular culture—using waste materials produced by consumer culture, Perkins creates a strong contrast. With this approach, the artist brings a

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

contemporary perspective to the artwork while encouraging the audience to think and question. These works critically address the nature of consumer culture and enable the audience to question this structure (Batur, 2024, p. 153).

Görsel 2: Jane Perkin, Mona Lisa, Da Vinci'den Sonra, 2011

Not: <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> 25.03.2026 tarihinde adresinden alınmıştır

Similarly, transforming waste denim garments into artworks makes the environmental impacts of the textile industry visible and supports the understanding of sustainable art. The works of artists Ian Berry and Deniz Sağdıç, created by assembling used denim fabrics, exemplify giving new life to clothing items (Enes & Binboğa, 2021, pp. 886–887, 891).

Ian Berry's works, created by assembling denim fabrics, are often mistaken for blue-toned photographs or indigo oil paintings. By separating old garments according to their tones and reconstructing them through cutting and assembling techniques, the artist gives new life to used denim. This approach, which initially emerged as an experimental process, has made Berry one of the internationally recognized names in denim art.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Görsel 3: Ian Berry, Gizli Bahçe

Not: <https://www.textileartist.org/ian-berry-conception-creation/> adresinden 25.03.2026 tarihinde alınmıştır

Deniz Sağdıç produced her first artwork using outdated, irreparable, or unused denim pants and stated that she turned to these materials due to her discomfort with the transformation of abandoned objects into waste. Preferring denim fabric to reduce environmental damage, the artist shaped her production by combining craft and art. Considering waste as a living organism, Sağdıç continues to use denim fabric—which maintains its existence—in her works.

Görsel 4. Deniz Sağdıç. İsmi Bilinmiyor. 2002

Not: <https://www.denizsagdic.tr/gallery> adresinden 27.03.2026 tarihinde alınmıştır.

In Adana, artists producing sustainable artworks by using waste as upcycling material also draw attention with their works in this field. The works of Hande Bilvar, a faculty member in the Department of Textile and Fashion Design at Çukurova University, who continues her

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

work in Adana with the principle of sustainability in art, are also examples of upcycling in art. By deeply researching every stage of denim fabrics, from their history to their chemistry, Bilvar processes denim fabrics that are no longer clothing items with various techniques and reintegrates them into life as part of sustainable art design (AA, 2022). Her artistic works are also observed in academic publications. For instance, her work titled “Bağ / Connection” focuses on expressing sustainable textiles and social events through art. Within the scope of sustainable design, Bilvar transforms unused denim pants into artworks and decorative products. In these works, she explores the aesthetic potential of industrial waste as an artistic material and emphasizes environmental awareness in textiles (Bilvar, 2023).

Görsel 5. Bağ / Connection

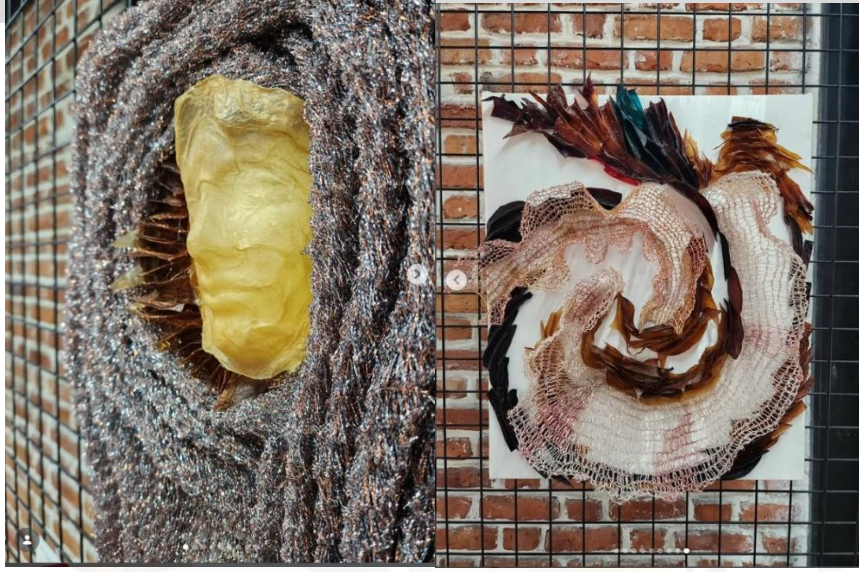
Not. Bilvar (2023, s. 116)'dan alınmıştır.

The artworks of Fazilet Ceyhanlı, who combines textile art with sustainable materials and conceptual themes, are examples of upcycling and sustainability in art. Ceyhanlı, a faculty member in the Department of Textile and Fashion Design at Çukurova University Faculty of Fine Arts, created her solo exhibition titled “Secret: The Other State of Identity,” inspired by dreams, subconscious processes, and the fragmented nature of identity. The exhibition focuses on the invisible and often unnoticed layers of individual identity. The 15 works included in the exhibition were produced using recycled and environmentally friendly materials, as well as biomaterials obtained through the fermentation of tea waste along with wire and cotton thread. In this respect, the exhibition integrates the sustainability approach with experimental and innovative production practices in the context of textile art.(Hürriyet, 2025; insta:cukurovagsftekstilvemoda_tr)

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Görsel 6 . Fazilet Ceyhanlı “Giz: Kimliğin Öteki Hali” sergisinden iki örnek.

Not: (cukurovagsftekstilvemoda_tr, 2025) Instagram adresinden 24.03.2026 tarihinde alınmıştır.

Similarly, the exhibition titled “III Denim Story Sustainable Textile Art,” carried out within a project in Adana by three contemporary artist academics (Assoc. Prof. S. Tuğba Arabalı Koşar, Assoc. Prof. Dr. Tülay Gümüşer, and Assoc. Prof. Selda Kozbekçi Ayrancı), includes works that can be considered examples of upcycling and sustainability in art. This exhibition is based on the upcycling method in line with rediscovering a sustainable past and building a more sustainable future. The works produced through the reuse of waste fabrics, yarns, and fibers aim to make the life cycle of textiles visible in art, particularly through denim production waste. While revealing the transformative potential of waste materials with both aesthetic and functional qualities, the exhibition aims to develop sustainability awareness among viewers. Thus, it establishes a strong connection between environmental sustainability and artistic expression, aiming to create awareness on both intellectual and emotional levels (“III Denim Story Sustainable Textile Art” Exhibition, 2024).

Görsel 7. ‘III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı’ Sergisinden.

Not. <https://tekstilmoda.cu.edu.tr> adresinden alınmıştır.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Görsel 8. 'III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı' Sergisinden.

Not. <https://tekstilmoda.cu.edu.tr> adresinden alınmıştır.

Method

Research Design

This study was designed using the document analysis method, one of the qualitative research methods. Document analysis involves the systematic examination of written materials related to the phenomena under investigation (Creswell, 2014). In this study, the place of upcycling practices in art within the context of sustainability was examined through existing academic literature and artist examples.

Data Collection Process

The research data were obtained from peer-reviewed journal articles and edited book chapters published between 2015 and 2024. Databases such as Google Scholar, DergiPark, and university library databases were scanned. Keywords such as “upcycling,” “sustainability,” “ecological art,” “waste material,” and “art education” were used.

Inclusion Criteria

- Being a peer-reviewed academic publication
- Addressing the relationship between upcycling and sustainability in art
- Being accessible in full text

Exclusion Criteria

- Popular content
- Blog posts and non-academic texts
- Environmental engineering studies focusing solely on technical recycling processes

Artist samples (Jane Perkins, Ian Berry, Deniz Sağdıç, Wang Zhiyuan, Hande Bilvar, Fazilet Ceyhanlı, Tuğba Arabalı Koşar, Tülay Gümüşer, and Selda Kozbekçi Ayrancı) were selected through purposive sampling because they clearly represent upcycling practices and are included in the literature.

Data Analysis

The obtained data were analyzed using content analysis. The texts were coded and categorized under themes such as sustainability, aesthetic transformation, environmental awareness, and pedagogical contribution. Findings were interpreted within a thematic framework.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Validity and Reliability

To increase the credibility of the research, the coding process was presented to field and academic experts. Inter-coder reliability was calculated based on Miles and Huberman's (1994) formula [$\text{Reliability} = \frac{\text{Agreement}}{\text{Agreement} + \text{Disagreement}}$] and was found to be at an acceptable level. Additionally, linguistic accuracy was ensured through consultation with a language expert.

Conclusion and Recommendations

Based on the literature and artist examples examined in this study, it is observed that upcycling practices in art function as an effective tool in developing sustainability awareness. The transformation of waste materials into an aesthetic context contributes to questioning consumption habits and fostering environmental responsibility (Batur, 2023). This indicates that upcycling is not merely a technical reuse practice but also a process that generates critical and intellectual awareness.

The transformation of waste objects into artworks involves not only a formal change but also a reconstruction of the object's meaning (Yılmaz, 2015). In the examined artist examples, waste materials were found to gain aesthetic value while simultaneously serving as a narrative tool that draws attention to environmental issues. Particularly, the upcycling of textile waste serves both symbolic and pedagogical functions by making environmental damage visible (Enes & Binboğa, 2021). In this respect, upcycling presents a holistic model that combines aesthetic and ethical production in contemporary art (Batur, 2024).

In Adana, artistic production practices show an increasing trend toward re-evaluating waste materials, particularly textile waste. Through exhibitions, not only artistic expressions are presented, but also environmental awareness and sustainability consciousness are enhanced. Such activities enable audiences to question their consumption habits and strengthen the role of art in social transformation.

Findings indicate that upcycling practices can be considered an effective pedagogical tool in art education. Especially in BİLSEM art units, workshop practices based on waste materials can support both creative thinking skills and environmental awareness of gifted students. In this respect, the study contributes to the field by providing a theoretical framework for systematically addressing upcycling art in educational environments.

In the Visual Arts units of Science and Art Centers (BİLSEM), various workshop practices can be implemented based on ecological art, sustainability in art, and the use of waste materials.

Workshop Proposal 1

Workshop Title: *"The Memory of Waste: Upcycling on Denim and Identity"*

This workshop aims to enable students to develop sustainability awareness by incorporating waste textile materials into the artistic production process, while also encouraging them to question concepts such as identity, memory, and consumption through materials. By the end of the workshop, it is expected that students will develop skills such as creative and critical thinking, experimentation with materials, conceptual art production, visual expression and interpretation, and sustainability awareness.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

Various materials can be used in the workshop, including old denim or waste fabrics; thread, wire, buttons, and zippers; glue and scissors; acrylic paint (for optional interventions); and surfaces such as cardboard or canvas.

Prior to the implementation, questions such as “What is waste? Can it be art?” can be discussed; examples from artists working in this field can be examined; and students may be encouraged to reflect on and share their relationships with the clothes they use.

Within the conceptual framework of the workshop, students may be guided with questions such as: “Can a piece of clothing have a memory?” and “Can waste materials represent our identity?”

At the end of the workshop, students may create “wearable art” pieces; their work may be supported through digital presentations or video art; and a short text titled “*The Story of Waste*” may be included as a reflective writing activity.

Workshop Proposal 2

Workshop Title: “*The New Identity of Waste: Transforming Objects, Transforming Meanings*”

In this workshop, students are encouraged to transform waste materials not only physically but also conceptually, generating new meanings; to reflect on the past narratives of waste and reconstruct them into new stories; and to critically examine concepts such as sustainability, consumer culture, and identity through artistic practice.

Materials that can be used in the activity include waste textile products, plastic, paper, metal waste, and unused personal items (such as watches, pens, shoes, frames, etc.), as well as thread, wire, adhesives, paint, and various surface materials. Each student may associate an object with a theme such as identity, memory, consumption, or environment.

Students can be guided into a process of inquiry and reflection through questions related to their selected objects, such as:

“When does an object become ‘waste’?”

“Can waste have a story?”

“What does the waste material I selected tell me?”

During the production phase, students may intervene in their chosen objects by assigning them a new identity and moving them beyond their conventional functions. In this process, they may experiment with techniques such as cutting, fragmenting, assembling, and transforming.

Keywords

Upcycling, sustainability, ecological art, waste materials, contemporary art, art education.

References

- Batur, M. (2024). Atık ve Geri Dönüşüm Malzemeler ile Ürettiği İleri Dönüşüm Portreleriyle Jane Perkins: Bir Ekolojik Sanat Örneği. *Akademi Karabük Dergisi*, 8(1-2), 149-162.
- Batur, M. (2024). Ekolojik Sanat Kapsamında Geri Dönüşüm Malzemelerle Üretilen İleri Dönüşüm Sanatı. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 10(2), 183-198. <https://doi.org/10.22252/ijca.1588580>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Bilvar, Hande (2023) Denim Kumaşın Sanat Malzemesi Olarak Kullanımına Yönelik Deneysel Yaklaşımlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 106-118.

Binboğa, E. B., & Enes, E. (2021). Atık kot giysilerden ileri dönüşüm yöntemi ile sanat eseri oluşturulması Deniz Sağdıç'ın portre çalışmalarının incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 882-901.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications.

Tüzün, M., & Yıldız, K. (2024). Geri dönüşüm/ileri dönüşüm – Sanatta sürdürülebilirlik. In M. Tüzün & Y. O. Erdiren (Ed.), *Güzel sanatlar alanında akademik çalışmalar II* (pp. 9–23). Artikel Akademi.

Yıldız, S., & Sarıca, S. (2023). Çağdaş sanatta ileri dönüşüm ve çöpün olanaklarını keşfetmek. *Sanat ve Yorum*, (41), 82-89.

Yılmaz, B. (2015). Atık nesneden sanat yapıtına malzemenin dönüşümü. *Art-e Sanat Dergisi*, 8(15), 185-197.

cukurovagsftekstilmoda_tr. (2025, Aralık 2025). “Giz: Kimliğin Öteki Hali” Sergisi Yoğun İlgiyle Tamamlandı [Instagram gönderisi]. Instagram. https://www.instagram.com/p/DSXAEP7ig84/?img_index=9

Adana'da çaydan elde edilen "vegan deri" sergiyle tanıtıldı.(2025,Mart 24). Hürriyet. [https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/adanada-caydan-elde-edilen-vegan-deri-sergiy-42740263#:~:text=ADANA%20\(AA\)%20%2D%20Adana'da%20%C3%87ukurova%20%C3%9Cniversitesi%20G%C3%BCzel,Enstit%C3%BCs%C3%BC%20Sanat%20ve%20Tasar%C4%B1m%20Anasanat%20Dal%C4%B1'nda%205](https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/adanada-caydan-elde-edilen-vegan-deri-sergiy-42740263#:~:text=ADANA%20(AA)%20%2D%20Adana'da%20%C3%87ukurova%20%C3%9Cniversitesi%20G%C3%BCzel,Enstit%C3%BCs%C3%BC%20Sanat%20ve%20Tasar%C4%B1m%20Anasanat%20Dal%C4%B1'nda%205)

III Denim Hikayesi Sürdürülebilir Tekstil Sanatı Denim atıklarından tekstil yüzeyi. (2024). https://tekstilmoda.cu.edu.tr/haber-detay/70#:~:text=Haberler%20*%20Anasayfa.%20*%20Haberler.

The Illustration Of Malevolent Beings In Turkish Legends From The Perspective Of Cultural Sustainability

Fatma Zeynep YALÇIN (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Tarık AKSOY (Bolu Bilim ve Sanat Merkezi)

Introduction

This paper addresses a fundamental question: Can the visual arts serve as an effective tool for the narrative expression, perceptual cohesion, and intergenerational transmission of legends—one of the most vital genres of oral culture? To this end, non-human malevolent entities from Anatolian Turkish legends were identified, and eight specific figures were illustrated to underscore the importance of preserving and transferring cultural values to future generations.

Culture is the unique synthesis of art, beliefs, customs, and behaviors that distinguishes one society from another; it is a living identity that evolves over time. The Turkish Language Association (TDK) defines it as "the sum of all material and spiritual values created through the historical and social development process, along with the tools used to create and transmit these values to subsequent generations, reflecting the extent of human mastery over their natural and social environment."

Oral culture has been sustained through word-of-mouth since antiquity. These anonymous narratives have diversified into various forms over time. With the academic scrutiny of researchers in the 19th century, these forms were systematized and elevated as "Anonymous Folk Literature." Rooted in tradition, folk literature reflects the worldview, lifestyle, and collective psyche of a people. As noted by Sakaoğlu (1997), folk literature is composed of various oral branches such as folk tales, legends, epics, myths, and anecdotes.

The Turks, who maintained this tradition long after settling in Anatolia—a land that serves as a reservoir for countless oral narratives—have significantly enriched folk literature. Legends, a branch of this tradition believed to contain a kernel of truth, were born and shaped within various socio-cultural structures. Alongside these enduring legends, ceramics have also acted as a medium for cultural transmission, carrying the traces of numerous civilizations. A deep ceramic history was forged through the production of religious symbols and everyday vessels shaped by faith and daily necessity.

The utilization of folk culture within the plastic arts has been a significant point of debate in Turkish painting. Many artists have focused on cultural values forged by the geography, history, and people of Anatolia. These tangible cultural data points, refined over centuries, provide a rich visual repertoire in terms of line, color, motif, and composition (Karoğlu, 2014).

In the eras of Turkish-Islamic art, the most common depictions of evil spirits or entities are found in manuscript illuminations (miniatures). These miniatures largely continue the tradition of ancient Uyghur art. Consequently, many depictions of jinns and malevolent beings show influences from Central Asian Buddhist and Manichaeian art. For instance, the renowned but enigmatic miniatures of Mehmed Siyah Kalem, found in the H.2153 album at the Topkapı Palace Library, represent highly intriguing works produced in Central Asia during the Turkish-Islamic period (Çoruhlu, 2020).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

The 13th-century work *Aja'ib al-Makhlūqat* (Wonders of Creatures) by the Persian scholar Al-Qazwini is also paramount in its attempt to rationalize the unknown by making it visible. The miniatures within this book are concrete examples of this endeavor. Öztütüncü and Başbuğ (2023) state that this work provides mature texts and illustrations regarding unprecedented plants, animal species, unknown entities, and cosmological elements.

In their quest to understand the universe, humans have experienced wonder, respect, and fear toward natural phenomena. Attributing these events to mystic forces, early humans began to believe in the existence of both benevolent and malevolent spirits (Yıldız, 2008).

The existence of humanity is shaped by the effort to make sense of the surroundings; this effort is materialized through traditions and cultural practices. Since the depths of history, mankind has built bridges between the physical and metaphysical realms, creating unique belief patterns through symbols. These patterns eventually evolve into symbols of social belonging, constructing the distinct identity of nations. As a reflection of this deep heritage, Turkish mythology depicts the universe as a three-tiered structure, with each level inhabited by different spirits.

Nearly all world mythologies are woven with dark entities that personify human fears. Fear, the most primal emotion in the face of nature, does not remain an abstract feeling in mythological narratives; it transforms into breathing, harmful, and feared figures. These conceptions are reflections of a grand universal balance: on one side lies the *cosmos*, representing order and goodness; on the other lies *chaos*, symbolizing destruction and uncertainty. To process death, disease, and irreparable loss, humanity placed symbols of evil against goodness and the visages of fear against safety.

Throughout history, entities labeled as "horrific" have served as symbols for deep-seated social issues and individual anxieties. In mythic narratives, these beings are not merely imaginary but are accepted as "real" objects of the universe. Across different cultures, while the names of these dark figures change, the essence of the terror they represent remains remarkably consistent. This proves that while different geographies produce unique fears, they also create a universal symbolic language centered on the concept of "fear."

The Turkish mythological system represents a massive accumulation formed by the blending of ancient Siberian steppe beliefs with the cultures of the Balkans. This heritage finds its most vivid expression in oral tradition. Anatolian folktales and legends are particularly rich in these mysterious entities. However, despite this wealth, Turkish folk narratives possess an interesting characteristic: while these entities appear, the element of "fear" is rarely the primary purpose or dominant theme of the story.

Turkish communities, spreading across wide geographies, built an original mythological universe by absorbing elements from every culture they encountered. Detailed traces of this universe can be found in the collective memory of our tales and legends. While the diversity of supernatural beings in Turkey is vast, the narrative tradition does not dwell on the horror itself; fear remains a part of the plot rather than its center.

Societal needs often dictate the emergence of such beings. Legendary entities act as "guardians" of social taboos (e.g., staying out late, wandering in desolate places, or leaving a postpartum woman alone). For instance, the figure of *Al Karısı* reinforces the social necessity of protecting and medically supervising women after childbirth through a shared cultural fear.

By nature, legends contain extraordinary beings and events. In oral transmission, an "old dragon" or a "fairy" may be imagined differently by every listener. The art of painting materializes these abstract concepts, creating a shared visual language. Atmospheric details (light, color, texture) that a narrator might struggle to describe are given depth through the artist's brush.

Because legends are intertwined with the fate of a people, their content is essentially grounded in the realities of life. The traces of a people's historical journey are displayed in various forms. Legends, possessing qualities of both credibility and the extraordinary, have a unique form and content within folk literature (Bayat, 2005).

For these reasons, we believe that depicting the terrifying entities of Turkish culture is vital. We hope to partially fill the void of visual references that could serve as sources for future novels, stories, films, animations, manga, paintings, and sculptures.

Terrifying archetypes draw the line between "the dangerous" and "the safe." When an artist depicts such a figure, they are documenting the ethical boundaries and fears of that era. Painting stabilizes this memory carried by oral tradition. A society's legendary monsters are directly related to its geography, livelihood, and historical upheavals. The artist's reinterpretation of these figures updates the bridge between the past and the present. This is not "museumification" but rather making identity a living part of the present.

As the modern world becomes increasingly rationalized, fear either gains new meaning or loses its sting, and the horror figures of legends shift from "reality" to "aesthetic objects." A person who once truly feared entering a forest (the dimension of belief) now derives aesthetic pleasure from watching that same monster in a painting or a video game.

Art carries legends into the rational world as an aesthetic sanctuary. For the modern individual, these figures are no longer "threats" but "cultural metaphors" used in the search for meaning. Furthermore, depicting legends ensures these beliefs are not forgotten, passing them to future generations through both narrative and visual media.

Methodology

Turkish culture contains numerous terrifying archetypes. Bayrı (1972) notes that in Anatolia, these beings are variously called *jinn*, *ecinni*, *witch (cadı)*, *peri*, *devil (şeytan)*, *the three-lettered*, *those who are better in their hour*, *pir*, *owner (sahip)*, *guardian (bekçi)*, *mekir*, *ferište*, and so on.

Depending on the region, they are known by names such as *karakoncolos*, *congolos*, *kara-kura*, *kara korşak*, *kamos*, *kayış ayak*, *at binen cin*, *ağırlık*, *albastı*, *enkebit*, *hınkır munkur*, *demirkıynak*, *cadı*, *peri*, *beast (canavar)*, *dragon (ejderha)*, *jinn*, *arab*, *devil*, *pirabok*, *giant (dev)*, *kapoz*, *şahmaran*, *geçkinciler*, *şubat karısı*, *haftar*, *oğrak*, *pispatik*, *congulus*, *hibilik*, *gibilik*, *davara*, *mekir*, *enkebir*, *karavura*, *zırtlan*, *kardek*, and *kara kunduz* (Duvarcı, 2005; Sarpkaya, 2021).

Given the vast number of entities, we limited this study to the following eight figures: *Alkarısı*, *Congolos*, *Davara*, *Gulyabani*, *Kardek*, *Oğrak*, *Pispatik*, and *Zırtlan*. In depicting these types, we utilized regional clothing from the areas where these legends originate.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Şekil 1 Alkarısı

ALKARISI (ALBASTI)

Evaluated among extraordinary beings, *Alkarısı* is a terrifying creature believed to harass postpartum women and their infants. This belief is found in almost every region where Turkish culture persists. Known as a nightmare for new mothers, she is called *al*, *albastı*, *al karısı*, *al kızı*, *al anası*, *al avradı*, *albis*, *almış*, *alpas*, *alpata*, *albalı*, or *hal karısı* (Yeşil, 2014). She fears the sound of rifles, "healers" (*ocaklılar*), iron, and the color red. *Alkarısı* sometimes frequents mountains, rocks, or riverbanks to frighten travelers. She is also said to inhabit stables and braid the manes of horses. Usually conceived as a female demon, she can appear in various animal forms (Sarpkaya, 2021).

Şekil 2 Congolos

CONGOLOS

Also known as *Karacongolos*, this is a fictional creature or witch believed to enter homes during the coldest days of winter. Because it is thought to appear mid-winter when temperatures drop the most (January 10–17), these days are called the "Month of Congolos" in Yozgat. Seasonal descriptions are often phrased as "Congolos has arrived" or "Congolos has

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

left." According to belief, *Congolos* spits or urinates in open food jars, causing illness. It is also said to mimic the voices of a person's relatives to lure them outside; if they wake and follow, they are left to freeze to death. It is believed *Congolos* will not enter a house where beets (*pancar*) are being cooked. To ward it off, beets are cooked and buried at the threshold or given to others (Özbaş, 1967). Boratav (2012) links this entity to the Greek *Kallikantzaros*. In the Black Sea region, it is believed to follow people irritably during the depths of winter. To survive an encounter, one must respond to its questions using phrases containing the word "black" (*kara*); failing to do so results in being struck and killed by the creature's comb.

Şekil 3 Davara

DAVARA

Davara is described as a massive, obese, and heavy creature. A distinct feature is a thin hole in its palm. Known locally as the source of "karabasan" (nightmare/sleep paralysis), it sits on the chests of sleeping people, preventing them from moving or breathing. Victims feel awake but paralyzed, struggling between suffocation and waking up. This phenomenon is colloquially called "being ridden by Davara" (Birinci, 2026).

Şekil 4 Gulyabani

GULYABANI

Gulyabani refers to a ghost-like apparition seen in darkness or desolate places. In old Anatolian culture, it was known as *Ahubaba*—a giant, man-eating creature with a long beard and a staff. Covered in yellow-red fur, it appears at dusk on mountains or in deserts. It may approach hunters to talk or challenge them to a wrestling match; if the hunter wins, it leaves.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Its feet are reversed, and it dwells in graves by day, rising at night with a scent of rotted earth and carrion. Interestingly, it is said to love riding horses, braiding their manes, and playing with children to make them laugh (Sarpkaya, Yaltırık, and Yazıcı, 2022).

Şekil 5 Kardek

KARDEK

It is unclear whether *Kardek* is human or animal; it is often conceived as a hybrid. It calls out to villagers from a distance, assuming a human form to lure them away. Legend says those who follow *Kardek's* call never return (Bazancir, 2010).

Şekil 6 Oğrak

OĞRAK

Oğrak appears in the form of a yearling sheep, a goat, or a kid. In some legends, it speaks while in animal form or transforms into a corpse. It often obstructs travelers, attempts to mount the back of a horse, or mocks people on the road at night (Alpaslan, 2010).

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Şekil 7 Pispatik

PİSPATİK

In one legend, *Pispatik* appears as a man in February, leading travelers astray. If a needle or awl is stuck into it, it transforms into a beautiful young girl who serves the person until the needle is removed, at which point it disappears with a curse. Another belief involves placing forty onions on a skewer near a postpartum woman to prevent *Pispatik* from stealing her liver or harming the baby (Helimoğlu Yavuz, 1989).

Şekil 8 Zırtlın

ZIRTLAN

A creature resembling a giant or monster, yet distinct from them. *Zırtlın* is known for kidnapping sleeping people by carrying them on its back. If the victim wakes and pricks it with an awl, it flees (Önal, 2003).

In translating these characters to illustration, their described physical features and actions were captured in single-frame scenes. The backgrounds were designed to reflect their habitats: for *Congulus* and *Kardek*, village settings were used, whereas for domestic entities like *Davara* and *Alkarısı*, pink and red tones were employed to evoke an indoor atmosphere. These illustrations were created digitally using the ibisPaint X application.

The relationship between legends and the visual arts is not merely one of accompaniment; it is a process of reconstruction. Art serves as a powerful tool that freezes a narrative, preventing the erosion that occurs through oral transmission. While a legend may

take hours to tell, a painting captures its essence in a single moment, allowing the viewer to perceive the narrative as a cohesive whole.

Cultural sustainability is defined as the ability to maintain and develop values despite external influences. By visualizing these entities, we contribute to this sustainability. Many traditions have been lost because they were never visualized. Our work ensures these figures remain part of the collective memory.

Historically, legendary beings have fascinated artists such as Mehmed Siyah Kalem, Hieronymus Bosch, Francisco Goya, Henry Fuseli, Gustave Doré, William Blake, Zdzisław

Beksiński, Cihat Burak, Yüksel Arslan, and Can Göknil. In literature, figures like Hüseyin Rahmi Gürpınar, İhsan Oktay Anar, Nazlı Eray, Mehmet Berk Yaltırık, Dante, and Goethe have utilized these themes. Even in music (Kara Han, Hozier, Loreena McKennitt) and cinema (*Pan's Labyrinth*, *The Ritual*), these figures find a home.

The horror figures of Turkish folk beliefs represent the tip of an iceberg of deep cultural accumulation. Their adoption by modern game designers and screenwriters is critical for new generations to connect with their cultural codes. However, there is a risk: reinterpreting a local figure for the global market can sometimes strip it of its original meaning, turning it into a hollow pop-culture commodity. Nevertheless, as oral traditions face the risk of fading with language changes, art acts as an archive, ensuring these legends gain universal value and find life in modern formats like animation and comics.

Bibliography

- Alpaslan, İ. (2010). *Ağrı efsaneleri*. İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Bayat, F. (2005). *Mitolojiye giriş*, Çorum, Karam Yayınları.
- Bayrı, M. H. (1972). *İstanbul folkloru*, İstanbul: Eser Yayınları.
- Bazancir, R. (2010). *Bingöl efsaneleri*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Birinci, G. (2026). Trabzon'un asırlık korkusu, : gece sokakta "kimsin?" diye sorarlarsa, *Günebakış*. <https://www.gunebakis.com.tr/haber/27348820/trabzonun-asirlik-korkusu-gecesokakta-kimsin-diye-sorarlarsa>
- Boratav, P, N. (2012). *Türk mitolojisi: Oğuzların-Anadolu, Azerbaycan ve Türkmenistan Türklerinin mitolojisi*, Çev. Recep Özbay. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Çoruhlu Y (2020). Türk sanatında kötü ruhlar, *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (21): 59-88.
- Duvarcı, A. (2005). Türklerde tabiat üstü varlıklar ve bunlarla ilgili kabuller, inanmalar, uygulamalar, *Bilig*, 32, 125-144.
- Gedikoğlu. H. (2016). *Trabzon efsaneleri ve halk hikâyeleri*. Trabzon: T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Helimoğlu Yavuz, M. (1989). *Diyarbakır efsaneleri*. Ankara: SAN Matbaası.
- Karoğlu, A. (2014). Folklorik unsurların resme yansımaları ve yaşatılması bağlamında bazı düşünceler, *Millî Folklor*, 104, 90-109.
- Önal, N. N. (2003). *Muğla efsaneleri (inceleme-metinler)*. Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Özbaş, H. (1967). Yozgat'ta congolos, *Türk Folklor Araştırmaları*, 212, s.12.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

Öztütüncü, S. ve Başbuğ. F. (2023). Kazvini bağlamında: “evrenin düzeni ve yaratılışı” olgusunun betimlendiği minyatür eserlerin resimsel yorumları, *Turkish Studies*, 18(4), 1841-1859.

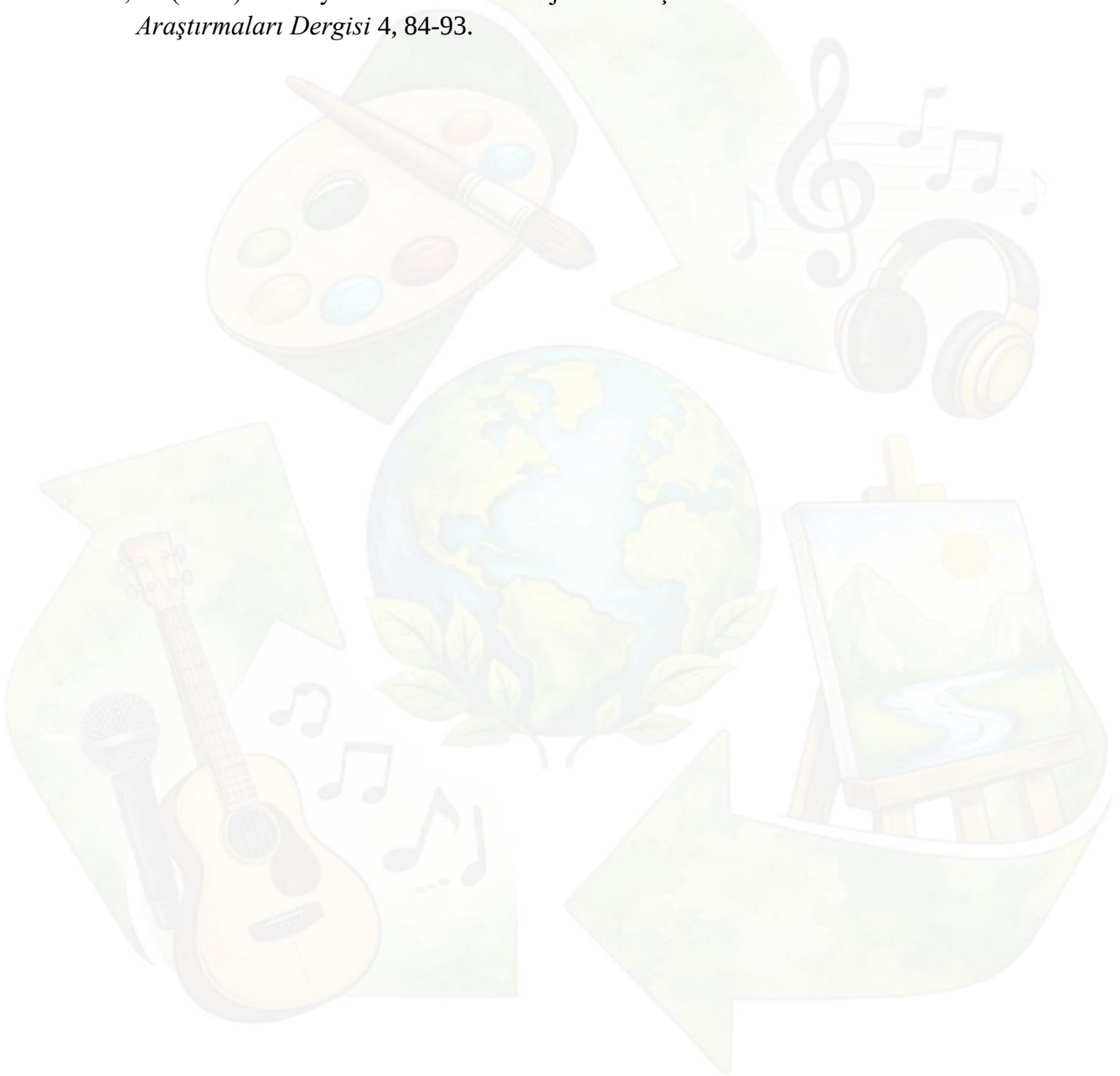
Sarpkaya, S. (2021). *Türklerin şeytani masalları: Türk masal ve efsanelerinde demonik varlıklar*, Ankara: Karakum Yayınevi.

[Sarpkaya, S.](#), [Yaltırık, M. B. ve](#) [Yazıcı Ö. F.](#) (2022). *Türk kültüründe gulyabani, incelemeler / illüstrasyonlar*, İstanbul: Ötüken Neşriyat

Türk Dil Kurumu (1998). *Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yeşil, Y. (2014). *Türk dünyasında geçiş dönemi ritüelleri (doğum evlenme-ölüm gelenekleri)*, Ankara: Grafiker Yayınevi.

Yıldız, N. (2008). “Sibiry Türklerinin mitoloji ve inanışlarında kötü ruhlar”. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi* 4, 84-93.

The Use Of Waste Materials In Art And Their Integration Into Education

Adar AYATA(Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)
Mehmet YILDIZ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Recycling and Art

As the connection between humans and nature has gradually weakened, environmental problems have attracted the attention of artists, especially after the 1960s, leading them to address these issues in their works to raise awareness. Today, environmental pollution and the unconscious consumption of resources are among the major problems affecting the entire world. The increasing amount of waste has not only environmental but also economic and social consequences. At this point, art emerges as a powerful tool both for raising awareness and for supporting a sustainable lifestyle and aesthetic understanding. The use of waste materials in artistic production enhances environmental awareness while also encouraging creativity and increasing students' interest in art.

Integration Phase

The use of waste materials in art contributes both to recycling and to people recognizing the transformative power of art. Plastic bottles, cardboard boxes, metal pieces, old fabrics, and electronic waste already possess elements such as color, shape, form, and texture. These materials, which harm the environment and living beings when discarded and take a long time to decompose, can be utilized in sculpture, painting, and design works. This approach reduces material costs, enables artists to create unconventional works, and transforms art into a powerful agent of change in society.

Integrating students into this process is of great importance in terms of education. Through workshops organized in schools, project-based learning activities, teacher-guided projects, and exhibitions, students can transform waste materials into creative products. For example, collages can be made from unused newspapers and magazines; mosaics can be created from plastic caps; designs can be developed from old textiles; and aesthetic costume designs can be produced using parts of electronic devices. Such practices play an important role in increasing students' interest in artistic activities.

For instance, in the sculpture and costume activities carried out by Adana BILSEM students to emphasize environmental pollution and global warming, waste paper and especially PET bottles—which take a very long time to decompose—along with various other waste materials, were used to highlight the contribution of art to recycling and demonstrate how waste materials can be used aesthetically. Through similar projects and activities, the relationship between art and recycling becomes embedded in society's perspective.

Moreover, art projects created with waste materials enable students to gain knowledge across different fields by utilizing interdisciplinary approaches in schools. While the environmental effects of recycling are examined in science classes, aesthetic products can be created with these materials in visual arts classes. Thus, students experience more lasting learning by combining theoretical knowledge with practice. At the same time, they become aware of the transformative power of art and develop new perspectives toward visual arts such as painting and sculpture.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

From a social perspective, artworks produced from waste materials can reach wider audiences through exhibitions and social responsibility projects. These works contribute to the spread of environmental awareness, demonstrate the transformative nature of art, and encourage individuals to reconsider their consumption habits.

Methods of Integration

Although the use of waste materials in art is appealing, it is essential to integrate this program properly and effectively into students' educational processes. One method is organizing field trips and social activities. Under the supervision of teachers, students can visit art museums and especially workshops. This approach can be further developed by allowing students to create small-scale sculptures or models using waste materials in workshops. These trips not only provide a break from the monotony of school life but also instill awareness that even waste can be used as a material for art.

Another method is integrating the program into lessons. Particularly in visual arts classes, informing and raising awareness among students about how plastic arts can “recycle” waste and use it aesthetically helps break the repetitive structure of school routines and fosters students' interest in art. This method influences not only students but also teachers and school staff, demonstrating the transformative power of art and highlighting its importance in protecting nature.

Many methods like these can be evaluated in terms of their advantages and disadvantages and integrated into the educational process. Programs can be transformed from mere topics into actual courses or curriculum components, and research or project assignments can be given to enhance students' knowledge on the subject.

Conclusion

In conclusion, the use of waste materials in art provides significant contributions in terms of environmental awareness, creativity, and sustainability. The active participation of students in these processes supports the development of both individual and social awareness. Expanding such practices in educational institutions will contribute to raising more conscious and productive individuals and help students develop different perspectives on art. Thanks to the transformative power of art, waste can be transformed from harmful elements into valuable tools of production.

Keywords: Art, Transformation, Waste Materials, Aesthetics.

References

- SAĞLAM, Firdevs & ENGİNOĞLU, Turan. “Atık Nesnelerin Sanat Eğitiminde Kullanılması”. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14 (2016)-Entegre Edilme Evresi 1. Paragraf
- YÜCEL, Banu. “Atık Malzemelerin Çağdaş Sanatta Yansımaları”. İdil Sanat ve Dil Dergisi, 65 (2020)-Geri Dönüşüm ve Sanat, Entegre Edilme Evresi 1. Paragraf

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Examining Sustainability in Art from an Aesthetic and Philosophical Perspective

Ahmet Güney Sağlam (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehmet YILDIZ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Abstract

This study examines the concept of sustainability in art from aesthetic and philosophical perspectives. Today, sustainability is generally evaluated in terms of environmental and economic dimensions; however, it also has an important place in the field of art. In particular, the climate crisis, consumer culture, and technological developments affect the modes of artistic production and the world of meaning in art.

This research emphasizes that sustainability is not limited only to the use of recyclable materials, but also relates to the ability of art to be transmitted to the future intellectually, culturally, and aesthetically. The study was prepared using a literature review method, and academic sources in the fields of philosophy of art, aesthetics, and sustainability were examined.

The evaluations reveal that sustainability in art has three main dimensions: environmental, aesthetic, and philosophical. In addition, brief examples of sustainable art practices were considered, demonstrating that art plays an important role in environmental awareness, cultural continuity, and the production of meaning.

Keywords: art, sustainability, aesthetics, philosophy, cultural continuity

Problem Statement

Although the concept of sustainability is generally associated with environmental and economic issues today, it also holds an important place in the field of art. With the influence of the climate crisis, rapid consumer culture, and digitalization, artistic production practices are changing, and this transformation raises new questions regarding the permanence, meaning, and aesthetic value of art.

Sustainability in art does not merely mean the use of recyclable materials. It also refers to the ability of art to be transmitted intellectually, culturally, and aesthetically to future generations. Aesthetics does not only concern “beauty,” but also encompasses human emotions and the world of meaning. Therefore, the sustainability of a work of art is closely related to its ability to continue producing meaning over time.

The aim of this study is to examine the concept of sustainability in art through its aesthetic and philosophical dimensions and to reveal that art should be sustainable not only environmentally but also intellectually and culturally.

The main research question of the study is as follows:

Is sustainability in art only related to environmentally conscious production, or does it also imply an aesthetic and philosophical continuity?

Method

This research is a literature review study prepared within the framework of a qualitative research approach. In order to examine the concept of sustainability in art from aesthetic and philosophical perspectives, academic sources related to philosophy of art, aesthetic theories, and sustainability were analyzed.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

During the literature review process, theoretical studies in the fields of philosophy of art and aesthetics, academic articles discussing the relationship between sustainability and art, and studies on cultural sustainability were evaluated. In this context, studies focusing on aesthetic theories and the processes of meaning production in art were particularly examined.

The obtained data were evaluated through conceptual analysis, and the concept of sustainability in art was analyzed in terms of its environmental, aesthetic, and philosophical dimensions.

Examples of Sustainable Art Practices

The concept of sustainable art is applied in various ways by different artists today. Some artists produce artworks using recycled plastic, metal, or other waste materials in order to raise environmental awareness.

In addition, environmental art practices such as land art, which establish a direct relationship with nature, are also considered important examples of sustainable art. These practices demonstrate that sustainability in art is related not only to the choice of materials but also to the conceptual and intellectual approach of artistic production.

Findings

The examination shows that sustainability in art has three main dimensions: environmental, aesthetic, and philosophical sustainability.

Environmental sustainability refers to the use of nature-friendly materials and production methods in artistic practices. Aesthetic sustainability involves the ability of artworks to maintain their value and continue producing meaning over time. Philosophical sustainability, on the other hand, relates to art's role in questioning human existence and preserving cultural memory.

As a result, sustainability in art is not limited to recycling or environmental awareness. It also involves maintaining cultural continuity, preserving aesthetic values, and contributing to the intellectual world of human beings. Therefore, sustainable art can be considered a multidimensional concept that encompasses both environmentally conscious production and the continuity of meaning and cultural heritage.

References

- Adorno, T. W. (1997). *Aesthetic Theory*. University of Minnesota Press.
- Heidegger, M. (1971). *The Origin of the Work of Art*. Harper & Row.
- Kagan, S. (2011). *Art and Sustainability*. Transcript Verlag.
- Tunalı, İ. (2008). *Estetik*. Remzi Kitabevi.
- UNESCO. (2005). *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*.

Artificial Intelligence in the Preservation of Digital Heritage: Automatic Analysis and Sustainability of Turkish Folk Music Forms

Ayşe Sena Ceren (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dilşad Ergen (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Turkish Folk Music is one of the most dynamic elements carrying the cultural memory and artistic heritage of the people of Anatolia. With its melodies, modal structures, rhythms, and regional stylistic features, it has been one of the fundamental elements of oral culture. However, the transmission of traditional performance forms and local attitudes from generation to generation is at risk of disappearing due to modernization and digitalization processes. This necessitates new approaches to the preservation and sustainability of traditional musical heritage. In recent years, artificial intelligence and machine learning-based approaches have offered new opportunities in the field of music analysis and cultural heritage preservation. In the context of the conference's main theme, "Sustainability in Art," the preservation of this heritage is possible not only through archiving but also through the scientific analysis of this data and its accurate transmission to future generations (Canyakan, 2025). Artificial intelligence is considered not only as an analytical tool but also as a means to reconstruct cultural memory in a digital environment. In this context, artificial intelligence technologies offer great potential for analyzing musical forms, styles, and melodic structures within the scope of Music Information Retrieval studies (Gündoğdu, Okcu, 2024). A review of the literature reveals that studies on the digitization of Turkish Folk Music melodies are generally limited to the storage of sound recordings; however, there is a lack of synthesis of studies on systems that can automatically identify the characteristic forms of these melodies, such as Bozlak, Zeybek, and Halay, using artificial intelligence algorithms. This study was designed to fill the gap in technology-based musicology analysis in the literature and to examine how traditional music forms can be made sustainable in the digital world while "preserving their identity." The main question of the research is how the role of AI-based analysis models in preserving the structural characteristics of Turkish Folk Music is positioned in the academic literature.

This study was prepared in accordance with scientific standards and conducted using a literature review method. During the literature review process, Google Scholar, DergiPark, and international music technology databases were systematically searched. The keywords "artificial intelligence," "Turkish folk music," "musical sustainability," and "cultural heritage" were used in the data collection process. Articles, theses, and conference papers published nationally and internationally over the last ten years (2015-2025) were examined as part of the review. The selected sources were thematically classified and subjected to comparative analysis in terms of the accuracy of the artificial intelligence architectures used and the analyses applied to Turkish folk music forms.

The main conclusions reached as a result of the literature review show that artificial intelligence models have a significant success rate in analyzing the rhythmic and modal structures of Turkish Folk Music and also provide important opportunities in this field. The literature review concluded that artificial intelligence could be an important tool in preserving the fundamental structures of traditional music and passing them on to future generations (Yavuz et al. ,2025). Data obtained from scientific articles prove that systems capable of

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

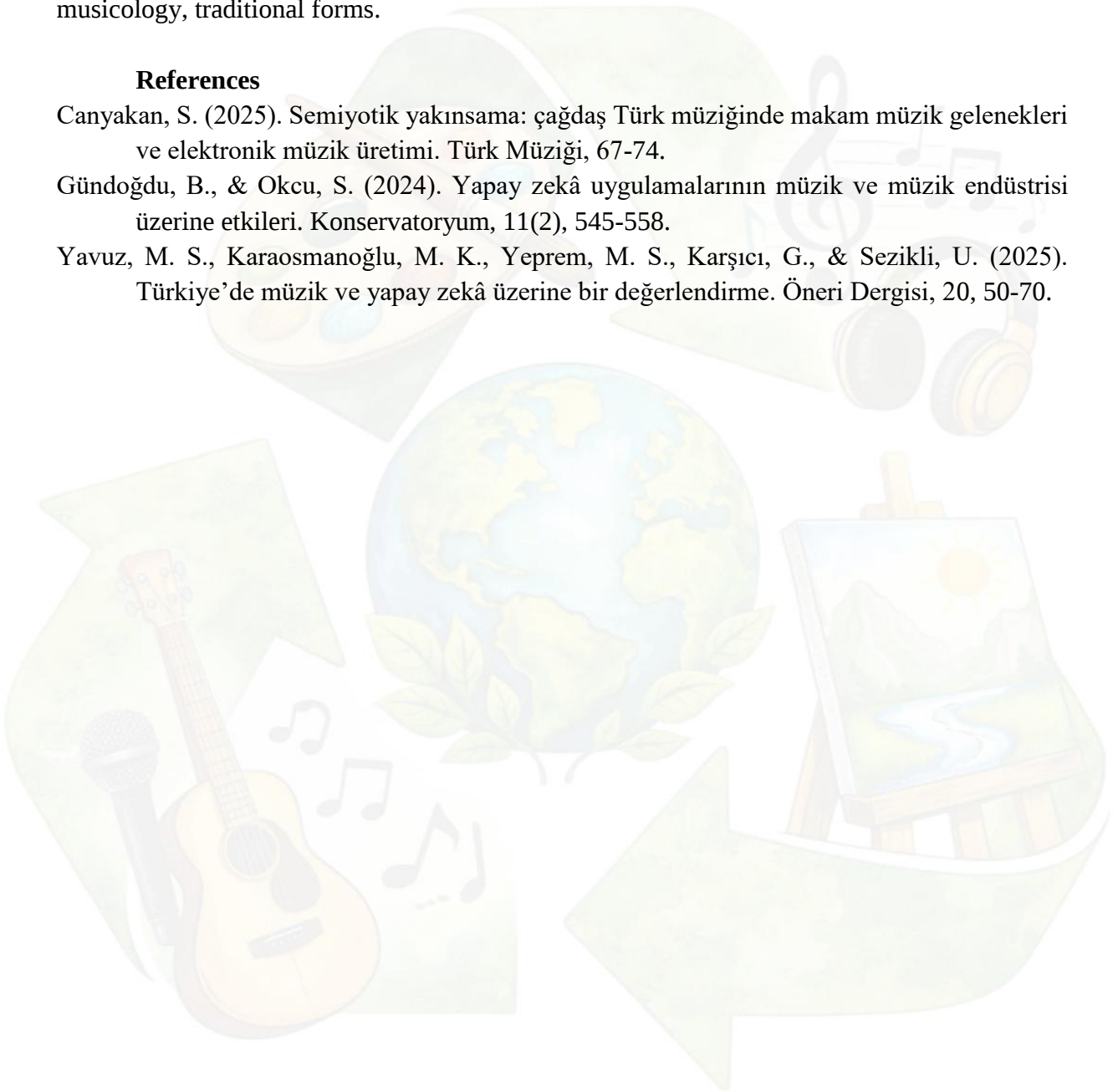
16-18 NISAN 2026

performing form analysis in a digital environment directly contribute to the sustainability of traditional music as educational material. This also supports the adaptation of traditional music forms to the technological dynamics of the era. As a result of this study, it was concluded that AI-supported analyses are not limited to being a technical analysis tool, but are a strategic model that enables the preservation of cultural heritage in a digital environment. For future studies, it is recommended that these analysis models be integrated into the music education curriculum of institutions such as BİLSEM and that “smart digital archives” be created to preserve local attitudes.

Keywords: Artificial intelligence, Turkish Folk Music, digital sustainability, musicology, traditional forms.

References

- Canyakan, S. (2025). Semiyotik yakınsama: çağdaş Türk müziğinde makam müzik gelenekleri ve elektronik müzik üretimi. *Türk Müziği*, 67-74.
- Gündoğdu, B., & Okcu, S. (2024). Yapay zekâ uygulamalarının müzik ve müzik endüstrisi üzerine etkileri. *Konservatoryum*, 11(2), 545-558.
- Yavuz, M. S., Karaosmanoğlu, M. K., Yeprem, M. S., Karşıcı, G., & Sezikli, U. (2025). Türkiye’de müzik ve yapay zekâ üzerine bir değerlendirme. *Öneri Dergisi*, 20, 50-70.

Preserving The Rock Music Heritage: Transferring And Sustaining Group Music Culture To Younger Generations

Bartu TUNÇ (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Defne BÜYÜK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin Bağrıaçık (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Introduction

Sustainability in the arts is not limited to the conservation of natural resources; it also encompasses the transmission of cultural production practices and artistic heritage to future generations. In this context, music serves as a significant carrier of intangible cultural heritage. Rock music, in particular, emerged between the 1980s and 2000s not merely as a musical genre, but as a cultural practice centered on collective production, group interaction, and live performance (Bagaskara & Audhyati, 2025). The concept of “band music,” which constitutes the foundation of rock music, involves processes of shared creation and social interaction that extend beyond individual performance. In this respect, music can be considered not only an aesthetic form of expression but also a tool for social learning and identity construction. Indeed, studies in the sociology of music demonstrate that collective music-making enhances interpersonal communication and fosters creativity (Born & Eisenberg, 2025).

However, in the contemporary era, digitalization has led to profound transformations in music production and consumption practices. Social media platforms and digital music technologies have created a structure that promotes individual production. Hesmondhalgh and Meier (2018) argue that digitalization has transformed the music industry in ways that weaken collective production processes. This transformation has particularly reshaped the relationship that younger generations establish with music. In this context, the main problem of the study is how the heritage of rock music and the culture of band-based music can be sustained in the face of the individualizing effects of the digital age. The study focuses on the integration of this cultural practice into educational processes and its transmission to younger generations.

Method

This study is based on a literature review (review study) model, which is one of the qualitative research methods. Within the scope of the study, academic articles, books, and conference proceedings published between 2010 and 2025 were examined. During the data collection process, key concepts such as music sociology, digitalization, music education, and cultural sustainability were utilized. The studies obtained through the literature review were evaluated using the descriptive analysis method. In this analytical process, the studies were categorized under four main themes: (1) the effects of digitalization on music, (2) group music and collective production, (3) music education and pedagogical approaches, and (4) cultural sustainability. This approach enabled a multidimensional examination of the transformation occurring in the field of music. Additionally, recent studies in the field of music education were analyzed to assess the effects of group music practices on students’ social and emotional development. The findings were interpreted within the framework of the congress theme, “sustainability in the arts.”

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Findings

The findings obtained from the literature review indicate that significant transformations have occurred in music production and consumption processes. Digitalization has made music production more accessible; however, it has simultaneously increased individualization. Lyons et al. (2019) state that the digital music ecosystem has evolved into a data-driven structure that promotes individual production. This situation is particularly evident in the “bedroom production” approach, which has become widespread among young people. Kinnunen et al. (2020) reveal that digitalization has made young people’s musical experiences more individualized and has led to a decline in collective music-making practices. This finding suggests that the group dynamics—one of the fundamental elements of rock music—have weakened.

Studies in the field of music education emphasize that pedagogical approaches must evolve in parallel with these transformations. Eiksund et al. (2020) highlight that while the integration of music technologies into educational processes is important, group-based learning experiences should be preserved. Similarly, Goopy et al. (2025) argue that contemporary music education needs to be restructured under the influence of digitalization and artificial intelligence. Moreover, it has been found that group music practices enhance students’ social skills and improve their competencies in collaboration and problem-solving (Backer Johnsen, 2025). This demonstrates that group music carries not only artistic value but also significant educational value.

Conclusion and Discussion

The findings of this study reveal that the sustainability of rock music heritage must be reconsidered in the context of digitalization. While digitalization democratizes music production, it also poses a risk of weakening the culture of collective production. Therefore, sustainability should encompass not only technological adaptation but also the preservation of cultural values. In this regard, four main recommendations are proposed. First, group-based learning models in music education should be strengthened. Second, hybrid approaches that integrate digital technologies with the aesthetic principles of rock music should be developed. Third, local musical heritage should be transmitted to younger generations through digital archives and visual materials. Finally, group music practice should be repositioned as a learning model that contributes to individuals’ social and cognitive development.

In conclusion, the sustainability of rock music heritage depends on the balanced integration of the collective production ethos of the past with the digital opportunities of the present. Such an approach will not only ensure the preservation of cultural heritage but also enable younger generations to establish a stronger connection with music.

Keywords: Rock music, group culture, cultural sustainability, music education, heritage transfer.

Kaynakça

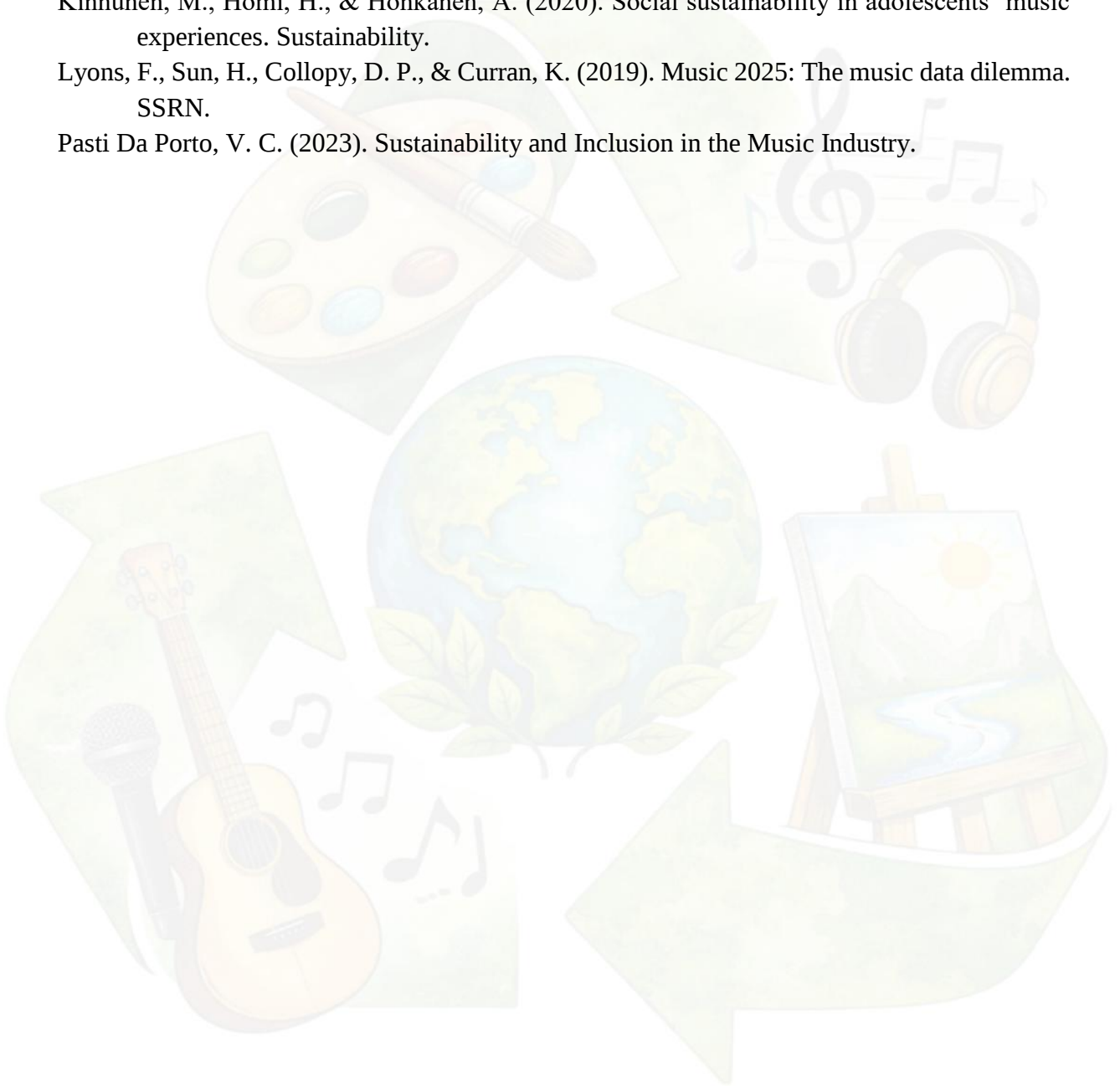
- Backer Johnsen, H. (2025). Challenging the salvation stories of music education. *Research Studies in Music Education*.
- Bagaskara, A., & Audhyati, A. (2025). *Sociology of Music: Its Essence, History and Challenges*.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

- Born, G., & Eisenberg, A. J. (2025). Music, digital transformation and intellectual property. *Journal of Popular Music Studies*.
- Diaz-Bone, R., & Lehmann-Wermser, A. (2025). *Contemporary Approaches to Music Sociology*. Springer.
- Eiksund, Ø. J., Angelo, E., & Knigge, J. (2020). *Music Technology in Education*.
- Goopy, J., Boron, J., Wilson, E., et al. (2025). *Music Education Research in the Digital Age*.
- Hesmondhalgh, D., & Meier, L. M. (2018). *Digitalisation of Music and Cultural Production*.
- Kinnunen, M., Homi, H., & Honkanen, A. (2020). Social sustainability in adolescents' music experiences. *Sustainability*.
- Lyons, F., Sun, H., Collopy, D. P., & Curran, K. (2019). *Music 2025: The music data dilemma*. SSRN.
- Pasti Da Porto, V. C. (2023). *Sustainability and Inclusion in the Music Industry*.

Art, Ecology, and Environmental Awareness: Ecological Art as a Healing Force Against the Deconstruction of Nature

Başak Ülger (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Mehmet Yıldız (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

The human-nature relationship has gone through different phases throughout history. Initially, humans embraced nature by utilizing and managing natural resources in a sustainable way. However, with anthropocentrism, the Enlightenment, and the Industrial Revolution, the human-nature relationship underwent a radical transformation. The perception of humanity as superior to nature, coupled with the Industrial Revolution and Enlightenment thought, which emphasized rationality, led to viewing nature as an object of exploitation. As a result of these approaches and developments, global ecological problems have emerged.

The pollution and disruption of nature's ecology as a result of human activities has led artists to focus on this issue and develop projects using natural materials to save nature. Ecological artists have used art's potential to draw attention to ecological problems and offer solutions, aiming to raise ecological awareness in society and restore ecological balance. The main goal of ecological art practices has been to deeply impact society by raising awareness about nature, repairing damaged areas, utilizing waste, and creating lasting solutions to ecological problems, thereby protecting the ecological integrity of the world.

Ecological artists have worked outside the known methods and tools of art. Some have chosen to shape materials found in nature, while others have preferred to use and recycle waste materials. Some artists have used educational documents with an interdisciplinary approach and tried to develop methods that can produce local solutions to global environmental problems. Most ecological artists have focused particularly on people in their environmental activities and ecologically based art works, because global and environmental concerns are community and life-centered. In their works, they have tried to warn people through metaphor or humor.

Our study is part of this system and method. Its type is compilation, and the data collection technique is document/archive review. Qualitative-Quantitative analysis involves research and observation.

Today, many people have become aware and informed thanks to these activities and have begun to support them. A certain number of these people have also decided to create their own content

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

and art, inspired by ecological art. Through our awareness campaigns, this should spread further and awaken as many people as possible.

Examples of Ecological Art

Keywords: nature, human, ecology, art, environment

Kaynaklar

(dergipark.org.tr) Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Kent Akademisi, LOKUM Sanat ve Tasarım Dergisi

Czech Art From Bohemia To The Modern Era: An Analysis Of Historical Transformation And Cultural Sustainability

Ece Nehir EVREN (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIAÇIK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Introduction

The concept of sustainability in the arts refers to the continuation of traditional forms of expression through their transformation in response to technological and social developments. Nearly every society possesses its own distinctive understanding of culture and art; the rich artistic tradition of the Czech lands, preserved over centuries, constitutes a notable example of the sustainability of art throughout history (Türe & Uzun-Turgun, 2025).

From the Slavic settlements dating back to the 5th century to the turbulent periods caused by political challenges in the 19th and 20th centuries, art evolved beyond mere aesthetic production. It became a symbol of social resistance and one of the expressive forms of opposition to political oppression, serving as a source of hope for a brighter future. Particularly during the “National Revival” movement of the 19th century, artistic expressions played a crucial role in sustaining the Czech people’s desire for independence and became part of the effort to demonstrate the historical legitimacy of the nation (Demir, 2023).

Method

This study is based on a literature review (review study) and thematic analysis grounded in scientific sources. Within the scope of the research, academic studies related to medieval studies and modern Czech art were systematically reviewed through databases such as Google Scholar, Karolinum Press (Charles University), DergiPark, and JSTOR. The collected data were analyzed under the themes of the interaction between art and politics, historical continuity, and modern art.

Purpose and Significance of the Study

The primary aim of this study is to demonstrate how the Czech people have coped with the ups and downs of their history by utilizing the unifying power of art. It further seeks to show that the structure of society and its culture are preserved through art by nurturing a national spirit; and that, in the present day, Czech culture feeds art just as Czech art feeds culture, thereby ensuring its continuity (Beveridge, 2018). Although foreign studies on this subject are relatively abundant, the limited number of sources in both Türkiye and the wider global literature on Czech culture and art provides this research with a unique character. Increasing such studies and the accumulation of knowledge in this field is expected to contribute to the cultural and artistic development of society, which highlights the significance of this research.

Although the historical foundations of the Czech people are not widely known, the Czechs—who ruled in the regions of Moravia, Bohemia, and Silesia—were among the founders of some of the oldest dynasties in Europe. With a state tradition shaped between the 9th and 14th centuries, they held a critical position within the Holy Roman Empire during this period. Following the Pşemyslid dynasty, the era of King Charles (Karel), regarded as the “father of the Czechs,” marked a golden age for Bohemia. Many of Prague’s monumental architectural structures—particularly Charles Bridge and Prague Castle—were constructed during this time

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

(Mahoney, 2011). From the 16th century onwards, the शासन of Moravia and Bohemia passed to the Habsburg dynasty. During the years of Habsburg rule, the Czech people's desire for statehood was sustained through art and culture (Filipova, 2009).

The politically turbulent period between the 19th and 20th centuries directly influenced Czech culture and art, during which many significant works were produced by Czech artists (Filipova, 2009). Composers such as Bedřich Smetana, conductor of the Prague National Theatre, and Antonín Dvořák, who served for a time as a violist in his orchestra, became pioneers of the nationally significant character of Czech art (Branda, 2014). Their works gained worldwide recognition and continue to be performed by orchestras globally. In 1939, the closure of universities by the National Socialist regime disrupted intellectual life, and the increasing repression constituted one of the most significant threats to cultural sustainability, as well as to education and the arts (Svašek, 1997). The renowned painter Alfons Mucha, with his series The Slav Epic consisting of 20 monumental canvases, left an extraordinary legacy to the art world while also embracing national heritage through the themes of his works. However, following the outbreak of World War II, the content of Mucha's works attracted the attention of the National Socialist regime. Due to his strong attachment to Slavic identity, he was interrogated; shortly thereafter, he fell seriously ill and passed away in Prague (Ulmer & Mucha, 1994). By the 1950s, artists in Czechoslovakia came under the influence of Socialist Realism. During the 1960s, known as the "Thaw Period," the departure of German influence enabled Czech artists to re-embrace Western artistic traditions. The Velvet Revolution of 1989 opened the way for a transition toward a capitalist art market and integration with the European Union. Contemporary artists such as Jiří Kovanda, Kateřina Šedá, and David Černý have achieved international recognition. Through their efforts to preserve and promote their cultural heritage, modern artists have contributed significantly to the sustainability of Czech culture and art (Fontaine, 2017).

Conclusion

Despite being influenced by major historical turning points since the Kingdom of Bohemia, Czech art has survived to the present day through the efforts of individuals committed to preserving this cultural treasure and transmitting it to future generations, thereby establishing a model of sustainability. In this context, art has evolved beyond being merely a historical portrait, a window into the past, or a museum object for the Czech people. Instead, it has assumed a far more significant role within society, becoming an active element that reminds the public of its existence and adopted identity, particularly during processes of democratic transition.

In conclusion, Czech art has historically reinforced and preserved national identity. Social cohesion and cultural sustainability have been maintained through the support of young artists.

Recommendations

Drawing on the way Czech artists integrate their cultural heritage with artistic expression, greater emphasis can be placed on supporting artists' education in our country, while also increasing efforts to promote their recognition at a global level. Future research is recommended to focus on the effective use of digital art and artificial intelligence.

Keywords: Artistic sustainability, cultural sustainability, Czech culture and art, artistic resistance, national identity

References

- Branda, E. (2014). *Representations of Antonín Dvořák: A Study of his Music through the Lens of Late Nineteenth-Century Czech Criticism* (Doctoral dissertation).
- Beveridge, D. R. (2018). Antonín Dvořák and the concept of czechness. *Clavibus unitis*, 7(1), 11-26.
- Blüml, J. (2017). Popular music studies in the context of post-communist historiography in the Czech Republic. In *Popular Music Studies Today: Proceedings of the International Association for the Study of Popular Music 2017* (pp. 35-42). Springer Fachmedien Wiesbaden.
- Vyborny, Z., & Lichtenwanger, W. (1959). Czech Music Literature since World War II. *Notes*, 16(4), 539-546.
- Rawson, R. G. (2013). Bohemian Baroque: Czech musical culture and style, 1600-1750.
- Bartlová, M. (2012). Czech art history and Marxism. *Journal of Art Historiography*, (7).
- Filipova, M. (2009). *The construction of national identity in the historiography of Czech art* (Doctoral dissertation, University of Glasgow).
- Svašek, M. (1997). The politics of artistic identity: the Czech art world in the 1950s and 1960s. *Contemporary European History*, 6(3), 383-403.
- Melichar, M., & Pabian, P. (2007). Czech Republic-shifting peripheries: A state of the art report on the Czech academic profession. *The changing conditions for academic work and careers in select countries*, 39-56.
- Filipová, M. (2019). Modernity, History, and Politics in Czech Art.
- Demir, H. (2023). Modern Çek Cumhuriyeti'nin Öncüsü Olarak IX-XIV. Yüzyıllar Arasındaki Çek Devleti. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 399-410.
- Boyraz, B. (2018). 20. yy Sonrasında Güncellenen Çek Sanatı ve Lukáš (Musa) Musil'in Günümüz Çek Sanatındaki Yeri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 192-211.
- Türe, A. & Uzun-Turgun, B. (2025). Çekya Eğitim Sisteminde Görsel Sanatlar Atölyeleri Ve Eğitim Ortamlarının Nitel Bir İncelemesi.
- Ulmer, R., & Mucha, A. (1994). *Alfons Mucha*. Taschen.
- Mahoney, W. (2011). *The history of the Czech Republic and Slovakia*. Bloomsbury Publishing USA.

Sustainability of Traditional Rhythm and Percussion Culture in Turkey and Its Transfer to Future Generations

Efe Esen (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Agah Yıldız (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework: Rhythm serves as one of the oldest and most universal forms of expression in human history; it exists in every sphere, from the human heartbeat to the natural cycles of the environment. Beyond being a mere musical element, rhythm constitutes the cornerstone of social communication and cultural identity. A historical analysis reveals that percussion instruments have undertaken vital roles in rituals, communication, and military fields across all civilizations, spanning from Mesopotamia to Anatolia. Although Anatolian lands possess a rich heritage in rhythm culture, contemporary processes of globalization and rapid digitalization pose a risk of this local legacy being forgotten. Specifically, traditional instrument-making techniques (lutherie) face the danger of extinction as the master-apprentice relationship weakens.

The core problem addressed in this study, in line with the principle of "Sustainability in Art," is how this millennial rhythm heritage can be blended with modern education systems and technological possibilities to be transferred to future generations. While the literature acknowledges that rhythm education supports cognitive and affective development in children, there are significant gaps in addressing this education within the context of "cultural sustainability" and "preservation of local instruments". This paper aims to provide a roadmap for the preservation of rhythm culture by addressing the universal language of percussion through a philosophical lens. Within this scope, the primary research question is: "What strategies should be integrated into modern music education processes and institutions where specially gifted students are educated, such as BİLSEM, for the sustainability of traditional percussion culture in Turkey?". The preservation of art and cultural heritage for the future is possible not only through performance but also by supporting this heritage with theoretical and technological innovations.

Method: This research is based on a literature review (compilation) model, which is a qualitative research design. In accordance with the reviewers' suggestions, the scope of the study has been narrowed to national academic articles and graduate theses published between 2010 and 2025. Searches were conducted through academic databases including "Google Scholar," "YÖK Thesis Center," and "TR Dizin". During the screening process, keywords such as "rhythm education," "percussion history in Turkey," "cultural sustainability," and "music anthropology" were utilized. The data obtained from the review were analyzed comparatively, focusing particularly on the interaction between the "usul" (rhythmic cycle) tradition in Turkish music and polyrhythmic structures in world music. The collected academic data were synthesized and interpreted using the descriptive analysis method within the framework of the "Sustainability in Art" and "Art, Technology, and Innovation" sub-themes of the congress.

Findings: The results of the literature analysis yielded several striking findings regarding rhythm culture and its sustainability in Turkey. Primarily, it was determined that rhythm and percussion are not merely technical skills (Yılmaz, 2024) but are among the most resilient layers of the Turkish society's cultural memory (Varlı, Ö. D., Andrikos, Boyacıoğlu,

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

2020). However, it was concluded that the master-apprentice relationship alone is insufficient for preserving this heritage and must be supported by modern and scientific educational models like BİLSEM (Urhan, 2022). Another significant finding is that digital technologies (rhythm machines and software) do not represent a threat to traditional performance; on the contrary, they serve as a critical "opportunity space" for documenting heritage, creating digital archives, and fostering an interest in this culture among the new generation (Süzen, Bilir, 2025).

Furthermore, it was identified that the sustainability of rhythm education is directly related to the ecological balance of the natural materials used in making local instruments such as the darbuka, bendir, and kudüm. In light of these findings, it is recommended that interactive museum workshops be established, local lutherie techniques be included in the curriculum, and digital archiving projects be expanded immediately to preserve traditional rhythms. The implementation of these strategies will ensure that Anatolian rhythm culture maintains its deserved place in the globalized world.

Keywords: rhythm, percussion, cultural sustainability, music education, Turkish musical heritage.

References

- Yılmaz, A. (2024). Okul Öncesi Dönemdeki (5-6 Yaş) Disleksi Riski Olan Çocuklara Beden Perküsyonu (Ritim) Eğitimi Aracılığıyla Yön/Mekân Kavramları Öğretimi (Master's thesis, Istanbul Aydın University (Turkey)).
- Varlı, Ö. D., Andrikos, N., & Boyacıoğlu, A. (2020). Etnomüzikoloji Dergisi Yıl: 3 V: 2 Sayı: 6 Ethnomusicology Journal. Etnpmüzikoloji Dergisi (Ethnomusicology Journal), Say, A. (2012). *Türkiye'nin müzik atlası*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Süzen, H. N., & Bilir, M. (2025). Dijital Sanatın Serüveni ve Sürdürülebilirliği. Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi, 5(14), 1-17.
- Urhan, G. (2022). Bilsem Müzik Sınavında Öğrencilerin ve Velilerin Sınava İlişkin Farkındalıklarını Arttırmaya Yönelik Bir Çalışma (Aksaray İli Örneği). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (63), 422-443.

Intergenerational Sustainability of Values in Music: A Transformation Analysis from the Baby Boomer Generation to Generation Alpha

Zümra Torun (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Efe Deniz Ak (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Esra Mete Bakır (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

The concept of generation or cohort represents the period extending from an individual's birth to adulthood, typically assumed to span an average of 15 to 25 years. According to the publication *Bilim Teknik*, six generations have been identified. The first of these is referred to as the Silent Generation and includes individuals born between 1925 and 1945. This generation could not be included in the study due to a lack of participants. The generations following the Silent Generation extend from 1946 to the present and encompass various characteristic features, including the Baby Boomer, X, Y, Z, and finally the Alpha generation, which covers the years 2011–2025. These generations have developed different visions regarding art and music within the context of the social, economic, and technological opportunities, as well as the societal structures of their respective periods (Mizell, 2005). Within the scope of "Sustainability in Art," one of the functions of music is to transmit societal values from one generation to another. However, globalization, industrial structuring, and transformations in family structures over the past thirty years have led to a weakening of intergenerational connections and cultural alienation (Smith, 1994). It has been observed that musical preferences change over time; each generation tends to favor the prominent music of its own era and may distance itself from the musical preferences of previous generations. This situation undermines the sustainability of values such as "love, loyalty, and fidelity" embedded in the content of the music being listened to and creates a basis for the degeneration of such content.

Studies have shown that as one moves from the past to the present, the diversity of music genres has increased; however, along with this diversity, there has also been an increase in negative expressions such as violence, slang, sexuality, and profanity in the content of the produced works. While Turkish-language works and value-oriented lyrics were more dominant in the Baby Boomer generation, in generations such as Generation Alpha, which were born into the technological age, the increased preference for foreign music and the deformation in content are noteworthy. This paper aims to examine the music and music genres listened to by different generations from a sociological perspective, and to address how musical values have transformed throughout the historical process and the emerging threats to the sustainability of these values, in light of literature review and application data.

This study is a qualitative research that investigates the transformation over time of values and expressions in music genres listened to across generations. As a data collection tool, a "semi-structured interview technique," prepared by the researchers and revised based on expert opinion, was used. The study group was determined using a convenience sampling method and consists of a total of 52 participants: Baby Boomer (6 individuals, born between 1946–1964), Generation X (6 individuals, born between 1965–1979), Generation Y (16 individuals, born between 1980–1995), Generation Z (11 individuals, born between 1996–2010), and Generation Alpha (13 individuals, born between 2011–2025).

The obtained data were analyzed using the "content analysis" method. During the analysis process, the data were transcribed, and categories and themes (violence, slang, profanity, sexuality, and values) were established. In order to increase the reliability of the findings, the prepared categories were shared with music and philosophy teachers, achieving a 90% level of agreement, and participant consent was obtained.

The mutual interaction that occurs when generations come together enables the transmission of social values, traditions, and innovations (Canatan, 2008). When the lyrical content of the works listened to from the earliest generation to the present is examined, the theme of values has been present in every generation and has diversified over time. When other themes are considered, while there were no works containing profanity, violence, or sexuality in the Baby Boomer generation, these themes have increased in the content of the works listened to as one approaches the present. It has been observed that all individuals in the Baby Boomer generation preferred Turkish Folk Music and that the works were solely within the scope of values such as "love." While an increase in the pop music genre is observed in Generations X and Y, it is observed that genres such as foreign pop, rock, drill, and metal constitute the musical preferences of Generations Z and Alpha. When the lyrical content of the works is analyzed, no negative content is found in the music listened to by earlier generations, whereas starting from Generation Y, themes of violence and slang, and in Generation Z, themes of profanity and sexuality are observed to be included in musical preferences. Although values such as love and loyalty are preserved in Generation Alpha, the presence of violent and sexually explicit lyrics is noteworthy. As a common finding, it has been analyzed that the least preferred and least favored genres among all generations are "arabesque" and "rap." As a result, the main conclusion reached is that there has been a significant disconnection between generations in terms of the sustainability of values within musical preferences, and that negative content has become more dominant in contemporary music culture.

Keywords: generations, music preferences, transformation, values, sustainability

References

- Canatan, A. (2008). Toplumsal Değerler ve Yaşlılar. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 1(1), 62-71.
- Mizell, L. (2005). Music Preferences in the US: 1982-2002. National Endowment for the Arts.
- Smith, T. W. (1994). Generational Differences in Musical Preferences. Popular Music & Society, 18(2), 43-59

The Integration of the Master-Apprentice Relationship into Modern Music Education and the Preservation of Cultural Memory

Elif İŞLEK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Bülent Aytok ÖZALTIOK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

The aim of this study is to propose a sustainable model that will contribute to the preservation of cultural memory and its integration into modern music education by examining the role of the cultural and artistic heritage acquired through the meşk system, which holds an important place in traditional Turkish music. Expert opinions, observations of students and instructors, and a review of the existing literature were used as data collection tools. The study analyzed the fundamental principles of the traditional meşk system, the master-apprentice relationship, and oral transmission methods. The model was designed to be adaptable to contemporary educational environments, particularly for gifted students in institutions like BİLSEM. The findings demonstrated that the meşk system is effective not only in transmitting technical knowledge but also in conveying abstract elements such as aesthetics, attitude, and style, as well as cultural values. Furthermore, it has been revealed that integrating traditional methods with modern education strengthens both the musical skills and cultural identities of young people. The proposed model aims to offer a practical educational system by blending traditional transmission principles with contemporary pedagogical approaches. In this way, music education becomes not only a means of developing technical skills but also an important tool for preserving cultural continuity.

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Sustainability in art encompasses not only the physical preservation of works but also the intergenerational transmission of the spirit and performance traditions that give life to that art. While the preservation of artworks is governed by specific standards through the disciplines of museology and restoration, the forms of performance, narrative traditions, and master craftsmanship—which can be described as the "spirit" of art—are transmitted through experience and practice rather than written sources. This is even more pronounced in traditional and performative arts. In such art forms, sustainability is possible not only through the documentation of works but also through the preservation of the artist's training process, the master-apprentice relationship, and the social context. In the history of traditional Turkish music, the master-apprentice relationship, known as the "meşk" system, is the most fundamental educational model in which knowledge is transmitted not merely at a technical level but as a "tavır" and "üslup." In Turkish music, "the most important factor in the formation of style and attitude is the meşk, which, unfortunately, has now reached the point of being abandoned" (Cevher, 2015: 1). Meşk refers to a learning process based on one-on-one interaction and repetition rather than a written curriculum; it is a process in which the piece, the style, and the performance attitude are internalized through direct experience. In this system, the student observes and imitates their teacher not only as a source of knowledge but also as a musical reference and a cultural representative. However, today music education has largely become institutionalized and adopted an academic structure centered on sheet music. While this

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

structure offers significant advantages, particularly in the systematic transmission of technical proficiency and theoretical knowledge, this transformation also carries the risk of pushing the nuances specific to performance in traditional music and the aesthetic subtleties acquired through oral transmission into the background. In academic education, time constraints and the pressure of assessment can limit the depth of one-on-one master-apprentice interaction; this situation can lead to concepts such as style and demeanor being perceived as abstract and secondary elements. Consequently, while the modernization process enhances musical literacy, it also leads to the weakening of "emotional transmission," the most crucial element of oral culture and cultural memory. According to Sorenson (1975), readiness for instruction means that the individual is in a suitable phase mentally, physically, and socially. Undoubtedly, the sensory aspect is also very important alongside these dimensions (Artut, 2009). A student raised within the meşk system acquires a rich musical perspective from their teacher. "Through the meşk method, while learning the pieces and performance characteristics of works he did not know from his master or teacher—including the manner (tavir), and style he also learned how to compose, provided he possessed compositional talent. "The rules, principles, and other elements used in the pieces they practiced, if their teacher was a composer or possessed compositional knowledge, they heard from him during the practice; and if they had compositional talent themselves, they learned this theoretical knowledge by comparing it to the applications in the pieces they practiced that is, through a kind of imitation, by doing" (Tahralı, 2018: 255-256). A review of the literature reveals that while education in conservatories and art schools has been standardized, there is a lack of sufficient research on how the "living heritage" dimension of the master-apprentice model can be integrated into modern curricula. The primary objective of this study is to propose a model that integrates the traditional meşk method within the master-apprentice relationship into modern art units, such as BİLSEM, where gifted students receive education. The research seeks to answer the question: "How do traditional transmission methods contribute to the preservation of cultural memory in modern music education?" The study is based on the premise that traditional music education can be revitalized in today's educational environments rather than being treated solely as a historical phenomenon. Rather than establishing a dichotomy between traditional and modern educational approaches, the aim is to develop a constructive and complementary relationship between the two fields. In this vein, the pedagogical principles of the meşk system are evaluated in conjunction with the structural and institutional dynamics of contemporary music education to establish a feasible and sustainable educational approach. In this way, the goal is for young people to internalize not only technical skills but also the artistic identity of the society to which they belong. Thus, music education can become a tool that supports cultural continuity as well as the development of individual talent.

Method

This research is structured using the "descriptive design" and "design-oriented" approaches from qualitative research methods. The study group consists of high school students enrolled in the music unit at BİLSEM and local masters whose proficiency in traditional music performance is recognized. In selecting the local masters, criteria included extensive performance experience, having been raised within the meşk tradition, and being recognized as masters in their communities. The student group was selected from the high school level

because this corresponds to a developmental stage where a musical foundation is established and stylistic development begins to take shape. During the research process, in-depth interviews with the masters will first be conducted to analyze transmission techniques. In the second phase, an educational module titled "Master-Student Encounters" will be designed to adapt these techniques to a modern classroom setting. This module is structured as practical sessions where masters interact directly with students, incorporating repertoire work, imitation, repetition, and one-on-one feedback processes. Structured observation forms will be used during the design process to observe students' development of "attitude" and "style." The data obtained will be analyzed using content analysis methods and transformed into a theoretical model.

Expected/Achieved Results

As a result of this study, it is expected that integrating the master-apprentice relationship into the modern education system will significantly enhance students' musical performance quality and sense of cultural belonging. Particularly in areas where notation falls short in conveying "attitude," direct communication with the master has been observed to make a tangible contribution to artistic sustainability. The research findings will highlight the necessity of a human-centered "living transmission"-beyond virtual or physical archives for the preservation of cultural memory. Consequently, it is recommended that master artists be regularly integrated into the educational process through workshop activities within the BİLSEM framework.

Keywords: master-apprentice relationship, cultural memory, meşk, music education, sustainability.

References

- KAHYAOĞLU, Y. (2021). Türk Müziğinde Meşk Sistemi, İnönü Üniversitesi
- CEVHER, M. H. (2015). Gelenekten Geleceğe Türk Musikisinin Üretim, Aktarma ve Öğretim sorunları, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Çalıştay
- TAHRALI, M. (2018). Alaeddin Yavaşca, 2. Baskı, "Türk Musikisinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri" Ankara: Kültür bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.
- KAPTAN, Z. (2022). Türk Müziği Çalgılarında Öğretim Metot ve Metodoloji Üzerine Bir İnceleme, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
- ARTUT, K. (2009). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sound And Color Interaction In Digital Art: The Contribution Of Synesthetic Experiences To Artistic Sustainability

Hena ÇELİK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIAÇIK (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Sustainability in art refers to the process by which artistic expressions and cultural values adapt to technological transformations, thereby ensuring their continued existence and transmission to future generations. While in traditional and conventional understandings of art, the senses are generally viewed and treated as independent categories, the process of digitalization has brought the interplay and connection between the senses—known as “synesthesia” into a scientific and artistic dimension. In this context, synesthesia is defined as the simultaneous perception in one sense triggered by stimulation of another, and is recognized as one of the fundamental concepts explaining inter-sensory interaction (Cytowic, 2002; Hubbard, 2013). The first scientific studies on synesthesia date back to Galton (1880), who examined differences in individuals’ mental images.

Research in the field of cognitive neuroscience has shown that synesthetic experiences transform perceptual processes (Rich & Mattingley, 2002). It is also suggested that these experiences support cognitive integration through cross-sensory connections (Ramachandran & Hubbard, 2001). In the context of art, synesthesia is primarily examined through the relationship between color and sound. This relationship demonstrates that art is not merely a visual experience but possesses a multisensory structure (Marks, 1975; Önal, 2018). Recent studies also show that synesthesia is being reimagined within the context of digital art. Yorulmaz (2025) notes that the interaction between the senses is transforming contemporary art paradigms; Ulutaş (2021) highlights that digital synesthesia applications are being developed through technological tools. In this context, examining the impact of synesthetic experiences on the sustainability of art emerges as an important area of research.

Method

This study is based on the combined evaluation of a systematic literature review and small-scale observational data within the framework of a qualitative research approach. During the literature review process, the Google Scholar, DergiPark, JSTOR, Scopus, and Web of Science databases were utilized. The keywords “synesthesia,” “digital art,” “audio-visual interaction,” and “multisensory experience” were used in the search process. Studies published between 2015 and 2025 were examined. The identified studies were evaluated using content analysis and interpreted based on common themes. Additionally, the experience process of a small group of participants was observed through a digital application that converts sound frequencies into visual outputs. During this observation process, participants’ attention spans and interaction levels were analyzed.

Results

The research findings indicate that digital art applications based on multisensory interaction significantly transform the viewer’s experience. The simultaneous presentation of auditory and visual stimuli increases attention span and enhances perceptual intensity. Synesthesia is a condition in which stimulation of one sensory channel triggers involuntary perceptions in another sensory channel (Cytowic, 2002). Synesthesia, which is perceived

- Cavallero, D. (2013). *Synesthesia and art*. Jefferson, NC: McFarland.
- Cytowic, R. E. (2002). *Synesthesia: A union of the senses*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Day, S. A. (2014). Synesthesia and artistic expression. Fundación Internacional Artecittà.
- Day, S. A. (2016). *Synesthetes: A handbook*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Galton, F. (1880). Statistics of mental imagery. *Mind*, 5, 301–318.
- Hubbard, E. M. (2013). *Synesthesia*. New York, NY: Oxford University Press.
- Marks, L. E. (1975). On colored-hearing synesthesia. *Psychological Bulletin*, 82(3), 303–331.

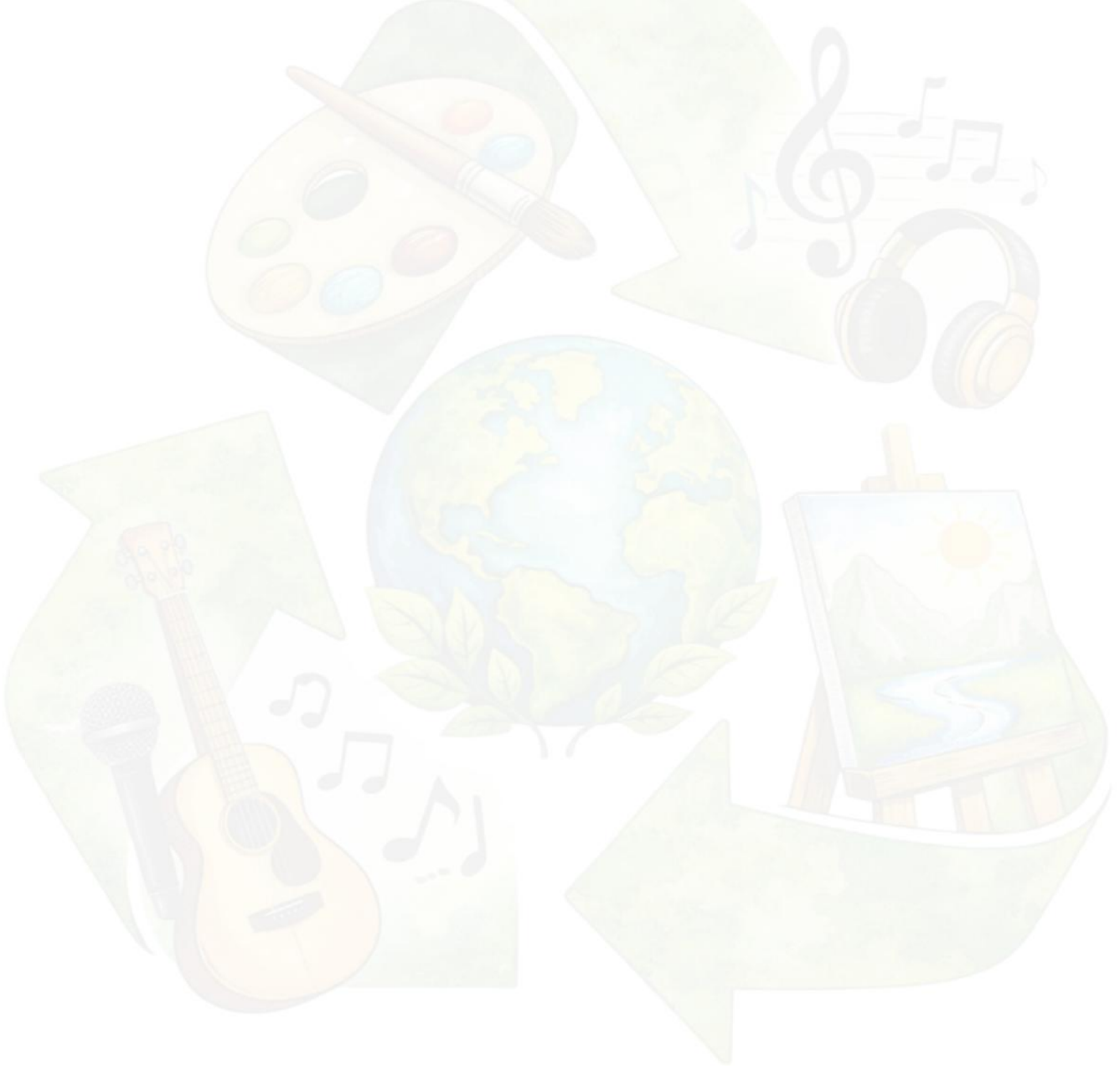

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

- Önal, A. (2018). Müzik ve resim ilişkisi: Resim sanatında müziğin yeniden üretimi. *İnönü University Journal of Art and Design*, 8(18), 98–109.
- Ramachandran, V. S., & Hubbard, E. M. (2001). Synesthesia: A window into perception, thought and language. *Journal of Consciousness Studies*, 8(12), 3–34.
- Rich, A. N., & Mattingley, J. B. (2002). Anomalous perception in synesthesia: A cognitive neuroscience perspective. *Nature Reviews Neuroscience*, 3(1), 43–52.
- Ulutaş, Ü. G. (2023). Sinestezi ve sanat ilişkisi ekseninde dijital sinestezi uygulamaları. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 5(2), 430–451.
- Ward, J. (2013). Synesthesia. *Annual Review of Psychology*, 64, 49–75.
- Yorulmaz, M. Y. (2025). Sinestezi ışığında duyarlar arası etkileşim ve çağdaş sanat paradigmaları. *Sanat Yorum*, (45), 72–81. doi:10.47571/sanatyorum.1483242

The Timeless Instrument: The Piano: The Role And Philosophy Of The Piano In The Sustainability Of The Universal Language Of Music

Mete ÖLÇER (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Belgin BAĞRIÇIK (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Although art does not have a common and definitive definition, it can be expressed as a means for creative individuals to express themselves, their actions, and their intentions (Karaseyfioglu Paçalı, 2021). Sustainability in art refers to the transmission of artistic works to future generations, adapting to change without compromising their integrity over time. Since its invention by Bartolomeo Cristofori in the 16th century, the piano has been a cornerstone of music history, sometimes played solo, sometimes at the heart of orchestral music, sometimes accompanying a singer's lyrics, and sometimes as a fundamental instrument in music education (Giordano, 2016). With its wide range, polyphonic (multi-voiced) structure, and many other features, the piano has been one of the most advantageous instrument options for musicians, especially in education (Palmieri, 2004). However, today's digitalisation and fast-paced consumption culture threaten the piano's depth and sustainability in these different dimensions (Altuntaş, 2025).

The literature reveals an abundance of technical studies and research on the piano. However, studies on the sustainability and philosophical role of the piano in music are limited. The main objective of this study is to address the piano's place in the context of sustainability in art within a theoretical framework, focusing on the question: "How does piano philosophy and the instrument's position in the universal language of music contribute to musical sustainability?" This paper aims to fill the theoretical gap in the field by synthesising the technical information found in the literature from a philosophical perspective.

This research is a compilation study designed in accordance with scientific standards. Google Scholar, DergiPark, JSTOR, and musicology databases were systematically searched within the scope of the study. The keywords "piano philosophy," "universal language of music," "sustainability in art," and "music aesthetics" were used in the data collection process. The research universe consists of academic articles published in the last decade, theoretical books written on the history of the piano, and works on the philosophy of art. The collected sources were classified using thematic analysis under the headings of the historical development and universality of the piano. The data examined was synthesised using a qualitative approach, theoretically explaining the role of the piano in musical sustainability.

Findings from the literature review indicate that the piano is not merely a musical instrument but a "philosophical platform" where musical thought is shaped. Scientific data confirms that the piano's central position in the universal notation system serves sustainability by creating a common musical language across different cultures. The study concluded that piano education should be passed on to future generations not only as a technical skill but also as a philosophical legacy that preserves the universal language of art. In conclusion, it has been determined that the piano continues to be the cornerstone of artistic sustainability despite technological changes. This study offers recommendations that will help BİLSEM music unit students view piano education from a broader perspective.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

Key words: piano, universal music, the sustainability of arts, music philosophy, literature search.

Karaseyfioglu Paçalı, S., (2021). Sanatta Kaygı Kavramına Sürdürülebilirlik Olgusu Açısından Bakmak. *Fine Arts*, 16(3), 201-212.

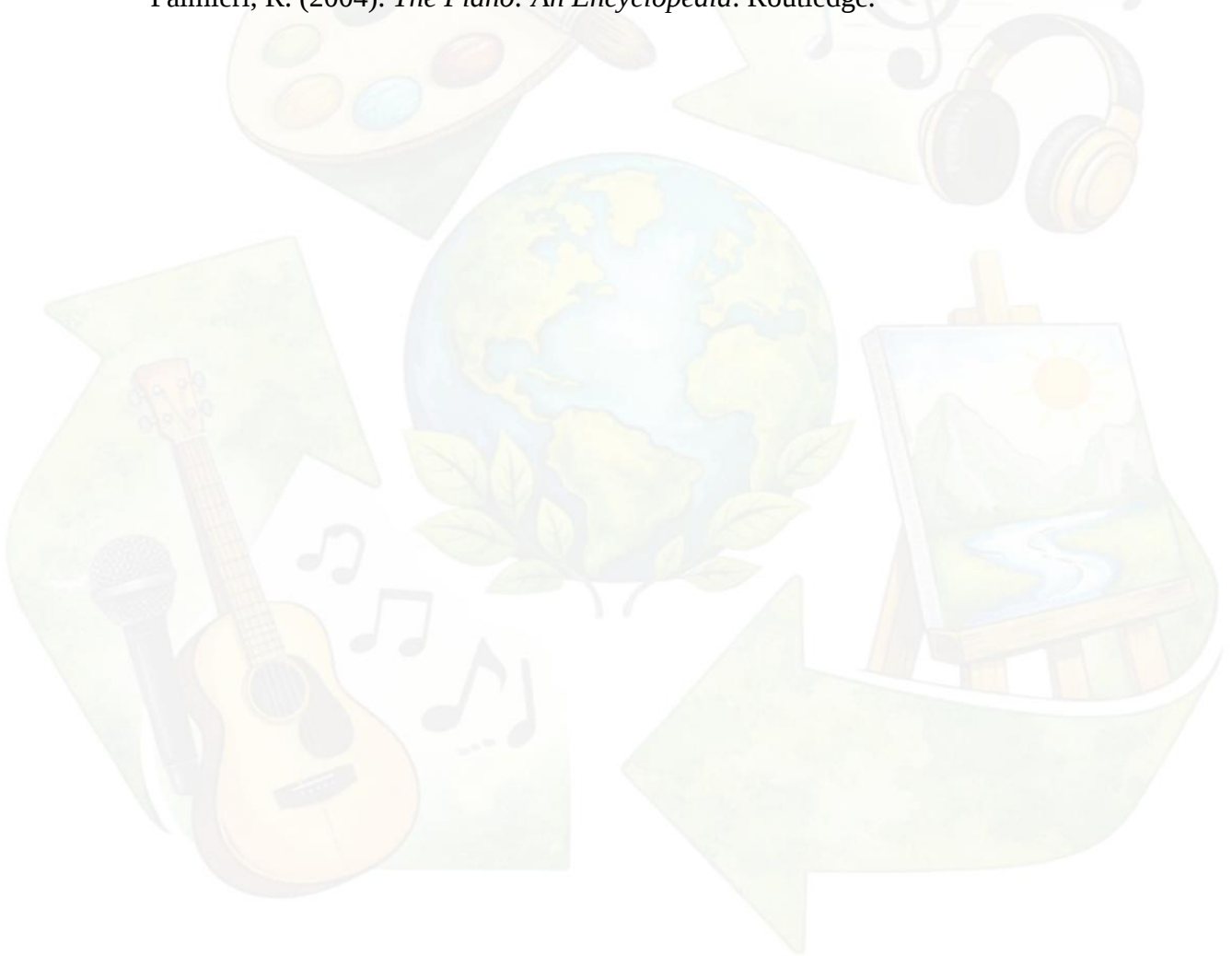
Giordano, N. (2016). The invention and evolution of the piano. *Acoustics Today*, 12(1), 12-19.

Ma, R. (2025). Teaching Methods of Piano Playing: Concept of Universalism and Author's Philosophy. *European Journal of Education*, 60(1), e12881.

Altuntaş, A. M. (2025). Müzik Dinleme Pratiğinin Dijitalleşmeyle Yeniden İnşası (Master's thesis, Izmir Katip Celebi University (Turkey)).

Doğantan-Dack, M. (2016). The role of the musical instrument in performance as research: The piano as a research tool. In *Artistic practice as research in music: Theory, criticism, practice* (pp. 169-202). Routledge.

Palmieri, R. (2004). *The Piano: An Encyclopedia*. Routledge.

The Effect of Visual Artworks Created Through Upcycling of Waste Materials on High School Students' Environmental Awareness

Naz ÜNLÜ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İlknur AKKUŞ (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

In the current Anthropocene epoch, industrialization and global consumption habits are causing irreversible devastation on the Earth's ecosystem, along with a rapid increase in the amount of plastic, textile, and electronic waste. Faced with this ecological crisis, education conducted solely through scientific statistics and legal regulations remains limited, and it is stated that students may perceive the issue as an abstract, distant problem. At this point, art education stands out as an effective learning area that can strengthen the sense of environmental responsibility by increasing sensory participation and transforming aesthetic perception into action. Ecological art uses art as a tool to seek solutions to global ecological problems and to raise awareness.

Upcycling, one of the most dynamic elements of contemporary art and sustainability today, is an innovative method that reduces waste generation at its source.¹ Unlike traditional recycling, upcycling is the act of giving discarded objects that have completed their life cycle a brand new function and aesthetic value with a creative approach, without destroying their physical and chemical forms. When contemporary art examples are examined, it is seen that a strong environmental awareness is created through the transformation of waste into an aesthetic language. For example, Deniz Sağdıç uses waste denim fabrics, which have a particularly high water consumption during production, to draw attention to the destruction caused by the fast fashion industry, presenting a sustainable consumption critique in her works. Similarly, Brazilian artist Vik Muniz, in his "Pictures of Garbage" series, used waste from Jardim Gramacho, one of the world's largest landfills, to draw attention to both the global waste crisis and sociological inequalities.³ The production processes of these artists prove that using waste as a "medium of expression" directly confronts the audience with their own ecological responsibilities.

A significant portion of academic studies addressing the relationship between art education and environmental awareness in Turkey and the world focus on primary or middle school levels. In the literature, there are findings showing that the "DIY Junk Art Module" prepared for primary school students significantly increases children's creativity and environmental awareness. On the other hand, at the high school level, especially in educational environments like BİLSEM where project-based production, abstract thinking, and research and development (R&D) culture are strong, studies systematically examining the effects of upcycling-focused visual art practices on students' environmental awareness and specifically their "ecological footprint" consciousness are seen to be limited.

Method

In this study, to fully comprehend the inherently complex artistic production processes and the cognitive/affective reflections of this process, the Mixed Methods Research (Explanatory Sequential Design) was preferred, where quantitative and qualitative research

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

techniques are used sequentially to support each other. Since the research involves designing an educational module (product/strategy) from scratch, implementing it in the field, and scientifically evaluating its impact, it was structured based on Design and Development Research (DDR) principles.⁵

In the quantitative dimension, a "Single-Group Pretest-Posttest Experimental Design" was used to compare the students' pre- and post-workshop statuses; in the qualitative dimension, a "Visual Phenomenological Design" was adopted to make sense of the students' experiences during the process, their interaction with the materials, and their environmental perceptions through the images they produced.⁶ The study group consists of a total of 24 gifted high school students (12 girls, 12 boys) enrolled in the Çukurova BİLSEM Visual Arts Unit during the 2025-2026 academic year, determined by criterion sampling, one of the purposive sampling methods.

The implementation process was designed as an 8-week (32 hours) module titled "From Waste to Treasure: Upcycling Art Workshop". The module consists of stages including global awareness building, examining contemporary artists such as Deniz Sağdıç and Vik Muniz, zero-budget waste material collection and classification, production of two-dimensional portrait/collage assemblages, construction of three-dimensional sculptural forms, and finally an exhibition supported by "Environmental Manifestos". Quantitative data were analyzed using the paired samples t-test; qualitative data were analyzed using the inductive content analysis method, coded and themed in software like MAXQDA.

Expected/Achieved Results

The data obtained at the end of the study revealed strong results supporting each other on quantitative and qualitative axes:

Quantitative Results: In the comparison of the participants' pre-test and post-test scores of the "Environmental Awareness and Attitude Scale" and "Ecological Footprint Awareness Scale", a statistically significant and positive increase ($p < .05$) was detected in favor of the students' scores after the 8-week application. It was proven that when information about the climate crisis is combined with physical touch to the material itself (haptic action) and design-oriented thinking, it escapes superficiality and transforms into a permanent affective attitude (internalization).

Qualitative Results: As a result of inductive content analyses, the data were grouped around three main themes:

Ontological Transformation and Waste Gaining Aesthetic Value: The marginalized concept of "trash" in the students' minds was completely destroyed; waste materials were re-signified as a free "art medium (means of expression)" with previously unnoticed textures and colors.

Fast Fashion and Conscious Consumption Critique: Students honestly confronted the massive water footprint of the fast fashion industry, especially through textile and denim waste. This process paved the way for sustainable consumption habits such as repairing or modifying instead of buying new products.

Visual Activism and Building Self-Efficacy: Students who overcame crises during the design phase with aesthetic solutions ceased to be passive students at the end of the process. Instead, they gained a proactive "Visual Activist (nature ambassador)" identity aiming to create environmental awareness in society with the manifestos they produced. With a high

- Bedir Erişti, S. (2021). Bir anlatı biçimi olarak görsel araştırma yöntemleri. S. D. Bedir Erişti (Ed.), *Görsel araştırma yöntemleri: Teori, uygulama ve  rnek* içinde (s. 165). Pegem Akademi Yayıncılık.
- B y ktaşkapu Soydan, S., & Öztürk Samur, A. (2014). Validity and reliability study of environmental awareness and attitude scale for preschool children. *International Journal of Academic Research in Education and Review*, 2(5), 118-128.
- Coşkun, M. (2013). Ekolojik ayak izi farkındalık  l eğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik  alışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 67-83.
- Enes, E., & Binboğa, E. B. (2021). Atık kot giysilerden ileri dönüşüm yöntemi ile sanat eseri oluşturulması: Deniz Sağdıç'ın portre çalışmalarının incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 882-901. <https://doi.org/10.21602/sduarte.989035>
- Maaruf, S. Z., Wan Abdul Hamid, W. N. N. H., & Sabri, M. F. (2021). Upcycling junk art and craft module to nurture creativity of children. *Malaysian Journal of Sustainable Environment*, 8(3), 55-70. <https://doi.org/10.24191/myse.v8i3.15889>
- Richey, R. C., & Klein, J. D. (2007). *Design and development research: Methods, strategies, and issues*. Routledge.
- Schmidt, C. (2017). Vik Muniz's Pictures of Garbage and the Aesthetics of Poverty. *ARTMargins*, 6(3), 8-28. https://doi.org/10.1162/ARTM_a_00187
- Yıldız, S., & Sarıca, S. (2023).  ağdaş sanatta ileri d n ş m ve   p n olanaklarını keşfetmek. *Sanat ve Yorum*, 41, 82-89. <https://doi.org/10.5152/AI.2023.221652>

The Ecological Cost of Digital Transformation in the Music Industry: Carbon Footprint and Sustainability Analysis in Art

Özge Torun (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

İlknur Akkuş (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Abstract

In this study, the environmental effects of digital music consumption in terms of sustainability in art are examined. Today, music listening habits have largely shifted to digital platforms. Physical formats such as albums, CDs, and vinyl records have been replaced by online music streaming services. Digital music is often seen as an environmentally friendly option. However, considering the operation of data centers, cloud storage systems, and the energy consumption of electronic devices used while listening to music, this situation needs to be reconsidered. The research is based on the examination of academic studies published between 2015 and 2025 through the literature review method. The findings show that digital music production and consumption require a significant amount of energy and indirectly contribute to carbon emissions. It is stated that repeatedly listening to an album on digital platforms may lead to a higher carbon footprint compared to purchasing it once in a physical format. This study reveals the need to increase ecological awareness in the field of art and draws attention to the importance of preferring energy-saving methods while listening to music.

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Artistic sustainability is the process of transferring production and consumption in art to future generations without exhausting environmental resources. In recent years, digital technology has significantly transformed the functioning of activities in the field of music, including how music is produced, marketed, recorded, promoted, and distributed (Bottrill, Liverman & Boykoff, 2010). This transformation in the music sector has replaced physical formats (albums, vinyl records) with online music streaming services. Although music and video consumption in online environments has become more attractive compared to physical formats, considering the intensity of usage in online environments, the idea of being a “greener” consumption compared to physical formats has weakened (Kurtuluş, M. & Paşa, C.). Although this situation mostly creates a perception of being “environmentally friendly” and allows users to access a wider range of music, scientific studies state that digital music consumption has a serious impact on the concept of carbon footprint, which we frequently encounter in artistic activities (Akman, F. 2023). With the spread of digital art, activities in this field have also directed users toward digitalization. Every action carried out online has an ecological impact; therefore, it indirectly affects global factors such as energy consumption and carbon emissions (Demirel, 2022). With the increase in mass consumption, the use of electronic devices and large-scale energy sources in musical activities causes climate crisis and gas emissions (Titon, 2020). The global energy consumption of data centers, cloud storage systems, and data transmission networks also brings the ecological dimension of the digital art community into a critical perspective.

When the literature is examined, it is observed that many studies have been conducted on the digital and physical waste dimension of the music industry. However, statistics that synthesize

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NİSAN 2026

the direct effect of digital music consumption (online access) on carbon emissions within the framework of “Sustainability in Art” are limited.

The main purpose of this study is to analyze the unnoticed environmental effects of digital music use through a literature review, to increase ecological awareness in the art world, and to improve sustainability in art. The research aims to explain the impact of digital music publishing on ecological sustainability in art compared to traditional methods. This study also aims to clarify the relationship between digital music formats in data centers and carbon footprint, and to guide users toward lower-energy listening habits within the concept of “green energy.”

Method

This research is a literature review study prepared in accordance with scientific standards. Within the scope of the research, Google Scholar, DergiPark, and international environment-art databases were examined. During the data collection process, the keywords “carbon footprint,” “digital music consumption,” “ecological sustainability,” “music industry” and “environmental awareness”. were used. The study consists of academic articles, sectoral reports, and compilations published between 2015 and 2025. The references were categorized under themes such as energy consumption of databases, energy use of user devices, and sustainability policies of digital music platforms using thematic analysis. The obtained data were evaluated in terms of the future ecological impact of art.

Expected / Obtained Results

The findings suggest that the stages of production, marketing, distribution, and retail in the digital music industry significantly affect carbon emissions (Akman, F. 2023). Contrary to the idea of “green” energy use, digital music consumption may pose a threat to ecological sustainability in art due to its high energy demand. Sensitivity analysis shows that digital music distribution requires more energy than retail store sales and that this rate may increase over time (Mayers et al., 2015). Scientific findings indicate that repeatedly streaming an album may result in a higher carbon cost than purchasing it once in a physical format (vinyl or CD). Based on these results, it is recommended to develop policies in the music industry that support green energy and sustainable publishing models. It is also important to raise awareness among listeners about strategies that can reduce digital carbon footprint, such as low-resolution listening or downloading. In addition, increasing awareness of “ecological art consciousness” as part of music education in institutions such as BİLSEM is considered important.

Keywords: Carbon footprint, digital music, ecological sustainability, music industry, environmental awareness.

References

https://www.academia.edu/download/94678241/Daha_Yesil_Bir_Muzik_Tuketimi_Mumkun_mu_.pdf

https://www.academia.edu/download/107058575/DIJITAL_MUZIK_ENDUSTRISI_VE_KU_RESEL_IKLIM_DEGISIKLIGI_SPOTIFY_ORNEGI.pdf

https://www.academia.edu/download/94678241/Daha_Yesil_Bir_Muzik_Tuketimi_Mumkun_mu_.pdf

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

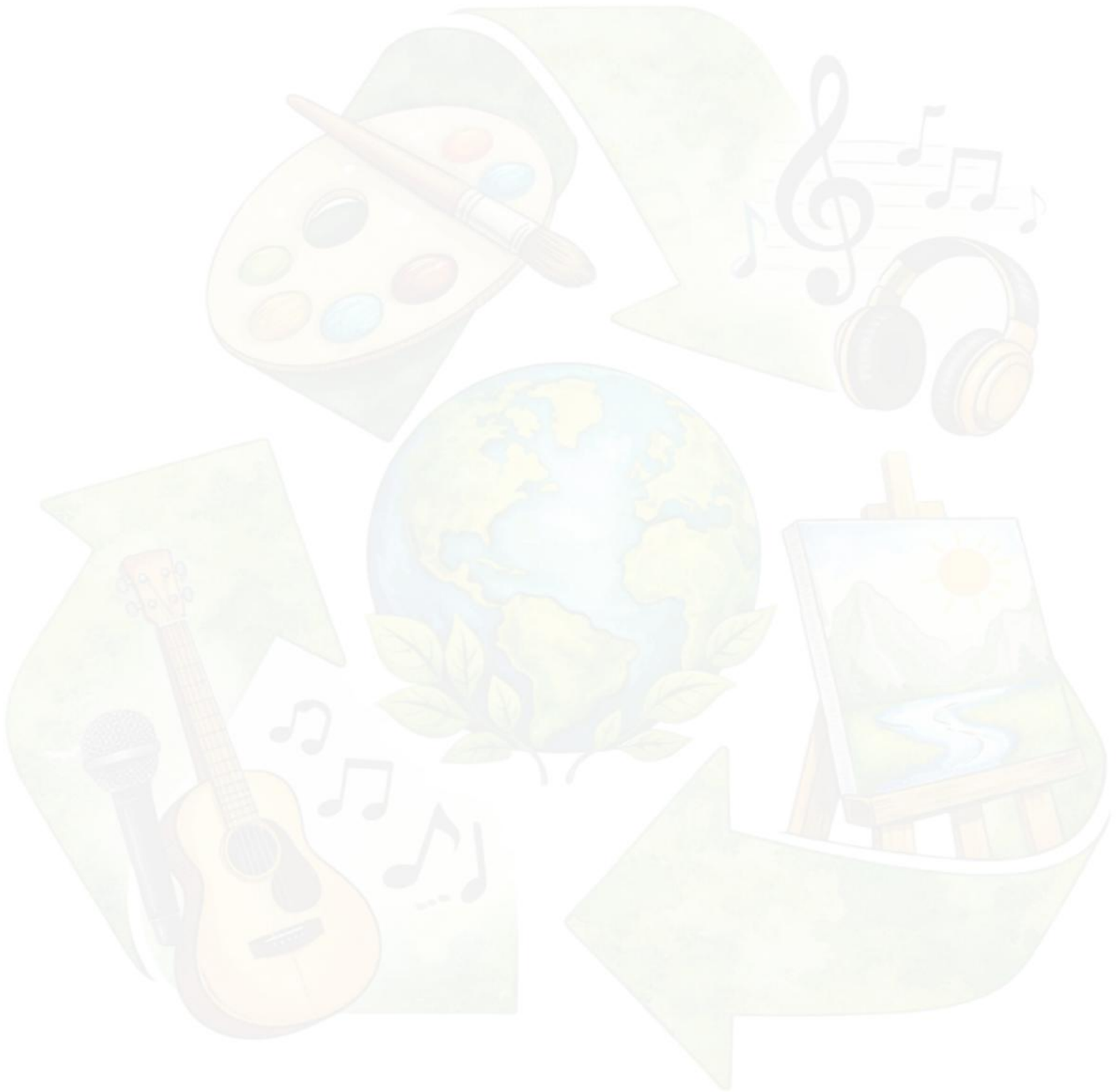
https://www.academia.edu/download/92561366/Ilk_sayfa_Kitap4_14.pdf

[https://www.researchgate.net/profile/Jeff-](https://www.researchgate.net/profile/Jeff-Titon/publication/342142261_Call_and_Response_SEM_President's_Roundtable_2018_Humanities'_Responses_to_the_Anthropocene/links/63dead3fc465a873a28be91b/Call-and-Response-SEM-Presidents-Roundtable-2018-Humanities-Responses-to-the-Anthropocene.pdf)

[Titon/publication/342142261 Call and Response SEM President's Roundtable 2018 Humanities' Responses to the Anthropocene/links/63dead3fc465a873a28be91b/Call-and-Response-SEM-Presidents-Roundtable-2018-Humanities-Responses-to-the-Anthropocene.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Jeff-Titon/publication/342142261_Call_and_Response_SEM_President's_Roundtable_2018_Humanities'_Responses_to_the_Anthropocene/links/63dead3fc465a873a28be91b/Call-and-Response-SEM-Presidents-Roundtable-2018-Humanities-Responses-to-the-Anthropocene.pdf)

<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/5/1/014019/meta>

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jiec.12181>

The Reproduction of Old Sounds in New Generation Music: Sample Culture and Artistic Sustainability

Rengin AKKAYA (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Dr. Nurten KODAZ ÖCAL (Adana Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

Today, music continues to exist not only through the production of new melodies, but also through the reuse of old sounds, melodies, and rhythms. Thanks to the “sampling technique” that emerged with the acceleration of digitalization, songs, melodies, and sounds are prevented from being forgotten or becoming outdated over time, and cultural sustainability is achieved by incorporating old sounds into contemporary songs. This usage is more than a simple copying process; it involves arranging old pieces and melodies so that they can find a place in contemporary music. The use of “sampling” has become particularly widespread in R&B, rap, and techno music. This technique can be considered an example of recycling in art. The sampling technique emerged in the late 1970s, but a similar process began in the 1940s with musique concrète, an experimental music created by splicing and looping tapes. Sampling is a hip-hop term that emerged in the 1980s when producers began taking samples, particularly drum rhythms, from funk and soul recordings. It has influenced many music genres, especially electronic music and pop. Technological developments have played an important role in the spread of this culture. Digital recording systems and music software have made it easier to preserve and reuse old recordings. This has transformed music from an element stored in archives into an active source of production. When we think of sustainability, the first things that come to mind are usually recycling, waste, and the environment. However, sustainability is not limited to the environment. Sustainability in art refers to the repetition, continuity, and cultural circulation of art. The culture of “sampling,” particularly prevalent in contemporary music, is crucial in the recycling of music and culture. For example, in the song “Often” by Canadian singer-songwriter Abel Tesfaye, known by the stage name “The Weeknd,” a part of the old Turkish pop song “Ben sana vurgunum” by Turkish artist Nühket Duru is used with an R&B aesthetic, ensuring that a local old melody continues to exist in contemporary pieces on a global scale. Studies in the literature on the sustainability of music and art mostly focus on the environmental and economic sustainability of the music industry. There are also musicological studies on sampling techniques, but studies addressing sampling techniques in the context of sustainability in art are limited. This study aims to fill this gap in the literature. The purpose of this paper is to demonstrate that sampling can be considered not only a method of music production but also a tool that supports artistic and cultural sustainability. The research question is defined as follows: Can the use of sampling contribute to ensuring artistic sustainability in music?

Method

This study is a qualitative research conducted using the compilation and case study methods. The main objective of the research is to examine the historical process of the sample technique and to evaluate its function in the context of artistic sustainability. Within the scope of the research, academic articles, studies, and reliable digital sources related to how the sampling technique is used, its historical development, and concepts of sustainability in art were

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE

16-18 NISAN 2026

first reviewed. Through these sources, the emergence, spread, and transformation of the sampling technique in music production were examined. In the second stage, selected musical works were examined as case studies to concretize the functioning of sample usage in the context of cultural transmission and artistic sustainability. In this context, The Weeknd's work Often and Nükhet Duru's work "Ben sana vurgunum" were examined. The analysis process took into account the musical structure, usage, and cultural context of the sample. Furthermore, the sample technique was qualitatively evaluated in terms of how past musical works were transformed and reinterpreted within contemporary productions. The findings were interpreted within the framework of the concept of sustainability in art.

Findings

This research has revealed that sampling is an important tool that enables the production and sustainability of music. It was concluded that the use of sampling establishes a connection between the past and the present and that music is not a disposable resource that can be consumed quickly. Based on the examined sample, it was determined that sampling is not merely an aesthetic choice; it also contributes to intercultural interaction, artistic continuity, and creative transformation processes. This has enabled different cultures to enrich each other and ensured cultural continuity. It was seen that the sampling technique is not a copying process but a creative production tool used to be transformed and reinterpreted; different types of sounds come to life in different types of music and enrich it. Furthermore, the study suggests that unconscious use of sampling techniques may limit creative production, leading to repetition and uniformity in music. However, it concludes that micro-sampling, structural change and transformation, and the use of local archives can be developed to counteract this. In conclusion, sampling technique is not merely a repetitive copying method; when used consciously, it can be considered a transformative production tool that strengthens creativity, production, and sustainability in art.

Key Words: (Sample, Cultural Sustainability, R&B, Hip-Hop)

References

<https://abbeyroadinstitute.co.uk/blog/sampling-role-in-hip-hop-and-its-legacy-in-music-production/>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Sampling_\(music\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sampling_(music))

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Ses_%C3%B6rne%C4%9Fi#:~:text=Ses%20%C3%B6rne%C4%9Fi%20\(baz%C4%B1%20T%C3%BCrk%C3%A7e%20kaynaklarda,ba%C5%9Fka%20bir%20%C5%9Fark%C4%B1da%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20i%C5%9Flemi%20dir](https://tr.wikipedia.org/wiki/Ses_%C3%B6rne%C4%9Fi#:~:text=Ses%20%C3%B6rne%C4%9Fi%20(baz%C4%B1%20T%C3%BCrk%C3%A7e%20kaynaklarda,ba%C5%9Fka%20bir%20%C5%9Fark%C4%B1da%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20i%C5%9Flemi%20dir)

The Impact of Virtual Reality Technology on Concert Experience and Audience Accessibility and Future Predictions

Ulaş Doruk Seyfettinoğlu (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi, Adana)

Mustafa Palaz (Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi, Adana)

Problem Statement and Conceptual/Theoretical Framework

The ways of listening to and experiencing music are in a continuous and radical transformation process in direct connection with the historical development of technology. The practice of dreaming, which was limited to the auditory world of radio broadcasts in the past, has been moved to a visual dimension with the invention of television; Today, with the opportunities offered by virtual reality (VR) technology, it has reached a brand new and interactive dimension where the audience is integrated directly into the scene. Virtual reality systems allow users to feel like they are at the center of a digital and three-dimensional world where they are not physically present through special hardware and headsets. The basis of this revolutionary experience lies in the concept called "telepresence" in the literature. Telepresence refers to the state in which the individual's physical body feels himself in the digital concert space experienced at that moment, completely independent of the place where he is located.

However, one of the biggest and most urgent problems of the modern music industry is the problem of "accessibility". Traditional live concert formats do not allow each individual equally to participate in the performance of their favorite artist. While the astronomical figures reached by ticket prices create serious economic obstacles, the fact that concerts are usually held only in certain centers or remote geographical locations causes major logistical problems. In addition, it can be extremely challenging for individuals with physical disabilities to move and enjoy the performance in concert spaces that are crowded, noisy and not designed for spatial access.

At this key point, virtual reality technology emerges as an innovative and limit-breaking solution mechanism. Virtual concerts completely eliminate venue-based geographical distances and physical barriers, allowing fans from different parts of the world to watch performances from the front row and on equal terms. The theoretical framework of this study considers virtual reality not only as a passive entertainment tool that evaluates free time, but also as a revolutionary "assistive technology" that covers all segments of society. Special methods developed in hardware and software, especially for disabled musicians with physical limitations, enable them to overcome their limitations in the real world in the virtual universe. For example, it has been observed that an individual with limited hand movements can make music completely independently in the virtual environment, thanks to the principle that the instruments "come" directly to him, without physical effort.

But how much can this visual and technical perfection offered by the virtual world replace the organic social bonds in real life and the feeling of being shoulder to shoulder with the crowd in the concert area?. This profound question constitutes the most fundamental problem situation that determines the future limits and acceptability of virtual reality technology in the music world.

Method

In this study, case analysis from academic research techniques and synthesis of existing empirical data in the literature were adopted. The study systematically consists of three stages. In the first stage, Travis Scott's concert on the Fortnite platform, which is considered one of the turning points of the concept of digital concerts, was examined in detail as a case. It analyzed how this specific event brought together 12.3 million people simultaneously in the same virtual space and the effects of visual effects that are "impossible in the real world" on the viewer experience, such as the artist landing on the stage like a giant star.

In the second stage, the results of the survey conducted by Ghent University with 74 participants were evaluated using the "secondary data analysis" method in order to expand the data collection process and reach objective results. These data presented the audience's motivations for participating in virtual events, the feeling of "being there" in the virtual environment, and their predictions about the future of technology on a scientific basis.

In the last stage, the academic study conducted by Damian Mills was examined in order to measure the artistic accessibility of disabled individuals. Technical details of how the "Centred Control" design and the "HOST" technique improve the performance quality of artists with physical limitations were evaluated. By integrating all these data, the effects of VR technology on both viewers and artists were interpreted in an objective framework.

Findings

As a result of comprehensive analysis and data evaluation, it was determined that virtual reality concerts are seen as the "future of the music industry" by 70% of the audience. The main motivation for the audience to prefer this format is the desire to watch the artist closely and unobstructed, with a high rate of 93%. This is followed by a desire to experience surreal visuals that are "impossible in the real world", such as giant figures and instantaneous changes of space, with 78%. From an accessibility perspective, 82% of respondents explicitly stated that VR concerts are a much more accessible alternative to physical events.

The technical findings prove that VR technology is revolutionary in artistic production, particularly for individuals with disabilities. The innovative "HOST" technique, which allows selection based solely on head movements, has been shown to be successful in individuals with physical limitations with an accuracy of over 90%. With this method, the instruments "come" digitally to the musician and the physical effort required for performance is significantly reduced.

On the other hand, the most important negative result of the study is the lack of social interaction between the audience. 50% of the participants stated that they missed the feeling of being together with the crowd, and 41% stated that they missed physical contact and the energy of the living environment (vibration, sound power). In conclusion, virtual reality technology is not a direct competitor to physical concerts, but rather a "complementary" digital revolution that breaks down geographical and physical barriers. In future projections, hybrid models that blend the social dynamics of the real world with virtual experiences are expected to become standard in the music world.

Keywords: virtual reality, accessibility, concert experience, metaverse.

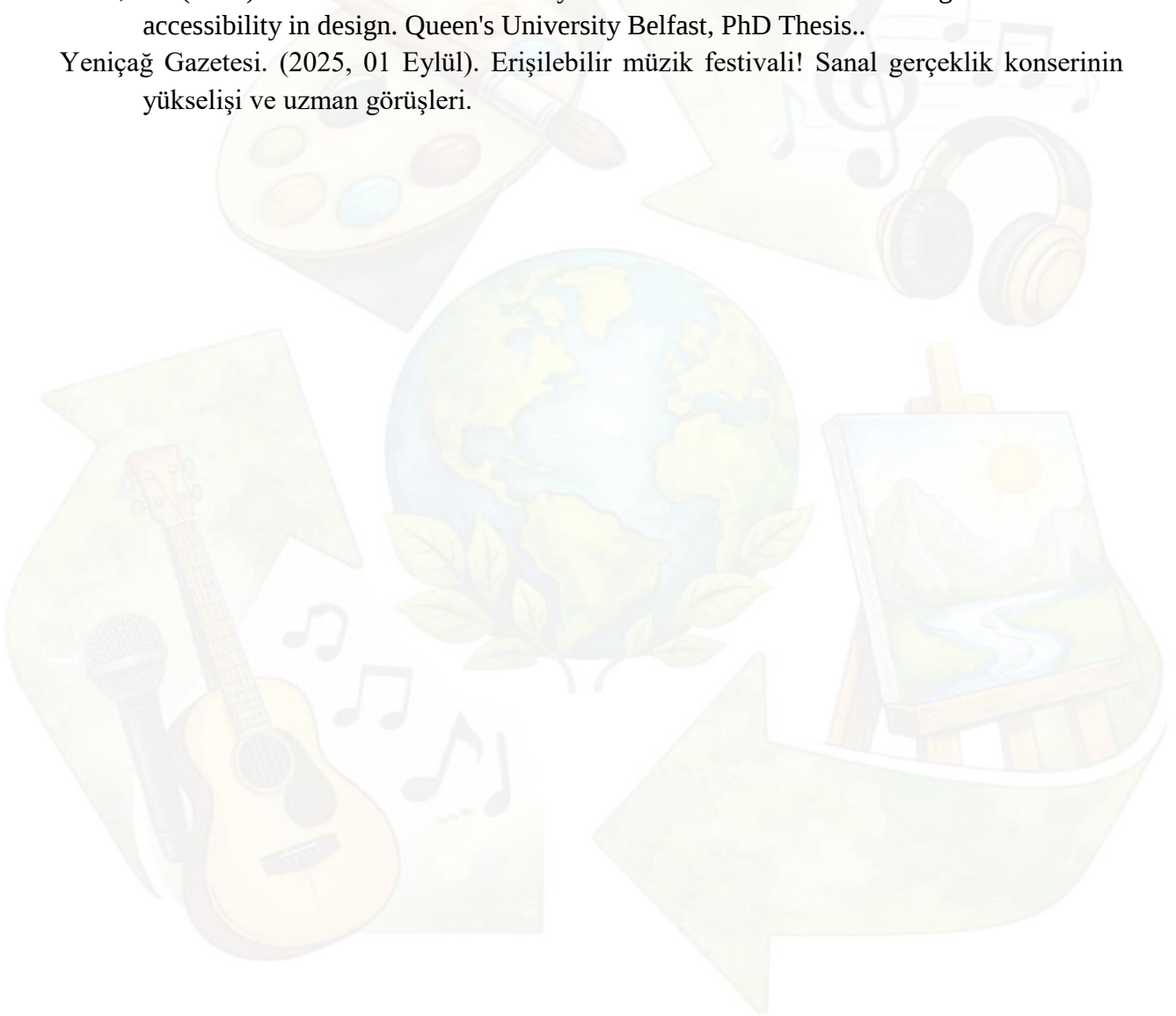

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

ADANA TÜRKİYE
16-18 NISAN 2026

References

- Aiersilan, A., & Wang, Z. (2024). A 3D framework for improving low-latency multi-channel live streaming. arXiv preprint..
- Bouckaert, L. (2021). Virtual Reality as new concert space: The experience of VR concerts illuminated from the perspective of audience and developers. Ghent University, Master's Thesis..
- Çelik, F. (2024). Post-truth çağda post-reality sanat deneyimi: Metaverse konseri örneği. Erciyes İletişim Dergisi, 11(1), 283-304..
- Çelik, G. (2023). A new field in music production: Metaverse concerts. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi, (12), 4-24..
- Dönmez, S. C. (2025). Sanal gerçeklik anlatısının sınırlarını aşmak: Yapay zekâ ve sanal gerçeklik iş birliği. ART/icle: Sanat ve Tasarım Dergisi, 5(2), 266-292..
- Mills, D. (2024). Accessible virtual reality musical instruments facilitating inclusion and accessibility in design. Queen's University Belfast, PhD Thesis..
- Yeniçağ Gazetesi. (2025, 01 Eylül). Erişilebilir müzik festivali! Sanal gerçeklik konserinin yükselişi ve uzman görüşleri.

1.ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUK SANAT KONGRESİ

16-18 NISAN 2026

SPONSORLARIMIZ

**ADANA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

**AKDENİZ
SULAMA**

**ÇUKUROVA
BELEDİYESİ**

**GÜNDOĞDU
KOLEJİ**

KARIN
Karin Makina San. Tic. Ltd. Şti.

**ÖZEL ADANA BULVAR
SÜRÜCÜ KURSU**

**SARIÇAM
BELEDİYESİ**

SELÇUK ÇOLAK
— GAYRİMENKUL —

VOLFILT